Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Modus legendi abbreuiaturas in vtroq[ue] iure siue processus iuris

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461927

3

Modus legendi abbreuiaturas in utroq3 iure siue p2ocessus iuris

= [Straßburg, Drucker van den Jordanus van Quedlenburg], 21 Juli 1494.
Hain *11487 = BMC. I: 144.

Vol. 16 Febr. 1930.

Incipit libell⁹ dans modū legēdi abbreuiaturas i vtroq; iure.

Quia prepostерus est ordo ꝑus hūana petere subsidia. vt illis deficientibus diuini fauoꝛ⁹ gr̄a postuletur. vt de cōse. dis. j. ca. oīs christian⁹. in fi. z in ꝑn. apparatus. Jo. an. li. vj. imo vix bono pagūk exitu q̄ malo sunt inchoata ꝓncipio. vt. lxx. di. c. miramur. j. q. j. ꝓncipat⁹. z. c. cū paul⁹ Jō diuino ꝓmit⁹ implorato p̄sidio. cū iur⁹ vtriusq; scia tā legū q̄ canonū p̄cipuissima. non amminiculatiua sz ꝓncipal' z sacratissima. imo diuinit⁹ inspirata sit maxime cōpetens ꝓncipib⁹. comitib⁹. baronib⁹. militib⁹. ceterisq; nobilib⁹. clericis atq; generosis psonis iurisdictionēz iuriū ipsoꝛ manutētionē babentib⁹ statui vt hui⁹ vtriusq; iur⁹. s. canonici z ciuilis noticiā aggredi volētib⁹. tā in legēdo q̄ in studēdo facilis breuis z planissimus pateat accessus. in textib⁹. apparatib⁹ summis. glosis. recollect⁹. z oīb⁹ abbreuiaturis legū z canonū ad oī potent⁹ dei laudem. z iunioꝛ scolariū. sacerdotum z iuris alumnoꝛ instructionē q̄ aliter fieri habz q̄ illoꝛ informatio q̄s scolastic⁹ doctrinis scolas forte regēdo sua laborios⁹ oporteat q̄re nutrimēta. Attēto q̄ oīs ꝓcessus artium z sciaꝛ generatiu⁹. ordinē in se debz habere. z ꝓpter vite hūane insufficiētiā breuitatē ꝓtinere. Talē vt sequik breuissimū instruēdi modū obꝛuandū esse cēseo pedagogis nobiliū. salua tñ emēdatiōe meliorātiū rōnabiliē būc docēdi modū Prehabitis q̄ scolastic⁹ disciplinis z puerilib⁹ eruditōibus i donato. casualib⁹ z tpalib⁹ i alexādri ꝓtib⁹ ambab⁹. declinationib⁹. ꝓiugatiōib⁹z ꝓstructionis ordine cū moralib⁹ auctoꝛib⁹ Catbone vl' faceto z ceter⁹. Nō p vite medietatē liberalib⁹ artib⁹z amminiculatiuis artib⁹ insistēdo. vt sūt Grāmatica. Logica Rethoꝛica. Geometria. Arismetrica. Musica. z Astronomia. Sz bis cōpēdiose trāscursis ꝓncipalib⁹ sciētijs. videlicet tramiti phie suadeo citi⁹ approꝑinq̄ri. z tandez iuri canonico z theologie practice finalit' imorari. Nā vt ait beat⁹ Hiero. Illi i vanitate sensus z obscuritate mētis ambulāt. q̄ diebus z noctib⁹ i dyaletica arte toꝛquent'. z. vt in can. Nōne. dis. xxxvij. vbi rep̄hēdunt dyaleticiz reꝝ naturas inq̄rētes. necnō verificatoꝛes. z. e. di. c. legim⁹. vbi p vanā dyaleticoꝝ garrulitatē. z sophistica argumēta intelligit oꝛigenes ciniphes z ranas q̄bus egyptij sunt ꝑcussi. Primo premitto noīa libꝛoꝝ i vtroq; iure tā pōtificio q̄z īpatoꝛio annectēdo cuilibet hoꝛū diuisionē i libꝛos partiales. Deinde subiungā modū allegandi in q̄libet libꝛo cū exēploꝝ positiōe de abbreuiatur⁹. vt itroit⁹ ad iura capesc̄da manifestet. q̄z ignoꝛātia paucos excusat. iuxta regulā. Ignoꝛātia facti. non iuris excusat. vt de reguł iur⁹. c. ignoꝛātia. li. vj. q̄ regula duos habet articulos ꝓncipales. Primus q̄ ignoꝛātia facti q̄libet excusat. maxie duz est ignoꝛātia facti pbabilis. tūc em̄ in toto excusat ignoꝛantē. vt in. l. errꝛ facti. C. de iu. z fac. ig. Nō em̄ p me nō stat mihi imputari nō dz. vt i. c. īputari. de re. iu. li. vj. Secund⁹ articul⁹ est q̄ ignoꝛātia iur⁹ neminez excusat. q̄ ius q̄libet scire tenet'. z nemini licet ip̄m ignoꝛare. vt i. l. regula. ff. de iu. z fac. ig. Debem⁹ q̄ sciam iur⁹ oīes appetere. ne i ꝓtemptū dei nos incidere ꝓtingat. Nā cōtemptoꝛes canonū peccāt in spīm sctm̄. cui⁹ instinctu nutu z gr̄a ipsi sacri canones editi sūt. vt. xxv. q. j. violatoꝛes. z. c. nulli phas Primo q̄ sciendū q̄ ius est ars boni z equi. cui⁹ merito q̄s nos sacerdotes appellat. id ē sua iura cuilibet ministrātes. ff. de iust. z iu. l. j. Rñ. ij. Est aūt ius no m̄ generale. Et lex est spēs iuris. Et iā ius dr̄ pceptū seu ordinatio ꝓncipātis vl' dñi circa subditos. Et sic ius triplex distinguit'. q̄ talis supioꝛ ꝓncipans. aut est de⁹. z tūc dr̄ ius diuinū. aut est natura. z dr̄ ius naturale ꝓmeuū. aut est homo. tūc dr̄ ius humanū. s. gentiū vel ciuile vel positiuū. Jus naturale est cōe oīa/tioni. eo q̄ vbiq; instinctu nature non aliq̄ cōstitutione habet'. vt maris z femine conīunctio. puꝛoꝝ educatio. cōmunis omniū possessio. q̄ iure naturali oīa sunt cōia. i. cōmunicāda tpe necessitat⁹. Nemo em̄ ꝓriuz dicat q̄ cōmune est. vt dis. xvij. ca. sicut hi. in medio. z illud ius eḥssimū est. q̄ ei⁹ p̄cepta in lege z i euāgelio ꝓtinēt'. vt q̄ tibi vis fieri. mihi fac. q̄ nō tibi. noli. Sic potes i terra viuere iure poli. vt dis. j. in ꝑn. dis. l. pōderet. alias ꝓsideret. ij. q. vj. decreto. de mio. z obe. dilecti. vbi includit'. Non furtum

facies. Nō mechaberis. Nō occides. Nō suscipies vocem mēdacij. Exod. xxj. z. xxiij. Deu. v. c. Osee. vij. c. cū multis aliis. Hoc iuscepit ab exordio rōnalis creature. nec variat tpe. sz est imutabile plenū z pfectū. dis. v. in pn. z di. viij. in pn. Sz ius positiuū est ꝓstitutio hoīs variabilis z ipfecta. Et subdiuidit in canonicū z ciuile. Nā sic ex duobus cōponit hō. s. materia z forma. Sic due sunt dignitates i eccl'ia militāte. s. pōtificalis auctoritas z impalis ptās. vt ō maio. z obe. c. solite. ex qbus iura duplicia ꝓdierunt. Papa em̄ est ꝓditor canonū. z impator legū. Et q iam pt̄z causa efficiēs vtriusq; iuris // Sz causa materialis iuris positiui est leges z canones. decreta seu decretales epl'e. circa q̄ oia versat ipm ius. Et coincidit cōit causa materialis cū subiecto. Ūn subiectū iuris canonici est. Bonū eccl'iasticū fideliū directum decisionē singulox negociox ꝓtinens rex eccl'iasticax vtilitatē ꝓseruās. Ul' est hō catholic⁹ dirigibilis iure canonico i bonū humanū sil'r z diuinū. Nā sic supponit scia scie. ita subiectuz subiecto. Et ꝓhie morali cui scia iuris vtriusq; subordinat subiectū est bonū humanū. igit̄ z̄c. Sic subiectū iuris ciuilis est hō politic⁹ ꝓstitutiōib⁹ legalibus dirigibilis simpl'r in bonū humanuz ad reipublice vtilitatē ꝓseruandū Causa finalis satis patz ex dictis. Nā finis iuris est bonos z sciētes efficere. nō metu solū penaruz vex etiā exhortatiōe p̄miox. Causa ꝓo formalis duplex est. s. forma tractādi. q̄ est modus agēdi. vt diffinitiu⁹. diuisiu⁹. p̄ceptiu⁹ ꝓhibitiu⁹. z exēplox positiu⁹. Et forma tractatus q̄ ꝓsistit in diuisione libroz totaliuz in partiales. z ptialiū i titulos seu rubricas z titulox in capitula. legces. pagraphos vel respōsa z̄c. vt infra dicet. // Ūn ius canonicum in q̄ttuor libris ꝓncipalib⁹ nob est traditū. Prim⁹ liber est Decretū. Secūd⁹ Decretales. Tertius sext⁹ liber. Quart⁹ Clemētine. s. ꝓstitutiōes Pro q̄ sciendū q̄ differētia est int decretū. canonē. z decretalē epl'az Dec differentia notat dis. iij. ℌ. porro. vbi dicit Gracian⁹. Canonū alij sunt decreta pontificū. alij statuta ꝓcilioz. Nā canon p̄prie dr statutū in ꝓcilio generali vl' puinciali factū autoritate epoz. vt de ꝓse. ca. j. Decretū ꝓo est statutū qđ papa de ꝓsilio cardinaliū ad nulli⁹ tñ ꝓsultatiōnē statuit z i scpt̄z redegit. vt de rescrip. c. p̄nti. Hic aūt decretum sumit̄ p noie libri in q̄ decreta sanctox patrū descripta sunt. Capit etiā aliter decretum. de re. cc. nō ali. c. j. li. vj. in glosa magna in fine. vbi ponit̄ differētia inter decretum autoritatē z ꝓsensum vel collaudationē in/dicis z̄c. Sz decretalis epl'a dr quā papa sol⁹ vel de ꝓsilio cardinaliū ad ꝓsultationē alicui⁹ rescribit z rndet. vt de rescrip. ca. j. et glo. in. ℌ. oēs he spēs. dis. iij. Etiā inuenit̄ ℌ decretale. vt. xv. q. j. oia decretalia. Indifferenter tñ decreta canones z decretales ius canonicū nuncupant. vl' canones. Et vnū sepe p reliquo sumit. Vocat etiā canonica institutio. Aliqñ dogma. q̄ ꝓsistit i doctrina fidei xp̄iane. de cō. dis. v. c. ſi. Aliqñ mandatum. q̄ cōsistit in doctrina de moribus. dis. liij. deniq;. Aliqñ interdictū. qñ nulla pena adijcit̄. de cō. dis. iij. nō oportet. Aliqñ q; sanctio qñ pena adijcit̄. xxij. q. iij. Si quis vere. Hic etiā decretales i plurali numero vtimur pro libro in quo dicta capitula que etiam decretales dicunt cōtinent // Venio nūc ad libros Primū igit̄ liber iuris canonici q̄ decretū dr cōposuit magister Gracian⁹. Nō q̄dē inueniēdo. sed dicta sctōz patrū in diuersis dispersa voluminibus in vnū volumē debite ordinate colligendo. Et ℌ circa annū dñi. Decretū. Iuetiā ille Gracian⁹ vn⁹ de trib⁹ fratrib⁹. cuius alter frater Petr⁹ lombard⁹ libz sniarū cōscripsit. z tertius Petr⁹ comestoris vl' mandocatoris q̄ scolasticā hist̄oriā fecit.

Diuiditur autez hic

liber ꝓm⁹ Decretū in tres ptes ꝓncipales. Quaz ꝓma vocat distinctiōes. q; vlterius subdiuidit in ptes centū z vnā. quaz q̄libz distinctio dr. Habet em̄ ℌ ꝓma ps decreti distinctiōes centū z vnā. a qbus ipa tota nomen est sortita. Iste aūt distincrōes vlterius subdiuidūt in canones vl' capitula. q̄ canones iterdū ꝓpter aliq;z ipoz plixitatē subdiuidi p̄nt in pagraphos. z pagraphi ipi silōgi fuerint in ꝓsiculos. // Secūa ps decreti noīat cause. Et ꝓtinet in se trigintā sex causas in q̄s diuidit. a qbus z nomē accepit. que cause subdiuidunt vlteri⁹ in q̄stiones. et he questiones i canones vel capitula. q̄ vltra i pagraphos z ꝓsiculos subdiuidi p̄nt. vt ſa ꝓza de distinctione canonū premissum est. // Est tñ ℌ animaduertēdū q⁹ causa. xxxiij. bz q̄stiones sex. q̄z q̄stionū tertia ū diuidit

immediate in canones vl' capitula. sz inibi interponit tractat⁹ de pnia. q̄ ꝓtinet ī se distinctiões septē in quas diuidit. z he subdiuidunt in capitula vel canones z paragraphos. vt supra dicebat. z interduz diuidit distinctio in paragraphos absq; capitulis.

Tertia z vltima ps decreti nūcupat. de ꝓsecratione. z habet sub se q̄nq; distinctões in q̄s diuidit. quaz quelibet in plures sub diuidit canones vel capitula. z q̄nq; in paragraphos. vt supra dictū est. Uersus.

Decretū centū dat distinctiones z vnam.
Triginta causas z sex addit tibi mixtas.
Distinguit septē penitētia. cōsecra. quinq;.
Autorē quarū tibi declaro Gracianum

Ut sic breui⁹. C. distinguit z. j. causas dat. x. tria cū sex. Penitet. v. ꝑsum. vult ꝓsecrare reuersum Hūc ponēda z notāda sunt exēpla allegationū. z de ꝓma pte decreti nota q̄ illa syllaba di. vl' dis. etiam sola lr̄a d. significat distinctionē. z numer⁹ seq̄ns immediate denotat quotā distinctiōis. Ultimo ponit ꝓncipiū canonis vel capituli in q̄ autoritas vel allegatio ꝓtinetur. Exemplu⁹ accipe in ꝓma pte decreti. vbi sic allegatur. viij. distinctione quo iure. Et hoc sic abbreuiatur. dis. viij. quo iure. i. ī ꝓma pte decreti. in distinctiõe octaua illi⁹ ptis. in canone qui incipit. quo iure. Aliud exemplū. di. xxx viij. nõne. z. c. legim⁹. id est. in ꝓma pte decreti. in distinctione. xxxviij. eiusdē ptis. ī canonib⁹ q̄ incipiūt nõne. z legim⁹. Item aliud. dis. xl. multi. z. c. nõ loca. z dis. l. põderet. qõ declara vt ꝓus In secūda pte decreti nota q̄ p numez positū añ lr̄am. q. dat intelligi quota cause. z sic oia talia adiectiua numeralia ꝓma. secūda. tertia. quarta. ꝛc. vsq; ad tricesimā septimā añ lr̄am. q. posita. semper includit hoc substātiuū causa. Nec debet ille numer⁹ excedere. xxxvi. q⁹ non sunt plures cause in secūda pte decreti. Et p litteram. q. intelligit questio in noiatiuo. vel in aliis casib⁹ sm exigētiā ꝓgruitatis. Cōmuniter ponit in ablatiuo allegat questione. Sed p numerū sequentē istā lr̄am. q. designat q̄sta questionis illi⁹ cause ꝓmisse. Et sic numer⁹ sequēs erit adiectiuū isti⁹ substātiui q̄stione p q. designati. qđ nunq; subintelligit. sed sp expresse ponit. Ultimo subiungit canon vl' cap'm isti⁹ questionis in q̄ autoritas allegata queri debet. Exemplū sume de secunda pte decreti. vbi sic allegat. ꝓma questione ꝓma. ꝓncipatus. z ca. cū Paul⁹. Et solet sic abbreuiari. j. q. j. ꝓncipat⁹. z valet tm̄ ī secūda pte decreti. in ꝓma causa illi⁹ ptis. z in ꝓma questione illi⁹ ꝓme cause in cañ. incipientib⁹ ꝓncipat⁹. z cū Paul⁹. Jsto obseruato q̄ ī toto iure nō breuiat ꝓncipiū canonis. capituli vel legis. sz semp integre ponit. put in libro ꝓtinet. Aliud exemplū. xj. q. iij. inter ꝑba. xvij. q. iij. si quis suadente. Item. xxiij. q. j. noli existimare. z. c. militare. xxvi. q. v. non liceat. z. c. auruspicine. ꝑ. nec ideo. Declara ista exempla z signāter vltimū in secūda pte decreti in causa. xxvi. in questione quīta eiusdē cause in canonib⁹ qui incipiūt. nō liceat. z aruspicine. in ꝑ. nec ideo. Quia tam̄ tractat⁹ de pnia inserit in. iij. q. ipsius cause xxiij. vt supra dictū est. ideo sumat exēplū vbi sic allegat. de pnia distinctione pria homicidioz. z. ca. homicidium. Hoc sic breuiatur. de pe. di. j. homicidioz. z. c. homicidium. i. in secūda pte decreti. in causa. xxiij. ī questione tertia istius. xxiij. cause. in distinctione ꝓma ist⁹ questionis. in tractatu ō penitentia. in canonib⁹ q̄ incipiūt homicidiorum ꝛc. Aliud exemplū. de pe. di. v. oportz eñ. de pe. dis. vij. c. i. Intellige vt ꝓus. z specialiter vltimū. i. in tractatu de pnia. distinctione septima z vltima istius tractatus. in capitulo ꝓmo but⁹ distinctionis. Et sic q̄ñ allegat. c. i. ij. vel. iij. nō ponit ꝓncipiū capli'. vel canonis ꝛc. De tertia pte decreti pone exemplū. vbi allegat ℔ modo. de cō. dis. i. nocte sancta. ca. missas. z ca. oñis xp̄ianus Nō ita breuiatū sic intelligit. id est. ī vltima pte decreti que intitulat de ꝓsecratione ī ꝓma distinctiõe illi⁹ ptis. in canonib⁹ q̄ incipiunt. nocte sancta. ꝛc. Item aliud exemplu⁹ de cō. di. ij. in cena. z. c. liq̄do. de ꝓse. di. v. ñ mediocrit. ne tales. z ca. nūq;. i. de ꝓsecratõe distinctiõe secūda z q̄nta. in capitulis incipiētib⁹. in cena. liquido. z nō mediocrit ꝛc. Nō debet aūt in tertia pte decreti vltra q̄ntam distinctionez allegari. sicut nec in secūda pte vltra septimā. Et ī ꝓma pte ñ vltra centesimam ꝓmā. Quia nulla ptium plures habz distinctiones. iō vltra allegās notaret tāq; imperit⁹ errare. Et q⁹ in qualibet pte decreti sunt distinctões. nota differētiā i allegando. Nā q̄ñ allegat distinctio absolute cum numero sine addito alteri⁹ determinatiōis. vt dicēdo. dis. p. ij. iij. iiij. vel. v. ꝛc. tūc q̄rendū est ī ꝓma pte decreti. vbi sūt centū z vna

distinctiões. Qñ aũt allegaſ distinctio cuz addito de penitẽtia. vt ſic de pe. di. j. ij. iij. zc tũc queri debet in ſecũda pte decreti. i cauſa. xxxiij. z queſtione tertia illi⁹ cauſe. vbi ponitur tractat⁹ de penitẽtijs. q̃ hz ſeptem diſtinctiões. vltra q̃s nõ allegabis ibi ſi velis iuriſta videri. Sz ſi allegaſ di. cũ addito tali de conſecratione. vt ſic. de cõ. di. j. ij. vl'. iij. zc tũc queraſ in tertia pte decreti vbi ſunt tm̃ q̃nq; diſtinctiões. Nec etiã pl'es allegabis. al's te oſtẽdis iuris ignaz. Et ſic in omnib⁹ his trib⁹ ptib⁹ decreti allegaſ diſtinctio cuz quota ſequẽte ſub ea differẽtia. q⁹ interduz nulla determinatio p̃cedit. vt in prima pte Interduz p̃cedit. z ꝑ dupl'r. Aut p̃cedit de pe. vt in ſcõa pte decreti. Aut de cõ. vt i tertia pte decreti. Item in ſcõa pte allegaſ q̃ta cauſe tacendo illud nomen cauſa. ſz ſubintelligendo. vt ſic etiã in feminino genere adiectiuũ numerale ſubſtantiuet includendo ſuũ ſubſtantiuũ. vt ꝓma. ſecũda. tertia. q̃rta quinta zc. ſubaudi cauſa. Deinde ſubſtantiuum queſtio cũ ſuo adiectiuo expreſſe ponitur. ſ. queſtione ꝓma. ſecũda. tertia. q̃rta. zc. Poſtea initiũ canonis. vt oñis ponderet. nonne legim⁹ zc. Etiã q̃nq; p paragraphos allegaſ omiſſo noĩe capituli. z ſubiungiſ ꝑncipiũ paragraphi. vt. ij. q. vj. ℔. biduum. Et frequẽter qñ allegaſ capl'm nõ eſt opus allegare pagraphũ z ecõuerſo. Si ꝓ capl'm ẽ longũ dicaſ in ꝑn. me. vel ſi. aut circa ꝓin. me. vel ſi. vbi auctoritas vel textus allegat⁹ habeť. Finaliter. Dilige decretuz ſi gliſcis canonicari. Diſtinguit. cauſat. penitet z cõſecrat. Tantũ de ꝓmo libro. Secũd⁹ liber iuris q̃ Decretales noĩnaſ a Gregorio papa. ix. cõpoſit⁹ eſt. quẽ in vnã cõpilationẽ redigi ꝓcurauit ꝑ magiſtz Raymundũ ſuũ capellanũ diuerſas decretales epl'as prodeceſſoz ſuoz corrigẽs z ꝓcordans. Et ꝑ circa annũ dñi. M. ccxxxj. Et ſic penes ãnos xxxviij. poſt cõpilationẽ decret. decretales in hãc formam redacte fuere. Hã poſt ꝑ ſub anno dñi. M. ccxlvj. cõciliũ lugduneñ. fuit celebratũ ab Innocẽtio papa. iiij. ãno ſui pontificat⁹ ſcõo. in q̃ multas edidit ꝓſtitutiones. q̃s etiã ſuo tpe ſup decretales ꝓſcꝑſit. Et iſte liber decretales vocat⁹ diuidiť i q̃nq; libros ptiales. Quoz q̃libet vlteri⁹ ſubdiuidiť in multos titulos vel rubricas. z tituli in capitula. Capitula in pagraphos z biinterdũ in verſiculos. Prim⁹ aũt partialis liber decretaliũ tractat de p̃ſonis eccl'iaſtic⁹ z eccl'ie miſtris z coz officijs. z quõ t'les creãdi z ordinãdi ſũt. z ꝓtinet titulos. xxxiij. Secũd⁹ liber decretaliũ eſt ō iudicijs z de req̃ſitis in iudicio. z hz. xxx. titulos. Tert⁹ eſt de vita z honeſtate clericoz z rebz coz z rebz eccl'iaz. z hz titulos. l. Quart⁹ de ſpõſa libz z matrimonijs z ceteris his annexis. z ꝓtinet. xxxi. titulos. Quint⁹ z vltimus liber partial' decretaliũ eſt de accuſatõib⁹. crimi/nib⁹. z diuerſis penis ꝑ eis infligẽdis. z cõtinet titulos. xlj. Oib⁹ ğ cõputati, total' liber decretaliũ habet titulos vel rubricas ducẽtas min⁹. xv. ℔ eſt. c. z. lxxxv. De q̃b⁹ ꝑdictis tas min⁹. xv. ℔ eſt. c. z. lxxxv. De q̃b⁹ ꝑdictis nota hos verſus. Pars poz officia creat ecclesieq; miſtroſ. Altera dat teſtes z cetera iudicioz. Tertia de rebz z vita ꝓfeſſ byterorũ. Quarta docet q̃les ſint rit⁹ ꝓiugatoz. Quinta de vicijs z penis tractat coz. Al' ſic breuius. Judex in iudicijs. cler⁹ ſpõſalia crimen Nec tibi deſignãt q̃d q̃nq; volumia ſignãt. De numero titulorz ꝓſus nota ſequentes Bis ſeptẽ dẽptis ſimł vno ferto ducẽtos. Qui tituli ponenť infra. ꝓſaice z metrice.

Nũc ſumanť exẽpla ex decretalib⁹ vbi ſic allegaſ. de ſumma trinitate z fide catholica dãnam⁹. ℔ ita breuiari ſolet. de ſum. tri. z fi. ca. dãnam⁹. Aliud exẽplũ de electõe z electi poteſtate. cũ in cũctis. ℔ ita breuiari ſolet. ō elec. z elec. po. cũ in cũctis. i. in libro decretalium ſub titulo de electiõe. zc. in. c. q̃ ꝺ inciſit cũ in cũctis. Aliud exẽplũ de ſo. cõpetẽ. Si diligẽti. Aliud ō vi. z bo. cle. vt cle. Aliud q̃ cle. vel vouẽ. ma. ℨ. poſ. Cõſuluit. Aliud de pe. z re. Oñis vtriuſq;. Iſta exẽpla ſic breuiata ſuo mõ ſunt explicãda vt ꝓmuz exẽplũ. z ita de alijs. Tertiũ libz q̃ ſert⁹ appellaſ cõpoſuit Bonifaci⁹ papa octau⁹. Impellaſ cõpoſuit Bonifaci⁹ papa octau⁹. Impellaſ q̃ decretales epl'as ſuoz ꝓdeceſſoz videlicz gregorij. x. Inno. iij. Clemẽ. iij. z alioz cũ ſuis ꝓpijs epl'is recollegit i vnũ libz quem ſextũ appellauit. Nõ ſic q⁹ ille cũ alijs quinq; libris ptialib⁹ decre. i vnũ volumẽ ſert⁹ conumeret. Sz q⁹ liber ẽ ſpẽalis poſt dictos ąnq; edit⁹. ſupplẽs defectũ diuerſoz caſuuz emergẽtiũ in alijs nõ cõpẽhenſoz. Et ſunt ꝑ mulgate ꝓſtitutiões libri ſexti. anno a natiuitate. M. ccc. viij. nonas martij. pontificatus Bonifacij pape octaui. anno quarto.

Dimidiť aũt ſext⁹ codẽ mõ in q̃nq; libros partiales. ſic decretales. z q̃libet hoz libroz in titulos. z hi⁹ capitula z pagraphos. vt ſ

Quis in sexto nō sint tot tituli sic i decretalib. nec tot capitula in titulis. sz vbi deficit aliqd nō plene decisum i decretalib. id ponitur i sexto. Sūt nāqz mō sumēda exēpla de libro sexto. vbi sic allegat. Depstitutōibus vt aiaz. libro sexto. z de rescrip. statutum. §. cum vo. pficulo null⁹. lib. eo. Hoc sic intelligitur. i. in sexto sub titulo de rescriptis. in capitulo qō incipit Statutum. in. §. illi⁹ canonis q incipit Cū vo. in pficulo Nullus.

Sic etiā de pma allegatione. de pstit. i. ca. vt aiaz. in li. sexto // Et sciendū q pi sexto allegat eodē mō vt i decretalib. Ḥ solū muta/to q in sexto allegādo sp in fine addit li. vj. ppter differētias librorz. qr oēs rubrice sexti sunt etiā in decretalib. Dz ḡ ad rubricam post capl'm addi li. vj. vt sciatur esse in sexto Qō si nō addit querit capl'm allegatū i decretalib. z sic errare ptingeret ex omissione hui⁹ additiōis li. vj. qr. c. in sexto allegatum nō inueniret in decretalib. Alia plura pnt exēpla sumi. vt de iudi. mulieres. §. ceterū. z c. fe. li. vj. de cle. piu. c. vnico. §. in ceterꝫ aūt eo. li. De cel. pben. detestāda. li. vj. De cēsi. quāqz. eo. li. Que sunt declarāda suo mō vt supᵖ. Et tm de tertio libro // Quartū librū iurꝫ canonici q clemētine dr subaudiendo pstitutōes. cōcepit z edidit clemēs papa. v. Sub anno dñi. M. cccv. in pcilio Viēnē si. qō sex mēsib⁹ tm̄ durauit. Dz ipe clemēs morte puent⁹ ad publicuz nō pduxit. Sed post eū Joh̄es papa. xxij. cōpleuit. coꝛrexit. in quibusdā mutauit. z executōi demandauit. Que pstitutōes ita collecte dicunt Clementine a Clemēte q̄nto. z fuerūt promulgate anno dñi. M. ccc vj. q̄rto kal. nouēbꝛ de quo vide glosam in pbemio clemētinaz in ꝑbo nouēbris. z in ꝑbo pontificatus Et in ꝑbo Jo. an. in pbemio hui⁹ libri. Male dicunt isti q allegāt libꝛ septimū. qr dicte pstitutiōes nō sunt cōnumerate sub noīe libri. Dr debēt intitulari clemētine. vt supᵖ dictum est. Et diuidunt clementine eodē modo in q̄nqz libros Jurta materiam ist⁹ ꝑsus. Judex iudicū cler⁹ spōsalia crimen. De q̄ tractant sic decretales z sextus. licet pauciores pmeāt titulos. Et tituli pauciora capitla. in quos z q̄ rursum diuidunt. Sunt autez exempla talia in his accipiēda. Ubi sic allegat. De hereticis. ad nostz. in clemētinis. hoc sic breuiat. De here. ad nostz. in cle. i. in pstitutionib⁹ clemētinis sub titulo de hereticis z manicheis. in ca. qō incipit ad nostz. Aliud exēplū. de reli. z ve. san. si dñm. in cle. i. de reliquijs z veneratōe sctoꝝ. i. c. si dñm. i clemētinis. Et sic de alijs. Nā ḥ allegat p oia sicut in decretalib⁹ eo dēpto q addit ḥ i cle. sicut in sexto addit libro sexto. ꝓpter rationē ibi dictā. Et ꝓ hec additio ꝓmitti. vt sic allegādo. Cle. pastoral'. §. rursus. in fine. id est in clemētinis. in. c. pastoral'. in. §. rursus. i fine illi⁹. §. vbi dr. Qui falcē mittit in messem alteri⁹ perperā agit. Et ḥ de allegatōibus z exemplis iuris canonici q̄ ad q̄ttuor libros sufficiant // Et vt dicti libri cognoscāt sciē dū. q decretū sic incipit. Humanū genus duob⁹ regit naturali videlicz iure z moribus Decretales incipiūt. Gregori⁹ epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Hec⁹ incipit. Bonifaci⁹ epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Clementine diuersimode solēt incipi. Q̄ñqz sic. Joh̄es epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Qm̄ nulla iuris sanctio. Q̄ñqz sic. Clemens epūs z̄. Fidei catholice fundamēto z̄ // Et anteq̄z veniam ad materiam decreti in distinctiōibus z causis z ad rubricas in decretalib⁹. de libris legū z allegationib⁹ i eis premitto.

Ius enī ciuile uel

imperatoriū qō leges appellāt traditum est nob⁹ i multꝫ. z generalit⁹ in q̄ttuor voluminib⁹ q̄ dicunt libri legales. vt sunt Digestū. Codex. Institutra. z Autenticū. q̄b⁹ addit liber feudoꝝ. // Prim⁹ ḡ liber iuris ciuilis est Digestū. z ptinet leges z statuta romanoꝝ. z ptinet in se q̄nquaginta libros partiales. q̄ in trib⁹ voluminib⁹ cōprehendunt. Primū volumē est digestū vetus qō hz xxiij. libros partiales. Secundū Inforciatū. z hz. xij. libros ptiales. Tertiū digestū nouū. qō. xij. hz libros ptiales. q̄b⁹ cōnumeratis erūt q̄nquaginta libri partiales Et vocat digestū alio noīe Pandecta. vl' liber pandectaz. a pan. grece. i totum latine. z decta doctrina. q̄si ibi sit tota doctrīa omniū iurisconsultoꝝ. oīs disputatōes z decisiones legitimas i se ptinēs. vt dr in lib. ij. C. de ve. in. enu. §. cū oīa. Et iste liber digestum est collect⁹ ex veteri iure qō ab vrbe romana ꝓditū z a tpe Romuli vsqz ad temp⁹ Justiniani imperatoris. fere p mille annos z tricētos cōfuse statutū fuit. z extendebat in duo pene milia librorz z decies centena milia versu ū. id est. paragraphoꝝ vl' respōsoꝝ

vt habek in.§.cū oia.pallegato. Vocak aūt ff noīe digestū.qz oia decidēda ibi digerūt z solūt. Scribit etiā p duplex.ff.ꝫ morez oīm librorz legaliū cū nulla lra f. ponak in ff noīe digestū. Jō vt aiūt q̄dā. qz p duos ipe ratores q̄z q̄dā Fridericꝰ noiabak postea maturiꝰ ruminatū est z digestū.a q̄z impa/ torz q̄libz noīe sumpta est ꝑma lra f.zc. Alij dicūt esse arbitrariū nec oīm rōz esse reddē dā. vt i.l.nō oīm.ff.ō legi.z senatuscōsul.

¶ Inforciatū autē ōr ab in.i.valde.z forte. qz multū fortes leges i eo sunt. vl' qz dispo/ sitiōes vltimarz voluntatū in illo sunt. Ūñ Hum liber en fortj disponēs spolia mortj. Et clausis portis me discat lector in ortis vt habeť in ꝓncipio inforciati in glosa ꝑma vbi etiā ōr. de noīb disputare relinquik pti naciby ꝑm Tullīū. z noīa magistratū sunt. iō de eis nō est disputandū. Sufficit saltez q attendak q̄d in libris dicak ꝑm Senecā. Ūñ. Qui vult ꝟuare sanctorz singula festa. Nō poterit clare cū codice scire digesta

¶ Et nota q ꝙñ in digesti veteri Inforcia to. vel digesto nouo allegak aliq̄s text⁹. tūc ꝑmū ponik nomē libri nō partial' nec vete/ris.noui vel inforciati.ſz digesti i genere p duplex.ff.postea titul⁹ vel rubrica.deide ap ponik lex illi⁹ tituli cū sua determinatiōe vl' numero sequēti.z si lex ē longa ponik.§.pri mus vel secūd⁹.vl' rñsum ꝑmū secūduz.zc. Exemplū in digesto sic allegak.ff.de dam.i fec.l. Si finita.§.si q̄s aūt.qđ ita breuiatuz intantū valet.i.in libro digestorz sub titulo de dāno infecto.in lege q̄ incipit.si finita.in pagrapho.si q̄s aūt illi⁹ legis Aliud exēplū ff.ad le.ro.de iac.l.nauis.§.cum aūt.i.dige/stis ad legē rodiā de iactu.in lege nauis. in paragrapho.cū aūt. Aliud exemplū.ff. si q̄/ dzu.pau.fe.di.l.j.§.cum arietes.i.digestis i rubrica.si quadrupes pauperiem fecisse di catur.lege ꝑma.in pagrapho.cum arietes. Itē.ff.de vi z vi ar.l.j.§.vim vi.id ē.digestz sub titulo de vi z vi armata.in lege ꝑma zc Et sic de alijs

¶ Secūdus ꝓncipalis liber iuris ciuil' ōr Codex.q̄ ptinet statuta. sanctiōes.et diuer sa ꝓcepta impatorz.q̄uis cōiter loquēdo co dex dicak q̄libet liber in se hñs diuersos li/ bros partiales. Fuerūt añ tps Justiniani impatoris tres codices.s.codex Hregoria/ nus. Hermogenian⁹.z Theodosian⁹. Er/go diu⁹ Justinian⁹ volēs circa ff adhibere remedium direxit animū suū ad ꝓstitutōes impiales. Et de istis triby codicibꝫ extrau gantibꝫ fecit fieri vnū codicē. quē suo felici noīe intitulauit codicē Justiniani. vt patet in rubrica ꝓhemij hui⁹ libri. Et scribitur p L.magnū.q̄ est ꝑma lra hui⁹ noīs Codex. Diuidik aūt in duodecim libros partiales. quorz vltime tres longe post ꝑmos nouem cōpositi sunt. Et vltimi tres raro leguntur a doctoribus

¶ Et vt sciak facilⁱ de quo in q̄libet libro ꝓncipaliter tractetur Nota hos versus.
Prima satiat.secūda parat.ius tertia dicit.
Contrahit z quarta.nubere q̄nta docet.
Testatur sexta.libertas septima dicit
Pignorat octaua.crimina nona luit
Confiscās decima.fundās vndena tuet
Ut decet officia pars duodena locat

¶ In ꝑmis aūt nouē libris codicꝫ allega/ tur suo mō sicut i digestꝫ.ꝑmo ponēdo no/ men libri codicꝫ.deinde titulū.postea legē. cū suo ꝓncipio vl' numero. Exemplū acci/ pe sic allegās. A. de ꝑscrip.xxx. vel.xl.an.l.si q̄s.§.pe.id est.in libro codicis.sub titulo ō ꝑscriptiōiby triginta vel q̄draginta annorū in lege si q̄s.pagrapho penultimo. Alia exē pla. A. de sacrosan.ec.sanctim⁹.in fine. A.ō trās.ac.l.vt rñsum. C. de ve.iu.enu.l.ij.si q̄d in tāta.zc. Que sunt oīa extensa rubricis declarāda In vltimis tñ triby libris hoc re fert q in fine allegatiōis vt ꝑmissum est ad dik numer⁹ libri.vt allegādo. C.ō armoruz vsu iuxta ꝓncipē.l.j.li.x. C. de murilegulisz gigenarijs.l.zc.li.xj. C. de dignita.l.fi.vt p/ ponis.li.xij. Sil'r de alijs. Et est magꝫ ne/ cessariū quosdā titulos pleni⁹ scribere quia sunt i his libris triby valde rari z inusitati tituli.qz nō frequētank in scolis legendo.siē alij libri nonē codicꝫ. Et volunt aliq̄ dicere qñ in codice allegak nō sit necesse addere.l. dicendo sic. C. de iudi.l. ꝑerandū.ſz simpli citer debeat dici.de iudi.ꝑerandū.sine hoc addito.l.nisi esset lex.i.ij.iij.vl' penultima ꝑ añpenultima. Tūc em̄ oporteat addi.l.j.ij. vel penultima zc. Sz sive ff in toto seruak. sive nō.nō est magna vis. Itē interdum in codice allegak autentica.q̄ est antiq̄ iuri sup addita z incorpata.vt. C. de epi.z cle.aut̄. generaliter.i.in codice sub titulo de epis et clericis. in autentica ibi incorpata.que in/ cipit generaliter

Tertⁱ ꝓncipalis liber vocak Autenticū.

in numero singulari. z autētica. oꝝ. in pl'ali. Et sunt autētica quedā excerpta ꝗsi sūmula librorꝝ suprādictorꝝ. Et diuidit iste liber in nouē collationes. ꝙꝝ ꝗlibet subdiuidit i titulos. tituli aūt subdiuidunt nō i leges sed in pagraphos. Et qñ ex autētico allegatur alīqs textꝰ. ꝑmittit ꝓmo nomē libri cū ꝓpositiōe in. deinde ponit titulꝰ. postea subiūgitur pagraphꝰ cū ipi⁹ inceptōe. z i fine ponit ꝗta collatiōis. Quāuis em̄ collatio naturaliter ꝑcedit pagraphū ꝙ in ea ꝓtinet. tñ collatio cū sua ꝗtate ꝓsueuit vltimo allegari. licz etiā interdū omittat. Exēplū sumat sic allegādo. in auten. ō lenonibꝫ. §. sanc. col. iij. i. in libro seu volumie autēticorꝝ. sub titulo ō lenonibꝫ. i. §. ꝙ incipit. sanctim⁹. sub collatiōe tertia. Aliō exēplū. in auten. ō trien. z semis. §. ꝓsiderem⁹. col. iij. id ē. i autētico de triēte z semisse. i pagrapho ꝓsiderem⁹. zc. Itez in auten. vt diui. iuſ. subscrip. ba. glo. queſ. ij. j. col. viij. id est. i ℔ libro sub titulo vt diuīe iussiones subscriptōez habeāt gloriosissimi q̄storꝝ. zc. Et nota differētiā int' autēticū z autenticā. Nā autēticū est liber ꝓncipal' vel volumē de ꝙ iā mētio facta ē. Sꝫ autētica est lex vna vl' pagraphus incorpat' i libro Lo. Et allegat' ℔ mō sic etiā ꝓdictū est in li. Lo. in auten. m'romagſ. L. ō sacrosan. ec. zc. Liber feudorꝝ ꝙ alio nōie ōr collatio decima. diuidit i duos libros ptiales ꝗꝝ ꝙ libet subdiuidit in titulos. z isti in capitula z pagraphos. Nā vt exēplarit dicat i allegatiōe h⁹ libri. ꝓmo ponit nomē libri. postea titul⁹. deinde capl'm z pagraph⁹. vt sic allegādo in li. alias z cōmuni⁹ i vsu. feu. de phi. feu. alie. p fri. c. j. §. ℔ edictali. Et ℔ breuiatū sic intelligit. i. i vsibꝫ feudorꝝ. ꝙ liber etiā collatio decima ōr. sub rubrica de phibita feu di alienatōe p fridericū. in capl'o ꝓmo. z pragrapho allegato. Et ē necesse apponere p Fridericū. ad differētiā alterⁱ tituli i codez libro. ō phi. feu. alie. p lotariū. Pōt etiā nomē libri vltimo subiūgi. vt i ℔ exēplo. Qui mo. feu. amit. c. vnico. § rursus. i vsu feu. i. i rubrica. qbꝫ modis feudū amittat. capitulo vnico. in pagrapho rursus. i vsibꝫ feudorū. Etiā interdū allegat' collatiōe decia sic breuiādo. col. x. qz iste liber post. ix. collationes autēticorꝝ edit⁹ est. Alia pñt accipi exempla m'ta. ō feu. mar. duc. z co. id ē. ō feudo marchie ducat⁹ z comitat⁹. De inuest. in mā. fac. id est. ō inuestitura i mācū facta. De mi. fa. ꝙ ꝓtu. ē. i. ō milite vasallo ꝙ ꝓtumax ē. Qua. va. iu. de. domi. fi. i. ꝗliter vasall⁹ iurare ōbeat dño fidelitatē. Et ita de oibꝫ alīs extēdēdo z abbreuiādo rubricas cū subiū ctiōe tñ ca. z pagraphi in ꝙ ꝓtinet autoritas vl' text⁹ allegatus. Tantū de libro feudorum

Quart⁹ liber ꝓncipalis ōr instituta vl' institutiones in plurali numero Et diuidit i ꝙt tuor libros ptiales. ꝙ sunt introductorij in alios libros legales. imo ōseruiūt etiā canonibꝫ inqntū declarāt significatōes termiōrū in iure vsitatorꝝ. ꝙ ml'tū vtiles sūt icipiētibꝫ tā ꝙꝫ ostiū in domū i ius ꝑbētes itroitū Quare ꝓsultū est oibꝫ ꝗsi mō genitis pueris z adultis lac iurⁱ ꝓcupiscētibꝫ. p institutiōnū dogmata sua ꝓmaria sumere nutrimēta vt doctrina ꝑambula informati iustiniani mereant' sanctioni securi⁹ inherere. Que a xpianissimo Justiniano impatore regulariter deriuata oīm impatorꝝ autoritate iubet vetat. vindicat. punit atq; ꝓmittit. Nullus ergo tā ꝑsumptuosus existat ꝙ sine institutionū doctrinis ad iurīū z maxīe ciuilium sublimitates cōscēdere attēptet. qm̄ ex alto irremediabilit' corruūt ꝙ volare satagūt añ ꝙꝫ pēnas assumāt. Fuit aūt ℔ liber ō māda to instiniani ipatorⁱ ꝙ etiā digestū cōposuit edit⁹ p⁹ digestū. z p⁹ ꝓmā cōpositōz codicis añ tū scōi codicⁱ. quē nūc hēm⁹ cōpilatiōz p magnificū mgrm Tribunianū questorē sacri palatij sui cuz Theophilo z Dorotheo viris illustribꝫ. vt in ꝓncipio institutorū ōr Et hmōi libri partiales subdiuidunt' vlterius in titulos. z hi in pagraphos non i leges nec in capitula. z paragraphi interduz qñ longi sunt in versiculos. In allegationibus aūt hui⁹ libri tal' modus obseruat'. q ꝓmo liber nominat'. postea rubrica. deide paragraph⁹ cū ꝑsiculo. Exempli gra. Instit'. de iuſ. z iu. §. j. i. in libro institutionū sub rubrica de iustitia z iure. in. §. ꝓmo illi⁹ rubrice. Aliud exēplū. Instī. ō iu. na. gē. z ci. §. iz ꝙ tiens. i. institutis de iure naturali gētium z ciuili. pagrapho allegato. Itē instī. de here. inst. §. hereditas. i. de heredibꝫ instituēdis. pagrapho ꝙ icipit. hereditas. Et sic ō alīs exēplis accipiēdū est. Et ℔ de noibꝫ diuisionibꝫ z exēplis ipoꝝ librorꝝ legaliū ꝓnūc sufficiant Et tñ pleni⁹ noscāt hi libri. Nota q̄ digestū vet⁹ sic incipit. Juri operā datu/rū ꝑus nosse oporet vñ nomen iuris descēdat, Et ꝓmus titulus est de iustitia z iure.

De alphabeto abbreuiaturarū

Inforciatū ꝙ sic incipit. Dotis causa ſp et vbiq; est ꝑcipua. Et ꝑm⁹ titul⁹ est. Soluto matrimonio quēadmodū dos petaf. Sed digestū nouū incipit Hoc edicto ꝓmittitur vt siue iure siue iniuria fieret op⁹ ꝓ nūciatiōnē inhiberef. Et est ꝑmus titul⁹ De noui op⁹ nūciatione. Codex incipit Impator cūctos ꝑp⁹os. Et ꝑma rubrica est de sū. tri. z fi. ca. Premittit etiā phemiū. Nec que ne cessario. Autenticū incipit. Occupatꝫ nob circa toti⁹ rei ꝑcuras. Et est prima rubrica. Si heres soluere legatū noluerit. Decima collatio q̄ etiā liber de vsib⁹ feudo⁹ dr sic incipit. Quia ō feudo tractaturi sum⁹. videamus ꝑmo q̄ feudū dare ꝑñt. Et ꝑma rubrica est de his q̄ feudū dare ꝑñt. z q̄lit acq̄rat z retineat. Instituta ꝙ sic incipiūt. Imperatoriā maiestatē nō solū armis decoratā ꝫ etiā legib⁹ oꝑtet esse armatā // Notādū etiam est q̄ q̄dā liber volumē appellat⁹ est. ꝓtinens i se alioꝫ ꝑdictoꝝ librorꝝ totaliū z aliq̄s partialiū. videlicet Insti. Auten. Usus feudoꝝ. z tres vltimos libros codicꝫ. ſ. x. xj. z. xij. q̄ raro legiꝫ sueuerūt. z titulos habent pleroſq; rarissimos

Premissis itaq; no

minib⁹ z diuisionib⁹ librorꝝ vtriusq; iurꝫ cū modis allegādi in ipis. Nūc ꝓ breuiaturis glosaꝝ legēdis subiungā q̄dā alphabetuꝫ in q̄ cōmuniores saltē abbreuiature text⁹ et glose iurꝫ ꝓtinebūt. q̄ sic incipit. a vel b. cē Quecūq; ſraꝝ alphabeti posita sola ī textibus iuris maxie decre. signat nomē ꝑprium viri vel mulieris. vt Arnoldus. Bernard⁹ z sic de alijs. vt de testi. ex ꝑte A. i. Ade. Et sic de alijs

Alb. id est abbas

scz lapus. vel de castiliano
Ac. vel accur. i. Accursi⁹ glosator in legib⁹
Dic duos habuit filios. vn⁹ vocabaf Frā ciscus accursij valēs doctor i legib⁹ q̄ glosis patris sui multas fec̄ additōes. Alius noie Ceruot⁹. fec̄ etiā additiōes q̄ dicunf ceruotine. modicū tñ valētes. q̄z vna ponit. C. ō eden. in. l. j. z sic fili⁹ pōt in iure ꝑsem repbē dere. vt. ff. de ꝓdi. ob. can. in moribus secus. licet possit dari tutor patri furioso
Al. i. Albertus doctor legum
Ala. i. alanus
Ap. se. le. i. aplice sedis legatus
Ap. re. i. appellatione remota
Ap. ob. re. i. appellatōis obstaculo remoto
An. de bu. i. anthonius de butrio
Ar. i. argumentum
Archi. i. archidyaconus magister Jo. an. q̄ glosauit etiā sextum z scripsit rosarium sup decreto
Ad n. ꝑ. i. ad nostrā ꝑtiam.
Aut. vel auten. i. autenticū liber. vel autentica lex incorpata.
Az. i. Azo. q̄ fecit summā vnā in legib⁹ et q̄ sumūt examinādi ꝓtinuatōes rubricaꝝ

Bern. ber. i. bernar

dus glosator decretalium
Bar. brix. i. Bartholome⁹ brixensis. q̄ fecit additiones glo. sup decreto. quas si decretum habet sic inci. glo. eius. Quoniam nouis supueniēt⁹ causis nonis est remedijs succurrendum.
Bar. i. Bartholus de saxoferrato legum interpres
Bal. i. baldus in vtroq; iure scribens.
Ban. i. Bandinus doctor
Baz. i. bazianus
Bo. me. i. bone memorie
Bul. i. bulgarus doctor
But. i. butri⁹. ſ. Anthoni⁹ de butrio

C. in textu posita

sola Celestinū signat. marie q̄n apponit hec ꝙba ꝑdecessor nr̄. alias i glosis summis vel lecturis. C. magnū signat codice cōiter in ablatiuo casu. Cz c. puū. i. capitulo vltimo in distinctiōib⁹
Cy. i. cynus doctor legum
Ci. id est. ciuis
Cle. i. clementine vel clementinis
Card. i. cardinal' doctor
Consti. pstit. i. cōstitutio
Compust. i. compustulan⁹ doctor
Cen. ec. i. censura ecclesiastica
Con. t. t. r. id est. consultationi tue taliter respondemus

D. sola uel di. id est. distinctione.

De pe. i. de penitentijs
De con. i. de consecratione
Dil. fil. i. dilectus filius
Dama. i. damasus papa
Dy. i. dynus doctor
Dis, vr. i. discretioni vestre.

De alphabeto abbreuiaturarū

Do.de ro.i.dñi de rota
Duran.i.Durandus doctor

E.sola et magna no

men ꝓpriū.e.qua eodē vel eadē.maxime qñ sequit̄ titulo.distinctione. vel lege
Ec.ro.i.ecclesia romana
Extra.i.extrauagās Ad hic est sciendū ꝙ qñ i sūma ō casibꝫ.i sūma pisana l'alicubi in libris iurꝫ ponit auctoritas ex decretaliꝫbus.tūc allegat extra.z sigt extrauagantē.s.tertiū vl' capl'm extra corpꝰ decretoꝝ positū Decretales eīm paulo añ cōpilatōꝫ correctionē z ꝓcordationē ipaꝝ erāt extrauagātes. qz vagabant extra illud volumē. Hodie āt ꝓmodernos canonistas capl'a i decretalibꝫ in sexto.sl'r z in clemētinis nō ꝓsueuerūt allegari extra.qz talia capitula mō nō vagāt extra corpꝰ iurꝫ canonici. Hz legiste p̄dictorum libroꝝ textꝰ allegāt extra.eo ꝙ sunt extra corpꝰ sui iurꝫ.s.ciuil'. Hex ē ꝙ canoniste adhuc hodie aliqs textꝰ etiā canonici iuris allegant extra.videlicet hos ꝙ sunt extrauagātes nōdū incorpati iuri canonico

F.a.i.facit

Fere.p̄.i.felicis recordationis predecessoris nostri
Fra.t.i.fraternitati tue
Fi.i.finali vel fine
Fid est digestis
Fri.de sen.i.fridericus de senis
Fran.de sab.i.franciscus de saborellis doctor z cardinalis
Flori.i.florianus doctor
Fri.impera.i.fridericus impator
F.t.r.i.fraternitati tue taliter rñdemus

G.in spe. Guilbelmus in speculo

G.de mō.lau.i.guilbelmꝰ ō mōte lauduno.
Guil.i.guilbelmus doctor.
Gen.i.genselmus doctor
Gra.i.gracianꝰ cōpilator decreti
Go.vel gof.i.goffredꝰ ꝙ cōposuit summam in q̄ recitāt examinādi in iure canonico pti nuationes rubricaꝝ z alia plura
Gar.i.Garsias doctor

Hu.i.hugo vl' huguicio. vl' hugolinꝰ.

Ho.vel hos.i.Hostiensis doctor.
Hen.bo.i.henricꝰ boick.
Hon.i.bonorꝰ papa
Her.i.hermānus doctor.
I.sola vel cū titello sic.j. denotat infra.
Pro q̄ sciendū qñ textꝰ allegat ꝙ etiā postea habet siue i eoꝺ libro siue i alio.eiusdē tñ iuris.tūc ꝺr infra.z scribit̄ p j. longū cui supponi pōt titell⁹.vt sic.j.
j.ti. pr.c.j.ij. vl' iij.i.infra titulo pmo.c.p.zc
j.e.ti.i.infra eodem titulo.
I.breuis vel longa signat vnū vel pmo.
Jo.mo.i.Johes monachi glosator sexti in francia.
Jo.an.i.Johes andree etiā glosator sexti z clementinaꝝ ꝙ z nouellas ꝓscripsit valētissimus doctor
Jo.imo.i.johes imola modernꝰ doctor super decretalibꝫ notabilit̄ scribēs
Jo.vl' ioh.i.johes glosator decreti theutonicus.quē alij nolant iohem antiquū
Jo.de lig.i.johes de lignano
Jo .de san.i.johes de santusijs
Inno.vel innoc.i. Innocēꝰ papa.
Imo.i.imola.subaudiēdo Jo.
Jac.de liz.i. Jacobꝰ de lizano
Ja.de are.i. Jacobꝰ de arena
Ja.but.i. Jacobꝰ butrigarij
Ja.bal.i. Jacobꝰ balduini
Ja.de bel.i. Jacobꝰ de beluiso.

I. sola.id est lege

vl' ꝙnquaginta in numero distinctionum.
La.ab.i.lapus abbas doctor
Lamp.de ramp.i.lampertꝰ de ramponibꝫ.
Lud.de ro.i. Ludouicꝰ de roma doctor
La.vel lau.i.laurentiꝰ in glosis decretaliū
Li.i.libro vl' liber fm exigētiā ꝓstructōnis

M.uel mar. id est martinꝰ doctor

M.vl' mā.i.mādamꝰ. signant q̄ lra q.sequitur.vt m.q.i.mandamꝰ quatenꝰ
Mo.ca.p̄.i.monitiōe canonica p̄missa

Nic.sico. id est.nicolaꝰ sicolꝰ doctor.ꝙ alit ꝺr panormitanus vel panormita modernissimus.

No.z ve.test.i.noui z veterꝫ testamēti.
No.i.nota. Nota.i.notat
Nouel.i.nouella

O.uel op.i. opinio

Ob.i.obstaculo
Odo.i odofredus doctor
Ol.vel old.i.olradus vel oldradus.
Osti.vl' ost.i.ostiēsis.cōmunꝰ tñ ꝑ b.ꝺr

De alphabeto abbreuiaturarū

Panormitanus = hic de Tudeschis (abbas Siculus, Modernus)

Pe i. penitentia. vel petr⁹. vel penultimo
Pen't. vel pen'ł. i. penultimo
Paragraph⁹ q⁹ in ordine alphabeti nō inuenitur abbreuiat⁹. cū non sit vna lr̄a sic solet scribi. ℔. vt qñ capł'm vel aliqua lex est lōgatūc ad citā⁹ inueniēdū textū allegatū ponit i capitulo vł' lege pagraph⁹ vn⁹ vł' pł'es Nota tñ q⁹ pagraphi sūt duplices. videlicz magn⁹ z pu⁹. z pu⁹ oz esse niger de incausto in tali forma. ℔. vel ꝑsil'i. z tal' oz legi cū sua determinatōe sequēti. Ħ aūt cōiter ponit i glosis vel in sūmis collectis. Alī⁹ aūt magn⁹ sic formak z oz esse de alio colore. s. rubeo vel blaueo seu flauo. Et talis legi nō debet licet in legēdo dū inueniť. vel dū venit ad eū pausari debeat. z i corrigēdo libros debz noiari vt apponak si nō sit ibi. Nā certi text⁹ z summe distincte sunt p tales. ita q⁹ allegatur p̄m⁹. secūdus. Si ℊ nō esset ibi ꝑtīgerz p̄mū accipi. p scōo. z secundū p p̄mo. qō errorem induceret. z vn⁹ scz. ℔. pu⁹ sīgt aliuz videlicet magnum. z sic apud logycos est terminus secunde intentionis
Preal. i. preallegatis
Prin. id est. principio
Per to. i. per totum
Pri. id est. primo.
Pretex. i. ꝑtextu. hoc est. occasione
Pau. de leaz. i. Paulus de leazarijs q̄ scripsit bene sup clementinis.
Pe. de bel. i. petrus de bella partica doctor legum vltramontanus
Pe. de samp. i. petrus de sampzana
P. vel pla. i. placentinus doctor.
Pre. di. i. prefulgeat dignitate vt de testi. in
Pre. id est. preterea /c. licet. ij.
Pa. id est. papa
Pom. i. pomponius impator

Q. i. questiōe quando ponitur in causis decreti. vel quatenus qñ ponit in textu decretalium. maxie post mandam⁹. vt sic man. q.

Ray. id est. Raymund⁹ capellan⁹ z penitētiari⁹ greg. ix. ō q̄ i ꝑn decretalium
Re. i. remota. vt ibi. ap. re. vt supza
Rof. i. Roffredus doctor
Rog. i. Rogerius legista
Re. vel ℟. i. respōso vel respōsio
Re. i. reqre vel remissionibz

Bali. id est. Balicer⁹ doctor.
Bico. ab. i. sicol⁹ abbas
Be. ap. i. sedes apl'ica Bo. i. solutio
Ba. ap. cō. i. sacro approbāte ꝯcilio
Be. i. sequēti. Bequen. i. sequētibz
B. vel b̄. i. supza. Bñ qō alīqd allegat i aliq qō ꝑus añ illū locū hitū est i alio vł' eodē libro eiusdē tñ iurĳ. videlicz aut ciuil' aut canonici Ħ allegak. b̄. p s. breuē. sz l. lōga sola. i.
Bpe. i. speculū liber magn⁹ /scilicz
Bpec. i. speculator auctor speculi. s. Guilhelmus duranti
Bub. ap. ob. i. submoto appellatōnis obstaculo. vt de testi. cum olim
Ba. auc. cō. i. sacra auctoritate ꝯcilij. vt de iureiu. nimis

Tan. i. Tancredus
T. vel ti. i. titulo. etiā t. i. taliter
Tho. i. Thomas

Vin. id est. Vincent⁹ doctor
Vincen. i. Vincentin⁹ etiā doctor
Vb. de bo. i. Vbertus de bobio
Vlt. i. vltimo
V. sola. i. q̄nq̄ vel q̄nta. vt. v. q. v.
Vui. vel vil. i. vilhelm⁹. q⁹ italici scribūt guilhelmus. z francigene guilhermus.
Bui. duran. i. guilhelmus duranti.
v. i. versu vel versiculo
Ve. i. vetus. vt. ff. vetus.

X. i. decima
xx. i. vicesima
xe. i. nonagesima. q⁹ x. ꝑpositā c. significanti centū subtrahit ei decē sīc etiā in. xl. cē.

Zab. id est. zabozella. videlicet domi-nus Franciscus

Con. i. cōsecratione
§. i. pagpho. vł' pagraphis. ō q̄ sup̄ lati⁹ dictū est Sūt z alie abbreuiature ō rubricē patebit infra.
Dec ār ō abbreuiatur⁹ textuū glosar⁹ sūmarū z lecturar⁹ vtr⁹q⁹ iur⁹ p̄ titł'os nūc sufficiāt. q̄ vtiq⁹ ꝑmis iurīū alūnis difficiles apparēt i ꝑmo aggressu. z raro colligūt ita copiose. q̄re sit Ħ opusc'm icipiētibz tāto magis acceptū rariusq⁹ reputatū. q̄to magis solicitius est collectum

De titulis decretalium

Quia ad premissa quorum noticiã necessarium est hr̃e rubricas seu titulos vtriusq; iuris abbreuiatos z extẽsos. pponã rubricas iuris canonici ꝓpter eaꝝ paucitatẽ respectu rubricaꝝ iuris ciuilis. quas etiã subiungã. Etiã quia supra p̃missi ius canonicum iuri ciuili ratiõe dignitatis z excellẽtie. zc. Sequuntur ergo rubrice decretaliũ. z ꝓseq̃ns sexti z clemẽtinaꝝ. eo ordine quo ponunt in decretal. ꝑmitus abbreuiate. deinde extense. z postea vt eo facili⁹ menti teneant metrice in iiij. versibus colligẽtur Unde nota q̃ hi sunt tituli decletaliũ nõ inspecto ordine alphabeti. z ꝑmo ꝑmi libri. secundo secũdi. z sic de alijs.

De sum tri. et fi. ca. id est. de summa trinitate z fide catholica
Consti. i. constitutionibus
Rescrip. id est. rescriptis
Consue. i. consuetudine.
Posta. p̃. i. postulatione plator̃
Ele. i. electione z electi potestate
Transla. epi. i. translatiõe epiſcopoꝝ
Au. z vſu. pal. i. auctoritate z vſu pallij.
Renun. i. renunciationib̃
Sup. neg. pla. id est. supplenda negligentia prelatorum
Temp. or. i. temporib̃ ordinum z qualitatibus ordinandoꝝ
Scru. in or. i. scrutinio ĩ ordine faciẽdo.
Di. ab epi. q̃ re. i. ordinat⁹ ab epõ q̃ resig̃uit vel renũciauit eẽpatui. vel ab excõicato
Eta. z quali. i. etate z qualitate ordine prefiendorum.
Sa. vne. i. sacra vnctione
Sacra ite. vl̃ nõ. i. sacris iterãdis vel nõ
Ser. nõ or. i. seruis non ordinandis z eorũ manumissione
Fil̃. i. filijs p̃bꝫ byteroꝝ ordinãdis an non.
Ob. ad rati. i. obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non
Corp. vici. id est. corpore viciatis ꝓmouendis vel non.
Biga. i. bigamis non ordinandis.
Ele. pe. i. clericis peregrinis
Di. arch. i. officio archidyaconi.
Di. archip̃. i. officio archip̃i byteri
Off. pri. i. officio primicerij
Off. sacri. i. officio sacriste.
Of. custo. i. officio custodis
Of. vica. id est. officio vicarij.
Of. dele. i. officio z ptãte iudicis delegati
Of. le. i. officio legati.
Of. iudi. or. i. officio iudicis ordinarij
Of. iudi. i. officio iudicis.
Da. z obe. i. maiozitate z obedientia
Treu. z pa. i. treuga z pace
Pac. id est. pactis
Transac. i. transactionibus
Postul. i. postulando.
Procu. i. procuratoribus
Sin. id est. sindico
Dis q̃ vi. me. i. de his q̃ vi metusue cã fiũt.
In inte. re. i. in integrũ restitutione
Alie. mu. iu. cau. fac. i. alienatiõe mutãdi iudicij causa facta.
Arbi. id est. arbitris

Tituli secundi libri

Iudi. i. iudicijs

Fo. cõpe. i. foro cõpetenti
Li. ob. i. libelli oblatione
Mut. pet. i. mutuis petitionib̃
Lit. ꝓtest. i. litis ꝓtestatione.
Ut li. nõ ꝓtes. i. vt lite nõ ꝓtestata nõ ꝓceda tur ad testiũ receptõz l'ad diffinitiuã sniam
Iu. calum. i. iuramẽto calumnie
Dila. id est. dilationibus
Fer. id est. ferijs
Or. cog. i. ordine cognitionum
Plus pet. i. plus petitionib̃
Cau. pos. z p. i. causa possessiõis z ꝓprietatis
Resti. spo. i. restitutiõe spoliatoꝝ.
Do. z ꝓtu. i. dolo z ꝓtumacia
Eo q̃ mit. in pos. i. eo q̃ mittit in possessionẽ causa rei seruande
Ut li. pen. i. lite pendẽte nihil innouet
Seq̃s. pos. seq̃s tratõe possessionũ z fructuũ
Confes. i. confessis
Proba. i. probationibus
Test. i. testib̃ z attestationibus
Test. co. i. testib̃ cogendis vel non
Fi. instru. i. fide instrumentoꝝ.
Presump. i. p̃sumptionibus
Jureiu. i. iurciurando
Excep. i. exceptionibus
Prescrip. i. p̃scriptionibus.
Sen. z re iu. i. sentẽtia z re iudicata
Ap. i. appellatiõib̃ recusatõib̃ z relatõibus
Peregri. i. peregrinantibus
Cõfir, vti. i. ꝓfirmatiõe vtili vel inutili.

Tituli tertij libri

Vi.et ho.cle. id est.ō vita z honestate clericorum
Coha.cle.z mu.id est. cohabitatiōe clerico rum z mulierum
Cle.cōiu.i.clericis ꝓiugatis
Cle.nō resi.i.clericis non residentib⁹ in ec clesia vel p̄benda.
Preben.i.p̄bendis z dignitatib⁹
Cle.egro.i.clerico egrotante vl' debilitato
Insti.i.institutionib⁹.
Concess.p̄.i.concessione p̄bende vel eccleſie non vacantis
Ne se.va.i.ne sede vacāte aliq̄d innouet
Bis que fi.a p̄.i.bis que fiunt a p̄latis sine cōsensu capituli.
Bis que fi.a ma.i.bis que fiūt a maiori pte capituli
Ut ec.bene.i. vt eccleſiastica beneficia sine diminutione cōferantur.
Re.ec.nō al.i.reb⁹ eccl'ie nō alienādis
Precā.i.p̄cario vel p̄carijs
Cōmo.i.cōmodato Depo.i.depoſito.
Emp.z ven.i.emptione z venditione
Lo.z cōduc.i.locato z ꝓducto.
Re.permu.i.rez ꝑmutatione
Feu.i.feudis
Pigno.i.pignorib⁹ z alijs cautionibus
Fideiuſ.id est.fideiussorib⁹
Solu.id est.ſolutionib⁹
Dona.id est.donationibus
Pecu.cle.i.peculio clericoz.
Testa.i.testamētis z vltimis volūtatib⁹
Suc.ab intest.i.ſucceſſionib⁹ ab intestato
Sepul.i.ſepulturis
Parroch.i. prochijs z alienis prochianis
Decī.i.decimis z oblationib⁹
Regula.i.regularibus et transeuntibus ad religionem.
Cōuer.ꝓiu.i.ꝓuersione ꝓiugatoz.
Conuer.infi.i.ꝓuersione infidelium
Vo.i.voto z voti redemptione.
Sta.mo.i.statu monachoz z canonicorū regularium
Reli.do.i.religioſis domibus vt epiſcopo sint subiecte.
Capel.mo.i.capellis monachoꝝ z alio/ rum religioſoꝝ
Jure pa.i.iure patronatus
Censi.i.censib⁹ exactiōib⁹ z ꝑcuratoribus
Cōſe.ec.i.ꝓsecratiōe eccl'ie vel altaris.
Cele.miſ.i.celebratiōe miſſaz z sacramēto eucharistie z diuinis officijs.
Bap.i.baptiſmo z eius effectu
Pres.nō bap.i.p̄s bytero nō baptisato
Custo. eucha.i. custodia eucharistie cri/ matis z alioz sacramētoz
Reli.z ve.san.i reliquijs z veneratōe sctōz
Ob.ie.i.obseruatōe ieiunioz.
Pur.post par.i.purificatōe post partum
Ec.edi.i.eccl'ijs edificādis vel repandis
Immu.i.immunitate.al's emunitate eccle siaz cimiterioz z rez ad eas ꝑtinentiū.
Ne cle. vel mo.i.ne clerici vel monachi/ cularib⁹ negocijs se immisceāt.

Tituli quarti libri

Spō.et matri.id est
sponsalib⁹ z matrimonijs.
Despon.impu.i.despōsatiōe impubez.
Clam.despon.i.clamdestina despōsatione
Spon.du.i.sponsa duoz
Cōdi.ap.i.ꝓditiōib⁹ appositis i despōsatiōe vel alijs ꝓtractibus.
Qui cle.vel vo.i.q̄ clerici vel vouētes ma/ trimoniū ꝓtrahere possunt
Eo q̄ dux.ma.i.eo qui duxit i matrimoni/ um quā polluit p̄ adulteriū
Con lepro.i.ꝓiugio leprosoz
Coniu.ser.i.ꝓiugio seruoz
Na.ex li.ven.i.natis ex libero ventre
Cog.spi.i.cognatione spūali.
Cog.le.i.cognatione legali.
Eo qui cog.ꝓsan.vx.sue.i.eo qui cognouit ꝓsanguineā vxoris sue.
Cōsan.z aff.i.ꝓsanguinitate z affinitate
Fri.z male.i.frigidis z maleficiatis z ipote tia coeundi
Da.cō.edic.ec.cō.i.matrimonio ꝓ edictū eccl'ie ꝓtracto
Qui fi.sint le.i.q̄ filij sint legitimi
Qui ma.ac pos.i.q̄ matrimoniuz accusare possunt.vel ꝓtra illud testificari.
Diuoz.i.diuortijs.
Dona.in.vi.z vx.z de dote.i.de donatōib⁹ inter viz z vxorem.z de dote post diuorti/ um restituenda.
Se.nup.i.secundis nuptijs

Tituli quinti libri.

Accu.i.accusationi
bus inquisitionib⁹ z denūciationib⁹
Calum.i.calumniatorib⁹.

De decretali uersificata

Simo.i.simonia. ⁊ ne aliq̃d p spũalib⁹ exigatur vel ꝓmittatur
Aepla.vt.su.i. ne ꝓlati vices suas vl' eccias annuo censu alijs cõcedant.
De magi.i.de magistris ⁊ ne aliq̃d exigat ꝓ licentia docendi.
Jude.i.iudeis ⁊ saracenis ⁊ eoꝝ cruis.
Here.i.hereticis ⁊ manicheis.
Scisma.i.scismaticis
Aposta.i.a postatis ⁊ reiterãtib⁹ baptisma.
Bis q̃ fi.oc.i.bis q̃ filios occiderũt.
Infan.⁊ lang.ex.i. infantibus ⁊ languidis expositis.
Homici.i.homicidio volũtario vl' casuali
Tornea.i.torneamẽtis
Cle.pug.i du.i.clericis pugnãtib⁹ i duello.
Bali.⁊ sagit.i.balistarijs ⁊ sagittarijs.
Adult.i.adulterio ⁊ stupro.
Rapto.i.raptoribꝫ incẽdiarijs ⁊ violatorib⁹ ecclesiaꝝ
Usu.i.vsuris
Fur.i.furtis.
Cri.fal.i.crimine falsi.
Sortil.i.sortilegijs.
Collu.dete.i.collusione detegenda.
Delic.pu.i.delictis pueroꝝ.
Cle.vena.i.clerico venatore.
Cle.pcus.i.clerico pcussore
Male.i. maledicis
Cle.excõ.i.clerico excõmunicato interdicto vel depposito ministrante
Cle. nõ or.i.clerico nõ ordinato ministrante.
Cle.p sal.p.i.clerico p saltum promoto.
Eo q̃ fur.or.su.i.eo q̃ furtiue ordiet suscepit
Excel.p.i.excessib⁹ ꝓlatorum in subditos
Ao.op.nũ.i.noui opis nunciatione.
Priuile.i.priuilegijs ⁊ excessib⁹ priuilegiatoꝝ
Pur.ca.id est.purgatione canonica
Pur.vul.i.purgatione vulgari
Iniu.id est. iniurijs ⁊ damno dato
Pen.id est.penis
Pe.⁊ re.id est. penitentijs ⁊ remissionibus
Sen ex.i.sententia excõmunicationis.
Ver.sig.id est. verborum significatione.
Re.iu.id est.regulis iuris

Hinc premissis ru

brícis decretaliũ abbreuiatis ⁊ extẽsis vt eo melꝰ mẽti teneãt. sequũtur versus de eisdem ꝑm ordinem.

Pria supma fides statuit.scribitq̃ senescit.
Postulat electꝰ translatus auctor ⁊ vsus
Inde renũcio suppleo tgib⁹ quoq̃ scrutor
Ordo resignatꝰ.etas vngitq̃ sacramen.
Filius ⁊ seruus obnoxius ⁊ viciatus
Hinc bigamꝰ clerus pegrinꝰ ⁊ archicuitꝰ.
Archisacer.ꝑmas sacrꝫ custos vice fungẽs
Delegãs legãs.iudex ex ordine dictus
Judicis officiũ maior pax pacta sequunt
Transigo postulo ꝓcuro vel sindicus esto.
Hinc melꝰ integrat.alienat arbitrũ dat.

Judicium forꝰ qꝫ

libellus mutua poscens
Litem cõtestans sine q̃ nõ suscipe testes.
Juro dilatis feriis ex ordine nosco
Plus peto de causa spoliatus restituendꝰ.
Est dolꝰ est missus lis pendẽs atq̃ seq̃ster
Confessusq̃ probo testis testes q̃z cogo.
Instruo presumo ius iurans excipiendo.
Prescribo sentẽtio ꝓnuncio ꝓgoq̃ firmo

Duus honor clerꝰ

habitans cleruscq̃ iunctus.
Non residens dignꝰ eger vel debilitatus.
Instituo concedendo ne sede vacante.
Et sine consensu maior ps nõ minuatur.
Ecclesie res atq̃ ꝑcaria cõmodo pono
Uendo loco muto feudũ pignusq̃ cauẽdo
Atq̃ fideiussor soluit dat peculiorum
De testamentis etiam succedo sepultis
Parrochijs decimis vult regla religiosis.
Cõiunx conuersus inuidus vota redemit.
Jn̄ statꝰ monachi domꝰ atq̃ capella locoꝝ.
Jure patronatus de censib⁹ ara sacrata
Dissaq̃ baptismꝰ q̃ nõ est ps̃byter vsus
Eucharistia rel quie ieiunia pura.
Edes immunes seculi fuge clerice merces

Sponsus et ipubes

clam destina spõsa duorum
Conditio vouens.q̃ polluit atq̃ leprosus.
Seruus de natis sequit cognatio duplex
Post ꝙsanguineam cõsanguinei gelidiq̃.
Coniugiũ vetitũ sequit q̃ legitimi sunt.
Accusare queũt diuorcia dona secunda.

Accusato siue calũ

nia simonialis
Prelati rabi iudeus hereticusq̃
Scismaticus apostaticꝰ natos ꝑimentes.
Infans expositꝰ homicida torneamenta
Hinc clerus pugnãs post hoc quoq̃ sagit tat adulter
Ecclesie raptor sequitur fur, hinc ⁊ vsur⁹

Falsari⁹ sors colludēs crimen pueroꝝ
Clerus venator pcussor maledicusq;
Clericꝰ depositꝰ q̄ nō est ordo ministeꝛ
Saltus furtiꝰ excessus opusq; nouellum
Lex ꝑuata subit sequit purgatio duplex
Iniurie penecq; remissio post anathema
Verboꝝ signi sequit post regula iuris

Hi sunt spēales ꝓsus de rubricis decretalium ꝑm ordinē suū. Et vt supra tactum est vbi dicebat de decretalibꝫ. clxxxv. sunt rubricē seu titᵘli

Sunt aūt capitula i decretalibꝫ tria milia minꝰ. xviij. Versus. Bis centū titᵘli.sz q̄ndenos remouebis. Sunt decretales termille absq; nouem bis.

Remissis titulis

Ꝑ seu rubricis decretaliū abbꝛeuiatis et extēsis nō inspecto ordine alphabeti.sz eo ordine q̄ ponunt in decretalibꝫ. Et ꝑmissis ꝓsibꝫ de eisdē ꝑm ordinē vt eo melꝰ mēte teneāt. Sequūt nūc ēdem titᵘli siue rubꝛice decretaliū extēsi p ordinē alphabeti.ꝑm ordinē libꝛoꝝ eos ꝓtinentiū ordinati vt lectoꝛ iuris si indiguerit citiꝰ inueniendo quēlibet illoꝝ recurrat ad eos

Tituli libꝛi decretalium

Auctoꝛitate et usu pal

liij.l.j.t.viij.
Alienatiōe iudicij mutādi cā facta.l.j.t.xj.
Arbitris.l.j.t.xliij.
Appellationibus recusationibꝫ et relationibus.l.iij.t.xxviij.
Accusationibus inquisitionibꝫ et denūciationibꝫ.li.v.t.j.
Apostatis et reiterātibꝫ baptismū.l.v.t.ix
Adulteriis et stupꝛo.l.v.t.vj.
Bigamis nō ordinandis.li.j.t.xxj.
Baptismo et eius effectu.l.iij.t.xlij.

Constitutionibus.

li.j.ti.ij.
Consuetudine.li.j.t.liij.
Coꝛpe viciatis nō ordinandis.l.j.t.xx.
Clericis pegrinis et eis nō sine lr̄is recipiēdis.li.p.ti.xxij.
Causa possessionis.l.ij.t.xij.
Confessis.li.ij.t.xviij.
Confirmatione vtili.li.ij.ti.iij.
Cohabitatiōe clericoꝝ et mulieꝝ.l.iij.t.ij.
Clericis ꝓiugatis.li.iij.t.iij.
Clericis nō residētibꝫ in eccl̄ia vel ꝑbenda li.iij.ti.liij.
Clerico egrotāte vel debilitato.l.iij.t.vj.
Concessione ꝑbende vel eccl̄ie nō vacātis li.iij.ti.viij.
Cōmodato.li.iij.ti.xv.
Conuersione ꝓiugatoꝝ.li.iij.ti.xxxij.
Conuersione infideliū.li.iij.t.xxxij.
Capellis monachoꝝ et aliozū religiosoꝝ. li.iij.t.xxxvj.
Censibus exactionibus et ꝑcurationibus. li.iij.ti.iij.
Cōsecratione eccl̄ie vel altaris.l.iij.t.xl.
Celebꝛatiōe missaꝝ et de sacramēto eucharistie et diuinis officijs.li.iij.t.xlj.
Custodia eucharistie et crismatis et aliozum sacramentoꝝ.li.iij.t.xliij.
Clamdestina despōsatiōe.li.iij.t.iij.
Conditionibꝫ appositis in desponsatiōe vel alijs ꝓtractibꝫ.li.iij.t.v.
Coniugio lepꝛosoꝝ.li.iij.ti.viij.
Coniugio seruoꝝ.l.iij.t.ix.
Cognatione spūali.li.iij.ti.xij.
Cōsanguinitate et affinitate.l.iij.t.xiij.
Calumniatoꝛibꝫ.li.v.ti.ij.
Clericis pugnantibꝫ in duello.l.v.t.xiij.
Collusione.li.v.ti.xxij.
Clerico venatoꝛe.li.v.ti.xxiij.
Crimine falsi.li.v.ti.xx.
Clerico pcussoꝛe.li.v.ti.xxv.
Clerico maledico.li.v.ti.xxvi.
Clerico excōicato vel depositio vel interdicto ministrante.li.v.t.xxvij.
Clerico p saltum ꝑmoto.li.v.ti.xxix.

Dilationibꝰ

+l.ꝑmo.t.viij

Dolo et ꝓtumacia.l.ij.t.xiiij.
Depositio.l.iij.t.xvj.
Donationibus.l.iij.ti.xxxiij.
Decimis et ꝑmicijs.l.iij.t.xxx.
Desponsatione impubeꝝ li.iiij.t.ij.
Diuoꝛtijs.li.iiij.t.xx.
Donationibꝫ inter viꝝ et vxoꝛē et ꝺ vote ꝑ diuoꝛtiū restituēda.li.iiij.ti.xxj.
Delicto pueroꝝ.l.v.t.xxiij.

Electione et electi po

testate.li.j.t.vj.
Etate et qualitate in ordine ꝑficiendoꝝ. li.j.ti.xiiij.
Eo qui mittitur in possessionem causa rē seruande.li.ij.ti.xv.

De titulis extensis

Exceptionibus.li.ij.t.xxv.
Ecclesiastica bñficia sine diminutione psentur.li.iij.t.xxij.
Emptione z venditiõe.l.iij.t.xvij.
Ecclīs edificādis vl' repandis.l.iij.t.xlviij
Emunitate ecclīaz cymiterij z rez ad eas ptinentiū.l.iij.t.xlix.
Eo q̄ duxit in matrimoniuz quā polluit p adulterium.li.iij.t.vij.
Eo qui cognouit cõsanguineā vxoris sue vel sponse.l.iiij.t.xj.
Eis qui filios occidūt.l.v.t.x.
Eo q̄ furtiue ordines suscepit.l.v.t.xxx
Excessibꝫ platoz in subditos.l.v.t.xxxi.

Filijs presbiterorum.

libro pmo.ti.xvij.
Foro competenti.l.ij.t.ij.
Feriꝫs.li.ij ti.ix.
Fide instrumentorum.l.ij.t.xxij.
Feudis.li ij.ti.xx.
Fideiussoribus.l.iij.t.xxij.
Frigidis z maleficiatis.li.iiij.t.xv.
Furtis.li.v.ti.xviij.
Falsariꝫs.li.v.ti.xx.

Bis que ui metus

ve causa fiunt.li.pmo.ti.xl.
Bis q̄ fiūt a plato sine pfensu capli.l.iij.t.x
Bis q̄ fiūt a maiori pte capituli.l.iij.t.xx.
Hereticis.l.v.t.vij
Homicidio volūtario vel casuali.l.v.ti.xij

In integrum restitutiõe.

libro pmo.ti.xl.
Iudicijs li.ij.ti.p.
Iuramento calumnie.l.ij.t.vij
Iureiurando.l.ij.t.iij.
Institutionibus.l.iij.t.vij
Iurepatronatus.l.iij.t.xxxviij
Iudeis z saracenis z eoz seruis.l.v.t.vj.
Infantib̄ z languidis exp̄sitis.l.v.ti.xj.
Iniurijs z damno dato.l.vj.t.xxxvj.

Libelli oblatõe.

li.ij.t.iij.
Litis ptestatione.l.ij.t.xlv.
Locato z conducto.l.iij.t.xviij.

Maioritate et obedientia.

li.p.t.xxxij.
Mutuis petitionib̄.l.ij.t.iij.
Mimoio pcto p interdictū eccie.l.iij.t.xvi.
Magistris z ne aliq̄d exigat p licētia docēdi.li.v.t.v.
Maledicis.li.v.t.xxvj.

Nato ex libero uentre.

li.iiij.t.xx.
Non ordinato ministrante.l.v.t.xxviij
Nouitijs nunciatione.l.v.t.xxxij.
Ne clerici vel monachi secularib̄ negocijs se immisceant.li.iij.t.l.
Ne plati vices suas alijs pcedāt sub ānuo censu.li.v.ti.iiij.
Ne sede vacāte aliq̄d innouet.l.iij.t.viij.

Ordinatis ab episcopo q̄ renūciauit ep̄atui vl' excōicato.l.j.t.xiij

Obligatis ad rationcinia ordinandis vel non.li.p.ti.ix.
Officio archidyaconi.li.p.ti.xij.
Officio archipresbyteri.li.p.t.xxiij.
Officio pmicerij.l.p.t.xxv.
Officio sacriste.l.p.t.xxvi.
Officio custodis.l.p.t.xxvij.
Officio vicarij.l.p.t.xxviij.
Officio vl' ptāte iudicis delegati.l.j.t.xxix.
Officio legati.l.p.t.xxx.
Officio iudicis ordinarij.l.p.t.xxxj.
Officio iudicis.l.p.t.xxxij.
Ordine cognitionum.l.ij.t.x.
Obseruantia ieiuniorum.l.iij.t.xlvi.

Postulatõe.

li.pmo.t.v
Pactis.li.pmo.ti xxxv.
Postulando.li.p.ti.xxxvij.
Procuratoribus.l.p.t.xxxviij.
Plus petitionib̄.l.ij.t.xj.
Probationibus.li.ij.t.xix
Presumptionibus.l.ij.t.xxxij.
Prescriptionibus.l.ij t.xxvj.
Peregrinantibus.li.ij.t.xix.
Prebendis z dignitatib̄.l.iij.t.v.
Precarijs.l.iij.t.xiij.
Pignoribꝫ z alijs cautionibus.l.iij.t.xxij.
Peculio clericoz.li.iij.t.xxv.
Parrochijs z alienis prochianis.l.iij.t.xxix
Pres bytero nondū baptizato.l.iij.t.xlij.
Purificatione post partum.l.iij.t.xlvij.
Priuilegijs z excessibus priuilegiatorum.li.v.ti.xxxij.
Purgatione canonica.l.v.t.xxxiij.
Purgatione vulgari.l.v.t.xxxv.
Penis.li.v.ti.xxxvij.

Penitētijs ꝛ remissionibꝫ.l.v.t.xxxviij.

Qui clerici uel uo

uentes matrimoniū ꝯtrahere pñt.l.iiij.t.vi.
Qui filij sint legitimi.l.iiij.t.xvij.
Qui matrimoniū accusare pñt vl' testifica ri.l.iiij.t.xviij.

Rescriptis.

.il.pmo.t.ij
Restitutōe.li.p.t.ix.
Rebꝫ eccl'ie alienādis vel nō.li.ij.t.xij.
Restitutione spoliatoꝝ.l.ij.t.xij.
Rex ꝓmutatiōe.l.iij.t.xix.
Regularibꝫ ꝛ transeuntibꝫ ad religionem. li.iij.t.xxij.
Religiosis domibꝫ.l.iij.t.xxxvi.
Reliq̄is ꝛ veneratiōe sanctoꝝ.l.iij.t.xlv
Raptoribꝫ ꝛ incendiarijs ꝛ violatoribꝫ ec/ clesiaꝝ.l.v.t.xvij.
Regulis iuris.l.v.t.iiij.

Summa trinitate

ꝛ fide catholica.li.pmo.ti.p.
Supplēda negligētia plātoꝝ.l.p.t.x.
Scrutinio in ordinatōe faciēdo.l.p.ti.xij.
Sacra vnctione.li.p.t.xv.
Sacramētis iterādis vel nō.l.p.t.xvi.
Seruis nō ordinādis.l.p.t.xviij.
Syndico.li.pmo.t.xxxix.
Sequestratione possessionis ꝛ fructuum. li.secdo.ti.xvij.
Sententia ꝛ re iudicata.l.ij.t.xxvij.
Solutionibus.l.iij.t.xxiij.
Successionibꝫ ab intestato.l.iij.t.xxvij.
Sepulturis.li.iij.t.xxviij.
Statu monachoꝝ.l.iij.t.xxv.
Sponsalibꝫ ꝛ matrimonijs.l.iiij.ti.pmo
Sponsa duoꝝ.l.iiij.ti.iiij.
Secūdis nuptijs.l.iiij.t.xxi.
Symonia ꝛ ne aliq̄d exigaꝫ vel ꝓmittatur li.v.t.iij.
Scismaticis ꝛ ordinatis ab eis.l.v.t.viij.
Sagittarijs ꝛ balistarijs.l.v.t.xv.
Sortilegijs.l.v.t.xij
Sentētia excōicatōis ꝛ solutōe.l.v.t.xxxix.

Translatione epi

scopi vel electi.li.pmo.t.vij.
Temporibꝫ ordinationū ꝛ q̄litate ordinā/ doꝝ.li.pmo.ti.xi.
Treuga ꝛ pace.l.p.t.xxxiiij.
Transactionibꝫ.l.p.t.xxxvi.
Testibꝫ ꝛ attestationibꝫ.l.ij.t.xx.
Testibꝫ cogēdis.l.ij.t.xxi.
Testamētis ꝛ vltimis volūtatibꝫ.l.iij.t.xxvi
Tornea mētis.li.v.t.xiij.

Vt ecciastica bene

ficia sine diminutōe ꝓferant.l.iij.t.xij.
Vt lite nō ꝓtestata nō ꝓcedat ad testiū recep ptionē vl' ad diffinitiuā sniam.l.ij.t.vi.
Vt lite pēdente nil innouet.l.ij.t.xvi.
Vita ꝛ honestate clericoꝝ li.iij.ti.pmo.
Voto ꝛ voti redemptione.l.iij.t.xxxiiij.
Vsuris.li.v.t.xix.
Verboꝝ significationibꝫ.li.v.ti.xl.

In sexto aūt libro

sunt rubrice pauciores. videlicet circa.lx. Et in clemētinis adhuc pauciores. videli/ cet.xlvij. Capitula scire cupiēs ī his duobꝫ mox numerabit. Magꝫ ꝓfecto q̄d ꝓfuerit attendendū est q̄z q̄t sint Vt aūt faciliter scirent in ꝓfatis ꝓmissis q̄ rubrice decretaliū essent in sexto ꝛ q̄ in clemētinis desup signi/ de essent cū rubro. vi. in sexto ꝛ septimo in clemētinis.qō aliq̄ labore fieri posset illum ad remouēdū tituli siue rubrice libri sexti et clementinaꝝ ꝓsequēter sequunt vt eisdem posite sint libris.nō inspecto ordine alpha/ beti. Et ꝓmo tituli siue rubrice ꝓmi libri se/ xti libri decretaliū

Tituli ꝓmi libri sexti libri decretaliū

De summa trinitate

ꝛ fide catholica
De constitutionibus
De rescriptis.
De consuetudine
De postulatione plātorum
De electione ꝛ electi potestate
De renunciatione
De supplenda negligentia plātoꝝ
De temporibꝫ ordinum ꝛ qualitatibus or/ dinandorum
De filijs presbyteroꝝ ordinandis an non
De officio vicarii.
De officio ꝛ potestate iudicis
De officio ꝛ potestate iudicis delegati.
De officio legati
De officio iudicis ordinarii.
De matoritate ꝛ obedientia
De pactis
De pcuratoribus

De titulis sexti libri

De his que vi metu sue causa fiunt
De restitutione in integrum.
De arbitris

Tituli secūdi libri sexti libri decretalium

De iudicijs.

De foro competenti
De litis contestatione
De iuramento calumnie
De restitutione spoliatorum
De dolo z contumacia
De eo q̄ mittit i possessionē cā rei seruande.
Ut lite pendente nil innouetur
De confessis
De testibus z attestationib⁹
De iureiurando
De exceptionibus
De p̄scriptionib⁹
De sentēcia z re iudicata.
De appellatiōib⁹ recusatiōib⁹ z relatiōibus

Tituli tertij libri sexti decretalium

De uita et honestate clericorum

De clericis p̄iugatis.
De clericis nō residētib⁹ i eccl'ia vel p̄benda.
De p̄bendis z dignitatib⁹
De clerico egrotante vel debilitato
De institutionib⁹
De concessione prebende vel ecclesie nō vacantis.
De sede vacante aliquid innouet
De reb⁹ eccl'ie nō alienandis
De sepulturis
De decimis p̄mitijs z oblationib⁹
De regularib⁹ z trāseūtib⁹ ad religionē
De voto z voti redemptione
De statu mōachor⁹ z canonicor⁹ regl'ariū.
De iurepatronatus
De p̄secratiōe eccl'ie vel altaris
De reliquijs z veneratione sanctor⁹
De immunitate eccl'ie cymiteriorum z rer⁹ ad eas p̄tinentium
De clerici vel monachi negocijs secularib⁹ se immisceant

Tituli quarti libri sexti decretalium

De sponsalibus et matrimonijs.

De desponsatione impubet⁹
De cognatione spūali

Tituli q̄nti libri sexti libri decretalium.

De accusationib⁹ inquisitionib⁹ z denūciationib⁹.

De hereticis z manichеis z eor⁹ fautoribus.
De scismaticis
De homicidio voluntario vel casuali
De excessib⁹ p̄lator⁹ in subditos
De p̄uilegijs z excessib⁹ p̄uilegiator⁹
De iurijs z damno dato
De penis
De penitētijs z remissionib⁹.
De sententia excōmunicationis
De verbor⁹ significatione
De regulis iuris

Positis titulis quinq̄ librorum libri sexti, put ꝑsequēter ponūt i libris nō inspecto alphabeti ordine, ponūtur hic dē tituli siue rubrice p̄fator⁹ librorum libri sexti ꝑm ordinē alphabeti, vt a lectoribus citius inueniri valeant

Tituli siue rubrice libri sexti decretaliū

Arbitris. li.j.t.xiij.

Appellationib⁹ recusationib⁹ z relationib⁹. li.ij.ti.xv.
Accusationib⁹ inquisitionib⁹ z denūciationib⁹.li.v.ti.j.
Bigamis.li.j.t.xj.
Constitutionib⁹.l.j.t.ij.
Consuetudine.li.j.t.iiij.
Confessis.li.ij.ti.ix.
Clericis p̄iugatis.l.iij.t.ij.
Clericis nō residentib⁹ in eccl'ia vel p̄bēda libro.iij.t.iij.
Clerico egrotante vel debilitato.li.iij.t.v.
Concessione p̄bende vel eccl'ie nō vacātis libro.iij.ti.vij.
Cōsecratione eccl'ie vel altaris.l.iij.t.xix.
Cognatione spūali.l.iiij.t.iij.
Dolo z cōtumacia.l.ij.t.vj.
Decimis primitijs z oblatōnibus.libro.iij titulo.xiij.
Desponsatione impubet⁹.l.iiij.t.ij.
Electione z electi potestate.l.p.t.vj.
Eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande.l.ij.t.vij.
Exceptionibus.li.ij.ti.xij.
Excessibus prelatorum in subditos. libro v.titulo.v.
Filijs presbyterorum ordinandis vl' non libro.p.ti.x.

Foro competenti.l.ij.t.ij.
Dis que vi metusue causa fiūt.l.j.t.xx.
Hereticis z manicheis z eoz fuio.l.v.t.ij.
Homicidio voluntario vl' casuali. libro.v titulo.iiij.
Judicijs.li.ij.t.j.
Juramento calumnie.li.ij.t.iiij.
Jureiurando.l.ij.t.xj.
Institutionibus.l.iij.t.vj.
Jurepatronatus.li.iij.ti.xvii.
Immunitate eccl'iaz cymiterioz z rerū ad eas ptinentiū.li.iij.t.xx.
Iniurijs z damno dato.l.v.t.vij.
Litis ptestatione.l.ij.t.iij.
Maiozitate z obedientia.l.p.t.xvij.
Ne sede vacāte aliqd innoueť.l.iij.t.viij.
Ne clerici vel monachi secularib negocijs se immisceāt.l.iiij.t.xxi.
Officio vicarij.l.p.t.xij.
Officio z potestate iudicť.li.p.t.xiiij.
Officio z potestate iudicis delegati. libro pmo.ti.xiiij.
Officio legati.li.p.t.xv.
Officio iudicis ordinarij.l.p.t.xvi.
Postulatione platorum.l.p.t.v.
Pactis.li.pmo.t.xviij.
Procuratoribus.l.p.t.xix.
Prescriptionibus.l.ij.t.xiij.
Prebendis z dignitatib.l.iij.t.iiij.
Priuilegijs z excessib priuilegiatorum. libro.v.ti.vi.
Penis.li.v.t.viij.
Penitentijs z remissionib.l.v.t.ix.
Rescriptis.li.pmo.ti.iij.
Renunciationib.l.p.ti.vij.
Restitutione in integrum.l.p.t.xxi.
Restitutione spoliatorū.l.ij.t.v.
Reb ecc'ie nō alienādis.l.iij.t.ix.
Rerum pmutatione.l.iij.t.x.
Regularibus z transeuntib ad religionez. libro.iij.t.xiiij.
Reliquijs z veneratiōe sanctoz.l.iij.t.xix.
Regulis iuris.l.v.t.xij.
Summa trinitate z fide catholica.li.pmo titulo.pmo
Supplenda negligētia platoz.l.p.t.viij.
Sententia z re iudicata.li.scdo.ti.xiiii.
Statu monachoz z canonicorū regularium.li.iii.ti.xvi.
Sponsalibus z matrimoniis.li.qrto.ti.p.
Scismaticis.li.pmo.t.iii.
Sententia excōmunicationis suspēsionis interdicti z solutionis.li.v.t.x.
Temporibus ordinum z qualitatib ordinandorum.li.pmo.tj.ix.
Testibus z attestationibus.li.scdo.ti.x.
Testamentis z vltimis volūtatibus.libro. tertio.ti.xi.
Ut lite pendente nil innouetur.li.ii.t.viij.
Vita z honestate clericorum.l.iii.t.pmo
Voto z voti redemptione.li.iii.t.xv.
Verborum significatione.l.v.t.xi.

Nota in libris libri sexti decretalium sunt tituli siue rubrice.lxx.

In primo libro.xxi.
In secundo.xv.
In tertio.xix.
In quarto.iii.
In quinto.xii.

Sequunt tituli siue rubrice Clementinarū vt in libris eaz psequēter positi sunt ordie alphabeti nō inspecto

Tituli pmi libri clementinarum.

De summa trinitate

z fide catholica
De rescriptis
De electione z electi potestate
De renunciationibus
De supplenda negligentia prelatorum
De etate z qualitate ī ordine pficiendoz
De officio vicarii.
De officio z potestate iudicis delegati
De officio iudicis ordinarii.
De pcuratoribus
De in integrum restitutione

Tituli secūdi libri clementinaz

De iudicijs.

De foro competenti
De causa possessionis z proprietatis
De dolo z contumacia
Ut lite pendente nil innouetur.
De sequestratione possessionū z fructuū
De probationibus
De iureiurando.
De exceptionibus.
De sententia z re iudicata
De appellatōib recusatiōib z relationib.

Tituli tertii libri.

De uita et honestate clericorum

De titulis clementinarū

De p̄bendis z dignitatib̄
De concessione p̄bende vel ecclesie non vacantis
De reb̄ eccl'ie non alienandis
De rerum p̄mutatione
De testamentis z vltimis voluntatib̄.
De sepulturis.
De decimis p̄mitt̄is z oblationib̄
De regularib̄ z transeuntib̄ ad religionē
De statu mōachoꝝ z canonicoꝝ regl'ariuꝫ.
De religiosis domib̄ vt ep̄o sint subiecte
De iurepatronatus.
De censib̄ exactōe z p̄curationib̄
De celebratiōe missaꝝ z sacramēto eucharistie z diuinis officijs
De reliquijs z veneratione sanctoꝝ
De immunitate eccl'iaꝝ cymiterioꝝ z rerū ad eas p̄tinentium

Titulus quarti libri

De sanguinitate z affinitate

Titulus quinti libri

De magistris et ne

aliq̄d exigat p̄ licentia docendi
De iudeis z saracenis z coꝝ seruis.
De homicidio voluntario vel casuali
De excessib̄ p̄latoꝝ in subditos
De priuilegijs z excessib̄ priuilegiatoꝝ
De penitentijs z remissionib̄.
De fīa excōicatōis suspensionis interdicti z solutionis.
De verboꝝ significatione.

Positis titulis quin

q̄ libroꝝ clemētinaꝝ put p̄sequēter ponūt in libris nō inspecto alphabeti ordine. ponunt ip̄i dē tituli siue rubrice p̄latoꝝ librorū clementinaꝝ fm ordinem alphabeti. vt a lectoribꝫ citi⁹ inueniri valeāt

Tituli siue rubrice libri clementinaꝝ.

Appellationibus re;

cusationib̄ z relationib̄. li. ij. ti. xj.
Causa possessionis z p̄prietatis. l. ij. t. iij.
Concessione p̄bende vel eccl'ie nō vacātis libro. iij. t. iij.
Censib̄ exactionib̄ z procurationibus. libro. iij. t. xiij.
Celebratiōe missaꝝ z sacr̄o eucharistie z diuinis officijs. l. iij. t. xiiij.
Consanguinitate z affinitate. l. iiij. t. p̄mo.
Dolo z ꝛtumacia. li. ij. t. iiij.
Decimis p̄mitt̄is z oblationib̄. libro. iij. titulo. viij.
Electione z electi potestate. l. j. t. iij.
Etate z qualitate in ordine p̄ficiendoꝝ li. p̄mo. ti. vj.
Exceptionib̄. l. ij. t. ix.
Excessibus p̄latoꝝ in subditos. libro v. titulo. iiij.
Foro competenti. l. ij. t. ij.
Homicidio voluntario vel casuali. l. v. t. iij
In integrum restitutione. l. p̄. t. xj.
Judicijs. l. ij. t. p̄mo
Jureiurando. l. ij. t. viij.
Jurepatronatus l. iij. t. xij.
Immunitate eccl'iaꝝ cymiterioꝝ z rerū ad eas p̄tinentium. l. iij. ti. xvj.
Judeis z saracenis z coꝝ seruis. l. v. t. ij.
Magistris z ne aliquid exigat p̄ licētia docendi. l. v. t. p̄mo.
Officio vicarij. l. p̄. t. vij.
Officio z p̄tāte iudicis delegati. l. p̄. t. viij.
Officio iudicis ordinarij. l. p̄. t. viij.
Procuratoribus. l. p̄. t. x.
Probationibus. l. ij. t. vij.
Prebendis z dignitatib̄. l. iij. t. ij.
Priuilegijs z excessibus priuilegiatoꝝ. li. v. ti. v.
Penitentijs z remissionib̄. l. v. t. vi.
Rescriptis. l. p̄. t. ij.
Renunciationib̄. l. p̄. t. ij.
Reb̄ eccl'ie nō alienandis. l. iij. t. q̄rto
Rer̄ p̄mutatione. l. iij. t. v.
Regularibus z transeuntib̄ ad religionez li. iij. ti. xj.
Religiosis domibus vt episcopo sint subiecte. li. iij. t. xj.
Reliq̄is z veneratōe sanctoꝝ. l. iij. t. xv.
Summa trinitate z fide catholica. li. p̄. t. p̄.
Supplenda negligentia p̄latoꝝ. li. p̄. t. v.
Sequestratione possessionum et fructuuꝫ li. ij. ti. vj.
Sententia z re iudicata. l. ij. t. x.
Sepulturis. l. iij. t. vij.
Statu monachoꝝ z canonicoꝝ regularium. li. iij. t. x.
Sentētia excōmunicationis. suspensionis z interdicti z solutionis. l. v. t. vij.
Testamentis z vltimis voluntatib̄. libro. iij. titulo. vj.
Vt lite pendente nil innouet. l. ij. t. v.
Vita z honestate clericoꝝ. l. iij. t. p̄.
Verboꝝ significationib̄. l. v. t. viij.

Nota in libris cle/
mētinaꝝ ꝺcretaliū sūt tituli siue rub.xlvii.
In primo libro.xi.
In secundo.xi.
In tertio.xvi.
In quarto.i.
In quinto.viii.
Scire debes q̄ p̄misse sūt rubrice dūtaxat
decretaliū.licet taliū plurime ponūt i legū
codicibus

Sed q̄ decreti ru
bricas nimis esset tediosum enumerare ꝓpt
maximā multitudinē. Ne tñ naturā ei⁹ p̄te
reā ꝓsus subiūgā totā materiā decreti signi
ficātes. In genere de q̄libet distinctōe ⁊ oi
bus q̄stionib⁹ cūctaꝝ causaꝝ
Tollige ꝓsus q̄d vult distinctio q̄is.
Ut videat q̄sq̄ diuinū ius hominisq̄
Utq̄ sciat p̄ que ꝓsistunt iura quiritū
Et cur dicat res ecclesiastica canon
Regum cur fuerint a p̄mo cōdita iura.
Nec licet cuiq̄ ius naturale mouere
Nec mala peccati distinguit ludificati.
Et hac cognosces q̄ leges cōposuerunt
Re qua ius nature ꝓsuetudine differt
Ut naturali cedant que cōstituunt
Sic legi regū lex p̄ualet eccl'iaꝝ
Mandato iuris ⁊ legum vincit vsus.
Omnia iusticie discretio,puide pensat.
Non dispensatur vbi naturale patet ius
Sic nec agas leuia q̄ds vitet grauiora
Temp⁹ in hac discre q̄ canon ceperit esse.
Respicias q̄t erāt ⁊ eos qui cōstituerūt.
Actor sit papa.si ꝓcilium celebrandum.
Dicit hic q̄ bis synod⁹ celebrat in anno.
Hec monstrat q̄d decretalis ep'la possit
Tāto quis valet quo q̄ds rationib⁹ instat.
Sūmos seu mimos recitās locat iferiores
Ista loca distiguit ⁊ ordinat ecclesiaꝝ
Cōsecrat hec oēs maiores siue minores.
Discutit ista gen⁹ patriā vitāq̄ sacrādi.
Hec dat cuiq̄ suū veniale ꝺ crimīe distās.
Sit post baptisma ꝓtentus cōiuge sola.
Hac augustin⁹ nubentis vota requirit
Ista sacratoꝝ cōtractū damnat ⁊ odit
Hac locus ⁊ causa tps p̄sona notant
Contradicit hec p̄ cōcilium manicheis
Tangit ⁊ hec q̄ cōtineant offerre volentes.
Instruit hec leuita minor q̄ cōtineat se.
Ordo sacer nō detur ei si q̄s bigamus sit.
Femina pontifici p̄sona domestica non sit
Ista docet p̄sul q̄ debet sobrius esse
Astruit hec prudens q̄ debeat esse sacrād⁹.
Hec,phibet legere gentilia metra satire
Scripturas sacras sacrādus scire iubetur
Admonet hec illū q̄ nō extrinseca nouit.
Nisi sit ornatus hic nō admittit ipse.
Cōuenit esse modū gressus verbiq̄ cibiq̄.
Tutius est ipsi si sit cūctis bon⁹ hospes
In factis verbis hūc cōdecet esse pudicu.
Gloria pontificis est vt ꝑcul ingluuies sit.
Expedit vt nō sit ꝑcussor quisq̄ sacerdos
Respuit hec hoiem distinctio litigiosum
Mittit i interitū cupidos h̄ fer⁹ abhorres.
Abiicit sacrandus in hac si neophitus.
Nō venit ad cleꝝ q̄ corpus habz vicioſum
Judicat hec primo grauiter sed post mode
ratur vel miseretur
Sacrari vetat hec oēs q̄s cura stringit
Prepositus p̄mo dat hic p̄posterus ordo
Idcirco vetat hos quia sepius hi repetūt
Reiicit hec seruos sine libertate sacrādos.
Eiicit abscisos ⁊ corporib⁹ viciatos
Condemnat in hac generatio p̄s byterorū.
Hic baptizatus,phibetur si fuit eger
Hec vetat abbate mōachos volēte sacrari
Officiū negat hec nisi sit bñ q̄sq̄ ꝓbatus.
Nullus erit p̄sul nisi quē sacer ordo ꝺcorat
Indigni laici iubet hec ne p̄tifices sint
Cleric⁹ plebs p̄ncepsh̄ eligit h̄ petit h̄ vult
Usurpās laic⁹ id vt eligat audiat istam
Sed docet hec p̄ q̄d tribuat p̄sulis ordo.
Cū dissensio fit a pluribꝫ edita stabūt
Ut sacret ab oib⁹ archiep⁹ hec vult
Instituitq̄ iubet a p̄side p̄s byteros hec
Vult hec sacrari si cui dubi⁹ fuit ordo
Si vult h̄ p̄sul.lectores ꝓdiat abbas
Ecclesia titulo ve carēs nō ꝓmoueat.
Respice dicta patꝝ ne ꝓmoueas alienum
Abnuit hec recipi cui dimissoria nō est
Tute susceperis quē sic formata tuet
Punit maiores dum ꝓmouēt inferiores
Distinguit tps hec in quo ꝓmoueātur
Tempa distinguit ⁊ in his ieiunia ponit.
Rectos iudicat hec modulos interstitioū
Ista dat annoꝝ numeꝝ quo ꝓmoueant
Aquib⁹ ipsa patris electio debeat esse.
Sz loca p̄tificis docet hec ⁊ p̄s byteroꝝ.
Crimīe quo careat sacrād⁹ in hac replicat.
Hec dat paupib⁹ lapsosq̄ docet repare.
Ut nec cōsensum det peccatis alienis
Solicitus sit eps oppressos releuare

Congruit vt ꝑsul ꝓmũ ferat hospiti curã.
Incautũ largũ vetat ꝑ venãtib⁹ obstat
Hac datur ꝛpensa. viduas inopesq; tueri.
Respuit cler⁹ si nõ pius aut cupidus sit
Istic sit regula ꝛ q⁹ bñ ꝓpositus sit
Et bac sacrari ꝓhibent litigiosi
Iur⁹ añ petat nisi sit satis eccl'ie res
Hec pl⁹ corde ꝓbat dño ore voce canendus
Hec dat obedire maiorib⁹ inferiores.
Nõ negat ista suas mãdare vices ꝑziarchã
Si nõ oĩno vetat ista tacere minores.
Vt seculi ꝓnceps nõ ordinet eccl'ie res.
Urbs nõ sigtos apices nõ vult neq; mittit
Est ius muniri pegrinũ q̃nq; sigillis.
Uniuersale nullũ sinit ista vocari
Ista vetat ne q̃ celebrẽt nisi pallia dent
Moribꝫ indecori nõ pallio sunt decorãdi.
Absit vt vna habeat duos ꝓuincia patres
Sensum versib⁹ his dat cause q̃stio quis
Damnat ementes spũalia gratia xꝑi.
Ingressum vendẽs vel emẽs perit eccl'iaꝝ
Si ꝓbendis dederis q̃d symon baberis.
Criminis ignorãs fiet re⁹ille paterni.
Eccl'iam reddit ista vir q⁹ ordine ꝑstet.
Rursus ꝓmotos abscidit ius ꝓmouẽdos
Eccl'ia pax plena sibi clericꝫ negatur.
Causa patẽs cũ sit cũctis nõ querit ordo.
Ad ius vel synodũ null⁹ trabat expoliatũ
Cum talẽ subeat qualẽ fecisse volebat
Ad testesq; duos ꝑsul cõuincit aptos
Si cadit accusans nõ cogit reus vltra
Respuit iure vox dilatoria si sit
Cur bon⁹ accusat quẽuis licet inferior sit
Mandato legis datur accusatio scriptis.
Nõ plene restitui debeat ius edocet omne
Utitur iudicũs quanto fuit expoliatus.
Aperte tractet q̃uis inducia detur
Restat vt infamis ꝛ hõ sine lege tacẽs sit
Vox inimica domestica vox ñ obest alieno
Mitti vel duci nõ debet ad exteriores
Libere ab hac non stat similis quẽ sua culpa remordet.
Judex auditor nõ fiat ꝑsulis vnus
Judicio nullus vnq; damnabit absens
Exigit ne quis in quo cadit hoc repetat.
Torquet in actorẽ sibi vox obiecta reatum
Omnis anathema nec agat nec testificet.
Rite tacet quinis minor ille si tenet etas.
Dum neq; agere nequeas ꝛ testificari
Jus statuit ne sit q̃s vnq; testis ꝛ actor
Nunq; damnet q̃s cũ nõ possit adesse.
Dat ius q⁹ quis agat ꝑ se ciuilia tantũ
Mittit famosum neglecta ꝓbatio flagris.
Fit accusand⁹ semel ꝛ bis terq; vocãdus.
Nemo ꝓcuret crimen ciuilia curet
Baiula iuris iubet vt synodalia fiant
Reuera mal⁹ est mala cui⁹que male pãdit.
Aut caput aut lingua delatori capulet.
Omnes infames tacẽt aut crimine tenti
Presulis obiecta nisi ꝑa proles reprobaris
Judiciũ expetere nunq; debes alienum
Alter adesse potest si sit ꝓuincia discors
Si cadit accusans non coget reus vltra.
Est q̃ dum vinit nemo sibi substituẽdus.
Tutus semp erit h̃ q̃ se dante recepit.
Dat ius ne statuat successorem sibi ꝑsul.
Nullus amicoꝝ mihi prosit vt eligar vn⁹.
Electus cũ sim ꝑstatur cautio damni
Est secũ standũ sentẽtia ni vetat ipm.
Ordinis est ne q̃s vnq; redeat sine scripts.
Si q̃s anathema statuit virtute carebit
Judicis ꝛ alteri⁹ nullus est ordo petendus
Curent ꝓmates bñ sua non aliena
Non dubites dotem cũ basilica retinẽdam
Ordinet ꝛ seruet dispensat nõ alienet.
Nil ꝓterq; duos ꝑsumat sumere soldos
Judicet vt laicus cleꝝ nõ attrahat vllus.
Judiciũ secli sequit suspensio cleri.
Seu bona seu mala sit snia dico tenẽdam.
Dico q⁹ ꝓrium poterit q̃s clerus hr̃e
Eccl'ie si res vẽdis vl'emis sibi reddas.
Si dare vis ꝛ des dare nõ potes eccie res
Et re cõmuni quesitis vtitur eque.
Et fortasse voles testari de ꝓrio des
Eccl'ie baptismali dande decime sunt
Tpa longa trabũt ius funer⁹ ꝛ decimarum
Jus est ne q̃s pl⁹ repetat q̃ debeat alter.
Non nisi ciuili re frater testis habet.
Tale q̃d exercẽs nõ debet clericus esse.
Si tulerit pl⁹q; dederit iam fen⁹ habet
Et male quesitis elemosyna nõ sit egenis.
Si male quesita tenet digne ñ penitet vl⁹.
Iniuria nõ pena dat cũ pena notat.
Nec retinere licet q̃ sunt ꝓmissa patrono.
Solũ voce neq; ꝺdemnari mulieris.
Tali die dñi placitũ nõ debet haberi.
Atq; ꝑbatur in hac ꝑbatio dãda negãti
Nec cõfessio fit nec iuramẽta coacta
Tollere nõ poterit quẽ ꝓfert sol⁹ honorẽ
In grauib⁹ si sit deuictus eĩciatur
Dant in hac monachi pastores eccl'iaꝝ.
Abbas eccl'iam ꝑsul debet dare curam
Hic legit q⁹ ius ꝛ rem ꝑscriptio tollit.
Quadragenis domib⁹ ꝑscriptio religiosis

De decreto uersificato

Tales si teneāt ius nō tū ergo gubernēt
Usurpans sine iudicio rem decidet a re
Respuit a laicis ius ecclesias retineri
Querit an liceat cordis dimittere votū.
Ut sua censaldus teneat q̄ deserat eger
Omne monasterio remanebit nec redit ille
Dū redit illicite q̄ cōtulit illa manebūt
Termiat h̄ apō alumnū synodale statutū
Ut nō abbates a p̄sule cōstituantur
Ut p̄sul clex nō impediat monachandum
Ipso nolēte tamē nō suscipiat alter
Sz iā canonicos canon phibz mōachari.
Quē p̄ offert si placet exit cū sit adult⁹.
Uisam mox vestē si nō p̄ abdicat h̄ stet.
Offert inuitū nec seruat religionem
Et si forte placet monacho trāsire licebit
Prima sit ex titulo sit cōmēdata secūda
Ecclesiā renui vetat hac aliacz cupiri
Tertia ne liceat tractare negocia secli
In clara veste phibeť clericus esse
Examen p̄riū fugiēs sine spe graduū sit.
Juramēta licet boī dare q̄ necesse
Si sic esse putat vt ait nō peierat ipse.
Aliter exemplo qō obediat iste pbatur
Uota pmissa mutenť turpia si sint.
Num peierare cupis periurus haberis.
Et iusta causa multis licet arma mouere
Fiet bellū iustū si p reby repetendis
Fas est quādoquidē socio succurrik armis
Inferriz docet vindictā questio quarta.
Cū sit ad h̄ positus vt puniat ille meret
Jura iubēt boies puersos ad bona cogi.
Ecclesie reby sint heretici spoliandi
Tandē de clero nulli licet arma mouere
Si q̄s es hereticꝰ tua sit snīa nulla
Interdū mali post mortē corripiunť
Crimine p̄donū nō damneť dom⁹ eius
Tuta sit eccl'ia quā lex p̄uata tuetur
Et si subsequik lex altera derogat illi.
Mentē diuinā rimātes sortilegi sunt
Uita nō viuūt q̄ peccāt ista tenentes
Noīa materiā que p̄mordia sumpsit.
In quattuor discees si forte requiris.
Tales ni cessent cōmunio tollik ipsis
Uinctū pontificis nō solues tu morituz.
Morte facit penas noli p̄ponere quantum
Si sit solēne. dirimit cōnubia votū
Sponsa ligat spōsum p̄rie nō est tū vxor.
Soluit disparitas cultꝰ p̄nubia quecz.
Jungik hic alū si respuit illa manere
Testatur bigamū sacer augustinꝰ eundem.
Uiros cōiugū plone dissipat error

Tantū p̄ditio poterit si victor erit
Hā p̄tracta p̄us nō soluit federa sz post
Parui p̄trahere nequeūt spōsalia iure
Spūalis naturali nō societur
Uxoriscz sue cognatis nō societ
Mandak clamdestina ne p̄nubia fiāt.
Pollutā vetat hec in mortē fraude parātē.
Si dāk inuita post qñ placet redit illam.
Ut nulli nubat nisi patris sponsio fiat.
Ducere lex phibet i cōiugio meretrices.
Obstat p̄iugio sacro complēda libido.
Cū sit liber anim⁹ nō spōdeat bāc pr̄ eī⁹.
Tāgere ne liceat aliā quā stirps sibi fiat.
Reuera sine mēte caro nunc̄z violak
In simili lapsu nō hāc dimittet adulter.
Nullā dū viuit hec h̄ p cōiuge ducat
Alter nō peccet quo damneť min⁹ alter.
Frigidus est alū tūc nō sociabiť vlli
Uir nō abūclat sine iudicio mulierē
Tertia si credis purgat cōfessio crimen.
Purgat secretū cordis p̄critio crimen.
Et p̄fecto semel dilectio nō cadit vnq̄.
Nemo semel si penituit bū penitet vltra.
Ista pbat dimissa semel peccata teneri
Magna cautela quinis pensare teneť.
Debeat esse gemēs z q̄lis vulnera purgās
Omnes baptismi maculas q̄ tergere possit
Dum tū in vita post mortē ducere vitā
Ut vir nō oret vxor si debita querit
Dens vtriuscz nisi sit nō bū p̄tinet alter.
Tuta manet viuēte viro q̄ nescia nupsit
Vult leo si venit h̄ redit h̄ retinēscz p̄orem
Cognatā p̄riam nemo p̄ iuge ducat.
Omnes vxoris p̄sanguineos reprobabis.
Hūc septēnoz graduū distinguik ordo
Utcz status boīs sic est generatio quarta
Trūc⁹ ponik h̄ cū ramis vt docet auctor
In testes recipi mōstrat tibi sexta parentes
Tangik hic q̄ nō incestu gignik heres
Utitur hec in quo dispensandū licitū sit
Aut si fraus subeat cogeť illa reuerti
Susceptā sobolē vetat affini sociandā
Tunc raptus fiet cū vi deducik illa
Coniungeť ei purgatio crimine raptus
Consecrat ecclesias dñi distinctio p̄ma.
Panis sacrati fert sacramenta secunda
Tertia dat ferias nobis ieiunia subdit
Baptismaz docet tps distinctio quarta.
Confirmat sacrat officijs ieiunia laudat.
Pneumate donato cōcludit fine beato.

Explicit decretum versificatum

De distinctionib⁹ decretoꝝ

Liber decretoꝝ
distinct⁹ est in tres ptes. quaꝝ ꝓma
vocaꝫ distinctiões. Et hmõi sũt cẽ/
tum ꝛ vna.
In ꝓmis duab⁹ distinctõnib⁹ tractat mgr̃
Gracian⁹ de iure. ponẽdo iurꝭ diuisionẽ. ſ. b
diuisiões ꝛ diuersaꝝ spẽꝝ dẽas ꝛ ꝓueniẽtias
In tertia q̃d sit canon. q̃d ꝓuilegium. ꝛ q̃d
officium legum
In q̃rta q̃re leges facte sunt ꝛ q̃les esse de/
beant. ꝛ qñ de eis vl̃ ꝑm eas sit iudicãdum
ac de q̃dragesimali obseruatione.
In q̃nta de muliere enixa vl̃ mẽstruosa.
In sexta de multiplici genere illusionũ.
In septima de ꝓditionib⁹ legum
In octaua q̃ veritati ꝛ rationi sit cõsuetu/
do postponenda
In nona q̃ tribunalia regũ sacerdotali sũt
pstate subdita ꝛ q̃ põtifex ꝛ reges sese idigẽt.
In decima q̃b⁹ legib⁹ impatoꝝ sit obtpan
dũ. ꝛ q̃ mẽdacia scꝑtoꝝ nõ sũt admissa ca/
nonib⁹. q̃ si qñ inueniãꝫ sunt corrigenda in
opusculis tractatoꝝ.
In vndecima q̃ vsus ꝛ ꝓsuetudo legẽ ꝛ ta/
lionẽ nõ vincãt. ꝛ que cõ. ob.
In xij. de cõsuetudine ꝛ more ꝛ quẽ quisq̃
modũ ꝓsallẽdi debet tenere
In xiij. q̃ min⁹ malũ est eligendũ
In xiiij. q̃ nõ sunt aliq̃ cõmittẽda delicta a
nobis ne alĩ grauiora cõmittãt ꝛ q̃ ꝓscienti
as valeant ꝛpare.
In xv. q̃ ꝛpe generalia ꝓcilia ceperũt. ꝛ q̃ rũ
patrũ recipiunt opuscula
In xvj. q̃ synodi vel ꝓcilia roborent autori
tate romani pontificis
In xvij. q̃ absq̃ autoritate romani põtificꝭ
synodus nõ debet ꝓgregari
In xviij. de pena eorũ q̃ synodo adesse ꝓtẽ
nunt de autoritate romane sedis
In xix. de autoritate decretaliũ epistolarũ
ꝛ apostolicarũ sanctionum
In xx. distinctione magister incipit agere
de ministris eccl̃ie
In xxj. de diuersis ordinib⁹ ꝛ gradibus mi
nistroꝝ
In xxij. de dignitate romane eccl̃ie ꝛ quo/
rundam libroꝝ
In xxiij. de ordĩe ministroꝝ incipiẽs a roma
no põtifice. descẽdendo ꝑ singulos gradus
vsq̃ ad ostiarium.
In xxiiij. de examinatõe ordinandoꝝ.

In xxv. ꝺ officijs clericoꝝ incipiẽs ab ho/
stiario ꝛ ascẽdẽdo vsq̃ ad epalẽ dignitatẽ. ſ.
archiꝑmicerij ꝛ thelaurarij circa mediũ il/
lius distinctõis. Hũc aũt mgr̃ Gracian⁹ ici
pit declarare illas .xx. penas ꝛ pctã regule
ap̃lice q̃s enumerat ap̃ls in ep̃la ad Tytũ
ꝛ ad Thimotheũ. ꝛ ꝓseq̃ꝫ in eadẽ distinctõ
ne. oportet ep̃m ꝛ quẽlibet ad sacros ordies
ꝓmouendũ esse sine crimĩe supple notabili
In xxvj. mgr̃ determĩat de illa clausula re/
gule ap̃lice p̃dicte vni⁹ vtoꝝ viz ꝓtinuan/
do deinceps ꝺ ꝓtinẽtia clericoꝝ vsq̃ ad
xxxiiij. distinctionẽ
In xxxv. determĩat illã clausulã regl̃e apo
stolice sobziũ. cui⁹tũ ꝓtem reseruat vsq̃ ad.
xliij. distinctionem
In xxxvj. distinctõe ꝓudentẽ. ꝛ illã ꝓseq̃ꝫ ĩ
trib⁹ distinctõib⁹ imediate sequẽtib⁹
In xl. ꝛ xlj. distinctõe illud. ornatũ doctorẽ
In xlij. illud. hospitalem
In xliij. pudicũ ꝛ doctorẽ
In xliiij. illꝺ. nõ vinolentũ. q̃ꝺ est ꝑs ei⁹. q̃ꝺ
dictũ est supr̃⁹. dis. xxxv. sobziũ
In xlv. illud. nõ ꝓcussorem
In xlvj. illud. nõ esse iltigiosum
In xlvij. illud. nõ cupidum. dom⁹ sue bene
ꝓpositum.
In xlviij. illud. nõ neophitũ.
In xlix. mgr̃ breuit̃ recapitulat p̃cepta re/
gule ap̃lice p̃dicte
In l. magister agit de lapsu ꝛ reparatõe cle
ricoꝝ
In lj. de curialib⁹ ordinãdis vel nõ
In lij. de ꝓposteratõe sacroꝝ ordinũ
In liij. de curis annexis recipiẽdis ĩ cleri/
cum vel monasterium
In liiij. de seruis ꝛ manumissis
In lv. de corpe viciatꝭ. bigamis. illiteratis.
publice penitẽtib⁹ ordinãdis vel nõ
In lvj. de filijs p̃sbyteroꝝ ꝛ natis de forni/
catione ꝛ adulterio
In lvij. ꝺ baptisatꝭ ĩ egritudĩe ñ ordinãdis
In lviij. ꝺ monachis nõ ordinãdis sine li/
centia sui abbatis
In lix. de laicꝭ lr̃atis nõ subito ordinãdis.
In lx. de electõe ꝓsonaꝝ eccl̃ie ꝛ in trib⁹ se/
quentib⁹.
In lxiij. ꝛ lxv. de ꝓsecratõe ep̃i
In lxvj. de ꝓmotõe archiep̃i
In lxvij. de ordinatõe p̃sbyteroꝝ.
In lxviij. de ordinatione non iterãda ꝛ de
coepiscopis

In.lxix.de nõ ordinatis ne i eccĩa mĩstrẽt.
In.lxx.ne aliqs ordinet sine titulo
In.lxxj.ne aliqs ordinet a nõ suo epo
In lxxij.ne aliqs ignor⁹ sine lr̃is cõmendaticijs recipiatur
In.lxxiij.qualit cõmendatoria vl̃ dimissoria vel formata sit facienda
In.lxxiiij.de clericis inuitis nõ ordinãdis.
In.lxxv.de tpe z die ꝓsecratõnis epoꝝ.nec nõ de tpibꝫ ordinãdoꝝ alioꝝ clericoꝝ
In.lxxvj.de ieiunijs z q̃ttuor tpibꝫ
In.lxxvij.z.lxxviij.de etate ordinãdoꝝ
In.lxxix.repetit ō ordinatõe sũmi põtificis
In.lxxx. in quibꝫ locis sunt ordinandi epi vel archiepi.
In.lxxxj.z alijs sequẽtibꝫ repetit quedã de ꝓceptis regule apl̃ice z maxime de ꝓtinẽtia clericoꝝ.
In.xc.de licitis z honestis opibꝫ clericoꝝ.
In.xcj.de modo cantandi in eccl̃ia z electi potestate.
In.xcij.de obediẽtia minoꝝ erga maiores.
In.xciij.de legato romani põtificis z pñtationibꝫ archidyaconoꝝ
In.xciiij.de excessibꝫ p̃sbyteroꝝ z epoꝝ.
In.xcv.z.xcvi.de distinctis potestatibus secularibꝫ z ecclesiasticis
In.xcvij.repetit de ignotis nõ ordinãdis
In.xcviij.z alijs sequẽtibꝫ tractat de auctoritate archiepoꝝ z ꝓmatu z vsu pallij.
In vltima distinctõe ꝛ de vna puincia ne ĩ duas ptes dividat sine ꝓncipis auctoritate

Secunda pars de

Secreti ꝛ cause eo q̃ distincta sit per causas.xxxvj. In singul' aũt cauꝰ apponit mgr̃ Gracianꝰ plures q̃stiões.in q̃libet illaꝝ allegãs ꝓ vtraq; pte. tandẽ diffinitiuã sniam subiũgens vt ꝓ ℞ões certoꝝ iudicioꝝ instruat

In prima igitur cau

sa dic̃ de symoniacis q̃ ptinet ĩ se septẽ q̃stiones. In ꝓma q̃rit̃ vtꝝ emere spũalia sit peccatũ. So.sic. In secũda q̃rit̃ vtꝝ ꝓ ingressu eccl̃ie vl̃ monasterij sit pecunia exigẽda vel psoluẽda. So.non.z hmõi negatiua est ꝛa In tertia q̃rit̃ vtꝝ stipendia eccl̃ie emere sit symonia. So.sic. In q̃rta vtꝝ ille sit reus crimis cuiꝰ pr̃ illo ignorante symoniã cõmisit. So.ignorãtia facti nõ iurꝭ excusat eum In q̃nta vtꝝ liceat ea retinere q̃ pr̃ filio symoniace acq̃siuit. So.de rigore iurꝭ nõ.sz de misericordia secꝰ est In sexta vtꝝ ordinatus symoniacꝰ ignorãt sint abijciẽdi vl̃ nõ. So. ꝓbata iuxta ignorãtiã misericordit tolerãt. In septima. vtꝝ renũciãs hereſi sit recipiẽdus in dignitate epali. Sol'.de iurꝭ rigore deponit.sz ex dispẽsatione sustinet

Secũda cã et quat

tuoꝝ q̃ sequunt agunt de ordine iudiciario In q̃ sunt.viij.q̃stiones. In ꝓma q̃rit̃ vtrũ in manifestis sit ordo iudiciarius rechrendus. So.sic.nisi sit notoria.c.ō manifesta. In secũda vtꝝ spoliatꝰ ab aliq̃ sit iudicãdꝰ. So. nõ.añ restitutionẽ.c.nullꝰ. In tertia q̃ pena sũt feriẽdi q̃ ĩ actiõe defecerint. So.taliõis c.nullo de suo. In q̃rta.si accusatore deficiente reꝰ sit cogẽdꝰ ad purgatõz. So.nõ.nisi infamia publica laboret.vt ℔ ꝓtum. In q̃nta.an duoꝝ testimonio epꝰ sit ꝓdẽnãdꝰ. So.sic.c.pr̃sbyter. In sexta.q̃ remedio cauſe subueniat vl̃ causa subleuet. So.ꝓ appellatiõz añ sniam vel post.c.biduũ. In septima an laici ad accusationẽ clericoꝝ sint recipiẽdi. So.de iure antiq̃ sic.de nouo non. In octaua q̃rit̃ accusatio dz fieri. So.i scripto. c.in agẽdo si libellũ

Tercia causa habet

xj.q̃stiones. In ꝓma q̃rit̃.an restitutio sit facienda q̃busl̃ibz spoliatis. So.sic. nisi i illz casibꝫ infamatꝰ apostatꝰ iuste spoliatꝰ pr̃sbyter cũ suspecto nõ restituũt.c.patet. In secũda de iudicijs q̃ spacio sint dãda.an post restitutionẽ tm̃.z an post vocatõz ad causam q̃busl̃ibet ꝓcedẽde sunt. So.ad arbitriũ iudicis. In tertia q̃ spacio mẽsium sint vtriq; ꝓcedẽde. So.ad arbitriũ iudicis. In q̃rta. vtrũ infames sint recipiẽdi ad accusationẽ. So.nõ.nisi ꝫ ꝓfiteãtur. In q̃nta.an testes de domo accusatoꝝ sint ꝓducẽdi vl̃ inimicoꝝ vox sit audienda. So.inimici minime nec etiã domestici.q̃bꝫ impamus pñt. In sexta. an extra puinciã reꝰ sit ꝓducẽdus. So.non nisi ꝓ appellatõz. In septima.an sit audiẽdꝰ eiꝰ snia quã cũ reo par inficit malicia. So. sic.q̃diu toleratur ab eccl̃ia. In octaua.an epꝰ ab eo possit iudicari. So.nõ.nisi septẽ epis refuata snia sũmo pontifici. In nona. an absens aliqs sit accusandꝰ. So.nõ. nisi sit absens ꝓ ctumacia. In decima.vtrũ deficiẽtes vno casu sint admittẽdi ad ꝓcq̃ntia

So.sic.c.placuit. In vndecima. vtr accusat⁹ in accusatorẽ possit quertere accusatõz So.nõ. nisi in maiori crimine.

Quarta causa habet

sex q̃stiones. In p̃ma q̃rit an i excõicatione positus⁹ aliũ accusare valeat. So.nõ. In secũda. an infra decimũ quartũ annuz possit q̃s testificari. So.nõ. In tertia. an ab accusatiõe pbibit⁹ possit testꝫ existere. So.nõ.c. spaciũ. In q̃rta vtr idẽ possit accusatorꝫ testis existere. So.non.c.j.t.ij. In q̃nta. si ad causam vocat⁹ nõ venerit die statuta sit excõmunicãd⁹. So.sic.nisi iustã causam absentie pbauerit. In sexta. an calumniator i p̃pria causa sit audiẽdus. So.sic. si causa nõ sit criminalis.

Quinta causa habet

sex q̃stiones. In p̃ma q̃rit q̃ pena sit puniẽdus q̃ famosum libꝫ scripsit. So.anathematizãd⁹. nisi scpta pbauerit.c. q̃dam maligni. In scõa q̃riens sit q̃s ad cãm vocãdus añq̃ sniam excõicatõis accipiat. So.nõ solum sed ꝫ etiã bis vl̃ ter. In tertia. an p̃curator causam alicui⁹ agere valeat q̃ p se tũc adesse nõ põt. So.criminalẽ nõ. nisi sit illustris psona. Causam ꝙ iniuriaꝫ q̃libz põt c.epi. In q̃rta. an absq̃ synodali audientia epus sit dãnãd⁹. So.nõ. In q̃nta. an sit habend⁹ inimic⁹ q̃ amicũ accusatur⁹ est. So.si q̃s agat ex p̃itate.ca.illi q̃. In sexta. q̃ pena sit plectẽdus q̃ nõ pbat qõ obiicit. So.rationis.c.epipbanũ

Sexta cã hz quinq3

questiones. In p̃ma q̃rit. an crimie irretiti vel infamia notati ad hmõi accusatiõez sint admittẽdi. So.nõ.c.sunt plurimi. In scõa si epus accusationẽ in accusantẽ ꝓtere voluerit. vtr simplici ꝓbo ei⁹ sit fides adhibẽda. So.nõ.absq̃ certa pbatione. In tertia. an liceat expetere iudiciũ archiepi alteri⁹ puincie. So.nõ. nisi in cã damnatiõis. In q̃rta cui⁹ iudiciũ sit expectandũ. cũ epi puincie i sniã discordent. So.archiepiꝫ coepiscopo rũ vltime puincie.ca.p̃mo.t.ii. In q̃nta. si accusatore deficiẽte re⁹ sit cogẽd⁹ ad pbatõz So.nõ. ꝫ ad purgationem si laborat infamia.c.actor.

Septima cã habet

duas q̃stiones. In p̃ma q̃rit. vtrũ viuente epo ali⁹ possit in eadẽ eccl̃ia ordinare. So.nõ. nisi trãsferat vel cedat. p̃ infirmitate tũ vel senectute dat ei coadiutor.c. q̃uis iste. In scõa. vtr isti q̃ deserũt cã infirmitatis valitudine recepta possint cathedrã repetere. So.non.

Octaua cã hz quin/

q̃ q̃stiones. In p̃ma q̃rit. an liceat epo successorẽ eligere. So.nõ.c.aplica. In secũda an amicoꝝ patrocinia debeãt i electõe p̃ualescere. So.nõ.c.illõ. In tertia. an sit symonia p⁹ electõz p̃t indẽnitatẽ iramentũ p̃stare. So.sic.si pactũ sup ß pcessit.ca.talia. In q̃rta. an liceat clericꝫ iudicia epi de crimine recusare. So.nõ. añ p̃dẽnationẽ In q̃nta. an excusat⁹ coꝝ apl̃ico sine ei⁹ lr̃is debeat reuerti. solutio. non

Nona cã hz tres

questiones. In q̃ma querit an ordinat⁹ ab excõicato sit audiẽd⁹. So. nõ. nisi ignorauerit illũ excõicatũ esse. c. ab excõicatꝫ. In secũda an liceat epo vel archiepo alteri⁹ clericos ordinare. So.nõ. sine lr̃is dimissoriꝫ sui epi. In tertia an liceat archiepos subditos suffraganei sui damnare vl̃ absoluere. Solutio. non. nisi negligens fuerit episcopus. vel ad cum appellatio deferat. vel in casu cõsimili

Decima cã hz tres

q̃stiones. In p̃ma q̃rit. an eccia cũ oi dote ad epm̃ p̃tineat aut ad ei⁹ ordinatiõez. So. sic.c.regẽda In scõa an liceat epis res eccie distrahere. So.nõ.c.pcauere. In tertia q̃d a singl̃is eccl̃iis noie cathedratici valeãt exigere. solutio. Duos solidos. c. itẽ si q̃s

Vndecima causa

hz tres q̃stiones. In p̃ma q̃rit. añ clericꝰ aĩ ciuilẽ iudicẽ sit trahẽd⁹. So.nõ. In scõa q̃ pena sit feriẽd⁹ q̃ clericũ ad secularẽ iudicez traxit. So.excõicatõis. In tertia q̃ pena dign⁹ sit q̃ excõicatõz vel sniam epi nõ suauerit. So. talꝰ est puniẽdus depositõe

Duodecima cau

sa hz q̃nq̃ q̃stiones. In p̃ma q̃rit. an liceat clericis p̃uilegiũ hre. So.nõ regularibꝫ.ca.nõ dicatis. In secunda an liceat eis res eccl̃ie

dare vel distribuere. So.nõ.nisi in casibꝫ a iure ꝓcessis.xij.q.ij.sine exceptõe. In tertia an clerici acq̃sita de rebꝫ eccl'ie possint relin q̃re q̃bꝫ voluerint. So.nõ.nisi eccl'ie.c.j. ꝺ testa.req̃siti. In q̃rta q̃bꝫ pñt ea relinq̃re q̃ ꝺ suis z rebꝫ eccie puenerꝛ. So.ptim eccl'ie z ptim beredibꝫ.xij.q.iij.c.j. In q̃nta an liceat clericꝫ facere testam̃tũ. So.sic.ꝺ ꝑpꝛijs licet.ꝺ rebꝫ aũt eccl'ie nõ.ij.q.v.c.fit ũ

Tredecima causa ha

bet duas q̃stiones. In ꝑma q̃rit vtꝛ decie sint dãde rõe territorij vl' ꝑsone. So.rõne vtriusq;.xvj.q.j.q̃sti. In scꝺa q̃rit.an ius p/cipiẽdi decimas z funerãdi tollat ꝑscꝑtione tpis. So.sic.q; tollit ius ꝓcipiẽdi decimas xvi.q.iij.si q̃s.z extra de ꝑscrip.ꝺ q̃rta Sꝫ ius funerandi nõ tollit ꝑscrip.vt.iij.q.ij. §. non queritur

Quarta decima cau/

sa bꝫ sex q̃stiones. In ꝑma q̃rit an liceat clericis i iudicio sua repetere So.sic. In scꝺa an sup rebꝫ eccie de eadeꝫ eccl'ia testes sint recipiẽdi. So.sic.c.sup prudentiã. In tertia an ꝑter sortẽ aliq̃d exigere sit vsura So. sic.c.plericq;. In q̃rta an liceat clericꝫ vl' laicis vsuras petere. So.nõ.xiiij.q.iiij.q̃niaꝫ nulli.z.c.nec ꝺ. In q̃nta an eccie vl' elemosine sint faciẽde de vsuris. So.nõ.xiiij.q.v. In sexta an vsurarij possint agere pniaꝫ nõ facta restitutõe. So.sic.si nõ habeãt vñ re/stituãt.c.si res aliena

Quinta decima cau/

sa bꝫ octo q̃stiones. In ꝑma q̃rit an ea q̃ fiũt ab ignorãtibꝫ sint eis imputãda. So.nõ.ni si culpa sua p ignorãtiã deuenerit.c.si q̃s.ꝺ clericꝫ. In scꝺa.an p impẽsis patrocinijs li ceat clerico mĩera exigere. So.nõ. In ter tia.an p ꝓfessionẽ mulierꝫ cũ q̃ peccauit sa/cerdos sit ꝓdẽnandꝰ. So.nõ.c.nemini In q̃rta an die dñico debeãt epi causas audire So.nõ.c.placita. In q̃nta.an negãti crim purgatio sit indicẽda. So.sic.si laboret in/famia.c.pbr. In sexta.an in crimialibꝫ ꝓfes sio sit extorq̃ẽda. So.sic.sz a curialibꝫ nõ. In septima.an epus solus deponere valeat ꝑsbyteꝝ vel dyaconũ. So.non.c.felix. In octaua.si ꝓfessus vel ꝓiectus de bis q̃ ante ordinationẽ cõmisit valeat mĩstrare. So. non.c.vult

Decima sexta cau/

sa bꝫ septẽ q̃stiões. In ꝑma an liceat mona chis ꝑpꝛis officiũ celebꝛare. So.sic.cum p missiõe epi z licẽtia abbatꝭ. §. ecce. In scꝺa. an liceat eis i capellis suis sacerdotes insti tuere. So.sic.si eas possidẽt cũ oĩ iure.c.vi sis. In tertia.an iura eccl'iaꝝ p ꝑscriptionẽ tollãt. So.sic.c.j. In q̃rta.an eccl'ia aduer sus eccl'iam possit ꝑscribere. So.sic.c.vo/luim⁹. In q̃nta.an epus vel abbas iure terri torij capellã valeat vẽdicare. So.nõ.ca.si q̃s. In sexta.si q̃s rẽ eccl'ie ab aliq̃ iuste de tentã sua autozitate erepserit.an cadat a cã So.ipe q̃dẽ cadit a causa.sz eccl'ia nõ.ca.si epus. In septima.an liceat alicui ꝺ manu lai ci eccl'iam recipe. So.nõ.nisi eccl'ia vl' mo nasterium habeat iuspatronatus.c.si quis deinceps.

Decima septima cau

sa habet quattuoꝛ questiones. In prima q̃ ritur.an reus sit voti cũ a ꝓposito cordis sui recedit. So.nõ.quantũ ad eccl'iam nisi oꝛe ꝓnunciauerit.c.j. In secũda.an bñficia sint ei reddenda q̃ eis in infirmitate renun/ciauit. So.sic.si nõ erat sui cõpos. In ter tia an ei qui se tradit monasterio postea ad ꝓpꝛia redire. Solu.sic.infra annum. In quarta.si retroierit an sint ei sua reddenda. Solutio.sic.si de licentia sui ꝓlati recessit alias non.

Decima octaua cau/

sa habet duas q̃stiones. In prima queritur an abbas factus episcopꝰ acq̃rat monaste/rio vel eccl'ie. So.dum fuit abbas acquisi uit monasterio.sed dum factus episcopus eccleſie.ca.q̃ sit. In secunda.an p episcopũ sit abbas eligendus. Solutio.a fratribus est eligendus.sed ab episcopo ordinandꝰ.c. boc tm.

Decima nona cau

sa habet tres questiones. In ꝑma queritur an epus debeat pmittere clericos ad mona/sterij trãsire. So.sic. In secunda si volue rint.an liceat eis eo inuito ad monasteriuꝫ transire. So.sic.c.due sunt. In tertia.an li ceat canonicis regularibꝫ transire ad mo/nasterium monachoꝝ. So.nõ. sine licẽtia sui ꝓlati

Vicesima cā habet

quattuor qſtiones. In ꝑma qrīt. an pueri traditi monasteriis cogāt ibi manere. So. nō. niſi postq̄ venerint ad annū diſcretōis z ꝓſenſerint. In ſcōa. ſi ꝑter volūtatē parē/tū intrauerint monasteriū. an poſſint p cos extrahi de monasterio. So. ſic. infra annū z diēſi ſūt infra annos diſcretōis. c. ſi puella In tertia. q̄ inuit⁹ cucullā īduerit. an cogat eā retinere So. nō. niſi postq̄ ꝓſenſerit In qrta. an liceat ab vno monasterio tranſire ad aliud. So. ſic. artiozis regule.

Vicesimaprima cau

ſa bz q̄nq̄ qſtiōes. In ꝑma qrīt an liceat cle rico in duab⁹ eccl'iis inſcribi. So. nō. de iu re cōi. c. j. z. ij. In ſcōa. an liceat clerico a ſua ad eccl'iam aliā trāſire. So. nō. ſine lr̄is di/miſſoriis ſui ep̄i. c. ſi q̄s iam. In tertia. an li ceat clericis ſuſcipe ꝑcurationē negociozū ſecularium. So. nō. niſi cauſa pietatis. In quarta. an liceat clericis oznari fulgidis ve ſtibus. So. nō. In q̄nta qua pena ſint feri endi clerici q̄ ad ſeculare negocium fugiūt. So. excōmunicationis

Vicesimaſecunda

cauſa bz q̄nq̄ queſtiones. In ꝑma querīt. an iuramētū ſit p̄ſtandū. So. ſic. cā neceſſi tatis. In ſcōa an ſit ꝑiur⁹ q̄ iurat falſum q̄ putat eſſe verū. So. ſic. ꝑter intētionē fallē di. In tertia. an liceat clericis ep̄o denega/re certā obedientiā. So. nō. añ ꝓdēnatiōez In quarta. an iuramentū illicitū ſit ſeruan dum. So. nō. c. in malis. zc̄. In q̄nta. an ſit ꝑiurus qui cogit alium peierare. So. ſic. c. qui peierat.

Vicesimatertia cā bz

octo queſtiones. In ꝑma querīt. an mīlita reſit pctm̄. So. nō. in iuſto bello. c. mīlita/re. In ſcōa. an bellū ſit iuſtū q̄ ſit ex edicto puniendi malas cauſas hoim. So. l'. ſic. c. j. In tertia. an iniuria eccl'ie ſit armis ꝑpul/ſanda. So. eſt ab his quib⁹ licet. ca. fortitu do. In qrta. an vindicta ſit inferēda. So. ē ab eo cui⁹ intereſt. c. ea vindicta. In quita. vtrū ſit pctm̄ iudici vel miniſtro reos occi/dere. So. nō. ſi fiat cauſa iuſticie. c. etiā ſine peccato. In ſexta. an mali ſint cogēdi ad bo num. So. nō. c. ad finē. In ſeptima. an he/retici ſint ſpoliandi ſuis z eccīe bonis So. ſic. c. iam ꝓo. In octaua. an liceat clericis ar ma mouere. So. nō. manu ꝑpria. niſi in cā neceſſitatis. c. quicūq̄.

Vicesimaquarta cā

habet tres qſtiones. In ꝑma qrīt. an here/ticus poſſit aliquē excōicare. So. nō. c. au/diuim⁹. In ſcōa. an poſt mortē poſſit aliq̄s excōmunicari. So. poteſt ꝑ hereſi. ca. ſane In tertia an ꝑ pctō dñi tota familia debeat excōmunicari. So. nō. ſed interdici pōt. c. ſi heres.

Vicesimaquinta cau

ſa habet duas qſtiones. In ꝑma querīt. an autoritate ꝓuilegij q̄s ꝓtra ius cōmune va leat ſe tueri. So. valet. §. vltimo. In ſecun da. an ſequētia ꝓuilegia derogent ꝓoribus. So. ſic. ſi dent ex tota ſcia vel certa ſcia. c. reſcripta.

Vicesimaſexta cau

ſa bz ſeptem qſtiones. In ꝑma qrīt. an ſint ſortilegi q̄ ſub ficto noīe religiōis futura ꝑ/mittūt. So. ſunt. In ſcōa. an ſit pctm̄ eſſe ſortilegū So. ſic. c. ſorz. In tertia. a quibus genus diuinatōis ſumpſit exordiū. So. l'. a perſis. In quarta. q̄t ſunt genera diuinatō nis. So. q̄ttuor ſm numer. duo ꝓo ſcōm formā. In q̄nta. an ſortilegi ſūt excōicandi. So. ſic. c. ꝙ idolor. In ſexta. vtr̄ excōmu/nicat⁹ ab ep̄o poſſit recōciliari a p̄ſbytero. So. nō. incōſulto ep̄o. niſi in cauſa neceſſi/tatis. c. ab infirmis. In ſeptima. an morīēti bus ſit pnīa indicenda. So. non. ſz innote ſcenda. c. admoneāt

Vicesimaſeptima

cauſa bz duas qſtiōes. In ꝑma qrīt. an cō iugiū poſſit eſſe int' vouētes. So. nō. ſi vo/tū ſit ſolēnizatū. ſec⁹ ſi ſimplex. c. j. z. ij. In ſe cūda. an liceat ſpōſe a ſpōſo recedere. So. ſi ſi deſpōſatio ſit de pñti. c. deſponſatam

Vicesimaoctaua cā

bz tres qſtiones. In ꝑma qrīt. an ſit ꝓiugiū int' infideles. So. nō. c. non optet. In ſcōa an liceat ꝑuerſo ad fidē ducere aliā viuente ꝑore. So. ſic. ſi diuiſus ſit ab infideli. c. ſi in fidel'. In tertia an bigam⁹ ſit q̄ habuit vnaz vxorē añ baptiſma, z aliā poſt. So. ſic. et ſi

ratione baptismi.

Vicesimanona cau/

sa hz duas q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an sit ma/trimoniū inter ꝓuū z ingenuā. So.sic.nisi error impediat. In scḋa cū dep̄hēderit foze illa seruū. an liceat ei ab illo recedere. Sol. sic.c.si q̄s ingenuus.

Tricesima cā habet

q̄nq̄ q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an sit debitum reddendū vxori q̄ꝓriū filiū de fonte suscepit. So.sic.nisi ex̄ssensu vtriusq̄ sit factuz. c.dictū est. In scḋa. an spōsalia ꝓtrahant inter infantes. So.nō. infra septimū annuz. c.vbi nō est. In tertia. an spūales vl' adoptiui filij naturalib⁹ p̄ñt ꝓputari. So.nō.c.j. In q̄rta. vtr̄ liceat aliquē ducere cōmatrez vxoris sue ī vxorē. So.sic. vxore mortua. si cōmaternitas p̄cessit mr̄imoniū. c.scisc itat. In q̄nta. an clādestina desponsatio manifeste p̄iudicet. So.nō. q̄tū ad eccl'iam.

Tricesimaꝓima cau

sa hab3 tres q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an possit duci ī vxorē q̄ p̄us polluta est p̄ adulterium So.pōt. cū dederit ei fidē p̄us adulter viuēte viro nisi machinat⁹ essz in mortē ei⁹. c. si q̄s viuēte. In scḋa an filia sit iuita tradenda viro alicui in vxorē. So.nō.c.j.§.j. In tertia. an post p̄ris spōsionē ipa possit nubere alij. So.pōt. si nō ꝓsenserit

Tricesimasecunda

causa hz octo q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an licet meretricē ducere ī vxorē. So.sic. cū renunciat. In scḋa. an ipa sit ꝓinx appellata que ducit causa icōtinētie. So.ē. In tertia cuius arbitriū sequit mulier an aui liberi vel p̄ris originarij. So.aui. In q̄rta. an. viuēte vxore liceat alicui ex ancilla filios q̄rere. So.nō. In q̄nta. si ea q̄ iniusta oppressit pudicicią amittere cōprobat. So.nō.§.j. In sexta. si adulter adulteram dimittere possit. So.nō. In octaua. si in ꝫ saltē casu infidelem ducere possit ea ꝓditōe vt reuertat ad fidem. so.nō.c.solum

Tricesimatertia cau/

sa hz q̄nq̄ q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an ꝓpter impotentiā coeūdi sit aliq̄ a viro separanda. Sol. sic.c.si q̄s. In scḋa. an separata possit ei nubere cū q̄ ꝓius fornicata ē So.pōt. p̄mia pacta c.in adolescētia. In tertia. an sola ꝓtritione cordis possit ꝺleri pctm̄. So.sic. vbi facultas ꝓfitēdi nō suppetit si ꝓfessionē nō ꝓtēpserit dū poterit hr̄i.c.p̄postera. In q̄rta. si ꝓpter orationis vxori q̄s debeat reddere debitū. So.sic. In quinta. an vir sine ꝓsensu vxoris possit vouere cōtinētiam. vel econuerso So.non.

Tricesimaquarta

causa hz duas q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an reus adulterij sit q̄ credēs vxr̄ mortuū nupsit alteri. So.nō. In scḋa. an redeūte p̄ore cogēda sit redire ad p̄imū z recedere a secundo So.sic.

Tricesimaquita cau

sa hz decē q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an liceat aliquā ducere ex cognatōe p̄ria. So.ñ. In scḋa. an liceat aliquā ducere ex ꝓsanguitate vxoris sue. So.nō. In tertia vsq̄ ad quē gdū hz q̄s abstinere a ꝓsanguineis suis z vxoris sue. So.vsq̄ ad septimū ḡm antiquos In q̄rta q̄rit. q̄re vsq̄ ad septimū ḡdū computat ꝓsanguitas. So.ad instar septē etatū h⁹ seculi. In q̄nta. quō grad⁹ ꝓsanguinitatis sunt cōputādi. So.sic oñdit in arbore. In sexta. q̄ iure p̄pinq̄tatē firmare debeāt. So. p̄pinq̄ z vicini. In septima. an illi q̄ ō ex incestu nati sunt filij reputēt. So.non. In octaua si ꝓsanguinei ignoranter ꝓiuncti simul possunt remanere. So.nō. nisi ex dispēsatōe romani pontificis. in q̄nto gdu vl' sup. In nona. an matrimoniū separatū p̄ falsos testes. si postea apparuerit eccl'iam fuisse deceptā sit restituta integrādū. So.sic.c.q̄s. In decima. si relicta alicui⁹ viri ad secūdas nuptias trāsierit. an ples ex eis suscepta poterit copulari ꝓsanguineis p̄oris viri. So.nō.

Tricesimasexta cau

sa habet duas q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an is q̄ ꝛginē oppressit raptū cōmisit. So.sic.c.ō raptoribꝫ. In secunda. an rapta raptori nubere possit patre cōsensum p̄stante. So.sic ca. denicq̄

Ertia pars decre

ti ꝺr de ꝓsecratōne. eo q̄ ita incipit. Et est diuisa in q̄nq̄ distinctiones In p̄ma agit ꝺ ꝓsecratōe eccl'ie z celebratōe

missaꝝ. In scđa de sacro eucharistie In tertia de festiuitatib⁹ p circulū anni celebrādis In q̄rta de baptismo. In q̄nta de ꝓfirmatione ⁊ ieiunio. Et sic terminat liber i duobus ca. de spūsancto

Incipiūt tituli legales ꝑm ordinē alphabeti diuersoꝝ volumiñ iuris ciuilis.

Uñ aduertendū q⁹ tot⁹ liber. ffoꝝ diuidit cōiter in tres libros. siue in tria volumia. s. ff. vet⁹. Infortiati. ⁊ ff. nouū Ūñ diuidēdo libꝝ. ffoꝝ ꝑm materiā de qua tractat diuidit in septē ptes ꝓncipales. Et sic diuidit būc libꝝ imꝑator in li. ii. C. ō ve. iu. enu. §. ⁊ h oia. Et nota q̄ i digesto veteri tractat de iudicib⁹. iudicū officiis. iudicūs. gerentib⁹ officiuꝝ in iudicio. ꝓparātib⁹ iudiciū. de decētib⁹ ⁊ ōꝑtractib⁹. Ꝝ i digesto infortiati tractatur de respicientib⁹ matrimonium pupillos ⁊ adolescentes. Et de decedentiū actib⁹ successionib⁹ ⁊ his q̄ respiciunt vltimas volūtates. In digesto ꝓ nouo loquit de obligationib⁹ interdictis. actionib⁹. accusationibus ⁊ penis eaꝝ ⁊ remittentib⁹ iudiciū.

Incipiunt rubrice. ff. veteris A

Adoptionib⁹ et emancipatis. libro ꝓmo. ti. vij.

Alienatione iudicij causa facta. l. iiij. t. vij.
Arbitris. l. iiij. t. vij.
Ad senatusconsultū velleianū. l. xvj. t. ꝓmo
Ad legem aquiliam. l. ix. t. ij.
Ad legem rodiam de iactu. l. xiij. t. ij.
Ad exhibendum. l. x. t. q̄rto
Aleatoribus. l. xi. t. v.
Ad senatusconsultum macedonianum. li. xiij. ti. vltimo
Accusationib⁹ empti ⁊ venditi. l. xix. t. ꝓmo
Actione rer⁹ amotaꝝ. li. ꝑ. t. iij.
Agnoscēdis vel alendis liberis a parētib⁹. vel patronis libertis. l. ꝓmo. t. q̄rto
Administratione ⁊ cōsensu tutoꝝ ⁊ curatorum. l. ij. t. vij
Acq̄reda vl' obmittēda hereditate. l. v. ti. ij
Ad senatusconsultum siluianum ⁊ claudianum. li. v. t. v.
Annuis ⁊ menstruis legatis ⁊ fideicōmissis li. ix. t. ꝓmo
Alimentis ⁊ cibariis legatis. l. x. t. ꝓmo
Auro ⁊ argēto nudo ornamētis vngētis vestib⁹ ⁊ vestimētis statuꝫ legatꝫ. l. x. t. ij.
Adimendis ⁊ transferendis legatis ⁊ fideicōmissis. l. x. t. q̄rto
Ad senatusconsultum trebellianum assignādis libertis. l. xiij. t. iij
Ad senatusconsultū tercullianū ⁊ orificianū li. xiij. ti. vltimo

ff. noui A

Aqua pluuiali arcenda. li. ꝓmo. t. iij

Adeptione libertatis. l. ij. t. vi.
Acquirenda possessione. l. iij. t. ij.
Acq̄rendo rer⁹ dominio. i. iij. t. ꝓmo
Aqua quotidiana ⁊ estiuali. l. v. t. xix.
Actionib⁹ ⁊ obligationib⁹. l. vi. t. vltimo
Arborib⁹ cedendis. l. v. t. xxvj.
Acceptilationib⁹. l. vij. t. q̄rto
Arborum furtim cesaꝝ. l. ix. t. vij
Abigeis li. ix. t. xiij.
Accusationib⁹ ⁊ inscriptionib⁹. l. x. t. scđo
Ad legem iuliam maiestatis. l. x. t. iij.
Ad legem iuliam de adulterio. l. x. t. v.
Ad legem iuliam de vi publica. l. x. t. vj.
Ad legem iuliam de vi ꝓuata. l. x. t. vij
Ad legē cornelią de sicarijs. l. x. t. vij
Ad legē pompeią de parricidis. l. x. t. ix.
Ad legē cornelią de falsarijs. l. x. t. x.
Ad legem iuliam repetendaꝝ. l. x. t. xj.
Ad legem iuliam de annona. l. x. t. xij
Ad legem iuliam peculatus. l. x. t. xiij
Ad legē iuliam de ambitu. l. x. t. xiij.
Ad legem flauią de plagiarijs. l. x. t. xv.
Ad senatusconsultum turpilianū. l. x. t. xvj.
A quib⁹ appellare nō licet. l. xj. t. ij.
A quo appellet quis. l. xj. t. iij.
Appellationib⁹ ⁊ relationib⁹. l. xj. t. ꝓmo
Appellationib⁹ recipiēdis. l. xj. t. v.
An per alium causa appellationis rescindi possit. li. xj. t. ix.
Apud eum a quo appellatur aliam causam agere q̄s cōpellat. l. xij. t. xij.
Ad municipales. l. xij. t. ꝓmo
Albo scribendo. l. xij. t. iij.
Administratione rer⁹ ad ciuitatem ptinentium. l. xij. t. vij.

ff. veteris B

Bonoꝝ possessionib⁹. l. xiij. t. ꝓmo

Infortiati B

Bonorum possessione furioso infanti surdo ⁊ ceco cōpete. li. xiij. t. iij.

Bonoꝝ possessione ꝫ tabulas.l.xiij.t. q̃rto
Bonoꝝ possessiõe ẽm tabulas .l.xiij.t.xi.
Bonis libertorum.l.xiiii.t.scõo
Bonoꝝ possessione ex testamẽto militis.li.xiii.t.xij

ff.noui B

Bonis auctoritate

Iudicꝫ possidẽdis seu venũdandis.li.q̃rto
Bonis damnatorum.l.x.t.xx
Bonis eoꝝ qui añ sñiam mortem sibi ꝓsciuerint.l.x.t.xxi.

ff.veteris C

Constitutionibus

principũ.li.ꝑmo.ti.q̃rto
Calumniatoribꝫ.l.iij.t.vltimo
Cõia ꝑdia tã rustica q̃ vrbana.l.vij.t.q̃rto
Cõmunia diuidenda.l.x.t.iij
Cõditõe cã data cã nõ secuta.l.xij.t.vj
Cõditõe ob turpẽ vl̃ inustã cãm.l.xij.t.vij
Cõditione indebita.l.xij.t.viij
Conditione sine causa.l.xij.t.vltimo
Capite minutis.l.xiij.t.v.
Conditione furtiua.l.xij.t.ꝑmo
Conditione ex lege.l.xiij.t.scõo
Conditione triticaria.l.xij.t.iij
Cõtrahẽda emptiõe z venditõe z ỗ pactis inter emptorẽ z venditorẽ.l.xviij.t.ꝑmo
Cõmodati vel cõducti.l.xiij.t.vj
Constituta pecunia.l.xiij.t.v.
Compensationibꝫ.l.xvi.t.scõo

Inforciati C

Concubinis.

li.ꝑ.ti.vltimo
Cõfirmãdo tutore vl̃ curatore.l.ij.t.iij
Cõtraria tutele actione.l.iij.t.iiij
Curatoribꝫ furioso vl̃ alijs extra mores dãdis.l.iij.t.vltimo
Cõditionibꝫ institutionũ.l.q̃rto.t.vij
Cõditiõibꝫ z demõstratõibꝫ.l.xj.t.ꝑmo
Cõditionibꝫ ꝓtra tabulas.l.xiij
Collatione bonorum.l.xiij.t.vj.
Collatione dotis .l.xij.t.vij.
Cõiũgẽdis cũ emãcipato liberꝫ eiꝰ.li.xiij.t.x
Carboniano edicto.l.xiij.t.x.

ff.noui C

Collusione detegen/da.

li.scõo.t.vltimo
Confessis.l.q̃rto.t.scõo
Cessione bonorum.l.q̃rto.t.iij
Curatore bonis dando.l.q̃rto.t.viij
Collegijs illicitis.li.ix.t.pe.
Cloacis.l.v.t.xxij
Concussione.l.ix.t.xiij
Cõfractionibꝫ z expilatoribꝫ.li.ix.
Crimine expilate hereditatis.l.ix.t.xix
Crimine stellionatus.l.ix.t.xx
Custodia z exhibitõe reoꝝ.l.x.t.iij
Cadaueribꝫ punitorum.l.x.t.vltimo
Captiuis z postliminio reuersis.l.xj.ti.xv
Castrensi peculio.l.xi.t.pe.
Censibꝫ.l.xij.t.xv

ff.veteris D

De diuisiõe rerum

z qualitatum
Dolo malo.l.q̃rto.t.iij
Depositi vel contra.l.xvj.t.vltimo
Distractõe pignoꝝ z ypothecaꝝ.l.xx.t.pe.
Diuorcijs.l.xxiiij.t.scõo
Donatõibꝫ inꝫ virꝫ z vxorẽ.l.xxiij.t.ꝑmo

Inforciati D

Dote ꝓlegata.l.ix.t.q̃rto
Dotis collatione.l.xiii.t.vii.

ff.noui D

Damno infecto et

subgerendo.l.ꝑmo ti.scõo
Donationibus.li.ꝑmo.ti.pe.
Donationibꝫ causa mortis.l.ꝑ.t.vltimo
Diuersis tpibꝫ z ꝑscriptõibꝫ.l.vi.t.iii.
Doli mali z metꝰ exceptõe.l.vi.t.q̃rto
Duobꝫ reis stipulandis.l.vii.t.scõo
Decurionibus.l.xii.t.scõo
Decretis ab ordine faciẽdis.l.xii.t.ix.

ff.veteris E

Eo per quem factũ

erit q̃ minꝰ ꝺs in iudicio sistat.l.ii.t.x.
Edendo.libro scõo.t.xiii.
Eo qõ certo loco dari oportet.l.xiii.t.q̃rto
Exercitoria actione.l.xiiii.t.ꝑmo
Exceptione rei vendite z tradite.l.xxi.t.vlt.
Edilicio edictoꝝ ỗ ẽdibitoria actõe.l.xxi.t.j
Ex quibꝫ causis maiores.xxv.ãnis restituuntur.li.q̃rto.t.vi.
De euic.li.xxi.t.pe.

Inforciati E

Excusatoribꝰ et tem

poribꝫ eoꝝ id est tutoꝝ.l.iii.t.ꝑmo
Eo q̃ꝑ tutore vel curatore negocia gessit.li.iii.t.q̃nto
Exq̃bꝫ causis i possessionẽ eat.l.q̃rto.t.q̃rto

ff.noui E

Exceptione rei iu/
dicate.li.vj.t.scō
Eo q̄ appellauerat in puincia.l.xj.t.xj.
Exceptionib⁹ z p̄scriptionib⁹.l.vj.t.ꝑmo
Effractoꝝ.li.ix.t.xvij
Extraordinarijs criminib⁹.l.ix.t.xi.
Exceptione doli mali z metus.l.vj.t.q̄rto
Euictionib⁹ z dupli stipulatione.l.xxi.

ff.veteris F

Feriis et dilationib⁹
z diuersis tpib⁹.l.ij.t.xij
Fugitiuis seruis.l.xj.t.q̄rto
Fidicōmissaria hereditaꝫ petitōe.l.v.t.vltio
Familia herciscūda.l.x.t.scō
Fide instrumentoꝝ.l.xij.
Fundo dotali.l.xxiij.t.vltimo

Inforciati F

Fundo istructo vl̄ infecto legato.li.ix.t.vij
Fideiussoribus z mādatoribus heredib⁹ tuto
rum curatoꝝ.l.iij.t.vij

ff.noui F

Fideicōmissarijs libertatib⁹.l.ij.t.v.
Flumib⁹ z ne q̄d i flumie publico.l.v.t.xj
Fonte.l.v.t.xx Furtis.l.ix.t.scō
Furti aduersus nautas cauponeꝫ stabula
rios.li.ix.t.v.
Furib⁹ z balnearijs.l.ix.t.xvij

Inforciati G

Gradib⁹ z affinitatib⁹ z noib⁹ eoꝝ.l.xiiij.t.x

ff.noui G

Glande legenda.l.v.t.xxvij

ff.veteris H

His qui sui vel alieni iurꝫ sunt.
libro scō.t.vj.
His qui infamia notant.l.iij.t.ij
His q̄ ciecerūt z effuderūt.li.ix.t.iij
Heredib⁹ tutoꝝ ve curatoꝝ.l.iij.t.vij

Inforciati H

Hereditate vel actōe vēdita.l.xviij.t.q̄rto
His q̄ in testamēto delent vel inducuntur
vel inscribunt.l.q̄rto.t.q̄rto
Heredib⁹ instituēdis.l.q̄rto.t.q̄nto
His q̄ pene causa relinquunt.l.ix.t.vj.
His q̄ p nō scriptis habent.l.x.t.viij
His quib⁹ vt indignis legata auferunt.l.x.
titulo vltimo

ff.nouo H

His q̄ in fraudē creditoꝝ.l.iij.t.ix.

ff.veteris I

Justicia et iure.l.j.t.j.
Jurisdictione oīm iudicum.l.ij.t.ꝑmo
In ius vocando.l.ij.t.q̄rto
In ius vocati vt eāt.l.ij.t.vj
In integrū restitutione.l.q̄rto.t.q̄rto
Judicijs vbi q̄s agere debet.l.v.t.ꝑmo
Inofficioso testamento.l.v.t.scō
Judicio finiū regundoꝝ.l.x.t.scō
Jureiurando siue voluntario siue necessa/
rio.l.xij.t.q̄rto
In litem iurando.l.xij.t.q̄nto
Interrogatōib⁹ i iure faciēdis.l.xj.t.ꝑmo
Institutoria actione.l.xiiij.t.iij
In rem verso.l.xv.t.iij
In diem abiectione.l.xviij.t.scō
In q̄b⁹ cauſ pign⁹ vl̄ ypotheca.l.xx.t.scō
Juris z facti ignorātia.l.xxij.t.vltimo
Jure dotium.l.xxiij.t.iij

Inforciati I

Impēsis circa res dotales factꝫ.l.ꝑ.t.scō
Iniusto rescpto z irrito testam̄to.l.iiij.t.iij
Jure deliberandi.l.q̄rto.t.vltimo
Jure codicillorum.libro sexto
Jurepatronatus.li.xiiij

ff.noui I

Jure aureorum anuulorum.l.ij.t.vj
Interdictis.l.v.t.ꝑmo
Itinere actuq̄ ꝑuato.l.v.t.xviij
Judicati in solutione.l.viij.t.pe.
Incendio ruina z naufragio.l.ix.t.ix.
Iniurijs z famosis libellis.l.ix.t.x.
Illicitis collegijs.l.ix.t.pe.
Interdictꝫ z deportatꝫ z relegatꝫ.l.x.ti.xxij
Jure fisci.l.xj.t.xiiij
Jure immunitatis.l.xij.t.vi.

ff.veteris L

Legibus et senatus
consulto z lōga ꝙsuetudine.l.ꝑmo.t.iij
Lege rodia de iactu.li.xiiij.t.scō
Lege cōmissaria.l.xviij.t.ij
Locati conducti.l.xix.t.scō

Inforciati L

Legitimis tutoribus
libro scō.t.q̄rto
Liberis agnoscēdis.l.ꝑmo.t.q̄rto
Liberis z postumis instituēdis ꝑteritꝫ vel
exheredandis.l.q̄rto.t.scō
Legatis z fideicōmissis ꝑmo.l.vi.t.ꝑmo
Legatis z fideicōmissis scō.l.vij.t.ꝑmo

Legatis ꝛ fideicõmissis tertio.l.viii.t.ꝑmo
Liberatione legata.l.x.t.iii.
Lege falcidia.l.xi.ti.scõo
Legatis ꝑstandis circa tabulas bono pos/
sessione petita.l.xiii.t.q̃rto
Libertis vniuersitatis.l.xiiii.t.iii.
ff.noui L

Liberali causa. ꝓli.ii.t.xii.

Loco publico fruendo.l.v.t.ix
Locis ꝛ itinerib9 publicis.l.v.t.vii.
Libero homine exhibendo.l.v.t.xxviii.
Liberis exhibendis ꝛ deducẽdis.l.v.t.xxix
Litigiosis.l.vj.t.pe.
Libellis dimissoꝝ.l.xj.t.sexto
Legationibus.l.xij.t.septimo
ff.veteris M

Minoꝝ9 ꝓxxv.ãnis.l.iij.t.q̃rto

Mortuo inferẽdo.l.xi.t.vltimo
Mandati vel cõducti.l.xvij.t.ꝑmo
Inforciati M
Militari testamento.l.v.t.ꝑmo
Magistratib9 ꝓueniendis.l.ij.t.viij
ff.noui M
Manumissionibus.l.scõo.t.ꝑmo
Manumissi vindicta.li.scõo.ti.scõo
Manumissionib9 que fuis ad vniuersita/
tem ptinẽtib9 imponũt.l.ij.t.iij
Muneri9 ꝛ honori9.l.xij.t.quarto
Manumissis in testamento.l.scõo.t.q̃rto
ff.veteris N

Ne quis eum qui in

ius vocabit vi eximat.l.scõo.t.vij
Negocijs gestis.l.iij.t.v.
Naute cauponeꝝ stabularij vt recepta ꝛsti
tuant.libro quarto.t.vltimo
Noxalib9 actionibus.l.ix.t.vltimo
Nautico fenore.l.xxij.t.scõo
ff.noui N
Noui op9 nũciatiõe.l.ꝓ.t.ꝑmo
Natalib9 restituẽdis.l.scõo.t.xj.
Ne vis fiat ei q̃ in pos.missus fuit.l.v.t.q̃rto
Ne q̃d in loco sacro fiat.l.v.t.sexto
Ne q̃d in flumine ripa ve eius.l.v.t.xij
Ne de sta.defun.p9 q̃nquẽniũ q̃ra.li.scõo
Nil debet ĩnouari pẽdẽte appellatõe.l.xj.
Nundinis.l.xij
Nouatõib9 ꝛ delegatõib9.l.viij ff.veterꝝ O

Magne uruꝝ et om/

nium magistratuũ.l.ꝓ.t.scõo
Officio ꝓsulis.l.ꝓ.t.x.
Officio ꝓfecti ꝓtorio.l.ꝑmo ti.xi.
Officio ꝓfecti vrbis.l.ꝑmo.t.xij
Officio questoris.l.ꝑmo ti.xiij
Officio ꝓtoris.l.ꝑmo ti.xiij
Officio prefecti vigilum.l.ꝑmo.t.xv
Officio ꝓconsulis ꝛ legati.l.ꝑmo.t.xvi.
Officio prefecti augusti.l.ꝑmo.t.xvij
Officio ꝑsidis.l.ꝑmo.t.xviij
Officio ꝓcuratoris cesaris.l.ꝓ.t.xix.
Officio iuridici.l.ꝓ.t.xx
Officio ei9 cui mãdata ẽ iurisdictio.l.j.t.xxi
Officio assessoris.libro ꝑmo
Operib9 seruoꝝ.l.vij.t.xxij
Inforciati O
Optione vel electione legata.li.ix.
Obseqis a liberꝝ ꝛ libertis parentib9 et pa/
tronis ꝑstandis.l.xiij.t.vltimo
Operibus libertoꝝ.l.xiij.t.ꝑmo.
ff.noui O
Operib9 publicis.l.xij.t.x.
ff.veteris P

Pactis. li.scõo.t.xiij

Procuratorib9 ꝛ defensoribꝫ.l.ij.t.ij
Petitione hereditatis.l.v.t.tertio
Possessoria hereditatis actione.l.q̃nto
Postulando.l.ij.t.ꝑmo
Pignoraticia actione.l.xij.t.vltimo
Publicaria in rem actione.l.vi.t.scõo
Peculio.li.xv.t.ꝑmo
Periculo ꝛ cõmodo rei vẽdite.l.xviij.ti.vi.
Prescriptꝫ verbis ꝛ ĩ factũ actõib9.l.xix.t.vlt.
Pro socio.l.xvij.t.vltimo
Pignorib9 ꝛ ypothecꝫ ꝛ q̃lit ea ꝑhãt.l.xx.t.i.
Probatõib9 ꝛ ꝑsumptionib9.l.xxij.t.ij
Pactis dotalib9.l.xxij.t.q̃rto
Inforciati P
Penu legata.l.ix.t.ix.
Peculio legato.l.ix.t.octauo
ff.noui P

Pro soluto.l.nj.

Publicanis ꝛ vectigalib9.l.ꝓ.t.q̃rto
Pro emptione.li.ij.t.q̃nto
Pro herede.l.ij.t.sexto
Pro donato.l.ij.t.vij
Pro delicto.l.ij.t.viij
Pro legato.l.iii.t.ix.
Pro dote.l.iii.t.penultimo
Pro suo.li.iii.ti.vltimo

De titulis legum

Precario.li.v.t.xxv
Priuilegio creditorum.l.q̃rto.t.vj
Pactis inter emptorem z venditorẽ.li.viij
Pretorijs stipulationibꝫ.l.viij.t.pe.
Priuatis delictis.l.ix.t.ꝑmo
Publicis iudicijs.l.x.t.ꝑmo
Priuilegijs veteranoꝝ.l.xj.t.vltimo
Preuaricatoribꝫ.l.ix.t.xv
Pupillaribus actionibꝫ.l.ix.t.vltimo
Penis.l.x.t.xix
Per quem appellauit in puincia defendi
Pollicitationibus.l.xij.t.xij
Prosenetis.l.xij.t.xiij

ff.veteris Q

Quod quisq; iu/

ris ipse statuit ipe eodẽ vtaꝫ.l.scdo.t.ij
Qui satisdare cogũt.l.ij.t.viij
Qd cuiusq; vniuersitatis noie vl causa etiã
augeꝫ.l.ij.t.q̃rto
Quibꝫ ex causis maiores.xxv.ãnis i integꝝ
resti.li.q̃rto.t.vj.
Qd metus causa gestũ est.l.q̃rto.t.scdo
Qñ dies vsufructꝰ legati cedit.l.vij.t.tertio
Quẽadmodũ tutores admittãt.l.viij.t.vl.
Quibus modis vsufructus vel vsus amit
tatur.li.vij.t.q̃rto
Quibꝫ rebꝫ ad eũdẽ iudicẽ eaꝫ.l.xj.t.scdo
Qd cũ eo q̃ in aliena ptate est negociuꝫ ge/
stum esse dicaꝫ.l.xiij.t.v.
Qñ ex peculio actio ẽ annualis.l.xv.t.scdo
Qd iussu.l.xv.t.vltimo
Que res pignori vel ypothece obligari pos
sit.li.xx.t.ij
Qui potiores in pignore habeãt z de his q̃
in locꝝ creditorꝝ locũ succedũt.l.xx.t.q̃rto
Quibꝫ modis pignus vel ypotheca soluit.
li.xx.t.q̃nto
Quibꝫ cauꝫ pignꝰ vl ypotheca ꝓbiꝫ.l.xx.t.ij

Inforciati Q

Qui petant tutores

z curatores.z vbi petãt.l.ij.t.vj
Qñ ex facto tutor vl curatores mutari cõue
niri z agere possint.l.ij.t.ix.
Qd falso tutore vl actore gestũ esse dicet.li
bro.xiij.t.q̃rto
Qñ dies legatoꝝ vel fideicõmissoꝝ cedit.li
bro.xij.t.scdo
Quẽadmodũ testamẽta aperiant inspiciãt
z describant.l.v.t.iij
Quibꝫ ñ oppetit bonoꝝ possessio .l.xiij.t.xiij
Quis ordo i bonoꝝ possessionibꝫ seruet.li.
xiij.t.xv

ff.noui Q

Qui sine manumis/

sione ad libertatẽ pueniũt.l.scdo.t.viij.
Qui z a q̃bꝫ manumissi liberãt.l.ij.t.ix.
Quibꝫ ad libtatẽ pclamare ñ licz.l.ij.t.xiij
Que in fraudẽ creditoꝝ facta sũt.l.iij.t.ix
Quoꝝ bonoꝝ.l.v.t.scdo
Quorum legatoꝝ.l.v.t.iij
Qd vi aut clam.l.v.t.xxiij
Questionibus.l.x.t.xviij
Quaꝝ reꝝ actio nõ datur.l.vj.t.q̃nto
Qñ appellare licet.li.xj.t.q̃rto
Quis a quo appelletur.l.xj.t.iij
Qñ appellandum sit.l.xj.t.q̃rto
Que sniа sine appellatõe rescidaꝫ.l.xj.t.viij

ff.veteris R

Rerũ diuisione. li.j.t.viij

Receptꝰ q̃ arbitriũ ꝛceperit vt sniaz dicãt.l.
de arbitris.li.q̃rto.t.viij
Rerum vendicatione.l.vi.t.ꝑmo
Rebꝫ creditis si certũ petaꝫ z ꝺditõe.libꝫ.xij
titulo ꝑmo
Religiosis z sumptibꝫ funeꝝ.l.xj.t.vij
Rescindenda venditione.l.xviij.t.q̃nto
Rerum ꝑmutatione.l.xix.t.q̃rto
Ritu nuptiaꝝ.l.xxiij.t.scdo
Repudijs z diuortijs.l.xxiij.t.vltimo

Inforciati R

Rebus eorum qui

sub tutela vel cura sunt sine decreto nõ alie
nandis l supponẽdis.l.iij.t.pe.
Rebꝫ dubijs.l.x.t.q̃nto
Regula catboniana.l.x.t.vij

ff.noui R

Re iudicata et ef/

fectu sniaꝝ z interlocutoribꝫ.l.q̃rto.t.ꝑmo
Ripa munienda.l.v.t.xiij
Rebꝫ autoritate iudicis possidẽdis.l.iij.t.v
Remissionibus.l.v.t.xxiij
Riuis de fonte.l.v.t.xx
Rẽ pupilli l adolescẽtis saluã fore.l.viij.ti.vi.
Rẽ ratã hñi z de ratihabitõe.l.viij.t.vltimo
Receptoribus.l.ix.t.xvj.
Reqrendis z absentibꝫ puniẽdis.l.x.t.xvij
Re militari.l.xi.t.xvj
Regulis iuris.l.xij.t.vltimo

ff.veteris S

Statu hoim. li. pmo. t. vltio
Senatoribus. l. pmo titulo. ix.
Si qs in ius vocatus nõ ierit. l. ii. t. qnto
Si qs in ius dicẽti nõ obtpauit. l. ii. t. iii.
Si ex noxali cã agat quõ caueat. l. ii. t. ix
Si qs cautionibus i iudicio existẽdi causa factis obtpauerit. l. ii. t. xi
Si ps hereditatis petat. li. qnto. t. q̃rto
Si ager vectigalis vel emphitheotic⁹ petatur. li. sexto titulo vltimo
Si vsufructus petitur l'ad alium pertinere noscatur. l. septimo titulo sexto
Seruitutib⁹ vrbanor⁹ pdior⁹. l. viij. t. scõo.
Seruitutib⁹ rusticor⁹ pdiorum. l. viij. t. iij
Si seruitus vendicetur vel ad alium pertinere negetur. l. viij. t. qnto
Si quadrupes pauperiem. id est. dãnũ fecisse dicat. l. ix. t. pmo
Seruo corrupto. l. xj. t. iij.
Si mensor falsum modiũ dicat. l. xj. t. sexto
Sepulcro edificando. l. xi. t. vltimo
Seruis exportandis. l. xviij. t. vltimo
Sponsalibus. l. xxiij. t. pmo

Inforciati S

Soluto matrimonio quẽadmodũ dos petat. l. pmo. t. pmo
Si vẽtris noie in possessione missa. l. j. t. v.
Si mulier vẽtris noie calũnie cã ipius esse dicat. l. pmo. t. sexto
Suspectis tutorib⁹ z curatorib⁹. l. ij. t. vlt.
Si qs ab intestato vel alio mõ possideat hereditatẽ. l. v. t. q̃rto
Si quis aliquid testari phibuerit vel coegerit. l. qnto titulo vltimo
Seruitute legata. l. ix. t. iij
Supellectili legata. li. ix. t. vltimo
Si certum petatur. l. xij
Si a pente qs manumiss⁹ fuerit. l. xiij. t. xij.
Si qd i fraudẽ patroni factũ sit. l. xiij. t. v.
Si tabl'e testamti nulle extabãt. l. xiij. t. vj.
Successorio edicto. l. xiij. t. ix.
Suis z legit. heredi. li. xiij. t. pe.
Si cui pl⁹ q̃ licuit p legẽ falcidiã legatum esse dicat. l. xi. t. vltimo

ff. noui S

Si libertus ingenuus esse dicatur. l. ij. t. xiij
Separationibus. l. q̃rto. t. vij
Superficiebus. l. v. t. xvij
Siluiano interdicto. l. qnto. t. vltimo.
Stipulatione seruor⁹. l. vij. t. vltimo
Solutionib⁹ z liberationib⁹. l. viij. t. tertio
Si qs in test. liber esse iussus. l. ix. t. q̃rto
Si familia furtũ fecisse dicat. l. ix. t. sexto.
Sepulcro violato. l. ix. t. xij
Sententiã passis z restitutis. l. x. t. pe.
Si tutor vel curator vel magistrat⁹ appellat. l. xj. t. x.
Si appellatione pendente mors interueniat. li. xi. ti. xiij.
Si tabule testamenti extabũt. l. xiij

ff. veteris T

Transactionibus. l. scõo. t. vltimo
Tributaria actione. l. xiij. t. q̃rto
Testib⁹. l. xxij. t. vltimo

Inforciati T

Tutoribus et curatoribus dat⁹ ab his q̃ ius dãdi bñt z q̃bus ex causis dari pñt. l. scõo. t. qnto
Tutelis. li. ij. t. pmo
Tutela testamentaria. l. scõo. t. scõo.
Testamẽtis q̃ testamẽtũ facere pñt z quem admodũ testamẽta fiãt. l. q̃rto. t. pmo
Testamentis militum. l. qnto
Tritico vino z oleo. l. ix. t. vj.

ff. noui T

Tabulis exhibendis. li. qnto. t. qnto
Tigno iniuncto. li. ix. t. iij.
Turba. libro octauo
Termino amoto. li. viij

ff. veteris V

Usufructu q̃sutatur vel fruatur. l. vi. t. pmo
Usufructu accrescendo. l. vij. t. scõo
Usufructu ear⁹ rer⁹ q̃ vsu ꝯsumũt. l. vij. t. v.
Usu z habitatione. l. vij. t. viij
Usufructuarius quemadmodum caueat. li. vij. t. vltimo
Usuris z fructu z mora. l. xxij. t. pmo

Inforciati V

Ventre inspiciendo custodiendoq; ptu. l. pmo. t. qnto
Vulgari z pupillari instit⁹tõe. l. viij. t. sexto
Usu z vsufructu z reddit⁹ z habitatione z opis p legatũ fideicõmissuq; dat⁹. l. ix. t. scõo
Ut legator⁹ z fideicõmissor⁹ cuiadmodi⁹ cau-

Sacrameñ.l.xñ.t.iñ
Ut in possessionē legatoꝝ ℓ' fideicōmissoꝝ
seruandoꝝ causa esse liceat.l.xñ.t.vltimo
Unde legitimi.l.xiñ.t.viñ
Unde liberi.l.xiñ.t.vii.
Unde cognati.l.xiiii.t.ix.
Unde vir ꝛ vxor.l xiiii.t.xii.
Veteranoꝝ militū successiōe.l.xiiii.t.xiii.
Ut legiby senatusq; ꝯsulto bonoꝝ possessio
def.l.xiiii.t.xv.
Uetre ī possessiōe mittēdo ꝛ curatore eiꝰ.li.
xiii.
ff.noui Ut

Usurpationibus et
usucapionib.l.iii.t.iii.
Uia publica ꝛ itinere publico fiēdo.l.v.t.x.
Ut in flumine ripa ve nauigare .l.v.t.xiii.
Ui ꝛ vi armata.l.q̄nto.t.xv.
Uti possideꝫ vtrobi.l.q̄nto.t.xvi.
Ut migrando.l.q̄nto.t.xv.
Uerboꝝ obligationib.l.vii.t.ꝑmo.
Ui bonoꝝ raptoꝝ.l.ix.t.octauo
Uocatiōe ꝛ excusatōe muneꝝ .l.xii.t.q̄nto
Uariis ꝛextraordiariis cognitōib⁹l.xii.t.xiii
Uerboꝝ significatione.l.xii.t.xv.
Sequunt rubrice Lodicis A

Abigeis.l.ix.
Apostatis.l.ꝑmo.t.vii.
Assessoribꝫ ꝛ domesticis.l.ꝑ.t.xlvii.
Annonis.li.ꝑmo.t.xlviii.
Aduocatꝫ diuersoꝝ iudicioꝝ.l.ii.t.vii.
Aduocatis diuersoꝝ iudicū. l.ii.t.viii
Alienatōe iudicii mutādi cā fctā.l.ii.t.liiii.
Aduocatis fisci.l.scō.t.ix.
Ad exhibendū.l.iii.t.xli.
Actionib ꝛ obligationib.l.q̄rto.t.x.
An seruus ꝑ facto suo.l.iiii.t.xiii.
Actionib hereditariis.l.q̄rto.t.xvi.
Actione pignoraticia.l.q̄rto
Actione exercitoria.l.q̄rto.t.xxv.
Ad senatꝰ ꝯsultū macedōianū.l.iiii.t.xxviii.
Ad senatuscōsultū siluianū.l.iiii.t.xxix
Actionib empti ꝛ venditi.l.iiii.t.xlix.
Alendis liberis a parētib.l.q̄nto.t.xxvi.
Administratōe tutoꝝ ꝛ curatoꝝ.l.v.t.xxviii
Alimentis pupillis ꝓstandis.l.q̄nto.t.li.
Arbitrio tutele.l.v.t.lii.
Autoritate ꝓstanda.l.q̄nto.t.lx.
Actore ꝛ curatore vl' tutore dādo.l.v.t.lxii.
Addeūda ꝛ abstinēda hereditate.l.q̄nto
Ad senatuscōsultū trebelliquū .l.vi.t.xlviii.
Ad legē falcidiam.l.vi.t.xlix.
Ad senatuscōsultū tertullianū.l.vi.t.lv.
Ad senatuscōsultū orficianū.l.vi.t.lvi.
Assertione tollenda.l.vii.t.lvii.
Acq̄renda ꝛ retinēda possessione aduersus
creditorem.l.vii.t.xxxiii.
Annali exceptione.l.vii.t.xli.
Alluuionib ꝛ paludib.l.vii.t.xlii.
Appellationib l.vii.t.lxiii.
Acceptilationibus.li.viii.t.xliiii.
Adoptionibus liberoꝝ.l.viii.t.xlviii.
Ad legē iuliam maiestatis.l.ix.t.viii.
Ad legē iuliā ō adulteriis ꝛ stupꝝ.li.ix.ti.ix.
Ad legē iuliā ō vi publicaꝫ ꝓuata.l.ix.t.xii.
Ad legē corneliā de siccariis.l.ix.t.xvi.
Ad legē flauiā de plagiariis.l.ix.t.xx.
Ad legē fiscelliā.l.ix.t.xxi.
Ad legē corneliā de falsariis.l.ix.t.xxii.
Ad legē iuliā repetendaꝝ .l.ix.t.xxvii.
Ad legē iuliā de ambitu.l.ix.t.xxvi.
Abigeis.l.ix.t.xxxvii.
Abolitionibus.l.ix.t.xlii.
Ad senatuscōsultū turpilianū.l.ix.t.xlv
Trium li.Lodicis A

Annona et tributis
li.x.t.xvi.
Apotecis publicis.l.x.t.xxii.
Athletis.l.x.t.liii.
Auri publici ꝓsecutoribꝫ.l.x.t.lxx.
Auro coronario.l.x.t.lxxiii.
Argenti p̄cio quod thesauris inferꝛ. lib.x.
ti.lxxiiii.
Annonis ciuilib.l.xi.t.xxiiii.
Alexandrie ꝑmatib.l.xi.t.xxviii.
Administratōe reipublice.l.xi.t.xxx.
Aqueductu.l.xi.t.xlii.
Armoꝝ vsu inscio p̄ncipe interdicto.li
bro.xi.t.xlvi.
Agricolꝫ censitis ꝛ colonis.l.xi.t.xlvii.
Agricolꝫ ꝛ mācipiis dominicis vl' fiscalib
li.xi.t.lxvii.
Agentib in reb.l.xii.ti.xx.
Apparitoribus p̄fectoꝝ pretorio ꝛ p̄tiui
legiis eoꝝ.l.xii.t.lii.
Apparitoribus p̄fecti vrbis.l.xii.t.liii.
Apparitoribꝫ magistroꝝ militum ꝛ ꝓuilegi
is.l.xii.t.liiii.
Apparitoribus proconsul' et legati.libro.
xii.titu.lv.
Apparitoribus comitis orientis.l.xii.t.lvi.
Apparitoribꝫ p̄fecti annone.l.xii.t.lviii.

Codicis B

Bonis libertorum

7 iurepatronat⁹ l.vi.t.iij
Bonoꝝ possessione ẽm tabulas.l.vj.t.x.
Bonoꝝ possessione ⁊ tabulas.l.vi.t.xj
Bonis dānatoꝝ seu ꝓscriptoꝝ.l.ix. t.xlix
Bonis ꝓcientiū sibi mortē.l.ix.t.l.
Bonoꝝ possessione ⁊ tabulas testamēti li/
berti.l.vi.t.xij
Bonis maternis 7 materni generꝭ.l.vi.t.lix
Bonis que liberis.l.vi.t.lx

Trium li. Codicis B

Bonis auctoritate ꝓncipis possidēdis.li.x
Bonis vacātibꝫ 7 incoꝛpatione.l.x.

Trium li. Codicis C

Contractionibus

rei familiaris.libro ꝓmo
Contractibꝫ iudiciū vl̄ eoꝝ ꝙ sunt circa eos
libro scdo.t.liij
Cauſis ex ꝙbꝫ infamia alicui iꝛrogat.l.scdo
Cōmunia vtriuſq; iudiciū.l.iij.t.xxxviij
Cōmuni diuidendo.l.iij.t.xxxviij
Conſoꝛtibꝫ eiuſdē de liti.l.iij.t.xxxix.
Conditiōe indebita.l.q̄rto.t.v.
Cōditione ob cauſam datoꝝ.l.iiij.t.ſexto
Conditione ob turpem cām.l.q̄rto.t.vij
Conditione furtiua.l.q̄rto.t.viij
Conditione ex lege.l.q̄rto.t.nono
Conſtituta pecunia.l.q̄rto.t.xviij
Cōmodato.l.q̄rto.t.xxij
Cōpenſationibus.l.q̄rto.t.xxxj
Contrahenda emptione.l.q̄rto.t.xxxviij
Cōmuniū rer⁹ alienatōe.l.q̄rto.t.lij
Cōmercijs 7 mercatoribꝫ. l.q̄rto.t.lxiij
Cōcubinis.l.v.t.lxxvij
Confirmando tutoꝛe.l.v.t.xxx
Contrario iudicio tutele.l.v.t.lix
Curatoꝛe furioſi vel ꝓdigi.l.v.t.lxxj
Carboniano edicto.l.vi.t.xvi.
Collationibus.l.vi.t.xix.
Codicillis.l.vi.t.xxxvi.
Cōmunia delegat⁹ 7 fideicōmiſſ.l.vi.t.xlij
Cōditione inſerta legat⁹ vel fideicōmiſſis
li.vi.t.xlvj.
Caducis tollendis.l.vi.t.l.
Cōmunia de ſucceſſionibꝫ.l.vi.t.lviij
Colluſione detegenda.l.vij.t.xx
Cōmunia de vſucapionibꝫ.l.vij.t.xxj
Cōmuni ſeruo manumiſſo.l.vij.t.vij
Cōmunia de manumiſſionibꝫ.l.vij.t.xv
Cōminatōes vl̄ epl̄as.l.vij.t.lviij
Confeſſis.li.vij.t.lx
Cōtrahenda vel cōmittēda ſtipulatiōe.lib.
viij.t.xxxviij
Creditoꝛē euictionē nō debere.l.viij.t.xlvi
Crimine peculatus .l.ix.t.xxviij
Cuſtodia reoꝝ.l.ix.t.q̄rto
Crimine ſacrilegij.l.ix.t.xxix
Crimine expilate hereditatis.l.ix.t.xxxij
Crimine ſtellionatus.l.ix.t.xxxiiij
Calumniatoribꝫ.l.ix.t.xlvi

Trium li. Codicis C

Conuenendis

Capiendis 7 diſtrahēdis pignoribꝫ tribu/
toꝝ.l.x.t.xxi
Canone largitionaliū titulo.l.x.t.xxiij
Conditis in publicis hoꝛreis.l.x.t.xxvi
Collatione donatoꝝ vel reuelatoꝝ aut
tranſlatoꝝ.l.x.t.xxviij
Collatione eris.l.x.t.xxix
Claſſibꝫ al's claſſitis.l.xi.t.xij
Curialibus vrbis rome.l.xi.t.xiij
Collegiatis.l.xi.t.xvij.
Canone frumētario vrbis rome.l.xi.t.xxij.
Capitatōe ciuiū cēſibꝫ exīmēda.l.xi.t.xlviij
Colonis paleſtinis.l.xi.t.l.
Colonis tracenſibus.l.xi.t.li.
Colonis illiriciania.l.xi.t.lii
Cenſibus cenſitoribꝫ equatoribus 7 inſpe/
ctoribus.l.xi.t.lvij
Collatione fundoꝝ patrimonialiū em/
phiteticoꝝ.l.xi.t.lxi.
Conductoribus 7 ꝓcuratoribus ꝓdioꝝ
fiſcalium.l.xi.t.lxvij
Collatione fundoꝝ fiſcaliū l'rei ꝓuate vel
dñice l'ciuitatis l'tēpli.l.xi.t.lxix
Cypreſſis ex luco dānenſi l'perſeis per cgy
ptum nō excidēdis.l.xi.t.lxxiij
Conſulibus 7 nō ſpargēdis ab his pecuni
is 7 de ꝓfectis 7 magiſtratibus 7 patriciis
militum.l.xij.t.tertio
Conſiſtorianis militibus.l.xij.t.x
Comitibus et tribunis ſcolarium.l.xij.t.xi
Comitibus rei militaris.l.xij.t.xij
Comitibꝫ 7archinis ſacri palatij.l.xij.t.xiij
Curioſis.l.xij.t.xxij
Comitibꝫ q̄ ꝓcuratione petūt.l.xij.t.xiiij
Caſtrenſi omnium palatinoꝝ peculio.
libro.xij.t.xxx
Caſtrenſi peculio militum ꝓfecti annona/
rum.l.xij.t.xxxvi

De titulis Codicū

Comeatu.l.xii.t.xliiii.
Cursu publicor āgariis z pangariis.l.xii.t.l
Coartalibꝫ ꝓncipibꝫ.l.xii.t.lvii.

Codicis D

Defensoribus ciui

tatum.l.ꝑ.t.liiii.
Diuersis rescriptis z pragmaticis sanctiōibꝫ. libro ꝓmo.t.xxvi.
Dolo malo.l.ii.t.xxi. Dilatōibꝫ.l.ii.t.xi.
Depositi.li.q̄rto.t.xxxiiii.
Donationibus ante nuptias z propter nuptias.l.v.t.iii.
Dotis promissione.l.v.t.xi.
Dote cauta non numerata.l.v.t.xv
Donatōibꝫ inter virū z vxorē.l.v.t.xvi.
Diuorcio facto apud quē liberi morari debeant.l.v.t.xxv
Dividenda tutela.l.v.t.liii.
Dedititia libertate tollenda.li.vii.t.v.
Distractione pignorum.l.viii.t.xxviii.
Duobꝫ reis stipulandis z duobꝫ reis promittendis.l.viii.t.xl.
De donationibꝫ.l.viii.t.liiii.
Donatōibꝫ q̄ sb mō l' ꝺditiōe fiūt.l.viii.t.lv

Triū li. Codicis D

Delatoribus.l.x.t.xi.
Defensoribus.li.x.
Discussoribus.l.x.t.xxix.
Decretis decurionū sup immunitate q̄busdam cōcedenda.l.x.t.xlvi
Debitoribus ciuitatum.l.xi.t.xxxii.
Diuersis ꝓdiis vrbanis z rusticanis tēplorū z ciuitatū z oī redditu ciuili.l.xi.t.lxvi
Dignitatibus.l.xii.t.ꝓmo
Domesticis z protectoribꝫ.l.xii.t.xvii.
Decanis.li.xii.t.xxvi.
Desertoribꝫ z occultatoribꝫ..lxii.t.xlv.
Diuersis officiis z apparitoribꝫ iudicum et ꝓbatoriis eoꝝ.l.xii.t.lix.

Codicis E

Emendatōe

•li.ꝑ.t. tertio
Episcopis z clericis.l.ꝓmo titulo.vi.
Edendo.l.scō.t.ꝓmo
Equali audiētia z diuersis capl'is.l.ꝑ.t. vii.
Errore calculi.l.ii.t.v.
Errore aduocatorum.l.scō.t.x.
Extāhꝫ cauſ alicui ifamia irrogat.l.ii.t.xii.
Etiā p.procuratorē in integrū restitutionem agi posse.l.ii.t.xlix.
Exquibꝫ causis maiores.l.ii.t.liiii.
Ex delictꝫ defunctoꝝ in q̄tū heredes restitutionis ꝙueniant.l.q̄rto.t.xvii.
Exercitoria actione.li.q̄rto.t.xxv
Eunuchis.libro q̄rto.t.xlii.
Ediliciis actionibus.l.q̄rto.t.lix.
Eo q̄ ꝑ tutore negocia gerit.l.v.t.xlvi.
Excusatōibꝫ z tpibꝫ eoꝝ.l.v.t.lxiii.
Excusatōibꝫ veteranoꝝ.l.v.t.lxvi.
Edicto successorio.l.vi.t.xv
Edicto diui adriani tollēdo.l.vi.t.xxxii.
Executione rei iudicate.l.vii.t.liiii.
Edificiis priuatis.l.viii.t.x.
Etiā ob cirographariā pecuniā pignꝰ tenerī posse.l.viii.t.xxvii.
Exceptōibꝫ siue ꝑscriptōibus.l.viii.t.xxxvi
Euictionibus.l.viii.t.xlv
Emancipationibus liberoꝝ.li.viii.t.xlix.
Exhibēdis vl' trāsmittēdis reis.l.ix.t.iii.
Emendatione seruorum.li.ix.t.xiiii.
Emendatione ꝓpinquoꝝ.l.ix.t.xv

Trium li. Codicis E

Exactionibꝰ

•li.x.t.xix
Excusationibus munerum.l.x.t.xlvi.
Excusationibus artificum.l.x.t.lxii.
Expensis ludorum.l.xi.t.xli.
Equestri dignitate.l.xii.t.xxxi.
Exactione z translatōne militarium annonarum.l.xii.t.xxxvi.
Executoribꝫ z exactoribus.l.xii.t.lxii.
Erogatōe militarꝫ annone.l.xii.t.xxxvii.

Codicis F

Filiofamilias

•li.ii.t.xxiii.
Fideiussoribus minorum.l.scō.ti.lvii.
Formulis.libro scō
Feriis.li.iii.t.xii.
Familie herciscunde.l.iii.t.xxxvi.
Finium regundorum.l.iii.t.xxxviii.
Fide instrumentoꝝ.l.q̄rto.t.xxi.
Fundo dotali.l.v.t.xxiiii.
Fideiussoribus tutorum.l.v.t.lviii.
Fugitiuis seruis.libro sexto
Furtis z seruo corrupto.l.vi.t.ꝓmo
Fideicōmissis.li.vi.t.xlii.
Falsa causa adiecta legato vel fideicōmisso libro sexto.t.xliiii.
Fideicōmissariis libertatibus.l.vii.t.q̄rto
Fructibus et litiū expensis.l.vii.t.lii.
Fideiussoribus z mādatoribus.l.viii.t.xli.
Famosis libellis.li.ix.t.xxxvi.
Falsa moneta.li.ix.t.xxiii.

Trium li. Codicis F

Fide instrumentorū

7 iure haste 7 fiscalis.l.x.t.iij
Fiscalibꝫ vsuris.l.x.t.viij
Filiusfamilias 7 quēadmodū pr̄p bis teneatur.li.x.t.lvij
Frumēto vbiscōstantinopolis.l.xi.t.xxxij.
Frumento alexandrino.l.xj.t.xxvij
Fabricensibus.l.xi.t.ix.
Fundis limitosis 7 terris 7 paludibꝫ et pascuis.l.x.t.lix.
Fundis patrimonialibꝫ 7 saltuensibꝫ 7 emphiteoticis.l.xi.t.lxi.
Fundis reipublice 7 saltibꝫ diuie domus.li.xj t.lxv.
Fugitiuis colonis patrimonialibꝫ et emphiteoticis.l.xi.t.lxiij
Fundis 7 saltibꝫ rei dñice.l.xi.t.lxvi.
Filiꝫs officialium militariū q̄ moriuntur i bello.l.xij.t.xlvi.

Codicis G

Generali abolitione.l.xi.t.xliij

Trium li. Codicis H

Hladiatoribꝫ.l.xi.t.xlij
Hrege dñico.li.xi.ti.lxxiij

Codicis D

Hereticis et manichēis 7 samaritanis.l.p.t.viij

His q̄ ad eccl'iam confugiunt.l.pmo.ti.xv
His q̄ in eccl'ia manumittunt.l.pmo.t.xvi.
His q̄ ad statuam confugiunt.l.p.t.xxviij
His qui potentioꝝ noīe titulos p̄dꝫs affigunt.li.scō.t.xv
His que vi metusue causa fiunt.l.ij.t.xx
His q̄ venīā etatis impetrauerūt.l.ij.t.xlv
Hereditate vl'actōe vēdita .l.q̄rto.ti.xxxix
Herediꝫ tutorum.l.v.t.lv.
Herediꝫ instituēdis 7 que p̄sone non p̄nt instituī.l.vi.t.xxij
His q̄ sub modo legati.l.vi.t.xlv
His quibus vt indignis hereditates auferuntur.l.vj.t.xxv
His qui pene nomine in testamento vl'codicillo relinquuntur.li.vj.t.xlj.
His qui sub modo legati vel fideicōmissi relinquuntur.l.vi.t.xlv.
His quibus ante apertas tabulas hereditates transmittuntur.l.vi.t.lj.
His qui a nō dño manumittūtur.l.vij.t.x.
His q̄ p̄propter metū a sn̄ia iudicis non appellauerunt.l.vij.t.lxviij
His qui in primorum creditorū loco succedunt.libro.viij.t.xix
His qui accusare non possunt.li.ix.ti.pmo
His qui sibi ascribunt aliquid in testamento.libro.ix.ti.xxij
His q̄ parētes 7 liberos occidūt.l.ix.t.xvij
His qui latrones vel aliꝫs criminibꝫ reos occultauerunt.libro.ix.titulo.xxxix

Trium li. Codicis H

His q̄ ex publicis rōnibꝫ mutuā pecuniā acceperūt .li.x.ti.vi.

His qui se defendunt.l.x.t.xij
Honoribꝫ vl' muneribꝫ nō p̄tinuādis inter patrē 7 filium 7 de intervallis.l.x.t.xxxix
His qui a p̄rincipe vocationem acceperūt libro.x.titulo.xliij
His qui sponte munera publica suscipiūt.libro.x.titulo.xlij
His qui numero liberorum vel paupertate excusationem meruerunt.libro.x.t.lij
His qui non impletis stipendiꝫs sacramēto soluti sunt.l.x.t.liij
His qui in exilio dati vel ordine sūt remoti.libro.x.t.lvij
His que ex publica collatione illata sunt vsurpandis.libro.x titulo.lxxj
Honoratorum vehiculis.libro.xi.ti.xix
His qui ex officio quod amministrauerūt conueniuntur.libro.xi.titulo.xxxviij
His qui sacro palatio.libro.xij.ti.xxviij

Codicis J

Judeis et celicolis.li.pmo.t.xij

Juris 7 facti ignorantia.l.p.t.xxi.
Justiniano codice firmādo.l.p.t.scō
In integrum restitutionibus minorū.xxv. annis.libro scō
In ius vocando.li.scō.ti.scō
In quibus causis restitutio in integrū necessaria nō sit.li.scō.t.xlj.
In integrum restitutione postulata ne q̄d noui fiat.l.scō.t.l.
Jureiurādo p̄pē calūnīā dādo.l.ij.t.lviii.
Jnuit⁹ nemo agere vl'accusare cogat.li.iii.
Judiciis.li.iii.t.pmo
Jurisdictione oim iudicum.l.iii.t.xiii.
In quibus causis militantes.l.iii.t.xxv
Inofficioso testamento.l.iii.t.xxviii.
De inofficiosis donationibus.l.iii.t.xxix.

De titulis Codicū

Inofficiosis dotib⁹ l. iii. t. xxx
Iure emphiteotico. l. q̄rto. t. lxvi.
Iureiurando. libro quarto
Incestis ⁊ inutilib⁹ nuptiis. l. v. t. v.
Interdicto matrimonio inʳ pupillā et tu/
torē seu curatorē liberosq; eoꝝ. l. v. t. vi.
Iure dotium. l. v. t. xi.
In q̄b⁹ causis tutorē habēti tutor vl' cura/
tor dari possit. l. v. t. xxxvii
In litē dādo tutore vel curatore. l. v. t. xlv
In litem iurando. l. v. t. liiii.
Institutionib⁹ ⁊ substitutōib⁹. l. vi. t. xxiiii.
Iure aureoꝝ annuloꝝ. l. vi. t. vii.
Impubeꝝ ⁊ aliis substitutōib⁹. l. vi. t. xxv
Iure deliberādi ⁊ de adeunda ⁊ acq̄renda
hereditate. l. vi. t. xxix.
Indicta viduitate. l. vi. t. xl.
Ingenuis ⁊ manumissis. l. vii. t. xiiii.
In quib⁹ causis cessat longi tp̄is p̄scriptio
libro. vii. t. xxxv
Interdictis. l. viii. t. p̄mo
In q̄b⁹ cauſ pign⁹ tacite p̄trahit. l. viii. t. xv
Iure dominii impetrādo. l. viii. t. xxiiii.
Inutilib⁹ stipulationib⁹. l. viii. t. xxxix.
Ingratis liberis. l. viii. t. l.
Infantibus expositis. l. viii. t. lii.
Infirmādis penis celibat⁹. l. viii. t. lviii.
Iure liberoꝝ. l. viii. t. lix.
Iuriis. l. ix. t. xxxv

Triū li. Codicis J

Iure fisci. l. x. t. j.

Indictionibus. l. x. t. xvii.
Imponēdis lucrativis descriptōnibus. li
bro. x. t. xxxv
Incolis ⁊ vbi q̄s domiciliū hꝫ videt. ⁊ ō
bis qui studioꝝ causa in alia ciuitate ōgūt.
li. x. t. xxix
Infamibus. l. x. t. lvii.
Irenarchis. l. x. t. lxiiii.
Immunitate nemini cōcedenda. l. x. t. xxv
Iure reipublice. l. xi. t. xxix
In quib⁹ causis coloni censiti dños accu/
sare p̄nt. l. xi. t. xlix

Codicis L

Legibus et cōstitu/

tionibus p̄ncipum ⁊ edictis. l. p. t. xvii.
Litis contestatione. l. iii. t. ix.
Lege aquilia. l. iii. t. xxxv
Locato ⁊ conducto. l. q̄rto. t. lxv
Legitima tutela. l. v. t. xxxi.
Libertis ⁊ eoꝝ liberis. l. vi. t. vi.
Liberis p̄teritꝫ vel exheredatꝫ. l. vi. t. xxvii
Legatis. l. vi. t. xxxvii.
Legitimis heredib⁹. l. vi. t. lvii.
Lege fusia tollenda. l. vii. t. iii.
Latina libertate tollenda. l. vii. t. sexto
Liberali causa. l. vii. t. xvi.
Liberis exhibendis. l. viii. t. viii.
Luitione pignoris. li. viii. t. xxxi.
Litigiosis. l. viii. t. xxxvii.
Latoribus. li. viii.

Triū li. Codicis L

Libertinis. l. x. t. lvi.
Legationibus. l. x. t. lxiii.
Lustralis auri collatione. l. xi.
Locatione prediorum ciuilium vl' fiscaliū
li. xi. t. lxvii.
Locoꝝ ⁊ itineꝝ custodia. l. xii. t. xlii.
Lucris aduocatoꝝ ⁊ p̄cessionib⁹ officiorū
li. xii. t. lxii.

Codicis M

Mādatis p̄ncipū

libro p̄mo. t. xviii.
Modo mulctaꝝ que a iudicib⁹ infligūtur
libro p̄mo. t. liii.
Magistratibus municipalibus. l. p. t. lv.
Mandati. libro q̄rto. t. xxxv
Monopolio. l. q̄rto. t. lix.
Magistratibus cōuenientis. l. v. t. lvi.
Mortis causa donatione. li. viii. t. lvii.
Mulieribus que seruis proprīis se iunxe/
runt. libro. ix. ti. xi.
Maleficis ⁊ mathematicis. l. ix. t. xviii
Mutatione nominis. li. ix. t. xxv

Triū li. Codicis M

Municipiis ⁊ originariis. l. x. t. xxxvii.
Muneribus patrimoniorum. l. x. t. xl.
Mulieribus in quo loco munera sexui cō
gruentia ⁊ honores agnoscūt. li. x. t. lx.
Metallariis ⁊ metallis et procuratoribus
metallorum. libro. xi. ti. vi.
Murilegulis ⁊ gigenariis. libro. xi. t. vii.
Metropoli beata. libro. xi. titulo. xxi.
Mendicantibus validis. li. xi. t. xxv
Manna. l. xi. t. xlv
Mācipiis ⁊ colonis patrimonialiuꝫ ⁊ sal/
tuensium ⁊ emphiteoticoꝝ fūdoꝝ. l. xi. t. lix
Magistris scriniorum. l. xii. t. ix.
Militari veste. li. xii. t. xxxix
Mensoribus. li. xii. t. xxvii.
Metatis ⁊ epidometicis. l. xii. t. xl.

Codicis A

Nouo codice com

ponendo.l.ṗmo.t.ṗmo
De sanctum baptiſma iterē.l.ṗ.t.ix.
Demini licere signū saluatoꝛ xp̄i.l.ṗ.t.xj.
De xp̄ianū mācipiū hereticꝰ hēat.l.j.t.xiij.
De comitib⁹ rei militaris tribunis lanacra ꝓstentur.li.ṗmo
De nulli patrie sue administratio.l.ṗmo
De liceat potētioꝛib⁹ patrociniū.l.ij.t.xiij
De fiscus vel respublica ꝓcuratiōez alicui? ꝓstet cause.l.ij.t.xviij.
Negocijs gestis l.ij.t.xix.
De q̄s in sua causa iudicet.l.iij.t.v.
Noxalib⁹ actionib⁹.l.iij.t.xl.
De vxoꝛ ꝓ marito ꝓueniāt.l.iiij.t.xij.
De filiꝰ ꝓꝛo patre.l.iiij.t.xij.
Nō numerata pecunia.l.iiij.t.xxx.
De seruus ꝓ dño.li.q̄rto
Nautico fenoꝛe.l.iiij.t.xxxiij.
Nundinis.li.iiij.t.lx.
Noua vectigalia ĩstitui nō posse.l.iiij.t.lxij
Nuptijs.l.v.t.q̄rto
De fideiussoꝛes vel mandatoꝛes dotium dentur.l.v.t.xj.
Naturalib⁹ z legitimis liberis.l.v.t.xxviij.
De ꝓ dote mulieri bona quondam mariti abdicāt.l.v.t.xxij.
De tutoꝛ l' curatoꝛ vectigal ꝓducat.l.v.t.xlj
Necessarijs z seruis heredib⁹ instituendis. li.vi.t.xxvj.
De de statu defunctoꝛ post quinquenniū querat.l.vij.t.xj.
Nudo iure quiritū tollēdo.l.vij.t.xxvi.
De rei dñice vl' tēploꝛ vēdicatio tpis exceptione submoueat.l.vij.t.xxxix.
Nouationib⁹ z delegatōib⁹ l.viij.t.xlij.
De liceat in vna eadēq̄ causa tertio appellare.li.viij.t.lxxj.
De sine iussu ꝑncipis liceat confiscare.li.ix. titulo.xlviij
Nili aggeribꝰ nō rumpendis.l.ix.t.lviij.

Trium li. Codicis A

De fiscus rem quā

vendidit euincat.l.x.t.v.
De ope a collatiōib⁹ exigant.l.x.t.xxiiij.
Nauibus nō excusandis.l.xj.t.ij.
Nauicularijs seu naualarijs.l.xi.ti.ṗmo
De q̄d oneri publico iponat.l.xj.t.q̄rto
Naufragijs.l.xi.t.v.
Nulli licere in frenis z sellis margaritas z ſmaragdos aptare.l.xi.t.xi.
Nautis tiberinis.li.xi.t.xxvi.
De q̄s liber inuit⁹ actū reipublice agere cogatur.l.xi.t.xxxvi.
Nō licere hitatoꝛib⁹ metrocomode.l.xi.t.lv
De rusticani ad vllū obsequiū.l.xi.t.liij.
Negociatoꝛes ne militēt.l.xij.t.xxxiij.

Codicis O

Officio prefecti pre

toꝛio oꝛientis z illirici.l.ṗ.t.xxix.
Officio ꝑfecti vrbis.l.ṗmo.t.xxxi.
Officio ꝑfecti ꝓtoꝛio affrice.l.ṗ.t.xxx.
Officio magiſtroꝛ militū.l.ṗmo.t.xxxii.
Officio questoꝛis.l.ṗmo.t.xxxiij.
Officio magiſtri officioꝛ.l.ṗ.t.xxxiiij.
Officio comitꝫ sacri patrimonij .l.ṗ.t.xxxv.
De officio comitis z legati.l.ṗ.t.xxxvi.
Officio comitis oꝛiētis.l.ṗ.t.xxxvii.
Officio ꝑfecti augustalis. li.ṗ.t.xxxviii.
Officio vicarij.l.ṗ.t.xxxix.
Officio ꝓtoꝛis.l.ṗ.t.xl.
Officio rectoꝛis ꝓuincie.l.ṗ.t.xli.
Officio ꝑfecti vigilum.l.ṗ.t.xlii.
Officio ciuilium iudicum.l.ṗmo.t.xliii.
Officio militariū iudicum.l.ṗ.t.xliiii.
Officio eiꝰ q̄ gerit vicē ꝑsidis.l.ṗ.t.xlvii.
Officio prefecti annone iudicum diuersarum militiaꝝ.libꝛo ṗmo
Officio diuersoꝛ iudicū.l.ṗ.t.xlv.
Officio iudicū alexandrie.l.ṗ.t.lvi.
Oꝛdine iudiciꝛum.l.iii.t.viii.
Operib⁹ liberꝛoꝛ.li.vi.t.scdo
Obsequijs patrono ꝓstandis.li.vi.t.v.
Oꝛdine cognitionum.li.vii.t.xix.
Operis noui nunciatione.l.viii.t.xi.
Operibus publicis.l.viii.t.xii.

Trium li. Codicis O

Obligatione uoto

rum.l.xii.t.xlvii.
Omni agro deserto z q̄n ſteriles cū fertilibus imponunt.li.xi.t.lviii

Codicis P

Paganoꝛum sacri

ficijs z templis.li.ṗ.t.xiiii
Precib⁹ impatoꝛi offerēdis.l.ṗ.t.xxii
Pactis.libꝛo scdo.t.iii.
Postulando.libꝛo scdo.ti.vi.
Procuratoꝛibus.l.ii.t.xiii.

De titulis Codicū

Pedaneis iudicibꝫ.l.iiij.t.iiij.
Plus petitionibꝫ.l.iiij.t.x.
Petitione hereditatis.l.iiij.t.xxxi.
Prohita sequestratione.l.iiij.t.iiij.
Probationibus.l.iiij.t.xix.
Pignoraticia actione.l.iiij.t.xxiiij.
Plus valere qđ agit̄ q̄ꝫ qđ simulate ꝓcipit.l.iiij.t.xxij.
Per q̄s ꝑsonas nob acq̄rit.l.iiij.t.xxviij.
Prohibita sequestratione.l.iiij.
Pro socio.l.iiij.t.xxxvij.
Patribꝫ q̄ filios distraxerūt.l.iiij.t.xliij.
Periculoꝫ cōmodo rei vendite.l.iiij.t.xlvij
Pactꝫ int emptorē ꝫ vēditorē.l.iiij.t.liiij
Pactꝫ cōuentis tā sup dote q̄ꝫ sup donatiōe ꝓpter nuptias ꝫ parafernis.l.v.t.xxiiij.
Periculo tutorꝫ ꝫ curatoris.l.v.t.xxxix.
Predijs ꝫ alijs rebꝫ minoꝝ sine decreto nō obligādis vel alienādis.l.v.t.lxxij.
Postumijs heredibus instituēdis.libro.vi.titulo.xxviij.
Prescriptione longi tp̄is.l.vij.t.xxij.
Pro quibꝫ causis serui accipiūt p̄mium libertatis.l.vij.t.xiij.
Pena iudicis q̄ male iudicauit.l.vij.t.l.
Priuilegio fisci.l.vij.t.lxxiiij.
Priuilegio dotis.l.vij.t.lxxv.
Precario.li.viii.ti.ix.
Publicis op̄ibus.l.viii.ti.xli.
Pignoribus.l.viii.t.xiiii.
Pretorio pignore.l.viii.t.xxii.
Partu pignoris ꝫ omni causa.l.viii.t.xxv.
Pactis pignoꝝ.l.viii.t.xxxv.
Patria potestate.l.viii.t.xlvii.
Postliminio redemptis ꝫ ab hostibꝫ reuersis.l.viii.t.lj.
Priuatis carceribꝫ inhibēdis.l.ix.t.v.
Penis.l.ix.t.xlvii.

Trium li. Codicis. ꝑ

Penis fiscalibꝰ creditores ꝑferri.l.x.t.vii.

Petitis bonoꝝ subleuatis.l.x.t.xii.
Prediis curialium sine decreto nō alienandis.li.x.t.xxxiii.
Prebendo salario.l.x.t.xxxv.
Professoribꝫ ꝫ medicis.l.x.t.lij.
Periculo successorum parentis.l.x.t.lix.
Ponderatoribꝫ ꝫ auri illatoribꝫ.l.x.t.lxix.
Potioribꝫ ad mūera nomiandis.l.x.t.lxiii.
Prediis ꝫ oīb rebꝫ nauicularioꝝ.l.xi.t.ii.
Priuilegijs corporatorum vrbis rome.libro.xi.ti.xiiii.
Periculo nominatoꝝ.l.xi.t.xxxiii.
Pascuis publicis ꝫ ꝑuatis.l.xi.t.lx.
Pistoribꝫ.l.xi.t.xv.
Periculis eorum qui ꝑ magistratibꝫ interuenerūt.l.xi.t.xxxiiii.
Prediis damnatis vl̄ dñicis.l.xi.t.lxviii.
Priuilegijs ꝫ domus auguste vel rei ꝑuate.li.xi.t.lxxiii.
Palatijs ꝫ domibꝫ.l.xi.t.lxxv.
Prefectis p̄toriis sacre vrbis.li.xii.t.q̄rto.
Pretoribꝫ ꝫ honore p̄fecture.l.xii.t.ii.
Prepositis sacri cubiculi ꝫ de oīb cubicularijs ꝫ ꝑuilegijs eoꝝ.li.xii.t.v.
Primicerio ꝫ sacerdotū ꝫ notarijs.l.xii.t.vii
Prepositis librorꝝ.l.xii.t.xviii.
Professoribꝫ q̄ in vrbe ꝯstātinopoli docentes ex lege meruerūt comitiuā.l.xii.t.xv.
Prepositis sacroꝝ scrinioꝝ.l.xii.t.xix.
Principibꝫ agentibꝫ in rebꝫ.li.xii.t.xxi.
Priuilegijs eoꝝ qui in sacro palatio militant.li.xii.t.xxviii.
Priuilegijs scolarium.l.xii.t.xxix.
Palatinis.l.xii.t.xxiii.
Publice leticie l̄ ꝯsulū nūciatōes.l.xii.t.lxii.
Perfectissima dignitate.l.xii.t.xxxii.
Primipilo.l.xii.t.lxi.

Codicis Q

Quando libellus ꝓncipi dat̄ lit̄ꝫ ꝓtestatōꝫ facit.l.ꝑ.t.xxiii.

Qui ꝫ aduersus quos restitui in integrum nō possunt.l.ii.t.xlii.
Qui ꝑ ꝓcuratorem
Quibꝫ ex causis maiores in integrum restituunt.l.ii.t.liiii.
Qui ꝑ sua iurisdictione iudicez dare vl̄ dari possunt.l.iii.t.iiii.
Qui legitimā in iudicijs ꝑsonam habēt vl̄ non.l.iii.t.vi.
Qñ inter pupillos ꝫ viduas.l.iii.t.xiiii.
Qñ sine iudice liceat sevindicare.l.iii.t.xxvii
Quibꝫ ex causis militantes.l.iii.
Qñ fiscus vel ꝑuatus.l.iiii t.xv.
Qđ cū eo q̄ in aliena potestate est negociū gestum esse dr.l.iiii.t.xxvi.
Que res vendi non possunt.l.iiii.t.xl.
Que res exportari non debent.l.iiii.t.xli.
Qñ licet ab emptione recedere.l.iiii.t.xlv.
Qui petāt tutores vel curatores.l.v.t.xxxi
Qui dare tutores vel curatores possunt vl̄ nō possunt.l.v.t.xxxv.

Qñ mulier tutele officio fūgi pt.l.v.t.xxxvj
Qñ ex facto tutoz vel curatoz miozes agere vl' ꝓueniri pñt.l.v.t.xl.
Qñ tutozes l'curatozes eē desierīt.l.v.t.lxj
Qui numero liberoz se excusant.l.v.t.lxvij
Qui facere testam̄tū pñt vel nō.l.vj.t.xxj
Qui morbo.l.v.t.lxix.
Qui tutelaz numero.l.v.t.lxx.
Qñ decreto opꝰnō est.l.v.t.lxxiij.
Qui admitti ad bonoz possessionē possūt. z infra qō tps.l.vj.t.viij.
Qñ nō petentiū ptes petētibus accrescent li.vj.tl.ix.
Qñ dies legati l'fideicōmissi cedat.l.vj.t.lij
Quēadmodū testamēta aprianť.l.vj.t.xxxi.
Qui manumittere nō pñt.l.vij.t.xj.
Qui nō pñt ad libertatē puenire.l.vij.t.xij.
Quib ad libertatē pclamare nō licet.libro. vij.t.xviij.
Quib nō obijcit lōgi tpis pscriptio.li.vij. ti.xxxvj.
Quadriennij pscriptione.l.vij.t.xl.
Quō z qñ iudex sententiā debeat proferre. li.vij.t.xliij.
Quib res iudicata nō nocet.l.vij.t.lvij.
Qñ puocare necesse nō est.l.vij.t.lxv.
Quoz appellatōes nō recipiūť.l.vij.t.lxvj.
Qui bonis cedere pñt.l.vij.t.lxxij.
Quoz bonoz.li.viij.t.ij.
Que res pignori obligari pñt.li.viij.
Quoz legatoz.l.viij.t.lij.
Qui potiozes i pignore habeāť.l.viij.t.xviij
Quib causis pignus tacite cōtrahitur.li. viij.ti.xv.
Qñ debitozes venditionē pignoris impedire possunt.li.viij.
Que sit lōga ꝓsuetudo.l.viij.t.liij.
Qñ ciuil'actio pindicet crimiali.l.ix.t.xxxj.
Quēstionibus.li.ix.t.xlj.
Qui accusare nō pñt.l.ix.t.ꝓmo

Trium li.Codicis Q

Quando et qbus

quarta ps debeť ex bonis.l.x.t.xxxiij.
Quemadmodū ciuilia munera vendicanť li.x.ti.iiij.
Quib muneribz vel pstationib nemini liceat excusare.li.x.t.lv.
Qui etate.l.x.t.xlviij.
Qui morbo se excusant.l.x.t.l.
Quib muneribz excusanť hi q̄ pꝰ impletā militiā vel aduocationē p puincias suis cō modis vacātes cōmoranť. Et de ꝓuilegijs eoz. Cōstitutio greca. de ꝓductiōib vectigalium fisci.li.x.t.xlviij.
Quo quisq ordine ꝓueniať.l.xj.t.xxxv.
Quēstoribus z magistris officiozum.libro xij.titulo.vi.
Qui militare pñt vel nō z de seruis ad militiam vel dignitatē aspirātib z vt nemo vel duplici militia vel dignitate z militia vtat simul.li.xij.t.xxxiij.

Codicis R

Restitutionibus mi

noz que fiūt in integrū.l.ij.t.xxij.
Reputatōib q̄ fiūt in iudicio.l.ij.t.xlviij
Restitutione militum.l.ij.t.lj.
Receptis z arbitris.l.ij.ti.lv.
Rei vendicatōe in integrū.l.iij.t.xxxij.
Religiosis z sumptib funeꝝ.l.iij.t.xlj.
Reb creditis z iureiurādo.l.iiij.t.ꝓmo
Reb alienis nō alienādis.l.iiij.t.lj.
Rescindenda venditione.l.iiij.t.xliij.
Rem alienā gerentib.l.iiij.t.liij.
Rex ꝓmutatiōe z pscriptis verbis actione libro.iiij.t.lxiij.
Rei vxorie actiōe ex stipulatu.l.v.t.xij.
Repudijs z diuortijs rerum amotarum.libro.v.ti.xviij.
Repudiāda bonoz possessione.l.vj.t.xvij.
Re iudicata.li.vij.t.liij.
Res inter alios acta vel iudicata alijs non nocet.l.vij.t.lxi.
Relationibus.li.vij.t.lxij.
Reuocandis his que in fraudē creditorus alienata sunt.l.viij.t.lxxvi.
Ratiocinijs opez.l.viij.t.xij.
Reuocandis que in fraudem.li.viij.
Reuocandis donationib.l.viij.t.lvi.
Raptu virginum seu viduarum necnō monialiū.li.ix.t.xij.
Requirendis reis.l.ix.t.xl.

Trium li.Codicis R

Reis postulatis.l.x.

Re militari.l.xi.ti.xxxv.
Rogatione militari.l.xij.t.xxxvij.

Codicis S

Summa trinitate

z fide catholica.li.j.ti.iiij.
Sacrosanctis ecclesijs z rebz et priuilegijs earum.li.j.t.v.

De titulis Codicū

Senatusconsultis.l.j.t.xix.
Si q̄ ius vel vtilitatē publicā aliq̄d fuerit postulatum.l.j.t.xxv.
Statuis z imaginibꝫ.l.j.t.xxvij.
Sacrificijs paganis z templis.l.pmo
Si tutor vel curator iteruenerit.l.ij.t.xxv
Si in cōi eadēq̄ causa in integrū restitutō postulaꝟ.l.ij.t.xxvj.
Si aduersus rē iudicatā.l.ij.t.xxvij.
Si aduersus venditionē.l.ij.t.xxviij.
Si aduersus venditiōz pignoꝛ.l.ij. t.xxix.
Si aduersus donationē.l.ij.t.xxx.
Si aduersus libertatē.l.ij.t.xxxj.
Si aduersus transactionē.l.ij.t.xxxij.
Si aduersus solutionē a debitoꝛe vel a se factam.l.ij.t.xxxiij.
Si aduersus dotem.l.ij.t.xxxiiij.
Si aduersus delictum.l.ij.t.xxxv.
Si aduersus vsucapionē.l.ij.t.xxxvi.
Si aduersus fiscum.l.ij.t.xxxvij
Si aduersus creditoꝛem.l.ij.t.xxxviij.
Si vt se ab hereditate abstineat.l.ij.t. xxxix
Si obmissam hereditatem.l.ij.t.xl.
Si minoꝛ se maioꝛem dixerit.l.ij.t.xlij.
Si sepꝰ restitutio in integꝝ postuleꝟ.lib.ij. titulo.xlij.
Si maioꝛ factꝰ ratū habuerit.l.ij.t.xlvi.
Satisdando.l.ij.t.lvj.
Sportulis z sumptibꝫ z diuersis iudicijs faciendis.l.iij.t.ij.
Seruitutibꝫ z aqua.l.iij.t.xxxiij.
Si certum petatur.l.iij.t.ij.
Suffragio.l.iij.t.iij.
Si seruus extero emi se mandauerit.li.iij. titulo.xxxvi.
Sequestratione pecunie,pbibita.l.q̄rto
Si pter publicas pensiones vēditio fuerit celebꝛata.l.iij.t.xlvi.
Sine censu z reliquijs fundū cōparari nō posse.l.iij.t.xlvij.
Si q̄s alteri vel sibi.l.iij.t.l.
Si seruus exportandus venerit.l.iij.t.lv.
Si mancipium ita veniret ne pstituaꝟ.lib. iij.ti.lvj.
Si mancipium ita fuerit alienatū vt manumittaꝟ.l.iij.t.lvij.
Sponsalibꝫ.l.v.t.pmo
Si rectoꝛ pvincie.l.v.t.ij.
Si quacūq̄ pdictꝰ ptāte vl̄ ad eū ptinentes adsupposita iurisdictiōis sue aspirare tempꝫ tauerit nuptias.l.v.t.vij.
Si nuptie ex rescripto petantꝰ.l.v.t.vij.
Secundis nuptijs.l.v.t.ix.
Si secūdo nupserit mulier.l.v.t.x.
Soluto matrimonio quēadmodum dos petaꝟ.l.v.t.xix.
Si pstante matrimonio dos soluta fuerit. li.v.t.xx.
Si ex pluribꝫ tutoribꝫ vel curatoribꝫ vnus agere vl̄ pueniri possit.l.v.t.xlj.
Susceptꝰ tutoribꝫ vl̄ curatoribꝫ.l.v.t.xliij
Si mater indēnitatē pmiserit.l.v.t.xlvij
Si ꝯ matris voluntatem tutoꝛ datus sit.li bꝛo.v.t.xlviij.
Si tutoꝛ non gessit.l.v.t.lvj.
Si ex falsis allegationibꝫ se excusauerit.li. v.ti.lxiij.
Si tutoꝛ reipublice causa abierit.l.v.t.lxv
Si q̄s ignoꝛās rē minoris esse sine decreto cōparauerit.l.v.t.lxvij.
Si maioꝛ factus sine decreto factā alienationē pfirmauerit.l.v.t.lxv.
Seruis fugitiuis.l.vj.t.pmo
Si in fraudē patroni a liberto alienatio facta sit.l.vj.
Si q̄s aliquē testari pbibuerit vel coegerit libꝛo.vj.t.xxxiij.
Si omissa causa testamēti.l.vi.t.xxix.
Suis z legitimis liberis.l.vj.t.liij.
Sexuo pignoꝛidato manumisso.l.vij.t.vij
Seruis reipublice mā umittēdis.l.vij.t.ix.
Senatꝰ psulto claudiāo tollēdo.l.vij.t.xxv
Sententijs pfectoꝛ ptoꝛio.l.vij.t.xlij.
Sententijs ex piculo recitādis.l.vii.t.xlv
Sēntētijs z iterlocutōibꝫ iudicū.l.vij. t.xlvj.
Snia q̄ sine certa q̄titate ferꝛ.l.vij.t.xlvij
Sēntētijs q̄ peo q̄ interest pferūꝛ.l.vij.t.xlviij
Si a nō cōpetēte iudice snia lata esse dicaꝟ li.vij. t.xlix.
Sententiā rescindi nō posse.l.vij.t.l.
Si plures vna snia pdemnenꝟ.l.vij.t.lvj.
Si ex falsis instrumētis.l.vij.t.lix.
Si pendente appellatione moꝛs interuenerit.l.vij.t.lxvij.
Si vnus ex pluribꝫ appellauerit.l.vij.t.lxix
Si de momentanea possessiōe fuerit appellatum.l.vij.t.lxx.
Si p vim alio modo.l.viij.t.v.
Si alia res pignoꝛi obligata sit.l.viij.t.xvj
Si antiq̄oꝛ creditoꝛ pignus vendiderit.li. viij.t.xx.
Si cōis res pignoꝛi data sit.l.viij.t.xxj.
Si in causa iudicati pignus captum sit.li. viij.t.xxiij.

Si pign⁹ pignori datū sit.l.viij.t.xxiiij.
Si ex vēdito pignore agat.l.viij.t.xxx.
Si vn⁹ ex pluribꝫ heredibꝫ creditoꝝ vl' de bitoris ptē suā soluerit.l.viij.t.xxxij.
Si pignoris quentionē numeratio ꝓsecuta nō sit.l.viij.t.xxxiij.
Solutionibꝫ z liberationibꝫ.l.viij.t.xliij.
Si ꝙs impatori maledixerit.l.ix.t.vij
Si ꝙs eā cui⁹ tutor fuerit stupuerit.l.ix.t.x.
Sepulcro violato.l.ix.t.xix.
Seditiosis.l.ix.t.xxx.
Sniam passis z restitutis.l.ix.t.li.

Trium li. Codicis S

Sententijs aduersus

fiscum latis retractandis.l.x.t.x.
Sup indicto.l.x.t.xviij.
Sup exactionibus.l.x.t.xx.
Si seruus aut libertus ad decurionatum aspirauerit.l.x.t.xxxi.
Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.l.x.t.xxxvi.
Si ꝓpter inimicitiā creatio fctā sit.l.x. t.xliij
Sumptuū recupatione.l.x.t.lxvij.
Susceptoribꝫ ꝓpositis z arcarijs .l.x.t.lxx.
Suarijs z susceptoribꝫ vini z ceteꝛ corporatis.l.xi.t.xvi.
Studijs liberalibꝫ vrbis rome z ꝓstātino polis.l.xi.t.xvij.
Sumpt⁹ inuicti muneris d oīes ptinere collegas.l.xi.t.xxxvij.
Spectaculis z seruis lenonibꝫ.l.xi.t.xl.
Silenciarijs z decurionibꝫ coꝛ.l.xij.t.xvi
Stratoribꝫ.l.xij.t.xxxiij.
Salgamo hostibꝫ nō ꝓbendo.l.xij.t.xxxix

Codicis T

Transactionibus.

libro.ij.t.iiij.
Temporibꝫ in integrū restitutōis.l.ij.t.liij.
Testibꝫ.l.iiij.t.xx.
Tutelis.l.v.
Tutoribꝫ z curatoribꝫ illustriū.l.v.
Testamētaria tutela.l.v.t.xxix.
Tutore vl' curatore q̄ ñ satisdedit.l.v.t.xliij.
Testamēto militis.l.vi.t.xx.
Testamētis z quēadmodū testamēta ordinentur.li.vi.t.xxij.
Tpibꝫ z repatiōibꝫ appellationū.l.vij.
Testamētaria manumissione.l.vij.t.ij.
Tabulis exhibendis.l.viij.t.vij.

Trium li. Codicis T

Thesauris

li.x.ti.xv.
Tabulariis scribis z ologꝛaphis.l.x.t.lxvii
Tironibus.l.xii.t.xli.
Tractatoꝛiis z statutis.l.xii.

Codicis V

Veteri iure enucleando.

li.ꝑ.t.xx.
Ut lite pēdēte vl' post ꝓuocatōz.l.ꝑ.t.xxiiij.
Ut omnes tā ciuiles q̄ militares iudices. libro ꝑ.t.xlvi.
Ut que desunt aduocatis partiū iudex suppleat.l.ii.t.xi.
Ut nemo ꝓuatus titulos.l.ii.t.xvi.
Ut nemini signum impꝛmere liceat sine auctoꝛitate iudicis.l.ii.t.xvii.
Ubi z apud quos cognitio restitutōis habenda est.l.ii.t.xlvii.
De vxoꝛibꝫ militum.l.ii.t.liij.
Ut nemo inuitus agere vl' accusare cogat. libro.iii.t.vii.
Ubi de criminíbꝫ agi oporteat. l.iii.t.xv.
Ubi fideicōmissum peti opteat.l.iii.t.xvii.
Ubi ꝓueniat q̄ certo loco' dare ꝓmisit.li.iii titulo.xviii.
Ubi de possessione agi oporteat .l.iii.t.xvi.
Usufructu z habitatione.l.iii.t.xxxiii.
Ubi in rem actio exerceri debeat.li.iiii.t.xix.
Ubi de hereditate agit.l.iii.t.xx.
Ubi agi oportet de ratiociniis tā publicis q̄ ꝓuatis.l.iii.t.xxi.
Ubi ꝙs de curiali vel cohortali alia vexatione ꝓueniat.l.iii.t.xxiii.
Ubi status causa agi debeat.l.iii.t.xxii.
Ubi senatoꝛes vel clarissimi.l.iii.t.xxiiii.
Ut actiones ab herede z ꝯ heredes incipiāt. libro.iiii.t.xi.
Ubi cause fiscales
Usufructu z ministerio seruoꝝ.l.q̄rto
Usuris.l.q̄rto.t.xxxii.
Uectigalibꝫ z cōmissis.l.q̄rto.t.lxi.
Ubi petāt tutoꝛes vl' curatoꝛes.l.v.t.xxxiii
Ubi tutoꝛ cause p⁹ pubertatē assit.l.v.t.xlix
Ubi pupilli educent.l.v.t.l.
Usuris pupillaribꝫ.l.v.t.lvii.
Unde liberi.l.vi.t.xiii.
Uñ legitimi z vñ cognati.l.vi.t.xiiii.
Unde vir z vxoꝛ.l.vi.t.xvii.
Uerboꝝ z reꝝ significatio.l.vi.t.xxxviii
Usuris z fructibꝫ legatoꝝ z fideicōmissoꝝ li.vi.t.xlvii.

De titulis Autentici

Ubi de possessione legatoꝝ vl̃ fideicõmissoꝝ seruãdoꝝ cã cõmittat.l.vj.t.lviij.
Usucapione p emptore.l.vij.t.xxvij.
Usucapione p donato.l.vij.t.xxviij.
Undicta libertate.l.vij.t.pmo
Usucapione pro dote.l.vij.t.xxix.
Usucapione trãsformanda.l.vij.t.xxxij
Usucapione pro herede.l.vij.t.xxx.
Unde vi.l.viij.t.q̃rto
Uti possidetis.l.viij.t.vj.
Ubi bonoꝝ raptoꝝ.l.ix.t.xxxiij.
Ut infra certũ tps criminal' q̃stio agatur.libro.ix.t.xliij.

Triũ li. Codicis U

Uenditione rerum

fiscalium.l.x.t.iij.
Ut nemini liceat in emptiõe spẽ se excusare de munere siccomee.l.x.t.xxvij.
Uacatione publici muneris.l.x.t.xliij.
Uestib⁹ obloboris ⁊ auratis.l.xj.t.viij.
Ueteris nũmismatis potestate.l.xj.t.x.
Ut censib⁹ pro equitatoribus.l.xi.t.lvij.
Uendendis reb⁹ ciuitatis.l.xj.t.xxxj.
Uenatione feraꝝ.l.xi.t.xliij.
Ut nemo ad suum patrocinium suscipiat vices.l.xi.t.liij.
Ut null⁹ ex vicarijs alioꝝ vicarioꝝ pro debitis teneat.l.xi.t.lij.
Ut dignitatũ ordo seruet.l.xij.t.viij.
Ueteranis.l.xij.t.xlvi.

Incipiũt rubrice Autentici

Administrandis of

ficijs in sacris appellatiõib⁹.col.iij.
Appellationib⁹ ⁊ infra que tpa debeat appellari.col.iiij.
Apud quos oporteat causas dicere monachis.col.vi.
Armis.col.vj.
Administrationib⁹.col.vij.
Appellationib⁹.col.viij.
Alienatõe ⁊ emphiteosi locate ⁊ ypothec⁊ alijs diuersis ꝓtractib⁹.col.ix.

Constitutio Justi

niani ad pfectũ ꝓtorij.col.j.
Consulib⁹.col.iiij.
Constitutio q̃ ex assciptitio ⁊ libera natos liberos esse vult.col.v.
Consanguineis ⁊ vterinis fratrib⁹.col.vi.
Collationib⁹ ⁊ alijs capitulis.col.ix.

Defensoribus ci

nitatum.col.ij.
Deposito.col.vij.
Duob⁹ reis promittendis.col.vij.

Ecclesiasticarum re

rum imobiliũ alienatõe ⁊ solutõe.col.iiij.
Exhibẽdis ⁊ introducẽdis reis.col.v.
Executionib⁹ ⁊ q̃ pueniunt ⁊ recõueniunt.col.vij.
Equalitate dotis ⁊ propter nuptias donationum.col.vij.
Ecclesiasticis titulis.col.ix.

Fideiussoribus man

datoꝝ ⁊ solutionib⁹.col.j.
Filijs añ dotalia instrumẽta natis.col.iij.
His qui obligatos se bñ res prohibẽt minorum.col.vi.
His qui ingrediuntur monasterium ⁊ substantijs eoꝝ.col.vi.
Heredib⁹ ab intestato veniẽtib⁹.col.ix.

Jusiurandũ quod

pstat ab his q̃ administratõez accipiũt.col.ij.
Incestis ⁊ nepharijs nuptijs.col.iij.
Iureiurãdo a moriẽte pstito ꝓpter mẽsuraz sube sue.col.v.
Judicib⁹.col.vi.
Immẽsis donatõib⁹ ĩ filios factis.col.vij.
In medio litis non fieri sacras formandas col.viij.
Interdictis collegijs hereticoꝝ.col.ix.
Lenonibus.col.iij.
Litigiosis ⁊ decima pte litis.col.viij.
Monachis.col.j.
Mandatis pncipum.col.iij.
Mensura ordinandoꝝ clericoꝝ.col.iij.

Non eligendo secũ

do nubentes mulieres.col.p.
Non alienãdis aut ꝑmutãdis eccl'ie reb⁹ immobilib⁹.col.ij.
Nuptijs.col.iiij.
Nullũ credentẽ agricole tenere illi⁹ terras ⁊ quantã debeat vsurã dare.col.iiij.
Nec virum quod ex dote est nec mulieres ex sponsalicia largitate lucrum propriũ bñ col.viij.
Priuilegijs dotis hereticis mulieribus nõ prestandis.col.viij.

Quomodo oportet epos z relig clericos ad ordinationē deduci z de expēsis clericoz.col.j.
Quib⁹ modis naturales filij efficiuntur legitimi.col.vi.
Questore.col.vij.
Que de dignitatib⁹ alijs ab epatu liberet filium a patria potestate.col.vij.
Quib⁹ modis naturales efficiūt sui.col.vij
Referendarijs palatij.col.ij.
Restitutionibus.col.iij.
Restitutione fideicōmissi.col.ix.
Raptu mulieꝝ q̄ raptoribꝫ nupserūt.col.xi
Scenicas non solū si fideiussorē sz etiā si iusiurandū dederūt sine piculo recedere.col.v.
Sanctissimis z reuerēdissimis epis clericis z monachis.col.v.
Triente z semisse z successionib⁹ filiorum z nepotū naturaliū.col.iij.
Tabellionib⁹.col.iiij.
Testibus.col.vij.
Tpe nō solute pecunie sup dote.col.vij.
Testamētis impfectis a parētib⁹ in filios factis.col.viij.
Ut determinatus sit nūer⁹ clericoꝝ sctissime maioris eccie.col.j
Ut iudices sine quoq̄ suffragio fiāt.col.ij.
Ut eccl'ia romana centū annoꝝ habeat p/scriptionē.col.ij.
Ut nullus mutuans agricole teneat ei⁹ terras.col.v.
Ut ponat nomē impatoris i instrīs.col.v.
Ut decreto eccl'iasticaꝝ rex cōmutationes fiant.col.v.
Ut ñ fiāt pignoratōes p alijs psonis.col.v.
Ut ea q̄ sunt insinuata sup clericis in maiori eccl'ia denk.col.v.
Ut clerici qñ recedūt alijs p eis surrogatis pbeāt surrogatis emolimēta.col.v.
Ut in puatis domib⁹ sacra non fiāt mysteria.col.v.
Ut defuncti seu funera eoꝝ nō iniurientur a creditoribꝫ.col.v.
Ut imobilia añ nuptiales donationes nec ypothece donenk.col.v.
Ut facte noue⁹stitutōes post insinuatiōes eaꝝ post duos mēses valeāt.col.v.
Ut null⁹ fabricet oratorij domos pter volūtatem epi.col.v.
Ut ab illustribus z qui sup eam dignitatē sunt.col.v.
Ut ordinarie pfecture vrbane.col.v.
Ut oīs obediāt iudicib⁹ puinciaꝝ.col.v.
Ut hi q̄ obligati hre se phibēt res minoꝝ aut erogati sunt eis ad eoꝝ gubernationem penit⁹ nō accedāt.col.vi.
Ut nō luxurieť ꝑ naturā boies.col.vi.
Ut liberti de cetero aureo nō egeāt anulo.col.vi.
Ut clerici apud epos proprios pmum cō/ueniantur.col.vi.
Ut sine phibitiōe matres debitrices z creditrices tutelā minoꝝ gerāt.col.vij.
Ut ex actōe instātis dos z pme z scōe viro ad scōa vota migrāte ꝓponat ex pma vel ex poꝛi matre filij.col.vij.
Ut nec miles nec federat⁹.col.viij.
Ut diuine iussiones subscriptionē habeāt gloriosissimi questoris.col.viij.
Ut cū de appellatiōe cognoscit fm illas leges debeat iudicari q̄ tpe date sñie obtinebant.col.viij.
Ut liceat matri vel aule z alijs parētib⁹ p⁹ legitimā ptē liberis derelictā quō voluerit hre facultatē.col.ix.
Ut sponsalicia largitas spēalis ptractus sit col.ix.
Ut litigātes iurēt q̄ nō pmiserūt dare iudicib⁹ nec dabūt.col.ix.
Ut fratꝝ filij succedāt parit ad imitationē fratrū.col.ix.
Ut nulli iudici liceat hre loci seruatorē nisi in certis causis.col.ix.
Ut differētes iudices audire interpellātū allegatōes cōpellank.col.ix.
Usuris nauticis.col.ix.

Incipiunt rubrice institutionum

Adoptionib⁹ li.p.t.xii.
Attiliano tutore vel eo q̄ a lege attilia dat. li.p.t.xxi.
Autoritate tutoꝝ.l.p.t.xxii.
Adeptione legatoꝝ z translatōe.l.ii.t.xxi.
Assignatione libertoꝝ.l.iii.t.ix.
Acquisitione p arrogationem.l iii.t.xi.
Actionibus.l.iiii.t.vi.
Bonoꝝ possessionib⁹.l.iii.t.x.
Capitis diminutōe li.p.t.xvii.

De rubricis Institutionū

Curatoribꝫ dandis ꝛ confirmandis
Codicillis.l.ij.t.xxiiij.
Consensu ꝛ obligatione.l.iij.t.xxxiij.

Donatiōib⁹ .li.ij.t.xvij.
Duobꝫ reis stipulādis vl̄ pmittēdis.li.iij.titulo.xvij.
Diuisione stipulationum.l.iij.t.xix.

Excusationibus tu
torum ꝛ curatorum.l.j.t.xxij.
Exheredatione libertoꝝ.l.ij.t.xij.
Eo cui libertas cā bona adjudicāt.li.iij.t.xij.
Emptione ꝛ venditiōe.l.iij.t.xxiiij.
Exceptionibꝫ.l.iiij.t.xiiij.

Fiducia et tutela.l.j.
titulo.xix.
Fideicōmissarijs hereditatibꝫ.l.ij.t.xxiij.
Fideiussoribꝫ.l.iij.t.xxj.
Fradibꝫ cognationū.l.iij.t.vj.
His q̄ sui ꝛ alieni iuris sunt.l.j.t.ix.
His q̄ pñt dare tutores vl̄ curatores.l.ij.
Habitatōibꝫ ꝛ vsu.l.ij.ti.v.
Heredibꝫ instituēdis.l.ij.t.xiij.
Heredū q̄litate ꝛ differētia.l.ij.t.xviij.
Hereditatibꝫ q̄ ab intestato deferūt.l.iij.t.j.
His p quos agere possum⁹.l.iiij.t.x.

Justicia et iure. li.p.t.ij.
Jure naturali ꝛ ciuili.l.p.t.iij.
Jure psonaꝝ.l.j.t.iiij.
Ingenuis.l.p.t.v.
Incorpalibꝫ rebꝫ.l.j.t.ij.
Inofficioso testamēto.l.ij.t.xvij.
Inutilibꝫ stipulationibꝫ.l.iij.t.xx.
Iniurijs.l.iiij.t.iiij.
Interdictis.l.iiij.t.xvj.

Libertinis. li.pmo.t.vj.
Lege fusia.l.p.t.viij.
Legitima agnatoꝝ tutela.l.p.t.xvi.
Legitima patronoꝝ tutela.l.p.t.xviij.
Legitima parentū tutela.l.p.t.xix.
Legatis.l.ij.t.xx.
Lege falcidia.l.ij.t.xxij.
Legitima agnatoꝝ successione.l.iij.t.ij.
Litteraꝝ obligatione.l.iij.t.xxij.
Locatione ꝛ conductione.l.iij.t.xxv.
Lege aquilia.l.iiij.t.iij.

Militari testamento.
libro.ij.t.xj.
Mandato.l.iij.t.xxvij.
Nuptijs.l.p.t.x.
Noxalibꝫ actionibꝫ.l.iiij.t.ix.

Obligationibꝫ que
ex cōtractu vl̄ q̄si ꝯtractu nascūt.l.iij.t.xxviij.
Obligationibꝫ.l.iij.t.xij.
Obligatōibꝫ q̄ ex cōsensu.l.iij.t.xxiij.
Obligatiōibꝫ q̄ ex delicto nascūt.l.iiij.t.p.
Obligatōibꝫ q̄ q̄i ex maleficio nascūt.li.iiij.
Officio iudicis.l.iiij.t.xviij.

Patria potestate.
libro pmo.t.ix.
Pupillari substitutione.l.ij.t.xvi.
Pena temere litigantium.l.iiij.t.xvj.
Per q̄s psonas nob acq̄rit.l.iij.t.xxix.
Perpetuis ꝛ tpalibꝫ actōibꝫ ꝛ q̄ in heredes ꝛ ab herediby transeūt.l.iiij.t.xij.
Publicis iudicijs.l.q̄rto.t.xviii.

Qui et ex q̄bus cau
sis manumitti possit.l.p.t.vi.
Quibꝫ mōis ius pōie ptātis soluit.l.p.t.xii.
Qui dari pñt tutores i testamēto.l.p.t.xiiii
Quibꝫ modis tutela finit.l.p.t.xxii.
Quibꝫ alienare liceat.l.ii.t.viii.
Quibꝫ ē pmissum facere testamtū.l.ii.t.xii.
Quibꝫ modis testamta infirmāt.l.ii.t.xvii.
Quibꝫ modis recōtrahit obligatō.l.iii.t.xv
Qđ cū eo q̄ in aliena ptāte est negociuz gestum esse dr.l.q̄rto.t.vii.
Quibꝫ modis tollit obligatio.l.iiii.t.xxx.

Rex diuisione.l.ii.t.pmo
Rex corpalibꝫ ꝛ incorpalibꝫ.l.ii.t.ii.
Replicationibꝫ.l.q̄rto.t.xiiii.

Satisdatiōe tutoꝝ ꝛ curatoꝝ.l.p.t.xxiiii
Suspectis tutoribꝫ ꝛ curatoribꝫ.l.p.t.xxv.
Seruitutibꝫ.l.ii.t.iii.
Singulis rebꝫ p fideicōmissum relictis.libro.ii.t.xxiiii.
Senatusc̄ōsulto orficiano.l.iii.t.iii.
Senatusc̄ōsulto terculiano.l.iii.t.iiii.
Successione cognatoꝝ.l.iii.t.v.
Seruili cognatione.l.iii.t.vii.
Successione libertoꝝ.l.iii.t.viii.
Successiōibꝫ sublatis q̄ fiebāt p bonoꝝ vēditiōz ꝛ senatusc̄ōsulto claudiano.l.iii.t.xiii
Societate.l.iii.t.xxvi.
Stipulatōe seruoꝝ.l.ii.t.xviii.
Si q̄drupes pauperiē fecisse dicat.l.iiii.t.ix

Satisdationib⁹.l.iii.t.xi.
Tutelis.l.p.t.xiii.
Testamentis ordinandis.l.ii.t.x.
Usufructu.l.ii.t.iiii.
Usucapionibus.l.ii.t.vi.
Vulgari substitutione.l.ii.t.xv.
Verborum obligatione.l.iii.t.xvi.
Vi bonorum raptorum.l.iiii.t.ii.

Incipiũt rubrice de vsu feudorum A

Alienatione feudi.

An maritus succedat vxori in beneficio
Apud quem vel quos cõtrouersia feudi
An remoueri debeãt testes
An mutus vel alius imperfectus
An ille qui interficit fratrẽ domini sui.
Alienatione feudi paterni
An agnatus vel filius defuncti
An apud iudicem vel dominum.
Bñficio fratris t qualiter frater.
Beneficio femine
Controuersia inuestiture
Contentione inter dñm t vasallum
Contentione inter dñm t fidelem
Inuestitura feudi
Contentione inter me t dominũ
Cõtrouersia feudi inter pares terminanda
Cõstitutões domini lotharij feudor
Cõtrouersia int dñz emphitheoſ t vasallũ.
Consuetudine recti feudi
Clerico qui inuesticuram facit
Capitulis conradi
Controuersia inter masculũ t feminã.
Cõtrouersia inter dñm t emptorem.
Capitaneo q̃ curam vendidit
Cõtrouersia int vasallũ t aliũ de bñficio
Episcopũ vel abbatẽ vel abbatissam vl dñm plebis feudũ dare nõ posse
Eo q̃ finẽ fecit agnato de feudo paterno
Eo q̃ sibi t heredib⁹ suis masculis t femis i uestiturã accepit.

Hic finitur lex. deinde consuetudines legis incipiunt

Imperator lotharij

Inuestitura de re aliena facta
Inuestitura quã titi⁹ cepit a sempronio
Inuestitura in maritum facta.
Inuestitura apud pares cinere termianda
In quib⁹ causis feudũ amittat
Lege conradi.
Milite vasallo qui ꝓtumax erit
Minimis valuasoribus
Mut⁹ vel alius imꝓfecti⁹ feudũ retineat
Natura feudi
Noua fide formata
Natura successionis feudi
Notis feudorum
Pace iuramento firmanda
Per q̃s fiat inuestitura t p q̃s restituat.
Pace tenenda t eius violatoribus
Prohibita alienatõe p lotharium
Prohibita feudi alienatõe p fridericum
Pugna.
Qui feudum dare possunt
Qui successores feudum
Quo tpe miles inuestiturã petere debeat
Quib⁹ modis feudum amittat
Qui successores teneãtur
Quẽadmodũ feudũ ad filiã ptineat
Quib⁹ modis feudũ ꝓstitui potest
Quid sit inuestitura
Nõ ꝓcedere inuestiturã debeat fidelitas
Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatẽ
Qualiter olim feudum poterat alienari.
Quis dicat dux marchio
Que fuit ꝓma causa beneficij amittẽdi
Qui testes sunt necessarij ad ꝓbandaz nouam inuestituram
Quid iuris sit post alienationẽ feudi
Qualiter dñs de ꝓpꝛietate ꝓbetur
Que sint regule
Quot testes sunt necessarij ad probandum magnitudinem
Successione feudi
Si cõtrouersia fuerit inuestitura
Si eps vel abbas vel abbatissa.
Si d̃ inuestitura int dñm t vasallũ lis oriat
Si de feudo cõtrouersia fuerit
Si de feudo vasall⁹ ab alio interpellat⁹ fuerit. t dñs eum defendere noluerit
Si negatũ fuerit beneficiũ a vasallo
Si vasall⁹ feudo ꝓuat cui debeat deferri
Si vasallus feudi conditionem negauerit ex certa scientia.
Vasallo decrepite etatis q̃ feudũ refutauit.
Vasallo qui contra constitutionẽ lotharij feudum alienauit
Votis feudorum

Digesti veteris

Primus liber habet

titulos.xxij.
Secundus.xv.

Tertius. vij.
Quartus. ix.
Quintus. v.
Sextus. iij.
Septimus. viij.
Octauus. vj.
Nonus. iiij.
Decimus. iiij.
Undecimus habet titulos nouem
Duodecimus. ix.
Tredecimus. vij.
Decimusquartus. iiij.
Decimusquintus. iiij.
Decimussextus. iij.
Decimusseptimus. iij.
Decimusoctauus. ix.
Decimusnonus. iij.
Vicesimus. ij.
Vicesimusprimus. iij.
Vicesimussecundus. vj.
Vicesimustertius. v.
Vicesimusquartus. iij.
Et sunt simul. cliij.
Inforciati

Primus liber habet

titulos septem
Secundus nouem
Tertius decem
Quartus. vij.
Quintus. vij.
Sextus. j.
Septimus. j.
Octauus. j.
Nonus. x.
Decimus. x.
Undecimus. xj.
Duodecimus. iij.
Tredecimus. vij.
Decimusquartus. xvij.
Et sunt simul. xcvj.
Digesti noui

Primus liber habet

titulos sex
Secundus. xvj.
Tertius. xj.
Quartus. xj.
Quintus. xxiij.
Sextus. vij.
Septimus. iij.
Octauus. viij.
Nonus. xxx.
Decimus. xxv.
Undecimus. xij.
Duodecimus. xviij.
Et sunt simul. c. lxxxj.
Codicis

Primus liber habet

titulos. lj.
Secundus. lviij.
Tertius. xlij.
Quartus. lxvi.
Quintus. lxxiij.
Sextus. lxj.
Septimus. lxxv.
Octauus. lix.
Nonus. lj.
Decimus. lxxiij.
Undecimus. lxxviij.
Duodecimus. lxij.
Et sunt simul. vij. c. liij.
Autentici siue nouellaꝝ constitutionū
Prima collatio habet titulos. vij.
Secunda. xi.
Tertia septem
Quarta. viij.
Quinta. xviij.
Sexta. xiiij.
Septima nouem
Octaua. xij.
Nona. xij.
Et sunt simul. xcviij.

Decima collatio au

tentici siue nouellarum constitutionū. aut liber seu vsus feudoꝝ habet titulos. lxxxi.
Institutionum

Primus liber habet

titulos. xxiiij.
Secundus. xxvi.
Tertius. xxxij.
Quartus. xvij.
Et sunt simul. xcix.

Explicit libellus docens modum studē di z legendi contenta ac abbzeuiata vtriusq; iuris tam canonici q̄ ciuilis in se continens titulos siue rubricas eiusdem iuris i ciuitate argentinensi impzessus Anno domini. M. cccc. xciij.

Incipit processus iudiciarius etiam doctoris iuris canonici Johannis de Erbach

In noie dñi amen Rex pacific⁹ cunctoꝝ causa effectiua ⁊ final⁹. de sum. trí. c. j. de relig. ⁊ vene. san. gl'iosus de⁹. in pn. li. ⁊ in. l. j. C. ō sũ. tri. hoiem ad sui similitudinẽ formatũ. xxxiij. q. v. hec imago. de pe. dis. ij. pncipiũ. Rectũ creauit. Eccs. vij. c. in fi. Et disposuit sibi subditos pudicos fore pacificos ⁊ honestos. vt in phemio cõpilatiõis Gregoriane ad eoꝝ regulationẽ ius naturale ꝓcreando v. dis. in pn. Que lex natural⁹ ad regimẽ creati hois fm statũ pmeue dispositõis ipsius creatoris sufficiẽs extistebat. Cũ ipe creator op⁹ nõ nouerit imperfectõis. de bap. maiores ẋ. sz adhuc q̃rit. qua lege oia cõia erãt. j. dist. ius naturale. vij. dis. q̃ iure. Sz qr ipi subditi tales nõ pmanserũt fm dispositionez et voluntatẽ creatoris. Nã multiplicato genere humano iure gentiũ. orta sunt bella ⁊ distincta regꝝ dominia. ff. de iusti. ⁊ iure. l. ex ℔ iure. ⁊ j. dis. ius gentium. Et homo infinitꝫ se immiscuit q̃stionib⁹. Eccl's vbi supra Et ibi subditi cupidi erãt ad aliena. ⁊ iõ lites i surrexerũt. Vñ Seneca. Hoies q̃etissime viuerent in terris si hec duo pnoia ñ essent vel de medio tollerẽt. s. meũ ⁊ tuũ. Et alibi dicit. Hostri essem⁹ si nostra nõ essent. Haz cupiditas effrena ex humane cõditiõis corruptione cõsurgens. pacem odiens. lites et iurgia nutriens ⁊ inducẽs tot noua litigia generat q̃ plura sunt negocia q̃z vocabula ff. de ꝑscrip. l. natura. extra de cõsti. nã cõcupiscentiã. xlvij. dis. bonoꝝ. ⁊ in phemio p̃dicte cõpilationis. Et natura humana ad dissentiendũ pna. de ꝓse. dis. iij. sicut in sacris. de ꝓcess. pben. qr diuersitatẽ. nouas deꝓperat edere formas. C. de vete. iu. enuc. l. ij. §. Sz qr diuiñ. Hinc est q̃ forma litigandi ⁊ placitãdi vsus in paradiso videtur exorta Nã cũ Adã redargueret a dño de inobediẽtia. relationẽ hui⁹ crimis ꝓuertit in ꝓingem imo in cõiugis auctorẽ cum dixit. Mulier quã dedisti mihi sociã me decepit ⁊ comedi de pe. dis. ij. serpens. Itẽ ex lege veteri ordo iudicioꝝ cõprobat. Nam Moyses ait. In ore duoꝝ vel triũ rẽ. Deut. xx. ⁊ de iudicio. uit. de testi. in oi. Itẽ ⁊ in nouo testamento. Vñ ap'ls. Secularia iudicia si habueritis rẽ. s. Lo. vj. xj. q. i. §. ex his. Quare fm hmõi statũ nature corrupte nõ sufficiebat lex nature. sz necessaria erat pmulgatio legis positiue. qz nisi lites p iusticias rep̃merent⁹ i mũdo nõ esset ꝓcordia. Fuit g̃ necessaria hũani generis adinuẽtio ad effectũ. vt hmõi appetitũ noxiũ refrenaret. ⁊ hoies in tribꝰ iurꝫ ꝓceptis. videlicet honeste viuere. alterꝫ nonledere. vnicuiq̃z ius suũ tribuere in forma/ ret. ff. de iusti. ⁊ iure. l. iuris ꝓcepta. Et in. p hemio supra allegato. vt sic hoim coerceret audacia. ⁊ inter improbos innocentia tuta redderet. iij. dist. facte sunt leges. ⁊ vt boni q̃ete viuãt inter malos. xxiij. q. v. Non fructa. Et ne q̃s temeritate ꝓpria sibi sumat vlstra. Et ne ꝙs temeritate ꝓpria sibi sumat vltionẽ. Ergo si hoies in pmeue dispositionis statu ⁊ innocẽtia pmãsissent. latio legꝫ positiue necessaria nõ fuisset. Ad q̃d cm̃ indigerem⁹ titul' de libel. ob. ⁊ lit. ꝓtest. ⁊ similibꝰ si lites nõ essent. Cũ igit ex cupiditate ⁊ malicia hoim lites orte sint ⁊ ꝓtiones inducte hmõi ⁊ sil'ibꝰ titul' vt iure positiuo idigem⁹ ad negocia pertractãda ⁊ lites dirimẽdas. Sz licet ius sup ℔ emanauerit positiuum. tñ cũ ℔ exercitiũ ⁊ scia placitãdi mꝫie sunt necessaria. xlv. dis. licet plerũq̃z. l. di. vt cõsti tueret. Et p sciam ⁊ expientiã ois acq̃rit notitia. iuxta illud. Usus ⁊ ars docuit q̃ sapit ois homo. Et iuxta dictum phi in. j. metha ℔. Expientia facit artẽ. Nã oẽ artificium p exercitiũ recipit incremẽtũ. In. l. legatis seruis. §. ornatricib⁹. ff. de le. iij. Est em̃ ipsa expientia efficax rex magistra. de elec. c. q̃ sit. li. vj. Vñ lex cõmẽdat iurꝫperitos ex expientia rerꝫ. vt i ꝓsti. ij. §. j. Et exꝑti causaꝝ iudices dari pñt. C. ō iudi. certi. Nã inexpertus pauca cognoscit. ⁊ mꝫie circa formas libelloꝝ ⁊ ordinẽ iudiciariũ. circa quẽ debite p tractandũ req̃rit expiẽtia. Vñ ōt Hof. in li. iuris ciuilis in pn. q̃ difficile est vt q̃s sciat bñ libellos difficiles cõponere ⁊ ordinẽ iudicij ꝓtractare. etiã si al's bon⁹ sit in legibus intelligẽs i cã crimiali vl' ciuili. nisi i causarũ exercitio ꝓuerset. Nã vt ōt Guil. in spe. de libel. ꝓcep. in pn. circa libelloꝝ conceptionez grande piculũ imminet. Et q̃si tota vis iudicioꝝ in eis rite ꝓcipiẽdis ꝓsistit. facit ō iudi. examinata. de symo. licet hely. cũ similibus.

De diffinitõe et personis iudicij

Et pauci reperiuntur iß plene instructi. imo nullꝰ est q̃ plerũq; i his vario nõ obducat errore. ad ß de immu. ec. aduersus. Idcirco dñoꝝ meoꝝ sup ß deuictꝰ instãtia libellorũ z aliorꝝ actuũ iudiciariorꝝ formas tradere z declarare intendo. z iudiciorꝝ debitũ ordinẽ z frequentatũ p singl'os actꝰ z ptes iudiciales p media p q̃ ad finẽ causarũ deuenit cõpetẽti z regulato ordine explicare. q̃tum mihi est possibile. Quia licet rudera ad hec insufficientẽ me cognoscã faciã tñ qõ possũ ꝓ̃ q. q̃. faciat homo. Et sufficit q; i pauci amici labori ꝓsulat. vt dicit lex tutor. ff. ꝺ negot. gest. Et l. tutores. in. §. q̃ se. in fi. ff. ꝺ admini. tuto.

¶ Dicit q̃d sit iudicium cum declaratiõe z ꝓnis eius.

Eo antequam ue

nia ad ꝓpositũ p euidẽtia ꝑmitto q; iudiciũ est actꝰ legitimꝰ triũ ꝓsonaꝝ iudicis. actoris. z rei. Ita dic̃ Hostien. diffiniẽdo in sum. de iudi. in ꝑn. Et Jo. an. i addi. spe. ti. de actore. in ꝑn. z doctores cõiter.

¶ In ß q; ꝺr est actꝰ triũ ꝓsonaꝝ. includunt duo. s. ꝓcessus. z ꝓsone iudicij. Et licet sint alij iudicia in q̃bꝫ non sunt oẽs ꝓsone ille vt in iudicio inq̃sitiõis generaľ vbi nõ est ꝓsona actoris vel rei. de q̃ in. c. bone. s. ꝺ elect. Et in iudicio inq̃sitõnis spẽalis q̃ fit ex officio iudicis nemine ꝓuocãte vel instigante. de accusa. inq̃sitõis. Vt qñ epꝰ inq̃rit ꝓtra ꝑbytꝝ fornicariũ. z. c. q̃liter. ij. vbi deficit ꝓsona actoris. z sup crimie notorio vbi nõ exigit ꝓsona accusatoris. de accusatõis euidẽtia. Tñ adhuc stat ꝺa ꝑdicta diffinitio. q; i inquisitiõe speciali q̃ fit ex officio iudicis fama vel infamia ꝑcedere debet. vt in iuribꝫ supra allegatis. Et illa est loco actoris z eꝰ typum gerit. vt ibi no. z inq̃sitio generaľ ad specialem ordinaľ. Et ita etiã finaliť erit ibi sicut in speciali repire actorẽ. Sic i iudicio ꝺ habeť sup notorio crimine potest dici q; ibi notoriũ supplet locũ z vicẽ accusatoris i ꝛpetatiue. Et sic in q̃cũq; iudicio ordinario vel inq̃sitorio seu extraordinario ꝑdicte tres ꝓsone substãtifice habebunt ficte vl' ꝛpe vel saltem repsentatiue. Et ita iste tres persone sunt ꝺ esse iudicij z suba. s. iudex actor

¶ Sũt tñ etiã alie ꝓsone q̃ qñq; in interueniũt. z illaꝝ aliq̃ agũt vel de sunt sicut ꝓcurator. ꝓiuncta ꝓsona. defensor. executor. syndicꝰ. iconomus. tutor. curator. Et q̃dã alie. de q̃bꝫ Guil. in spe. pte. s. in tertia pticula p totũ. Qz ille ꝓsone sunt i iudicio agẽdo vl' defendẽdo noie alieno. vide licet noie actoris vl' rei vl' vtriusq; s. aliq̃ nomine actoris. aliq̃ noie rei. z sic nõ sunt necessarie. Alie nec agũt nec defendũt. sz sunt ibi vt ꝑstent adminiculũ ipsiꝰ cause vt aduocati. de postu. p totũ. ꝺ iudi. pastoral'. vt lic. nõ ꝓtest. c. j. Itẽ testes. iij. q. iij. ca. j. ꝺ ꝑ. sig. forꝰ. §. in oi. Tabellio vel ipi loco duo viri idonei q̃ iudici acta ꝓscribãt. de ꝓba. qm̃ ꝺ famã. Et nũciꝰ seu executor q̃ citet z referat. de offi. dele. prudẽtia. j. Re. de appel. cũ pati. Et ille ꝓsone etiã de necessitate habẽt esse in iudicio. sz ad effectũ. s. vt adminiculum. ceu sup̃ dixi. Et de istaꝝ ꝓsonaꝝ officijs z eoꝝ exercitio ac formis q̃bꝫ ꝓstituunt. z aliꝭ circa hmõi ad practicã ptinẽtibꝫ suo tpe patebit in ꝓcessu. Et circa hmõi ꝓsonas z eoꝝ officia versat ꝑmus liber decretaliũ. Et tota ꝑma ꝑs speculi iudicialis Guil. durãti. q̃a ꝑus ꝓsona q̃ rõ ꝓsiderãda seu querẽda ẽ. ff. de iure codicil. l. istoꝝ q̃dã referũt. ꝺ despõ. impu. ad dissoluendũ ¶ Dõ de alia ꝑte diffinitiõis q; dictũ est q; iudiciũ est actus z.

Sciendũ q; ad illꝰ actꝰ iudicarij debitã explicationẽ z pfectionẽ ambulat p mlt'as ptes z actꝰ ꝑticulares. z certo ordine a iure et causaꝝ ꝓsuetudine introducto regulate ꝓcedendo ad finiam. q̃ finẽ imponit negocio. ꝺ sequel. pos. z fruc. c. j. puenit. Et istũ ordinẽ iudicij ac eiꝰ ptes ptractat liber secũdus decretaliũ. z Guil. i spe. in pte. ij. p totum. Et ibi in ꝓncipio istiꝰ scõe ptis enumerat debito ordine ptes seu mẽbra ꝓcessus iudiciarij saltẽ ista mẽbra q̃ cõiter z vt in plurimũ cõtingere solẽt. Licet em̃ aliqñ alia occurrãt. vt ibi dicit in ꝓncipio. z aliq̃ etiã enumerat decre. qm̃ extra. de ꝓba. nõ tñ ordinẽ p omnia obꝛuando. vt ibi no. Et istaꝝ ptiũ iudicij aliq̃ sunt de suba ꝓcessus vel ordinis iudiciarij. vt libelli oblatio. de q̃ in. c. ꝓmo. de libel. ob. in fi. glo. z in cle. sepe. de ꝑ. sig. i glo. q̃ est sup ꝑbo necessario. Itẽ litis ꝓtesta. de lit. ꝓtest. c. vnico. vt lit. nõ ꝓtest. q̃si p totum in rubro z nigro. Itẽ ꝓclusio. de q̃ in alleg. cle. sepe. in glo. ꝑ. ꝓclusione. Itẽ snia z qõ feratur in scriptis. de sen. z re iudi. c. vlt. li. vi. Alique vero nõ sunt de substantia. vt sunt exceptiones. replicationes. z. Et ordo iste iudiciarij nõ debet ptermitti confundi vel

ꝓposterari. alꝫ ex omissiõe ꝯfusiõe vel ꝓpo/
steratõe inducerẽt ꝛ surgeret nullitas iudi/
cij ꝛ pcessus. ij. q. vj. §. diffinitiua. ꝛ sequẽti.
de accu. q̃liter. ij. ꝛ i spe. de sen. pla. §. iuxta p
positionẽ Nec ꝑt ꝓtermitti etiã de consensu
ꝑtiũ. vt i glo. no. in. c. de causis. ꝺ offic. dele.
ꝛ est glo. ij. in cle. sepe. ꝑal. in glo. vltẽ. Et hu/
iusmodi actuũ ꝑticulariũ q̃dã sũt ad iudicij
seu litis ordinatõz. q̃dã ad litis seu cause istruc/
tionẽ ꝛ decisionẽ. Uñ citatões satisdatões
sunt actꝰ iudicij ordinarij. ꝛ his silꝫia. Sed
ꝓfessiões attestatões ꝓbatões ꝛ ista q̃ factũ
respiciũt sunt actꝰ cause instructorij ꝛ deci/
sorij. de q̃ ꝑ Hosti. ꝛ Inno. in ca. causam. ex
tra de testi. ꝛ in cle. sepe. de ꝓ. sig. in glo. ꝯ. de
fensiones q̃ facit ad ħ. Et ħ de ꝑtibꝫ pcessus
iudiciarij ordinarij in causis regulariꝫ ob/
seruandis.

¶ De causis in q̃bꝫ dictꝰ ordo iudiciariꝰ nõ
necessario ꝑ oĩa seruaꝫ semꝑ.

QUo sunt aliqui ca
sus in q̃bꝫ ex ꝑuilegio iurꝫ vel homis
aut ex causa ꝛ natura ordo hmõi per
oĩa necessario non obꝛuaꝫ. vl̃ etiã nullo mõ
ꝺz obseruari. nec ꝑ oĩis ꝑtes iudicij in eis
ambulaꝫ. Exemplũ de cauꝫ ꝓuilegiarꝫ a iu
re. vt est causa bñficiaꝫ matrimonialꝫ vsura
rũ ꝛ decimarꝫ. In q̃ꝝ cognitõe ꝛ disꝓsitõe
iuris iudex teneꝫ ordinẽ iudiciariũ obꝛua/
re. Et iõ dixi necessario. qꝛ põt si vult. vt in
cle. dispẽdiosam. de iudi. De ꝓuilegijs boĩs
vt q̃ñ ꝓnceps causas cõmittit. ꝛ i eis ꝓcedi
mãdat simplr ꝛ de plano. ꝛ sine strepitu iu/
dicij ꝛ figura. ꝛ tũc iudex nõ põt ꝑ oĩa serua
re ordinẽ iudiciariũ. qꝛ tũc ista q̃ sunt de fi/
gura ꝛ subꝫa iudicij nõ ꝺz obꝛuare. vt est li/
bel. ob. lic. ꝓtesta. Et ista sunt de strepitu iu
dicij. sic exceptões. appellatões. replicatões
ꝛ q̃ tũc fortiꝰ q̃ꝝ in alijs amputare debet ꝛ re
pellere. Et dixi q̃ nõ ꝺz tũc solẽnis ordo ser
uari. si tñ obꝛueꝫ ꝓtibꝫ nõ ꝓtradicẽtibꝫ valꝫ
vt in cle. sepe. pluries alle. vbi tradiꝫ forma
ꝓcedẽdi q̃ ꝯm tale mãdatũ ꝺz obꝛuari. Itẽ
q̃ñq̃ ex natura cause nõ obseruaꝫ. Exẽpluꝫ
vt i notorijs. Nã ordinẽ iudiciariũ ꝛuari i
eis esset ordinẽ ꝙuertere. vt i decre. ad nraꝫ.
ij. de iureiuran. de q̃ etiã in. c. vña. ꝛ i. c. tua.
de coba. cle. ꝛ mu. Itẽ in sũmarijs cognitio
nibꝫ in q̃bꝫ etiã nõ ꝛuaꝫ. nec fit trãsitꝰ ꝑ ꝓtes
iudicij. ſz iudex summarie ꝓbatões recipit ꝛ
se informat. de q̃ in spe. de off. om. iuꝺ. §. po/
stremo. Et iõ dixi. vl̃ nullo mõ ꝺz obꝛuari.
Itẽ in iudicio extraordinario videlicet inq̃
sitorio qñ expediꝫ officio iudicis nõ ad pue
rationẽ alicuiꝰ vl̃ instigatõz. ꝛ sic nõ seruaꝫ
ordo iudiciariꝰ. vt in. c. qm̃ frequẽter. vt liꝫ.
nõ ꝓtest. in. §. sunt ꝛ alij. cum remissionibꝫ.
Et sic ꝯm diuersitatẽ causarꝫ diuersi insur/
gũt ꝓcessus. De istis ꝙ oibꝫ iudicijs ꝛ ꝓces/
sibꝫ. ꝛ de ꝓcessu executõis ad gr̃as videbi
mus successiue

Preparatoria iudicij

PRimo ergo de iu
dicio ordinario añq̃ ad ipm ꝰ expedi/
tionẽ accedã est aduertẽdũ q̃ sunt q̃
dam ꝓparatoria ad ipm iudiciũ vt ꝑ habea
tur q̃dã inuestigatio vl̃ ꝑmeditatio matura
ꝑ quã mẽte ꝛ corꝑe se ꝑparãt iudex ꝛ partes
saltẽ actor ad iudiciũ subintrandũ vel non
Et ista mõ intelligẽdo ponit guil. in spec.
spẽalem rubricã de ꝓparatorijs iudicioz in
ꝓte scõa. rubrica ꝓma. videlicet circa ꝓnci.
Ut agere volẽs ꝛ accusare. ꝑmo ꝙsulat ami
cos. videat an habeat ꝓbatiõz. ꝛ vtꝝ expe
diat sibi litẽ mouere. ij. q. iij. de inducijs. ꝑ
uideat sibi de aduocato ꝛ testibꝫ cũ peritioꝝ
bus ꝓferat ꝛ se ꝑmuniat. qꝛ litis euẽtꝰ dubiꝰ e
ff. de pecul. l. qõ debeꝫ. Et exã actor instãte
aduersario cogiꝫ litẽ ꝓsequi. Hinc est q̃ in/
ducie deliberatorie sibi nõ ꝓcedunt. l. actori
De his ꝛ alijs articulis ꝑmo inuestigãdis.
no. spe. vbi ꝓrio alle. Itẽ circa iudicẽ qui i
causa criminali ꝑtes ꝺz examiare ꝓsonã ac
cusatorij. q̃ intẽtione mouẽaꝫ cui ꝙsit opinio/
nis. ij. q. vij. Si q̃ sũt ꝛc. Itẽ in cã iniuriarꝝ
iudex ꝙ laboret ad ꝓtes cõponẽdũ in q̃ acti
one potissime ꝓcedit cõpositio. xc. dis. c. j. ꝛ.
c. studẽdũ. Et qm̃ etiã in ciuilibꝫ causis iu/
dex tẽdere ꝺz ad cõpositõz. ꝺ mu. pe. c. j. Et
maxie ꝓcedit cõpositio actore vincẽte. vt in
addi. spe. no. Jo. an. in ti. ꝓr. alle. Uñ vt ibi
diꝫ spe. Nemini expedit vt nimis faciꝫ sit ꝛ
ꝓmptꝰ ad litigãdũ ꝓpꝫ ꝓiculũ aie. Uñ dicit i
euãgelio. Si q̃s voluerit tunicã tuã tollere
tecũ in iudicio ꝓtẽdere. ꝛc. Mat. v. xiij. q.
j. ꝛ in. §. j. Et apls. Secularia iudicia si ha
bueritis pctm̃ ẽ in vob. ꝛ vos ꝓtẽptibiles ꝺo
facietis. j. Co. vj. xj. q. j. §. ex his. Et maxie nõ
expedit clericis. qꝛ nemo deo militãs impli
cet se negocijs secularibus. ij. Thimo. ij. ne
cet se negocijs secularibus. ij. Thimo. ij. ne
cle. vel mo. c. j. multo minꝰ religiosis. xvj. q.
j. monachi a monasterio. qꝛ seruos dei non

Requisita ad iudiciū

oportet litigare. de syn. c. vnico Itē nō expedit ppt dubiū litis euentū. vt dixi cē. Etiam no. de cā pos. z p. c. pastoral. in pn. Pronior ḡ q̄ds sit ad cōponēdū q̄ ad tendendū. de trāsact. c. fi. cū silib. Talia z silia dicunt pparatoria. Pñt etiā dici pparatoria oia ista q̄ precedūt litē ptest. vt ot Guil. anglic⁹. Pro dic q̄ ordo iudiciarius ppric ōr in ist cōsistere q̄ agunt int lit. ptest. z sniam cū lit. ptest. sit ordiū. c. ex pte. ij. de p. sig. Cū añ eā q̄s nō dicat agere sz agere velle. qz ista q̄ precedūt nō sunt ppric de ordine sz pparatoria. Et sm b⁹ mus liber decre. z pncipiū scd libri vsq; ad ti. de lit. ptest. Et istō qō tractat Guil. in spe. in tota pte. j. videlicet circa psonas iudicū. arbitror. assessor. actor. rei. z aliaz pso/nar. suo vel alio noīe agēdo vel defendēdo aut admin iculū pstando in iudicio interuenientiū. Et etiā in scda pte vsq; ad titulū de lit. ptest. Sūt z alia pparatoria q̄ etiā com petūt post lit. ptest. de quib⁹ in spe. de dila. §. b⁹. pparatoria De q̄b⁹ suo loco videbim⁹

Istis pmissis veniēdū est ad ppositū. scz ad declaratōz pcessus z ordinis iudiciarij z ordinarij regulatim totū ipm pcessum di uidēdo i tres ptes. sic etiā diuisit guil. i spec. pte. ij. in pn. Prima ps a pma vocatiōe siue citatiōe incipit. z durat vsq; ad lit. ptest. ex/clusiue. Secūda ps incipit a lite ptestata. z durat vsq; ad sniam diffinitiuam exclusiue Tertia ps incipit a snia z durat vsq; ad ei⁹ effectualē executionē si nō fuerit appellatuz alias si est appellatū suspendit executio q̄usq; cā appellatōis fuerit finita. de iureiuran. ve nientes. cū pcor.

De his que expediuntur in prima iudi/cij parte

In prima parte ex pediunt oia ista q̄ occurrūt circa cō petentiā vel incōpetētiā iudicis z ei⁹ iurisdi ctionē. videlicet an iurisdictiōz habeat i reū vel nō. Et si habet an sit recusabilis vel de/clinabil. Itē circa psonā actoris. an legiti/mā habeat psonā ad standū in iudicio l nō. De abilitate z idoneitate psone rei nō q/rit nec disputat. qz exquo re⁹ vocat ad iudi/cium qualiscūq; sit se defendere pōt. Uñ ōr si diabol⁹ esset i iudicio vt re⁹ nō esz defen/sio sibi deneganda. cū sit iuris z equitatis na turalis. de excep. cum inter. Unde dicit ibi Inno. q̄ reus nō habet firmare vl legitima re psonā suaz in iudicio. sz b⁹ ipe firmabit q̄ vocat⁹ est cū necessario habeat rūdere. ō iu dic. intellexim⁹. Et iudiciū reddit inuitum ff. de p. obli. inter stipulantē. z b⁹ in reo neces sario. Itē querit etiā in eadē pte de persona procuratoris. an possit stare in iudicio. ō pba. post cessionē. an habeat sufficiēs mādatuz de pcu. c. j. hec z silia excipiunt. Item de lo co iudicij. an sit tut⁹ z idone⁹ reo. de appel. ex pte. j. Itē de forma libelli. de iudi. examinata De his z silib⁹ visum est pnie quasi ō pam/bulis ad iudiciū. In hmōi pte pma querit de cōpetentia z incōpetentia fori. de legiti/matione z abilitate vel inabilitate psonarū tūc in iudicio interuenientium. ō idoneita/te vel refutatōe loci. z de aptitudine vel in/eptitudine libelli. sufficiētia vel insufficien/tia mādatoz procuratorioz. z hmōi. z nō tra ctant illa q̄ sunt negocij pncipalis. Vl regu/larit b⁹ dico iō. qz fallit in certis casib⁹. ō q̄b⁹ i ca. j. de lit. ptesta. lib. vi. vt patebit in pcessu

In scda pte tractat negociū pncipale vt ibi videbim⁹ In tertia imponit finis ipsi negocio p sniam. ff. de re iudi. li. p. Et cōde/natū pducit ad effectū executiue. ō re iudi. cū aliq̄b⁹. de offi. dele. q̄renti. Sz adhuc añ q̄ incboem⁹ pcessum sciendum. q̄ actor debet adire iudicē rei. C. de iurisd. om. iudi. l. iuris ordinē. qz est regula de b⁹ tradita i. c. cū sit generale. de fo. cōpe. cū pcor. sz b⁹ fallit in multis casib⁹ in q̄b⁹ re⁹ sortit fo z non sui iudicis. de q̄b⁹ in. c. vlt. de fo. cōpe. Et maxi me ō psuetudine clerici trahūt laicos ad ec clesiasticū iudiciū etiā in cā ciuili. vt in. c. cū sit. iā alle. Et no. Ber. in. c. si clericus. eo. tit. in vlt. glo. z Guil. in spe. de cōpe. iudi. aditōe. § pmo. in pn. Itē pōt re⁹ iurisdictōz nō sui iu dicis i se progare tacite. de fo. cōpe. dilecti. sz ptrahēdo vl soluere pmittēdo z rūdere in certo loco exp̄sso. eo. ti. significasti. Doc vez est de iudice ordinario. sec⁹ i delegato. de offi. dele. Cū olim mgr p. z g. xi. q. j. Iu/dices. Ad b⁹ tñ q̄ cleric⁹ valeat nō sui iudicis iurisdictionē i se progare plura requirunt q̄ occurrere debēt in dicto. c. significasti. z ibi no. An añt q̄s semel progādo possit pene/re z iudiciū iudicis progati declinare. est re currendum ad. c. j. de iudi. z q̄ ibi pseuerē notari. Sed quis sit cōpetens iudex alicu/ius pro istis est aduertendū. prout ōr guil. i spe. pte pma. ti. pmo.

Diuisio iudicum

Voicū alij dele/

gati.alij ordinarii. alii auditores. alii assessores.alii arbitri.alii arbi/ tratores.sz pt dici distinguēdo duo mēbra tm̄.q oīs iudex aut ē dēlegat⁹.aut ordinari⁹ q̄dā tm̄ est mixt⁹.sic auditor palatii aplici.q est nec delegat⁹ nec ordinari⁹.sz ptās sua hz se ad vtrūq;.q; hz ordinariā i cognoscēdo. z delegatā in pnūciādo.vt not.in cle. audi/ tor.de rescrip. Et q; guil.in spe.ponit audi/ torē intelligit cui cert⁹ cause articul⁹ expedi end⁹ cōmittit.si ß guil.intelligit de articl'o ha bēte cause cognitōz annexā.tūc tal' est dele gat⁹.si ō nudo articulo nō bñte cause cogni tionē vt examinator testiū.tūc nō ē iudex tal' auditor sz nud⁹ miſter.de q̄ in.c.sup q̄stionū de off.dele.z cle.auditor. de rescrip.alleg. Et iō non dz ponere istud mēbr.s. assessore quē nō optet int iudices enūerari.q; ppe iu dex nō est.vt suo loco patebit.sil'r arbiter z arbitrator;ppie nō est iudex.q; ꝑuata psona pt arbiter eligi.si sic ē q; p actū ꝑuatoz non dat iurisdictio al's cā nō bñti. ¶. de iurꝫ.oī. iu.l.ꝑuatoz.ō fo.cō.si diligēti.z.c.significa sti.zē.sz iō speculator enūerat eū int iudices q; arbitraria redacta sunt ad instar iudicio rū.vt in.l.i.ff.de arbi. Itē arbitriū est volū/ tariū.sz iudiciū reddit i inuitū.vt ꝫ dictuz ē

Delegat⁹ ē q; ex alteri⁹ cōmissione alicui⁹ cause recipit iudicialē cognitōz.ō offi. dele. sup q̄stionū. Et iste si ē a pncipe aliqñ s bde legat Uñ subdelegat⁹ ē cui cā vl' ps cau/ se a dēlegato scdo loco cōmittit.vt ibi Et sic subdelegat⁹ dr etiā delegat⁹ Cōꝑuatores z executores etiā sūt delegati.ō of.dele.c.ꝑ. z vl.li.vi. Ordinari⁹ ē q; iure suo vl' princi pū bñficio vniuersalit iurisdictōez exercere pt.ff.ō iu.om.iu.l.more maioꝝ.i cle.z sequē.

Papa est g ordinari⁹ singl'oꝝ.ix.q.iij.cū/ cta p mōm.z.c.p pncipalē. Itē epūs in eius dyoc. Et oēs tales i cui⁹ territorio q̄s do/ miciliū hz.i.l.heres absens.ff.ō iu.ō fo.cō.c. vlt. Isti sūt ordinarii z cōpetentes iudices. dūmodo tales ñ fundāt ite tōes suas de iure cōi ꝫ oēs i territorio suo sic epi i dyoce.suis. Pro q̄ no.in.c.sup eo.ō proch.i.ca.i.de reli. domi. Itē etiā inferiores pñt esse ordinarii z hre iurisdictōz ordinariā ex ꝓuilegio l' cō/ suetudine.ō off.or.cū ab eccl'ia.z.de fo.cōp. cū ꝓtingat Archiepus ꝓo nō est iudex ordi

narius subditoꝝ suffraganeoꝝ suoꝝ.sz solū i dyocesi sua.z sup ipos suffraganeos hz or/ dinariā iurisdictōz.vt in.c.pastoral'.ō of.or. Uñ nō pōt adiri p simplicē querelā ab ipis subditis suffraganeoꝝ.nisi in casibꝫ vt ibi i ca.gtū.de offi.dele. Itē legat⁹ est ordinari⁹ in prouincia sibi decreta.vt in.c.ꝑ.de offi. lega.li.vi.

¶ Qualiter actor debet se habere in adeun do iudicem

Eo qualiter in ad

eūdo actor debeat se habere tractat guil.i spe.ō cōpe.iudi.aditōe.§.viso. q; si est ordinari⁹ actor p se vel p procuratorē suū.ff.de pcu.l.ꝑ.accedat ad eā hora ꝫ grua vt ō offi.dele.ꝫsulnit. Ut cū seder p tribu/ nali.nō q̄ñ comedit vl' est i diuis vel in via. iii.q.iii.§.spaciū zē. Et factū suū cora co ꝑ/ ponat p se si ē discret⁹ Alioq̄n p aliū.ō iudi. pastoral'. Et petat aduersariū citari seu vo/ cari ad cām.ō iudi.c.i.q; p citatōz debet in choari ꝓcessus. Est ei citatio fundamētū z pncipiū ordis iudiciarii.de q̄ in glo.c.ec/ clesia.ō ꝫsti.sic litꝫ ꝓtest.est fundamētū z inl tiū litis seu iudicii.vt dictū est sup. Q; dic notabilit lex insti.de pet.here.§.vltra.zē.q; oīm actionū instituēdaꝝ pncipiū ab ea pre edicti ꝫstituit q̄ est i ius vocādo.si iudex el delegat⁹ accedat eū vbicūq; eū inueniat.q; ipse q̄ñq; certo loco z ꝫsistorio caret. In lo/ co tū honesto z ꝫgrua hora.ō of.de.ꝫsuluit Pro q̄ no.in cle.cūis de appel. Et sīam cō/ missionis sibi pñtet.z tūc incipit hre iurisdi ctionē.de appel.vt debit⁹. Requras cū humi liter vt mādatū aplicū exeq̄ndo aduersari/ um citet z sine mora decretū citatōis obti neat ad effectū iurisdictōis ꝑpetuāde.ō off. dele.gtū. An p subdelegatōz ꝑpetuet iurisdi ctio recurrēdū est ad notata i.c.cūis.ō off. dele.li.vi. Itē faciat ipam citatiōz ab ordi/ nario vl' delegato decretā citi⁹ exeq̄ ꝫ aduer sariū ne p ipm aduersariū cora alio iudice possit pueniri.vt no.i alle.c.vt debit⁹ Ad intelligētiā illi⁹ aduertēdū.q; i pliby ordina/ riis q̄ñq; est q̄dualitas.iterdū accumulatio cum ꝓtingat.de so.cō. Ubi est pluralitas in dicū p modū accumulatōis loc⁹ ē puentiōi. vt q̄ ꝑmo citat sit iudex zē.al's secus. Item idem est in delegato z ordinario.vt in.c.vt debit⁹. Et ista puentio fit p citationem.vt

ibi. Posset etiã fieri ꝓuētio p domicilij mutationē. de fo. cō. c. ꝓposuisti. Itē ad effectuz litis pendentiã indicēdi accederz ad ꝓcurã dñ citatōz aduersario itimari. Et q̄b colligetres citationū effect⁹ Judex g̃ ad petitionē actoꝛ discernere hz ptē reã citandaz. Et hmōi citatio ꝑt fieri p lr̃as iudic⁹ l' viua voce. Viua voce fit multipl'r. Nñq̄ p ipm iudicē q̄ ore ꝓprio citat. Nñq̄ p tabellionem. Et ꝑt ipe tabellio ꝺ tali citatõe p ipm facta testificare z scribere se citasse. Nñq̄ p ptem in vim tm̃ ꝓuocatōis ad cām. de ap. cū sit. z c. hñ. Nñq̄ p nũciũ. ꝺ off. dele. prudētiã. de ap. cū parati. de q̃ in spec. de cita. §. sequit. et no. in. c. q̃m. de pba. Et fit etiã vt dixi p lit/teras. Et q̄d debeãt ꝛtinere lr̃e citatōis patebit inferi⁹. Et ponit guil. i spe. de citat. §. iã de citatõe. Põt etiã addi tertiũ mẽbꝛũ vl' tertiꝰ mod⁹ citãdi. vt dic̃ Jo. an. in add. spe. de citat. §. seq̃t. Nꝺ fit etiã citato ipo reo vt cũ pſona capiat z inuite ducat ad iudicium. De q̃ scripsit Jo. an. in .c. romana. z. §. ꝑhẽtes. de fo. cō. li. vj. Si g̃ iudex est delegat⁹ q̄ est auditoꝛ. rescriptũ seu lr̃as cōmissiōis recipiat reuerēter z deuote. q̄ p salutationē z ꝺicitōz inducũt effect⁹. de quib⁹ i phe. vj. Et q̄liꝫ ꝓsentatoꝛ i ꝓsentãdo z iudex i recipiẽdo z i inspiciẽdo rescriptũ debeãt se hr̃e. tradit Guil. i spe. de rescripti pñtatõe. §. j. in pn. Et quõ sup pñtatõe z receptõe rescripti ꝺz fieri ad mãdatũ iudic⁹ instr̃m p tabellionem ibi etiã tractat. z q̄ tot⁹ tenoꝛ rescripti scribat inꝯ acta. Et scribat notari⁹ sub hac forma

Forma instrumẽti de pñtatõe rescripti

In noĩe domini amẽ. Anno natiuitatis eiusdẽ. M. cccc. lxix. Inditõe tali põtificatus sanctissimi i xpo pr̃is z dñi nr̃i dñi Pauli. diuĩa puidẽtia pape. ij. die. x. mẽsis nouẽbꝛis hora. iij. vl' q̃si i opido Erfordẽn. Moguñ. dyoc̃. i curia habitatõis venerabil' viri dñi Bunoldi decani z coꝛã eodẽ dño decano i meiq̄ notarij publici z testiũ infrascriptoꝛ pñtia pſonaliꝫ ꝓstitut⁹ Tal' cleric⁹ vl' laycus tal' dyoc̃ rescriptũ apl'icũ vel lr̃as apl'icas cui⁹ vel q̄ꝛ tenoꝛ inferi⁹ describit. Vera ipi⁹ dñi pape bulla plũbea in coꝛdula canabis pendẽte. moꝛe romane curie bullatas sanas integras z illesas. ac oĩmi ꝓsus vicio et suspitiõe carẽtes. ꝑdicto dño decano pñtauit Eundẽq̄ dñm decanũ humilit req̃siuit. q̃ tenus i causa seu causis sibi cõmissis aduersus talẽ z tales in eodẽ rescripto vel i eisdez lr̃is ꝓncipalit noĩatos ꝓcedere. z eosdem citare seu lr̃as citatoꝛias ꝺ ipos sibi decernere z ꝓcedere z iusticiã facere dignaret. Nõ q̄dẽ rescriptũ vl' q̃s q̄dẽ lr̃as apl'icas idẽ dominꝰ decan⁹ ad se recepit reuerenter vidit z plegit. ac ei⁹ vl' eaꝝ tenoꝛe p me in act. cause ꝓscribi mãdauit. z citatõis lr̃as ꝺ ꝑfatos H. z H. fieri decreuit. Tenoꝛ ãt rescripti ꝑdicti seu lr̃aꝝ cõmissionis tal' est. Paul⁹. zc. Nñ g̃ sic tot⁹ tenoꝛ rescripti redact⁹ est in act. fidẽ facit etiã si rescriptũ ꝓderet. De q̃ in. c. cũ in iure. de offi. dele. z. c. cum olim. de ꝓbe. Jn his z siliꝫ est sciẽdũ q̄ tabellio ꝺz ꝑdicta scribere. q̄ officiũ tabellionis est omia q̃ occurrũt i iudicio fm iudic⁹ ꝓceptum sigillatim z ordinate scribere. z ptiꝫ exẽplũ tradere. z traditoꝛ exẽplar retinere. vt notat⁹ p Ostĩ. de pba. q̃m ꝺ. Si aũt citatio fiat per nunciũ scribat sic notari⁹. Tal' iudex iniunxit tali nũcio suo vt talẽ citaret ad petitiõez z instãtiã tal' tali die zc. vt no. in. c. quoniaz de. pba.

Forma citationis delegati

Decan⁹ ecclesie beate marie Erfordẽ. Magũ. dyoc̃ Judex cause z ptiũ infrascriptaꝝ. l' iudex ad infrascripta a se. ap. spẽaliꝫ deputatus seu delegat⁹. Vniuersis z singul' abbatibꝫ. poꝛibꝫ. ꝓpositis. decanis. diuinoꝝ rectoribꝫ. clericis z notarijs publicis ꝙbuscũq̄ per ciuitatẽ z dyoc̃. Magũ. ac al's vbilibet ꝓstitutis. z spẽaliter tali vel tali plebano Salutem i dño z mãdatis nr̃is. imo veri⁹ apl'icis. firmit obedire. Lr̃as sanctissimi in xpo patris z dñi nr̃i dñi pauli diuia puidẽtia pape ij. ei⁹ vera bulla blũbea in coꝛdula canapis pendẽte moꝛe romane curie bullatas sanas integras z illesas. ac omni ꝓsus vicio z suspitiõe carẽtes. in mei notarij publici z testium infrascriptoꝝ pñtia p talẽ in eisdẽ litteris ꝓncipalit nominatũ pñtatas. Nos cũ ea q̃ decuit reuerẽtia noueritis recepisse. Quarũ tenoꝛ dinoscit esse tal'. Paul⁹ epꝰ. zc. Post q̃rum lr̃aꝝ pñtationē z receptionē fuimus p ꝑdictum H. req̃siti. vt in causis nobis delegatis aduersus talẽ ex aduerso in eisdẽ lr̃is ꝓncipalit nominatum ꝓcedere. citatoꝛias q̄z lr̃as ꝺ cum decernere. z iusticiam sibi mini

strare dignaremur Nos igit decan⁹ iudex p̄
dict⁹ volētes mādatū aplicum exeq̄ vt tene
mur vobis z vestr̄ cuilibet i ꝑtute sctē obe/
dientie z sub pena excōicatōis quā in vos z
vestr̄ quēlibet pñtis mādati ꝓemptorem z
neglectorē in his scriptis. triū tn̄ dier̄ cano/
nica monitiōe p̄missa vel p̄nia ferim⁹ firmit̄
z districte p̄cipiēdo mādam⁹. q̄ten⁹ visis p̄/
sentib⁹ accedatis q̄ ꝑterea fuerit accedēdū.
p̄fatū N. publice citare curetis. quem nos
pemptorie citam⁹ p̄ pñtes vt die tali. xc. vel
die. xij. a p̄sentiū insinuatiōe z publicatione
cōputanda. Quor dier̄ quattuor p̄ primo z
quattuor p̄ scōo. z reliquos p̄ tertio. z pem/
ptorio termino assignam⁹. cōpareat p̄ se vl̄
sufficientē ꝓcuratorē Erfordē. in curia habi
tationis nr̄e hora tertia. coram nob⁹ tali die
de iusticia rn̄sur⁹. Citātes etiā eundem ad
oīa act⁹ iudiciales i iure obseruari ꝓsuetos.
q̄datī z successiue vsq̄ ad fīnam diffinitiuā
inclusiue. Cū intimatiōe q̄ siue cōparuerit
siue nō. nos nihilomin⁹ q̄d iustū fuerit facie
mus Die aūt nostre citatōis z formam z q̄d
feceritis in p̄missis nobis p̄ vestras patētes
lr̄as hab̄ seriē lr̄ar̄ ꝓtinētes. aut instrumen
tum publicū fideliter rescribatis. Datuz z
actū Erfordē. in p̄dicta curia nr̄a Anno dn̄i
xc. nostro sub sigillo. Et ista forma frequen
tat cōiter. licet sub alīs ꝑbis ponat spe. ti. ō
cita. §. iam de citatōe. z §. viso de citatione.
Et ista forma sonat de vnico iudice delega
to. Ꝫz q̄nq̄ dant plures. s. duo vel tres. et
isti q̄nq̄ dant simpl̄r. de offi. dele. in. c. cum
causam. Nūq̄ cū diuersis clausulis. q̄r q̄n
q̄ cū clausula q̄ si nō oīs interesse poteri/
tis. duo vestr̄ nihilomin⁹ exequāt. ō of. dele.
p̄udētia. in p̄n. z. c. cū sup. Nūq̄ cū clausu/
la q̄ si ambo interesse nō poterit⁹. alt̄ vestrū
nihilomin⁹ exequat. Et ꝫ q̄n sunt duo iudi
ces. vt in p̄dicto. c. p̄udētia. §. Idē q̄z. Nūn
q̄ cū clausula. quaten⁹ vos vel duo. aut vn⁹
vestr̄. Prima clausula ponit i rescripto ap
pellatōis. q̄ō ꝓducit in audiētia lr̄ar̄ cōtra
dictoriar̄. Nūq̄ ptes nō ꝓueniūt in vnum
iudicē. q̄r tūc dant tres cū clausula q̄ si non
omnes xc. z q̄libet ptiū eligat vnū. z cancel
laria dat tertiū. z tūc oīs tres hn̄t ꝓcedere
nec duo hn̄t ꝓcedere nisi tertius se excuser.
vt in dicto. c. p̄udētia Ultima clausula fre
quentat in lr̄is ꝓseruatorū. q̄n dant cōser/
uatores eccl̄ie vel vniuersitatib⁹ studiorū.
q̄r tūc ponit clausula. q̄ten⁹ vos vl̄ duo aut
vnus vestr̄ xc. Et tūc q̄libet insolidū ꝓcede
re potest a p̄ncipio. Secūda forma p̄ quā dā
tur duo iudices cū clausula. q̄ si nō ambo.
hodie nō est in vsu. Nūn q̄ dant pl̄es iudices
cū p̄dictis clausulis. ꝫz de hmōi clausulis
fieri mētio in citatione sic dicēdo. N. deca/
nus eccl̄ie beate marie iudex vel ꝓseruator
venerabiliū vel circūspector̄ viror̄ dn̄orū
magistror̄ doctor̄ z scolariū alme vniuer/
sitatis studij Erfordē. vna cū ceteris nostris
in hac ꝑte collegis. Cū clausul̄. quatin⁹ vos
vel duo aut vn⁹ vestr̄ xc. a sede aplica dele/
gat⁹. Nō aūt delegat⁹ q̄ ad nomē p̄mitti de
beat z p̄poni patz. q̄r repūtat p̄sonā dn̄i pa/
pe. de offi. dele. cū olim. cū ꝓcor. Et q̄n sunt
plures delegati tūc maior z dignior debz p̄
poni. de q̄ in spe. de cita. §. viso de citatione.
p̄. porro. Circa q̄ notat vnū dubiuz facti.
ponamus. causa delegata fuerat olim epo
p̄agēsi. nūq̄d postea cū eccia ista fuerit me
tropolitana. ipe fact⁹ archiepūs ꝓcedere po
terat in causa p̄ius cora eo inchoata. Jo. an.
in addit. spe. ti. de delegato. §. licet. p̄. restat.
videt tenere q̄ sic. si nomē ꝓriū esset expres
sum in cōmissiōe. Rō q̄r p̄ dignitatē archi/
epalem nō desinit esse epūs. Vn̄ papa vocat
seipm epm. fac. l. eos. in fin. C. ō no. mu. lib.
x. Istud dubiū mouere pōt ꝓpter ludentes
ad scacas. vt ibi dic Jo. an. p̄ eandē legē fuit
iudicatū q̄ q̄ in ludo scacoruz q̄rit mactare
sociū cū pedona facta regina victor erit.
Pro q̄ Jo. an. in addi. vbi supra. vbi plures
leges z rōes adducit. Dic tn̄ q̄ padue audi/
nit p̄nūciare ꝓtrariū. Cōcordādo distīguit
p̄mū dic ꝓcedere. q̄n q̄uētio fuerit facta de
certa pedona. secundū q̄n de certa nō est cō
uentum. Item in forma mādat delegat⁹ oīm/
bus sup q̄s habet iurisdictōz q̄tum ad hoc
q̄r alias sua iurisdictio nō posset bn̄ explica
ri. de off. dele. c. j. z. c. p̄terea. z. c. sequen. ō q̄
in spe. ti. de cita. §. viso de citatōe. §. q̄d si de/
legat⁹ exēplificat. z. c. sequēti. An aūt tenor
rescripti debeat tot⁹ inseri i citatōe. legitur z
notat in. c. ij. de dila. z no. Joh̄. theutuni/
cus in glo. iij. q. ij. si eps. q̄ alias nō valet ci/
tatio. de ꝫ no. in. c. veniēs. de accusa. sup fi/
nem vltra glo. Ꝫz ipm rescriptū bullatum
nō tenet mittere citato. vt no. in. c. ij. ō dila.
Aliq̄ etiā inserūt in citatōe libellū. de q̄ in. c.
ij. iam alle. de dila. Item citat ad rndendum
actori de iusticia. Aliq̄ citant p̄mo ad dicen
dum p̄ cōmissionē q̄q̄d dicere vl̄ opponere

voluerint ꝫ eã. z iste termin⁹ seruak i curꝫs ꝓ substãtiali. Itẽ q̃ possit iudex z debeat cõminari. probak i. c. cũ ex lr̃is. de resti. i inte. i fi. z in spe. de cita. §. viso de citatõe. ff. Quid si iudex ita dicit. Itẽ q̃ i forma citatõis apponik q̃ executor dz rescribere diẽ z horam de ꝫ no. in spe. de cita. §. vlt. ff. Si ꝓ mandat. Judex delegat⁹ qñq̃ nõ ꝓcedit ꝓ se sed causam cõmissam subdelegat. Et erit forma subdelegatõis ista que sequitur

A. decan⁹ ecclie beate marie Judex cause z ptiũ infrascriptaꝝ a se. ap. spẽalit delegatus bonozabili viro tali cantori vel scolastico. Salutẽ in dño. Lr̃as sctissimi in xpo pris ac dñi nr̃i dñi pauli diuia ꝓuidẽtia pape. ij. nos nouerit⁹ recepisse sub hac forma ꝙboꝝ Paul⁹ epus. zc. Dz qz nos tã nr̃is q̃z ecclesie nostre negocijs legitime ꝓpediti cognitõi z decisioni negocij hmõi ad pñs vacare z intendere cõmode nõ valem⁹. Idcirco de vestra legalitate plurimũ confisi vob in hac pte cõmittim⁹ vices nr̃as donec eas ad nos ducerimus reuocãdas.

Forma reuocatõis iudicis subdelegati

Dilõ litteris apostolicis hmõi nob pñtat⁹. ac per nos cũ debita reuerẽtia vt decuit receptis forma z tenore earundẽ diligenk inspectis. attẽdentes q̃ ꝓ tũc arduis z legitimis nostre ecclie ac alijs ꝓpediti negocijs earuꝫ executioni debite put voluissem⁹ intẽdere ñ poteram⁹. Vobis dñis A. z A. supradictis z vestrũ cuilibet in hac pte cõmisim⁹ vices nr̃as donec eas ad nos ducerem⁹ reuocandas put in nr̃is lr̃is desup cõfectis plenius ꝓtinek. Et qz de executõe pñti hmõi lr̃aruꝫ applicaꝝ ꝓsonalit put tenemur intẽdere vohuim⁹. Idcirco ꝓpter hãc z certas alias causas aim nostꝝ ad ꝫ mouẽtes hmõi per nos vob factas ꝯmissiões tenore pñtiũ duximus reuocãdas. z pñtib⁹ reuocam⁹. ac oẽs z singulas causas coꝝ vob aut altero vestrũ in vi hmõi ꝓ nos vob facte cõmissiõis q̃libet inter quoscũq̃z supꝑ quacũq̃z intẽtatas i statũ q̃ coꝝ vobis aut altero vestꝝ tpe notificatiõis hmõi nostre reuocatiõis fuerit z exstant. ad nos ex certa scia aduocauimus et aduocam⁹ ꝓ pñtes. Que oĩa z singl'a vobis oĩb⁹ z singul' supradict⁹ z alijs quoꝝ interest aut sua interesse putãt. tenore pñtiũ intimamus. z ad vestrã z cuiuslibet vestꝝ noticiã zc. Et aliqui subiungũt mandatũ. s. Mandantes vobis q̃tin⁹ in hmõi negocio ꝓcedatis fm traditã a se. ap. vobis formã. z al's ꝓut de iure fuerit ꝓcedendũ. In cui⁹ rei testimoniũ lr̃as pñtes fecim⁹ nr̃i sigilli appẽsione cõmuniri. Datũ zc. Et licet ponak in forma ꝫ qz nos tã nr̃is zc. Licet ista dicat. tñ potest fieri subdelegatio ꝓ sola volũtate. dato q̃ nõ fuerit aliquo legitimo impedimẽto ꝓpedit⁹ delegat⁹. de off. deleg. pastoral. p⁹ ꝑn. vt ibi ꝓ Inno. Dz si maliciose velit se exonerare. tũc subdelegatũ cõpellere neḉt ad causam recipiendã si de malicia constat. vt ibi. Et põt fieri ptib⁹ etiã inui. e. ti. sup q̃stionũ. §. eũ ꝙ. Et subdelegat⁹ delegari hñtis iurisdictionẽ hz etiã cohertionẽ. al's deluso ria videret sua iurisdictio. eo. ti. ex lr̃is. Delegatus aũt subdelegatũ collega nõ tenetur admittere. de quo in. c. coꝝ. §. nũcius ꝙ. e. ti. Dicitur in forma cõmittim⁹ plenariã. zc. vel donec zc. In isto est magna diuersitas. Quia si subdelegat⁹ est simpl'r. tũc censek de legatus in totũ. Si ipe subdelegat⁹ vti cepit iurisdictione. nõ poterit a delegato ꝛuocari. Itẽ si a subdelegato fuerit appellãdum tũc si est dat⁹ nõ in toto appellak ad delegatũ datũ cũ cla. ap. re. nõ ad papã. vt in. c. cuꝫ te z. c. supꝑ questionũ. §. porro. e. ti. Et idẽ si solam executionẽ sibi reseruauit. vt in. ca. si subdelegat⁹. in fi. de offi. dele. li. vj. Dz sal lit in duob⁹ casib⁹ in quib⁹ appellak nõ ad delegatũ ꝫ ad papã. de q̃b⁹ in. c. si is cui. z. ca. si a subdelegato. e. ti. li. vj. Et q̃ est vnic⁹ delegatus potest plurib⁹ subdelegare. vt no. ĩ. c. cum te. alle. Dicitur etiã in forma Mandamus zc. qz delegatus bene potest cõpellere subdelegatũ ad causam suscipiendã. nisi cõstet q̃ maliciose vellet se exonerare. vt iam dixi. Itẽ ꝺz in cui⁹ testimoniũ. Nã subdelegatio probatur ꝓ lr̃as delegati solo sigillo suo sigillatas

Forma citationis ordinarij z declaratio eiusdem

Officialis curie epi

Officopal' Magũ. vel al's plebano vl' rectori talis ecclie Salutẽ in domino Vobis in ꝛute sancte obedictie firmiter z districte ꝑcipiẽdo mandam⁹. quatenꝰ acce datis q̃ꝓterea fuerit accedendũ. talem ad nostrã pñtiam citare curetis quẽ nos citamus ꝑemptorie ꝓ ꝓsentes. vt tali die com

pareat i iudicio legitime coram nob querek talis finaliter rñsur. Datū. ꝛc. Talis forma est breuis. qz ipi⁹ iurisdictio iā est fundata z radicata a iure. exq̄ est iudex ordinari⁹ ꝓpri⁹ et naturalis ipi⁹ citādi. Uñ nō oportet in citatione exp̄mere causaz ex qua competat sibi iurisdictio. seu q̄re habeat iurisdictionē sup eum. sicut facit delegat⁹ dūmodo recipit rescriptū apostolicū ꝛc. vt in forma. Itē talis citatio dirigit plebano i cui⁹ parrochia deget ipe citād⁹. z hz domiciliū. z cōmittit sibi citatio faciēda. Posset tñ ipi citādo dirigi z ad eū mitti si cleric⁹ est. Quz qz tut⁹ est citationē p aliū fieri q̄ de ꝟ testificet. qz p citatuz posset occultari. de quo in spe. de cita. §. iaz de citatōe. ꝟ. j. Et no. de do. z ꝓtu. c. vltimo Cōmittit ꝑ alīs vt citēt. vt p eoz relationē ꝓstet de citatōe. vt ibi notat. Itē in citationis forma ponit ꝟbū pempt. Dicit pempt. eo q̄ disceptatōz p̄mit. ita vult. l. iij. ff. ō iudi. z p̄mit disceptationē. i. vltra nō patitur aduersariū tergiuersari. de q̄ p Jo. an. ī addi. spe. de cita. §. viso. Aduertēdum est q̄ in ꝑma citatione nō est mittendū pemp. vt in. l. cōsentaneū. C. quō z qñ iudex. z in aut. q̄ semel. nisi fieret ex causa. vt in. l. ꝓtumacia ff. de re iudi. Debet ꝑ citari re⁹ trib⁹ edictis. z tūc tertiū edictū est pemp. etiā si nō exp̄matur. vt no. v. q. ij. in sum. Quz qz ex causa potest vocari re⁹ vnico edicto pemptorio. vide licet ꝓpter distantiā viaꝝ. Uel si res celeritatē desiderat. vt in. c. cum ex lr̄is. ō resti. ī inte. Et sic venit i vsum q̄ cōiter mittūt iudices vnicā citationem pemp. z valet. Nec ob ꝟ solū potest appellari. vt ōt Jn. in pal. c. j. de dila. Ubi dicit q̄ sola pempt. assignatō ꝑma vice facta nō est sufficiēs causa ad appellandū. Debet tñ ꝓtinere istud pempt. cōpetētia intersticia z interualla tēpoꝝ. vt. xxi. iij. q. ij. de illicita. z nota. in. c. j. de dila. Et q̄nta tpa z interualla ꝓtinere debeat ꝟ est arbitriū z arbitrabile a iudice ex distātia viarū negociꝫ z psonaꝝ ac tpis q̄litate. vt i. c. cū ex lr̄is. de resti. in inte. no. in. c. j. de dila. sup alle. De quo etiā in spe. de cita. §. nūc ō tpm Si tñ fierēt tres citatiōes. tūc si re⁹ in ꝑmo citatiōis termino nō venit reputak ꝓtumax q̄ ad ꝟ vt teneak actor cōparēti ad expēsas vt no. de pcu. q̄relā. z in spe. ti. de expēsis. §. iurta. ꝟ. sz q̄rik. Quz pro ꝓtumacia hmōi nō inferunt reo aliene pene cōtumacie. q̄a non ꝓstituik ꝓtumax q̄ ad ꝟ vt posset p tanto ex cōicari vl̄ missio ꝺ eū fieri. vt in. c. vl. de do lo z ꝓtu. nisi in ꝑma citatōe rñderet se nō vl

distinguit ibi triplicẽ actũ in citatõe. Primꝰ actꝰ est p̃ceptũ de die citãdo. Secũdꝰ est illius p̃cepti executio. s. ipiꝰ citãtis actꝰ. Tertiꝰ est pcessus ex tali citatõe inchoatꝰ. Primus actꝰ vt dicẽ nõ req̃rit cause cognitõz. z iõ põt fieri die feriato. vt in. l. fi. C. ꝺ feriis. Secũdus actꝰ ex eadẽ rõe sil'r põt fieri die feriato Tertiꝰ actꝰ est q̃ est inchoatiuꝰ pcessus. iste cũ habeat cause cognitionẽ tali die non potest expediri. z remittit ad spe. ti. de cita. §. j. ℞. Itẽ q̃ citatio. Jo. calꝺ. etiã tenet ꝯtrariũ Et inf̃ alias rões mouef̃. qz citatio est de pcessu etiã p se z p̃ncipalit'. vt in decre. qñ. ꝺ pba. Pro hac facit. qz p talẽ actũ ꝓpetuatur iurisdictio. eo q̃ est actꝰ iudicial'. vt no. ꝺ off. dele. licet. Erq̃ g̃ est iudicialis nõ debz fieri die feriato. z est ℞ forte tutꝰ. z ita fuaf̃. Uñ aũt fit citatõ vt decima die cõpareat. an tũc dies receptõis seu insinuatõis lr̃aꝝ citatõis cõputef̃ in numero dieꝝ exp̃ssoꝝ. no. Guil. i spe. de cita. §. viso. ℞ penul. z de dila. §. j. ℞. sz pone. Et tenet q̃ nõ cõputef̃ ar. c. sup eo. extra de ap. in fine. Itẽ in forma citatõis non posui de certa hora. s. cõpareas die tali. hora tali tertiaꝝ vel vesperaꝝ. zc. Erq̃ g̃ nõ est p̃fixa certa hora debet iudex expectare reuz ad finẽ diei. s. vsq̃ ad illã horã q̃ potest i causam. qz incũbit añ noctis tenebras expedire de offi. dele. ꝓsuluit. De gr̃a tñ põt eũ expectare vsq̃ ad diẽ sequentẽ. vt ibi. Itẽ nec de loco fit mẽtio. qz ordinarius certũ habet locũ sine ꝓiudicio. vt sup̃ dixi. Secꝰ in delegato Uñ ipe ꝺz certũ locũ assignare. de rescript. olim. z. c. fi. Dicit in forma. cõpareas legitime Uñ põt cõparere p se vel p̃curatorẽ. vt postea dicã. Et delegatꝰ regulariter nõ põt quẽ citare vt p̃sonaliter coram eo cõpareat. Fallit i casibꝫ ℞ de q̃bꝫ in. c. j. de iudi. li. vj. Itẽ ꝺz q̃ rimonijs tal'r rñsurꝰ z nõ exp̃mit causa ꝓpter quã citaf̃. Sz p talẽ citationẽ nõ inducit lis pendẽtia. vt in cle. ñ. vt lit. pendẽ. Ad ℞ q̃ citatio faciat litẽ pẽdere ad effectũ q̃ nihil̃ possit innouari. req̃rit q̃ citatio sit instruens. videlicet q̃ p eã ꝓstet sup̃ q̃ debeat reus conueniri Itẽ q̃ a cõpetẽti iudice sit facta z q̃ puenit ad noticiã citati. vt in cle. j. vt lit. pẽ. De ℞ tñ an in citatõe sit cã exp̃mẽda z g̃re fiat no. p Jo. an. in addi. spe. §. j. sup̃ ℞. Itẽ q̃ in ea nulla causa. Ibi videf̃ tenere q̃ exp̃mẽda sit causa p rõnes pl'es quas ibi adducit Sz cõiter nõ seruaf̃. Itẽ citatꝰ citaf̃ solũ vt reꝑodeat rimonijs actoris i causis in q̃bus posset pceꝺi lif̃. nõ ꝓtest. vt sunt inq̃sitiones accusatões. zc. de q̃bꝫ supra feci mentionem Posset reꝰ a p̃ncipio citari ad totã causaz. s. ad pcedẽdũ z ad pcedi videndũ in tali causa ad oñs z singulos actꝰ incũbentes. seruatis terminis debitis z ꝓsuetis vsq̃ ad diffinitiuã sniam inclusiue cũ oñibꝫ z singul' actis actitatis. scripturis lr̃is z munimẽtis q̃bus in negocio hmõi vti intẽdit z se iuuare cum intimatõe q̃ siue cõparuerit vt p̃ferf̃ siue ñ. nos nihilominꝰ in causa p̃dicta put iustum fuerit ipsiꝰ citati ꝓtumacia seu absentia non obstãte pcedemꝰ. z eo vlteriꝰ nõ nisi per valuas eccl'ie p̃dicte citato. Et qñ tal'est cã ꝓtilegiata. vt electio. postulatio. zc. z eodẽ modo citaf̃. nõ oportet eũ ꝓterea postea ad singulos actꝰ de nouo citari Alias si nõ est causa ꝓtilegiata in pcessu. vel si est talis citatio q̃ isto mõ nõ est citatꝰ. sz solũ q̃rimonijs rñsurus zc. tũc oportet ipm ad singulos actus vocari. vt videf̃ dicere guil. in spe. ꝺ citatõe §. viso. Dicit tñ ibi Jo. an. in addi. q̃ ℞ pcedit vbi iudiciũ nõ est i loco remoto a ꝺyoc. citati. puta in curia. Nã tũc qz esset difficile mũ citatões p singulis actibꝫ mitti. põt pceꝺi ad examinationẽ cause z diffinitõnem si ps nõ venit. Si aũt ps venit vel p̃curatoꝛ citabit̃ ad singulos actꝰ. etiã si in vno fuerit ꝓtumax. de q̃ pleniꝰ p Jo. an. in addi. spe. de cita. §. viso. sup. ℞. dñs aũt meꝰ. De cõminatione q̃d debeat fieri diriz remissi sup forma citationis delegati. Nõ tñ cõminatio tal'facieꝺa est de necessitate. nec ꝺz vim pemp. nisi alias pempt. exp̃mat. de quo in spe. ꝺ citatione. §. viso. ℞. sz q̃rit. In fine citatiõis ponit̃ Datũ zc. nec subscribunt testes zc. quia sufficit lr̃am citatõis esse sigillatã sigillo iudicis. siue sit anteiudicialis. siue de iudicialibꝫ. vt no. in. c. qñ. de pba. Citatões tñ que emanãt de curia rediguntꝰ p tabellionem in publicã formã. z ℞ est tutiꝰ in arduis. maxie coram delegato. Et tñ de decreto citationis z eiꝰ forma. q̃ tñ extẽꝺi potest sicut visum fuerit expedire

De actu citationis

Nunc uideamꝰ de actu ipiꝰ citatiõis qualit' iste debeat h̃re cui cõmittit citatio faciẽda p lr̃as vel voce viua. qz ꝺz accedere ipm citandũ z citare ꝑm q̃ sibi ẽ iniunctũ si citãdꝰ copiã sui facit. Si nõ ꝓt eũ h̃re p̃sonaliter

de ℔ ptestek ꝛ de diligẽtia circa ℔ facta. Et ſp citãd⁹ est q̃s ſi inuenik de eo q̃ mit. in poſ. cau. rei ſer. c. vl. Si nõ inuenik citek ꝓcura/tor. ei⁹ ſi quẽ dimiſit quẽ dimittere tenek q̃ ſe abſentat. maxie ſi ſemel est citat⁹. de procur. dilect⁹. de eo q̃ mit. in poſ. c. fi. Si ꝓcuratorem nõ dimiſit faciat citatõz ad domũ ꝛ req̃rent amici. de q̃ in. c. cãm. q̃ de do. ꝛ cõtu. et ibi ī glo. ꝛ in. c. vl. eo. ti. ꝛ in. c. vl. de eo q̃ mit. in poſ. Itẽ in eccl'ia in cui⁹ prochia deget ꝛ morak cũ pl's ꝓueniret ad diuina. Et traditur certa forma in citatõe. videlicet i tali vl' tali loco publicek. Et ista forma est fuanda in. l. diligẽter. ff. mãdati. in. c. cum dilect⁹. de reſcrip. vt in citatõibꝫ que emanãt a curi. in quibꝫ ſcribik. ſi ei⁹ copiam habere poteritis. Alioqn in domo habitatõis ſue ꝛ in eccl'ia cathedrali ꝛc. Nõ tñ dz citãs ītrare domuz citãdi eo inuito. q̃z faceret ei iniuriã. ff. de in ius vo. l. plericꝫ. de q̃ in ſpe. de cita. §. ſequik ℣. ſz an reo. ꝛ in cle. cauſam. de electi. Et ō: abſens q̃ est extra prouinciã. vt ibi notatur. Quãdiu g̃ q̃s copiã ſui facit nõ est citãd⁹ ad domũ q̃ ad citationẽ ad domũ recurrik q̃ſi ad vltimũ refugiũ. vt no. Hoſti. de do. ꝛ cõtu. cauſam q̃. niſi in caſibꝫ in q̃bꝫ etiã ſufficit ꝑma vice. ꝛ qñ habet locũ citatio ad domũ plene no. ꝑ Inno. ꝛ alios in. c. vlt. de eo qui mit. in poſ. imo nõ ſufficeret denũciari procuratori ſi ipe est pñs. Ita tenet Vin. in. c. vlt. ō do. ꝛ ꝓt. ꝛ qñ loc⁹ citãdi ñ potest tute adiri. papa mãdat citationẽ fieri p edictũ. de quo de iudi. c. ſ. in cle. Et potest iste cui cõmittik citatio faciẽda p aliũ citare. vt tenet Hoff. ꝛ Hoſti. in. c. vl. de eo q̃ mit. in poſ. Licet ipſe petrus ꝛ abbas tenẽt ꝓtrariũ. Et debz fieri citatio claris verbis. An aũt credak nuncio referẽti ſe citaſſe. tractat Guil. in ſpe. ō cita. §. ſequik. ℣. ſz nũq̃d credek. ꝛ ſequẽti. ꝛ ꝓſulit ibi q̃ iudex q̃libet maxime delegat⁹ pſente actore ꝛ tabellione iniungat nũcio q̃ ipe talem reũ ex pte ſua citet ſub tali forma. Sic q̃ tali die ꝛ loco pempt. cõpareat in tl'i cauſa cor̃ eo rñſurus. Et tũc notari⁹ id ꝓceptũ iudicis ꝛ mandatũ nuncio factũ redigat in act. Quia dato q̃ nũcio credak ſup actu citationis p eũ facto. nõ tñ credik ſibi ſup commiſſione facta ſibi. vt ibi dicit Jo. an. ī addi. Hã Hoff. tractãdo de edicto. ſi q̃s ī ius vocat⁹. ꝛc. Dicit q̃ ad ℔ q̃ loc⁹ ſit huic edicto ſer eſſe neceſſaria. q̃z ſcõm ponit q̃ de mandato iudicis facta ſit citatio. Et ℔ ponit ꝑt malos nuncios q̃ ſine mãdato vocãt inter/dum. Et ꝑt ℔ q̃ dic̃ Jo. an. in addi. ſpe. in loco ſtatim allc. Et repbat q̃ in multꝫ foris ſeruak. q̃ ꝓceptũ nũcio factũ de citando nõ ſcribik. Hz q̃ ſcribik relatio citatiõis dz sic. Retulit talis nũci⁹ ſe de mãdato iudicis citaſſe talẽ. ꝛc. Ltñ tñ ipſi⁹ officiũ non ſit circa mandatũ. ſz circa executõz mãdati. Scribat g̃ notari⁹ in actꝫ quõ tal' inde ꝓſtituit talẽ nunciũ ſuũ ad citationes in tali cã faciendas. q̃ nũcius iurauit coꝛpaliter tacto euãgelio ſctõ oñs ambaſiatas ꝛ citationes i ea cauſa ſibi p iudicẽ impoſitas ꝛ p ipm iudicẽ imponẽdas fideliter facere ꝛ referre. Et ibi etiã ipe Jo. an. in add. in iſto dubio. An credak nũcio ek publico ꝛ iurato ſup citatõibꝫ. Vel an potius ſtandũ ſit iuramẽto ptis volentis iurare ſe nõ citatam recitat diuerſas opiniones q̃d ſentiant circa ℔ doctores et practici. Hoſti. in ſum. rubr. de ꝓtuma. §. ℣. §. quid ſi abſens. tenet finaliter q̃ hoc est relinquendũ arbitrio iudicis q̃ pſonarũ ꝛ negocij q̃litate pẽſatis vel credat nuncio, vel negãti ſe citatũ iuramentũ deferat ad ſui innocentiã oñendã. Et ℔ placet Jo. an. i addi. vbi ſupza ꝑt graue piculũ q̃ imineꝛz. q̃ bo viro nõ citato ex dicto vilis ribaldi. nõ tñ est ℔ sic arbitrariũ sic illud. de q̃ in. c. ꝓſuluit. de offi. dele. de q̃ nõ licet q̃relari. An ſi iudex ℔ casu male arbitraret ꝑt grauamen põt appellari. q̃z videm⁹ q̃ñq̃z peſſimos iudices sic ꝛ nũcios. An ſo citatio fit p lr̃as. procedes sic ꝛ nũcios. An ſo citatio fit p lr̃as. probatur facta citatio ℔ ipſo q̃ citator remittit lr̃am citatõis ſeu ꝓmiſſiõis ſibi facte apponẽdo ibi ſigillũ ſuũ. ꝛ ℔ hz generaľ ꝓſuetudo. ita no. p Hoſti. in. c. q̃m. de ꝓba. An meliꝰ est q̃ p lr̃as ſuas reſcribat die ꝛ formam ſue citatiõis facte. maxime q̃n fit citatio. vt die. ꝛ. vel. xij. ꝑeat. ꝛc. Qualiter autem debeat citari capl'm. no. in. c. bone. ī. ō elec. q̃z ipm capl'm capitularit aggrauatũ citari dz ſi potest repiri. Si nõ ꝑt repiri ꝓuocari vel ſi nolũt aggregari. tũc faciat hõ q̃ ō. q̃ī An citek publice in eccl'ia. vt ibi dz ī glo. q̃ī cipit. Et sic citent etiã ſinguli nõ tãq̃ ſingli ſz tãq̃ illi ex q̃bꝫ ꝓſtituit capl'm. ꝛ q̃ vna cuꝛ alijs faciũt capl'm. al's citatio nõ valeret. q̃z cauſa capituli nõ est cã ſingl'oꝝ. vel ecõuer ſo. xij. q. ij. q̃ manumittit. Et no. in. ca. bone iam allc. Facta igit citatõe ſi fit p nũciũ rediat nũcius ad iudicẽ. referẽdo ſibi in pñtia tabellionis q̃liter vbi ꝛ qñ et ad quid reum

citauit. Et ista nūcij relatio est i actis scriben da. Et pōt sic scribere tabellio. Anno dñi. &c. die tali cora tali iudice i mei notarij psen tia tal' nūcius retulit se citasse talē inuētum z psonalit' apprehēsum. vel si nō fuit apprehē sus retulit se dixisse pcuratori tali vel fami lie sue q die tali. tali hora ppareret cora pre dicto dño iudice ad pcedendū z ad procedi videndū in tali cā que vertit inter ipsum et talē sup tali re. vel ad iurandū vel ad iurare videndū de calūnia. vel ad videndū iurare testes &c. Ille ꝙo cui ꝑmittit citatio faciēda p lras solet in cedula affixa citatōe vl' in ipa citatōis carta a tergo scribere sub hac for ma. Ego H. pleban⁹ vel rector tal' eccie talē ꝝm formā pātis mādati vel citatiōis ci tauit tali die vt tali die ppareat cora tali iu dice in causa tali p se vel p procuratorem. iu pta pātium lraꝝ ptinētiā z tenorē. vel reco gnosco me lras pātes tali die vel tali publi casse z intimasse z esse fidelit' executū ipsum citādo put recepi i mādatis. In cui⁹ testimo niū sigillū meū pātibus est appēsum. Utrum aūt ordinari⁹ possit citare subditū suū extra iurisdictionē suā p nuncium vel p lras. le. z no. q sic. in. c. romana. in. §. ꝓtrahētes. ō fo. cōpe. li. vj. Qz igit citat⁹ sic p iudicē. z ō ipi⁹ mādato dz in termio cora ipo iudice cōpa rere. Et ꝟ si est iudex ordinari⁹ su⁹ iste qui ci tat seu citare mādat vel delegat⁹. z ꝟ exprimit in citatione. vt supra dictū est. Uel si etiam nō est su⁹ ꝓprius iudex ordinari⁹. hz tñ al's iu risdictionē ordinariā. z in citatōe exprimit ta lis causa. q̄ si vera esset deberet cora eo rñ dere. s. qz dic eū ꝓtraxisse vel deliquisse i ter ra q̄ est scz de iurisdictiōe citātis. de q̄ plene p doc. in. c. ij. de dila. Alias si nō cōparerz cō tumax reputaret. Si ꝙo citatio esset talis q̄ nō artaret ad veniendū. z p ꝓsequēs non in ferret ꝓtumaciā. sic est citatio temeraria q̄ ci tatū nō artat. vt in. c. bone. §. de elec. ꝓcord. cle. pastoralis. de re iudi. ꝟ. notorium quippe Et nōnulli sunt casus in q̄bus citat⁹ venire nō tenet. de quib⁹ in glo. notabili. in. c. venies de accu. z ibi p Jo. an. sup ea. Et solet de ꝟ tradi vna generalis regula in. c. ij. de dilati. videlicet q̄ vbicūq; in citatiōe ponit aliq̄d iniustū vel inhonestū. vel tale q̄ certū est ci tato ꝓpetere exceptionē declamatoriā iudi cij. Ut si citat' spoliatus q̄ rīdeat spoliatori in causa ciuili. vel aliter in causa criminali. vel militi alteri⁹ negocia pcurāti. ex q̄ talis error exprimit in citatiōe lre nō tenet citat⁹. Et idem si alias est notorij ꝝm aliquos. de q̄ dicendū vt ibi. Aliq̄ tñ distinguūt. qz aut ipso iure deficit iurisdictio citātis. vt si lai cus clericū citaret. z tūc citat⁹ si istud est no torij venire nō tenet. nec valet pcessus ꝓ eū aut ope exceptōis pōt citat⁹ se subtrahere z cōparere z excipe. al's tenebit pcessus ꝓ eu⁹ de quo p Jo. an. in addi. spe. de cita. §. j. Cō tumax est q̄ trinis edict⁹ vl' vno pemptorio citat⁹ nō venit. vel venit sz nō obedit. vl' illi centiat⁹ recedit. extra de excess. pla. c. ex lris. Ita diffinit Guil in spe. de ꝓtu. §. j. Hosti. i summa diffinit sic. Cōtumacia ē erga iudi cem vel pātū cōmissa inobedientia. Et ōt cō missa. qz sp obediendū est. de q̄ de tē. ord. ad aures. in glo. z sup ea. Et diuersi sunt modi ꝓtumacie. de q̄ in. c. ij. de do. z ꝓtu. in glos. et sup ea. in. c. qm frequēter. vt lit. nō ꝓtest. §. j. Quia si latitat vel impedit ne citatio ad eū ueniat. vel min⁹ instruct⁹ cōparet &c. De q̄ etiā in spe. de ꝓtu. §. j. Itē ꝓtumacia est mul tiplex. Aliqua est ꝓtumacia ꝟa z vere q̄ al's ꝺr euidens z notoria. z q̄n citat⁹ respōdet se nō venturꝫ. nec q̄ trāsponet pedē. ij. q. vj. §. sunt etiā quoꝫ Et an sufficiat ꝟ dicere extra iudiciū. qz si in iudicio diceret. esset indubi tatū Et alias septē dubia circa ꝟ pulcre tra ctat Jo. an. in addi. spe. de ꝓtumacia. §. j.

Secūda ꝓtumacia est ꝟa pāsumpta. vt quia apprehēsus est citatus psonalit'. sz nō venit i termino. l. ex ꝓsensu. §. fi. ff. de ap. Ista ꝺr ꝟa eo respectu q̄ apprehēsus psonalit'. ꝓsumpta tñ ꝺr. qz in nō veniendo potest forte ex cusari ꝓpter aliq̄ impedimentū. Tertia cō tumacia est ficta. vt q̄ nō est apprehēsus per sonaliter sz citat⁹ ad domū. de quo etiam in clementina vnica de do. z ꝓtu. i glo. magna Et valet ista scire ꝓpter sequētia maxime ad istud. qz p ꝓtumacia obligat' ꝓtumax ad re stitutionē expensarꝫ. C. de iudi. l. sanctimus Sz qualitas pdicta videlicet si est ꝓtumax euidens siue notori⁹ aggrauat' ex tali qualifi catione in duob⁹. Primo in expensis. nō di co restituendis. sz ꝓpus restituēdis añ q̄z ab soluet. de sen. excō. venerabilib⁹. §. sec⁹. li. vj. Secūdo in eo q̄ nō habet bñficiū vel etiā redditus vel puētus coram iudice. de quo p Jo. an. in addi. spe. vbi supra. Si q̄ actor est ꝓtumax punietur. vt in. c. actor. de dolo ꝓtu. li. vj. quia soluit expensas z cum ꝟ non admitteret ad aliā citationem. nisi cautiōez

faciat q̄ velit de cetero fidelit cōparere. vt ibi. Pōt tūc etiā reo instāte z docere volēte de iure suo pcedi ad diffinitōz lit. nō pōtes. de quo in. c. cām q̄. de do. z ptu. z q̄lit tūc sit p/cedendū z in q̄bꝫ citatiōibꝫ vocād⁹ sit actor ptumax. plene p Jn. z alios in. c. j. vt lit. nō pōtest. Sz si re⁹ est ptumax penas bz. q̄a pōt excōicari. Uel si talis est cā in q̄ potest fieri missio. z in q̄ procedi nō potest lit. non pōtes. Sz si est cā in qua pcedi potest lit. nō con test. ex ꝓuilegio iurꝭ vel boīs. vt dicit supra in clemē. dispēdiosam. de iudi. z in clemē. se pe. de ꝓ. sig. Tūc procedi potest in ꝓncipali ad receptionē testiū z ad diffinitiuam sniaz in penā ptumacie rei. Jta tñ q̄ reus citet ad singulos actus. de quo etiam supra dixi Et sic ꝓseruatores dati vniuersitatis studiorū. cē. procedere possunt in principali ptra ptumacem. cum de speciali mandato principis procedere debeāt summarie z de plano. cē. Possunt tamē si volunt ptra reū ptumacez procedere ad excōmunicationē vel missiōz sicut alius iudex. Termino igitur citatiōis aduenīente actor cōpareat p se vel p procuratorem eius. si talis est causa in qua constitui potest procurator cū litteris citatoriꝭ z faciat fidem iudici. de executiōe seu insinuatiōe citationis facte reo p modum quem ꝓdixi. accusando ptumaciā z absentiam ipi⁹ citati. petēdo pnūciari eū z reputari ptumacez. z ptra eum tanq̄ ptumacē procedi. vt. C. ō iudic. properandū. §. z si quidem. Et notat p Guil. in spe. de ptuma. §. sequit. z de cōparitione. §. j. Et facit singula redigi z cōscribi in actis. de pba. quoniā ptra. Et iudex pronunciabit seu reputabit eum ptumacem. dicendo. Talem p nos z de mandato nostro citatū in diē hodiernū ad instantiā talis super re vel causa tali z sufficienter expectatū nec p se nec p responsalem cōparere curantem ad petitionē z requisitionē ipsi⁹ actoris vel sui procuratoris cōparentis. et eiusdem absentis cōtumaciā accusantis z petentis eundē p nos ptumacē reputari. reputamus put est merito ptumacem

Et iuxta istam formā scribet etiam tabellio. s. Anno dñi cē. die tali. hora tali. corā tali iudice cōparuit talis actor vel talis ipsius procurator. q̄ procurator mādatū ꝓcuratorium cui⁹ tenor inferi⁹ inserit ꝓduxit vna cum lr̄is citatoriꝭ z aliꝭ litteris sigillo tali sigillatis, vel instrumētis sup executionē citationis eiusdem ꝓfectis. quaꝝ tenor similiter infra cōtinet. Et talis citati z nō comparētis ptumaciā accusauit. petēs eum p ipm iudicem pnūciari z reputari cōtumacē. z sibi de cerni ptra eū lr̄as oportunas. quē diutius expectatū ipe iudex ptumacem reputauit. z lr̄as ptra ipum decreuit oportunas. necnō vis an sic scribat tabellio in psona sua vl̄ in psona iudicis. Isto modo talē nō cōparentem diutius expectatū reputam⁹ ptumacez cē. de quo de ꝓuer. ꝓiuga. dudū. de dolo et ptuma. c. j. z. ij. Et ita debet actor cōparere in termino corā iudice z ptumaciā rei accusare. Si g̃ etiā actor nō cōparet. tūc fiet cōpensatio ptumacie actoris cū ptumacia rei vt no. de do. z ptu. actor. li. vj. Si aūt reus nō cōparet z etiā iudex est absens vel impedītus. ita q̄ si cōparuisset nō fuisset pcessuz in causa. an reputet ptumax ꝓdēnari debeat in expensis est glo. notabilis in. c. vl. ō dolo z ptu. z est glo. vlt. Et potest iudex a qua vult pena incipe. videlicet vel ab excōicatō ne vl̄ immissiōe. vt in. c. tue. vt lit. nō pōtes. vt ibi no. Et dz altera a pn. esse ꝓtē⁹ q̄ magis timet. vt. e. ti. c. q̄m. §. vlt. in fi. Honestum tñ esset vt a missiōe incipet. q̄ pus est recurrendū ad res q̄ ad psonas. vt ibi not. Judex g̃ pcedendo ad missionē ꝑ ptumacē in actiōe reali. puta super equo vel fundo. Decernit actorē mittendū tūc in possessionē rei petite causa custodie. Et fiat missio p h̄ fba. Decernimus ꝓstitutū⁹ vel mittimus vl̄ iubemus te esse possessorē talis rei causa custodie Et volum⁹ q̄ tal⁹ miſter noster ponat te actualit in possessiōz. z talē mistꝝ debz dare iudex vt h̄ ipleat z ei referat q̄n factū sit Jta dic Jn. in. c. j. de eo q̄ mit. in pos. Et licz Jn. ponit etiā ibi aliā missionis formā. illa tñ ibi placet Hosti. z Jo. an. in nouella. Et ex tali missione ex pmo decreto actor erit possessor rei. sz cōmutabit. sic q̄ si re⁹ venerit corā iudice infra annū. z cautionē pstet de stando iuri z restituat expensas actori. ipe possessio nē recupabit. vt in. c. q̄m frequent. §. i aliꝭ vt lit. nō pōtes. Et dato q̄ actor missus ꝓpter potētiā rei vl̄ cā doli nō possit possessionez corpalit adipisci. adhuc iurꝭ dispositōe itelligit possidere ad effectū pscriptōis annualis vt in. c. ꝓtingit. ō do. z ptu. Si h̄ re⁹ nō, venerit infra annū pstādo cautōz. vt dictū est restituēdo expēsas Actor etiā citra scōm decretū p anni discursū ver⁹ erit possessor fm

cõem opionẽ. vt in alle. §. in alijs. z ibi no. ō do. z ꝓtu. ꝓtingit. z reꝰ nõ audit nisi supꝓ ri etate illiꝰ rei. Si aũt ẽ actio ꝓsonal'. puta qꝝ agit certi ꝓditõe ex mutuo. z reꝰ est ꝓtumax. mittet actoꝝ i possessionem rerꝝ mobiliũ ꝓtu macꝫ si talia hꝫ. Alioq̃n in possessionẽ imo biliũ ꝓ mõ z mẽsura debiti declarati i libel lo actoꝫ. qõ etiã hꝫ declarare iuramẽto Et an ꝑ sufficiat vl' reg'at' ꝓbatio ꝓ testes vl' in strumẽta. tractat Guil. i spe. de cõtu. §. seq'. ꝑ. Itẽ qõ ōr de offi. inō. §. vl. ibi ꝙ Jo. an. i addi. spe. sup ꝑ. iij. dicẽdũ. z ꝑ. vj. q̃rẽdũ. Et vsq; ad q̃stũ tps tũc audiet reꝰ sup illis rebꝰ in gs missio fct̃a est. le. z no. vt lit. nõ cõtest. qñ. §. vl. in fi. z i glo. fi. z sup ea. qꝝ audit' do nec iteruenĩat scõm decretũ. Pꝰ scõm ꝑo de cretũ an z qñ audiat'. refert an ꝓ scõm decre tum sit adiudicata possessio actori. an res sit adiudicata insolidũ. Si est adiudicata pos sessio audit'. sꝫ actor habebit cõmodũ posses sionis donec ꝓncipale sit finitũ. Si res est adiudicata insolidũ ꝓclusa est via reo. quia tũc nõ audit'. Et ista hñt locũ i ꝓtumace añ lit'. cõtes. Quid ãt fit i cõtu. pꝰ lit'. cõtest. con tracta. z q̃liter ꝓcedet'. patebit loco suo. Et iste est vnꝰ modꝰ ꝑm quẽ ꝓcedet' ꝯ cõtumacẽ nõ tñ multũ festinabit iudex ad faciendam missionẽ. ō do. z cõtu. cõtingit. in glo. j. Pu nit' etiã cõtumacia ꝓ pignoꝝ captiõnẽ. extra de do. z cõtu. c. ij. Jnstit'. de execu. tu. §. fi. ꝓ mulctã. z modis aliꝫ. de q̃ in spe. ō cõtu. §. vlt'. ꝑ. sꝫ nũq̃d facta. z ꝑ. itẽ ꝓ mulctã. Et qꝝ iudex etiã eccl'iastic' ꝑt ꝙponere mulctã. ha bet' de pe. licet no. ō do. z cõtu. c. j. Et ō mul cta ponit hosti. spẽalẽ rubricã in sum. ō sen. z re iudi. Et de ea tractat spe. ō sen. pla. §. ij. ꝑ. est z q̃rta. Si aũt iudex vult infligere cõ tumaci penã excõicatiõnis si ꝓcedat ꝯ eũ. qꝝ hꝫ eũ monere vt adhuc obediat cõparẽdo i fra certũ terminũ cõpetentẽ. z cõtumaciã su am expurget. Et si iudex ẽ delegat' ꝑt scri bere sub ista forma // A. decanꝰ vel scolasti cus z̃. tal' eccie. inder cause. z a ptiũ infra scriptaꝝ a se. ap. spẽalit' delegatꝰ Uniuersis z singul' ꝓpositꝫ. decanis. custodijs. hebdo madarijs. plebanis. z diuioꝝ rectorijs. cura tis. nõ curatꝫ. clericꝫ. z notarijs publicꝫ. qui buscũq; p ciuitatẽ z dyoc'. talẽ. ac al's vbili bet cõstitutꝫ q̃ ꝑntibꝰ fuerint req̃siti Salu tẽ in dño. z mãdatꝫ nr̃is. imo verꝰ aplicꝫ fir miter obedire. Hup autoritate aplica nob̃ i hac ꝑte cõmissa. citauimꝰ z citari fecimꝰ talẽ vt tali die sibi ꝓ termino ꝑemptorio assigna to cõpareret in tali loco legitime coꝝ nobis q̃relis tal' rñsur'. Dz qꝝ idẽ citatꝰ in termio hmõi sufficiẽter expectatꝰ cõparere cõtẽpsit Uñ ꝓdicto A. actore vel eiꝰ ꝓcuratore co ram nobis in termino ꝓdicto comparẽti. et ꝓdicti citati non cõparẽtis cõtumaciã accu sante petẽte ipm ꝓ nos cõtumacẽ reputari. z ꝓ cõtumacia hmõi ꝯ eũ ꝓcedi. ipm reputa uimꝰ. put erat merito contumacẽ. z ꝯ eũ du ximꝰ. put iustũ fuerit ꝓcedẽdũ. Idcirco vo bis oĩbꝰ z singul' coniũctim z diuisim i ꝑtu te scrẽ obediẽtie z sub pena excõicatõis quã in vos z i quẽlibet vestꝝ si mãdatum nr̃m hmõi neglexeritꝫ vl' contẽpserit' adimplere canonica tñ triũ diex monitione ꝑmissa in his scriptis ferimꝰ firmit' z districte ꝓcipien do mãdamꝰ. q̃tin' accedatꝫ vbi ꝓꝑea fuerit accedẽdũ. z memoratũ A. contumacẽ pub lice z diligẽter moneatꝫ. quẽ nos ꝓsentibꝰ ꝓemp. ammonemꝰ vt añ. xij. dies continuos a monitione hmõi computãdos. ꝑdictã su am purgãdo contumaciã. iuri ꝓeat coram no bis. aut cũ ꝑfato A. actore amice vl' in iure se componat. Alioq̃n ipꝫ ꝓ contumacia hꝰ modi excoicamꝰ i dei noie i his scꝑtis. quẽ sic excoicatũ publice infra missaꝝ solennia coram ꝓpli mltitudine ō ambonibꝰ denũcietꝫ diẽ executionis z̃c. vt ꝫ in forma citationis. In ista forma ponit narratio qũo reꝰ fuit ci tatꝰ z ñ comparuit. z fuit eiꝰ contumacia ac cusata Dz ista ꝑba narratiua ꝑ ñ probãt. vt in cle. lr̃is. ō proba. Oꝓtet q̃ q; ō ꝑ constet ꝓ registꝝ cause seu ꝓacta conscꝑta ꝓ tabellio nẽ z̃c. Et ido dixi. dñt redigi i actꝫ z actitatꝫ Itẽ monet reꝰ añ excoicationẽ. qꝝ sꝑ sniam excoicationis z etiã alias snĩas cẽsure ꝑce dere dz monitio. al's ipa snĩa excoicationis est iniusta ex ōrdie. z eã proferẽs hẽbit penas. de q̃b in. ca. sacro. in ꝑn. de sen. ex. Et q̃n sic fert' snĩa excoicationis ñ ꝑmissa monitione vl' al's sub conditione si monitus' putauerit sniam iniustã vl' ꝑceptũ seu monitionẽ. dz ap pellare infra tps monitionis vl' añ conditi onẽ. ad ꝑ vt appellatio suspendat sentẽtiam excoicationis. de q̃ in. c. ꝑterea. ij. de appell. Et dz monitio hr̃e competẽtia tpis iterual la. Uñ aliq̃n ponit i monitorio vt infra. tij. dies. q̃z q̃ttuoꝝ ꝓ ꝑmo. q̃ttuoꝝ ꝓ scõo z relicq̃s q̃ttuoꝝ ꝓ ttio z ꝑemp. termio ac mo nitione canonica assigm̃ z̃c. ō q̃ i. c. constitu tionẽ. de sen. ex. li. vj. nisi facti necessitas alit

suaserit moderãda. vt qr ptes sunt ad rixas z ad arma parate. eo. ti. z. c. Sufficit tñ sine illi⁹ clausule expssione si al's sit cõpetens termin⁹ si ptra collegiũ vl' vniuersitatẽ est pcedendũ. qr vniuersitas vel collegiũ non põt excõicari. vt in. c. romana. §. in vniuersitate de sen. excõ. li. vj. tũc dz collegiũ vl' vniuersitas interdici. Uñ dr tũc in forma. i singulares psonas excõicatõis. in capl'm vl' quẽtũ suspensionis. z in eccl'iam vel monasteriuz interdicti snias ferim⁹ zc. vel vniuersitatem ipam interdicim⁹ zc. Si aũt est eps vl' superior archiepus pmo dz suspẽdi. s. ab ingressu eccie. nisi nimia pteritas ptumacie exigat deinde crescẽte ptumacia interdici. tertõ excõicari. vt in. c. ẽ. de offi. dele. li. vj. Subiũgitur in mãdato extũc put ex nũc. ex nũc. put extũc. sz h nõ oportet. vt no. in. ca. pterea. c. ẽ. de appel. p Jn. z Hosti. z Ab. s. ẽ. excõmunicatũ. z in cle. vnica de pces. pben. sup ẽbo ex nũc. Itẽ dr in his scriptis excõicam⁹. zc. qr snia excõicatõis ferri dz in scriptis. de sen. ex. c. j. li. vj. §. qsqs igit. Sz q dicatur d snia in his scriptis. credit Guil. in spe. ti. de sen. pla. §. Ut aũt. ẽ. z nota. q excõ. sen. q nõ sit necessariũ. Cõsuluit tñ q dicat deinde si excõicat⁹ pseueret in ptumacia iudex procedat ad aggrauatõz snie. Uñ crescẽte contumacia. crescere debet z pena. vt lic. nõ ptest. qm frequẽter. in fine. Et tunc solet scribi sb ista forma

Talis iudex delegat⁹ vl' ordinari⁹ tali rectori zc. Salutẽ in dño zc. Dudũ auctoritate aplica nobis i hac pte cmissa si est delegat⁹. talẽ citam⁹ z citari fecim⁹ in terminuz talẽ ad instantiã talis. Et qr in termino huiusmodi cõparere ptumacir nõ curauit. nos pro ptumacia hmõi tulim⁹ snĩam excõicationis in eundẽ. z ipm mandauim⁹ excõmunicatũ publice denũciari Sz qr idẽ i hmõi sua ptumacia pdurando pdictã excõicatõis snĩam temere ptempsit z dãnabiliter i ea pfordescit. Quare cũ crescẽte ptumacia merito crescere debeat z pena. vobis mandamus quaten⁹ pdictũ N. excõmunicatũ singulis diebꝫ dñicis z festiuis accensis candelis z demũ extinctis in terrã piectis. sonantibusqꝫ campanis publice de ambone coram pplo nũcietis z faciatis tãdiu excõicatũ euz ab omnibꝫ arti⁹ euitari

Ordinarij breuius sic scribunt.

Talis ppositꝰ vl' offic. tali rectori seu plebano Salutẽ in dño. Quia tal' citat⁹ a nob in certũ terminũ ad instãtiã tal' nõ cõparuit. q re vob mãdam⁹ q tenꝰ eũ pempt. moneat' vt adhuc infra. x. dies ptinuos a receptõe pntium cõputãdos se cũ pdicto N. amice vel iure cõponat. Alioqn ipm excõmunicam⁹ i dei noie in his scriptis quẽ sic excõmunicatum publice de ambonibꝫ nũcietis. Datũ Anno dñi zc.

Aggrauationẽ sic scribũt officiales

Offic. vel iudex general' plebano tal' eccl'ie Salutẽ in dño. Quia talis excõmunicatꝰ a nob p ptumacia ad instãtiã tal' hmõi sententiã nõ formidat. q re vob mãdam⁹ q tenꝰ ipm excõicatũ singul' diebꝫ dñicis accensis cãdelis z pulsatis cãpanis publice d ambonibꝫ nũcietis. Datũ zc. Alteri⁹ si adhuc curat parere iuri z petere absolutõz dirigit aliud mãdatũ sub ista forma vt sequit

Offic. tal'. zc. Salutẽ in dño. Licz talẽ dudũ excõicauim⁹ p ptumacia aggrauatõnis snia subsecuta ad instãtiã tal'. Ipe tñ hmõi snias temere sustinet aio indurato. q re vob mãdam⁹. q tinꝰ eũ excõicatũ z aggrauatum sic pus publice nũcietis. inhibẽtes omnibꝫ z singul' vr'is prochianis ne eidẽ sic excõmunicato emẽdo vl' vendẽdo sal. aquã. ignẽ. cibũ vel potũ mistrando. vel alias quis genere cõmunionis phibite pticipẽt. quis mõ facies zc. Al'sic. si canonicã z nr'am fugere voluerint vltionẽ minoz excõicatõnis snia quã p h incurrũt fore ligatos publice nũcietis. Al'sic. alioqn ꝯ ipos p excõitõis snias vl' alias penas put iustũ fuerit procedem⁹

Et sciẽdũ q pticipates excõicato regulariter incurrũt minorẽ snĩaz cũ sit veniale. d q in. c. cũ sacris. qd me. cau. z ibi ple. p Jo. an. i cõmẽto. z. c. cũ desideres. de sen. ex. post ẽn. Sũt tñ aliq̃ psone puilegiate vt pticipẽt excõicato. de qbꝫ in. c. qm̃ m'tos. xj. q. iij. Et i certꝫ casibꝫ etiã eis licite p alias psonas cõcak. de qbꝫ in. c. si ẽ. de sen. ex. cũ ocord. Et licet pticipates etiã añ inhibitõz iudicis incurrũt minorẽ. tñ ista inhibitio sit eo q plus timeri solz qd spẽaliẽ iniungit qꝫ qd generaliter impak. Itẽ ex h maiorꝫ surgit pceptus qd ꝯ phibitionẽ iudicis fit vel fac. vt no. in c. alle. sacris Participates tñ excõicato non possunt ppter h excõicari maiori excõicatõe nisi pus nominatim z in specie nominẽtur. vt iuxta formam z dispositionez capituli cõstitutionem. de sen. excõ. li. vj. Et pticipãs i

crimine eadē snīa innolutt. de q̄ in. c. si pcu/
bine. de sen. excō. ¶ Postea si nec sic p̄ pcu/
mac̄ a sua pcumacia reuocari. solet idici ces
satio a diuīs q̄diu pñs fuerit excōicatus. z
etiā istā p̄cedere dz monitio. qz omnē vindi
ctam p̄cedere dz monitio. xij. q. ij. idigne Et
scribunt p ordinariū sub hac forma
¶ Offic. talis tali plebano Salutē in dño.
Quānis tal' dudū a nobis excōicatōis snīa
pcumacia ad instantiā tal' innodat' diuer
sis aggrauatiōib⁹ subsecut'. idē tñ N. snīas
bmōi z penas pcemnēs eas temere sustinet
z in eis sordescit aio obstinato. Vñ sua exi/
gente pcumacia ipm magˢ aggrauare ppel
limur. vl' ō ipm rigidi⁹ nos pcedere oportet
Jō vob mādam⁹ quatenꝰ pcōsules cōsules
z maiores ipi⁹ opidi tal'. vl' iuratos z poten
tes tal' ville publice moneat' vt infra dies
viij. vl'. xv. pdictū excōicatū ab eoz pssortio
pticipatōe z cōmunione eccie. excludāt. vl'
ꝫtū in eis est ipm inducāt. vt ad sctē matr'
eccle gremiū redeat. iuri pareat coz̄ nobis
z bñficiū absolutōis curet obtinere Alioq̄n
q̄diuz quotiēs idē excōicat⁹ in eccia vestra
vel ei⁹ termīs pñs fuerit vel moram traxerit
domiciliū vel mansionē habuerit. cessetis z
cessare faciatis ab officio diuinoz. quez sic
suspēdim⁹ dei noīe in bis script'. Datum xē.
¶ Aduertenduz tñ q̄ p pecuniario debito
nō potest fieri interdictū generale. vt in ex
trauagāti. pinde Bonifacij. viij. Et an di
cta cessatio censeat' general' vel spēalis. tra
ctat' Jo. calō. ti. de cita. in tractatu de censu
ra eccl'iastica circa fi. Et i pdicta forma mo
uent maiores loci. qz snīa bmōi p quā indu
cit cessatio etiā ipi puniunt'. Dz qz pncipa
liter ferī snīa ō pcumacē. Et iā ipe deberz p
tus moueri. vt supꝰ allegatum est. Vñ pdicta
forma in formis ordinarioz frequētat'. sz iste
forme nō sunt ita p̄cise q̄n mutāt' fm diuer/
sitatē foroz. Cōueniūt tñ in effectu. z facile
est stilū z ꝓsuetudinē cuiuslibet fori practi/
cū seq̄. Solet etiā istī pcessus aggrauatōnū
dilatari diuersis modis scribēdi sic. ¶ Vñ
ō ipm sua pcumacia exposcēte ad penas q̄i
ores nos pducere oportet. vt q̄s timor dei a
malo nō reuocat. coerceat saltē seueritas ec
clesiastice disciplīne. de vi. z ho. cle. vt cleri/
coz̄. Vel sic Cū nos dudū talem p cōtu/
macia ad instantiā tal' duxerim⁹ vinculo ex
cōicationis innodandū. Ipeq̄ pcempt' z ec
clesie clauiū tāq̄ inobediētie fili⁹ adhuc in
graue salut' aie sue p̄iudiciū z scandalū fide
lium ptinacit̄ in sua pcumacia pseueret. Jō
ne de sua pcumacia possit gloriari. z ne fa
cti sui puersitas alīs trāseat p̄sumptoribꝰ in
exemplū. sz pot⁹ pena ipsi⁹ sit met⁹ alteri⁹ xē.
Et maxime q̄n ordinari⁹ pcedit ad correctō
nem excessuū solēt scribere. videlicet Jdcir
co ne facilitas venie alīs incētiuz tribuat
delinquēdi. i alle. c. vt clericoꝝ. Jtē q̄ si ea
babet q̄ malev̄sur pank' l' ppetrank' omittim⁹
excessus viā alīs ap im⁹. vt. xxxv. q. ix. Loci
Vel sic. Quia abscindenda sunt vulnera q̄
fomētoz nō sentiūt disciplinā. l. xxxij. dis. plu
rimos. Jtē vt alīj ei⁹ exēplo a silib⁹ arceant'
de vi. z ho. cle. clericos. Jtē pena vnius sit
met⁹ alteri⁹. vt in. l. capitoliū. §. famosioz. ff.
de penis. Jtē ne facti puersitas alīs trāseat
in exemplū. in. c. tāta. de excess. pla. circa me/
diū. Jtē q̄ vbi maioz est culpa. maioz dz ex
ercerī vindicta. de here. excōicam⁹. §. credē
tes. Jtē q̄ vbi magˢ excedit' est seueri⁹ iudi/
candū seu vindicādū. in. c. tāta. ē alle. Pōt
etiā pcedi ō pcumacē ad suspēsionē ab offi/
cio z bñficio. Et q̄lis ordo seruād⁹ sit i infli/
ctione penaꝝ. no. in. c. cū nō ab hoie. ō iudi.
q̄ ali⁹ est ordo q̄n pene sunt infligēde. p̄ pcu/
macia. z ali⁹ p crimie. vt no. in glo. vl. z sup
ea. Et ō tanto maioz est pcumacia de q̄to a
re minoꝝ insurgit. vt no. Joh. an. xcvj. dist.
duo. in glo. sz male. z no. c. ti. c. cū nō ab hoie
Jtē si cōparet coz̄ iudice. nō tñ vult rñdere
nulla iusta cā eū excusante. vl' illicentiat⁹ re
cedit. reputabit' pcumax. vt dixi ē. in descri/
ptione pcumacē. Jtē dz citat⁹ tēpestiue arri
pere iter. q̄ si tarde arripiat ex impedimēto
sibi in via ptingēte nō excusabit'. Jta colli/
git ab ar. in. c. cū in veteri. de elec. Et ibi per
Jo. an. ē. pnl'. glo. fac. c. venerabilib⁹. de sen.
excō. §. idē est. i glo. Et si citat⁹ mittit pcura
torē. sz iste ñ cōparet z pcumax efficit' ppt ta/
lem pcumaciā pcuratoꝝ nō dz excōicari do
min⁹. sz tūc q̄n dñs eū scit z ñ purgat. vt i. c.
f. vt lit. nō ptes. Et vt snīa excōicatōis p pcu
macia pcuratoris iuste ferat' ō dñm dat ibi
Hosti. ꝓsilīū. q̄ iudex añ q̄ hāc snīam ferat.
significet dño pcumaciā pcuratoꝝ. assignā
do sibi terminū ad eū purgandū ne possit p
tēdere ignorātiā. Et licet non possit dñs ex
cōicari ppt pcumaciā procuratoꝝ. vt dictū
est. pōt tñ ō ipm missio fieri. dānabilit' etiaz
punit' in expēsis. vt dicūt Hosti. z Jnno. in
alle. c. j. vt lit. nō ptest. Dz dñs hz actiōz ō

ꝓcuratorē.de q̄ ibi plene.ꝛc. ¶ Deinde si cō tumax excōicat⁹ veniat coraꝫ iudice ꝛ velit stare iuri ꝛ petat absolutōꝫ.dꝫ absolui recepta cautōe q̄ iuri pareat.vt in.c.q̄ frōte.de ap. Et ad ħ est ps citāda p q̄ lata fuerit sñia excōicatōis.dato tñ q̄ nō vocet tenet absolutio.de q̄ ibi no.ꝛ dō iudi.c.j.ꝛ in spe.de ꝓtumacia.§.fi.ff.sꝫ pone. Dicunt tñ ꝑe.Ab.ꝛ egidi⁹.q̄ ps exħ grauat ꝛ poterit appellare.ꝛ ħ p̄cipue q̄n excōicat⁹ erat p manifesta cl̄pa q̄ tūc debuisset p̄cedere satisfactio.ꝛ recurratur in hac materia ad glo.añ penl̄.in.c. ex lr̄is.de offi.dele.ꝛ de symo.ad aures.vbi dꝫ Si iudex vl̄ ps fecit expēsas ꝑt illi⁹ ꝓtumaciam q̄ ille añ sunt soluēde q̄ꝫ absolua.ō ff. sig.ex pte.j.vt lic.nō ꝓtest.q̄m .§.in alijs.cū ꝓcorō. ¶ Sciendū est q̄ si excōicat⁹ staret p annū ptinacit in excōicatione.exħ surgeret ꝓra eū suspitio q̄ male sentiret de articulis fidei. Et ista ptinacia annualis pseuerāti iducit suspitionē hereſis.ꝛ pro tali suspitiōe q̄ est probabilis possit excōicari. Et si tunc itex in tali excōicatione lata pro suspitione hmōi pseuerauerit p annū.iudicabit hereticus.de q̄ de purga.c.inter.xj.q.iij.c. rursus. ꝛ.c.quicūq̄. Si aūt citat⁹ ꝑter infirmitatē vel aliā iustā causam impedit q̄ venire non potest ad mandatū iudicis ꝛ causa ē ardua in q̄ nō tenet ꝓstituere ꝓcuratorē.dꝫ mittere excusationē si impedimentū est tpale. ꝛ ipe est talis q̄ in iudicio p se stare pōt.de q̄ in c.querelā.de pc.ibi plene de ħ. Et si causa ē modica dꝫ mittere ꝓcuratorē. Si autez ipe citat⁹ iuit seu misit.ꝛ detēt⁹ fuit ipe vel ꝓcurator in via seu al̄s impedit⁹ si ex facto alicui⁹ ħ ꝓtingit hꝫ actionē ꝑ dolose detinentē seu impedientē si est soluēdo.si nō est soluendo restituit ex clausula generali.ff.ex q̄.causa.in inte.resti.l.sed ꝛ si.§.vlti. De quo in ca.ex lr̄is.de resti.in integ.ꝛ in.c.cum Bertoldus.de re iudi.ꝛ per Innocen.de cōparitionibus

¶ Qualiter re⁹ cōparēdo coram iudice p quē est citatus se debeat habere

Reus ergo si cōparet tūc licet supbꝫ humiliter.ꝛ licet melancolic⁹ bilarit dꝫ se iudici p̄sentare ne iudicē exasperet.ꝛ dꝫ cōparere in loco ad quē citat⁹ est.vel vbi p iudicem ꝛeddi ꝓsueuit. Et si est iudex delegat⁹ vl̄ al̄s non est ꝑt⁹ ordinari⁹ ipius, nō statim in eū vel iurisdictionē suā ꝓsentiat.sꝫ ꝑmittat ꝑte stationē q̄ꝫ p talē cōparitionē vl̄ actū faciē dum coraꝫ eo nō velit in ipm tanq̄ꝫ in suum iudicē cōpetentē aut in ipsi⁹ iurisdictionem ꝓsentire.nisi inq̄ꝫtū tenet de iure.de q̄ i spē. de cōparitione.§.hoc q̄ꝫ. Et aduertat ille q̄ protestationē fac̄ q̄ ista clausulā vel adiectōnem videlicet. Nisi inq̄ꝫtum de iure tenetur non omittat. Un̄ dicit notabiliter Inno.i.c. cumana.de electione. q̄ fatu⁹ est q̄ cōparēs coram iudice ordinario vel delegato ꝛ non protestat q̄ nō ꝓsentit in ei⁹ iurisdictionem. qz potest iudex eū exħ pronūciare ꝓtumacē de iudi.c.j.de ff.sig.ex pte.j.eo q̄ noluit stare iuri.ꝛ sic poterit excōmunicari. Nec⁹ si addit in protestatiōe nisi inq̄ꝫtū de iure debeo fm eū. Et si re⁹ cōparet p ꝓcuratorē petat actor q̄ doceat ꝓcurator de mādato ꝓcuratorio qđ oñdere dꝫ procurator rei ñ occultare.ō appel.sepe.in pn. Et si ꝓcurator producit mādatū petat copiā eius actor.et etiā inducias deliberādi sup ea. Et idem si actor p ꝓcuratorē cōpareret.re⁹ vl̄ procurator ei⁹ petat copiā ei⁹ ꝛ terminū ad impugnandū si videbit sibi expedire. Re⁹ etiā vl̄ ꝓcurator ipi⁹ si iudex est delegat⁹ petat copiā sibi fieri sue iurisdictōis.de offi.dele.cū in iure. Petat igit originale rescriptū sibi exhiberi vt ibi no. Et sil̄r dari terminū ad dicendū ꝛ opponendū si voluerit ꝑ rescriptuꝫ Et iudex hꝫ illa decernere.al̄s esset loc⁹ appellandi.prout spe.tradit de ħ formas i tractatu de libel.ꝓcep.in ti.de appel.§.añ oñia in sexta forma. Et ista oīa sic p ptes vel eoz ꝓcuratores petita ac p iudicē ōcreta ꝛ ad missa debēt p notariū cause in act.ꝓscribi. Et pōt sic scribere tabellio Anno dñi ꝛc. die tali.hora tali.ꝛc.cōparuit coraꝫ tali iudice talis cleric⁹ vel laicus.vl̄ tal̄ ipsi⁹ ꝓcurator q̄ mādatū ꝓcuratoriū infrascripti tenoris produxit. Et tal̄ ad sui instantiā ꝛ horā hmōi citati q̄rimonijs ipsi⁹ rūsurus ꝓtumaciā accusauit.petēs eū reputari ꝓtumacē. Ex aduerso cōparuit iudice adhuc ꝑ macē. Et ꝓcurator noie ꝓcuratorio.ꝛ rescriptum apl̄icū originale sibi exhiberi ac ei⁹ et ꝓcuratorij ꝑdicti copiā ei decerni ac tradi ꝛ cōpetentē terminū ad dicendū ꝑ rescriptū ac mandatū hmōi si sibi cōpetierit assignādo. Cui iudex ipe rescriptum originale exhibuit.ipsiusq̄ mandati ꝑdicti copiam sibi fieri

Comparitio rei

decreuit.ac talē die ad impugnādū p̄dicta pro termio pempt. assignauit. Vel i p̄sona iudicis p̄t sic formari. Anno dñi ⁊c.cōpa uit tal' coz̄ nob⁹ petiuit ⁊c.cui exhibuim⁹ decreuim⁹.terminū assignauim⁹. vt in forma ⁊c. In termino ḡ ad p̄missa assignato. si actor p̄curatorij rei.vel si re⁹ p̄curatorij actoris vel rescriptū vl' iurisdictionē iudicis impugnare poterit ex aliq̄ causa impugnet Et q̄ possunt opponi ꝯ rescriptū. p̄curatorē vel p̄curatoris mandatū.s.p̄curatorium. tractat Guil.in spe.de rescripti p̄sentatiōe. ⁊ de p̄curatore.⁊ de cōpe.iudi.aditōne.si non cōpetat sibi exceptio.petat sibi edi libellum. Et istū regularit' actor edere tenet.vt. iij.q. iij.offerat'.de libel.ob.c.j. Et dico regularit' q: fallit in casib⁹ q̄ibi no. Et p̄ß re⁹ nō p̄sentit in iudicē.vt no.in.c.inter monasteriū.de re iudi.nisi p aliquē aliū actū tal' p̄sensus p̄sumat. Vñ vtile est sp de ß p̄testari vt ꝯ dixi Et erit forma p̄curatorij ista si sit in p̄sentia notarij publici.

¶ In noie dñi Amē ⁊c. Inditōe ⁊c. pōtifi. ⁊c.tal' tali die.mēse tali.hora tali.loco tali. In meiq̄ notarij publici subscripti ⁊ testiū infrascriptoꝝ pñtia p̄sonalit' p̄stitut⁹. discretus vir N.cleric⁹ p̄ncipal' vel laic⁹ tal' dyoc̄ mō via iure cā ⁊ forma q̄b⁹ melioribus ⁊ efficacioribus fieri potuit ⁊ debuit. fecit creauit ⁊ p̄stituit ⁊ solēniter ordianuit suos veros certos ⁊ legitimos ⁊ idubitatos p̄curatores actores.factores.negocioꝝ gestores ⁊ nuncios spēales ⁊ generales. ita q̄ generalitas specialitati nō deroget.vel ecōuerso. tales ⁊ tales p̄ntes ⁊ on⁹ p̄curatōis hmōi i se spōte suscipiētes.⁊ talē ⁊ tales absentes tanq̄m p̄ntes ⁊ quēlibet eoꝝ insolidū.ita q̄ ñ sit cōdicio melior occupātis. Ꝯz q̄ō vn⁹ eoꝝ īcepit.alter eoꝝ libere.p̄sq̄ valeat mediare pariter ⁊ finire ad agendū ⁊ defendendū.possit addi.p̄sequēdū p̄tractandum i causa seu causis q̄ vertunt ⁊ esse sperant.q̄ vertit seu verti ⁊ esse sperāt int' ip̄m p̄stituētem ex vna p̄te.⁊ talē tal' dyoc̄.p̄te ex altera.omnesq̄ alios ⁊ singulos sua interesse putātes vel credētes coz̄ iudice tali ordinario vl' delegato. necnō coz̄ q̄buscunq̄ alijs iudicib⁹ ordi.si ue extraordi.dele.vel subdelega.dat' vl' dādis. deputat' vel ōputādis. vel in cā quam ip̄e p̄stituēs monet seu mouere intēdit.libellum seu libellos q̄scūq̄ sūmarias petitiōes petendū dandū recipiendū.dari vel recipi videndū.litē seu lites p̄testandū. De calumnia ⁊ veritate iurādis.ac cuilibet alterius generis sacr̄m licitū ⁊ honestū in ip⁹ p̄stituentis aiaz p̄standū ⁊ p̄stari videndū. Et ex aduerso ß fieri petendū ⁊ videndū.ponendū.articulandū.positōib⁹ ⁊ articul' rñdēdū ponicq̄ ⁊ articulari.⁊ ꝯ eos excipiendū.ac suis rñderi petendū ⁊ obtinendū Testes literas ⁊ instr̄a iura ⁊ munimēta p̄ducēdum ⁊ alteri⁹ p̄tis testes iurare ⁊ p̄batōes videndum.⁊ testes ac p̄batōes ip⁹ ex aduersa p̄te reprobandū ⁊ impugnādū.⁊ crimia ⁊ defect⁹ opponēdū.⁊ p̄bandū declarādū ac declarari videndū.ꝯ declaratōz ac p̄tiū aduersariorū seu aduerse p̄tis dicēdū bñficiū absolutōnis simpliciter vel ad cautelā ac resti. in integ.p̄ncipalit' vel incidēter petendū ⁊ obtinendū cautōes.dandū.petendū.recipiēdū. supplicandū ⁊ allegandū.renūciandū. p̄cludendū ⁊ p̄cludi petendū.⁊ videndū iterlocutorias ⁊ diffinitiuas s̄nias ferri petēdum ab eis.vl' eaz̄ q̄libet ac q̄cūq̄ alio gūamie illato vel cōminato semel vl' pluries prouocandū ⁊ appellādū.appellatōes intimādum ⁊ p̄sequēdū.apl'os dāna interesse ⁊ expensas petendū ⁊ recipiēdū.ac ip̄as expēsas declarandū ⁊ taxari petendū ⁊ videndū.⁊ sup ip̄is iurandū.de locis iudicib⁹ ⁊ notarijs cōcordandū ⁊ pacti scendū.suspectos ⁊ suspecta recusandū.l'ras q̄scūq̄ tā scribēdas q̄ legendas gr̄am seu iusticiā in se p̄tinētes ipetrandū.⁊ impetrat' seu ipetrandis ex aduerso p̄tradicendū aliū vel alios p̄curatores substituendū.⁊ eūdē vel eosdē reuocādū.ac huiusmodi p̄curatōis on⁹ i se reassumēdū.⁊ q̄ties fuerit opportunū Et generalit' omnia ⁊ singula alia faciēdū.gerendū.exercendū ⁊ p̄curādū.q̄ merita causaz̄ exigūt ⁊ legitimis p̄curatoribus a lege vl' a canone sūt cōcessa.q̄ ip̄e p̄stituēs p se facerz vl' facere posset si p̄sonalit' p̄s esset. Et iā si mādatū exigant magis spēale. Promisitq̄ ip̄e p̄stituēs mihi notario publico solēnit' stipulāti.⁊ recipiēti vice ⁊ noie oīm ⁊ singl'oꝝ q̄z interest vel interesse poterit se gr̄ū ratū ac firmū habituꝝ ppetuo q̄cq̄d p̄dictos p̄curatores vel eoꝝ substitutos aut quēlibet ip̄oꝝ actū dictū gestū factū ⁊ procuratū fuerit i p̄missis ⁊ q̄libet p̄missoꝝ.ac volēdo eos ab oi satisdationis onere relevare. Promisitq̄ ipse p̄stituēs mihi vt supra.iudicio sisti. iudicatum solui.cū oīm̄ singulis suis clausulis

oportunis sub oim bonor suor pñtiũ r futurorũ ypoteca vel obligatõe ptestãs ipos procuratores nõ velle tacite reuocare. Sup q̃ bus oĩb r singulis ꝓstituens memorat⁹ me notariũ publicũ req̃siuit vt sibi vnũ vl' plura ꝓficerẽ instrumẽta. Acta sunt h̃ anno In ditione põtificat⁹. mẽse die hora r loco q̃b supra. pñsentibus discretis viris. a. b. c.

Potest etiã mandatũ ꝓcuratoriũ ꝓbari p lras ꝓstituẽtis sigillo suo sigillatas. ꝛ pcu. ex insinuatione. de censi. sopite. ff. de pcu. l. si procuratorẽ. Et no. in cle. j. de pcura. Et iste est casus specialis in quo sigillũ prefati facit fidem. in alle. cle. in glo. j. Et q̃n in lr̃is suis ꝓstituens dat procuratorem. debẽt iste litere dirigi iudici vel aduersario. de q̃ i spẽ. de pcu. §. ratõe aũt forme. ꝟ. ij. §. vt autem. ꝟ. si autem. r in alle. l. si procuratorẽ. Et erit ista forma

Forma procuratorij quo ꝓstituit ꝓcurator p lras ipius ꝓstituẽtis

Honorabili uiro

h dño officiali vel iudici tali. talis. Quicq̃d poterit seruitij reuerẽtie r honoris in causa seu causis q̃ vertit siue ꝟ ti r esse sperat inter me ex vna r tales pte ex altera in iudicio coram vobis modo r forma meliorib⁹ r efficacioribꝫ q̃b possum r debeo. facio creo cõstituo r ordino meos veros r legitimos procuratores. vt supra i alia forma Et cõstituit etiã procurator apõ acta Et põt ꝓstitui procurator clericus vel laicus cũ edictũ hmõi sit phibitoriũ. vt in. c. j. ꝛ pcu. j. Rũso. li. vj. Et procurator ꝓstitut⁹ põt añ lit. ꝓtest. libere reuocari. postea nõ nisi in certis casib⁹. de q̃ in. c. ij. de procu. li. vj. Et i qua etate põt ꝓstitui habet in. c. q̃ generalit eo. ti. li. vj. Itẽ r absens r pñs potest ꝓstitui procurator. e. ti. li. vj. in. c. licet. Et ibi in glosa. q̃ In forma hmõi mãdati primo ponitur clausula insolidũ. vnde sine tali clausula pluribus procuratoribus cõstitutis vn⁹ sine altero nõ esset admittẽdus. nisi i causis electionũ. r in alijs spũalib⁹ vbi põt iudex idoneũ magis eligere. vt in. c. si duo. §. sane. de procur. li. vj. Subdit clausula ista. ita q̃ nõ sit melior ꝓditio. ꝛc. Quis sit isti⁹ clausule effect⁹ habetur in. c. si duo. iam alleg. ibi de h̃. Et vt habetur i forma ꝓstituit ad agendũ r defendendũ. Vñ si est actor ꝓstituit procuratorẽ solũ ad agendũ r nõ ad defendendũ. pcurator talis defendere cogit vel satisdare de defendẽdo. vt no. de procu. q̃ ad agendũ. li. vj. in glo. j. Et in spe. e. t. §. j. ꝟ. Itẽ excipit. Dic let tñ si dicat ad agendũ et excipiendũ. cũ cipere sit defendere. vt no. in. c. imparor. de iura. ca. Itẽ si re⁹ ꝓstitueret ad agendum tñ ꝓdemnãd⁹ esset actori ad expẽsas. ꝺ procu. ꝓstituẽs. Itẽ ꝺr in forma ad dandũ r recipiendũ libellũ lit. ꝓtest. Et ista r silia que sunt de suba ordinis iudiciarij potissime exp̃mũ tur. Si tñ aliquor taliũ nõ esset facta specificatio. p h̃ nõ viciaret. exq̃ ꝺr p̃mo ad agendum r defendendũ. Cautũ tñ est illa exp̃mi r ita seruat. Itẽ ꝺr ad pstandũ iuramẽtum de calũnia ꝛc. Et nisi h̃ exp̃meret in mãdato nõ admitteret ad hmõi mandatũ pstãdũ de iura. calum. c. vlt. li. vj. Sunt ergo aliq̃ act⁹ pro quor exercitio p procuratorẽ fiẽdo requirit speciale mandatũ. q̃ quidẽ act⁹ enumerãtur in. c. qui ad agendũ. de procu. li. vj in glo. magna. Itẽ ꝺr in forma procuratorij ab interlocutoria vel snia diffinitiua appellanduz. hoc posset imo teneret procurator etiam si nõ esset expressum. q̃ tenet appellare vel significare dño q̃ appellet si velit. non tamẽ tenet nec potest proseqũ appellationem nisi ꝓtineat in mandato hoc. Itẽ ꝺr alijs vel alios procuratores substituendũ ꝛc. h̃ non potest procurator ante lit. ꝓtest. nisi habeat specialiter in mãdatis. Postea potest etiã si nõ cõtinetur in mãdato. vt in. c. j. ꝺ procu. li. vj. de quo ibi. Dicit etiam in forma mandati potestas substitutũ reuocandi. alias sine tali clausula vel potestate sibi tradita ñ posset substitutũ reuocare. vt in. c. ij. de procu. li. vj. Item subdit clausula Et generalit omnia. ꝛc. Et ista clausula q̃uis generales. et verbo generalitatis h⁹ mõi nõ potest illa q̃ requirunt speciale mandatum. de quo in. c. qui ad agendum. de procu. li. vj. Item subiungitur. promisitq̃ ipse cõstituens ratum ꝛc. r hoc debet cõtinere in mandato actorit qui cõstituit procuratorẽ. sed clausula que sequitur. s. iudicio sisti. r iudicatum solui ꝛc pertinet ad reum qui habet cauere pro suo procuratore de iudicato soluẽdo r iudicio sistendo. de q̃ ꝺ procu. mãdato. Sꝫ vtrũq̃ ponat in mãdato. q̃ vterq̃ ꝓstituit ad agendum r defendendũ. Et q̃ ꝺr. ꝺcq̃ ꝺ ipos procuratores factum fuerit. Et si diceretur quicquid p eos legitime factũ fuerit ꝛc. non valeret. q̃ etiã quod dolose fac̃ procurator

valet ꝛ nocet dño. De q̄ p Jo. an. in fi. c. j. de dila. in nouella. Et no. in cle. j. de pcur. Et sciēdū q̄ ille q̄ sciēter ꝛ sine ptestatione recipit instrm. vel lras sue pcuratōis in q̄b cōstituēs cauet p ipo sup inclusis in mandato cogit ꝓstituentē defendere. vt in cle. j. ō pcu. Et aliq̄n ꝓstituit q̄s pcurator generalit ad oēs causas ꝛ cor̄ quibuscūq̄ iudicib. ō procu. petitio. ꝛ. c. t. q̄ generaliter. li. vj. Aliquādo ad certā cām ꝛ cor̄ certo iudice Aliquādo mandatū limitat ad certos act⁹ tm. sicut placet ꝓstituēti. Jtē ꝓstituit pcurator ad iudicia vt iā visum est. Etiā q̄nq̄ ad negocia ꝛ ad iudicia. q̄nq̄ simplr. q̄nq̄ ad rez p̄riā. Potest etiā procurator ꝓstitui simpliciter. vel sub forma quotiēs ꝓstituentem ab esse ꝓtingat. Et ū simpliciter est cōstitutus tūc dīs postea p se in eadē causa cōpareat vt causam tractet. censet procuratorē reuocare. nisi protestet. de q̄ in. c. penl. de pcu. li. vj. Interueniūt et q̄nq̄ alie psone i iudicio noīe alieno. videlicet nomīe actoris vel rei. Et q̄nq̄ sine mādato cū cautiōe tm̄ de rato. vt cōiuncta psona. vl̄ cōsors eiusdem litis. Et q̄ censeat ꝓiuncta psona no. de rescript. nōnulli. i fi. cū remissionib. Aliq̄n sine cautione. vt tutor. curator. ꝛc̄. Et q̄n q̄s pcurat causam collegij ō2 sindicus vel yconomus vel causam vniuersitatis ō2 actor. qui etiaz aliq̄n ab vno cōstituit. Et q̄d sit yconom⁹ ꝛ q̄d defensor. orphanotrophus. castald⁹. ꝛc̄. ponit Guil. in spe. pte. j. in rubrica. de his q̄ alieno noīe in iudicio interueniūt vt i rubrica sequenti. Et nō est vis in noīe. s. an vocetur q̄s procurator vl̄ sindic⁹. ꝛc̄. vt in. c. petitio. de procu. Sz bñ est vis in mō ꝓstituēdi q̄tum ad ℔ bñ curat. de q̄ p Jnno. in. ca. imparor. ꝛ in. ca. cū causam. de iura. calum. Et debet pcurator esse instruct⁹. vt dicam ꝛpe suo ꝛc̄. q2 vt dictū est si ñ ipugnat p reū iurisdictio iudicis. vel procuratoriū actoris nec aliq̄d opponit rē⁹ vel opponere poterit ꝺ citationē vel aliā positionē. sz videt se destitutū exceptiōib⁹ q̄ possent opponi añ libelli oblationē. Vel si cōpetāt sibi aliq̄ exceptōes vult tñ eas reseruare. an ℔ possit vl̄ tutū sit. dicā suo loco circa materiā exceptionū dilatoriarum. ꝛc̄.

De libelli oblatione

Restat autem nūc dicere de libello quē actor reo petente tenet offerre. de libel. ob. c. j. imo etiā si a reo non peteret. iudex ex officio suo faciet eū dari. vt ibi no. Et iste ē casus i q̄ supplere potest defectū iuxta ea q̄ habent in. c. bone. de postu. pla. Nō est ne sibi illudat. q2 aliter in diciū nō valeret. Pōt tñ iudex añ dationez libelli facere ꝛ iubere factū proponi ꝑbo p actorē vel suū pcuratorē. de iudi. pastoralis Et eo audito statim reū interrogare sup eo ꝛ si rē⁹ ꝓficeat iudex p̄cipiat ei q̄ satisfaciat. ꝛ p talē ꝓfessionē nō fit lit. ꝓtest. ex q̄ datio libelli nō p̄cessit Jta dic notabilit Bern̄. i. c. dudū. ij. de elec. in glo. que incipit. Sz pone q̄ rē⁹. Nec em̄ ferē tūc sn̄ia diffinitiua. sz fit p̄ceptū reo vt soluat debitū infra certum tps. Sec⁹ si libell⁹ esset oblatus ꝛ sup illo se quereret cōfessio. tūc deberet ferri sn̄ia. ꝛ ita ꝑnatur. Et istā ꝓsuetudinē cōmendat Guil. in spe. de libel. ob. ℣. licet. q2 p eam lites p̄nt minui. q̄ fieri debet. de do. ꝛ cōtuma. finē. Et offertur libell⁹ ꝓpter actorē ꝓpter reum ꝛ propter iudicē. Propter actorē vt ius suum declaret. Propter reū an cedere vel ptēdere velit. Propter iudicē vt sciat qualit forma re debeat sn̄iam. que fm petitionis formaz est ferenda. de ẏmo. licet bely. Jdē no. in allega. c. j. de libel. ob. Et debet ꝓtinere libellus nomē actoris. rei. iudicis. ꝛ causam ipli cantē factū ꝛ inferentē cōclusiuā petitionez Ūñ dicit Jo. de lig. q̄ libell⁹ est silogismus iuristaz. Et dic Hosti. q̄ licet libell⁹ multa debeat cōtinere. sufficit tñ de ꝓsuetudīe approbata q̄ appareat in libello q̄s petat. a q̄. ꝛ quid. ꝛ qualiter. ꝛ coram quo. Dat versus.

Quis quid cor̄ quo. q̄ iure petatur Et a q̄ recte cōpositus quisq̄ libellus habz. Et debet libellus ista cōtinere clare. q2 debet esse sine obscuritate. Ūñ caueat aduocatus formando libellū de nimia generālitate. Jtez q̄ nō ponat ibi vel. de quo de sen. ꝛ re iudi. c. abbate sane. in glo. longa. Jtem nō ponat dictionē si. cum sit cōditional incerta. Jtez caueat a ℔ duplici pgnātiz amphiboloico. ꝛ ab oīmi dubio ꝛ obscuro. Jtē libell⁹ dz esse brevis. Est ei libell⁹ ℔ scḡtura brevis in tētiōz actoris ꝓtinēs ꝺ aduersariū necessario inferēs ꝛ ꝓcludēs. vt no. l. ăpliorē. C. ō ap. i §. j. Caueāt libellorū dictatores ℔ assertionib⁹ vti. sz ea sola scribere q̄ compēdiosa narratiōe possint causas explanare. Ūñ ō2 libell⁹ diminuitiue a libro ꝓpter sui breuitatem vt dic Guil. in spe. de libel. ꝓcept. §. j. in ꝑn.

Sicut codicill⁹ a codice ꝓ̄ōt etiā dici libellus a libra in q̄ pōderatur iusticia ſm goff. Nō aūt ōz q̄ in q̄busdā causis nō sit necessari⁹ libell⁹. petitio tñ in actꝰ ꝺzꝓscribi. vt in cle. sepe. ō ꝑ. sig. In q̄ tñ differāt libell⁹ z petitio posset dubitari. cū etiaz petitio cōtinere ꝺz actoris intētionē z esse clara z certa. z talis q̄ ꝓcludat necessario actoris intētionez. ac ꝫ vt ſm eam posset certa ſnia ferri. alias nō esset apta. Dicēdū est q̄ in ꝫ differūt. q̄a in libello cōponēdo ſuāda est forma. ſz illa que formā respiciūt obmittunt in petitione Uñ debet esse simplex ad modū memorial' Et in ꝫ alleuiat actor. Jta dic̄ Pau. ō liza. i alle. cle. sepe. Et in omni causa ciuili z criminali libell⁹ est offerēd⁹. siue causa ciuil' sit realis siue ꝑsonalis siue mixta. Jtē z i officio iudicis q̄ō loco actoris ꝓponit. Jn omni igit causa dabit. nisi ius dicat vel disponat ipm esse dandū. de quo in. c. j. de li. ob. Aduertendū g̃ q̄ oīm actionū de mūdo q̄ int' alique vel aliquos intētant sunt duo membra q̄z alie sunt reales. alie ꝑsonales. vt insti. de act. §. oīm. Et vt lit. nō ꝓtest. c. q̄m. §. i alīs Quidā tñ his duob⁹ mēbris volunt addere tertiū. ſ. q̄ actionū alie sunt in rem. alie in ꝑsonam. alie mixte. vt sunt familie herciscunde. cōmuni diuidūdo. finiū regundoruz. vt insti. de acti. §. quedā. Sz dicendum est q̄ sunt duo mēbra tñ. Et istud tertiū cōtinet sub ꝓmo. ſ. in rem. Et ꝫ q̄n agit ad reales ꝑstationes. vel sub secūdo. ſ. q̄n agit ad ꝑsonales. vt no. in iuris alle. statim. Jnquantū g̃ actiones mixte dant ad res sequunt naturam realiū. Jnquantū ad ꝑsonales ꝑstationes sequunt naturā ꝑsonaliū. Reales actiones sunt q̄ rē cōcomitant. Uñ sciendū. q̄ rez alie sunt coꝛpales. alie incoꝛpales. Res coꝛpales sunt in triplici differētia vl' specie Quia alie sunt immobiles. vt fundus vl' pdium. alie mobiles vt liber. alie se mouētes que tñ noīe mobiliū cōtinent. vt equ⁹. Pro istis reb⁹ coꝛpalib⁹ cōpetit actio realis. ſ. rei vendicatio. vt quādo ago ꝓtra eum qui nō est mihi aliquo mō obligat⁹. neq̄ ex ꝓtractu neq̄ ex quasi cōtractu. neq̄ ex delicto neq̄ ex quasi delicto Sz q̄ possidet rem meam mobilē vel immobilē vel se mouentē. Ideo ad illā rem cōpetit mihi actio ꝓtra eū. Pro incoꝛpalib⁹ cōpetit etiā actio realis. non tñ rei vendicatio q̄ incoꝛpalia nō possident sz quasi possident. Uñ cōpetit ꝑ eis ꝓfessoria, de quo de iudi. examinata. de ꝫ. sig. abbate Quid sit ꝓfessoria z q̄d negatoria. no. in. ca. cū eccl'ia. de cā pos. z ꝓpri. Personales sunt actiones q̄ ꝓcomitant ꝑsonā obligatā Et ita obligatio surgit z inducit quattuoꝛ modis. Causa ei ex ꝓtractu vel quasi ꝓtractu. aut ex delicto vel quasi delicto. vt insti. de obli. cū rubri. sequē. z no. de rescrip. stipēdia. li. vi. Exemplū de obligatōe q̄ nascit ex cōtractu. sicut est ꝓtractus mutui venditionis. locationis. z in ꝫboꝛ z īraꝛ obligatōe. De q̄si ꝓtractu exemplū. vt in actiōe negocioꝛ gestoꝛ. tutele. z siliby. Exemplū de delicto. vt in actiōe furti. dāni dati. rapine z iniuriaꝛ Exemplū de q̄si delicto vt i iudice male iudicāte. z in ꝓticiēte de cenaculo q̄ nocuit. ex istis nascit obligatio z ex obligatōe actio Uñ ꝓtract⁹ vel etiā quasi delictū est mr̄ obligationis. obligatio vlteri⁹ est mr̄ actionis z sic actio est filia obligationis. z neptis ad ꝓtractū. Sic ergo ꝓtract⁹ est auus. obligatio filia. actio neptis. Et obligatio est ius p tio filia. actio neptis. Et obligatio est ius p qd̄ ō. z actio est ius p qd̄ sit ꝑsecutio litis De quo insti. de act. in ꝓn. Actionū alie sūt vniuersales. alie generales. alie particlares seu singulares. Actio vniuersalis est quando ius ōducit ad iudiciū cui subūciunt pticularia supposita. Uñ quattuoꝛ sūt vniuersales actiones que cōpetunt p hereditate. q̄ nomine hereditatis cōplectit vniuersum ius defuncti. vt in. l. hereditas. ff. de ver. signif. Jta dic̄ Jn. in. c. ꝙuerēte. de offi. ordi. Et sunt ille. petitio hereditat⁹. familie herciscūde. Actio ex testamēto cōpetens p hereditate ex trebellia. se. cō. rescindenda Et actio ex empto cōpetens q̄ tota hereditas emit. Actio general' est q̄n generaliter p pluribus suppositis agit. vt est actio tutele. negotii gest. z siles. Actio singularis est q̄n p aliq̄ re vel aliquib⁹ reb⁹ singularib⁹ actio dirigit. de q̄ etiā in li. ob. c. ij. Et in spe. de act. z pet. §. ij. Scōm naturā z qualitatem hmōi actionum debet formari libellus. z aliter specificatio fit in vna q̄ in alia. Qualis g̃ specificatio in qualibet illarum exigat patebit in sequentib⁹.

Forma libelli in actione reali.

Libell⁹ in actione reali sic cōponit. Ad rā vob⁹ hono/rabili viro dño N. decano ecclesie sancte marie Erfordē. Mogunt. ꝺyocesis.

Forma libelli

Judice cause ꝛ ptiũ infrascriptaꝝ a se. apo. delegato. Vel si ẽ ordinar⁹. ¶ Coꝛã vobis bonorabili viro dño eꝑo vel archidiacono vel officiali ꝓponit procurator ꝓcuratorio noie viri discreti. A. clerici vel laici talꝫ dyocesis. ꝙ querẽdo i iure aduersus talẽ clericuꝫ vel laicũ talꝫ dyoc̃. ꝛ quẽcũq; aliũ ꝓ eo legitie in iudicio interueniẽtẽ. Et dicit q licet fundus talis in campo talis opidi vel ville sit⁹ cuius ꝙfines iferi⁹ describũt ad memoratuꝫ A. ptinuerit ꝛ ptineat. Tñ ꝑdict⁹ reus eũdẽ fundũ ꝑ tot annos detinuit ꝛ occupauit ꝑ ut tenet ꝛ occupat fructusq; ꝙ ex eo ꝑ tẽpus hmõi ꝓuenerũt ꝓcepit ꝛ sibi inbursauit. ac ꝓuenientes ꝓcipit ac inbursat. Et talismodi fundũ deoccupare. ꝛ ꝑdicto. A. liberũ et vacuũ dimittẽ ꝛ assignare et restituere cum fructib⁹ vt ꝑmittit inde ꝓceptis ꝙtra deũ in ꝓculũ anĩe sue. ¶ Quare agit ꝛ petit ꝓcura tor ꝑdict⁹ ꝑfato noie quaten⁹ cognito ꝙntũ sufficit de ꝑmissis denũcietis decernatis et declaretis supradictũ fundũ ad. A. antedi ctum ptinuisse ac ptinere. ꝑdictũ. A. cum in debite et illicite occupasse ac occupare. Ac ipm fundũ eidẽ. A. adiudicandũ fore ac ad iudicetis. ꝑdictũq; A. vt fundũ hmõi A. liberũ ꝛ vacuum dimittat restituat ꝛ assignet ac fruct⁹ vt ꝑferꝫ ꝓceptos vel eorum valorẽ quẽ ad tot libras denarioꝝ ꝑ singulis ãnis estimat. Vestra tñ ac aliorũ ꝙꝝ interest estimatione salua tradat seu ꝓsoluat ꝙdẽnãduꝫ ꝛ cõpellendũ esse. ꝛ cõdemnetis ꝛ cõpellatis q vestrã diffinitiuã sn̄iaꝫ censurã ecclesiasti cã ꝛ alia remedia opoꝛtuna. Nec petit ꝓiunctim ꝛ diuisim vna cũ exꝑẽsis lit. ac fructib⁹ inde ꝓceptis ꝛ ꝙ ꝓcipi ꝑnt ꝛ tpe litis ꝓcipiẽdis. Ad ꝓbationẽ necessariam et nõ vltra se astringens. saluo nihilominus iure addẽdi mutandi minuendi corꝛigendi ẽ. vt est moꝛis. Cõfines vero sunt tales ẽ.

¶ Circa materiã hꝰ libelli ꝛ eiꝰ formã mlta subtilia ꝛ difficilia a doctoꝛib⁹ solẽt tractari Et magna est q̃stio legistarũ a q̃b⁹ ꝑncipi⁹ censet rei vendicatio. Sꝫ dꝛ cõiter q a dominio actoꝛis ꝛ possessiõe rei. Et an domio possidenti ꝛ detinenti oĩi genere detentionũ cõpetat rei vendicatio. tãgit Jo. an. i addi. spe. de cessi. actio. §. f. No. etiã ꝑ moderꝛnos in. c. examinata. de iudi. Itẽ an rei vendicatio etiã sit formata q ex possessiõe rei reduci potest ad actũ ꝛ supponat reuꝫ obligatũ. de q̃ in spe. de acti. ꝛ peti. §. ij. ꝑ. sed quam vocas. Et no. ple. ꝑ Si. de maio. C. de alienatiudi. mu. cau. fac. l. vnica. in vna q̃stione Ego dicã aliqua q̃ ꝑ declaratiõe ipsi⁹ libꝛi occurrũt Primo sciendũ q in actõe reali exꝑmẽda est res q̃ petit in li. de libelli ob. c. ij. Et etiã eiꝰ q̃litas. vt cũ petit terra debꝫ exꝑmi an sit aratoꝛia vel vineata. Si petat materia infecta. puta massa. dicat q̃litatẽ. videlicet an sit auꝝ vel argentũ. vel etiã exꝑmat põdus. Si est signata exꝑmat numeꝝ. de q̃ ibi ꝑ Jo. an. ꝛ Hosti. De quo etiã vide qualis debeat fieri specificatio. i spe. de li. ꝙcep. §. iuxta. ꝑ. Itẽ nõ valꝫ i actõe reali. Quia si fundꝰ vl̃ ꝑdiũ hꝫ ꝓpriũ nomẽ exꝑmat. ꝛ duo fundi ꝓximi seu vicini. Dꝫ eñ res designari ꝑ cõfinia. ꝛ si necesse fuerit subiũgiat oculis iudicis vl̃ aduersarij vt ibi no. Itẽ dꝛ in libꝛo. q licet fundꝰ ad A. ptinuerit ꝛ ptineat. ẽ. si diceret ptinuerit nõ addendo ptineat. an sufficiat no. de cã pos. cũ eccl̃ia. in glo. de resti. spo. cũ ad sedẽ. in glo. Itẽ posset addi i libello. s. ptinuerit iure dñij vel q̃si. vt i. c. abbate sane. de re iu. li. vj. Et q̃dã dicunt libellum alias nõ esse admittendũ. cũ ꝑ hũ ptinere habeat latissimã significatõꝫ. vt in. l. ptinere. ff. de ꝑ. sig. no. in. c. cũ eccl̃ia. de causa pos. Sꝫ Guil. in spe. de cau. pos. ꝛ ꝓxie. in. §. sequit videre. ꝑ. alie sunt reales. admittit ralẽ libellũ. ꝑ. c. inter dilectos. de fi. instru. cũ silib⁹ Et dicẽ ibi Jo. an. in addi. spe. q cõit libellarij eũ admittũt. ꝛ videt q in libello nõ exꝓmit causa petẽdi. qꝛ hꝫ nõ opoꝛtꝫ in reali actione. Põt tñ actoꝛ si vult cãm exꝑmere. ꝛ re iu. ab abbate. li. vj. Et an tuti⁹ sit exꝑmere cãꝫ. an nõ. no. de li. ob. ca. ij. de oꝛ. cog. ca. fi. Et ꝑ Jo. an. Nã tuti⁹ est vno respectu exꝓmere cãꝫ. qꝛ si ex ista causa agens succumbit. põt candez rem postea petere et alia causa. Nec obstat sibi exceptio rei iudicate. qꝛ licꝫ rõne dñij fiat ꝙdẽnatio. nõ tñ generaliter sumpti ꝫ ad cãm exꝑssam licet remotã quo ad donationẽ limitati. de cã pos. c. fi. vt dicit Jo. calꝺ. ꝛ Pe. in. c. ij. de li. ob. Secꝰ si nullam cãm exꝑssit. qꝛ tũc videt oĩe ius suum in iudiciũ deduxisse. Tñ succũbẽs postea ñ audit. ꝫ alio respectu tuti⁹ est nõ exꝓmere certã cãm. de q̃ in. c. abbate sane. de re iu. li. vj. ibi de hꝺ q̃d iurꝫ. Si cause q̃ erãt a ꝓncipio deseruñt pẽdente lite. vl̃ nõ erãt a ꝓncipio. ꝫ supuenerũt. an et cauꝰ hmõi fieri debeat ꝙdẽnatio vel absolutio. Et licet multi sunt modi acq̃rendi dñiũ. vt insti. ꝺ rer ꝺi.

§.singulor.ff.de acq.rer.dom.p totū. Tñ multū difficil' est eius pbatio.vt in.l.cū res. C.de proba. Uñ dato q nullā cām exprmat actor ī libello in actōe reali.adhuc tñ vt debeat obtinere oportet ꝓstare p ꝓfessionē vel pbationē de aliquo mōvel causa sufficienti ad dominiū rei acq̄rendū vl' trāsferēdū pro tanto est ꝓsilius legis. q ꝫdiu potest qs in cā intentare possessoriū nō agat de proprietate. vt in.l.is q.ff.de rei vendi. Et no. Bef. in.c.cū ecclesia.de cau.pos.z propri. Et etiā in spe.de act.z petit.§.sequit.in.fi.si autē velis. Videam⁹ exemplū quō difficilis est probatio dominij.qz si ex causa emptiōis qs dicatur dñs alicui⁹ rei oportet quattuor occurrere. Primo q ꝓtractus p̄cessit. Secūdo q preciū numerat.vel de eo fides habeatur.seu alias satisfaciat. Tertiuz q traditio rei sequat. Quarto q venditor fuerit dñs. Ista ergo omia probari debēt qō difficile ē de quo in spe.in loco p̄alle. Potest tñ qs intentare publicianā in qua leuiores probationes sufficiūt.qz nō est necesse probare venditorē fuisse dñm.qz publiciana cōpetit ei q ex causa emptionis vel cuiuslibet alteri⁹ iusti tituli rem bona fide ō aliquo accepit.credens eum dñm fuisse. licet in veritate non esset. De quo in spe. de cau. pos. z propri.in rubrica de proprietate.§.nunc dicenduz restat.z in.c.abbate sane.de re. iudi.li.vj. Itē dicitur in libello q reus detinet res z occupat.si hoc in libello nō esset exp̄ssum. an ī fi. lit'.reus esset absoluendus. Rof.tenet q nō z reprehendit iudicem qui hoc facit z distinguit. Quia aut possidet aut non. Si possidet est ꝓdemnādus. Si nō.adhuc exq̄ liti se obtulit ꝓdemnandus est ac si possideret. Istud dictū Rof.ponit Jo.an.in additiōe spec.de cau.pos.in rubrica de ꝓprietate.§.j. Quo ad ꝓclusionē seu ad petitionē libri vt ꝓmo petit p iudicez declarari rem ad. A. pertinere. Item sibi adiudicari.z A. vt restituat z vacuū tradat seu dimittat cōdemnari. Verbū adiudicari exponunt Joh. Imo.z Archidya.in.c.abbate sane.de re iudi.li.vj id est.iudicare ad se spectare. Et dicūt q adiudicatio fit proprie in actionib⁹ q̄ mixtā habent cām.sed res alicuius que ab aliq̄ alio detinetur petitur restitui.sed iure ciuili petit quis declarare rem ad se ptinere. Cōclusio ergo libelli omnia ista comprehendit.et ita solet fieri. Et ita verbū restitui non ptinet solū ad possessoriū sed etiā ad petitoriū vt notatur de do.et cōtuma.c.q̄.z in spe.de acti.z peti.§.seq̄t. Et ibi p Jo.an. in addi. de libel.ꝓcep.§.fi.fi.hoc aūt notandū.z in ca.inter dilectos.de fide instru.in ꝑn. Quia aliud est restituere rem. aliud possessionem rei. Itē petit res cū fructib⁹ a tpe occupationis ꝓceptis. Nam bone fidei possessor lucratur fructus⁹ ante lit'.ꝓtesta.ꝓceptos Unde ista petitio est intelligenda fm distinctionē iurs cōmunis. De q̄ in spe. de fructib⁹ z interesse §.j. De hoc p Joh.an.in addi.de cau.pos.in rubrica de proprietate. Uō aūt ꝓcedit petitio expensaz lit'.z sup hoc fieri debeat sentētia cū sit generalis incerta et de futuro. no. de procu.audi.de libel.obla.ca.q̄. de sequel. poss.c.j.cum si. In fine libelli ponit protestatio q ad pbationem necessariam tantum se astringit.de iudi.exhibita.de pbati.licet.fi. idez quoq̄ no.in spe.de excep.§.viso.fi.porro.de libel.concep.§.vltimo.fi. Itē consueuerūt fieri. Item illa clausula.saluo iure addendi zc.de fide instru.inter dilectos.in ꝑn. Et ꝓncipaliter aduocatus circa libellos cōcipiendos debet aduertere tria. Primuz q pauca z non supflua effundat.si tñ ponunt ibi aliqua supflua dūmodo libellus alias sit aptus non viciatur.no.de iudi.examinata. Secundū q ponat necessaria et vtilia.que probata suā iuuant intentionē. Tertium q ponat generalia z non se artet.vt in procesu plures videas z diuerticula plura habeat ad fulciendam suam intentionē. De qua et de quibusdam aliis cautelis in spe. delibel.concep.§.vltimo. De cautelis vero circa porrectionem z receptionē libelli habendis.in spe.de libel.concep.§.sequitur. Item in li.non exprimitur nomen actionis.videlicet vt sic dicat.z ad hoc propono rei vendicationem. Nam hoc nō est necesse maxime fm canones.vt in.c.dilecti.de iudi.sed sufficit proponi factum. Et debet tñ exprimi talem quid p quod actionis natura cognoscat.vt ibi no.z in spe.de acti.et peti.§.ꝓmo. Item nō est necesse q pars subscribat diem porrectionum li.vt p talem subscriptionem constet de die dati libelli zc. Sed hoc fit per tabellionem q̄ subscribat diem porrectionis li.z dilationem datā reo.z ita seruatur. De quo etiā in spe.de libel.concep.§.j.fi.nec p̄ dicta ratio. In personali actione formatur sic libellus.

Libellus actiõis personalis

De libello in actione personali

QUam uobis. ꝛc. Quamlicet ꝑdict⁹ Seyꝰ ꝑfato Titio i decem libris denarioꝝ talis monete vel pagamẽti. vel denarioꝝ currentiũ. ꝛ cõmunit̃ datiuoꝝ in tali loco teneat ex cã mutui vel obligat⁹ existat // Vel sic. ꝙ licet idẽ Seyus Titio memorato teneat i tot libris denarioꝝ. ꝗs idẽ Titi⁹ eidẽ Seyo mutuando nũerauit vel ꝗs bona fide deposuit apũ eum. Tñ hmõi debitũ vel depositu hmõi sibi reddere ꝑdict⁹ debitor suo creditori añ dicto soluere ꝯtradic̃. Quare agit ꝛ petit p curatorꝫ ꝑdict⁹ quaten⁹ ꝓcognito quantũ sufficit de ꝑmissis. pnuncietis. decernat. ꝛ declaretis supradictũ Seyum Titio ꝑfato in ꝓcexpẽssa pecuniaꝝ summa ex causa ꝑdicta teneri. eumꝙ eidẽ Titio in hmõi debito cõdemnandũ. ꝛ ad ipsi⁹ solutionẽ cõpellẽdum fore. ac ꝯdemnetis ꝛ cõpellatis p vestrã sententiã diffinitiuã ꝛ censurã ecclĩasticã Nec petit vna cũ expensis litis. Ad supfluam probationẽ se nõ astringẽs sz ad eã solũ que sue sufficiũt intẽtioni. de iure addendi. mutãdi minuẽdi. corrigẽdi. ꝛ alĩs vt est moris ptestatur. // In isto libello in actiõe psonali exꝑmitur causa petẽdi mutuũ vel depositum vel hmõi. ꝛ ꝫ est necesse. vt in. c. vl. de libel. obla. Et quia ponitur in fine libelloꝝ salvo iure addendi ꝛc. vt in forma // Sciendum ꝙ aliud est mutare ꝛ aliud emẽdare li. Et cõiter dr ꝙ mutare est cũ sublata veteri actione ꝓponit̃ noua. quasi diceret. ꝙ prohe mutare sit suba remota in locũ ei⁹ alĩũ subrogare. Emẽdare est addere vel detrahere quãtitati petite. vt in spe. de libel. ꝓcepti. §. nũc ostẽdam⁹. Tñ alĩ dicũt ꝙ emẽdare est defectũ in forma supplere. Qñ g vel vsqꝫ ad qd̃ tps litis possit mutari l' emẽdari libellus potest dici ꝙ si actor vult mutare hodie nõ potest. qr necesse habet psistere oblato libello. Si vult emẽdare eo modo. qr petijt plus modo vult petere minus potest vsqꝫ ad sententiã. Si ꝯo alio mõ. vt qr petijt min⁹. modo vult petere maius. potest vsqꝫ ad lit. contest. postea nõ sine nouo libello. De q tñ plenius no. de li. ob. c. ĩ. Et in spe. de lit. ꝓtest. §. nũc oñdam⁹. Et ibi p Jo. an. in addit. Et qr libell⁹ ꝑmus in actõe reali ꝓceptus est in petitorio. Tñ qr aliud est iudiciũ possessori um seu possess. ꝛ iudiciũ ꝓprietatis seu petitorium. vt de cau. pos. ꝛ ꝓpri. p totum. Et intentat qñꝫ solũ possessoriũ. qñꝫ vtrũꝫ si mul. qñꝫ solũ petitoriũ. Etiam in eodem libro ꝛ ab eadẽ pte. ꝛ qñ possibilis sit ꝓcursus petitorij ꝛ possessorij in eo. li. no. in. c. pastoralis. ꝛ. c. cũ dilect⁹. de cau. pos. ꝛ ꝓpri. Possessorium est triplex seu possessorij sũt tres species. s. adipiscẽde. retinẽde. ꝛ recupande. ꝛ ꝙ plene de cau. pos. pastoralis. in glosa longa. No. ad intelligentiã ꝛ sup eo in spe. de causa poss. Unde in interdicto recuperande qõ competit spoliato ꝯra spoliatorem sic formatur libellus

// Libellus quando agitur in causa spoliationis

// Coram vob ꝛc. ꝙ licet tpe spoliatõis infrascripte ꝛ p plura tpa añ memorat⁹ Titi⁹ fuit in possessione talis dom⁹ ꝛ ꝑdij in tali loco sit. cui⁹ ꝓfines ꝛc. Prefat⁹ tñ Seyus euz de possessione hmõi anno tali. mense tali violẽter expulit ꝛ eiecit. ꝛ temere possessionez domus vel ꝑdij eiusdẽ spoliauit. Quã quidez domũ idem Seyꝰ ab eo spoliatõis tpe detinuit ꝛ occupauit. ꝛ detinet occupataz. Vel sic. Licet ꝛc. Tñ idem Seyus Titiũ eũdez possessione dom⁹ vel ꝑdij hmõi p talẽ spoliari fecit. ꝛ eum de possessione ipa deijci mãdauit ꝛ expelli // Vel sic. ꝙ licet talis Sempron⁹ noie ꝛ ꝯtemplatõne Seij supradicti ꝑdictũ Titiũ possessione ipi⁹ dom⁹ ꝛc. spoliauit. Ipe quoꝫ Seyus eandẽ eodem modo ꝛ noie suo factã ratã ꝛ gratã habuit ꝛ habet se de dom⁹ vel ꝑdij supradicti possessiõe intromittẽdo. // Vel sic. ꝙ licet ꝛc. Tñ cuz idem Titi⁹ esset possessor dom⁹ ꝑdicte p sem pronij violẽter spoliat⁹ ꝛ de ipa possessione eiectus. memorat⁹ Seyus domũ hmõi ab eodẽ deiectore recepit. sciens ꝑdictũ Titiũ possessione ipi⁹ p eundẽ Sempronij vt ꝑmittit spoliatũ. Quare agit ꝛ petit ꝓcurator ꝑdictus nomie quo supra quatin⁹ cognito ꝗtum sufficit de ꝑmissis. pnuncietis. decernatis ꝛ declaretis possessionẽ dom⁹ ꝑdicte seu ꝑdij ꝛc. mibi violẽter ablatã fuisse et esse restituendã cũ fructib⁹. exinde a tpe spoliationis ꝑdicte citra ꝓceptis ꝛ q ꝓcipi potuerunt ac dãnis ꝛ interesse. quos fruct⁹ singulis annis ad tot maldra frumenti Arforden̄sis mensure. Damna ꝯo ꝛ interesse ad tot libras vel marchas ꝛc. estimat spoliatus supradictus. vestra iudiciali salua estimatiõe Predictũꝫ Seyũ ad ꝑmissa eidem Titio

ꝺdemnandū ac cōpellēdū fore. ac ꝺdēnet⁹ z cōpellatis p vestrā sniam diffinitiuā. zē. vt i alijs formis. ¶ In isto libello ꝓmo narrat quō Titi⁹ spoliat⁹ est p Seyū possessiōe domus vel p̄dij. Et ita cōpetit spoliato Titio ꝓtra Seyū spoliatorē interdictū vñ vi. ꝫ resti. spo. in fris. cum ad sedē. c. ḡuis. cū si. Secundo q titi⁹ spoliat⁹ fuit de mādato Seij p alijū. Tertio q fuit spoliat⁹ noie z ꝓtēplatione Seij. z ipe Sey⁹ spoliationē ratā hūit Vñ isti oēs tenerent interdicto. vt in. c. cū ad sedē. s. alle. Vel q̄rto q Titi⁹ fuit spoliat⁹ p Semproniū licet nō noie Seij vl mādato ei⁹. tñ Sey⁹ rem hmōi a sempronio deiectore sciēter recepit. Vñ tenet interdicto p decre. vñ vi. p. c. sepe. de resti. spo. ꝯm vnum intellectū eiusdē. c. Vel ꝯm aliū ꝺdītione ex eadē decre. etiā si ꝺclusio li. est cois ad qōlibet istoꝝ. Ad quālibet narrationē hmōi apta est petitio cōclusiua p̄dicta. Et in hmōi interdicto est necessaria allegatio z ꝓbatio duorum. s. possessionis z deiectiōis. de offi. delle. ꝺsultationib⁹. z ℔ qñ intentat interdictuz ℈ ipm spoliatorē. ℈ qñ ℈ euz q̄ mandauit ibi cū ℔ ꝓbari oportet mandatū. Vel qñ cōtra eū q̄ ratā habuit zē. tūc oportet etiā ꝓbari ratihabitionē. q spoliatio ipi⁹ noie vel cōtemplatōe fuit facta. q̄ ratū hr̄e ḡs non pōt qō noie suo nō est gestū. de re in. li. vj. Vl si ꝺtra eū q̄ non spoliauit nec mādauit nec ratū habuit. s sciēter rē recepit zē. Ibi oportz etiā ꝓbari sciam. Vñ dic̄ Hostiē. notabiliter in dicta decre. sepe. q q̄ sciam allegat eam p̄bare dz. Et cū graue sit istam ꝓbare p tāto laudat ipe q ꝓponat ꝺditio ex canone reintegranda. iij. q. j. p qō auxiliuz subueniat ei q̄ possessionē qualitercunq amisit. Sunt tñ diuersi eiusdē c̄nonis intellect⁹. vt ibi not. z in. c. cū ad sedē. z in. c. sepe alle. Itē in li. petitur possessio restitui. q̄ meli⁹ ꝓnunciat iudex inter p̄dictā possessionē restituendaz ℭ rē restituendā. De quo in specu. de restitu. spo. §. j. ℣. z no. p Jo. an. in. c. cū ad sedē. sepius alle. Itē petit res cū fructib⁹ pcept⁹ et q̄ pcipi potuerūt. no. in. c. grauis. de resti. spo. Item cū damnis z interesse. vt ibi. Et etiā de iniurijs tenet vt ibi plene no. Et debent hoc casu fructus a tpe deiectiōis. vt ibi no. Si aut ḡs spoliatur reb⁹ mobilib⁹ pōt sic formari libellus.

¶ Coꝝ vob⁹ zē. q anno tali. mēse tali. p̄dictus Sey⁹ Titiū p̄fatū in tali loco vl itine re ꝓstitutū inuasit. eū ℭ reb⁹ suis. s. libris ve stimētis. pecunijs. z alijs q̄s deferebat teme re dep̄dauit. res hmōi ab eo rapiendo z sibi auferēdo violēter. q̄s ad tot libras denario rum tal⁹ monere estimat. vestra iudiciali salna taxatione. Quare petit z agit ꝓcurator p̄dict⁹. q̄ tin⁹ ꝓcognita. zē. pnūciet⁹. decernatis z declaretis p̄dictū Seyū spoliatorē teneri ad restitutionē rer⁹ p̄dictaꝝ seu estimationē eaꝝ ꝓtaxatā teneri Titio sup̄dicto z ad ℔ sibi ꝺdemnandū z cōpellēdum fore. necnō ꝺdēnetis z cōpellatis p vzam diffinitiuā. zē. ¶ In tali li. z ℈simili nō oportz specificationē fieri z exp̄ssionē singulariū rerū. q̄ ꝓbata violētia p testes. res ꝓbant⁹ p iuramentū violentiā passi. De q̄ qō me. cau. c. vti. de or. cog. c. ij. cū si. Itē exp̄mit loc⁹ z tps. q̄ tale interdictū informat z includit iniuriam. Vñ posset etiā spoliat⁹ petere satisfactionem z emendā p iniuria. vt sup̄ dixi. Ergo illoꝝ exp̄ssio in libello est faciēda licet ciuiliter agat. de pcu. tue. Itē q̄ in libello ponūt ꝓba gerūdina. videlicet rapiēdo. auferendo zē. ¶ Sciendū q q̄dā aduocati reoꝝ erciptūt talē libellū nō ꝓcedere. Rō ꝯm eos. q̄a gerundiū nihil ponit s̄z pot⁹ determinat. s̄z hoc nō est ver. q̄ gerūdia etiā aliq̄d ponūt. z resoluunt in ꝓbū indicatiuū. vt no. ff. z. C. de eden. sup rubr. Idē cēn est dicere. depredauit rapiendo. ac si diceret dep̄dauit z rapuit. Itē q̄ in sentētijs ponunt gerundia. vt patet de re iudi. ad apostolice. §. auctoritate apo. firmiter inhibēdo zē. Quare ḡ nō ponerent in libellis cum sn̄ia debeat eē cōformia libello. de sym. licet hely. cū si. De q̄ p Jo. an. in addi. spe. de libel. ꝺcept. §. nunc aūt zē. Jam aūt libello oblator⁹ ꝓrecto iudici p actorē vel ei⁹ ꝓcuratorē. reus vel ei⁹ curator petat eius copiā inherēdo ꝓtestatōni de nō ꝺsentiēdo in iudicē zē. Si talis est iudex cui⁹ iurisdictio non est fundata. z sibi dari seu ꝓcedi inducias. z vocant hmōi inducie deliberatorie. ¶ Et de inducijs cita/ torijs. deliberatorijs. z ꝓparatorijs. z iudicatorijs notat. iij. q. ij. in summa. ¶ De istis z alijs viginti specieb⁹ inducianꝝ in spe. ℔ di. la. §. j. Et inducie deliberatorie ℔ q̄bus ad p̄ns. ꝛꝛ. sunt dies a iure taxate. iij. q. iij. offertur. nō tñ sic sunt statute in tali numero dierum q̄n iudex eas abbreuiare possit. attēctis circūstantijs negocij z distātia locoꝝ vel p/ lōgare. no. de ꝓcur. dilect⁹. de appel. cum ti

romana. vt in glo. lij. z in regula indultum. de re iu. lib. vj. Utz aũt iste inducie sint de suba sic libell⁹. no. p Jo. an. xvij. q. iij. vtor. p Jn. z Host. de libel. ob. c. s. Et dicunt cõmuniter doctores q sint de suba si petatur Quia licet iudex possit illas artare ex cã. nõ tñ potest eas reo inuito penit⁹ denegare. vt inra. j. de dilat. z in cle. sepe. de p. sig. in glo. cum petitio. Judex g habet decernere z dare seu fieri mãdare copiã libelli reo expensis actoris. de quo in spe. de libel. ob. Et pt cõcedere inducias reo vt dixi. statuẽdo ipi reo terminũ ad omnes dilatorias exceptiones proponendas. Postea non audiat reus sup dilatoria exceptõe. nisi in tribꝰ casibꝰ. vt i. c. pastoralis. de excep. Et ista omnia sunt per tabellionem scribenda in actis sub hac forma vel consimili.

¶ Deinde Anno quo supra die tali. tali bora cõparuit in iudicio corã iudice predicto talis ꝓncipalis. vel talis ei⁹ procurator. z libellũ ei⁹ in scriptis obtulit infrascripti tenoris. Et aduerso talis ꝓncipalis vel tal' eius procurator corã pdicto dño iudice eo adhuc sedẽte pro tribunali petẽs pdicti libelli copiam decerni. z terminũ cõperentẽ ad deliberandũ sibi postulauit p ipm dñm iudicẽ assignari. cui ipe iudex copiã libelli fieri z dari p me notariũ decreuit. z inducias petitas sibi ꝓcedẽdo. z talẽ diẽ zc. ad proponendus oñs dilatorias exceptões sibi forsitan competẽtes. Alioqn dicto libello rñdẽdo p termino ipaz ptiũ vl' eaz procuratoz de ꝓsensu dempt. assignauit. Acta sunt hec.

¶ Corã ordinario tabellio breuiter sic solz subscribere diẽ porrectionis libelli z dilatõnem reo datam isto modo

Exhibito h libello p talẽ actorẽ vel talẽ eius procuratorẽ in pñtia talis rei vel ipi⁹ procuratoris. Anno tali. die tali rñdebit p pte ipius rei. vel ꝓponẽtur oñs dilatorie vel declinatorie exceptões die vel feria tali zc Reus accepto libello z obtẽtis inducijs consulat aduocatũ sup eo. Et quõ in deliberãdo debeat se re⁹ hãre. tradit Guil. in spec. de acti. z petit. §. in anterioribꝰ. Et si re⁹ ꝓuenit i actione reali. sz ipam rẽ petitã ab eo nõ possidet nec detinet veniat in termino statuto corã iudice dicẽdo se non possidere nec detinere rem petitã in libello. z res est expedita. quia tũc dimittet. ff. de rei vẽdi. l. in rem. ꝛ appel. ex pte. de quo de excep. c. vlt. z de re iud. ab/bate sane. li. vj. Si aũt possidet. sz noie alieno habet paratũ auxiliũ. in. c. qm frequẽter §. q si sup. vt lit. nõ ꝓtest. qz habz facultatẽ nominãdi dñium in iudicio z se exonerãdi vt ibi. Sz si possidet noie ꝓpio. tũc offerendo se defensioni videat si habeat alias exceptiones ꝑ iudicẽ. ꝓtra actorẽ. vel ꝓtra ei⁹ procuratorẽ. vel ꝓtra libellũ z eius formã. istas in termino sibi assignato oñes ꝓponat. vt no. in alle. c. pastoral. ¶ Pro q sciendũ q exceptionũ diuerse sunt spẽs. qz alie sunt peremptorie. alie dilatorie. alie anormale. alie mixte. vt no. de excep. exceptionũ. in glo. z p Host. in summa. eo. ti. §. ij. Plen⁹ in spe. e. ti. §. j. ij. z iij. z ibi in addit. tangunt etiã alie diuisiones. qz alie sunt perpetue. alie tpales alie psonales. alie reales. de quo ibi. De peremptorijs videbim⁹ suo tpe De dilatorijs ad pñs videndũ. Uñ dicũt dilatorie qz causam differũt. insti. eo. ti. §. appellant. Et dilatoriaz alia est dilatoria iudicij alia solutõis Dilatoria iudicij est multiplex. qz alia petit rõne iudicis. alia rõe actoris. alia rõe ipsius rei excipientis. vt quia est ꝓuilegiat⁹ vl' al's habet ius reuocãdi domũ. vt de fo. cõ. c. vl. Alia rõne procuratoris. alia rõne rescripti. alia rõe loci. alia rõe tpis. s. feriaz. alia rõe loci. qz extra dyoc. alia rõe cause. alia rõe libelli. alia rõne fori. j. De quo in spe. de excep. §. j. ij. dilatorie ꝓo. Et iste regulariter ꝓponende sunt añ lit. ꝓtest. postea ꝓo non. nisi i certis casibꝰ. de offi. dele. insinuãte. Et qñ pl'es ꝓpetijt que illaz debeat ꝓmo ꝓponi. no. i. c. alle. pastoralis. de excep. z. c. int' monasteriũ de re iudi. Et magna est diuersitas int' doctores de exceptiõe recusatõis. an illa debeat esse ꝓz. Uñ Jo. an. ibi in nouella diẽ cõclusiue q oĩs exceptio p quã negatur iurisdictio iudicis pcedit exceptionẽ recusatõis Utilis tñ est protestatio de tali exceptiõe recusationis. sz non necessaria. Alias tñ exceptiones q non afficiũt iurisdictionẽ pcedat recusatio Et h diẽ tenendũ post factum. añ factũ ꝓsulit cũ Tan. cui⁹ opinio ibi habet i glo. quicũq. c. inter monasteriũ. Si g reus habet exceptionẽ inducentẽ nullitatẽ iurisdictionis. puta p quam reddit rescriptum nullũ. vel psona iudicis inabilis. vt si dicat rescriptum impetratũ ab excõmunicato. p ter qõ est nullũ regulariter. de rescript. c. ipo iure. li. vj. Vel iudicẽ excõicatum fuisse tpe impetrati rescripti in quẽ non cadit iu/

risdictio. vl' sil'em exceptionē istā ꝓmo ꝓponat. qz ꝓbus est mittēda securis ad radicez. s. ad iurisdictionē. vt. iij. q. vj. §. exceptō. si nō hz talē. hz tñ aliā ꝫ psonā iudicis. actoris z p curatoris. Tūc ꝓmo ꝓponat exceptōz recusationis ꝫ iudicē. vt no. in. c. pastoral'. z in. c. inter. s alle. Vl' melius ꝓponat sil' disiunctim seu subalternatim. Et istā suspitionez ꝓmo ꝓponat seu psequat. vt in dicto. c. pastoralis no. Quō aūt recusek ordinari' z corā q̄ sit p banda exceptio. le. z no. de fo. cōpe. si qs cōtra clericū. z. ca. licet. de appella. cū speciali. Quō aūt delegat' recusek z corā q̄ sit pbanda recusatio. habek de off. dele. sup q̄stione. eo. ti. si ꝯtra vnū. li. vj. cū ꝯcord. Et ē recusatio a iudice vel iurisdictione declinatio p exceptionē suspitiōis proposita. Et licet ex vna sola cā iudex recusek. puta qz suspectus ij. z. ij. de appel. cū speali. Illi' tñ suspitionis sunt multe cause. z. xviij. enumerant in. c. legitima. de appel. li. vj. Et pōt sic formari exceptio recusatōis q̄ in scriptis est ꝓponenda de q̄ tñ in. c. q̄m. de pba. z ibi in glo. sup verbo exceptiones zc.

Forma exceptionis recusationis

Corā vob dño iudice tali zc. ꝓponit procurator pcuratorio noīe zc. tal' et dt ꝫ psonā vestrā excipiēdo q̄ cū tal' aduersari' su' vester sit ꝯsanguine' domestic' vl' familiar'. zc. vos ex causa hmōi sibi estis vehementer suspect'. Et qz piculosum est corā suspecto iudice litigare. iō rō dictat vt vos z iudiciū vestrū recusem. Idcirco vos tanq̄ sibi iuste suspectū ex cā p̄dicta recusat. z cām suspitionis hmōi se pbaturū offert coram arbitris. q̄s cōiter eligere vna cū aduersario est paratus Et si in cōmuni ꝯuenire nō p̄nt. talē noīat z eligit. p pte sua. z ℞ q̄n iudex recusat' ē ordinarius vel delegat' vnicus. Si ꝓo est delegatus hñs collegā. z dati sunt cuz clausula. q̄ si ambo. tūc corā collega est pbanda exceptio recusatōis. Vñ tūc dicat excipiēs z causam suspitōis hmōi se offert corā collega vestro legitime pbaturū. Si simpl'r recurrit ad arbitros. vt in. c. si ꝫ vnū. de offic. dele. li. vj. Et ibi q̄n delegat' vel officialis epi recusatur. Vel si est subdelegat' tūc debz fieri pbatio corā delegato. vt in. c. sup questionū. de offi. dele. cū ꝓo. z. §. fi. De q̄ plene no. i. c. cum spēali. de appel. Et ordinari' recusatus potest causam alteri cōmittere, de fo. cōpet. si quis ꝯtra clericū. z. c. cum spēali. de appel. Et an ℞ possit delegatus z q̄n habetur in. c. iudex. de offi. dele. li. vj. Et qō dicitur i forma exceptiōis q̄ recusans offert pbationes cause recusatiōis. z petit electionē arbitroz. Dicit Jn. in. c. cum spēali. supra alle. q̄ hoc nō est necesse. sz ℞ iudex habet ab eo reḡrere de quo ibi. z hoc quando reus recusat. ꝓ teste etiam actor recusare iudicē. non tñ dele gatum quē impetrauit ex veteri causa. sz ex supuenienti. de offi. dele. insinuante. z. c. superuenienti. de offi. dele. Ordinariū potest recusare per questionum. vt in. c. alle. si quis cōtra clericū. de fo. cōpe. Et tūc actor debet z potest sic formare suaz recusationem.

Forma recusationis ordinarij.

Dñe epe ego vellē ꝯuenire aduersariū me um talē subditū vestz. sz qz iste est ꝫsanguineus vel amic' vester spēalis. z vos tāq̄ nimis fauēs eidē mihi estis ex hmōi cā suspectus. Jō supplico quaten' causam hmōi alteri cōmittatis. seu mihi detis delegatum zc.

Quō aūt ꝓcedat in articulo recusatiōis id est. suspitiōis. le. z no. in. c. suspitiōis. ō offi. dele. de appel. cū speciali. eo. ti. legitima. li. vj. cum remissionibz suis. Et de arbitris sic per ℞ eligēdis. q̄ arbiter iure appellet in. c. ō arbi. de offi. dele. li. vj. Si ꝓo reus nō habz exceptionē ꝯtra psonā iudicis. videat an sibi cōpetant alie exceptōes. videlicet ꝯtra psonam actoris. an sit minor vel excōicat' zc Et exceptiōes q̄ pñt fieri ꝯtra actorem poit spe. ti. de actore. §. primo. vl' ꝯtra forū vel ꝯ cum zc. vt supra dixi.

Exceptio ꝯtra actorem.

Potest ergo sic excipere contra actorem Procurator nomine pcuratorio discreti viri Seij p pte Titij in iudiciū z causam vocati. corā vobis dño epo vel offic. zc. proponit z dic excipiēdo q̄ pfat' Titi' est i pupillari etate ꝫstitut'. q̄re in iudicio esse z agere nō potest. nec debet admitti. vt p se stando i iudicio psequat. Idcirco cōperit p vos pnūciari. decerni z declarari p̄dictū Titium psonam stādi in iudicio nō hre. Nec eum admittendū esse admittendū. ꝺdemnādo euz p agendū esse admittendū. ꝺdemnādo euz ꝫ dicto Seyo in expēsis. Vel ꝫ libellum potest sic excipe reus

Exceptio ꝯtra libellum

Excipiēdo ꝓponit pcurator noīe zc. cōtra p̄tēsum libellū sibi corā vob honorabilis dño decano iudi. vel offi. p pte talis oblatū

Et dicit q̄ huiusmodi ꝓtensus libellus obscurus est. generalis. incert⁹. dubi⁹. ꝓfusus. z ineptus. z alias ꝛc. z ad eū p̄ ꝑte p̄dicti R. minime rñdendū ꝛc. maxime ex eo q̄ in eo nō exp̄mit causa petendi cū tñ dat⁹ sit ī actō ne ꝓsonali. vel ex eo quia res petita minime specificatur p̄ cōfinia vel alias. sic q̄ re⁹ valeat deliberare. vel quia manifestā ꝓtinet cōtrarietatē z ineptitudinē. Ideo p̄ iudicez ex officio repellendus z reiiciendus est z limitandus. Quare petit ꝑcurator p̄dicto noīe quo supra quatenꝰ ꝓnuncietis decernatis z declaretis. ꝓfferto libello tanq̄ obscuro incerto z inepto. ꝓ ꝑte p̄dicti R. nō fuisse nec esse respōdendū. Ipsumq̄ libellum p̄tensum reiiciendū z repellendū. ac p̄dictuz reum a vestra instātia iudicū absoluendum reiiciatis z absoluatis. Ipsum actorē sibi ī expensis ꝓpterea factis cōdemnādo. salua sure addēdi ꝛc. Q causa petēdi in personali actione est exp̄mēda patet de libel. obla. c. vltimo. Et in reali est res exp̄menda z p̄ cōfinia specificāda. vt de libel. ob. c. ij. vt supra dictū est. Et sciendū q̄ cautū est sic petere. vnde nō debet petere re⁹ q̄ actor declaret libellū obscuz. vel ineptū emendet. quia sic instrueret ip̄m actorē. sz petat vt supra. Et tūc postea ꝑm formā hmōi petitiōis habet interloqui iudex. vt no. de libel. obla. c. vlti. z in spe. de libel. ꝓcep. §. sequit videre. ff. Itez ꝓcepto. z. §. ad huⁱ⁹. ff. cautus etiā. Et qualiter vl' ex q̄bꝰ causis impugnari possit libellus. ponit Guil. in spe. d̄ libel. ꝓcep. §. iuxta Vel si re⁹ vult declinare forū iudicis. vt q̄ ē laicus. z est causa ꝓphana z corā ecclīastico iudice ꝓuenit. potest sic excipe ꝑcurator nomine ꝑcuratorio. talis scz rei ꝓponit z dicit excipiēdo q̄ cū causa in p̄tenso li. p̄dicto reo p̄ parte actoris. Coram vobis honorabili dño offi. vel iudi. ꝛc. oblata ꝓposita causa sit ciuilis z ꝓphana. ipsecq̄ re⁹ laicus existat z paratꝰ corā suo laico iudice seculari respōdere. cuius forū actor sequi debz. Idcirco libello p̄dicto z supra causa hmōi p̄tensa coram vobis rñdere nō tenet. sz ad iudicez suum fori secularis. videlicet talē. est remittendus. Quare petit p̄ vos ꝓnunciari. decerni z declarari p̄dictum reū ad rñdēdum li. ꝓfferto. vel alꝰ sup causa p̄dicta litigandum corā vobis nō teneri. sz ip̄m ad p̄dictū suum iudicē cōpetentē secularē remittendū foꝛz z remittatis ꝓdemnando sibi actorē in expensis. ꝛc. Ista exceptio probatur p̄ canonit. de iudi. z. c. cum sit. de fo. compe. z. c. licet. z. c. ex parte. eo. ti. Si ergo in termino dato ad deliberandum reus opponit exceptionem dilatoriam aliquam de premissis. Vel aliam. actor vel eius procurator petat eius copiam sibi decerni per iudicem z terminum competentē ad replicandū assignari. qō hz facere iudex. Et h̄ scribunt p̄ tabellionē sub hac forma

Forma actuū in actibꝰ signandoꝝ

Termino predicto adueniēte videlicz tali die cōparuit coram p̄dicto dño iudice sedente pro tribunali ad ius reddendū. talis reus vel talis eius ꝑcurator z exceptōes in scriptis obtulit. quaꝝ tenor inferius ꝓtinet petens istas admitti. Talis ꝓ̄o actor vl' ip̄i⁹ procurator cōparuit ex aduerso. z earundē exceptionū copiā sibi decerni z dari petiuit ac terminū competentē ad replicandum z dicēdum cōtra exceptiones hmōi sibi competierit contra eas ei assignari. Cui iudex prefatus copiam petitam decreuit z talē diem ad replicandum z dicendum contra exceptiōes huiusmodi si voluerit pro termio pemptorio sibi assignauit.

Coram ordinario scribere solet tabellio breuiter in fine exceptionis isto mō. Exhibitis his exceptōibꝰ p̄ talē reū vel ei⁹ ꝑcuratorē in p̄ntia talis actoris vl' sui procuratoris. Anno tali. die tali respōdebit vel cōtra eas replicabit pro ꝑte actoris tali die. quem terminū de vtriusq̄ cōsensu ad h̄ duximus p̄figendum. Actor ḡ in termino sibi ad dicēdum contra exceptiones statuto potest replicando exceptionē elidere. videlicet exceptionis replicatiōe. i. resolutiōe illo mō. Cōtra exceptiōes ꝓtensas z oppositas pro parte talis rei. ꝛc.

Forma replicatiōis cōtra exceptionem recusationis iudicis.

Coram vob̄ honorabili dño iudice vos ex tali causa vt suspectū recusando ꝓponit procurator ꝑcuratorio noīe tal' actoris. z dicit replicando q̄ exceptiōes hmōi friuole z frustratorie nō sunt admittēde. nec ipe re⁹ vos z vestrā ꝓsonā poterit talit recusare. Cuz z si p̄dict⁹ actor sit ꝓsanguine⁹ vester. tñ quia etiā ipe re⁹ est consanguine⁹ vester. idcirco par affectionis causa suspitionem tollit. Vel sic. Licet ipe actor vester dicat amic⁹. q̄ tñ si aliqua inter vos z eum est amicicia

ista est levis z modica. z tal' nō est ꝓpter quā merito debeat' vt suspect' recusari. cum nō ois amicicia sufficiēs sit causa ad iudicē recusandū. Quare p̄dict' petit procurator q̄tinus p̄missis exceptōib' nō obstātib' pnūcietis decernatis z declaretis li. p̄dicti actoris fuisse z esse rñdendū z in causa hmōi procedendū ad vlteriora. Ipsumq; reū ad h̄ cogendum fore atq; cogatis. z eū z p̄dicto actori in expensis legitime condemnetis

Hec replicatio colligit ex nota. in. c. accedens. vt lit. nō ꝓtest. z ex not. in. c. postremo de appel. in glo. ꝯ. s3 vsq; ad quē gradum z. de offi. dele. in sinuāte. glo. j.

Contra exceptionē declinatoriaz fori potest actor sic replicare.

Replicādo contra exceptōes p̄tensas talis rei procurator procuratorio noie tal' actor' proponit z dicit. q̄ exceptōes hmōi p̄tense non procedūt nec sunt admittēde. s3 tāq; frustratorie z friuole repellēde. Nā licet quent' sit laicus et causa ꝓphana. loc' tñ domicilij rei est de vestra iurisdictione tpali. Vel sic. ō cōsuetudine tñ lōgeua z p̄scripta legitie vobis iurisdictio cōpetit z cognitio in hac pte Vl sic. Ipe tñ secularis iudex rei est sepius super hoc pro pte actoris instant' z hūilit' req̄situs. q̄ tñ ipi actori iusticiam ministrare neglexit vel recusauit. z̄c. Quare petit vt supdicti in proxima replicatione. Ista replicatō fundat' sup. c. licet. de fo. cōpe. z. c. si duob'. de appel. cū similib'. Et post istā replicatōis oblationē aliqñ reus petit copiā z terminū ad duplicandū. Vel si renūciet duplicatiōi z petit interlocutoriā. totū dz scribi p tabellionem in actis. Et potest colligi forma scribendi ex p̄cedentib'. Que aūt sit replicatio z quō debeat esse talis q̄ afficiat tollat seu elidat vel viciet ipam exceptionē sic exceptō actionē vel actū viciat cui opponitur. plene no. p Jo. an. in. c. a nobis. de excep. z in. ca. vlt. z de or. cog. Et dr q̄ replicatio est allegatio actoris p quam resoluit exceptio. insti. ō repli. in ꝑn. Vel latius sumendo omittatur verbum actoris. Unde replicatio est etiaz exceptio. Et dr quasi exceptōis exclusio. ff. e. l. penult. Et tñ de exceptionib' dilatorijs iudicij z̄c.

Exceptio dilatoria solutionis

De dilatorijs solu

tionis que debent añ lit. ꝓtest. ꝓponi. z si de ea ꝓstet videlicet q̄ differēda ē solutio. tūc impedit processum z inducie dūplicabunt. q̄ petūt pl' tpe. de pl' pet. c. vnico. Si nō ꝓstat probabit post lit. ꝓtesta. per Inno. z alios in. c. pastoralis. de excep. Et in. ín spe. ō excep. §. nunc videndū restat. i ꝑn. Et formā postea videbis. Est etiā exceptio anormala. vt est exceptio excōmunicationis in vim dilatorie opposita. Et dr anormala. quasi sine regula. quia nō sequit' normā alia rum exceptionū. quia in qualibet pte lit. ꝓst. ꝓtest. vel etiā ante lniam potest opponi. vt in clemē. vnica. de excep. z. c. pia. eo. t. li. vj. Si tñ reus omittat eā opponere maliciose z dolose vt actor fatiget. talis cōdēnabitur actori in expensis. vt in. c. exceptionē. de excep. Et potest eadem exceptio bis opponi. sed vltra duas vices nō opponitur. vt in. c. pia. eo. ti. li. vj. Potest ergo sic opponi et formari talis exceptio.

Procurator talis rei proponit excipiendo z dicē q̄ vos dñs iudex ad instātiaz talis actoris in cā quā mouet seu mouere intēdit p̄dicto reo cora vobis procedere ñ potestis nec eū ad agendū seu cām inceptā prosequendam debetis admittere seu audire. nec ipe pōt in iudicio stare tanq; actor pro eo q̄ p talē iudicē ordinarium vel delegatū. vl' autoritate talis canonis est maioris excōmunicatiōis sentētia innodat'. Quare petit p̄dictus procurator p vos pronunciari. decerni z declarari p̄dictū excōmunicatum repellendum esse ab agēdo quē z repellat'. Et in ista exceptiōe excōmunicatiōis debet expmi nomen excōicatoris. z spēs excōmunicatiōis debet expmi. al's nō est admittenda Et talis debet probari infra. viij. dies aper tissimis documētis. Alioqn debet excipiēs cōdemnari in expēsis. quia frequenter maliciose cōsueuit opponi. vt in. c. pia. de excep. li. vj. vbi de ista exceptiōe plene. Et q̄ tā ille q̄ alie exceptōes cōsueuerūt maliciose opponi ad litis protractionem

Unde iudex potest cogere excipientē vt p̄stet iuramētuz de malicia q̄ eas maliciose nō opponat. de q̄ in specu. de excep. §. ij. ꝯ. Pōt etiam iudex. Nam h̄ iuramentū ō malicia pōt in quacunq; parte litis exigere iudex q̄ sibi videbitur expedire. vt ō iura. calum. c. ij. vlt. rñso. li. vj. Et cōtra aduocatos maliciose exceptōnes tales pro reis consulentes. vide in spe. de excep. §. vlso. ꝯ. Itē

nota ꝑm Uber. circa finem. Cōtra ꝑdictaz ꝓo exceptionē excōmunicationis pōt repli/ care actor isto modo

Qualiter actor replicare debet ꝫ exceptionem anormalam

Coꝛā vobis bonorabili dño iudice talis ꝓcurator talis actoris ꝓtra exceptionē ꝑ parte talis rei sibi oppositā replicādo opponit ꝛ dicit q ꝑdicta exceptō in facto nō est vera nec admittēda. qz licet ꝑdictus actor alias ꝑ talē iudicē fuerat excōmunicat⁹. ipe tñ ab eadē sñia est ꝑ ipm iudicē absolutus Ad qō ꝓbandū litteras absolutionis producit ꝛ petit ꝑ vos ꝓnunciari ꝑdicta exceptiōe nō obstante esse in causa procedēdum ꝛ procedi videndum ad ulteriora Uel potest sic replicare.

Coꝛā vobis ꝛc. vsq; ibi. Et dicit q ꝑfalsa exceptio non procedit. sed frinola est ꝛ frustratoria. nec ei⁹ ꝓtextu ꝺz actor ab agendo excludi cum ipa excōmunicatiōis sñia ꝑtensa quā allegat nulla sit ꝛ irrita ipo iure ꝑ eo q intolerabilē cōtinet errorē. vel ꝑ eo qa ante sentētiam eandē assertā ipe actor ab ea ꝛ predicto iudice eam proferēte ex causa legitima appellauit. vel quia ipa sentētia est ꝑ nō suum iudicē lata. Iste exceptiones ꝓbantur de arbitris. c. innotuit. de sen. excō. ꝑtuas. de ꝓsue. ad nostrā. cū si. de iudi. at si clerici. cū si. de cōcoꝛd.

Forma duplican. actoris

Reus aūt potest sic duplicare. dicēdo cōtra replicationē. Pro ꝑte talis actoris ꝓtra exceptionē talis rei oblatā ꝛc. ꝓponit procurator ipi⁹ rei duplicando. Et dicit q ipa replicatio ꝑtensa est inutilis ꝛ inualida. nec exceptionē ipi⁹ rei verā ꝛ legitimā inficere potuit ꝛ viciare. cū ille a q̄ actor se absolutū asserit absolutiōis tpe minime habuit absoluēdi potestatē. Quare petit procurator ipi⁹ rei predictis suis exceptionib⁹ inherendo ꝑ vos ꝓnūciari ꝛ fieri put in ipis exceptiōib⁹ est petitū. ꝛ actorē sibi in expēsis ꝺēnari. ꝓpositis sic exceptiōib⁹. replicatōib⁹. duplicationib⁹. ꝛ aliq̄ triplicatōib⁹. q̄ duplicatiōibus. tandē ꝑtes ulterioꝛib⁹ sup ꝫ altricationib⁹ renūciaꝛ. petāt interloq̄ sup exceptiōe vel replicatiōe sua. iudex ꝑ suā interlocutoꝛiam ꝓnūciabit sup exceptōe an obstet vl̄ nō. vel si sup ea inducte sint ꝓbatōes. an sit ꝓbata vel nō. Quia tales exceptiōes dicūtur emergētes ꝛ sup illis est ꝓnunciandū. licz sup incidēti non sit necesse ꝓnunciare. De q̄ plene de oꝛ. cog. c. j. Et an sit ꝓnūciandū sup exceptiōe rei vl̄ replicatione actoꝛ⁹. no. plene in. c. a nobis. de excep. ꝑ docto. Quia si exceptio est emergēs tūc quātūcūq; sequatur replicatio. duplicatio. triplicatioꝛc. satis erit sup exceptiōe ꝓnunciari. vt ibi not. Est etiā vt dixi exceptio mixta. vt si re⁹ dicat se debitū petitū ꝓmisisse sub ꝺitione. ſ. si Titius ascēderit capitoliū Ista vocatur mixta iō qz dubiū est an sit dilatoria an peremptoria. Hā si extabit ꝺitio erit dilatoria si nū q̄ extabit ꝺitio peremptoria. qñ q̄ sit opponēda añ lit. ꝓtesta. vl̄ post. tangit Bnil. in spe. de except. §. j. in fi.

De exceptionib⁹ peremptoꝛiꝫ

Exceptiones aūt peremptorie añ lit. ꝓtest. regulariter locū nō habēt sz post. Excipiūt tres casus. videlicz qñ excipit de re iu. transacta. vl̄ finita. Iste tres perempt. sunt ꝓuilegiate q añ lit. ꝓtest. opponi possunt. ꝛ ipsaz lit. ꝓtesta. impediūt. vt in. c. j. de lit. ꝓtesta. li. vj. sic hñt naturā ꝓeiudicialiū qz ꝓcessui ꝓeiudicāt. Et quō q̄ttuoꝛ modis ꝺz positio vl̄ exceptio ꝓeiudicial⁹. no. de oꝛ. cog. c. tuā. ibi de ꝫ ꝑ Ben. instī. ꝺ acti. Et in spe. de acti. ꝛ petit. §. ꝓeiudiciales. ꝛ in. c. exceptōis. ꝺ lit. ꝓtest. li. vj. Aduertēdum q̄ q̄ sunt exceptōes peremptorie q̄ ꝓponi pñt ꝛ ꝓbari añ lit. ꝓtesta. ꝛ post vsq; ad ꝓclusionē cause. vt sunt ꝓeꝺicte tres ꝓuilegiate. Alique tamē sunt que nō possunt añ lit. ꝓtest. opponi. sic vt lit. ꝓtestationē impediāt. sz solū p⁹ lit. ꝓtest. vsq; ad sñiam seu ꝓclusionē cause. ꝛ istō est rēgl'are. Itē sunt alique que etiā post sentētiam pñt opponi ꝛ ꝓbari etiam si a sñia nō fuerit appellatum. sicut est exceptio cōpensationis. de quo de oꝛ. cog. c. vlti. de fide instru. cum Jo. Et in spe. de appel. §. penul. ℣. sz nūq̄d in causa. Uñ exceptionum peremptoriaz alique sunt que nō stant ꝑ se sz stant inquantū cōcernunt ꝑncipales actiones. vt exceptio pacti de non agendo. ꝛ consimiles que non opponūtur post sentētiaz. nisi in causa appellationis. quia vis seu effectus illarum tollitur ꝑ sentētiam Alie sunt que stant ꝑ se sic q̄ de sui natura non concernunt principales actiones. ꝛ sic vis istaz non tollitur ꝑ sentētiam. sic exceptio compensationis. Et ideo opponuntur etiam post sententiam. de quo tñ ꝺicēdum vt no. de oꝛ. cog. c. vl. Et casus in quib⁹ opponit exceptio peremptoria post

sententiã ponit Guil.in spe.de except.§. dicto.ꝑ. Post sniam aũt.z sequẽti. Et Osti.in sum.e.ti.§.z qñ.ꝑ.in casibꝫ nõ.de sen.z re iudi.sub rub.de re iudicata.§.q̃ta.ꝑ. nec exceptione pempto. Itẽ quõ alique pemptoriarum dicũt ꝓprie exceptões.aliq̃ defensiones Exceptões vocant q̃ ipo iure tollũt obligationẽ naturalẽ.ciuilẽ nõ.sz istã ope exceptõnis elidũt. Vñ melꝰ exceptões elisorie q̃ pempto.vocarent.qz nõ pimũt actionẽ.sz elidunt.vt exceptionẽ pacti de nõ petẽdo in petuũ z iusiurandũ.z sic̃ defensiones que ipo iure tollũt z perimũt omnẽ actionez.vt solutio.acceptilatio.de quo in spe.de excep. in ꝑn.iste licet defendãt reũ.nõ tñ excludũt vel elidũt actionẽ cũ nulla sit actio qz subla ta. Aliq̃ tñ vt Franciscus ꝑcel. volunt dicere q̃ differẽtia ꝙboꝫ hmõi respiciat solnz vsum z modũ duplicẽ alloquẽdi q̃ rei vtuntur.dicendo.excipiẽdo.ꝓpono. vel ad iuris mei defensionẽ ꝓpono. Vel vt dic̃ ipe defensio potest dici q̃ reuz psonaliter defendat.exceptio q̃ realiter elidit.de quo p Jo.an.in dicto.c.exceptõis.de lit.ꝙtest.li.vj. i nouella. Si ꝙ reo deficiũt dilatorie si hz aliquaz de pempto.priuilegiatis lit.ꝙtest.impedientibus.potest se ad illam conuertere z opponere eam añ lit.ꝙtest. Et erit tũc forma exceptionis ista

Forma exceptionis preiudicialis

Coram vobis honorabili viro dño officiali vel iudice ꝛc̃.ꝓcurator noĩne ꝓcuratorio talis rei ꝓponit z dicit excipiendo q̃ illa vice inter ꝑdictũ reum z actorẽ ꝑfatũ coraz tali iudice ipi⁹ rei ꝙtenti. z desup ꝓtenso debito p ipm actorẽ ab eodẽ reo etiam ex eadem causa.etiã petita vel de z sup re in ꝓtenso ipius actoris libello petita quã actor ad se generaliter vel ex causa tali tunc etiã asseruit ꝓtinere extitit litigatũ.z ipe actor ab eodem iudice ꝓtrariam sniam diffinitiuaz reportauit p quã reus ipe ab eius ipetitõe fuit absolut⁹.q̃ snia appellatõe nõ suspẽsa in rẽ transiuit iudicatã. Vel sic.

Coram vobis ꝛc̃. vsq̃ ibi.extitit litigatũ Et tandẽ ꝓtes ipe spõte z libere sup hmõi q̃stione z lite trãsigerũt.sic q̃ ipa causa p trãs actionem sopita est z extincta. Vñ ipe actor nunc sopitã eodem modo q̃stionẽ resuscitarez refricare ꝓsumens sup ꝫ obstante sibi re iudicata vel transactione ꝑdicta audiend⁹ nõ existit. Quare ꝑdict⁹ procurator rei ꝓpetit p vos ꝓnunciari decerni z declarari ꝑfatum actorẽ sup petitione sua z causa h⁹mõi non eẽ vlterius audiendũ. nec ad agendus foze admittendũ ꝑdicto reo in expẽsis legitimis ꝙdẽnetis. Ita debet petere q̃n iste exceptiones opponunt añ lit.ꝙtesta. Et tũc etiã ꝑm istã petitionis formã hz iudicis ꝓnunciatio fieri. vt no.in.c.j.de lit.ꝙtest.li.vj. Proꝑter qꝺ eẽt tutius exceptões tales differri post lit.ꝙtest.qz tũc absolueret re⁹ sup ꝓncipali. vt ibi no.de q̃ in spe.de excep.§. dicto in vlti. carta Ad ꝫ aũt vt obstet exceptio rei iudicate plura ꝫ̃t ꝙcurrere. videlicz q̃ idẽ sit corp⁹ seu q̃ntitas.idẽ mod⁹ petẽdi.eadem ꝙditio psonaz. Et q̃ reus possedit tpe snie rẽ petitã ab eo.vt no.in.c.pen.ꝺ excep. z in alle.c.j.de lit.ꝙte. Itẽ ad validitatẽ effiacitatis exceptiõis transactõis requirit q̃ trãsactio tenuerit. Unde potest actor ꝙtra ꝑdictas exceptiões replicare.sic dicendo. Procurator talis actoris replicando ꝙtra ꝓtensas exceptiones tal' rei ꝓponit z dicit q̃ licet alias inter ꝓtes sup eadẽ re vel eodẽ debito fuerit corã tali litigatũ.z snia lata diffiniti/ua nec p appellationẽ suspensa. Quia tñ ille nec q̃ eũ lata fuit ẽ actionem.q̃ snia diffinitiua q̃ eũ lata fuit ẽ nulla. Ex tali causa actor tunc vel rem vel debitũ petebat.ex alia cã vel agẽdi mod⁹ est variat⁹.qz tũc ad ꝫ agebat.nũc agit ad illd. ꝛc̃. Vl' transactio ꝑ fraudem vel dolose est inita z nulla ex tali cã.ꝛc̃. De q̃bꝫ replicatiõibꝫ no.i alle.c.j.de except.li.vj.z in spe.de excepti.§. dicto.ꝑ.ꝫ quoq̃ notandũ. An iste exceptiones ꝓuilegiate opponi possint p⁹ terminum dilatoriaz. late tractat Jo.an.in addi.spec. de dila.§.j. Et sibi placet q̃ sic p rões quas ibi ad ꝫ adducit. Si ꝙo nec ꝑdicte exceptiões pempt.reo cõpetũt.sz hz aliquã actionem ꝺ actorẽ põt eũ corã eodẽ iudice recõuenire.siue iudex sit ordinari⁹.siue delegat⁹ de mut.pet.c.j.de rescrip.dispendia.lib.vj. Offerat q̃ re⁹ tũc actori libellũ recõuẽtionalem añ lit.ꝙtest.qz recõuentio hz fieri añ lit. ꝙtest.postea nõ hz locũ recõuentio .s.p⁹ lit. ꝙtest.nisi ꝑmissa añ lit.ꝙtest.ꝓtestatõe de recõuentõe faciẽda q̃ fiat p⁹ lit.ꝙtel.in ꝙtinẽti ꝑm cõem opinionem doctoꝝ.licet Bern.z Jn.videãt dicere cã fieri posse etiam p⁹ lit. ꝙtesta.z ante conclusionem cause.que opinio communiter reprobatur. vt notatur in alle.c.j.de mut.pe. Quia reconuentio vt dic̃

Inchoatio iudicij

Jo. de lig. est ꝓbū respectiuū ꝓcernēs ꝓuentionē. z respectiua sūt sil' tpe. Et iā ꝓbat hoc ordo rubricar. zc. Et tūc oblato libello recōuentionali hmōi cause sic iure ꝓuētōis z recōuentionis illa a te vicissim. s. mutuis vicibꝫ tractāde sūt z sil' vna snīa terminānde. de or. cog. c. ij. ꝑ. nos āt. z ī. c. j. iā alle. ita q' lit. ꝓtest. sup libello actoris p reū. Actor etiā stati cōtestabit litē sup libello rei. Et ꝑmo iurabit sup ꝓuentōe. scdo iurabit sup recōuentione z sic de alijs terminis z actibꝫ in cauſ hmōi obseruādis et fiēdis. vt ibi no. Si tñ iudex alit' cū p recōuentionē essz iudex circa obſuationē tal' vicissitudis sibi latioꝛ ē habena de q' p Jo. an. ī addi. spe. de recōuentōe. §. videndū. Si āt reꝰ neglexerit actorē recōuenire añ lit. ꝓtest. vl' in ꝓtinēti pᵒ lit. ꝓtest. ꝓtestatōe ꝓpus facta vt dictū ē. tūc si causa pēdet coꝛam delegato z reꝰ vult actori mouere actionē. q; cū nō pōt via recōuentōis. oportz eū recēptū ad eundē iudicē impetrare. vt in dicto. c. dispendia. §. reꝰ q;z. Cz si cā est coꝝ ordinario. tūc reꝰ pt actorē coꝝ eo reconuenire q;cūq; est ordinariꝰ pt; vtriusq; sed tūc cessabit vicissitudo ꝓcessus. q; q;libz lis tūc currit ī arte sua In certꝭ tñ casibꝫ nō admittit recōuētio. vt si actor ꝓuenit reū possessorieſ. interdicto vñ vi. nō poterit actor p reū recōueniri. nisi de alia spoliatōe vt in. c. vlt. de or. cog. Et ibi etiā de spoliatiōe in modū exceptōis opposita. z in. c. ij. de or. cog. z in. c. frequens. de resti. spo. li. vj. Hoc vez actore inuito. sz eo ꝓsentiēte ꝓcedit recōuētio. vt ō resti. spo. c. j. Et casus in q̄b locū nō hz recōq̄ētio no. de arbi. cū dilectꝭ. z in glo. sup ea. An q̄n actor debeat hre inducias deliberatorias sup libello rei ꝓuentionali. notat ō mnē. per. c. j. Et ō q' sic si voluerit. Vñ malicioſi aduocati reoꝝ aduenīente termino q̄ debēt rñdere libello actoris si deficiūt eis exceptiōes ad ꝓtelandū z differendū lit. ꝓtest. porrigūt libellū recōuentionalē. vt sic nō respondeat libello actoris donec actor eoꝝ li bello se paratum offerat rñdere. z sic si actor velit statim rñdere renūciando deliberatoriis ꝓdicta malicia nō iuuabit.

Qđ sequnda ps ꝓcessus iudiciarij.

Expedito isto modo ꝑma ꝑte ꝑncipali ꝓcessus seu ordinis iudiciarij. veniam⁹ nunc ad secdam ptem videlicet ad inchoationem iudicij seu litis. q̄ hz fieri p lit. ꝓtest. cum ipa sit iudicij seu litis fundamentū. de lit. ꝓtest. c. vnico. Si ergo reo deficiūt exceptiones dilatorie vel peremptorie ꝑuilegiate. nec ꝑt nec vult actorem recōuenire. debet in termino statuto libello rñdere. z ad ꝰ vt lit. ꝓtest. debite fiat. actor vel eiꝰ procurator hz ꝓponere ꝓtenta in libello suo. Et iudex eis ꝓpositis vel etiā ipe actor dz interrogare reum. vtrū ꝓposita in libello credat esse vera et petita fieri debere. z sic reo rñdente fit lit. contest. Et hoc est q̄ dr. tex. in. c. vnico. de lit. contest. dicit q' p petitionem in iure ꝓpositam et responsionem secutā fit lit. ꝓtest. Unde non sufficit libellū esse oblatum z rñsionem per eū factam ad hoc vt inducta sit lit. contesta. quia libellus nō loquit p. l. vnicam. C. de litis ꝓtest. Requirit ergo q' actor contenta in libello suo ꝓponat. si tñ inuenit in actꝭ oblatus libellus. z scriptura sufficiens et respō sio ꝑsumit propositionē z interrogationem interuenisse. vt no. in alle. c. vnico. de lit. contest. Et q' interueniat propositio z interrogatio raro seruat in practica. de quo etiā in spe. de lit. ꝓtest. §. j. ꝑ. sic igitur in lit. contest. procedat. Et est litis contestatio fundamentum iudicij p petitionem in iure propositā et congruā responsionē secutā animo lit. cōtest. factā. Quo omisso si in figura iudicij procedatur. vexant inanibꝫ laboribꝰ et sumptibus litigantes. Et istam diffinitionem que est Ostien. ipe per singula membra declarat Et ponit post eū Johan. an. in. c. vnico. de lit. contesta. Et fit cōmuniter per reum sub ista forma.

Talis procurator. A. rei respondendo p tenso libello actoris narrata. put narrantur negat esse vera. et dicit petita in ipo fieri nō debere animo lit. contestandi. Et tunc scribat tabellio lit. ꝓtest. esse factam hoc modo. Anno tali. die tali zc. Coꝝ dño decano iudice ꝓdicto eo sedente pro tribunali comparuit talis actor vel talis eiusdem ꝓcurator. et causam ac petitionem suaz in ipsiꝰ libello ꝓtentam verbo proposuit. ꝓdictusq; dominus iudex vel actor seu ipsius ꝓcurator talē reum vel talem eius procuratorem sup sic propositis ac petitis an ea crederet fore vera. z petita fieri debere interrogauit. Qui ad interrogationem hmōi respondens. narrata z proposita eo modo negauit esse vera. z dixit petita fieri non debere animo lit. ꝓtest.

Vel sic rñsionem suā fecit et in scptō obtulit in hec ꝑba Talis ꝓcurator cē. Litisq; contestatiōe sic facta. iudex ipis ptibꝫ vel ꝓcuratoribꝫ ptiū ad pstandū z pstari videdū hmōi calūnie iuramētū diē talē ꝑ termio assignauit. ¶ Tabellio ordinarij sic solet scribere. Talis reus vel eiꝰ ꝓcurator rñdēdo libello actoris negauit narrata in ipo ꝓut narrant esse vera. Et dixit animo liē. ꝓtest. petita fieri nō debere. Et iurabit ō calūnia tali die cē Per istā rei rñsionem rñdet ad narrata z ad petita in libello. z exꝑmat animꝰ. s. q; aio liē. ꝓtest. cē. vt patet in forma Si tñ fit rñsio ad solā narrationē vel etiā ad solā cām exq̄ peti tur. dicūt Pe. z Alb. z Osti. z Jo. an. q; fcta est liē. ꝓtesta. qz ꝑ negationē cause seq̄t negatio effectꝰ. z negatis narratis negat ꝯclusio q̄ seq̄t ex narratis. Q; aūt nō sit necessaria declaratio vel exꝑssio animi. videlicet q; dicat reus animo liē. ꝓtest. est decisum in rota. vt patet in cōclusione. xviij. q̄ incipit Jtē si ps rea. Et determinat Guil. in spe. de liē. ꝓtest. §. nūc dicamꝰ. ꝑ. q̄d g̃ si ꝓponiē. qz ꝑsumitur animꝰ ex q̄ verba sunt apta. Vñ si reus diceret aliq̄ verba apta ad liē. ꝓtesta. nō tñ vellet ꝑ ea litē cōtestari. sed diceret ea ad iudicis intentionē. deberet de ℔ ꝓtestari. de q̄ ō fo. cō. si clericus. Et in alle. c. vnico. de liē. cōtesta. Et ꝑ p̄dictā rñsionem formaliter z cōiter fit liē. contest. An aūt ꝑ rñsionē iuris si dicat reus. nolo vel volo litigare. vel contendendū puto vel nō credo me debere. sz si debeo paratus sum soluere. vel dicit ad actorē tu mētiris ꝑ gulaz. vel rñdet de crudelitate cē. an lis sit ꝑ ℔ contesta. no. in. c. vnico. de liē. contest. z in spe. e. ti. §. j. Et si reus confitet si libellus p̄cessit ꝑ talē ꝓfessionē est facta liē. ꝓtest. de q̄ de elec. dudū. ij. Et dixi alias circa materiā libelloꝝ. q̄d tñ q̄dā legiste impugnant. de q̄ plene ꝑ Jo. an. in addi. spe. de liē. ꝓtest. §. j. sup. ꝑ. q̄d si reus dicat. Et qz vt dictum est supra facta liē. ꝓtest. iudex assignet terminū ptibꝫ ad iuranduz de calūnia. qz id ex ordine statim succedit. cuz in ipo litis exordio sit pstandū. de calūnie iuramēto. c. j. Et exponiē ibi post ꝑmū litis exordiū. s. immediate post liē. ꝓtest. vt eo. ti. cum causam. Si tñ non fuerit iuratū in exordio poterit postea in quacūq; ꝑte litis pstari. vt eo. ti. ca. j. li. vj. Etiā si in tota causa omissum fuerit tacite ꝑ hoc ꝓcessus nō viciaē. vt ibi in secūdo responso. Et q̄ñ ō pstari iuramentū de calūnia debet intelligi sez vitāda. sicut ō. habet vnusq̄sq; vtorem suā ꝓpriā ꝓpter fornicatio nem. s. vitandam non cōmittendā. xxx. dist. vex. Est calūnia q̄ñ q̄s sciēter iniuste agit vel resistit. vt in. l. j. ff. ad turpillia. §. calūnia. iij. q. iij. §. notandū. Et habet hoc iuramentū q̄nq; ca. q̄ ponit Bern̄. de iuramē. calū. c. j. z in. iiij. glo. Et de hoc ponit etiā ibi ꝑsus. Judex ergo faciat iurare actorem ꝑmo vel eius ꝓcuratorem habentē tñ ad hoc mandatum speciale sub hac forma.

Forma iuramenti de calūnia

Tu iurabis vel iuras q; calūniose nō petis. sz quia credis z estimas te iuste petere ¶ Vel ꝑm alios dicit. Tu iurabis te litem istam animo calumniandi non mouisse nec mouere nec moturū. Jtem q; veritatez suppbis de quibꝫ interrogaberis respondebis z eam non negabis. Jtem q; nō vteris sciēter falsa ꝓbatōne. Jtem q; non corrupisti nec corrūpes iudicem vel tabellionez. nec dedisti nec dabis. nec promisisti nec ꝑmittes aliq̄d ꝑ te vel interpositam ꝑsonā pro hac causa vt sniā pro te ferat. nisi illis ꝑsonis quibꝫ iura dare ꝑmittunt. Jtem q; dilationē non petes gr̃a litis differende. Et ꝯcludēdo dicat iudex. Et ita iuras q; sicut ego dixi vex esse. z ita seruabis sic te deus adiuuet et hec sctā ōi euangelia. Consuluit tñ Guil. in spe. de dilatione ad euitationē ꝑiurij multoruz euitet z omittat. Deinde iudex ꝙuertēdo se ad reū vel eius ꝓcuratorē dicat sibi. Et tu iurabis q; putas te petitiōi actoris iuste cōtradicere. z ita verū esse. z te obseruaturū in defendendo sicut iste iurauit in agendo. sic te deꝰ adiuuet cē. In cōmunibꝫ aūt iudicijs vbi vterq; gerit ꝑsonam vtriusq; sez actoris z rei. vt de ꝓba. ex litteris. vterq; ꝑstet iura mētū actoris z rei. ꝓtes tñ vel ꝓcuratores eoꝝ se breuiter expediendo dicant z quilibꝫ eoꝝ. Ego iuro iuramentuz de calūnia cum oñibꝫ ca. z clausulis suis. sic me deus adiuuet cē. omissa exꝑssione capitulorum. et iurant ꝓcuratores in animas dñoꝝ suoꝝ et non ꝓprias. Sed qz ꝓcurator calūniari potest ꝓpriam sicut dñs. vñ ꝓcurator etiā in aiaz ꝓpriam iurare tenet. de iura. calū. c. ij. ō. mo responso li. vj. Vnde dñs nō incurrit ꝑiurium ex facto ꝓcuratoris. nisi ipe dñs sit in culpa. ō quo in. c. vlti. de iureiuran. li. vj. z in cle. j. de ꝓcu. in vlt. glo. Et iuramentum istud de

calumnia est inuentū vt veritas eliciat Itē vt timore iuramēti litigātiū temeritas compescat. Itē vt iuramēti timore iurās immemor sue salutis q̄ ad alia ca. non efficiat Et ita no. de iura. calum. c. cetex. in glo. ꝯ. z sup ea. Et aduertendū q̄ habem⁹ q̄ttuor genera iurameto⁹ q̄ prestanta ptib⁹ in iudicio Iuramentū ō malicia. qō potest deferre iudex pti quādocūq; sibi videbit expedire. vt etiā tactū est supra circa exceptiones Item iuramentū de calumnia. z istud p̄stari debz statim post lit. ꝓtest. vt dictū est supra. z prestatur hodie tā in spūalib⁹ q̄ in ciuilib⁹. vt ō iura. calum. c. j. Rūso. ꝯ. li. vj. Ac etiā in criminalib⁹. de quo tū sunt opiniones. vt not. eo. ti. c. j. in glo. antepenul. Item iuramētū de veritate dicēda qō in spūalibus p̄statur. Itē iuramentū decisoriuz. qō defert iudex actori in supplemētū probationuz. vl̄ reo ad suā innocentiā oñendā. vel etiā pars parti. iuxta formā. c. vlt. de iureiuran. Formaz aūt iuramenti qō iuramentū p̄stat a iudeo. ponit Guil. in spe. eo. ti. §. restat. ꝯ. sed pone iudeus. Et si aliqua ptium recusaret p̄stare hoc iuramentū habebit penā. de q̄ in. c. vlt. ō iura. calum. §. penā. Et tabellio predicta scribat in actis in hac forma.

Die tali. anno quo supra cōparuerunt i iudicio coꝝ dño iudice supradicto. ipō i loco suo ꝓsueto p tribunali sedēte talis actor vel talis ipi⁹ pcurator ex vna pte. z talis re⁹ vel ei⁹ pcurator pte ex altera. Et ibidē ptes hmōi vel eaꝝ pcuratores. ꝓmo actor vl̄ su⁹ pcurator. deinde re⁹ vel procurator eius calumnie iuramentū cū capitulis z clausulis suis p̄stiterūt. Quo p̄stito p̄dict⁹ dñs iudex actori p̄fato vel suo pcuratori dīe talem ad ponendū z articulandū ac parti ree ad ꝫ fieri videndū in causa hmōi pro termino assignauit Notarij ordinarioꝝ breuiter sic scribunt Die tali. Anno tali. iurato p partes vel eaꝝ procuratores de calumnia articulabit tali die

De positionibus z articulis

Termino ℊ p̄dicto aduenīēte actor habebit offerre positōes z articulos z istos vsus longeuus in causis admisit. in cle. sepe. ō ꝯ. sig. Sunt ℊ ab vsu inducte positōes. et porrea p ius canonicū approbate. s. a tēpe Greg. ix. Quia añ eū de positōib⁹ nō habuim⁹ expssum ius. sz p ipm. vt in. c. dudū. de elec. z in. c. vnico. de lit. ꝓtest. Et qūo vocabunt aliqñ articuli. aliqñ positōes. aliqñ ca. no. ō causa pos. z ꝓpie. cum ec. de testi. p̄sentium. li. vj. z in cle. sepe. de ver. sig. Et fiūt positiones ad faciliorē litiū expeditionē ꝓpter ptiū ꝓfessiones. z articuli ad clariorē ꝓbationem vt dicit text⁹ in cle. sepe. de ꝯ. sig. Et positionis plures dant diffinitiōes. quaꝝ aliquas ponit Guil. in spē. de positionib⁹. §. j. z alie no. de cōfess. c. j. li. vj. in glo. j. z sup ea. Et q̄modo dicat positio. eo qꝝ positiōib⁹ lis ponit velut sup fundamēto. qꝝ eis ꝓfessatis vl̄ negatis lis ꝓcedit vlteri⁹ vel nō ꝓcedit. Itē etiā no. p Jo. an. in nouella.

Articul⁹ aūt ōr vt qꝝ artat. id est. arte cōponitur z artat ad rūdendū. no. in. c. p̄tuz ꝓpus alle. z sup glo. articulis. Et est nomē diminutiuū designās aliqō ꝓticulare a genere suo p debitas circūstantias decisum. ad ꝫ de offi. dele. c. sup questionū. de articulis. no. Jo. an. in addi. spe. de positionibus. §. j. Et dicit ibi Jo. an. in addi. spe. de testib⁹. §. nunc videndū. in ꝓn. qꝝ ars articulandi inē causidicos summū tenet gradū in curia romana. z maxime in bñficialib⁹ deuolutis. Unde ꝓsulit qꝝ curiā intrātes caueāt q̄ttūcūq; sint magni iuriste ne suo capite hāc artem in ꝓn. sumāt. sz antiq̄s aduocatis assistant. vel secū habeāt procuratores exptos. Et ibi Jo. an. circa eundē. §. instat. z pulcrā materiā tractat ibi. Et licet positiones z articuli iusto litis seu iudicij ordine seu loco fiunt. s. post lit. ꝓtest. et iura. calum. sup ꝓncipali tū quādocūq; faciēde sunt probatiōes fieri p̄nt. de quo in spe. de positōib⁹. §. iiij. in ꝓn. Quia si reus habet ꝓbare exceptionem vel actor replicationē suam rediget exceptiones vel replicationes ī positōes z articl'os Ad formandas igit̄ positiones hac via pueritur. Nam formans eas habeat libellū p oculis. z ex ei⁹ tenore sumat z formet positōnes z diligēter ꝓsideret q̄d habeat necesse ꝓbare z sup oīb⁹ q̄ debet probare positiōes faciat. nec valet positio nec etiam confessio nisi fiat sup re de qua agit. de q̄ in spe. ō posit. §. v. ꝯ. regulariter aūt. de quo etiā de cōfes. c. j. z ꝯ. li. vj. In actiōe ℊ reali sicut visuz est supra in ꝓma forma libelli. sic ordinet positiones suas actor. positiōes z articulos i frascriptos ac cōtenta z descripta in eis oīa z singula dat facit z exhibet.

Coꝝ vobis honorabili dño N. iudice. z̄. procurator noīe procuratorio tal' actor⁹

medio suo iuramẽto in tali cã ꝛc. Quib⁹ oĩ/bus petit sigillatim p talẽ reũ rñderi p iura/mentũ suũ sufficient. ꝛ clare p ꝓbũ credit vl̃ nõ credit offerens se ad ꝓbandũ negata. ad supfluã tñ ꝓbationẽ se nõ astringẽs. Jn pri mis ponit ꝛ ꝓbare intẽdit q̃ anno tali tem/pore ꝓtract⁹. de q̃ infra tal' Sempron⁹ in cãpo tal' loci talẽ fundũ cui⁹ ꝓfines ifra spe cificant habuit ad eũ ptinentẽ. Jtẽ q̃ idem sempron⁹ anno ꝑdicto die ꝛ mense tali fun duꝫ hmõi titio actori ꝑdicto emẽti vẽdidit p ꝑcio tot librar⁹ denarior⁹. Jtẽ q̃ ipe Titi⁹ ꝑciũ perpressatũ ꝑdicto suo vẽditori nume rauit realit̃ ꝛ psoluit. Vl̃ ponat si nõ est fctã solutio q̃ vẽditor de ꝑcio fidẽ habuit ꝛc. vt in forma libelli. Jtẽ q̃ sempronius vẽditor memorat⁹ fundũ ꝑdictũ ꝛ ei⁹ possessionẽ re aliter tradidit titio emptori añdicto. Jtẽ q̃ Seyus re⁹ ꝑdict⁹ eundẽ fundũ a tl̃i tpe de/tinuit ꝛ occupauit. detinet ꝛ occupat. fru/ctusq̃ ex eo pueniẽtes ꝓcepit ꝛ ꝓcipit. ꝛ eus titio actori restituere libe ꝛ vacuũ dimitte re seu assignare cũ fructib⁹ ꝓceptis refragat in ꝑiculum aĩe sue. Jtẽ q̃ de ꝑmissis oĩb⁹ et singulis fuit ꝛ ẽ publicata vor ꝛ fama. Dat etiã libellũ p ꝓte sua oblatũ p positiõibus ꝛ articulis. ac ꝓducta ac ꝓducẽda in hmõi cã inq̃ntũ faciũt p ꝓte sua ꝛ nõ vltra. necnõ de notorijs signis ꝛ sigillis saluo iure addendi minuẽdi. supplẽdi. declarandi. vt moris est. Et positiões sic sunt formãde. q̃ fundẽt itẽ/tionẽ ponẽtis ꝑsiderata natura ꝓpositeactio nis Si q̃ actor agit de dñio rei petite. habz ꝑsiderare que necessaria sunt in ꝓbatione dominij. Et que sunt ista tactũ est supra cir ca ꝓmũ libellũ. ꝛ no. Guil in spe. de locato. §. nunc aliqua. ꝟ. l vj. Si igit agit publicia na ꝑsideret q̃ sint necessaria in ea. ꝛ sic ꝺ alijs de q̃ in spe. de posi. §. v. ad fi. Et debent fie/ri positiões de ptẽtis i libello vl̃ ad ea ptinẽ tib⁹. Et iudex dz examiare eas an faciãt ad cãm vl̃ nõtẽ. vt postea patebit. vt no. in. c. j. de ꝓfess. li. vj. Et debẽt dari positões p iura mentũ. ꝛ q̃ dat ꝓtrarias incurrit ꝑiuriũ. de q̃ de iureiu. c. vl. li. vj.

Tabellio sic scribit

Anno tali. die tali. tal' actor vl̃ ei⁹ ꝓcura/tor cõparuit cor̃ã iudice ꝑdicto. ac positões ꝛ articulos obtulit infrascriptos. q̃b⁹ p ptẽ aduersam rñderi ꝛ eã ad ꝺ cõpelli ꝛ cogi po stulauit. Et aduerso ꝑdicto dño iudice ad/huc sedente p tribunali talis reus vel talis eius procurator cor̃ã eo cõparuit. ac positõ/num ꝛ articulor⁹ ꝑdictor⁹ copiã sibi decerni ac terminũ ad dicendũ ꝓtra eas. vel respon dendũ eisdẽ cõpetentẽ petijt assignari. Pre dictus q̃ dñs iudex copiã hmõi reo l' eius⁹ curatori fieri decreuit ꝛ die talẽ ad dicẽdũ ꝓtra positões ꝛ articulos hmõi vl̃ eis rñdẽ dum p termino assignauit.

Vel cor̃ã ordinario scribit tabellio

Exhibitis his positiõib⁹ ꝛ articul' p talẽ actorẽ vel eius ꝓcuratorẽ in ꝑntia tal' rei vl̃ ꝓcuratoris sui. Anno tali. die tali. eis rñde bitur. vel ipi impugnabunt q̃ ipm reum vl̃ eius ꝓcuratorẽ tali die. Et in hmõi assigna tione terminor⁹ aliqñ non exꝑmit̃ pempto/rie. qr ist̃ termini pemptorij intelligũt. licet nõ exꝑmant. vt no. in. c. pastoral. de excep. Nisi fieret citatio vl̃ assignatio ad sniaz au diendã. vt suo loco patebit

Forma positionum ꝛ articulor⁹ i actiõe personali

Positiões ꝛ articulos ꝛc. vt supra in for/ma ꝑcedenti. Jn ꝓmis igit̃ ponit ꝛ ꝓbare i tendit q̃ Titi⁹ actor ꝑdict⁹ ꝑfato Seyo reo mutuauit vel mutui causa numerauit decẽ libras denarior⁹ talis monete. Jtem q̃ idez Seyus debitor hmõi mutuatã sibi pecuniã ꝑdicto Titio creditori suo soluere ꝓmi/sit i tali termino ꝛ loco bona fide. Jtẽ q̃ hu iusmodi debitũ ipe seyus debitor añdictus suo creditori titio in ꝑpressato termio du dũ elapso soluere neglexit. ꝛ hodie mistrare ꝛ de eo satisfacere indebite ꝓtradicit. Jtem q̃ de ꝓmissis oĩb⁹ ꝛ singulis fuit ꝛ est publi/ca vor ꝛ fama. Jnsup dat libellũ vt in ꝓcce denti forma.

Jn actione depositi sic ꝓcipiant ꝛc.

Positiones ꝛc. Jn ꝓmis ponit ꝛ ꝓbare intẽdit q̃ Titi⁹ actor ꝑfat⁹ penes Seyũ re/um ꝑdictũ deposuit ꝺcretales. Jtẽ q̃ hmõi depositꝰ liber decretaliũ scripꝰ fuit in cartis hedinis seu in ꝓgameno. Jtẽ q̃ glo. habuit ordinariã seu apparatũ Berñ. ꝓpositã sis. Jtẽ q̃ habuit desup cor̃ũ rubeũ albuz vel nigrũ. Jtẽ q̃ secũdus sextern⁹ sic incipi/ebatur. Jtẽ q̃ ꝓmi quaterni ꝓncipium fuit tale. Jtẽ q̃ memorat⁹ Seyus ꝑdictũ librũ de/cretaliũ ex causa depositi ad se recepit. Jtẽ q̃ ipsum libr̃ ꝑdicto depositori idẽ depositꝰ tari⁹ reddere ꝛ restituere ꝓtradicit. Jtem q̃ de ꝓmissis omnib⁹ ꝛ singulis ꝛc. Etiã insu/per dat libellũ in ꝓma forma

Positiones et articuli

In possessorio recuperande seu interdicto unde vi fiat sic positiones z articuli

Positiones ꝛc. vt pus. In ꝓmis ponit ꝛp bare intẽdit q anno tali. die tali titꝰ actor p̃ dictus talẽ fundũ vel domũ cuiꝰ ꝓfines infra describunt possedit. Itẽ q seyus p̃dictꝰ p̃dicto anno z die eundẽ Titiũ sic in possessione reali z corpali existentez de domo seu fundo hmõi Seũ z possessione violenꝫ expulit z eiecit. Itẽ q domũ seu fundũ hmõi seu eiꝰ possessionẽ a tpe delectõis z spoliationis p̃dicte detinuit z occupauit. detinetq; z occupat. z possessionẽ eandẽ cũ fructibus inde pceptis z q̃ pcipi potuerũt p̃dicto Titio spoliato restituere ꝓtradicit. Itẽ q dampna ꝓpter hꝰ p̃dictus sustinuit spoliatꝰ ex tali causa ꝛc. z ipi interest spoliationẽ hmõi z delectionẽ factã nõ fuisse. Itẽ q fructꝰ pceptos z q̃ pcipi potuerũt a p̃dicto tpe verisimiliter put z pcipi annuatim ꝓsueuerũt. videlicet tot maldra frumẽti talꝫ mẽsure. Dãna ꝓ z interesse ad tot libras denarioꝝ ipe spoliatꝰ estimat. vestra tñ iudiciali salua taxatione. Itẽ de p̃missis oibz singulis fuit z est publica vox z fama. dat nihilominꝰ libellum ꝛc. Sic fiũt positões z articuli mẽbratim z distincte. qz articulꝰ est ps intentionis vt no. de testi. pñtiũ. in glo. ſ. articulis. li. vj. Vel si agit ꝫ eum q̃ nõ spoliauit. sz spoliari mãdauit. vl spoliatõz ratã habuit vl rẽ spoliatã recepit sciens a delectore. sic cõcipiant positiones vt pus

Forma ꝓtra detentorẽ mandatorem vel detrabentem.

In ꝓmo ponit z pbare intẽdit ꝓcurator p̃dictꝰ q tali tpe Titiꝰ rẽ talẽ possedit. Item q talꝰ Sempronius eo dẽ tpe. videlicz tali die veniẽs eundẽ titiũ possessorẽ de possessione eiusdẽ rei expulit violẽt z eiecit. Itẽ q seyꝰ spoliationẽ z delectionẽ eandẽ p eundẽ sempronium fieri fecit z mãdauit. Vl si nõ mãdauit. sz ratũ habuit ponat sic. Itẽ q spoliationem z delectionẽ hmõi idẽ sempronius fecit nomine z ꝓcuratõe seũ rei supradicti. Item q ipe seyus eandẽ spoliationẽ sic suo nomĩe z eiꝰ ꝓcuratõe factã gratã z ratam habuit. Itẽ q rẽ hmõi ipe seyus ad se recepit. z eam a tpe delectõis z spoliatõis p̃dicte bucusq; detinuit z occupauit. detinetq; hodie occupatã. Vel sic qñ ꝙuenit reꝰ q̃ scient rem recepit a delectore p̃misso. p̃missis duobꝫ primis articulis. puta de possessione titꝫ z spoliatione Sempronij. de cetero ponatur sic Itẽ q p̃dictꝰ seyꝰ p̃fatã rẽ spoliatã a predicto sempronio delectore z spoliatore recepit. Itẽ q ipe seyus sciuit titiũ p̃dictũ rẽ hmõi a sempronio fuisse z esse spoliatum

Pro formis positionũ in diuersis materijs habeat recursus ad spe. ti. de test. §. nũc videndũ. Et i tractatu libellorꝝ. ibi quasi p singulos titulos i materijs formãt positões sup libellũ. Et etiã aliq̃ positiões formant ꝺ ꝓfes. c. ſ. li. vj. in glo. magna. ibi ꝺ materia positionũ. z. c. sequẽti.

De modo rñndi ad articulos

Factis aũt z oblatis positiõibꝫ reꝰ si sũt pertinẽtes clare z certe ꝺz ad eas rñdere. ꝺ test. pñtium. li. vj. imo si interrogatꝰ sup positiõibus z iussus rñdere hꝫ facere recusat. habentur positiões p confessatis. nisi rõnabilis causa recusantẽ excuset. vt in. c. ij. de ꝓfes. lib. vj. Et que sit causa rõnabilis ibi no. in glo. puta si positio est superflua que nõ facit ad causaz. vl obscura incerta captiosa de facto alieno impertinẽs. vel indiffinita iuris. vt ibi. Ponens enim ꝺz ponere certũ. z sic rñdẽs certuz potest dare rñsum. vt no. in iuribꝫ alleg. Et ista singula declarant. c. ij. de ꝓfes. li. vj. in p̃dicta glo. Et qꝺ dicit. ponit z pbare intẽdit hoc hodie est in vsu. alias positiones dabantur sic dicẽdo. ꝓmo ponit talꝫ ꝛc. Et si negabant iste positiones postea dabant articuli sic dicẽdo. Talis intendit probare ꝛc. Hodie ꝫ simul fiũt ita q positões negate succedunt in locũ articulorꝝ z intentionũ p bandi. de quo etiã in spe. de testi. §. nunc videndũ. in pn. cũ remiss.

Exceptiões ꝺ articulos z positiones

In termino igit p̃dicto puta ad dicẽduz ꝓtra positiões z articulos vl eis rñndenduz statuto solẽt qñq; dari exceptões ꝺ positões z articulos sub hac forma.

Forma exceptionũ ꝓtra positiones

Cõtra positiões z articulos p̃tẽsos oblatos p talẽ actorẽ vel talẽ ipi ꝓcuratorẽ in causa tali ꝛc. pcurator noĩe procuratorio talis rei ponit z dicit excipiẽdo q hmõi p̃tẽse positões z articuli sunt generales nimis obscuri incerti informes indeterminati dubij multiplices indiffiniti iure captiosi ꝺ facto alieno z impertinẽtes ac tales que minime relenarent actorẽ probati vel cõfessati. z eis inquantum p positionibꝫ dant nõ est p parte rei rñdendum. Inquantum ꝺo offerunt

vt articuli nullatenus sunt admittēdi. vt ex eoꝝ patet inspectiōe euidēter. ꝛ latiꝰ si fuerit opus deducet. Quare ꝑdictus ꝓcuratoꝛ rei petit ꝑ vos ꝓnūciari decerniꝛ declarari positiones ꝛ articulos ꝑassertos nō esse admittendos. sꝫ eos reꝛciēdos ꝛ repellēdos foꝛe. ac reꝛci ꝛ repelli partē reā ab instātia iudicij vestri inde absolui. ꝛ actoꝛē sibi in expensis legitimis ꝯdēnare saluo iure addendi diminuēdi. ꝛc. Qñ tñ positōes ꝛ articuli sunt obscuri impertinētes vl̄ inadmissibiles. sic q; ꝑbati nō releuarēt ponentē. dic̄ Jo. an. in c. dudū. ij. de elec. q; incaute facit aduocatꝰ ptis alteriꝰ si petit declarari articl'm. Uel a ꝑncipio dicit eū nō esse admittendū. vl̄ etiā si formet interrogatoꝛia talia q; ꝑ testes hoc habeāt declarare. Judeꝛ tñ potest examinare positiones ꝛ articulos ꝛ impertinētes ꝛpellere. qñ de impertinētia ꝓstat. In dubio potius habet admittere. vt no. de testi. ꝑ tuas ꝛ deꝓfes. c. ij. li. vj. de appel. cum ſpēali. §. poꝛro. ℣. excessu q̄z. Uñ ꝓsueuerūt fieri rñsiōes ad positiones ꝛ articulos saluo iure impertinentium ꝛ nō admittendoꝝ. de q̄ etiā in ſpecu. de positionib'. §. vij. ℣. si ℣o certum ē. ꝛc.

Possunt ergo fieri responsiones ad positiones formatas sup libello in actiōe reali sub hac forma

Responsiones ad positiones in actione reali.

Procuratoꝛ noie procuratorio seij rei saluo iure impertinentiū ꝛ nō admittēdoꝝ positionū ꝛ articuloꝝ ꝑtensoꝝ titij actoꝛis sic q; responsiones q̄s foꝛsitan ad impertinētes ꝛ inadmissibiles positōes hmōi fieri ꝓtingit ꝑ nō factis habeank. dat facit ꝛ exhibz medio iuramēto rñsiones infrascriptas ꝛc. Ad ꝑmam positionē ꝑtensam q̄ sic incipit. Jn ꝑmis ꝛc. procuratoꝛ Seij ꝑdicti rñdēdo ad eā nō credit. Ad ſcdam ꝛc. nō credit. Tertia dependet a ſecūda negata. similiter ꝛ q̄rta. Ad q̄ntam credit se fundū possidere. ꝛ eiꝰ restitutionem Seij ꝛ assignationē iuste ꝓtradicere. Et finalē credit de ꝓfessatis. ꝛ negat ꝺ negatis. Et licet ꝑdicte positiōes sint ꝑ maioꝛi ꝑte de facto alieno. tñ q; faciūt ad cām. ideo est ad eas rñdendum. q; siue sint de facto ꝓꝛio siue de facto aduersarij. siue etiam de facto tertij. debet eis rñderi. Jta dic̄ Jo. an. in addi. ſpe. de posi. §. vij. Jtē supꝛa ꝺz i rñsionib' ad tertiā ꝛ quartā positōes. q; dependeāt a ſecūda negata nō oportet aliq; ad eam rñsionē fieri. Uñ exquo negaꝝ ꝓtractꝰ emptionis seu venditōis. negant̄ alia inclusa vel necessaria ꝯcurrētio ad talem ꝓtractū vt ꝑcij numeratio rei traditio ex tali cā factā ꝛc. Positio tamē dependet a negata que nō dependeret aliquādo a cōfessata. vt nota. ꝺ q; ꝓfes. ca. ij. li. vj. sup glo. ℣. rationabili. Et ꝓfit rñsio ꝑ verbū credit vel non credit. hꝰce dit ex vi iuramēti calumnie talis. Sz iurameētum de veritate artat ꝑ verbū scio vel nescio. Uñ iurans de veritate est interrogandus. ꝛ etiam rñdere tenet de credulitate. vt no. ꝑ Ostien. in. ca. lr̄as. de iura. calum. Et cōfessio de credulitate etiā ꝑiudicat sicut cōfessio de veritate. vt no. de iureiuran. ex lr̄is in glo. fi. ꝛ de iura. calum. cū causam. Desilo tñ curie iurat q̄s dicere veritatē quā scit vl̄ credit. Si rñdet ꝑ ꝑbū dubito an sufficiat. no. i alle. c. cū cām. i glo. j. ꝛ sup ea. Quid etiā iuris sit cū actoꝛ petit centū. reꝰ respondet se sub ꝯditione ꝓmisisse. an videat pure ꝓfessus. no. ꝑ archy. ꝛ Jo. an. de cōfes. c. j. li. vj. Jsta rñsio est in ꝑte contra rñdentem. ſ. inquantū ꝓfitet̄ se ꝓmisisse. ꝛ in ꝑte ꝓ eo. ſ. inquantū dicit q; sub ꝯditiōe ꝓmisit. sꝫ confessioni stat̄ ꝓtra cōfitentē nō ꝑ eo. Et q̄ vidētur fundata intētio actoꝛis ꝑ talē ꝓfessionem. nisi reꝰ ꝑbet ꝯditionē. Sz in ꝓtrariuꝫ facit. qꝛ ista rñsio est vnica ꝛ vnū mꝰstructū. ergo actoꝛ aut totā approbet. aut totā reiicet vel recuset. Et qꝛ si vult approbare ꝑ se debet etiā ꝓtra se approbare. Finaliꝰ credit Jo. an. q; reꝰ iuste peteret declarari ꝑ actorem. an ponat ipm ꝓmisisse pure vel sub cōditione. ꝛ sic cessaret illa ꝓpexitas. Archidi. tñ dicit q; reꝰ posset negare se pure ꝓmisisse. Jstū aūt actū rñsionuꝫ facta ꝑ scribat tabellio hoc modo

Forma actuū in actis

Die tali. Anno quo supꝛa. talis reꝰ vel talis eius ꝓcuratoꝛ coꝛā ꝑfato dño N. iudice in solito suo loco ad reddendū iura ꝓtribunali sedēte cōparēs rñsiones ad positiōes ꝛ articulos talis actoꝛis sibi ibidē cōparētis. infrascripti tenoꝛis obtulit. ꝛ rñsiōes hmōi fecit medio iura. quib' rñsionib' sic factis ꝛ receptis actoꝛ ꝑdictus vel ꝓcuratoꝛ eius sibi dilationem cōperentē ad producendū testes ꝑ sua intētione fundāda assignari postulauit. Cui ipe dñs iudex ꝑdictꝰ talē diem vel vnū mēsem ꝑ termino ꝛ dilatione ad testes producēdos assignauit. Uel sic scribit

Forma interrogatoriorū

notar⁹ ordinarij. Factis vel exhibitis rōnī
oniby ꝑdictis ꝑ talē reū vel talē ipi⁹ ꝓcurato
rem. anno tali. die tali. in ꝑntia actoris vel
sui ꝓcurator⁹ probabit. vl' pducēt testes
actorē pro ꝓma dilatōe die tali ⁊c. De istis
aūt dilatiōib⁹ pducēdis an dent tres dila
tiōes vl' vna tm. vl' ita spaciosa q infra illaz
ꝑnt fieri tres productōes. no. de dila. c. ij. in
glo. ij. ⁊ sup ea. vt postea videbim⁹. Pars ꝯ
quā fit productio testiū dat interrogatoria.
⁊ dant sup articul' volētis producere testes
⁊ formant fm circūstantias cause ⁊ psonaz
testiū. de proba. licet. §. post ß. de testi. cum
causam. ⁊. c. ꝑ tuas. vbi ß. ⁊ de testib⁹ ꝑntiū.
li. vj. Et ibi ponit forma eoz Datis ergo
articulis ꝑ alterā ꝑtium. ps cōtra quā dant
petit terminum ad dandū interrogatoria. ⁊
iste terminus datur vt probant iura alleg.
⁊ etiam vt generalis habet consuetudo dā
dus est. Fuit ergo isto modo sup articulis i
reali actione ⁊c.

Forma interrogatoriorum.

Interrogatoria infrascripta dat fac⁊ ex
hibet procurator procuratorio noie tal' fm
q̄dā ⁊ singula petit singl'os testes ꝑtis ad
verse interrogari. ⁊ interrogatiōes hmōi cū
rōnib⁹ testiū ad eas in actis redigi ⁊ ꝓscri
bi. Alioq̄n de inualitudine depositionum ⁊
q sibi nō ꝓiudicet ac alīs protestat. prout ē
moris. Diligēter ꝙ ⁊ nō perfunctorie testes
ibi examinent. ⁊ ab eis prudēter sup quoli
bet articulo querat de singulis circūstātijs
Querat etiā a q̄libet teste de ipsius etate. fi
de. fama. statu ⁊ ꝯditione. an sit nobilis vel
plebeius. Itē quantū habeat in bonis. Itē
an prece vl' precio gratia odio timore vel fa
uore testificet. Itē an ei datū sit aliquid vel
promissum. vel aliquaz habeat spem q sibi
detur vt sic testificetur. Item an sit excōmu
nicatus maiori excōmunicatione Item an
sit amic⁹ soci⁹ vel familiaris. cōsanguineus.
affinis. vel subdit⁹. vel de iurisdictione pro
ducentis. vel ei⁹ ꝯ quē producit inimicus.
Itē an sit instructus ꝯ quē ⁊ q̄d deponere
debeat. Itē an sup hoc ꝓcordauerit cuz te
stibus suis. Itē vtr sit subordinatus. Itē quā
partē mallet in h⁹mōi causa obtinere. ⁊ cui
plus faueat ⁊c. Et spēaliter si dixerit testis
esse verū qō in ꝓmo articulo ꝓtinet interro
getur de causa scientie. videlicet vnde sciat
testis fundum ad Sempronij ꝓtinuisse. et
quō hoc. vel qñ Semproni⁹ dñium acq̄si
uit. Itē de ꝓfinib⁹ eiusdē fundi Item cir
ca secundū articulū querat. si testis dixerit
eū verū esse de causa scientie. an testis fuerit
ꝑsens in ꝓtractu. ⁊ q̄ cū eo fuerūt presentes
quot numero ⁊ ad q̄d ibi fuerūt. Itē de lo
co ꝓtractus in qua domo an dom⁹ sit ter
rea lignea vel lapidea. in qua pte dom⁹ Itē
de tpe. s. de anno mēse die hora. Itē ō forma
ipsi⁹ ꝓtract⁹. an fuit purus vel cōditionalis
vel modalis. ⁊ p q̄ verba celebrat⁹. Et si cō
ditionalis vel modalis. querat an cōditio
postea extiterit ⁊ fuerit purificata vl' mod⁹
seruatus. Itē an testis nouerit ꝑsonas con
trahentiū. Itē an ꝑcium interuenerit et an
preciū solutū fuerit. in qua moneta. ꝑ quem
cui quo loco tpe die hora. quib⁹ presentib⁹
⁊ semp de cā sciētie. ō auditu fama certitudi
ne ⁊ credulitate ⁊ singulis circūstantijs alijs
que ad veritatē faciunt eliciendā ⁊ detegen
dam falsitatē. ō testi. cū causam. Plenissime
de testi. §. iam de interrogatorijs. in spe. Et
cautū est q hmōi interrogatōes distincte
formen⁊ ponēdo añ quālibet. Itē vel ꝓsil'e
vt tradit doctrinā Guil. in spe. de testibus.
§. nūc de interrogatorijs Et fiūt interroga
toria circa ꝑsonas testiū ⁊ circa dicta. Sed
dicit Guil. in spe. de testi. §. iam de interro
gatorijs. ff. in summa q sunt duo genera q̄
stionū seu interrogatoriaz. Unum gen⁹ fit
ad destruendū dicta testiū. Aliud ad fundā
dum exceptiones. i. intentionē ei⁹ ꝯ quā te
stes producant. qz testis deponere debz pro
vtraq; ꝑte. Dicit tn Jo. an. ibi in addi. q iter
rogatoriū nō dz ꝓtinere nouū capitulū pro
aduersario. Exemplū. Titius producit te
stes cōtra Seyum ad probandū mutuū.
Seyus dat interrogatoriū petēdo interro
gari testes sup solutiōe mutui. s. an soluerit
hoc faciendū nō est. qz Seyus de ß habet
facere capl'm ⁊ Titi⁹ interrogatoria Primū
genus interrogatoriaz fit dupl'r. videlicet
vel ratione ꝑsone testis. vt qz est excōicatus
instructus. subordinat⁹. iudeus. suspectus.
vel alias minus idone⁹ ad testificandū. vel
ratione dicti. vt quia deponit contraria. vl'
vacillat. vel non reddit aptam dicti sui cau
sam. De diuersis aūt interrogatorijs et for
mis interrogatoriaz ꝑ Guil. in spe. de testi.
§. iam de interrogatis. De hoc etiam in. c.
ꝑntium. de testi. li. vj. ⁊ ibi textus loquit de
interrogatorijs. ⁊ in glo. ponit forma. et añ
nō habuimus textū de eis. De materia etiā

ista no. in. c. p tuas. z in. c. cū cām, de testib. Et ibi no. q si aliq̄ necessaria interrogatio fuerit omissa post publicationē attestationuz petit a iudice vt itez interroget. vt qđ omissum est recupet. Itē Guil. in spe. §. nūc videndum. in fi. Et ista interrogatoria vl' copia de ipis nō debēt dari pti aduerse pducenti testes ꝓter subordinationis timorē. q2 eis habitis posset instruere testes vt ꝯcorditer ad interrogata rñderent ne posset falsitas deprehendi z sic p hoc tolleret efficacia interrogatoriorz q̄ ad h̄ sunt inuēta vt falsitas facilꝰ dep̄hendat. sz dant iudici q̄ debet illas moderare. supflua z inutilia resecare. Si autē nō facit. nec ps dat interrogatoria. tunc iuder faciet ista q̄ habent in. c. cum causam. ō testi. Et ꝓsulit Ostiē. q̄ potꝰ fiāt supflua q̄z aliqđ necessariū omittat ex duabus causis Prima q2 si factū est interrogatoriū z omittitur negligēter necessariū seu dolose supplebitur seu repetit nō obstāte publicatōne. vt supra dictuz est. Scōa causa q2 forte index ex officio plura resecabit vel resecaret q̄z expediret. Ita no. in. c. pūctium. de testi. lib. vj sup glo. interrogatoria.

¶ De testib recipiēdis z examinādis

Factis rūsionib ad positiōes si p eas reꝰ ꝓfitet positiōes. relevat p talem ꝓfessionem actor a pbatōe. z tūc nō restat aliud nisi confessum ꝓdēnare. q2 nō sunt ptes iudicis ad ꝓfitentē nisi vt pnūciet. ō trāsac. ꝓterea. Aduertat tū diligēter actor an oīes suas positiones sit reꝰ ꝓfessus. Si ḡ aliq̄s positiōes est ꝓfessus videat an p ꝓfessatas eiꝰ intētio fundata sit vel pbata. z tūc sniam postulat ipe actor. Et pmptiores sunt negationes in iudiciis p quas oportet ponentē onus probandi subire. Uñ si reus oīs vel aliq̄s positiones negauerit. tūc habz actor suā intentionem pbare. ff. de pba. l. ei qui. vj. q. vlt. accusator. Actor ḡ tūc petat sibi terminū dari ad probandū. z iudex statuet sibi terminuz cōpetentē p̄o pma dilatione. q2 dare iubet tres dilatiōes. de testi. vltra tertiā. no. de dilat. c. j. Uel fm alios statuat terminū vnuz p oīb dilatōib. videlicet p pma secūda z tertia dilatione. pmū tñ seruat. De q̄ in spe. de pba. in pn. Et no. in alle. c. j. de dilat. pleniꝰ in. c. in causis. de testi. in glosa. Finita tñ pma dilatōne iudex nō dabit scōam nisi ex iusta causa. Uñ vt ibi dic Jn. Secūda z tertia dilatio dabit q̄n petēs illā oñdit se impeditū in pma. Quantū aūt ad tpis spaciū cōtinere debeāt ute dilationes habet in. §. spaciū. iij. q. iij. no. ple. p Joh. an. in. c. vltra tertiā de testi. in cōmento. Actor ḡ qui vult producere testes. faciat eos p iudicē vocari q2 testis sine vocatione se ingerens ex hoc qđammodo se suspectū reddit. vt. l. ō test. autē. rogati. z faciat citari aduersariū vt videat eos iuuare. alias receptio testiū cōtra absentē nō vocatū facta nō valet. vt in. c. ij. de testi. ¶ Judices aūt raro p se recipiūt testes. vel eos examināt. sz alios committunt. De h̄ cōquerit Osti. vt scribit Jo. an. in. ca. p̄sentiū. de testi. li. vj. sup glo. interrogatoria. De quo etiā in spe. de testi. §. nūc tractādū. licet aūt dixerim. Hā in pbatiōib pendet totū ius cause. Uñ deberēt iudices potius cōmittere alia q̄z testiū examinationez facit xliij. dis. quiescam. Sz q2 erō est onerosuz eis. ideo de facili p eos cōmittit. qđ tamē fieri nō deberet Si tñ vtiq̄z cōmittere vellēt deberent nō notarijs vel aliis simplicibus sed idoneis discretis z honestis delegare. ō testi. si q̄ testium. de testi. cogen. c. j. ō ꝓsang. z affi. c. j. Quia tñ q̄nq̄z testes sunt q̄ nō pit. vel nō tenent ad inuicē venire p testimonio ferendo sz iudex ad eos ire vel mittere debz ꝓpter ꝓuilegiuz vl' impotentiam ipoꝝ testiū videlicet si testes sunt egregie psone vl' mulieres. aut senes aut remoti. Uel qui pduc est paup ꝛc. de quo in. c. si qui testiū. de testi. z ibi de hoc dant versus Unde tūc est iusta causa cōmittendi aliis receptionem testiuz z examinationē. vt ibi no. de testi. cū causaz Prius tñ q̄z scribat iudex seu cōmittat examinationem testiū. recipit cautionez ab eo contra quē pducunt testes. vel cōmittat vt vadat infra terminū cōpetētem ad videndū iurare testes. vt dic Guil. in spe. de testib. §. qualiter. ℞. sunt autem testes. De hoc tamē est dicendū vt no. in. c. ꝓstituꝛ. de fideiusso. i glo. antepenul. z sup ea. z in. c. statutū. de rescrip. in glo. penul. li. vj. Et fit cōmissio sub hac forma.

¶ Forma cōmissionis recipiēdi testes

N. decanꝰ ꝛc. Judex cause z ptium infra scriptaz a sede aplica delegatꝰ vl' archidiaconus vel officialis ꝛc. tali notario publico vl' alteri cui committit Salutem in domino Quia talis actor in causa quā tali reo mouet in iudicio coram nobis ad intētionē eiꝰ fundandā nōnullos intendit pducere testes

quoꝝ receptiõi ꝛ examiationi psonalit inter esse nõ valem⁹. Idcirco de vestra legalitate ꝛ discretõe plurimũ ꝓfisi vobis cõmittim⁹ ꝛ mãdamus q̃ten⁹ testes q̃s idẽ actor vel eius ꝓcurator vobis duxerit nominãdos ad vestrã pñtiam ꝯuocetis. receptoꝝ ꝑm formaz iuris ꝛ iudicij morẽ ab eis ꝓmitt⁹ iuramento sup intẽtiõe ꝛ articulis pñtibꝫ inclusis. vel vobis ꝑ parte actoris exhibẽdis. ꝛ ꝑm iterrogatoria partis alteri⁹ si vobis dabunt congatis eosdez veritati testimonium phibere attestationes in publicaz formam redactas sigillo vestro clausas. fideliter et secrete inclusas per nuncium fidelem et idoneum nobis in talem diem remittatis. Uel sic.

¶ Talis iudex ꝛc. Salutẽ i dño. Noueritz q̃ in causa q̃ inter talẽ ex vna. ꝛ talẽ pte ex altera vertit in iudicio coꝝ nobis ptes hinc inde nõnullos volẽtes ꝓducere testes ꝑ fundanda sua intentiõe. q̃s coꝝ nobis difficile foret ꝓducere et ptibꝫ oneroſũ. Idcirco discretioni vestre cõmittimus. ac firmiter ac discrete ꝑcipiendo mandamus quatenꝰ testes quos pars vtraqꝫ ꝓducere curauerit coram vobis infra ſpaciũ vnius mẽſis. vel talez diẽ legaliter recipe. ac eos sup articulis a ꝑtibꝫ hincinde in causa hmõi datis. ꝛ ꝑm iterrogatoria ptiũ q̃. vobis vna cum pñtibus trãſmittimus ꝑm datam a deo vobis prudentiã diligenter examinare curetis seruata forma debita et consueta.

¶ Depositões ipoꝝ testiũ cũ articul⁹ ꝛ interrogatorijs ꝓdictis ac toto ꝓceſſu quẽ sup ꝑ coꝝ vob hr̃e ꝓtigit sub sigillo vestro fideliter inclusis. nob q̃ntotius poteritis remittere studeatis. ¶ Aliqñ cõponit etiã forma cõmissionis decipiẽdis testibꝫ reprobatorijs clausa sub ista forma. Qõ si forte altera ptiũ testes alteri⁹ reprobare voluerit. testes sup reprobatione hmõi ꝓducẽdos infra. xv. dies post dictũ mẽſez immediate sequẽtes fideliter admittere ꝛ examiare solicite studeatis. ¶ Aliqñ etiã addit clausula. Testes vero si se gratia odio vel amore ꝓcio vl timore subtraxerint ꝑ censuraꝫ eccleſiaſticã ad phibendum testimoniũ veritatiz auctoritate nr̃a. ĩmo verius apostolica cõpellatis. ¶ Aliqñ etiã addit clausula videlicz significãtes nobis q̃nta fides possit ipis testibꝫ adhiberi. Ista clausula habet de fideiuſſ. ꝓsticut⁹. in fi. ibi de ꝑ. de q̃ etiam no. in. c. q̃m ꝓtra. de pba. de ista cõmissione seu remissione ꝛ ei⁹ forma vide in. c. pñtium ꝛ de testi. li. vj. vbi papa facit remissionem ad ptes ꝑ testibꝫ ꝓducẽdis et de receptoribus testiũ. an possit vlteri⁹ cõmitti habẽt de re iudi. cũ bertoldus. ꝛ in cle. iudices ꝺ offi. dele. Potest etiã iudex ꝑ officiũ cõmitti tabellioni seu notario cause. ꝛ sic exercebit vtrũq; officiũ. s. receptoris testiũ ꝛ scriptoris. ꝛ ita tenet Inno. in. c. q̃m ꝓtra. de ꝓba. Et ꝑ etiã hz generalis ꝓsuetudo. Et dicit ibi Osticñ. q̃ sanũ est ꝓsiliũ q̃ de cõmissiõe iudicis tabellioni facta fides fiat nõ ꝓpm tabellionẽ cui facta est cõmissio. q̃ ei in ꝑ nõ credit. ſz ꝑ instrumentũ alterius tabellionis vel rãs autentico sigillo sigillatas. Cũ ergo ps producit testes suos coꝝ iudice vel eo cui ꝑ est cõmissum. debẽt testes iurare dicere veritatez q̃ sine iuramẽto dictis coꝝ nõ credit q̃ntũcũq; sint religioſi. nisi iuramentũ eis a partibus remittatur. vt in. c. nuper. et in. c. de testibus. de quo etiam in ſpe. de testi. §. ſequitur.

¶ Forma iuramenti testium.

¶ Forma aũt iuramẽti testiũ habet de testibus. fraternitatis. in vlti. glo. q̃ iurabunt q̃ dicãt totã veritatem iudici vel cui cõmiſerit quã nouerint ꝺ ista causa seu re sup q̃ iurãt. Item q̃ nullã interſerãt falsitatẽ. Item q̃ ꝑ vtraqꝫ pte dicant iudici veritatẽ quã sciunt Item q̃ dicant omnẽ veritatẽ sine sint iterrogati sine non. Item q̃ nec ꝑcio nec amore vel odio. seu ꝓ aliquo cõmodo testimonium dicant Et de facto addit sextum. s. q̃ ſecretũ teneãt dictũ suũ vſq; ad publicatõem De q̃ etiã in ſpe. de teste. §. ſequit. Et debẽt iurare tactis euangelijs. vt in. iij. q. ix. ꝺ tamur. An vero si nõ apparet testem tetigisse illud euangeliũ ꝓsumatur tractat Jo. an. in addi. ſpe. in. §. primo alle. sup. v. ꝛ no. Quando aũt debet probari ꝓsanguinitas ad dirimendũ matrimoniuz est specialis forma iurandi vel iuramenti testiũ. de q̃ in. c. licet ex quadam. de testi. Pars aũt cõtra quã testes ꝓducũtur sit pñs in ꝓductione testium ꝛ videat ꝓsonas testiũ quales sint. an sint tales q̃ nõ possint testificari ꝛ faciat protestationem q̃ dicere velit in ꝓsonas testiuz. alias post publicationẽ ac testationem nõ potest nisi in duobꝫ casibꝫ. ſez nisi iuret q̃ hoc ex malicia non procedat. vel non ostendat se post publicatõem ea didicisse que obꝺcit in personas. vt in. c. pñtium. de testibus. Et debet fieri ista protestatio tpe ꝓductionis

testiū. vt in ti. extra. eo. ti. Tamen ista protestatione facta si testes aliqd dixerint p protestante. eis de facili nō credet. vt in alleg. cpūtium. in fi. Qualiter tñ hoc intelligat ibi no. Et ista omnia puta testiū receptionē eorum iuramēta z partis protestationem tabellio scribat in actis. de pbati. qm̄ contra. Et erit ista forma.

¶ Forma actuū in actib⁹ signandoꝝ

Anno tali. die tali. tal' actor vel tal' ipsius procurator coram tali iudice vel tali commissario cōparuit. z. A. B. C. testes ibidē cōparētes produxit. petens eos p dictū dñm iudicē seu cōmissariū recipi z admitti. Et aduerso talis reꝰ vel talis ipꝰ procurator ibidē comparēs protestat' extitisse q in psonis testium bmōi dicere vellet z obijcere seu post depositiōis apertura reprobare. Predictus ḡ dñs iudex vel cōmissarꝰ testes pnoiatos recepit. q oēs z singuli tactis euangelijs solitū pstiterūt iramentū z. Tandē iudex vel cōmissarꝰ procedendo ad examinationē testiū vocabit ad se testes z singulos secrete et sigillatim examinabit. exemplo Danielis q falsos sacerdotes cōtra Susannā inductos secrete examinauit. vt habet Dañ. xiij. Et no. de testi. ca. ij. in glo. nō ē ita. ibi de boc. Et dicet ei. amice falsidicꝰ testis tribꝰ psonis est obnoxi⁹. scz deo. cuiꝰ pūtiā cū sit vbiq cōtemnit. Jtē iudici quē mentiēdo fallit. Jtem parti innocēti quā falso testimonio ledit. de crimīe falsi ca. j. Et quoniā testis qui fraterē occultat et qui mendaciū dicit est reꝰ. q pmꝰ pdesse nō vult. secū dus nocere desiderat. xj. q. iij. quisq; s. Cū cū iuraueris dicere veritatē. p id iuramentū obsecro te vt animā tuaz saluez. et q3 scis de tali negocio plene dicas. Deinde ponas sibi qualiter inter talem z talē causa vertit sup tali re vel debito z. Deinde legat z exponat sibi pmū articulū z sup illo testez interroget an sciat eū esse verum. Et si testis dicit eū esse verū querat ab eo de causa scientie ex qua causa sciat eū esse verum. z fm alia interrogatoria que data sunt circa istū articulum eum diligēter interroget z sigillatim. Deinde facta interrogatiōe de bis que in pmo articulo ꝯtinent z ō interrogatoriis circa eum datis. z factis depositiōibꝫ z rñsionibus p testem ad ea. tunc descendat examinator ad secundū articulum. tandē ad tertium et sic de alijs. Adhibeat tñ cautelam si visuz fuerit expedire q primo queret a teste in genere quid sciat de tali causa que vertit inter tales z. anteq3 aliquē articulū sibi perlegat. Vel qñq3 pmo interroget de vltimo vel de medijs articulis. Jstā pposterationē seruādo vt p boc facili⁹ apprehendere valeat an testis sit subordinat⁹ seu instruct⁹ vel non. nec suadeat ei neq3 ipm inducat vt aliquid certum dicat. sed querat in genere. nec etiaz inducat eū ad dicendum se scire qō credit. vel ecōuerso. de quo in spe. de teste. §. nunc tractandum. Hāc tñ cautelā z sequētia notarius scribat isto modo.

¶ Forma depositionum in actis signandorum.

Anno. mense. die. talibꝫ talis testis iurat⁹ sup pmo articulo q sic incipit. Jtē ponit z. sibi lecto diligent' z exposito examinat⁹ dixit se articulum ignorare. vl' dixit fa esse que in ipo ꝯtinent'. Jnterrogat⁹ de causa sciētie seu quō sciret. rñdit q interfuit. et ita fieri vidit z audiuit. Jnterrogat⁹ de tpe z. fm q iterrogatoria data fuerūt. rñdit q anno tali. die tali z. Jtē sup secundo articulo q sic incipit Jtē z. sibi lecto z clare exposito dixit. z sicō alijs articulis. Et queraf de causis z circūstantijs circa formam interrogatoriaꝝ circa quēlibz articulum datorū z rñsiones ipius testis qualescūq3 fuerint redigāf in scriptis vt in forma supza sicut a teste proferuntur. nihil mutando vel detrabendo. z diligēter vulgare interptet in latinum. nec scribat testem dixisse credo vbi dixit scio. vel econtra. Nam taliter posset dictum testis redigere i scriptꝫ q auferret ius habenti. z sic se sibi ad restitutionē seu satisfactionē obligabit. Caueat etiā ne scribat talis testis dixit p omnia sicut talis pmꝰ vel secundus. sed cuiuslibz testis dictū p se in scriptis in integruz redigat vt no. de fi. sig. nihil obstat. de quo ibi plene Et aduertendum q vbi sup articulo principali testis deposuit. examinator seu tabellio non debet vti bis verbis. videlicet talis testis requisitus vel interrogatꝰ sup articulo tali rñdit z. Sz dicat seu scribat. Talis iuratus q super articulo tali sic dixit. Sz vbi de causa scientie vl' de circumstantijs extra articulum principalem queritur. tunc bis verbis tabellio vtit scribendo. Talis interrogatus vel requisitus quomodo sciret vl' de tempore seu loco. z. Respondit. z. De quo in spe. de testi. §. nunc tractandum. §. et aduerte diligenter. Quomodo etiam in

Forma cõmissionis

testiũ examinatiõe quedã ꝓsiderãda sũt cir
ca examinatorẽ testiũ. videlicz ꝙ sit prudẽs
expert⁹. diligẽs. z attentus. fidelis z cautus.
prudẽter z discrete attẽdendo ꝑba q̃litatẽ z
vultũ ipius testis. Quedã circa ipsos testes
videlicet an sint inimici vel infames. Et q̃
dam circa dicta testium. videlicet an depo
sitionis causam reddãt. zc. Ponit Guil. in
spe. in ti. de test. §. nũc tractandũ. in. ꝓ. vt ꝫ ãt
ꝑ plen⁹ Debet ḡ examinator iudex vel com
missar⁹ attẽdere an testis vacillat vel titu
bat. seu cũ trepidatõe vel incõstantia loqua
tur. Et si vacillat debet ꝑ scribi in actibus
ꝑ tabellionẽ. Hz an tabellio debeat ꝑ scri
bere ad ꝓceptũ iudicꝭ examinãtis. etiã si ta
bellio nihil de titubatõe vel vacillatõe ppẽ
dat. no. de pba. qm̃ ꝓtra. z in spe. de testi. §.
nũc tractandum. ꝓ. cõsiderare dz. z sequẽti.
Et ꝺz ibi ꝙ sic triplici rõe. Prima ꝺa iudex
habet auctoritatẽ in recipiẽdo z examinan
do testes. ꝭz tabellio solũ in scribẽdo. Secꝺa
quia iudex superior est vnde sibi magis est
credendũ. Tertia. qz tabellio intẽtus circa
scripturã nõ potest ita attẽdere circa varia
tionẽ testiũ. z titubationẽ pallorẽ vl̃ muta
tionẽ faciei ipsi⁹ testis sicut iudex q̃ sp potest
oculos ad testes habere. iõ sibi magꝭ est cre
dendũ. Potest tm̃ tabellio saluãdo ꝓscienti
am sic scribere ꝑ casu. Et iudex mihi tabel
lioni sic dixit vt scriberẽ ꝙ testis vacillabat
sed scriptura esset efficacior si adderet tabel
lio z sic mihi videbat ꝙ vacillaret dũmodo
rei veritas sic se habebat. Debẽt etiã cũctum
possunt cũ veritate exp̃mere. scz vacillatõis
modũ. s. talis testis vacillando siue tremen
do vel trepidando vel sudando p̃ nimio ti
more loquebat. vel pallidus efficiebat. vel
hmõi. Et debet ꝑ scribere teste recedẽte vel
ignorante in cõtinenti. Tamẽ exq̃ testis au
dirit. nisi iudex vellet posset testẽ ex ꝑ puni
re. de q̃ no. in alle. c. qm̃ ꝓtra. de pba. p Jn
no. z Ost. z in spe. ꝓ. primo alle. sup. Post
q̃ aũt testes recepti sunt z examinati. si hoc
factũ est ꝑ alium ex cõmissione iudicis. ipse
redactis attestationibus in scriptis ipas at
testatiões cũ articulis z interrogatorijs ac
aliis coram eo sup hoc actis iudici remittat
sic scribendo

Forma commissionis examinatiõis te
stium.

Honorabili viro dño N. iudici vl̃ offici
ali zc. Salutẽ in dño. z mandatũ vestrum
iniunctũ prono suscipiẽdo z exequẽdo affe
ctu testes q̃s tal⁹ in causa tali corã me pduce
re voluit. vel testes mihi ꝑ talẽ nomiatos ci
taui. z ab eis ꝑ talẽ actorẽ vel ei⁹ procurato
rem in pñtia tal⁹ rei vel talis ipi⁹ pcuratoris
vel in penã ptumacie rei ꝑ me ad ꝑ citati et
nõ cõparẽtis pductis. iuramentũ iuxta mo
rem qõ ipi oms z singuli tactis sanctis euan
gelijs pstiterũt recepi. Jpsosq̃ sup articulis
actoris z ꝼm interrogatoria ipsi⁹ rei michi
transmissa cũ diligẽtia qua potui examina
re curaui. Quoz depositões ꝑ talẽ notariũ
publicz in scriptis redactis sub sigilli mei
impressione inclusas. vna cum articulis in
terrogatorijs. citationibus. protestationib⁹
testium iuramẽtis. z alijs corã me ĩ negocio
hmõi actis. factis. z productis. per latorẽ p
sentium quẽ ad ꝑ de vtriusq̃ ptis consensu
tanq̃ idoneũ z fidelẽ duxi assumenduz vo
bis remitto. Aliquando addit ista clausula
Et partib⁹ talẽ terminũ in quo se corã vob̃
repsentare ꝑ se vel procuratorẽ teneant assi
gnaui. Et in forma dicit de testiũ iuramen
tis. ideo posui. quia iuramenta huiusmodi
sunt in actib⁹ scribẽda. vt tactũ est sup̃. Un
de nõ sufficeret poni in attestationib⁹ sic. ta
lis testis iuratus dixit. zc. quia assertio ista
seu narratio est de ꝑterito. nec ꝑ eam apparz
de psentia iudicis vel partis contra quam
nec dies pstiti iuramenti. de quibus oms ib⁹
pstare debet. de testi. c. ij. de proba. qm̃ ꝓtra.
Ita dicit Jo. an. in addi. spe. de testi. §. seq̃t.
Si tamẽ scriptũ inuenit in actis testiuz co
ram iudice iurasse ptibus presentib⁹. bene p
sumitur iurasse vt debuit. s. cũ tactura euã
geliorum. vt etiã dixi supra. Et plene ꝑ Jo.
an. in loco alle. Et debet testis recipi z veni
re expensis pducẽtis. vt in. c. statutũ. §. pnt̃.
de rescrip. li. vj. Nec pars alia ꝑ eo ꝙ dat in
terrogatoria tenetur aliquid ad expẽsas te
stium ministrare anteq̃ iter arripiat ꝑ eun
do zc. Et quõ nõ habeat rõ illaz expensarũ
quas test⁹ domi facturus erat. z quomodo
soluet etiam expensas ꝑ vectura equoruz si
conditio persone testis hoc requirat. etiam
si testis proprijũ equũ duceret. tractat Joh.
an. in addi. spe. de teste. in. §. qualit. Utruz
aũt valeat depositio testis facta post termi
num datũ ad ꝓcedendũ z ad recipiendũ te
stes seu probandũ no. in spẽ. §. primo alle.
ꝓ. Js quoq̃ cui. Et ibi late per Joh. an. in
additi. cui finaliter placet distinctio Guil.

ibi posita in primo z secundo membro. salvo eo quod no. in spe. de dila. §. j. ℣. illud q3 in fine.

¶ De publicatione attestationum post dilationes habitas.

¶ Postq3 hic pducti z examinati sūt testes fi3 factū est in pma dilatiōe. z sufficiēs est facta productio. procedet ad publicationē attestationū. Si nō est sufficiēs z pducēs petat scōam vel tertiā dilationē. Si iusta cā subest. dabit cū cause cognitione secūda vl' tertia. vt supra dictū est. Et no. de dila. c. ij. de testi. in causis. cum silibus. Quarta dilatō nō dabit nisi cū quadā solēnitate legali. De qua z qualis sit illa solēnitas habetur in. c. vltra tertiam. de testi. z ibi ple. Testibus sic productis z examinatis partes renunciant testiū productioni z postulāt attestationes publicari. vl' saltem pars producēs id petit Judex ḡ volens attestatiōes publicare vocabit partes. quia eis absentib3 z nō vocatis nō debet aperire. de re iudi. cum ita. z maxie vocare habet illum ptra quē sunt producti vt si velit possit aliquid in apertione protestari partib3 sic vocatis z presentib3. Vel altera p cōtumaciam absente procedit iudex ad publicationē isto modo. quia p̄cepit notario q3 legat corā se z partib3 publice in iudicio dicta testiū vel ipe met legat. z si sunt multe vel prolixe. sufficit legere vnā pro oībus. Quo facto iudex dicit. Iste sunt attestationes in tali causa habeatis eas p publicatis. vel ea pro publicato. de quo in spe. ō teste. §. satis vtiliter. in pn. Dicit aūt ibi Johā. an. in addi. de facto seruari q3 legit aliqd de vna attestatōe in pn. z̄ vna in progressu z de vna in fine. Datis tamē est iudicē pronunciare istas pro publicatis haberi. et ita cōmuniter in istis ptibus seruatur. Et omnia ista per tabellionem rediguntur i actis hoc modo

¶ Formā actuū in actis signandoz

¶ Anno. die. mēse. z̄c. Talis actor vl' talis ip̄i' procurator ex vna. z tal' re' vel tal' ip̄ius procurator parte ex altera ad publicandū z publicari videndū z ad audiendū dicta testiū pro pte dicti actoris productoris citati cōparuerūt corā p̄dicto dño iudice sedente pro tribunali z testib3 producēdis renūciauerūt. ac dicta testiū p̄dictoz publicari cōsenserūt z expresse postularūt ac ipaz copiā sibi fieri z decerni attestatiōes hmōi petierūt

Predictus aūt reus termin̄ū ad dicendum ptra personas z dicta testiū cōpetentes sibi petijt assignari. Prefatus ḡ dñs iudex attestationes hmōi p partē talē ipaz attestationum publice corā se legere fecit. Quo facto ipas attestatōes voluit z fecit pronūciari. z pro apertis z publicatis bri. z copiā de ip̄is ptib3 vel earum procuratoribꝫ petentibus fieri z dari decreuit Et tali reo vel eius procuratori talem diē ad dicendū z obj̄ciēdum in psonas vel ad dicta testium pro termino assignauit. Vel sic breuiter

Consimilis forma

¶ Lecte z publicate sunt he attestatōes in p̄sentia ptium vel eaz procuratoz p̄sentiū tium z publicationē fieri petentiū. vel in p̄sentia talis actoris seu sui procuratoris publicationē fieri postulātis i pena ptumacie talis rei ad q3 citati z minime cōparentis Anno tali. die tali. z̄c. Accipiet ptra dicta z psonas testiū z̄c. In renūciatione tū habetur cautela. scz q3 fiat renunciatio solū productioni testiū nō probationi in genere. q3 tunc nō possent produci instrumēta q̄ alias produci possunt vsq3 ad cōclusiones cause. de fide instru. cum dilectus fili⁹. Itē q3 vna ptium nō renunciet nisi z alia renunciet. de quo in spe. de teste. §. vlt. ℣. Itē notandum z. ℣. fi. p abbatem. de testi. in. c. de testi. quia alias ps que nō renunciasset posset producere testes aū publicationē. Et talis renunciatio admit facultatem producēdi testes alteri pti sup eodē articulo. de q̄ plene in. ca. cum venisset. de testi.

¶ Quid agendum sit pro reprobatōe testium post publicationem attestationū

¶ Attestationib3 publicatis solet super eis disputari. vt ōr in. c. in causis. de testib3. Testes etiam q̄nq3 cōsueuerunt reprobari z an hoc liceat vel an post publicationē. habeāt i ca. p̄sentium. de testi. li. vj. Impugnant autem vt etiaz alias dixi probationes facte p testes ratione psonarum. z etiam rōe dictorum ip̄oz testiū Videa m⁹ de pma. rōne psonarum repellunt testes seu reprobant aliq̄ propt crimen. aliquando ꝓpter suspicionē q̄nq3 ꝓpter defectum Propter crimen. vt q3 est latro. fur. raptor. piurus. infamis. vl' alias crimino⁹us. de testi. testimonium. z. ca. si cut nobis. cum similibus. Et si ꝓpter suspitionem. vt quia est pater. consanguineus. vel socius. vel familiaris. affinis. coniunc.

Forma exceptionis

vasall⁹ .liber⁹. vēditor. fideiussor et⁹q̄ eux p ducit. De q̄. iij. q. iij. §. Itē testiū. de testib⁹. insup. r. c. cū nūci⁹. r. c. i lr̄is. Et plene i spe. de test. §. j. Propt defectū pōt poni exēpluz de pubere. de q̄ in spe. de teste. §. j. §. Item excipit. q̄ est impubes vl furiosus vl iude⁹. de testi. iudei. r. c. licet. Et generalit reqrūt in testib⁹ septē. q̄ his ꝑsib⁹ ꝓtinēt. Conditio sex⁹. etas. discretio. fama. Et fortuna fides. in testib⁹ ista reqres. Illos ꝑsus ponit glo. i ca. ij. de testi. i glo. ij. r ibi sup glo. Ad singu/ la ista dant ꝓcordātie. Judex ḡ facta publi catione assignabit terminū infra quē recipi ant copiā attestationū. qz copiā facere tene tur iudex. ō pba. qm̄ ꝓtra. Et originalia dz iudex vel tabellio apud se retinere. vt ibi no ta. Deinde habita copia attestationū p ptes iudex dabit aliū terminū reo infra quem et testes si potest repellat. Et post istū terminū nō audiet. de pba. licet. de q̄ etiā in spec. de testi. §. pe. Nōq̄ tñ añ publicatōz attestatio num testes reprobāt r repellūt. de q̄ videli/ cet an exceptio ꝫ testes ꝓponi debeat r pba/ ri añ publicationē attestationū. vel an post fieri possit magna est diuersitas int doctо/ res. r diuerse sunt opiones. Tenet tñ cōmu niter. q̄ exceptio legitima q̄ opponit ꝫ testes ab a principio sit recipiēda siue faciēda. Et iu dex non recipiēdo grauaret ptem. r sic loc⁹ esset appellationi. Ꝫz recipe statim pbatio nes sup tali exceptōne. vel hoc differre post publicationē est in arbitrio iudicis. Ab isto excipiunt tres casus. de q̄b⁹ in. c. ex pte ade. de testi. in glo. hmōi. r sup ea. Et iudex in ta lib⁹ arbitrarijs debet aduertere ad pla. vide licet an illud de quo excipit habeat eandem equitatē cū ꝓdictis casib⁹ exceptis. vt sic ex eadem eqtate pbatiões ꝓpus recipiat. Item an sit publicū qđ excipit. Itē an habeat pro bationes. Item an sit ꝑsumptio ꝓtra excipi entem q̄ faciat ꝫ causa differēdi r ꝑm hmōi alias diuersas circūstantias facti videbit iudex an expediat prius recipe testes repro batorios vel non. In dubio tñ differat re/ probatio. de quo plene in. c. ex pte. supra al/ lega. r ibi p Jo. an. sup ꝓdicta glosa. Et ita est in arbitrio rei opponere exceptionem cō tra testes a principio. vel illā differre in tps disputationū dūmodo de hoc ante ptestet iuxta dispositionē. c. ꝑsentium. de testibus. Sed in arbitrio iudicis regulariter est pro bationes sup huiusmodi exceptiones statiz recipere. r ipsas discuti aut in tempus ꝑdi/ ctum differre dūmodo attentis facti circū/ stantijs bene arbitrat vt dictum est. Et ꝺz regulariter. quia in tribus casibus pbatio/ nes statim admittunt. vt supra patet. Et si ad probationē testiū pbatoriū inducūtur testes reprobatorij. r isti testes pbatorū pos sunt p alios testes reprobari. sed vlteri⁹ non admittatur reprobatio. vt est casus in. c. li/ cet. ij. de testi. De hoc dantur versus In te stem testis r in hunc sed nō dat vltro. Et in exceptione ꝓtra testes qñ reprobant p̄texu criminis. debet fieri specificatio criminis ꝫ personam cuiuslibet testis. vt in. c. ꝑsentiū. de testi. li. vj. Exceptio tamen bene recipit sine tali specificatione. r tunc debet fieri spe cificatio ante testium receptionez. vt ibi no tat super glosa notabili. De qua autem spe cificatione intelligatur. no. ibidem in glosa nō esse. r supra

Forma vero exceptionis cōtra testes et psonas testiū erit ista. excipiēdo cōtra testes p talem productos

Coram vob⁹ honorabili dño iudice rc. In causa que inter eundē actorē ex vna r tales reum parte ex altera sup tali re vel debito ꝺ titur. p curatoz p curatorio noie predicti N. rei proponit. r dicit q̄ testes h⁹mōi ad testi/ monium ꝫ ipm reū nō sunt admittēdi. sz a testificādi officio seu actu excludēdi r repel lendi. vel dicit q̄ testes tales A. B. C. intra ordinē vel numez testiū admittēdi nō sunt vel cōputandi nec eis nec eorum dictis dari debet fides vel adhiberi. nec dicta eorum i aliquo sunt sequēda. sz tanq̄ morbosa r in/ fecta reprobāda r relinquēda. ex eo r pro eo q̄ talis testis fuerit tpe depositionis piur⁹. Nam alias in causa tali coram tali iudice in/ ductus in testē peierauit vel de piurio ē cō uictus. Itē q̄ talis testis erat tpe depositōis adulter. r de hoc ꝓfessus vel ꝺdemnat⁹. vel adhuc potest probari. vt de testi. super eo. j. Item talis testis p̄cio corruptus falsum te/ stimonium dixit in huiusmodi causa. Qz cū deposuerit me tali die ꝓtraxisse Erroꝛ. ego fui eodē die Hoguñ. Item talis r ta/ lis sunt leuis opinionis r suspecte vite. r ta les q̄ eoz dictis dari vel fides adhiberi in iudicio vel extra non consueuit. Quare pe/ tit huiusmodi exceptiones admitti. r pbati ones super eis recipi. ac ipis probatis legi/ time pro pte sua sniam absolutoriam ferri.

Forma exceptionis

Utr aūt sufficiat obiicere ꝛ probare. q̄ testes corrupti fuerint. vl' an cū B exigatur probatio falsitatis dicti ipi⁹ testis. no. in. c. licet de proba. §. post B. ꝛ in. ca. sicut nob. ō testi. Nā si excipiāt an sniam. sufficit probare corruptionē cum p̄ B prohibent criminosi. Et idē post sniam in cā appellatōis. vel alias in causa vbi snia nō habet effectū rei iudicate. vt no. in dicto. c. icut nob. §. si ꝓo. Sz vbi snia trāsiuit in rem iudicatā tūc oportet addi de falsitate. ꝛ etiā probari. imo tūc etiā addi debet q̄ iudex in sententiando fuit dicta testiū corruptoꝝ secut⁹ p̄ iura q̄ alle. i dicto ca. licet dilect⁹. de testi. i. ij. glo. Et ibi ex tex. Ab. collegit sex exceptōes ꝯ testes. Prima ō ꝓtradictōe. Scōa de singularitate Tertia de mala fama. Quarta ō leui opiniōe. Quinta de falsitate. Sexta de corruptōe. Iste tñ exceptiones nō omnes directe sunt contra psonas testiū. sz alique respiciūt dicta testiū Utrum aūt testis puniat ꝓpter crimen. sic i modum exceptionis vt a testimonio repellatur probatū cōtra eum. le. ꝛ no. de or. cog. c. ij. Et ita habem⁹ quō probatiōes p̄ testes reprobant rōe psonaꝝ

Qualiter dicta testium impugnent.

Videam⁹ q̄ nūc quō dicta testiū reprobāntur ꝛ impugnāt. qz nisi excipiāt attestatiōes q̄ etiā alias nō valerēt. possent p̄ ꝯsensum partium etiā tacitū ratificari. de q̄ not. de testi. cū causam. sup̄ glo. ij. Ūñ aduertendum q̄ habita copia attestationū aduocati ptiū i aliquib⁹ locoꝝ ptib⁹ faciūt mēbra vt ipi vel iudex meli⁹ ꝛ facili⁹ ad indaginē veritatis possunt peruenire. De istis rubricis qualit' sunt faciēde tractat Guil. in spe. de testi. in. §. publicatis. in pn. Videbit eī causidic⁹ vtriusq̄ ptis depositōes testiū ꝛ aduertit an articuli sint plene probati vl' nō. Ūñ aduocat⁹ isti⁹ q̄ produxit testes signet articl'm p̄ crucē lr̄am vl' aliud signū. Et vbi p̄ dicta testium alicui⁹ probat idē articul⁹. ibi ponat idem signū vel lr̄am eandē in margine circa eadez dicta. Et vbi alij testes cū eo ꝯcordāt. faciat idem. ita videlicet q̄ ꝑm pluralitatē ꝛ diuersitatē articuloꝝ diuersificet etiā lr̄as vel signa. vt p̄ signoꝝ vl' lr̄aꝝ diuersitatē appareant q̄ articuli p̄ q̄ dicta sūt probati. ꝛ vbi ac in q̄b⁹ testes ꝯcordāt. Posset ei poni circa p̄mū articulū. A. circa scōm. B circa tertiuz C. ꝛ sic de alijs. Et vbi p̄ dicta alicuius testis probat⁹ est p̄m⁹ articul⁹. ibi etiā in margine ponat A. vbi ꝓo probat⁹ est secundus ponat B. vbi tertiꝰ C. ꝛ sic de alijs. Econtra aduocat⁹ rei ꝓtra quē testes producti sūt studere hz designare p̄ hmōi ꝛ cōsimilia sig̃ discordantias ꝛ ꝓtrarietates dictoꝝ testiuz q̄ habeat eas in parato. Et vt facili⁹ ꝛ clarius possit eas ac ipsa dicta impugnare. de q̄ plene in spēc. de testi. in dicto. §. publicatis. Iste tñ rubrice seu talia signa rubroꝝ raro fiunt hic in ptib⁹.

Forma exceptionū ꝓtra dicta testiū.

Possunt tñ sic formari exceptōes ꝯ dicta testiū. Procurator procuratorio nōie talis rei exceptōes ꝯ dicta testiū p̄tensoꝝ produ ctoꝝ p̄ q̄te tal' actoriz in cā quā mouet tali reo p̄dicto. s. Seyo vel Titio ꝛc.

Coram vobis honorabili viro dño iudice ꝛc. ꝓponit ꝛ dicit q̄ ipa testiū dicta seu testimonia p̄tensa sunt singularia. obscura. dubia. incerta ꝛ testes ipi varij sunt. ꝛ in dictis suis vacillāt ꝛ negatiuā astruere ꝛ probare intendūt. nec causas dictoꝝ suoꝝ seu scientie sue reddūt req̄siti. vel reddūt malas. insufficientes. ꝛ ineptas. vel alias nō p̄bant. ad q̄ probādū sunt inducti. sibiq̄ i dicti⁹ suis la sunt ꝛ inualida. ex eo q̄ minime iurauerūt vel deposuerūt nō iurati. vl' p̄te nō p̄sente nec citati iurarūt. vel deposuerūt sup̄ nō ratis. vel qz deposuerūt de scia in tpe q̄ nō dum citat⁹ erat testis. Quare reiectis ꝛ minime attētis testiū hmōi dictis nullis ꝛ inualidis. petit procurator p̄dict⁹ in cā cōcludi. ꝛ se ab actoris impetitōe absolui. ac ipsum actorē in litis expensis ꝯdemnari sibi. Istarum exceptionū aliq̄ puta tres habent i. c. cū eccl'ia sutrina de cau. pos. aliqui. ex. c. licz de proba. Itē ex. c. ij. ꝛ. c. tuis. ꝛ. c. nup. de testi. Itē alique istaꝝ nō indigēt probatiōe. sz veritas vel falsitas eaꝝ patet ex dictis. Sufficit q̄ in his sola allegatio ꝛ oñsio dictoꝝ vt veniat probatio facti. vt in exceptiōe de singularitate. variatione. nō redditōe cause ꝓtrarietate ꝛ hmōi. In q̄b⁹ aūt debeāt ꝯcordare no. de testi. c. ij. Et dant de hoc versus p̄ Inno. Res. psona. gradus. loc⁹. hec sunt ꝑsona tps. In his variando impediunt fidem suā. Alique req̄runt probationē puta cū opponit de nullitate. ꝛ aliq̄n incūbit probatio producēti testes ex causis antedictis vt q̄ iurati deposuerūt. vl' q̄ ps fuit citata. Aliq̄n ꝓo p̄ti opponēti seu excipiēti icumbit

Forma exceptionis

probatio. vt si dicat testis corrupt⁹ vl falsus dixisse. de q̃ etiã p Jo. an. in addi. spe. ō testi. in. §. sepe. Aduertendũ q̃ aliq̃n opponitur ō falsitate cũ corruptõe. aliq̃n de sola corruptione. Item de falsitate aliq̃n directe. aliq̃n indirecte. Falsitas directa raro ꝓcedit post publicationẽ. nisi ex culpa iudicis nõ faciẽtis fieri debitã specificationẽ. de q̃ p Jo. an. in addi. spe. in loco ꝓxi. alle. Falsitas indirecta potest post aperturã p testes ꝓbari. vt in ca. ex tenore. de testi. vbi de hoc. Sicut autem falsitas directa admittit post aperturaz ꝓpter omissionẽ debite specificationis articuloꝝ. vt supra dictũ est. z sic indirecta ꝓbatio falsitatis excludit post publicatõem ꝓpter specificationez factam. vt ibi post Jnno. scripsit Jo. an. Nam si in articulis nõ declarat⁹ locus z tps. sed testes hoc bene exꝑsserunt. admittit post publicationẽ ꝓbatio falsitatis dictoꝝ testiũ indirecta. sec⁹ si in articulis tps z loc⁹ fuissent declarata q̃ tũc post aperturã volẽs etiã indirecte ꝓbare ꝑtiũ nõ audiret. p cle. ũ. de testi. Sup ista ergo ꝓbatõe indirecta falsitatis dictoꝝ testium posset sic forma ri exceptio.

Forma exceptionis indirecte falsitatis probationis.

Excipiẽdo ꝓponit z dicit ꝓcurator tal⁹ rei ꝯ dicta testiũ talis actoris q̃ testes hmõi falsum tulerũt testimoniũ. vnde ad hmõi corũ dictũ falsũ ipe reus nõ est ꝓdẽnand⁹ Dixeret em ipm reũ tali die ī opido Erfordẽ. cũ actoretalẽ Jctũ celebrasse. z ipe re⁹ eadez die fuit in ciuitate Maguntiñ. Ad ipm tũc Erfor. plonaliter vt testes exꝑmunt ꝓtraxisse nõ ẽ possibile q̃ p testes idoneos est probare paratus. Quare petit zc. Nõ aũt supra ō excipiendo de ꝓtrarietate testiũ obstat q̃n dicta testiũ q̃ vident ꝓtraria nõ ꝑnt reduci ad cõcordiã. alias si fieri potest semp dicta testiuz sunt ꝓcordanda ꝓpter odium ꝑiurij. Et per quem modũ hoc fieri posset vel debeat. hẽt z no. in. c. cum tu. z. c. in nostra. de testi. et ibi in glo. Et q̃ excipit q̃ nõ reddant aptã cãm scientie. Sciendũz q̃ si testis interrogat⁹ est de scientie causa et eam nõ reddit. nõ valet dictum eius. Et idẽ si reddit malã z ineptaz de testi. cũ causam. Si nõ est testis interrogat⁹ de causa. tunc si data sunt p partem alia interrogatoria. idem q̃ supra. vt ibi no. z in c. ꝑsentiũ. de testi. li. vj. Si nõ sunt data interrogatoria. tunc dicunt aliqui q̃ bñ valet dictũ testis. de q̃ in dicto. c. cũ cãz. de testib⁹ Dicũt tñ q̃dam q̃ iudex nõ querens ō causa scientie tenet parti ad interesse. p. l. si q̃n. C. de testi. in fi. qō restringũt alij vbi est notabilis negligentia. Quod putat Jo. an. verũ in foro penitentiali. si causa exꝑssa parti nõ nocuisset. Ex in iudiciali petitio nõ hz effectũ nisi ipe reus ꝓsiteret. ō q̃ p eum in addi. spe. de teste. §. j. Et intelligit de causa scientie. s. quõ sciat illud qō dicit. non de causa actus istius de q̃ deponit. q̃ de illa nõ tenet dicere q̃uis de ea posset interrogari. de renunc. c. sup h. Et istas exceptiones cõtra ꝑsonas et dicta testium.

Tabellio scribat in actis h modo

Anno tali. die tali. cõparẽtib⁹ cor̃a tali iudice. tali actore. vel tali et⁹ ꝓcuratore ex vna z tali reo vel eius ꝓcuratore ꝑte ex altera. ꝓdict⁹ reus vel ꝓcurator et⁹ z exceptões ꝓtra ꝑsonas z dicta testiũ actoris exhibuit infrascriptas. Et aduerso ipe actor vel et⁹ ꝓcurator copiã ipaz p iudicẽ sibi decerni ac fieri. z terminũ cõpetentẽ ad rñdendũ seu publicandũ ꝓtra eas si sibi cõpetierit ei assignari postulauit. Prefat⁹ igit iudex copiam petitã actori dandã decreuit. z diem talem ad dicẽdum cõtra exceptiões ꝓdictas sibi p termio ꝑfixit zc. Istis exceptionib⁹ p talem exhibit⁹ anno tali. die tali. in ꝑsentia talis rei vel sui ꝓcuratoris dicet seu ꝛplicabit ꝯ eas tali die zc. Quõ aũt actor ꝓtra istas exceptiones rei factas ꝓtra ꝑsonas vel dicta testiũ possit replicare. videlicet dicere testem criminosum fuisse de crimine emendatum. ergo in ciuili admittendũ. de testi. testimoniũ. infamẽ restitutũ fame. de re iudi. cum E. z A. Vel dico absentẽ citatũ ad videndũ iurare z contumacẽ zc. Et replicationũ forma patet ex superioribus. Et plures sunt modi ꝓbãdi seu species ꝓbationũ. de q̃b⁹ no. in. c. cum ad sedem. de testi. ꝑpo. in glo. z no. q̃ttuor. z sup ea. in spe. de pba. §. videndum aũt. s. p testes p instrumẽta. p euidentiã facti. p ꝑsumptõz. p famã. p delationem iuramenti. Si g actoris intentio nõ est ꝓbata p testes. potest recurrere ad instrumẽta si habet z ista ꝓducere ante ꝯclusionẽ cause etiã post publicatõz de fide instru. cum dilectus. nisi datus esset terminus z lapsus a iudice ad instrumenta. sicut fit dando terminũ ad producendũ oia post quẽ super ꝓductione non audiret in ista instãtia. de quo ibi no. in spe. de dilat. §.

videndū.ff.qd si dat⁹.plenī in cle.sepe.ō.ff. sig.ff.eo saluo.in glo.vbi ḡ.Quid ār sit istrumentuz.z q̄t sint spēs instrumētoꝝ.z in q̄b instrumētis adhibeaf fides.z q̄liter z q̄ scripture.pducte in iudicio impugnentur.et de alīs circa hoc plene in spe.ō instru.edi.per totū.Et videat ps ꝫ quā pducit instrumētū q̄ copiā ei⁹ petat.z terminū ad impugnādū illud.z in termino si potuerit id impugnet q̄ alias eoipso q̄ p publico instrumēto fuerit pductū.z aduersari⁹ q̄ nil opponēs tacuit.Videf illud approbasse de offi.dele.gratū.No.Osti.in.ca.qm̄ ꝫ falsam.de pba.Et ibi etiā plene no.quō instrumētum debeat redigi in actis.s.pncipiū z finis.Ponendo tñ cautionē de tenore q̄ cesset equiuocatio zc.vt ibi plene.Si ḡ actor pbauit itentōez suā p testes vel instrumenta.re⁹ si bz pempt. exceptiōem opponat eam.videat tñ vt eam probet.q̄ si fūdata actoris intentōe reus opponit pemptoriū.z si in ei⁹ deficit pbatione ꝺdēnabit actori in expēsis quas fecit postq̄z reus accepit inducias Et si soluēdo non est ad arbitriuz iudicis puniet.Ista est puisio decre.finem.de do.z ꝺtu.Si tñ vult eam i incōtinenti pbare licet deficiat sibi pbatio. nō est loc⁹ pene.vt ibi no.Debent ergo duo ꝺcurrere ad b̄ q̄ excipiēs patiet banc penaz scz q̄ fundata sit actoris intētio.z q̄ non incōtinēti reus assumat on⁹ pbādi.vt ibi no. Potest ergo reus opponere exceptiōem rei iudicate vel trāsactōis.z formas istaruz babuim⁹ supza.Vel pōt excipe de pacto de nō petēdo.vel de pscp.vel solutōne debiti facta zc.sub bac forma.

Forma exceptōis ad puniendā seu elidēdā intentionē actoris.

Coram vobis honorabili dño iudice zc. ꝓponit procurator procuratorio noīe tal' rei excipiendo ad intentionē talis actoris perimendam seu elidendam.z dicit q̄ ipe re⁹ domū talem quaz actor ab eo vendicat possedit pacifice annis.xxx.z vltra ꝓtinue eam p scpsit bona fide.Quare petit ipm reum ab actoris impetitione absolui per vestrā sententiam diffinitiuam.et eundem actorē sibi in expensis lit.condemnari.

Vel sic.In exceptōe solutōis ad elidēdā et efficaciter perimendā talis actoris intentionē procurator talis rei ꝓponit z dicit excipiēdo q̄ etiā si debitū ptensū p ipm actorem a ꝑdicto reo petitū esset legitime et sufficienter probatū.Ipse tñ reus de eodē debito ptenso illud sibi numerādo realiter z i parata pecunia psoluēdo satisfecit.Cū aūt solutiōi eius qō debeat ois obligatio sit sublata.Idcirco ꝑdict⁹ procurator noīe q̄ supza.petit zc vt in ꝓcedenti forma.z sic de alīs exceptiōibus.Et reus exceptōem pempt.p eū oppositā probare dz.q̄ in excipiēdo re⁹ fit actor. z ita in eū transferf onus pbādi.ff.de except. l.j.et in.l.exceptio.saltē regulariter.q̄ in casib⁹ nō probabit excipiens.sed actor vt in exceptione nō numerate pecunie vel dotis.de q̄ etiā in spe.de excep.§.viso.Si tñ eam nō probat reus ex eo solo nō obtinebit actor nisi probet intentionem suā.de excep.cum venerabilis.de q̄ etiam in spe.de excep.§.viso. ff.illud q̄z.Et diligenter aduertat aduocat⁹ rei q̄b verbis vtatur in ꝓcipienda exceptione.de q̄ etiā in spe.in.§.proxi.alleg.Et tabellio hmōi actum exceptionis pempto.oppositе scribit boc modo.

Comparuit in iudicio coram tali iudice anno tali.die tali.talis reus vel talis su⁹ procurator.z infrascriptam obtulit pempt. exceptionē.Ex aduerso iudice adbuc p tribunali sedente talis actor vel talis ei⁹ procurator cōparēs.eiusdē exceptiōis copiā sibi per ipm dñm iudicē decerni z fieri petijt.ac cōpetentē terminū ad dicendū ꝓtra eandez seu replicandū assignari.Cui ꝑdict⁹ dñs iudex copiam exceptionis hmōi decreuit.z talem diem ei statuit ad dicendū ꝓtra eam seu replicandū si voluerit.Acta zc.Vel sic.Et bi babitis bis exceptionib⁹ p talem reum vel talem eius procuratorē in pñtia talis actoris vel sui ꝓcuratoris.anno tali.die tali replicabitur die tali zc.Si autē in termino sic dato actori ad replicandū.actor nullaz ꝓponit replicationē.q̄ forte nō bz tunc admittitur exceptio rei ad probandū.z dabit reus arti. de materia huiusmodi sue exceptionis.et illas probabit si poterit per testes vel instrumenta zc.

De renūciatōe z ꝓclusione.

Postq̄z vt p̄missum est processum est in causa.vt quia lis est ꝓtestata.iuratum est ō calūnia.date sunt positiones z articuli.z ad positiones z rñsiones facte sunt probatōes testiū vel instrumentoꝝ.inducte exceptiōes opposite replicatōes.forte z duplicatōes subsecute.cū partes nō babēt q̄d vlterius in causa ꝓponāt vlteriozib⁹ ꝓponēdis renūciāt

z postulāt in causa ꝯcludi. Et ista oīa fūt redigēda in scptis z in actis. de pba. qm̄. Et si vna ptiū fnūciet seu renūciare velit. z alia dicit q adhuc habeat aliq̄ ꝓponere. q̄re dic̄ q nō vult renūciare. Tūc iudex assignabit ei terminū ꝯpetentē infra quē ꝓponat q̄d velit. de q̄ in spe. de renūc. in pu. Et videt aliq̄bus q idē sit renūciare z ꝯcludere. et ꝟ tenet Boff. vt no. de cau. pos. pastoralis. cū textu ibi. Et i. c. qm̄ J. de pba. ponit ista vt diuersa. z q coz q̄dlibet sit actꝰ p se. Et tenet ꝟ. in spe. de renunc. z conclusione. in ꝟ. z nota. Et sic potest dici q p renūciatōem renūciat probationiꝫ z allegationiꝫ facti. Per ꝯclusionē inducit renunciatio allegationum iuris Dicit tñ Jo. an. in addi. spe. in loco supza allegato. q in renūciatōibꝫ hmōi sūt pōderanda verba z statꝰ cause z cōsuetudo fori. quia si fit renūciatio allegationiꝫ z oīm̄ pbationibus. certū est q ista renūciatio est cōclusio. vt no. in. c. cū dilectꝰ de fide instru. i glo. ij. Et idem putat ipe si fit renūciatio allegationū iuris et facti. z ꝟ q̄n status cause patit ꝯcludi. Itē si habet ꝯsuetudo fori ꝓbū allegationis cōprehendere ius z factuz. Et per illud solū ꝯcludi. vt tūc renūciatis allegationiꝫ p hoc etiā intelligat ꝯclusū. de q̄ etiaz p modernos in cle. sepe. de ꝟ. sig. Potest ergo sic registrari in actis renūciatio z conclusio p tabellionē. ¶ Anno tali. die tali Constitutis cozā tali iudice partiꝫ p̄dictis. puta tali actoze z tali reo vel coꝝ pcuratoriꝫ. ipe partes in causa hmōi allegationiꝫ vlteriozibus mutuo renunciarūt. petētes concludi causa in eadez. In q̄ etiā cōstū in eis erat ꝯcluserūt q̄n iudex p̄dictꝰ hmōi renūciatōem admittēdo in ipa causa cū eisdē ptiꝫ seu coꝝ procuratoriꝫ vt pferk ꝯcludentiꝫ z ꝯcludi volentiꝫ z petentiꝫ ꝯclusit. z habere voluit p cōcluso. Acta zc. Facta cōclusione in causa ampli probationi nō est locus etiam per instrumenta. vt in dicto. c. cū dilectus. de fide instru. Judex tñ ex officio interrogare p̄t pꝰ ꝯclusionē ꝟ facto si aliq̄d dubitatōis occurrit. vt in. c. cū Jo. eo. ti. Sed hoc iudex non faciat ad petitionē ptis. vt ibi no. z in. ca. in p̄ntia. de pba. in fi. glo. iiij. z in. c. p tuas. ꝟ testiꝫ. Hūo aūt fiāt allegatōnes iuris tractat Busi. in spe. de dispu. et alle. p totum. Et sic sum̄ expediti de scḋa pte p̄ncipali ordis iudiciarij.

¶ Interlocutorie sententie

Seo antequā ueniamus ad tertiā ptez. s. de snīa z illis q̄ eam sequūt. q2 aliq̄n aliqua emergūt in lite seu causa sup q̄bꝫ iudex hz interloqui. Nā licet sup incidenti nō sit necesse pronūciare. tamē sup emergenti est pnūciandū vt no. de or. cog. c. j. Et quid sit incidēs vel emergens ibi no. et ideo de interlocutoriis videam⁹. Et q̄ sit snīa interlocutoria no. in cle. vnica de sequest. poss. in glo. ꝟ. diffiniti/ua. et vide no. in. c. j. de ap. li. vj. Sup exceptione ergo dilatoria videlicet an libell⁹ sit oferendus vel nō. vel an sit ei rñdendū. vl an causa sit cozā ipo iudice tractāda vel nō. vel vtrū excōmunicatōis exceptio ꝟ actoze opposita sit pbata vel nō. vel vtrū dilatio petita sit concedenda vel nō. z de sil'ibꝫ exceptionibus iudex pronūciet interloquendo sub hac forma.

¶ Forma sententie interlocutorie sup exceptione dilatoria.

¶ M. decanꝰ zc. Cum in causa tali q̄ int talē actozem ex vna. et talem reū parte ex altera. de et sup re vel debito tali in iudicio coram nobis vertit pro parte dicti rei oblata fuit exceptio talis vl' talis dilatio petita vl' fuit ꝓpositum excipiendo libello sibi p actoze oblato nō esse respondendum vel actozem ab agendo repellendum. pro eo q maioris esset vinculo excōmunicationis innodatus. vel nobis in hac causa iurisdictionem non cōpetere. pro eo q tempe impetratiōis rescpti ipe actoz impetrās fuerit maioris excōicationis snīa ligatus zc. Nos visis z diligenter ꝯsideratis sup hoc per testes hincinde coram nobis productis. ꝓpositis z allegatis. Habito etiā consilio cū peritis. pronūciamus. declaramus et diffinimus p̄dictam exceptōz admittendā non esse seu ea non obstante in causa hmōi ad vlteriora procedendum fore et per nos ac coram nobis procedi debere.

¶ Vel sic si est legitima exceptio. Decernimus et pronūciam⁹ ipam exceptionē esse admittendā. z admittim⁹ actozē ꝓpt excōicationis vinculū ab agendo repellendū excludēdum fore. z excludimus seu repellimus seu nobis obstante exceptione p̄dicta iurisdictionem z cognitionē in negocio hmōi nō cōpetūsse. neq̄ cōpetere seu libello p̄dicto per ipsuz reū respōdendū nō esse. sed eundē reū ab instantia iudicij fore absoluendum et ab

solui⁹. Et ip̄m actorē sibi in expēsis legitimis ꝺdēnam⁹. cauꝫ taxationē nobis in posterū reseruātes. Et tunc in fine interlocutorie tabellio subscribet isto modo

¶ Lecta ⁊ lata est hec interlocutoria āno tali. die tali. in p̄ntia ip̄aꝝ ꝙtū vł̄ ꝑcuratoriꝫ p̄sentiꝫ talibus ⁊c. Et de istis ⁊ de alijs interlocutoriaꝝ formis no. in spe. de excep. §. viso Et est interlocutoria q̄ ferť int̄ p̄ncipiū cause ⁊ finē nō sup̄ p̄ncipali. sz sup̄ incidentibus q̄stionib⁹ vel emergētibus. de ap. significātibus. de testi. significauerūt. Et transit interlocutoria in rem iudicatā quo ad ꝙtez si ab ea infra decē dies nō fuerit appellatuz. vt in. c. cū ꝓ dilecta. in fi. ō elec. sz nō q̄ ad iudicē ꝗn possit eā reuocare etiā post decez dies. de q̄ tñ dicendū est. vt ple. no. in. c. cū cessante. de ap. in glo. j. Ubi distinguūtur tres spēs interlocutoriaꝝ. Quia q̄dā interlocutorie p̄parāt seu ordināt litē. Quedā emergētia seu incidentia in lite decidūt. Quedā aliq̄d restitui vel dari vel nō dari. fieri vel non fieri. vel aliq̄d eq̄pollēs iubēt. ꝙcludendo tñ ibi tenēt doc. q⁹ oīs interlocutoria mutari ⁊ reuocari p̄t ex causa. sine causa nō. maxime post. x. dies. sine volūtate ptis ꝑ qua est lata Uñ si iudex sine causa iusta interlocutoriaz reuocet poterit appellari.

¶ Formas āt diuersas reuocatiōis interlocutorie ponit Guil. in spe. de excepti. §. viso. Quia potest sic dicere iudex

¶ Nos talis iudex ⁊c. q⁹ i tali cā ⁊c. ꝓdē sup̄ tali exceptiōe ꝑ talem reū opposita. pnūciā⁹ interloquēdo eādē exceptōem nō esse admittēdā. vel q⁹ ꝛ talē sic processim⁹ ⁊c. Habito postmodū ꝙsilio peritoꝝ inuenim⁹ ip̄m grauasse. vel indebite ꝛ eū ꝓcessisse. Idcirco vsi ꝙsilio saniori interlocutoriā ip̄am vel ꝓcessum hmōi exp̄sse reuocam⁹. Quidā tñ iudices erubescētes factū suū reuocare sic dicūt

¶ Nos talis iudex ⁊c. Si te talē in aliq̄ grauauim⁹. illud reuocam⁹ ⁊c. Sed talis reuocatio dubia est ꝙditionalis ⁊ incerta. ⁊ ideo nō admittenda. Uñ appellans nō obstante tali reuocatione nihilomin⁹ insistere potest ꝓsecutioni sue appellatiōis. si pure nō fiat reuocatio. Quidā etiam iudices sic dicunt.

¶ Frater si te grauauim⁹ in aliq̄ paratī sumus illud reuocare de ꝙsilio sapientum. Et p̄figim⁹ tibi talem terminū ad cōparendum infra quē volum⁹ plenius deliberare. Et dicit Guil. vbi supra q⁹ hec forma habeť in. c. aplice. de iudi. li. vj. §. eratq̄ parat⁹. Glo. i. c. cū cessante. de appel. dat aliam reuocatōem hmōi interlocutorie vel grauaminis formā videlicet vt sic dicat iudex. Nō credo te grauasse. sed si grauaui te in aliquo illud reuoco. Sed ista forma q̄ duo membra ꝓtinet. q⁹ ad vtrūq̄ nō est sana. q⁹ in ꝑmo docet mentiri. Nā potest esse q⁹ iudex ꝓtrarium crediť. Et ꝓtra tales cautelas vł̄ doctrinas videndū est qđ no. Guil. in spe. de excep. §. penulť. ⁊ in vlti. colū. Quo ad secundū membrū est ꝙditionalis incerta. vt dixi supra. Uñ Osti. dat talem formā. videlicet vt si dicat iudex ad eum contra quē est lata interlocutoria.

¶ Tu dicis te grauatū ꝑ talem interlocutoriā qđ nō ꝓfiteoꝝ. Ego tñ reuoco tue satisfaciens voluntati. ne de me saltem de facto ꝙqueri possis. Et simlis forma tradit in c. nisi specialis. de vsu pallij. Et q⁹ dicit iudex in reuocatione q⁹ nō cōfiteoꝝ caute dicit. q⁹ ꝑ ß non sequitur q⁹ neget se grauasse. Et aliqui iudices ꝙsueuerūt statuere terminū appellanti ad docendū de grauamie. sz ad hoc ipse appellās nō tenet. de q̄ in. ca. si a iudice. de ap. li. vj.

¶ Secť tertia pars ordinis iudiciarij.

Nunc ergo videamus de tertia ꝑte ordinis iudiciarij. s. ō snia ⁊ q̄ illā sequūť. Et Guil. in spe. de sen. pla. in ꝓn. diffiniendo sic dicit

Sententia est iudicialis diffinitio contra uersie finē imponens. ꝺemnatōem vel absolutionē ꝓtinēs. Dicit em̄ snia iudicialis diffinitio ꝓtroversie finē imponēs. vt in. l. j. ff. de re iudi. Et debet ꝓtinere absolutōz vł̄ cōdemnatōem. de accu. illa p̄positoꝝ. Et ibi ō boc in vlť. glo. Uel aliq̄d q̄d tantū valeat. ō ꝛ. sig. in bis. Utrū aūt snia diffinitiua sit de actis cause ita vt ꝓtineatur int̄ acta. tractat Jo. an. in addi. spe. de senten. ꝓcla. in prin. Et ibi post ar. ꝑ ꝛ videť tenere q⁹ sic. maxime p. c. cū eterni. de re iudi. li. vj. vbi sentētie ferēde ⁊ ꝓcipiēde ponūť in actis cause. Et debet ferri snia diffinitiua partibus p̄ntib⁹. vel altera absente ꝑ ꝓtumaciam. ita vt citeť ad snīam audiendaz. de testi. cum olim. in fine. alꝫ si ferať ꝓtra absentē nō citatū non tenet. vt no. de sen. ⁊ re iudi. tenoꝝ. in glo. penul. ea sup̄ ea. Et necesse est hoc casu q⁹ exprimatur pempť. vbi vnica fit citatio. de boc. xxiij. q. iij. de illicita. in fi. magne glo. Et in spē. de

citationib⁹.§.viso de tempor. Et p Jo.an. in.c.cū Bertoldus.de re.iudi.in.vi. remissis/ sent. Et de accu.ad petitōem.nisi in causis i q̄b⁹ sine strepitu z figura iudicij pcedit.vt i cle.sepe de v.sig.circa fi.ibi etiā de b in glo. ar.iiij. Si aūt in snia ꝓtinet eū ꝺ quē lata ē fuisse citatū an stetur sententie.ita q̄ non sit necessaria alia pbatio citatiōis. tractat H. in spe.de sen.prola.§.vt aūt.vi.z nota. Sed plen⁹ p Jo.an.ibi in addi.qr de iuris subti litate necesse est pbare pempt. Et si ds vel/ let tenere q̄ victor b nō habeat pbare. vict⁹ tñ potest pbare se citatū nō fuisse pducēdo acta. Et si inter ista nō apparet hmōi citatio habebit pnō citato.nisi pbet ꝓtrariū. Utr aūt p̄sumat ꝺdemnatū fuisse pntem in snia si aliud nō dicat vel exp̄mat in ea.no. Guil. in spe.in loco.pti.alle. Et snia diffinitiua dz generaliter ser ꝓtinere. Primū nomē iudicꝫ z eⁱ⁹ qualitatē.puta an sit delegat⁹ vl ordina rius. Scōm noīa litigator. Tertiū tenorē petitōis in iudicio porrecte Quartū substā tiā pcessus cause.puta lit.ꝓtest.iuramēti p/ stationē.z sil'ia. Quintū q̄ fiet mentio i snia ptes fuisse pntes vel ad ꝓtumaciā absentes de q̄ supra dixi. Sexto q̄ ꝓtineat ꝺdēnatōz vel absolutōem. vel aliquid equiualēs. de q̄ etiā tactū est supra . et ista etiam enumerat Guil.in spe.de sen.prola.§.qualiter autem. iuxta finem zc̄.

¶ In actione ergo reali potest sic dictari et formari sententia

¶ In noīe dñi Amen. Officialis vel iudex talis.orta inter A.actorē ex vna.z B.reum de z sup tali fundo area vel domo pte ex al/ tera materia q̄stionis. Idem A.libellum de dit vel obtulit in hac forma.z ponat tot⁹ te/ nor libelli in snia. Lite igit cor̄ nob legiti/ me ꝓtest.z p̄stito a ptib⁹ vel ea⁹ pcuratorib⁹ bincinde calūnie iuramēto. factisq̄ z obla/ tis positionib⁹ z articulis.ad ipas positōes rnsionib⁹ subsecutis testib⁹ z instrumēt⁹ p/ ductis z attestationib⁹ publicatis. oppositis q̄ꝫ ꝺ dicta testiū nōnullis exceptōib⁹ z repli cationib⁹ factis.tādez renūciatis p pcura/ torēs ptiū bincinde positiōib⁹ cū ipis pcu/ ratorib⁹ ptiū ꝓcludentib⁹ et ꝓcludi petētib⁹ in ipa causa ꝓclusim⁹ z habuim⁹ p conclusō Nos igit visis z auditis diligēter iuribus ra/ tionib⁹ pbationib⁹ z allegationib⁹ partium cognitis q̄ꝫ z inuestigatis ad plenū ipsi⁹ cau se meritis deliberatione p̄habita.diligēti et cōmunicato ꝓsilio iurisperitor⁹ xp̄i noīe in uocato.ptib⁹ ꝓpē hoc in nostra p̄nētia consti tutis et snīaz ferri postulātib⁹. vel tali acto re vel reo p̄nte et snīam ferri petente. Et ta/ li reo vel actore ad hoc pempt.citato contu maciter se absentante.cui⁹ absentia ꝺi p̄sen tia repleat pro tribunali sedentes. et haben tes pre oculis deū solū sentētiando In his scptis pronūciam⁹ decernim⁹ et declaram⁹ fundū p̄dictum ad prefatū A.actorē ptinu/ isse de iure et ptinere.prefatūq̄ H. reū fūdū hmōi occupasse et detinuisse.ac occupare z illicite detinere.et ip̄m fundum memorato actori adiudicandū.ac H. reum antedictū ad restituendū et libere dimittendū fundū eundē eidem actori cōdemnandū et repellē dum fore.adiudicamusq̄ et cōdemnamus ip̄m reum supradicto actori in fructib⁹ a tē/ pore mote litis.vel a tempore occupatiōis z detentionis valet in tot modis seu mal/ dris frumēti zc̄.rōe fructuū pceptor⁹ ex fun do hmōi p eum pceptis. Et in expēsis litis nihilomin⁹ ꝺdemnātes. quar⁹ expensarum taxationē nobis in poster⁹ reseruamus.

¶ Vel si debeat fieri snīa pro reo absoluto ria.forte qr actor nō probauit . vl reus pro/ bauit de iure suo.tūc ita formetur

¶ In noīe dñi Amen zc̄.vsq̄ ibi. pronūcia mus.decernim⁹.z declaram⁹ p̄dictū H.re/ um a p̄fati A.actoris impetitōe absolvēdū ac eidē actori sup petitiōe sua z fundo predi cto silentiū ppetuū imponēdum fore. ac ab soluim⁹ z imponim⁹.ac nr̄a snīa diffinitiua mediāte ꝺdēnantes eundē actorē eidē reo i expēsis litis.quar⁹ taxationē zc̄. In cui⁹ rei testimoniū zc̄.ista snīa incipit. In noīe dñi. zc̄.vt.xxiij.dis. In noīe .de testi. In nomie. Veli⁹ ad propositū in.ca. veritat⁹.de do.z ꝓtu. Et ñ scribit seu dirigit alicui.videlicet ptib⁹ vl alīs vl vniuersis. Quia si iudex sic scriberet. vniuersis zc̄. noueritꝫ q̄ in cā tali pronūciam⁹ zc̄.tales lr̄e seu scripture nō fa/ cerent fidē.qr eēnt pot⁹ testimoniales seu recitatorie p̄teritor⁹ q̄ assertorie p̄nūium.vt no. Guil.in spe.ꝺ sen.prola.§. iuxta.vi. z no. q̄ quidā iudices. No.etiā in.c.apostolice.ꝺ re iudi.li.vi. Item in sentētia fit narratio p cessus ad quem affectū hoc fiat.no.in spec. de sen.prola.§.restat.vi.in fūma. No.z Jn. z Osti.in.c.cū in iure.de offi.delega.vbi eti am no.q̄d fieri debeat si p alium tabellionē scribatur sententia. et acta p alium fuerint

scripta. Item in sententia dr. nos visis z auditis diligēter iuribꝫ probatōibꝫ z allegationibꝫ partiū zc. Quia iudex fm allegata z pbata coraꝫ eo debet iudicare. nō fm ꝓscientiam quam habet vt priuatus. sed fm ꝓscientiam ex actis probatōibꝫ z allegatōibꝫ informatā. vt. iij. q. vij. Judicetis. de q̄ ō offi. delle. pastoral'. in glo. ar. ꝓtra. z de offi. ordi. ca. j. in glo. canonū. z in spe. de dispu. z alle. §. vlti. ℣. licet aūt. Et ibi de hoc p Jo. an. in addi. vbi ponit rōnes ꝗrundam theologizū q̄ tenēt ꝓtrariū. z illas soluit. Et ꝗle remediū tūc habeat iudex ibi nota. qz deponet si pōt ꝓscientiā. si nō potest deleget causaz alicui. vel ad superiorē remittat zc. vt plenius notat' vbi supra. Item seq̄t in sentētia cognitis et inuestigatis ad plenū cause meritis zc. Nā ferri nō debet sentētia nisi liqueat de meritis cause. de quo in. c. prout. de dolo z cōtu. cū si. Sēntentia em̄ nō est p̄cipitāda. vt in. l. ij. C. de sen. ex. peri. reci. hac lege. z in clemē. pastoral'. de re iudi. imo cum peritis sup ea ferenda ꝓsilium habere debet. de dolo et cō tu. cum olim. de consue. ad nostraz. De quo z qualiter iudex deliberare debeat z ꝓsiliuz iurisperitorꝫ reqrere. z diligēter cū peritis super negocio ꝓferre. inspiciēdo petitōem iuxta quā snīa est formanda. de accu. q̄liter. ij. de symo. licet hely. Positōes z articulos pbatiōes z alia acta cause zc. vt tradit Guil. in spe. de req̄sitōe ꝓsilij. Et ideo dr in sententia. deliberatione prehabita et habito consilio cū peritis. Item subditur in sentētia ꝓtibus ꝑpē hoc in nostra pñtia ꝓstitutis z sententiam ferri postulantibꝫ zc. De isto ponit Guil. in spe. rubricam specialem. scz de petitione sententie z eiꝰ cautela. ibi de hoc. Item q̄ altera partiū est absens p contumaciam solet dici in sententia. Cuius absentia dei p̄sentia repleatur. de quo in. c. de manifesta ij. q. j. c. veritatis. de dolo et contu. Item in forma sententie ponit pro tribunali sedens. et habentes pre oculis solum deū. de hoc i ca. cum eterni. de re iudi. li. vj. Uñ sedendo debet iudex sententiā proferre non stando. alias nō valeret. vt in. c. vlti. de re iudi. li. vj. Et q̄ sit ratio ibi no. nec debet p gratiam vl' sortem iudicare ꝓtra iusticiam z ꝓtra ꝓsciētiam. alias sustinebit penas. de q̄b in. c. cū eterni. all'. Item illis verbis vtatur iudex in sententia vel paribus pronūciam⁹. decernim⁹. non tñ refert an sic dicat iudex. an dicat precipio vl' statuo vel ordino. vt in. c. in his. de ver. sig. Nam q̄uis lex dicat non valere sententiam que cōdemnatōnem vel absolutionem non ꝓtinet. vt in. l. p̄ses. C. ō sen. z interlo. om. iudi. et tactum est etiam su pra. Sufficit tñ si ꝓtineat ꝓdemnationem seu absolutionem vel equipolleno. de quo etiam in spec. de sen. ꝓnola. §. vt autem. §. et nota. Et nō est vis nec refert etiam an sententia feratur sub verbis ꝑme vel tertie persone. de quo etiā in spe. eo. ti. §. iuxta. §. non valet. de quo etiam dicendū est vt ibi. Itez dr in sententia sententiando z sententialiter in his scptis zc. hoc ideo. quia sententia diffinitiua debet ferri in scriptis. Debet etiam in scptis recitari et proferri. z p ipsum iudicem nō p alium legi. alꝰ est nulla. de q̄ in cacem vlti. de re iudi. li. vj. Non tñ est necessarium exp̄mi in sententia in his scptis dummodo alꝰ in scptis feratur. licet sit cautuz. de quo in spe. §. iuxta. in ℣. nō valet. etiā superius allega. et in dicto. c. vlti. de re iudi. li. vj. Et q̄ sequitur in sententia scz fundū p̄dictū ad p̄ fatum A. actorem ptinuisse. zc. hoc patz de claratū circa petitōem in libello ꝓtentā fm quā vt dictū est sententia ferri debet. Item ꝓdemnet iudex victum in expensis ipsi victori qō fieri debet. vt in. l. cū quē temere. ff. de iudi. z in. c. calūniā. de peñ. nisi ipe vict⁹ habuisset pbabilem causam litigandi. q̄ eā excusaret. vt no. in dicto. c. calumniaz. et in dicto. c. finem. de dolo z ꝓtu. in glo. magna et sup ea. Et tūc qñ omittit iudex ꝓdemnationem expensaꝝ. debet causam exp̄imere in snīa ꝓpter quaz victum in expensis victori nō ꝓdemnat. vt ibi. no. z proba. in aut. de iudi. §. oportet. coll'. vj. Et iste est vn⁹ casus. q̄ in sententia debet exp̄mi scz causa illa. vñ. alij casus no. in. ca. sicut nobis. de sen. et re iudi. alias regulariter in sentētijs nō dz exp̄mi cā. vt ibi. Imo fatuū esset exp̄mere. qz faciliter posset mala causa exp̄mi z bona subticeri. z ita nō val'et snīa. De q̄ in. c. ex ꝑte. de cōcess. p̄ben. de resti. in inte. cū ex lris. §. nos igit'. z ℞ etiā obtinet in interlocutorijs. Si tñ iudex exp̄mit aliquas causas tūc post spetialia submittat clausulaz generalem. vide licet ex his z alijs nos mouentibꝫ zc. Et sic sub tali generalitate cōprehendit snīam seu decisionē cause iustificantē. vt no. de re iudi. abbate. li. vj.

¶ Sentētia in actiōe p̄sonali potest sic for-

mari.

In noie dñi Amen ꝛc. vt in ꝓcedenti forma vsq; ibi ꝓtinuādo pnūciam⁹ decernim⁹ ꝛ declaram⁹ ꝓdictū A. reum memorato A. actori teneri ꝛ obligatū fore in decē libr; ꝛc Et ipm eidē actori in debito hmōi esse condemnandū. ꝛ ad eius solutōem ꝓpellendū ac in eisdē decē libris necnō in lit. expēsis legitimis eūdē reum ꝓfato actori ꝓdēnamus taxatōem expēsaꝝ nobis in posteꝝ reseruātes. An aūt sentētia sit ꝓcipiēda in psonā procuratoris vel dñi. no. de elec. querelā. i glo. ff. yconomi. ꝛ sup ea. Dz licet in ff multū in istent doctores ꝛ maxime legiste. tñ Jo. an. ibi nō placet legalis subtilitas in ff casu. ꝙa si procurator fuit in causa noie dñi sui ql pecc atū est si dñs ꝓdēnat. Uñ graue essz dicere sniaz ꝓt ff in ꝓcura. ferendā. qđ tñ videt velle. l. j. C. de sen. interlo. om. iudi. Ostiēn. tñ in dicto. c. querelā motus ista subtilitate legali. ponit formā sententie in causa matrimoniali. ꝓsulendo ꝙ iudex pnūciet isto mō Pronūciam⁹ decernimus ꝛ declaramus tibi fore maritū seye. ꝛ procuratorē ip⁹ nomie ad matrimoniū. de q̄ actū est ꝓdemnamus ꝓcipiētes vt dict⁹ titius deinceps seye adhereat vt vxori. ꝛ tam in lecto q̄ extra lectū eā maritali affectōe ꝓtractet. Pro q̄ forma allegat. c. ex pte. et. c. veniēs. de spōsa. Alie sentē tiaꝝ forme de facili pñt haberi. qz libell⁹ bñ formatus in quacūq; actione dat formam sententie ꝓcipiende. que ex forma petitiōis libelli ꝓcedere debet. vt allegatū est supra. Et vt supra patet in sententia absolutoria. reus absoluitur ab impetitōe actoris. ꝛ actoris silentiū imponit Quod vtrūq; illorum ponēdū sit sententia ꝛ quare. habet in. c. cuz ecclesia suterina. de cau. pos. ꝛ ꝓprie. in fi. in. c. dudum. in fi. de ꝙuer. ꝓiugꝫ. cum similib⁹. et no. in spe. de sen. ꝓmola. §. vt autem. ff. q̄ antē vtrūq;.

Et lecta sententia notari⁹ subscribit sniē annū ꝛ diē ac testes ꝛc. ff modo

Lecta ꝛ lata est hec snīa diffinitiua vt supra tali die in subscptōe interlocutorie lata est hec snīa interlocutoria. Uel si redigitur hac forma. In quoꝝ omniū ꝛ singlorꝝ testimoniū pñtes lrās seu pñs publicum instrumentū ꝙ talem notariū publicum in causa hmōi cozā nobis scribam fieri ꝛ publicari mandam⁹, nostriq; fecim⁹ sigilli appensione muniri Datū et actū loco tali quo nos consueuim⁹ sedere ad reddendū iura ꝓ tribunali. Anno tali. inditiōe tali. pōtificat⁹ sanctissimi in xpo patris ꝛ dñi nr̄i dñi Pauli diuīa ꝓuidentia pape secūdi. anno sexto. die iouis vj. mēsis decēbris. hora tertia ꝛ. vel q̄si pñtibus discretis viris A. steinhorn. ꝛ Stephano religiosis. et pluribꝫ alīs fidedignis testibus ad pmissa specialiter vocatis et rogatis ꝛc.

De appellationibus.

Lata sententia diffinitiua. si ab ea nō appellat pars ꝓtra quā est lata infra decē dies trāsit in rē iudicatā. vt i. c. q̄ ad ꝓsultatōem. de re iudi. Et idē de interlocutorīs q̄ ad ꝓtem. vt in. c. cū dilect⁹. in fi. de elec. ꝛ etiā tactū est supra. Uñ aduertendū ꝙ aliꝫ appellaꝫ ab interlocutoria. ꝛ aliꝫ a diffinitiua. Qñ appellatio interponiꝫ ab interlocutoria vel alio grauamīe. oportet q̄ in scptis fiet. ꝛ cū expressione cause iniuste seu iniq̄tatis interlocutorie vel grauaminis. Ista duo substantifice requirunꝫ etiā si cā sit notoria. De q̄ ꝓ Jo. an. in. c. cozdi. de appel. li. vj. in nouella. nisi qñ i maioribꝫ ꝛ in reseruatis interponiꝫ appellatio. de quo in. c. vt debit⁹. in fi. eoꝺ ti. Et. xij. que requirūtur seu debent recurre re in appellando ante sniaz ad ipsam appellationē validandā colligunꝫ et enumerātur in. c. dilecto. de appel. ibi ꝓ Ostien. sup ꝝbo firmato. Et ꝓmum est ꝙ causa in appellatione expressa sit vera. Secundū ꝙ exceptio opponaꝫ. Tertiū ꝙ cozam iudice ꝓponatur. nisi excuset iusta causa. Quartū ꝙ appelleꝫ. Quintū ꝙ cozam iudice. nisi ex causa. Sextum ꝙ exceptio non admittaꝫ. s. ꝙ expectet repulsa exceptione. Septimū ꝙ ꝓter iniustam repulsionem appelletur. Octauum ꝙ exceptio opposita sit legitima. Nonū ꝙ grauamen illatum sit vl̄ cōminatum. Decimū ꝙ in scriptis fiat appellatio. vt supra. Undecimū ꝙ petāꝫ apostoli infra. xxx. dies. Duodecimum ꝙ si petierit appellatus veniat appellans instructus iuxta casum. ca. cozdi. ꝺ appel. li. vj. Tredecimum ꝙ appellatio interponatur infra decem dies. de hoc etiā in. c. cozdi. de appel. li. vj. ꝛ in spe. parte. ff. eo. ti. §. qualr. ff. in sum. no. ꝛ hoc in appellatōe iudiciali. sed in extraiudiciali ista oīa nō reꝙrunꝫ. qz ibi nō exigiꝫ veritas cause. sed sufficit ip⁹ veri similitudo. Item non requiritur ibi grauaminis illatio seu comminatio

Forma appellationum

sed sufficit q timeat inferri i futuꝝ. De istis et aliꝭ differẽtiꝭ scz in qbꝫ differũt appellatio iudicialis z extraiudicialis. vel etiã i qbꝫ ꝓuenũt. solet notari in. c. bone. ó appel. vbi notank duodecim differẽtiez tres ꝓuenientie. Uñ aũt appellak a diffinitiua tũc lata sententia iste ꝫ quẽ ferk si vult potest appellare verbo apud acta dũmodo hoc faciat in cõtinẽti iudice adhuc ꝓtribunali sedẽte. añqꝫ se diuertat ad alios actꝰ. vt in. l. litigatoribꝫ. C. eo. ti. Canonisata. ñ. q. vj. c. fi. ſ. litigatoribꝫ. no. de ap. c. j. li. vj. in fi. Sed si ex interuallo. videlicz dũ iudex diuertat se. scz post latã sniam ad prandiuꝫ vel alios extraneos actus velit appellare. tunc necesse est etiã appellare in scptis. sicut ab interlocutoria. vt in. l. ñ. ff. eo. ti. et. C. eo. ti. l. eos. §. sin aũt. Et ista est vera opinio seu exceptio. licet quidã exponũt illico. qꝺ ponik in. l. ꝑdicta. i. eadem die. vt no. in dicto. c. cordi. Item a diffinitiua appellak sine expssione cause. vt ibi. z iuribꝫ prt. alle. Uñ sufficiat appellãti dicere. appello a tali snia diffinitiua tãqꝫ iniq z iniusta de q etiã in spe. de appel. §. qualiter. in prin. Et tñ diffiniẽdo appellationẽ dicit q appellatio est sententie vel grauaminꝭ relaxatio per pclamationẽ a minori ad maiorẽ iudicẽ facta pretextu iniqui iudicis grauaminis vel iniuste sententie. Joh. teu. ponit vnam diffinitionem. ñ. q. vj. in sum. Ostien. plures ponit in sum. e. ti. §. f.

Potest ꝙ sic formari appellatio a grauamine vel interlocutoria snia iudicis

Coram vob dño iudice tali puta ordinario vel delegato. z te notario publico ac testibꝫ hic pntibꝫ. Ego talis pncipalis vel tal⁹ ei⁹ procurator noie pcuratorio talis actoris vel rei ꝓpono animo appellãdi. Et dico q licet i causa q̃ int talẽ actorẽ exvna. z ꝑdictuꝫ N. reũ de et sup re vel debito tali pte ex altera vertik in iudicio coram dño iudice ꝑdicto exceptõez talẽ opposuerim. Et ponak tenor vel saltẽ mens z effect⁹ ipsi⁹ exceptõis i appellatione exꝑmak. Et tũc subiũgat si velit eam p vos admitti. vel ꝑm ptẽta et petita in ipsa pnũciari postulauerim. Vos tñ dñe iudex hmõi exceptione legitima spreta z neglecta ipam saltẽ tacite repellendo in ipa causa ad talẽ exceptionẽ vel ad aliũ actũ exceptioni mee ꝓtrariũ pcessistis. vel eandẽ exceptiõez p vestrã quã tulistis interlocutoriã pronunciãdo sic vel sic min⁹ iuste repulistꝭ. vl alias in causa hmõi p talẽ vestrã cõminationem siue actũ seu ꝑceptum tale me indebite grauastis. Uñ ad interlocutoria hmõi iniqua et iniusta seu exꝑdicta exceptõe nõ admissa vel saltem tacita repulsiõe. vel a tali vra cõminatione seu ꝑcepto tali tãqꝫ iniq grauamine in his scptis ad reuerendũ in tpo patrem z dñm epm talẽ. vel ad sanctã sedẽ apostolicã z sanctissimũ in tpo prem z dñm nostrum dñm Paulũ diuina puidẽtia papam secũdũ puoco z appello. z apostolos ꝓmo se cũdo tertio. z cũ debita instantia mibi dari peto. subꝯciẽs ꝑdictũ N. reũ cũ adherẽtibꝫ suis ptectioni dñi episcopi vel dñi pape z sedis apostolice speciali. Et protesto⁹ q appellationẽ hmõi possim corrigere. emẽdare. et innouare. ac eam intimare verbo et prosecꝫ prout mibi videbik expedire.

Dicitur ꝓmo in forma. Coram vob zc. qꝛ coram iudice z eius pntia est appellãduꝫ vt. ñ. q. vj. biduuꝫ. §. dies aũt. de appel. sugestuꝫ. si eius pntia potest haberi. vel nisi iustus metus excuset. tunc debet protestari in pntia bonoꝝ viroꝝ volens appellare iuxta formã. c. vlt. eo. ti. Et si sunt plures iudices q/rum pntia simul haberi non potest. tũc fiat sm q habek in clemen. j. eo. ti. qꝛ tunc potest coram ipsis vel coram maiori parte eorum appellari. z apostoli possunt peti separatim vt ibi. Alicq in appellationibꝫ solent premittere cum appellationis remediũ ad releuamen oppressoꝝ a iure sit inuentũ. de appel. ca. cũ speciali. §. porro. z in. l. ꝑfecti pretorio. ff. de mino. cũ similibꝫ. Sed de hoc nõ est curandũ. qꝛ ista sunt verba iuris. quoꝝ nõ est necessaria ꝓpositio. sed verba facti sũt ꝓponenda. de quo in. c. si qs iusto. de elect. li. vj. Item dꝛ ordinario vel delegato. qꝛ debet exꝑmi iudicis qualitas. que ꝓsideranda est maxime qñ super appel. man. aper. impetrak. de excep. dilecte. de appel. ex insinuati one. Postea fit mentio in appellatõe de processu cause et de grauamine seu interlocutoria. z causa iniqtatis z grauaminꝭ seu interlocutorie exꝑmak. qꝛ hoc est necesse qñ ante sniam appellak. vt dictũ est supra. Nam nõ sufficit dicere appello a tali interlocutoria tãqꝫ iniqua z iniusta. q tñ sufficeret a diffinitiua. de q no. in. c. pnk. de no. ope. nuncia. Itẽ dꝛ in forma appellatõis q iudex nõ admisit exceptõem. scz ea spreta processit. vel q ipam interlocutoriã repulerit. Nam duob⁹

modis iudex repellit exceptõem. videlicz ta cite z expresse. Tacite qñ exceptõe neglecta iudex procedit ad ea q̃ se nõ cõpatiũr cũ exceptione posita. ꝺ appel. ex pte. z no. eo. ti. dilecto. Et in spe. de except. §. ñ. ꝟ. z no. fm vbertuz. no. etiã p Jo. mo. in. c. j. de appel. li. vj. Et sic poterit appellari. Expresse in appellatione q̃ precessit iudex exceptõe nõ admissa. Expresse repellit. puta qñ p interlocutoriã pnũciat ꝺ exceptione. Quid aũt faciendũ sit qñ iudex nõ repellit expresse nec etiã tacite. puta procedẽdo vt dictũ est. nec etiã admittit sz sp est i deliberando forte vt excipiẽs fatigat⁹ z vexat⁹ iudex ad audiendã deliberatõez assignat cereliti. vel ab exceptõe recedere cogat. no. i dicto. c. dilecti de ap. qr vt recitat ibi Osti. si iudex tertio req̃sit⁹ humiliter expectato responso tpe ꝺgruo nõ rñderit. Expresso tali gravamine poterit appellari. de q̃ plen⁹ ibi. Itẽ ꝺr in forma appellatõis q̃ a tali interlocutoria vel tali gravamine z̃c. appello. Possũt etiam plura gravamina exp̃mi in appellatione sed caueat appellãs q̃ sint legitima et vera. Nam cancellaria vnũ solum respicit gravamen. vel vnã appellatõis causam. de q̃ in cũ causam. de ap. sup̃ alle. Unde posset cancellarius eligere causam forte falsam sup q̃libet tñ gravamine dat vnum singulare vel speciale rescriptum ad eosdem iudices. vt ibi no. Et ex sola causa in appellatione expressa z nõ ex alia p̃cedenti vel supueniẽti appellatio iustificari poterit vel impugnari. vt i clemen. appellanti. eodẽ ti. Itẽ ꝺr in appellatõe ad talẽ ep̃m superiorẽ vel ad papã appello z̃c. Et si simpliciter diceret appello. nõ expresso an ad ep̃m vel ad archiep̃m seu ad papã ad quez videat appellasse. Vel si dicat appello ad maiorẽ. no. in. c. vt debitus. de ap. Et ꝺr ibi q̃ intelligit ad proximũ appellasse. De q̃ etiam in spe. eo. ti. §. nũc tractem⁹. ꝟ. sz quid siãs. z sequẽ. Utrũ aũt valeat appellatio alternatiua videlicet sub hac forma.

Appello ad archiep̃m vel papã qñ ab ep̃o appellat. vel appello ad ep̃m vel archiep̃m. cũ appellat ab inferiori iudice. no. de off. de le. si is cui. li. vj. in glo. penul. z sup ea. Et melius in q̃stione posita sup regula in alternatiuis. de regu. iu. li. vj. Et ꝺr ibi ꝓcludẽdo q̃ i ꝓmo casu sez qñ appellat ab ep̃o ad archiep̃m vel ad papã tenet appellatio. dũmodo appellãs eligat infra tempus quo debuit appellare. videlicet infra decendiũ. In secundo casu etiam appellatio valet. sez qñ appellat ad episcopum vel archiepiscopuz quia tunc inquantum exp̃mit de archiepiscopo est inutilis. quia eo casu non potest ad archiepiscopum appellare episcopo medio omisso. de appel. dilec. vl t. Inquantuz autem interponit ad episcopum est vtilis. sed vtile per inutile nõ viciatur. vt in regula vtile. de regu. iu. li. vj. igitur. z̃c. Et quomodo gradatim siue seriatim est appellandum si tamen omittitur medius z nõ opponitur exceptio an teneat appellatio. vel an in hoc valet consuetudo z̃c. etiam no. in dicto. c. dilecti. Et si vnus litigantium appellat ad archiepiscopũ. alius ad papam. q̃d iuris sit habet in. c. si duob⁹. de appel. z̃c. Item subiungitur in appellatõe z apostolos p̃mo secundo et tertio. et cum debita instantia peto z̃c. De hoc. ñ. q. vj. post appellatõz. §. vlt. ad finem. z in. l. iudicib⁹. C. eo. ti. Sufficit tamẽ q̃ ista petitio fiat vnico ꝓtextu. vt in clemẽ. q̃uis rigor. de ap. Et de istis apostolis infra patebit. z non est de substantia appellationis q̃ in ipsa appellatione petant dũmodo petant postea infra. xxx. dies. vt in le. j. ff. de appel. in glo. De quo in spe. iiij. pte. ti. de ap. §. sequit. in fi. z no. in alle. clemen. q̃uis. eo. ti. in glo. lex. Dicit postea i forma. sequit adherentib⁹. quõ appellans se adherẽte sciz suos submittit protectioni ei⁹ ad quẽ appellat. De istis adherentibus tangit in. c. vt circa. de elec. li. vj. Diuersas appellatõnũ formas iudicialiũ ante sniam a gravamie vel interlocutoria ponit Gul. in spec. iiij. parte. §. j. vt supra tactũ est. Causa debet exp̃mi i appellatione ante sniam interpositã. z illa debet esse ratõnalis z vera. Unde appellãs q̃libet bz ꝓbare duo. sez causaz appellatiõis. esse legitimã. sz ad hoc ꝓbandũ nõ req̃rũtur testes vl instrumẽta. sed est in arbitrio boni viri sez iudicis. videlicet an causa sit talis q̃ ꝓbata debeat legitima reputari. vt in. c. vt debit⁹. de ap. Itẽ ꝓbare debz appellãs causam appellatõis esse verã. z ad hoc req̃ritur ꝓbatio. vt notat in. c. cum speciali. eo. ti. nisi appellans obtulisset se probaturz veritatez cause coram iudice a q̃ nõ fuisset admissus. ac pro tanto appellasset. de q̃ dicendũ est vt in c. interposita. eo. ti. in p̃n. Debet ergo causa appellatiõis esse vera. alꝫ appellatio est frustratoria. vt in. c. vt debit⁹. ꝟ. alle.

Forma appellationum

Appellatio a diffinitiua poterit sic formari q̃n in scriptis ex interuallo appellat.

Coram vobis tali iudice ꝛc. Ego tal' p̃ncipalis vel talis ꝓcurator. vt supra in p̃cedẽti forma. Dico ꝛ ꝓpono animo appellãdi q̃ decem dieb' nondũ elapsis in causa tali que i/ter me ex vna. ꝛ talem B. aduersariũ meuꝫ ꝓte ex altera. de ꝛ sup re vel debito tali asserto vertebat in iudicio. Coram vob' sn̄iam p̃tra me ꝛ p aduersario meo tulistis diffinitiuã. Si nomẽ sn̄ie mereretur habere me p eandem sn̄iam p̃tensam vestrã eidẽ meo aduersario in petitis p eũ min⁹iuste ꝓdẽnãdo vel eundẽ aduersariũ meũ a mea impetitõe absoluendo ꝛ mihi sup petitis ꝓpetuũ silentium perperã imponẽdo. Idcirco ab eadez sentẽtia p̃tensa tanq̃ iniqua ꝛ iniusta ipsius nullitate sp salua i his scriptis ad talẽ appello ꝛc. vt supra in alia forma ꝛc. Vl' breuiter posset sic dictari ista appellatio

A tali sn̄ia p̃tensa diffinitiua p vos dñm iudicẽ in causa tali cõtra me ꝛ p aduersario meo tali lata tanq̃ iniq̃ ꝛ iniusta ĩ his scp̃tis appello ad sedẽ talẽ ꝛc. An aũt dies late sn̄ie sit inserẽda in appellatiõe. vel ꝑsona aduersarij in ea exp̃menda. ꝛ q̃d si plures habeat q̃s aduersarios. ꝛ vnũ exp̃mit ꝛ aliũ subticet. et de quibusdã alijs tractat Guil. in spe. iiij. p te. de appel. §. j. ff. si vero appellat. Nec de ist̃ est curandũ multũ. quia notari⁹ q̃ de appellatione cõficit instrumentũ talia dz declarare. Et de die sn̄ia late ꝓstabit p instrumẽtum sentẽtie de die interposite appellationis p instrumentũ appellatiõis cõstabit. Q̃n ꝯo appellat ilico a sn̄ia viua voce apud acta nõ est necesse dari formã. q ꝛ p sn̄iam q̃ immediate lata est ꝛ a qua in p̃tinẽti appellat. sat' cõstare potest q̃s cõtra quem. a qua sn̄ia. ꝛ a q̃ iudice vel ad quẽ iudicẽ appellat. licet ista in appellatione nõ exp̃mat. Dicat g̃ ille 5 quez est lata sn̄ia. Ego tal' a tali sn̄ia tãq̃ iniqua ꝛ iniusta ad talẽ sup̃iorẽ appello. Et aliq̃n sententia p̃tinet plura capitula. ꝛ in vno ferꝫ p vna ꝓte. ꝛ in alio⁹ alia ꝓte. ꝛ sic vtraq̃ pars appellat ab eadem. de quo in. c. Raynunci⁹. ꝛ in. c. Raynaldus. de testa.

Notari⁹ aũt appellatõis sic cõficiet istrumentum sup appellatõe

In noĩe dñi Amen. Anno a natiuitate eiusdem domini M. cccc. lxix. inditiõe. xiij. pontificatus sanctissimi in x̃po p̃ris ac dñi domini nostri Innocentij diuina p̃uidẽtia pape secũdi. ãno p̃mo die secũda mẽsis de/cembris. hora tertiarum. vel quasi in opido Erfordẽ. Magunt. dyoc. in domo vl' loco tali coram tali iudice. in meiq̃ notarij publici subscript̃i ꝛ testiũ infrascriptoꝝ p̃sentia p/sonaliter constitutus. discretus vir tal' p̃ncipalis vel talis ip̃ius ꝓcurator nomine p/curatorio. habens in manibus suis quandam papiri cedulam. infrascriptam appellationem in se continentem. quã appellatiõz ibidem interposuit ꝛ legit alta intelligibili ꝛ sonora voce. prout in ipa cedula cõtinebat. seu ꝛm eiusdem cedule appellatõnis formã ꝛ tenorẽ appellauit. apostolos petiuit. proce/stabatur. ꝛ alia fecit sicut exp̃mit in eedem. Cui⁹ appellatõis tenor de ꝑbo ad ꝑbũ fuit. et est talis

Coram ꝛc. Qua appellatiõe sic interposita. ac apostolis petitis a iudice supdicto. idem iudex appellationẽ eandẽ plectã ꝛ iter/posita habuit copiã eiusdẽ appellatõnis ab appellãte petijt. ꝛ eã sibi p eundẽ appellantẽ vel eius procuratorẽ tradita recepit. ac talẽ diem vl' terminũ iuris ad dandũz sibi apostolos. ꝛ pinde ad recipiendũ eosdẽ ei p ter/mino assignauit ꝛ infra terminũ iurꝫ se apostolos datuꝝ eidẽ p̃misit. Sup q̃bꝰ oibus ꝛ singul' idẽ appellans vl' ip⁹ ꝓcurator me notarium publicum vt sibi vnũ vl' pl'a con/ficerẽ instrumẽta req̃siuit Acta sunt hec. an/no. inditione. mense. die. hora. ꝛ loco q̃bꝰ su/pra p̃sentibꝰ ꝛc. Et appellatio semp̃ ꝑ iter/poni. sive dies feriata sit sive non. Et peri possunt apostoli etiã extra locũ iudicij. In loco tñ cõgruo ꝛ honesto. ꝛ hora congrua. nõ quãdo iudex est in balneo vl' in mẽsa ꝛc. vt no. in cle. q̃uis rigor. de appel. Et suffiẽ appellationẽ coram iudice interponi ꝛ iudicij scriptam offerri. licet ip̃ius appellatiõis te/nor non legatur. vt in. ca. appellatio. eod. li. vj. Et q̃ dicitur in instrumento q̃ iudex assignat certum diem ad dandum ꝛ recipiendum apostolos appellãti. vl' diẽ se datu/rum infra terminũ iuris vel in termino iu/ris qui est infra. xxx. dies q̃ currunt a tpe in/terposite appellatõis. nõa die sententie vel grauaminis. vt tenet ibi Henzel. ꝛ cũ eo te/net Rota ꝓpter motiua ꝛ ratões q̃s inducit licet Jo. an. in dicta clemẽ. q̃uis. teneat q̃ a die late sentẽtie ꝛ nisi appellãs petat apo/stolos infra triginta dies. vel in termino si/bi p iudicem ad hoc assignato appellationẽ

/ renūciat. vt in alle. cle. q̄uis. Et iudex tenetur illos dare appellāti z petēti. alʒ ipsi⁹ processus nō valebit. vt ī. c. j. z in. c. ab eo. §. illō eo. ti. li. vj. si nō dedit eos expresse vl̄ tacite Et appellās nihilomin⁹ potest psequi appellatōez suā. vt in cle. q̄uis. eo. ti. in fi. z ibi etiam no. in glo. sept⁹ alle. An gratis dari debeāt apostoli vl̄ expēsis ipi⁹ appellātis. Et sunt aplī quedā īfraq̄ breuis forma. vel ꝑbor. qz scriptura nō est de substātia. iudicē ad quē appellat instruens. motiuū iudicis a q̄ z totius appellatiōis circūstantias breuit comphēdens. vt ꝑbat. ij. q. vj. post appellationē. z. c. forma. Et dicunt apostoli ab epi. qđ est sup z stolon missio. q̄si īra missa ad supiorē. Et debēt ptinere ās appellauit. a q̄. ptra quez sup quo. z ex qua causa. Et an ille a quo appellatur deferat appellationi vl̄ nō. z quare hoc faciat vel non. vt in. l. vnica. ff. de libel. dimisso. z in. c. cordi. de appel. li. vj. Et notat in cle. q̄uis. de appel. eo. ti. z in spe. eo. ti. parte q̄rta. §. penul. Et sunt plures species apostoloꝝ. Nā quidam sunt ꝓuentionales vt q̄n pars admittit appellationē sententie ī iudicio iudice eam refutāte vel tacente. vt de appel. sepe. z. c. oblate. siue extra iudiciuz vt ibi. Alīj sunt testimoniales. qz testificant de appellatione facta coram iudice vel alīs bonestis psonis. Alīj sunt dimissorij. p q̄s apparet q⁹ iudex appellationi detulit. et q⁹ appellantē a sua iurisdictione exemit. z causam et ad quē appellatū est remittit. Alīj sūt reuerentiales. vt quādo ꝓpter superioris reuerentiam appellatiōi defertur. vt in. l. eos §. sup his. C. de appella. Alīj sunt refutatorij per quos apparet q⁹ iudex non defert appellationi. scz cum appellatio est friuola et frustratoria. Talibus enim appellantibus nō est deferendum a iudice. nec ius defert. vt in. c. cum appellationib⁹. de appel. lib. vj. Q̄n vt sciatur cui appellationi deferenduz sit an nō. Est aduertendū q⁹ quadruplex ē appellatio. Qz est appellatio manifeste frustratoria. vt quādo appellatur in crimīe notorio. Est z latēs frustratoria. vt cum in appellatione exprimit rationabilis causa. sed ista est falsa. Est etiā latēs ꝓbabilis. vt q̄n exprimitur in ea causa iusta. sed a iure non expressa. Itē est aliqua manifeste probabilis. vt cum appellatur ex causa iniusta ī iure expressa manifeste notorio. vt lic. nō ptest. c. ij. z sic attendit qualitas appellationū. Attenditur etiā qualitas iudicis videlicet an sit delegatus cū clausula ap. re. vel sine tali clausula. seu ordinari⁹. Prima appellatio repellit a iure z a iudice quocūq̄. Scda repellitur a iure sz admittit a iudice q̄uscq̄ ꝓtet de falsitate cause. Tertia admittit a iure z iudice. nisi dato cū clausula ap. re. Iste nō tenetur tali appellationi deferre. Quarta admittit a iure z iudice. ita post Pe. et Ab. no. Joh. an. in. c. pastoralis. de ap. Et q̄nq̄ iudex assignat appellanti terminuz in dationē apostoloꝝ ad appellationis sue psecutionem. vt in. c. cū sit romana. de ap. cum concord.

Utrum istius termini assignatio habeat vim delationis. solet notari in. c. oblate. de ap. plenius in. ca. cum appellationib⁹. eo. ti. li. vj. Et dicitur ibi q⁹ non. quia ista ponunt ibi vt diuersa. Si vero dicat notari⁹ q⁹ iudex benigne recepit appellationem an intelligat delatū no. in spe. d ap. §. nūc dicam⁹. ī fi. Et dicit Guil. ibi q⁹ non videt iudex detulisse. dicit tñ q⁹ clemēti placebat contrariuz. Si iudex simpliciter dat apostolos nō exprimendo an deferat vel nō. dicit Ab. q⁹ defer/revidetur. ita no. ibi in. c. dilec. de ap. Item dicit q⁹ si dat acta p aplīs. qz tunc detulisse intelligit. ita est decisum in rota. An autem postq̄ iudex detulit appellatōi possit delatōz ipam reuocare. no. de ap. ꝓstitut⁹. ij. d accumeminim⁹. de ap. cum appellatōib⁹. li. vj. Et tenēt doc. q⁹ nō possit etiā re integra. licz Joban. an. tenuerit cōtrariū p duas rationes. Prima qz interlocutoriā pt iudex reuocare ergo z delationē zc. Itez qz appellās potest reuocare appellatōz. pari rōne iudex delationē. sz iste rōnes nō vrgēt. vt ibi no. Et q̄n iudex detulit appellatōi an post delatōz possit statuere terminū appellāti. etiā no. in. c. cum appellātib⁹. Et p Bern. in. c. ij. de matrimonio. ꝓtra cō. interdic. eccle. in. iij. glo. z tenetur q⁹ sic. Et probat Jo. an. in. c. cū appellatōib⁹. ī nouella. p plures rōes. vt ibi patz.

Et ē aduertēdū q⁹ aliq̄n iudex dēfert appellatōi. aliq̄n ps appellata. Sz ob iudicialē reuerētiā iudex dz appellatōz recipe. Pars ꝓo dz illā approbare appellatōnem. vt no. de ap. interposita. In ptāte ergo est alteri⁹. s. iudicis z appellātis approbare appellatōem Q̄n appellat⁹ etiā iudice inuito pōt eā approbare. z econtra. Judex pōt eam admitte q̄uis displiceat appellanti. Et sic in hoc equiparantur iudex et appellatus. Sed iudex et

appellator etiā equiparāt in vno. videlicet in termio assignādo. vt i. c. psonas. z i. c. oblate de appel. Sz in ptāte soli⁹ appellatoris est an appellet vel nō. z sub q̄ forma. Caueat tñ ne erret. vt in. c. cozdi. eo. ti. li. vj. In ptāte aūt z arbitrio soli⁹ appellātis est an velit ꝓncipale negociū tractari vel nō. vt in. c. cozdi. iā alle. Et effect⁹ delatōis est q̄ p eam abdicatur iurisdictio a iudice a q̄ z in supiorem ad quem transfundit. vt in. c. cuz appellationib⁹. sept⁹ alle. Effect⁹ vero assignatōnis termini est q̄ si in termio appellās nō pseq̄t suā appellatōz inducit renūciatio et desertio appellatōnis z actus a q̄ emissa est appellatio manet ratus vt in. c. cū sit. z in. c. reprehensibilis. z in. c. sepe. de ap. z termin⁹ hmōi statuit vel ad iter arripiendū. vel ad psentādū se superiori ad quē appellatū est. de q̄ in. c. psonas. in glo. q̄. z sup ea. Ipsius tñ termini diuersi surgunt z causant effect⁹. Fm q̄ in ipsius assignatōne aliq̄ ꝓcurrūt vel nō. Nam aliqñ appellatio soluz recipitur a iudice ita q̄ cū assignatōe termini ꝓcurrit delatio iudicis. Aliqñ solum approbatur a parte. Aliqñ cōcurrit vtrūq̄z. qz recipit a iudice. z a parte approbat. Aliquādo neutrū fit. qz nec recipit nec approbatur. Si ergo appellatio recipit a iudice. vel etiaz si approbat a pte. tūc terminus hmōi hz vim pempt. ita q̄ nō venienti ꝓstituit ꝓtumacez. sic q̄ in articulo appellatōis ꝓtra eū vt cōtumacē potest pcedi. Et tenet mittē pcuratorē sufficientē saltē ad articulū appellatōis expediendū. vt in. c. sepe. z. c. Nicolao. ō appel. Idem z fortⁱ vbi vtrūq̄z ꝓcurrit. s. receptio iudicis. z approbatio partis. Sz vbi neutz interuenit. qz nec recipit a iudice appellatio. nec approbat a parte. tunc sufficit mittere pcuratorem ad impediendū z cōtradicendū tm̄. nec procedere in articulo appellatōis cōtra absentē. vt no. in dicto. ca. Nicolao. licet glosator ibi videat tenere cōtrariū. Si autē recipit z approbat appellatio. et cum h̄ petit appellatus q̄ veniat appellans instruct⁹. tūc debet mittē pcuratorē instructū sufficientez ne dum ad articulum appellationis sed etiā ad causam ꝓncipalem. vt in. c. cozdi. de appel. li. vj.

¶ Forma apostolorum qui dimissoriꝫ dicūtur est

¶ Sanctissimo in xp̄o patri ac dño domino Paulo diuina prouidētia sacrosancte romane ac vniuersalis eccl'e summo pontifici

Episcopus tal'. z̄c. vel talis officialis et⁹ vel not⁹ fidelis ac obediēs deuota pedū oscula beatoz. Nouerit sanctitas vestra q̄ cum in causa q̄ inter A. ex vna. z B. ex altera gte de z sup domo vel fundo tali seu debito tali coram me in iudicio vertebat sententiā predicto A. z ꝓtra Bernardū p̄fatum tuli diffinitiuā vel interlocutoriā sic vel sic ꝓnūciando sup exceptōe tali. Et qz ab hmōi snīa diffinitiua vel interlocutoria idem B. ad. e. v. s. ad sanctam sedez apostolicam appellauit. Idcirco ipm B. appellantem a meo iudicio dimitto ad. v. s. examē. ex his lr̄is meis dirigo sibi literas hmōi sigillo meo sigillatas concedēs. In testimoniuz p̄missorum. Datum z̄c. Et hoc cum appellatū est ad papam. Si ꝓ ad inferiorem puta ad ep̄m vel archiep̄m scribatur sub eadē forma. verbis cōpetēter mutatis. scribendo. Reuerendo vel reuerendissimo z̄c. Aliq̄ nō dirigūt supiori sed scribūt. Vniuersis. Aliꝫ breuiter sic cōcludendo. Cūt ad appellantem verbo. vel in cedula nuda scribūt in hec verba vel similia. Quia tu a me appellasti a tali snīa mea diffinitiua vel interlocutoria. Ideo ab obseruatōe mei iudicij his apostolis te dimitto z ad e⁹ ad quē dicij his apostolis te dimitto z ad e⁹ ad quē appellasti examen dirigo. Et si volunt ibi statuere terminū. iūgit criū vel q̄ttuor mensiū spaciū. Vel die talē statuo p termino ad iter accipiendū pro appellatōnis tue pfecutione facienda. vel ad psentandum te cōspectui sedis ap'lice vl' alterius supioris ad quē appellasti z̄c.

¶ Forma apostolorum reuerentialium potest esse talis.

¶ Sanctissimo vel reuerendo z̄c. vt supra. Talis actor vel talis re⁹ in causa tali que inter ipm vel talē ex vna z talē pte ex altera de z sup tali re z e⁹ occasione in iudicio coram me vertebat. a snīa diffinitiua vel interlocutoria z̄c. ad sanctitatē vestrā vel reuerentiaz appellauit. Et q̄nis appellatio sua mihi frīuola videat. tñ ob reuerentiā vestram eidez sue defero appellatio. statuendo sibi terminū z̄c. vbi supra.

¶ Apostoli refutatoriꝫ possūt dari sub hac forma.

¶ Sanctissimo vel reuerendissimo z̄c. vt s̄.

Nouerit sanctitas vel reuerētia vestra q̄ talis a me z interlocutoria sentētia in tali causa q̄ coz̄ me inter ipm z talem super re tali vertebat. ad e. se. v. seu ad vos appellauit. Et

quia hmõi appellatio friuola est ꝛ frustratoria ex tali causa. iõ oꝫ cũ hmõi appellatiõibꝫ friuolis nec ius deferat nec sit ei p iudicem deferendũ. eidẽ appellatõi nõ duxi deferendũ neꝫ defero. ꝛ hos apostolos refutatorios sibi tradidi atꝫ trado. In q̃ꝝ testimoniũ ꝛc. vt supra. Et ponit ista forma de intelocutorijs qꝛ q̃ a diffinitiua appellaꝝ tunc necesse est deferri. qꝛ ius defert. ꝺ iureiurã. venientes. de appel. nõ solũ. li. vj. nisi in casibꝫ ibi no. in glo. vt quia. Judices modernis tpibꝫ raro dirigũt tales lras ad superiorem sed facile se de istis apostolis expediẽtes dicũt verbo ad appellantẽ vel eiꝰ ꝓcuratorem sub hac forma.

Appellationi tue ob reuerentiã sedis apostolice vel talis superioris ad quẽ ẽ appellatuz deferimꝰ seu defero. ꝛ talẽ tibi terminũ prefigo ad appellatõz tuã pseq̃ndã Vel qꝛ appellatio tua videt nobꝭ friuola. iõ ei nõ deferimus. hãc rñsionẽ tibi ꝓ apostolis refutatorijs ꝺcedẽtes Et ꝫ faciũt iudices p notariũ scribi loco apostoloꝝ. Et scribit notarius si vult appellatõem ꝛ apostoloꝝ dationẽ in eadem carta seu in vno instrumẽto ponendo in fine instrumẽti appellatõis formã. de qua supra Item anno inditõe pontificatꝰ quibꝰ supra. die tali. mẽse tali. Coram iudice prẽdicto ac in mei notarij publici ac testiuz infrascriptoꝝ pñtia psonaliter ꝓstitutꝰ ꝓdictꝰ A. appellãs. vel talis ipiꝰ ꝓcurator apostoloꝝ p̃dictũ dñm iudicẽ sup appellatõe sua p̃dicta sibi dari cũ instãtia hũiliter postulauit. Cui iudex ipse dando apostolos in hec verba rñdit vel sc̃ptam cedulã tradidit. et in ea ꝓtẽta ꝓ apostolis sibi dedit. cuiꝰ tenoꝛ talis est ꝛc. Et scribit tenoꝛẽ seu formã apostoloꝝ. ꝛ subiũgit postea. Sup q̃bꝰ ꝛc. vt supra in instrumẽto appellatõis. Si aũt iudex terminũ datũ vel dandũ ad recipiendũ apostolos progat in alium diem an tũc iterato appellãs teneaꝫ cõparere seu apostolos petere. vel si rñdet iudex apostolos se daturum nullo certo termino p̃fixo. q̃d iuris sit legit ꝛno. in cle. q̃uis rigoꝛ. supra sepius alle. Et ista sũt ista expedita q̃ sequũt sniaz q̃ ab ea appellaꝝ. qꝛ tũc snia nõ debet exeq̃. cũ p appellationẽ sit suspensa. vt in dicto. c. venientes de iureiurã. Imo quicq̃d post sniaz etiam ãn appellatõem p iudicẽ vel aduersariuz fit totũ reuocabit p modũ attẽptati. De q̃ plene in. c. non solũ. supra alle. ꝛ sic trãsit non in rem iudicataz. Si vero a sentẽtia nõ fuerit appellatũ. ꝛ sic transiuit in rem iudicatam. tũc ipa sentẽtia debet exeq̃ alꝰ paꝛ ꝓdesset snias dari si executõi nõ demãdarẽt. vt ꝺ re iudi. cũ aliq̃bꝫ.

Aduertendũ tñ q̃ sunt q̃dã snie q̃ nunq̃ trãseũt in rem iudicatã. vt sũt snia q̃ꝝ obseruãtia induceret piculũ aie. de re iudi. tenoꝛ et. c. cõsanguinei. de fri. ꝛ male. fraternitatꝭ. cũ similibꝫ. Quedã sũt q̃ statim transeũt. vt est snia excõicatõis. de appel. pastoraꝝ. ꝺ sen. excõ. p tnas. q̃ tñ ꝓprie nõ est snia. Et hoc verũ q̃ nõ statim trãsit in rem iudicataz q̃ ad ꝓuatam vtilitatẽ. Sz q̃ ad publicã vtilitatẽ tangẽtẽ piculũ aiaꝝ nũq̃ trãsit. ar. ꝺ excep. pia. li. vj. Nam semp audiẽ ꝓquerẽs de iniusta excõicatione. de offi. dele. cum cõtingat. Sũt etiam q̃dam casus in q̃bꝫ diffinitiua sententia statim transit in rem iudicatam. q̃ no. de re iudi. sup rubrica Quedã snie tenẽt mediũ. qꝛ transeũt in rem iudicatã. sed non tñ statim. sed post decẽ dies. Et istud regulariẽ obtinet in sentẽtijs. p̃dicta extrema sũt casualia. notaꝝ ꝺ re iudi. sup rubrica. ꝛ in. c. ꝓsanguinei. Et hoc q̃ snia tenet licet sit iniusta. Nec⁹ si esset nulla. qꝛ tũc nõ trãsit. de sen. ꝛ re iudi. c. j. Et modos nullitatꝭ ponit Guil. in spe. de sen. pla. §. iuxta ꝓpositionis. Et ꝺ snia nulla. qꝛ lata est ꝓtra ius cõstitutionis exp̃sse Iniusta ꝺ q̃ est lata cõtra ius litigatoris. Nulla tñ non transit. iniusta sicut dictum est. Distinguit tñ. qꝛ q̃ndoq̃ sententia est nulla. nec seruaꝝ. vt si ꝓtra ius ꝓstitutionis est lata expresse. Quandoq̃ est nulla. sed seruaꝝ donec de nullitate cõstet. vt si est lata p falsos testes seu falsa instrumenta. q̃a ista est nulla in veritate. sed est aliqua in opinione. de q̃ de excep. cuz venerabilis. Nũq̃ nulla est ꝛ transit in rem iudicatã post xxx. dies. vt ibi no. de quo p Ostiẽ. in. c. cũ Bertoldus. de re iudi. Sententia ergo q̃ transiuit in rem iudicatã ĩ actione psonali demãdabiꝫ executioni post tempꝰ quadrimestre. qꝛ istud tps ꝺẽnatis in psonali actõe cõcediꝫ a iure. vt in. c. querenti. de offi. dele. Potest tñ hmõi tps artari vel plongari p iudicez ex causa. sine causa hoc nõ potest. Alias si artauerit sine causa supplebitur a lege. vt ibi notatur. ꝛ in spe. de sen. excõ. §. videndũ in principio. Et fiet executio in huiusmodi actione personali isto modo seu ordine. Quia precipietur reo q̃ pecuniam in qua

ꝺdēnat⁹ est actori sibi soluat. Et an ipe ꝺdē nat⁹ ad ipsi⁹ pecunie solutōez ꝑcise cogi de/ beat victore instāte ꝛ petente. recitat Jo. an. ibi in addi. spe. q Buil. in ista q̄stione tenuit ꝺdēnatū. si hz in pecunia ad illō teneri. Si ꝺo non hz vict⁹ in pecunia vū satisfaciet exe cutio fiet in reb⁹ ei⁹. Et ꝑmo mobilib⁹. vide/ licet vt capiant mobilia si possidet. Si mo bilia nō hz recurrit ad immobilia. Si nec immobilia possidet puenit ad noīa siue iu ra. scz ad ipsi⁹ ꝺdēnati debitores. sic tñ q nomina debitoꝝ debitū ꝓfitentiū ꝛ nō negan tiū pignora capiant. de q̄ i spe. ō sen. excō. §. seq̄t videre. ¶ In actōe reali statim fit exe/ cutio postq̄ sn̄ia trāsiuit in rem iudicatam scz si regl'ariter p⁹ decē dies. Unde si actuz est ad fundū vel domū ꝛc. mittēd⁹ est actori ī possessionē eiusdē rei. s. fundi vel domus. ō re iudi. cū Bertoldus. in fi. Nec sufficit da re pignora. sz req̄rit corpalis possessiōis tra ditio. vt in. ca. cū aliq̄b⁹. de re iudi. Et quō iudex mādat executori suo q eandem rem actori adiudicatā seu ei⁹ rei verā ꝛ corpalez possessionem det ipi actori. Buil. ponit for/ mā in de sen. execu. in dicto. §. seq̄t. Quia p ceptū hmōi scribi ꝺz in actib⁹ p notariū.

¶ Talis iudex talis curie exequēdo sn̄iam diffinitiuā in causa tali p eū latā vel p talez inferiorē iudicē vl' ipsi⁹ delegatū latā manu talis notarij sc̄ptā vel subsc̄ptā. ac ipi⁹ iudi/ cis sigillo vel ꝑdicti notarij signo signatā ꝛ sigillatam. Et ꝑcepit ꝛ iniūxit tali executori seu cursori siue nūcio q rem talē tali actori p sn̄iaz ꝑdictā adiudicatā. ac ei⁹ nudā ꝛ pos/ sessionē corpalē det ꝛ assignet eidē victori ꝑ dictū R. reum amouēdo ab eodē. Acta sūt hec ꝛc.

¶ Uel fit ꝑceptum iudicis p trās dirigen/ das executori Et possunt tūc scribi sub hac forma.

¶ Judex tali actori ꝛc. Salutem in domi no. Pridem orta inter talez actorem ex vna parte. ꝛ reum de et sup tali fundo vel domo ex eius occasione parte ex altera. materia q stionis et causa hmōi intētata ꝛ introducta in iudicio coram vobis. Nos in causa eodē iure ꝛ iudiciario ordine obseruatis ꝓceden tes. Sententiam tulim⁹ diffinitiuam p/ dicto actori domum petitam p eundem ad iudicando. ac ꝑfatum reum ad traditiōem seu restitutōem dom⁹ hmōi. et in expensis li tis ꝺdemnādo prout in ipa sn̄ia nr̄a plen⁹ ꝓtinet. Uerū q⁹ paruz ꝓdest sn̄ias ferre nisi executioni demādēt. Idcirco ꝑ ptē memo/ rati actoris hūiliter req̄siti ad ꝑdicte senten tie executōem duxim⁹ ꝓcedendū. Uobis q̄ in ꝑtute sancte obediētie firmit ꝛ districte ꝑ cipiēdo man. quaten⁹ ꝑfatū R. actorē in cor poralē ꝛ realē ꝑdicte dom⁹ sibi vt ꝓferī ad/ iudicate possessionē inducatis. ac ipam do mū ac ei⁹ possessionē tradetis et assignetis ei⁹ detentorē abinde remouendo. Monentes eundē R. reum quē nos ꝑtib⁹ pemptorie monem⁹ vt infra sex diez spaciū a notifica/ tione ꝑtium sibi facta cōputandum. quo rum duo ꝑmo ꝛc. ab eiusdē dom⁹ detenti one ꝛ occupatōe desistēs. eam ꝓfato acto ri vacuā et liberā tradat. et ad ipsi⁹ corpales et pacificā possessionē illum admittat. sicꝫ summā talē florenoꝝ seu libraꝝ denarioꝝ talij ꝑ expēsis ꝑ eū in lite ꝑdicta corā nobis factis restituat ac persoluat. ꝛ alias ꝓdicte sn̄ie nr̄e pareat būiliter ꝛ intēdat. Alioq̄n ꝑ ipm ꝑ censurā ecclesiasticā ꝛ alia iuris auxi/ lia. put de iure poterim⁹ ꝓcedem⁹. Diez ꝺo ꝛc. vt supra in formis alioꝝ mandatoꝝ. Et si executio illi⁹ ꝓtexti iudicis fit ꝑ cursorez seu nūciū habebit referri iudici diem et for/ mā executōis. Et quicq̄d factum est ꝑ eum et huiusmodi relatio scribatur in actis. vi delicet.

¶ R. talis curie cursor seu executor siue nū cius retulit se de mandato talis iudicis in vim executionis sententie talis. in tali cau sa lata ꝺ tali re dedisse ꝛ assignasse tali victo ri nudam et corporalem possessionem talis fundi eidem actori per eandem sententiam adiudicati quā talis vict⁹ detinuit et occu pauit.

¶ Utrū autē delegat⁹ ordinari⁹ possit exeq̄ sn̄iaz suā no. in c. si q̄s ꝑ. de foro competēti. Uel an hoc possint minores iudices. notat ī. c. cū eccl'iaꝝ. ō offi. ordi. cū ꝛmiss. Et q⁹ sūt opiniones. potest dici q ꝺelegati ordinarij etiā alij minores iudices ꝺ pūt ꝑ censurā ec clesiasticā q̄ est simplicis iurisdictōis. sz nō ꝑ traditionē possessionis quod est mixti im perij. Judices tñ indifferenter exequuntur sn̄ias suas ꝑ excōmunicatōem ꝛ pmissionē. Et delegat⁹ ꝓncipis exequit sn̄iam suā ītra annū. post annū expirat totaliter ipsius po testas Ita etiā q excōicatum per eum infra annum anno elapso non absoluit. vt legi/ tur ꝛ notat de offi. dele. querenti. Judices

Forma absolutionis

tamẽ exequenk iudicialiter sñias suas z per excõmunicationẽ z pmissionẽ. Ex qbꝫ cauk vel pquas exceptões impediri possit execu tio sententie. plene no. in. c. doctor. de re iudi. Et in spe. de sen. excõ. §. vlt. Sed quo iure petak executõ no. in. spe. eo. ti. §. breuiter Et dicit ibi Guil. q victor ibi habet duo auxi lia p que exequik sñiaz. s. officiũ iudicꝭ z acti onem iudicati. nõ aũt p actiõez in factũ Et in hoc dicit errare multos aduocatos. z p ceditur summarie sine datõe libelli z lit. cõ festa. de quo dicẽdũ est vt ibi. Licet autem sñia trãsiuit in rẽ iudicatã. z sic faciẽda sit ip sius executio. vt dictũ est. Victus tñ qñqꝫ releuatur remedio supplicatõis. vt i c. ex lit teris. de resti. in inte. De quo in spe. de sup plicatõibꝫ. p totũ Uel bñficio restitutõis in integrũ. vt eo. ti. p totũ. Et tũc ex quo sic im petrak pncipaliter ꝓcedetur ī causa restitu tõis in integꝫ ordine iuris obseruato vt de offi. iudi. c. ij. Et ista causa tunc finiri debz et expediri infra quadriẽnium. vt in clemẽ. vnica. de resti. in inte. Et libellos i materia restitutõis ponit Guil. in spe. pte. iiij. de re sti. in inte. Raro hic in ptibꝫ practicak. igik omitto. Et qz vt dictũ est aliqñ reus nõ pa rens sñie excõicak. z aliqñ p ꝓtumacia. qz ci tat9 nõ cõparet. vt visum est supra ī pncipio ꝓcessus. Et q9 volẽs parere z absolutõz pe teꝫ dz absolui. vt in. c. cum ꝓtigat. de offic. dele. Ideo vt habeank forme absolutionũ sciendu. q si qs est excõicat9 p ꝓtumacia. si vult cauere de parẽdo iuri est absoluendus de forma iuris. Si offert cautiõem de pa rendo iuri z soluẽdo expẽsas ratõe sue ꝓtu macie p aduersariũ factas. de appel. q frõte. §. sane. de iudi. c. j. Et ꝫ si sñia est iusta. quia si est iniusta dz absolui sine difficultate. de sen. excõ. eũ medicinal. li. vj. §. si qs. cum cõ corõ. Et intelligendũ est etiã qñ excõicatus est pro ꝓtumacia vel offensa dubia. Nam si quis est excõmunicatus pro ꝓtumacia vel offensa notoria non absoluitur. nisi satisfa ctione premissa. vt in. c. ex pte. de ver. sig. q macia ꝓbak. vt in. c. venerabilibꝫ. i. §. sec9. ó sen. excõ. li. vj.

¶ Sequitur forma absolutiõis sub forma iuris.

¶ A. tal' iudex zc. Rectori tali seu plebano Salutẽ in dño. Quia talis excõmunicat9 a nob9 pro ꝓtumacia ad instãtiã talis para tũ se offert stare iuri corã nobis. Uñ ipm ab hmõi excõicatõis sñia absoluim9 in oi noie in his scptis. Et idez talẽ in q pdicto actori satisfaciat z iuri pareat corã nobis sibi pro termino pempt'. assignam9. Quare vob mã damus quatenus eundem A. sic absolutũ publice nũcietis. Uolentes aũt predictum terminũ actori memorato tempestiue inti mare vel nũciare. Datum zc. Uel breuius sic.

¶ Officialis vel iudex tal' tali plebano sa lutẽ in dño. Quia tal' excõicatus a nobis p ꝓtumacia ad instantiã talis paratus est die seu feria tali stare iuri corã nobis vnde ipm sub forma iuris absoluim9. Hãdam9 vob quaten9 eundẽ A. sic absolutũ publice nun cietis z pdictũ terminũ volum9 actori ma ture nũciari. Datũ zc. Et ista forma coram ordinario sic frequentak. In aliquibus lo cis absoluit excõicat9 p iudicẽ a vinculo ex cõicatõis z remittitur ad sacerdotem ad re cõciliandũ pro peccato inobedientie pro q fuit excõicat9. Et hmõi reconciliatõis formã ponit Guil. in spe. de sen. pla. in. §. debet ãt fieri absolutio cũ psalmo penitentiali. Pos sit etiã forma absolutõis extendi z dilatari narrãdo pcessum habitũ z ꝓtumacie qua litatẽ. z alia. sicut faciũt q̃dam delegati sub hac vel ꝓsimili forma

¶ A. prepositꝰ vel decanꝰ eccl'ie talis iudex delegatus zc. Uniuersis z singulis prepositis. decanis. scolasticis. cantoribꝫ. thesaurarijs. hebdomadarijs. plebanis. vicarijs. altaristis. ceterisq diuinoꝝ rectoribꝫ z vicecoꝝ tenentibꝫ seu gerentibꝫ. clericis et notarijs publicis quibuscũq p talem ciuitatez vel dyocesim Magunñ. ac al's vbilibet cõstitutis q̃ pñtibꝫ fuerint requisiti. Salutez in dño. z mandatis nostris imo veri9 apostolicis firmiter obedire. Cum in causa que itez talem actorẽ ex vna parte. et talem reũ parte ex altera de et sup tali re vel debito vertik coraz nobis. et pdict9 actor prefato reo libellũ in scriptis obtulisset. Nos eidẽ reo diẽ talẽ ad rñdendũ eidẽ libello. vel exceptiones dilatorias sibi forsitan cõpetentes ꝓponendũ p termino pemptorio duxim9 assignandũ. Sed q9 in termino hmõi idem reꝰ minime cõparuit p se vel responsalem et excꝰ ptiones aliquas preponere aut predicto libello rñdere ꝓtumaciter non curauit. Idcirco idem A. reus p ꝓtumacia huiusmodi

monitione ꝑmissa ꝓ nos fuit et est excõicati onis vinculo innodat⁹. Nũc aũt reus ipe se repũtans coꝝ nobis petijt hũiliter ꝛ deuo te ab hmõi excõicatõis sñia se absolui offe/rens se iudicio sisti seu de parẽdo iuris cau tioni. etiã ꝑstans ꝛ dicẽs se paratũ parti ad uerse satisfacere ꝓgrue de expẽsis. Uñ cita/to adhuc ipo aduersario ꝛ pñte vel ꝓtuma/citer absentãte. ac recepto ab ipo excõicato ꝑ⁹ iuramẽto ꝑm formã iur̃ ꝙ parẽdo mã/datis eccle. ꝛ ꝓgrua faciẽda satisfactõe expẽ sa⁹ eũ ab hmõi excõicatiõis vinculo absol/uim⁹ ꝛc. vt sup̃. Et cautelã de custodiẽda et reseruãda absolutõe dat glosa in. c. ꝑposuit. de cle. excõ. mistran. Et Guil. in spe. de sen. pla. §. nũc ãt. ꝟ. absolutõez aũt. Dũ ꝑo excõ municat⁹ ꝑ debito vel ꝑ re iudicata vl̃ ꝑ cri/mine vel offensa manifesta satisfec̃. tũc sim/pliciter absoluerit sub hac forma

Forma absolutionis sup̃ debito vel re iudicata.

Officialis ꝛc. Quia tal̃ excõicat⁹ ꝑ re iu/dicata vel ꝑ tali manifesta offensa ad instã/tiã tal̃ de hmõi iudicato vl̃ offensa satisfecit Idcirco eũ absolutõez petẽtẽ absoluim⁹ in dei noie in his scꝑtis. Dãdantes ꝛc. vt ꝙ. De absolutõne ad cautelã quõ ꝛ q̃liter fiat. no. in. c. apostolice. de excep. et in. c. solet de sen. excõ. li. vj.

De ꝓcessu q̃ fit simplicit̃ ꝛ de plano.

Ulsum est supra de ꝓcessu ordinario q̃ in causis regula riter obs̃uat. Hz est q̃dã specialis ꝓcessus q̃ obseruat̃ qñ iudex simplicit̃ ꝛ ꝙ plano sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝓcedit. Et q̃s ordo tũc seruãdus sit tradit̃ in cle. sepe. de ꝟ. sig. q̃ libellus necessario nõ offert̃ Est tñ dãda petitio summaria in scꝑtis. vel faciẽda ꝑbo ꝛ in actis redigẽda. Itẽ ꝓcedit̃ sine litis cõ/test. ac sine ꝓclusiõe. q̃ tria in ꝓcessu ordina/rio sunt de substãtia. vt ibi dictũ est. Potest etiã ferre sñiaz diffinitiuã stando q̃ in alijs non posset. vt etiã ibi nota. Et valet citatio ad sñiam audiendã. etiã nõ pempt̃. q̃ alias sufficiẽs nõ esset. Item in isto ꝓcessu fortius q̃ in alio dz iudex amputare materiam dilationũ. refrenare iurgia partiũ. et testiuz multitudinẽ. Et ꝓcedere potest tpe feria/rũ. ꝛ in fauorem hoim introductoꝝ. Et ita sunt plura in ℞ ꝓcessu specialia. s. xj. vl̃. xij. vt no. in illa cle. sepe. ꝙ ꝟ. sig. in glo. j. Et ꝓ cessũ hmõi aliq̃ iudex tenet obseruare. alia/q̃ potest si vult. q̃ si ꝑnceps mãdat sic ꝓ cedi vt faciat ī ꝓseruatorijs studioꝝ tũc ita iudex tenet ꝓcedere. Valet tũ ꝓcessus si or/do iudiciari⁹ ꝓtibꝫ oino nõ ꝙdicẽtibꝫ fuerit obseruat⁹. vt sepe. alle. Sed potest iudex sic ꝓcedere si vult. s. vt in causis ꝑuilegiat̃ a iu/re sup̃ tali ꝓcessu. Et iste sũt q̃tuoꝝ ꝑes cau se. bñficiales. matrimoniales. decimarum ꝛ vsuraꝝ. In istis relinq̃t potestati iudicis si vult ꝓcedere simplicit̃ ꝛ de plano. vl̃ ordinẽ iudiciariũ obseruare. vt in cle. dispẽdiosam de iudi. ꝟ. de ℞ in glo. nõ licz. Et q̃ ꝓt iudex vt dictũ est in ist̃ causis obseruare ordinem et sic libellũ exigere. Qualiter ℊ in causa be neficiali formãdus sit libellus videam⁹. Et potest sic concipi.

Forma libelli in causa bñficiali

Coꝝ vobis honorabili viro dño audito ratorio discreti viri A. canonici eccl̃e beate Marie ℣gis Erford̃. Magũñ. dyoc̃. que rendo in iure aduersus B. clericũ se asseren tem dyoc̃. eiusdem ꝛ quẽlibet aliũ ꝓ eodẽ in iudicio legitime interuenientẽ. Et dicit q̃ licet ꝓfato A. vigore gr̃e aplice eidẽ ꝺ ca/nonicatu sub expectatõe ꝑbẽde i eccl̃ia scẽ Marie ꝓdicte in speciali facte canonicat⁹ ꝛ ꝑbenda ꝑ mortẽ quondã C. eiusdem eccl̃ie dũ vixit canonici ꝑbendati tũc vacãtis per certũ executorẽ ad hoc a sede aplica spẽaliter deputatũ fuerint et sint collati. ꝛ sibi de eis/dem sit prouisũ. Ac ipe A. ad canonicatum ac ꝑbendã hmõi ꝑ eundẽ executorẽ inuesti/tus existat. sic q̃ idẽ canonicat⁹ ꝛ ꝑbẽda cuz iuribꝫ ꝛ ptinẽtijs suis vniuersis ptineãt ꝛ ꝑ tinere debeãt ad eundẽ. Tamen ꝓfatus B. ad eosdẽ canonicatũ ꝛ ꝑbendã se intrusit ꝺ facto ꝛ intrudi fecit ꝛ procurauit. ac intru/sionẽ de se factã ratã habẽdo ꝓdictos cano/nicatũ ꝛ ꝑbendã detinuit ꝛ occupauit. detinet ꝛ occupat fruct⁹ reddit⁹ ꝛ prouẽt⁹. ipra ꝛ obuentioñ. puenienꝫ. ex eisdẽ ꝓcepit ꝛ inbur/sauit. ꝓcipit ꝛ inbursat. Seꝫ ꝓfato A. op/posuit et opponit. ac cum impedit ꝛ impedi/uit. fecitꝫ ꝛ facit ꝑ intrusionẽ. occupatiõem et alia supradicta quomin⁹ ipe A. canonicat̃ tus ꝛ ꝑbende hmõi ac iuriũ ac ptinentiarũ earundẽ possessionẽ seu quasi assecꝫ possit. ꝛ habere aie sue piculũ. et ꝓdicti A. ꝓiudiciũ et detrimentũ. Quare agit ꝛ petit procura/toꝝ quo supra nomie procuratorio q̃tenus

vos dñe auditor seu iudex fuerē de pcogni
to ḡtū sufficit ō pmissis pnūciet decerna
tis z declaretis canonicatū z pbendā predi
ctos ad memoratū A. ptinuisse de iure z pi
tinere. z eos eidē A. adiudicādū fore ac ad
iudicari debere z adiudicet Intrusionēq;
detentōez occupatōez z alia pmissa temera
ria illicita z iniusta fuisse et esse. Et pdictū
B. occupatorē ab occupatōe impedimētis
z aliis pdict ppescendū et cōpescat sibi de
pfatis silentiū imponēdū z imponatis sup
eisdē z canonicatu z pbēda. z eoz detētiōe
eū removendū z remoueat. Predictūq; A
in possessionē seu q̄si eozūdē canonicat z p
bēde. iuriūq; z ptinētiaz ipaz inducendū z
inductū defendendū atq; iducat z defēda
tis. seu inducī z defendi pcipiat. ipm B. pre
dicto A. in fructib pceptz z expēsis litis le
nitiuā sniaz z ei executōez. Hec petit piun
ctim et diuisim ad necessariā pbatiōez solū
se astringēs. officiū vestrū in pmissis oīb et
singulis ḡtū opus fuerit hūiliter implorā
do. saluo iure corrigēdi addēdi minuēdi zc.
vrest moris. Iste libellus pcedit q̄n agē
ti bñficiū iam est collatū. ita q̄ est suū et hz
ius in re. Si vo nondū esset sibi collatū vel
de eo vel de ea pulsum. sz oferendū ita q̄ nō
esset suū sed sibi debitū essz ius ad rem. de q̄
de resc̄p. auditor. in cle. in glo. si pnūciaret.
Tūc fm B deberet mutari libell. s. narran
do quō bñficiū tale de tali causa sibi essz de
bitū. Et petēdo id sibi debitū z oferendū p
nūciari. z tūc auditor q̄ pnūciat illud ei de
bitū pt sibi sine nouo mādato de illo puide
re pt circuit euitet. vt i cle. alle. c. auditor. de
resc̄p. Vel etiam dz fieri mutatio libelli fm
q̄ntitatē facti Et pl̄es libelloz formas pōit
Guil. in spe. de preben.

Si bñficiū est de iurepatronat tūc bñfi
ciat sic formet libellū suū.

Coz̄a vobis zc. Et dicit q̄ licet A. predi
ctus ad eccl̄az vl̄ vicariā talē p mortē q̄ndā
N. vlē. rectoris eiusdē vacātis p D. clericuz
vel laicū ipius eccl̄esie vel vicarie verū patro
nū et in iurepatronat eccl̄ie vl̄ vicarie eius
dem in possessione vel q̄si existentē. ac p tali
habitū cōmuni iure z deputatū vobis dño
pposito vel archidyacē. vel offic. infra tps de
bitū q̄drimestre pñtat existat. Ad inuestien
dū iñ pdict B. pñtationi hmōi facte. z inue
stituram faciēde se opposuit et opponit temere
impediuit z impedit friuole. ac fecit et facit
minus iuste. Quo min pñtatio predicta p
vos admissa fuerit suū debituz sortita atq;
sortiat effectū. Agit igit z petit pcurator p
dict noie q̄ supra. q̄ precognito ḡtū sufficit ō
premissis pronūciari decerni et declarari p
sentationē de pfato A. vt preferk fuisse factā
esse admittēda et admitti. ipmq; A. ad eccle
siā vel vicariā predictā instituendū et inue
stiendū fore institui et inuestiri. Ac i corpalē
ac realē ipsi eccl̄esie seu vicarie. iuriūq; et p
tinentiaz eiusdē possessiōis vel q̄si inducen
dū et induci. predictoq; B. aduersario sup
opositōe et ipedimēt ad eccl̄iaz seu vicariā
talē ppetuū silentiū imponendū et imponi
Et ab ipsis impedimēt ab opposītione esse
cōpescēdū ac cōpesci vestra snīa diffinitiua
et cēsura eccl̄esiastica mediāte. Hec petit cō
iūctim et diuisim vna cum expēsis litis zc.

Ista petitio colligit ex no. p Jn. in. ca. cū
Berthold. de re iudi. Et q̄dam addūt in li
bello. Peto pñtatoz meā admitti. z pñtatio
nē aduersarij p nō patronū et eū q̄ nullum
ius pñtandi hz factā cassari zc. De q̄ i alle.
c. cū bertold. Sz nō ē curādū. Et si aduer
sari pñtat a nō patrono iam eēt institutus
fm B aliter formarek petitio isto mō. Peto
talē a nō patrono nec iurepatronat possel
sore pñtatū et male institutū ab illo bñficio
amoueri et meā pñtationē a vo patrono fa
ctā admitti ipm bñficiū mihi adiudicari et
me ad illud institui et inuestiri zc. vt in. c. cū
bertold. supra alle. Et si forte pñtator i vita
te nō est patron sz solū possidet iuspatrona
tus cū bona fide. tūc pñtat nō dicat i libel
lo ipm eē patronū. sz ipm fuisse tpe pñtatōis
et eē in possessiōe vel q̄si iurispatronatus. et
sufficit. vt i. c. psultatōib de iurepatronat
zc. de q̄ etiā no. in. c. ij. de resti. i inte. cū sil. lib
Cum āt de iurepatronat agit inter patro
nos. qualiter tūc pcipiat libell ponit Guil.
in spe. de iurepatronatus. Et potest sic for
mari.

Libellus. q̄n agit de iurepatronat inter
patronos

Coz̄a vobis zc. ꝓponit cōquerēdo i iure
pcurator noie procuratorio discreti viri A.
laici aduersū B. laicū. Et dic q̄ licz ius pa
tronat tal eccl̄ie vel vicarie ad predictū A. p
tineat z pertinere debeat de iure. Ipseq; A
fuerit tpe spoliatōis infrascpte in possessiōe
vel q̄si iurispatronat eccl̄ie vel vicarie eius

dem. Tñ pdict⁹ B. die ãno⁊ mẽse tali q̃ndã D. ad eccl'iaz seu vicariã predictã tũc certo mõ vacantẽ vob pñtauit. ipm a possessione vel q̃si iurispatronat⁹ pdicti spoliãdo. Quare agit⁊ petit pcurato⁊ pdict⁹ q̃ten⁹ vos dñe iudex pcognitis q̃z tũ sufficit de pmissis pñ cietis decernat⁊ declaret⁊. iuspatronat⁹ ecclesie vel vicarie pdicte ad pfatũ A. ptinuisse⁊ ptinere. pñtationẽq⁊ spoliatoz pdictas⁊ temerarias⁊ illicitas iniustas eẽ et fuisse. ac eũdẽ A. in pristinũ statũ possessionẽ seu q̃si eiusdẽ iur⁊ reponendũ restituendũ⁊ reducẽ dũ fore. restitui reponi⁊ reduci debere. Restituatis⁊q⁊ reponatis⁊ reducat⁊ p̃uiãz difficultatiuã sniaz. Et p istũ libellũ intẽtat⁊ possessoriũ⁊ petitoriũ. Posset etiã alteꝛ tm̃ intentari. vt dictũ ẽ in alio pcessu circa formas libelloꝛ. Et ista cã sup iurepatronat⁹ nõ ẽ bñficiat'. cũ de titulo bñficiali nõ agat'. Vñ in ea pcedẽdũ est ordie iudiciario obꝛuato Et sup pmo libello pñt sic formari positiões et articuli. vt in poꝛiby formis. // Jn pmis ponit⁊ pbare intẽdit q̃ i dyoc'. Hasuñ. i ꝛa thuringioꝛ fuit añ. x. xx. xxx. vel. xl. annos citra vel vltra. ⁊ a tpe de q̃ vel de cui⁹ initio sine ⁊ꝛario memoria hoim nõ existit. fuit⁊ ẽ q̃ddaz opidũ vocatũ cõiter opidũ Erfordẽ. habẽs diuersas eccl'ias collegiatas et parrochiales. ac al's palã⁊ notorie. Jtem q̃ in codẽ opido Erfordẽ. int' alias eccl'ias ibidez fuit a pdicto tẽpe⁊ p idẽ tpe. ⁊ est etiã collegiata eccl'ia btẽ Marie ꝛgis ab Erfordẽ. cõmuniter appellata. bñs ꝓpositũ. decanũ. ⁊ capitulũ. certas ac distinctas pbẽdas ac iura alia ecclesie collegiate publice ac manifeste Jtẽ q̃ de pmissis⁊ signãter oĩby fuit et est publica voꝛ⁊ fama. Jtẽ ponit⁊ pbare intẽdit q̃ sanctissim⁹ in xp̃o pr̃ et dñs nr̃ Jnno. diuina puidẽtia papa modern⁹ predicto A. grãz faciẽdo spẽalem die tali. mẽse tali. canonicatũ in eccl'a pdicta predicto H. ptulit. et ipm p decanũ⁊ capitulũ recipi mãdauit in canonicũ⁊ frẽz. stallũq⁊ i choꝛo⁊ locũ i capitulo cũ iur⁊ canonici plenitudie eidez assignari. Jtẽ q̃ pbẽda si q̃ tũc vacaret vl' quã in posteꝛ vacare ⁊tigeret eccl'a in eadẽ eam pdict⁹ A. infra mẽsis spaciũ vni⁹ acceptaret. pdict⁹ dñs nr̃ papa eidẽ A. cũ oĩby iuriby⁊ ptinẽtijs suis vniuersis ꝓferre. ⁊ de ea sibi puideri ac ipm ad eandẽ in ipsiusq⁊ ac iuriuz ptinẽtiaꝛq⁊ possessionẽ eiusdẽ vl' q̃si inuestiri⁊ induci. inductũ q̃z tueri⁊ defẽdi voluit ⁊ mãdauit. Jtẽ q̃ idẽ dñs nr̃ papa ad collationẽ puisionẽ et iuestituraꝫ. ⁊ al's pdicte gr̃e debitã⁊ effectualẽ executiõez faciẽdã certũ. vl' certos executoꝛes deputauit. Jtẽ q̃ morat⁹ A. grãm pdictã sibi vt pmittit facta ratã hñs⁊ gratã sup eũ lr̃as i forma ꝑsuete extrahi. ⁊ pcessus p executoꝛes fieri pcuraui Jtẽ q̃ de premissis oĩby⁊ singul' fuit et est publica voꝛ⁊ fama. Jtẽ ponit⁊ pbare intẽdit q̃ die anno dñi. M. cccc. lxxvij. die tali mẽse tali. ⁊ añ. Q̃ H. fuit canonic⁹ ⁊ predicte ecclie btẽ marie certos pbẽdat⁹ et certos canonicatũ⁊ pbendã in eadẽ eccl'ia habuit et possedit. Jtẽ q̃ idẽ H. canonic⁹ anno⁊ mẽse pdict⁹. die tali die suũ extra romanã curiã clausit extremũ. Hõq⁊ p ipi⁹ obitũ canonicat⁹⁊ pbenda pdicti q̃s in pfata eccl'ia obtinebant vacare inceperũt⁊ vacauerũt. ⁊ vacare cõiter reputabant palã⁊ manifeste. Jtez q̃ pdict⁹ H. vel talis ei⁹ pcuratoꝛ predictos canonicatũ⁊ pbendã sic vacãtes tãq̃ gr̃e p dicte vigoꝛe sibi⁊ nulli alteri de iure debitos die tali. mẽse tali. pdict⁊ cũ ptestatõe cõsueta acceptauit. Jtẽ q̃ p talez predicte gr̃e executoꝛẽ A. pdict⁹ canonicatũ⁊ pbẽdã sibi ꝓferri de eisdẽ puideri. ac se i ipsoꝛ iuriũ et ptinẽtiaꝛ in earũdẽ possessionẽ vl' q̃si inuestiri obtinuit tali die. Jtẽ q̃ de pmissis oĩby fuit⁊ est publica voꝛ⁊ fama Jtem⁊ singul' fuit⁊ est publica voꝛ⁊ fama Jtem ponit q̃ A. predict⁹ tpe gr̃e sibi facte ac collatõe prouisiõis⁊ inuestiture pdictaꝛ fuit⁊ est cleric⁹ vel sacerdos ⁊c. i cõione fideliũ de legitimo matrimonio procreat⁹ Et al's abilis⁊ idone⁹ ad ecclesiasticũ bñficiũ. maxime canonicatũ⁊ pbendã supdictos obtinẽdũ Jtẽ q̃ B. aduersari⁹ añdict⁹ ad pdictos canonicatũ⁊ pbẽdã post pdicti q̃ndã H. mortẽ se intrusit seu intrudi fecit et procurauit. ipsosq⁊ canonicatũ et prebendã detinuit et occupauit. detinet⁊ occupat fructꝰ reddit⁹⁊ prouẽt⁹ ex eisdẽ puenientes ꝛcipit⁊ ꝛcepit. inbursauit⁊ inbursat. ac pfatũ ipedit⁊ ipediuit. fecit q̃z⁊ facit p intrusionẽ. occupatiõz⁊ alia pdicta q̃ min⁹ gr̃a collatio. puisio⁊ investitura. ⁊ alia pmissa suũ obitũ ꝛtigerint⁊ ꝛtigerint effectũ. Et predict⁹ A. possessionẽ seu q̃si possessionẽ canonicat⁹⁊ prebẽde pdictoꝛũ assec̃ posset libere⁊ hꝛe. Dat insup libellũ pro pte sua oblatũ. ac pducta⁊ producẽda in hac causa inḡnũ faciũt p pte sua ꝓpositõiby⁊ articul' ⁊c. Ac etiã denotatũ signis⁊ sigill' saluo iure addẽdi corrigendi.

Libellus matrimonialis.

supplēdi declarādi ⁊c. vt moris est et stili

¶ Dñ bñficiū est de iurepatronat⁹ tūc exhi/bello seu petitōe formāt positōes et articuli in hūc modū. Positōes et articulos vt supra in primis ponit ⁊ pbare intēdit q⁹ in opido Erford. Magnū. dvoc. a. x. xx. xxx. vl' xl. annis citra vel vltra. et a tpe ⁊ p tps ō cuius ⁊trario seu initio nō est memoria hoim fuit ⁊ est certa eccl'ia parrochialis appellata cōiter sancti Pauli Erford. Odōq⁹ in eadez eccl'a fuerūt ⁊ sunt certe vicarie ppetue a secularibꝫ clericis solite gubernari. Jtē q⁹ inter alias vicarias ppetuas in eadē eccl'a existēs fuit a tpe ⁊ p tps. de q̄ ō. ⁊ est certa vicaria ad altare sancti talis palā ⁊ notorie. Jtē q⁹ vicaria hmōi ppetua p talem laicū instaurata est ⁊ fundata ac de bonis suis dotata. ⁊ p loci dyocesanū cōfirmata. Jtez q⁹ iuspatronat⁹ vicarie eiusdē eidē instauratori ⁊ suis heredibꝫ fuatū exīstit ac ptinuit et ptinet ad eosdē. Jtē q⁹ de p̄missis oībꝫ singul' fuit et est publica vox et fama. Jtē ponit q⁹ supdict⁹ A. fuit p̄fati q̄ndaz instauratoris filius legitim⁹ ⁊ naturalis Et idēoq⁹ p̄fi suo i bonis q̄ eū relict' ⁊ maxīe in iurepatronat⁹ p̄dicte vicarie insolidū heres successit. ac hereditaliter paterna cū iure p̄dicto fuit ⁊ ē ad eū tāq⁹ verū heredē ⁊ primū devoluta. Jtē q⁹ idez A. filius ⁊ heres q̄ndā D. p̄dicte vicarie vicariuz ad eandē vicariā tūc certo mō vacantē vobꝫ dño officiali p̄tauit. q̄dq⁹ eaz p̄tatio p vos admissa fuit. ⁊ idē q̄ndā p̄tat⁹ ad p̄tatōez eandē ad predictā vicariā institutus eam tenuit et pacifice possedit. Jtē q⁹ predict⁹ A. fuit et est in iurepatronat⁹ memorate vicarie possessione vel quasi. Jtē de p̄missis oībus et singulis. Jtem q⁹ de āno dñi tali die mēse. tali bone memorie D. p̄dict⁹ vicarius vt p̄mittit vicarie predicte nouissimus fuit viā vniuerse carnis ingressus. Jtem q⁹ eiusdē q̄ndā D. nouissime sepedicte vicarie rectoris mortē ipsa vacare incepit vicaria. vacauit⁹q⁹ ⁊ vacare reputata fuit palam ⁊ notorie. Jtez q⁹ A. predict⁹ ipsius vicarie patron⁹ et iurispatronat⁹ eiusdem possessor p̄fatum A. ad eandē vicariā sic vacantē die tali. mēse tali. āno supdicto vobꝫ dño officiali p certas lras suas ipsi⁹ sigillo sigillatas p̄sentauit. Jtē q⁹ tpe p̄tatōis hmōi idem A. p̄tat⁹ fuit. put est in etate legitima ⁊ ī minoribꝫ ordinibꝫ ⁊ in cōmunione fideliū aliasq⁹ habilis ⁊ idone⁹ ad bñficiū hmōi obtinendū.

Jtē q⁹ B. aduersar⁹ memorat⁹ pretextu eiusdē p̄tatōis p nō patronū. nec iurispatronatus possessorē de ipso predicto A. ⁊ p̄tatōe de eo vt p̄fert q⁹ vez patronū facte oppositōe de facto et opponit. impedit ⁊ impedivit. ac fecit et facit. Quo min⁹ eadē p̄tatio per vos admissa fuit ⁊ est p̄ institutōem ⁊ inuestituraz. ac al's suū debitū sortita atq⁹ sortiat effectū. Jtem q⁹ de premissis ⁊c. dat etiam libellū seu petitōem saluo iure corrigendi ⁊c. Et si p̄tat⁹ est a patrono q̄z nō est in possessione p̄tandi. vel si forte est possessor iurispatronat⁹ bona fide. lz in ꝓitate nō sit patron⁹ ꝑm B formēt articuli vt dictū est circa libellū in hac materia.

¶ In causa matrimoniali sic potest cōcipi libellus.

¶ Coram vob honorabili viro dño preposito vel officiali. ꝓponit procurator noīe procuratorio A. aduersus B. puellā ⁊ quēcūq⁹ alios p ipsa B. legitime in iudicio interuenientē Et dicit in iure ꝯfrēdo q⁹ lz int' A. ⁊ B. p̄dictos mr̄imoniū legitime sit ꝯctū p mutuum et simultaneū vtriusq⁹ ꝯsensum verbis de p̄nti ad ℟ aptis vltro citroq⁹ interminatū vtroq⁹ dicēte. Ego recipio te in meam ⁊ ego te i meū. nec te dimittā p meliori vl' deteriori. subarratōe etiā mutua subsecuta. vl' arris datis hincinde ⁊ receptis. Tñ B. predicta matrimoniū hmōi p corpalem copulaz cōsummare predicto A. tāq⁹ marito suo adherere et eū vxorali affectōe ptractare recusat in piculum aīe sue. Quare agit ⁊ petit procurator predict⁹ q̄ supra noīe p vos pronūciari. decerni ⁊ declarari sententialiter et diffinitiue matrimoniū inter A. et B. supdictos fuisse ⁊ ē ꝯctū. dictā B. eidem A. in vxorē adiudicandā. et ad matrimoniū de q̄ agit. et ipsi⁹ ꝯsummationē faciendū ac vt sibi tanq⁹ marito adhereat. Et eū tam i lecto q⁹ extra ꝯiugali affectione ptractet ꝯdēnādum et cōpellendum fore adiudicareq⁹ cōdemnari compelli iusticia mediante. Dec petit vna cum expensis litis.

¶ Jtem potest etiā matrimoniū cōtrahi p alia verba. de q̄ in. c. ex l'ris. et in. c. si. int'. de spon. Et sic formetur libellus ꝑm q⁹ se habebit factum. Si vero matrimoniū iā nō est corporali copula consummatum. et aliq⁹diu ipsi coniuges cohabitaverunt ꝛz tandē alter eorum ab alio se diuertit. et eum dimittit. tūc dimissus potest agere petitorio ⁊

possessorio. sed cautius est agere possessorio
Oportz tñ restitutoz petentē probare cōiugiū et copulā. qz ista possessio nō habeꝫ sine iure. vt in c. ex trāsmissa. de resti. spo. Et tūc formeꝫ sic libellus.

Coꝝ vob honorabili viro archidyaē. vl' offic. zē. ꝓponit procurator noie procuratorio A. viri ꝙrēdo i iure aduersus B. mulierē. Et dicit qd lz dudū B. mulier supdicta cū ꝑfato A. ꝓtraxerit mrimoniū. z traductione ac carnali copula subsecuta sibi in loco tali p pl'es ānos vel mēses cohabitauit tāq̄ vxor eū in oib affectōe vxorali ꝓtractando. Tñ de āno tali die tali mēse tali. ipsa B. nescit q̄ spū deducta a pdicto A. se diuertit sine iudicio eccie. z eūdē dimittit ꝓpria temeritate eū possessiōe vel q̄si ipi⁹ z iurꝫ ꝙiugalis in ea destituēdo temere z spoliādo in aīe sue detrimētū. Agit igit z petit predict⁹ procurator noie procuratorio q̄ s. q̄ten⁹ precognito q̄tū sufficit de premissis pnūcietis. decernatꝫ z declaretis diuisionē dimissionem z spoliatoz predictas fuisse z eē temerarias illicitas z iniustas. temere illicite z iniuste ō facto ꝓsūptas. Jpmq̄ A. ad possessionez seu q̄si predicte ꝙiugꝫ sue et iurꝫ ꝙiugal' i ea restituēdū z reducēdū foze ac reducatꝫ et restituatꝫ. ac ipsa B. vt ad eūdē A. quē inconsulte dimisit. redeat z cōiugalia obsequia sibi prestet sic̄ pus ꝙdēnandā z cogēdā eē. ꝙdēnetis z cogatꝫ p vestrā diffinitiuā snīaz z cēsurā ecclesiasticā z alia remedia oportūa Dec petit zē Qd vxor opponeret marito restitutoez peten. exceptionē ꝙsanguinitatis i gradu prohibito. an faciēda sit restitutio no. z hēt in. c. lrās. de resti. spo. ō ma. etiā libelli. in. c. q̄stiōe. e. ti. vbi de h. Aliqn āt agit int ꝙiuges ad diuortiū. z h dupl'r. Quia qn qz p sepatoez q̄tū ad vinculū. qn̄q̄ q̄tū ad thoz tm̄ z mutuā fuitutē. Jn ꝑmo cū agit ad sepatōz vinculi. saltē ō facto ꝓtracti. tūc ꝙcipit sic libellus.

Coꝝ vob zē. ꝓponit procurator noie procuratorio A. viri aduersus B. mulierez. Et dicit qd lz A. z B. predicti sibi inuicē attineant. z sint in tertio vel q̄rto gradu ꝙsanguinitatis ꝙiūcti. Et licz pdicti A. et B. affines existāt in ꝑmo affinitatis genere. z in ꝑmo vel scōo vel tertio gradu. ipi tñ ō facto mrimoniū sil' ꝓtraxerūt. illud etiā carnalit̄ ꝙsūmādo. Quare agit et petit predict⁹ procurator noie ꝓcuratorio q̄ supꝫ p vos precognito q̄n tū sufficit de p̄missis ꝓnūciari decerni et declarari int A. z B. pdictos ꝙsāguinitatꝫ z affinitatꝫ ipedimēto predicto matrimoniū nō eē nec subsistere posse Jpsosq̄ sic̄ ō facto cōtraxerūt. de facto diuortiādos z sepādos fore. z cohabitatōe ac mutua fuitute ac victu lo facti absoluēdos diuortiari separi z absolui. Dariq̄ predicto A. licentiā ad vota alia ꝙuolādi sentētialit̄ diffinitiue. Dec petit vestrū ad hec officiū hūilit̄ implorādo. Et idē dealīs impedimētꝫ q̄ hūt de iure dirūpere matrimoniū. mutatis mutandis.

Jn scōo ꝙo casu cū agit ad sepatōz thori q̄si ꝓpt adulteriū sic ꝙcipit libellus zē.

Coꝝ vob zē. ꝓponit procurator noie procuratorio A. mariti ꝙrēdo i iure ꝓtra B. mulierē eiusdē A. vxorē. z eā accusando seu denūciādo. dicit q̄ predicta B vxor p⁹ ꝓtractū int ipsam z predictū A. matrimoniū ō āno tali. die tali. mēse tali. cū C. viro in tali loco z i camera tali i legē ꝙiugū ꝙmittēdo. z thorū violādo adulteriū ꝑpetrauit. seu eidē C. adhesit publice z adheret cū eadē adulteriū do. Quare petit procurator predict⁹ q̄ supꝫ noie. q̄ten⁹ precognito q̄tum sufficit de premissis pronūcietis decernatis z declaretis predictos A. z B. ꝙiuges ad instantiā et petitionē ipsi⁹ A. mariti. ꝓpt predictū adulteriū vxoris sepandos z diuortiandos fore q̄ ad thoz et mutuam seruitutem. atq̄ separetis per vestram diffinitiuam sententiam

Aliqn addit. atq̄ dotē eidē A. adiudicādū z adiudicetꝫ. vt i. c. plerūq̄. de dona. inter vi. z vx. Jsto mō agit de crimie adulterij ei⁹ilit. Et dz i libello exp̄mit ꝑs z loc⁹. sed in scḥtio nō ē necessaria. De quo z de materia hmōi libelli in. c. tue. de procu. vide. z in. c. j. vt lit. nō ꝓtest. cū remiss. Et q̄n sic agit ō ad ulterio ad sepatōz thori nō est causa matrimonialis. q̄ nō agit de federe matrimoniū. sz de crimine adulterij. et ido in processu talis cause dz ordo iudiciari⁹ obseruari. Jta habeꝫ in. c. j. vt lit. nō ꝓtest. sicut i simili dixi de causa bñficiali et causa sup iurepatrona tus.

Sup libello in causa matrimoniali q̄n agitur de ꝙiugio positiōes z articuli sic formantur.

Positōes z articulos vt i precedētibꝫ formis articuloꝝ. Jn ꝑmis ponit z ꝑbare intēdit qd ō āno dñi. M. cccc. lxx. i mēse septembri. A. et B. pdicti i domo vel in loco vel in

Libellus matrimonialis.

domo tali ꝙuenerẽt ad inuicẽ ad mr̃imoniũ ꝯbendũ. z ibidẽ de ꝯbendo p eos matrimonio simul ꝯtract⁹ habuerũt Item q̃ tandez ptractat⁹ hmõi ad ꝯcordiã venientes matrimoniũ p̃ ꝯsensum mutuũ z simultaneũ ibidem ad inuicẽ ꝯtraxerũt. Item q̃ p̃ ꝯsensũ tali modo matrimonialẽ idẽ A. et B. ꝓbis de pñti aptis vltro citroꝙ intimauerũt expresse vtroꝙ dicẽte. Ego te recipio in meaz et ego te recipio in meũ. vl̃ p meliori vl̃ peiori te dimittẽte nõ intẽdo. Itẽ q̃ i signũ matrimoniũ inẽ eosdẽ A. et B. vt pferẽt ꝯcti ipe A. et ipa B. eidẽ A. spõse sue anulũ vnũ aureũ tradidit. teũ tradidit. q̃ hincinde sic data arre noie recepert. Itẽ q̃ tpe ꝯct⁹ particulati A. et B. pdicti puberes z al's apti z idonei fuerũt ad matrimoniũ ꝯtrahendũ palam et notorie. Item q̃ p̃missis oĩbꝫ z singulis fuit et ẽ publica vox z fama. ¶ Possent positiões et articuli q̃ alium modum sic formari. In pmis ponit z probare intẽdit q̃ A. et B. predicti die tali currẽtis anni vna cũ certis psonis alijs fuerũt in tali loco ꝙgregati. Item q̃ pdict⁹ A. pfate puelle vel mulieri B. supplicauit vt cũ eo mr̃imoniuz ꝯbere seu ipm ad maritũ recipe vel ducere dignaret. promittẽs eam habere in vxorẽ. z nũq̃ dimittere ipm A. psentiẽs statim dixit q̃ cũ eo libẽter vellet cõtrahere z ipm ducere vel recipe seu habere in maritũ. Itẽ q̃ idẽ A. et B. ibidẽ ad inuicẽ matrimoniũ ꝯtraxerũt. vn⁹ alterum mutuo ꝯsensu ꝓbis ꝯsuetis expssis recipiẽdo dicẽte A. seipam B. recipe z de cetero habere velle in vxorẽ z eã nũq̃ pro meliori vel peiori dimittẽre. Ac similiter B. dicẽte q̃ ipz A. in suum recipet et habere eũ vellet i maritum.

¶ Cum agitur ad diſſũgendũ ꝓpter impedimentũ positiões et articuli sup libello sic formentur

¶ Positões z articulos zc̃. Et ponemus q̃ vocẽt sey⁹ et titia de q̃z mr̃imonio agit. In pmis põit z pbare intẽdit q̃ i tali loco opidi vel villa erãt olim z morabãt q̃ndã mar tin⁹ z quondã berta mulier palã z notorie. Itẽ q̃ idẽ D. et B. fuerũt sozor et frater. z sic tales noiaueꝛt. gesserũt. habuerũt. ac tenuerũt. ac ab al⁹ cõiter tenti z noiati babiti z reputati fuerũt. Itẽ q̃ ex pdicto q̃ndam D. descẽdit Lothari⁹, z fuit fili⁹ naturalis eiusdẽ q̃s est palã z notoriũ. Itẽ q̃ idez Lothari⁹ pdictũ seyũ genuit. ipeq̃z lothari⁹ pater fuit eiusdẽ seij naturaľ. Itẽ q̃ ex alio latere de pdicta bertha mulier reberga descẽdit ipi⁹ berthe carnalis filia. Itẽ q̃ eadẽ reberga titiã pdictã filiã suã pcreauit. Itẽ q̃ ó pmissis oĩbꝫ singulis fuit z ẽ publica vox et fama. Itẽ q̃ sey⁹ z ticia p̃noiati sic existentes ꝯsanguinei. z in ꝯsanguinitatis gradu titio ꝓiuncti tali tpe inuicẽ de facto z cõtum in eis fuit matrimoniũ ꝯtraxerũt. z carnali copula subsecuta sibi tanq̃ ꝯiuges mutuo adheserũt. z adherẽt de facto.

¶ In actiõe iniuriaꝝ q̃n agit⁹ ciuiliter ad interesse ꝯcipit⁹ sic libellus

¶ Coram vobis ꝓponit ꝓcurator noie procuratorio discreti viri titij ꝯquerẽdo i iure aduersus sempronium seu quẽcũq̃ aliũ p ipo in iudicio legitime interuenientẽ. Et dicit q̃ licet titi⁹ pfat⁹ fuerit ab annis discretõis sue et sit hõ pacific⁹ z bone fame. stat⁹ integri. laudabilis vite. z ꝯuersatõis honeste. de legitimo genit⁹ matrimonio Et vt talis ac p tali cõiter habit⁹. tentus. noiat⁹. et reputat⁹ Tñ de anno currente videlicet. M. cccc. lxx. die tali. mense tali. in tali domo vel vico predictus Sempronius nescit quo spũ ductus memoratum Titium animo sibi iniurlãdi verbis affecit iniurioſis dicendo expresse z nominando ipm Titium filium meretricis. vel hereticum. seu nequã pessimũ. vel de eo malũ cantauit canticũ seu carmen famosũ. seu libellũ famosũ de ipo scripsit. videlicet in tali forma zc̃. Quã iniuriã eidem titio p eũdem sempronij illatã. idez titius reuocauit z reuocat ad animũ. ac eã p sua estimauit ac sua estimat ĩteresse ad tot marcas florenoꝝ seu librarum denarioꝝ malẽs de suo tantũ pdere si haberet comode cũ tali fauore iniuriã sibi irrogatã tolerare. vestra tñ iudiciali taxatione sp salua. Agit igit⁹ et petit ꝓcurator pdict⁹ q̃ supra. q̃ten⁹ postq̃ cõstiterit de pmissis pnũcietis z declaretis pdicta verba p Sempronium pdictũ de pdicto Titio seu ꝯtra eũ vt pferẽt dicta et prolata seu alio mõ psumpta fuisse et esse temeraria. illicita z iniurioſa. temere illicite et iniurioſe psumpta Et in pdicti titij iniuriã attemptata. ipsum q̃ sempronium ꝓpterea eidẽ titio ad interesse teneri. ac eũ sibi in pdicta marcarũ seu florenoꝝ seu librarꝝ sũma noie interesse. vra vt pmittit taxatõe salua iudiciali ꝓdenandũ. et

ad satisfactionē compellendū fore. et ac condemnetis ꝛ cōpellatis per vestram diffinitiuam sententiā.

Positōes ꝛ articuli in actōe hmōi pñt sic formari

Positōes et articulos vt in forma supra

In pmis ponit ꝛ pbare intēdit q̄ Titi⁹ predictus ab annis discretōis sue fuit ꝛ est hodie hō pacificus bone fame. opiniōis illese. vite cōmendabil'. ꝛ uersatōis honeste. Et vt talis ac p tali tēt⁹ cōiter noiat⁹ et reputatus palā est ꝛ notoriū. Item q̄ ō anno recurrēte die tali mēsis septembris Sempronius pdict⁹ malo vt credit' spū duct⁹. ꝓbis turpibꝫ ꝛ iniuriosis Titiū pdictū affecit. sibiq̄ ꝓuiciū publice dicēs eū meretricē filiū vel hereticū seu nequā pessimū nominādo exp̄sse ꝛ appellādo turpissimum temere animo sibi iniuriādi. vel tale de eo cātauit cantiū vel carmen tale famosum. vel talem cōscripsit libꝝ famosum. Itē q̄ titius pdict⁹ iniuriā passus. candē iniuriā statim postq̄ eā sibi irrogatā intellexit. reuocauit aut reuocat ad animū. ꝛ ipaz estimauit ꝛ estimat p suo interesse ad tot marcas vl' florenos vl' libras denariox talis monete. p̄ qbꝫ nollet iniuriā tali modo sustinere. vestra salua iudiciali taxatōe. Itē q̄ pdict⁹ Sempronius tpe illate iniurie supradicte fuit doli capax. sane mētis. et al's talis q̄ potest iniuriā irrogare. Item q̄ de premissis oīibꝫ et singulis fuit et est publica vox et fama. Et ita habemus libellos et articulos in causis beneficialibus matrimonialibus et iniuriarum. ꝛc.

De defensiōibꝫ in istꝫ causis beneficialibꝫ matrimonialibꝫ ꝛ iniuriaꝝ.

Hūc de defensionibꝫ reox in hmōi causis videamus. Et pmo in causa bñficiali p̄t reus ꝓcipere in vim pempt'. defensionē illo modo vt p̄tensa beneficiali causa q̄ inter A ex vna parte. et B. ex altera parte vertit' coram vobis dño iudice. procurator procuratorio noīe B. predicti ponit et dicit excipiēdo q̄ beneficiū de q̄ est questio inter partes p̄dictas A minime debet. nec ius aliq̄d habz in eo vel ad illud maxime ex eo quia gratia p̄tensa p eum impetrata fuit ꝛ est surrepticia p veri taciturnitatē. vel falsi exp̄ssiōez obtēta. Tacuit em̄ eā impetrādo se bñficiū in tali eccl'ia obtinere. de quo nullaz in hmōi ḡre impetratōe fecit mentionē. vel expressit fruct⁹ talis bñficij decē marcaz valoreꝫ annuū nō excedere. cū tū valeat q̄ndecim marcas annuatim Uel false exp̄ssit se clericū cū nondū habuerit p̄mā tonsurā. Uel beneficium est post impetratōez gratie assecutus. quod cum beneficio de quo est controuersia de iure tenere nō potest. per quod gratie huiusmodi p̄tense renunciauit iuris dispositione. Uel similes potest opponere exceptiones.

Quando beneficium est de iure patronatus et agitur inter p̄sentatos potest sic excipi.

Procurator noīe procuratorio B. p̄sentati p̄ponit i vim pempt'. Et dicē excipiēdo q̄ p̄tatio p̄dicti B. p vos dñm iudicē admitēda est de iure. Et idē B. p̄tat⁹ ad bñficiū de q̄ agit' instituend⁹. q̄ ꝛ si nō cōstat eū esse patronū ꝛ ipsi⁹ bñficij iuspatronat⁹ habere a q̄ talis B. est p̄sentat⁹. Fuit tū p̄sentatōis tempe. ꝛ sic est idem p̄sentator in possessione seu quasi ipsius iurispatronatus bona fide. Unde dato etiā q̄ ex aduerso esset p̄batum p̄sentatorē alterius partis dicti bñficij fore patronū. Quia tū iuspatronat⁹ nō ipse sed p̄sentator p̄dicti B. possedit ꝛ possidet Unde ipsius possessoris p̄sentatio est p̄ferenda de iure et admittenda. Uel dicit excipiendo q̄ cum ipe B. per patronos numero plures p̄sentatus existat. et plures patronox voces habeat p̄ferendus ē tanq̄ in iure potior et in uestiēdus. cum ipe a tribꝫ et alter a duobus tantum sit p̄sentatus.

In causa matrimoniali q̄ agitur de cōtatus.

In causa matrimoniali q̄ agitur de cōiūgendo potest reus dicere excipiēdo ad libellum.

Ad elidendū intentōem actoris talis in causa quā supra p̄tenso matrimonio prosequitur aduersus talem ream in iudicio coram vobis procuratore noīe procuratorio eiusdem ree proponit excipiendo. ꝛ dicit q̄ ipi⁹ actoris intentio quo ad vinculum matrimoniale non est legitime probata seu in ali quo fundata. Et dato q̄ de ꝛtractu p̄tenso sufficiēter p̄staret. Quia tū ipe actor ꝛ rea sibi attinent ꝛ sūt p̄sanguinei in tertio vel q̄rto gradu. vel sunt affines in p̄mo genere affinitatis in tertio vel quarto gradu. vl' ineis cognitio spūalis. cū pater ipsi⁹ ree lenauit actorē de sacro baptismate. Unde hmōi affinitatis vel cōsanguinitatis vel spūalis

Libellus appellatorius.

cognatiõis impedimẽto obstante inter eos matrimoniũ esse nõ pt. Quare petit pcurator pdict⁹ q̃ sup̃ noie pvos pnũciari matrimoniũ int̃ ipas ptes legitime ꝓtrahi. vel cõtractũ subsistere nõ posse. dictãq; ream ab actoris impetitõe absoluendũ fore. Et eidẽ actor silentiũ est imponẽdũ. ac absoluatis 7 imponatis diffinitiue.

Dñ agit ad matrimoniũ dirimendũ ꝓpt aliãd legitimũ impedimentum potest reus sic excipere.

Procurator noie pcuratorio tal'ree ꝓponit in modũ exceptõis ad perimẽdũ intẽtionẽ talis mulieris seu vxoris mrimoniũ minus iuste accusant̃. Et dicit dato q̃ cõsanguinitatis vl' affinitat̃ vl' spũalis cognatõis impedimẽtũ p pte ipi⁹ actoris allegatũ sufficiet̃ 7 legitime sit pbatũ Matrimoniũ tñ int̃ eos ꝓtractũ hmõi assignati vl' passigni impedimẽti occasione nõ est dirimendũ. cũ sup̃ tali impedimẽto ptẽso p sedẽ apl'icã dudũ sit dispẽsatũ. 7 ipm impedimẽtũ sublatũ. vt videt. Et ideo eo nequaq; obstãte int̃ eos mrimoniũ legitime pt contrahi. seu ipe remanere. Quare petit procurator pdict⁹ pfato noie q̃ten⁹ pnũcietis decernatis et declaretis pfatę mulieri sup̃ accusatõe siue denũciatiõe mrimonij occasiõe passerti vel assignati impedimẽti silentiũ imponẽduz fore. 7 imponetis diffinitiue.

Dñ aũt agit ad sepatõez thori ꝓpt adulteriũ excipi pt illo modo.

Excipiendo pvim pempt̃. ꝓponit pcurator noie pcuratorio tal' mulieris p talẽ maritũ suũ de ptenso adulterio accusato ad separatõez thori. Et dicit q̃ 7 si adulteriũ pretensũ ipi⁹ mulieris eẽt sufficiẽter probatum non est int̃ ipos ꝓiuges celebrandũ ex eo q̃ ipe marit⁹ eandẽ vxorẽ suã tradidit adultere/ vel ipe marit⁹ post adulteriũ ab ea cõmissuz sibi reconciliauit. vel ipaz de tali mõ adulterij cõmissi mime accusare iurauit. Quare petit 2c.

In actiõe iniuriaꝝ põt reꝰ sic se defendere excipiendo.

Pro pte viri discreti B. rei ꝓponit ipsius procurator procuratorio noie coraz vobis dño iudice. Et dic excipiẽdo q̃ ptẽsa iniuria quã A. actor p B. pdictũ sibi asserit irroga/tã probata nõ ẽ legitie. nec ipsi⁹ actoris intẽtio fundata ẽ p testes vel istrumẽta. aut quouis alio mõ vl' genere probatõis. sz dato. mime tñ ꝓcesso q̃ de iniuria hmõi protẽsa ꝓstare t ipa tñ asserta iniuria dissimulatiõe vl' lapsu anni dudũ ẽ sublata 7 tacite vel expresse remissa Hã eo die q̃ iniuria ipa illata pretẽdit et postq; B ipsi A iniuriã vel ꝓuicium dixit idẽ A. 7 B. sil' comederũt. Quare predictus procurator noie q̃ supra petit B. reũ presatũ a memorati A. impetitõe absolui. 7 eidẽ A. sup̃ iniuria pretẽsa 7 ei⁹ prosecutõe perpetuũ silẽtiũ imponi. ac eũ predicto B. i expẽsis litis ꝓdẽnari.

In causis appellationũ libelli formãt ꝑm formas ipsaꝝ appellationũ. Vñ q̃daz est appellatio iudicialis. 7 est etiã extraiudicialis Item iudicialis aliq̃n imponitur ante sententiam. aliq̃n ab ipsa sententia diffinitiua. Si ergo appellat̃ in iudicio ante sniam diffinitiuam. potest appellatorius libellus sic formari.

Libellus q̃n appellat̃ a grauamine

Coram vob̃ honorabili viro dño iudice offic̃. in cã appellationũ 7 ptiũ infrascꝑtaruz a sede apl'ica delegat⁹. Vel coraz vobis dño offic̃. curie epalis tal' 2c̃. vel archiepalis procurator noie procuratorio discreti viri Titij appellãtis aduersus sempronium appellatũ et quẽcũq; aliũ pro eo i iudicio legitie interuenientẽ. ꝓponit 7 dicit. q̃ licet in q̃stiõe seu causa q̃ vertit int̃ Titiũ 7 Sempronium predictos de et sup̃ re tali vel debito tali coraz tali iudice ordinario vl' delegato in iudicio vertebat pro pte predicti Titij ꝓpositũ fuerit. excipiẽdo q̃ libello ptenso p predictum sempronium sibi oblato non erat rñdendum sibi ex tali causa rei. vel q̃ positioni tali q̃ imptinẽs erat nõ eẽt rñdendũ. vel licet pro pte ipsi⁹ Titij ꝑ sempronium predictũ tũc actorẽ fuerit apposita exceptio excõicatõis 7 probata. q̃ obstãte idẽ actor vlteri⁹ sup̃ prosecutõe cause protẽse nõ erat audiẽd⁹. sz ab agendo fuit repellẽd⁹ Idẽ tñ iudex exceptõez hmõi admittere denegauit. vel eã nõ eẽ admittendam interloquẽdo pronũciauit pperam et iniuste. vel eam tacite repellẽdo in causa eadem ad talem vel talẽ actũ eidem exceptõi sue contrariũ processit. Unde predict⁹ Titius se per hoc grauatũ sentiens. a denegatione admissione huiusmodi vel a repulsione 7 nõ admissione predicte exceptõnis sue

Libellus appellatorius.

vel a ꝑdicta ſnia interlocutoria indicꝭ tanq̃ iniq̃ z iniuſta. ad ſedē apoſtolicā vel ad dñm ep̃m vel archiep̃m ꝑdictū z eiꝰ curiā in ſcptꝭ appellauit infra decē dies. ac ſup appellatione hmōi apoſtolos tpe ꝓgruo petiuit z recepit hmōi appellatōis cauſā p ſanctiſſimū in xp̃o pr̃z ac dñm noſtr̃ dñz Paulū papā modernū vobis obtinuit delegare. z h̄ qñ ē delegatꝰ. Quare ꝓcurator ꝑdictꝰ quo ſupra noīe petit ꝓvos ꝓnūciari decerni z declarari ꝑdictū iudicem male perperā z iniuſte ꝓceſſiſſe. vel p eum male z inique interlocutū ſeu ꝓnūciatū fuiſſe. Dictū q̃z Titiū bene atq̃ legitime ab eo appellaſſe. ſeu p dictum Titiū ab eadē interlocutoria ꝑtēſa bñ et legitime appellatū foze. Jp̃mq̃ ꝓceſſum ſeu interlocutoriā paſſertā iudicꝭ ꝓtis caſſandā z reuocandā eſſe z ꝛuocari z caſſari. Sē tentiaſq̃ excōicatōis poſt appellatōem ꝑdictā p eundē in dictū Titiū de facto lat̄. Et quicq̃d poſt appellatōem eandē p eūdez iudicē vel ꝑtē aduerſarij in hmōi negocio in aliā ꝑtem vel ipſi appellātis ꝑiudiciū fuerit attēptatum p modū innouati ſeu attēptati reuocari ac caſſari irritū. z nullū ꝓnūciari. Et ꝑdictum ſempronīū eidem Titio in expenſis litis legitimis ꝓdemnari. Deq̃ petit ꝓiuſtim z diuiſim ſaluo iure corrigendi vt eſt moris.

Libellus in cauſa appellatōis interpoſite a diffinitiua ſic formaꝫ.

Coram vob̄z̄. vt ſupra. ꝓponit ꝓcurator noīe ꝓcuratorio Titij appellātis aduerſus ſempronīū appellatū. et aliū quēcūq̃ p eo i iudicio legitime iterueniēt̄. Et dicit q̃ nuper in cā q̃ int̄ Titiū z ſeyum ꝑdictos de et ſup re tali vel debito tali vel eiꝰ occaſiōe vertebaꝫ in iudicio corā tali iudice. ꝑpoſito. archidyacono vl̄ officiali. Jdē index predicto Titio nō vocato de meritꝭ cauſe ſufficiēter nō cognito iure z iudiciario ordie ꝑtermiſſo et ex obrupto. z p̃cipitāter ſniaz ſi ſnie nō mē habere mereret. p ſempronio ꝑdictoz 5 eundē Titiū tulit diffinitiuā. Jp̃mq̃ Titiū eidē ſempronio ad petita z nihilomin⁹ i lit. expēſis ꝓdēnando. vel eundē ſempronīū ab ipſi⁹ impetitōe abſoluēdo. Et eidē Titio ſup petitis p eū imponēdo ſilēciū ꝑpetuū z iniuſte. Et q̃ ꝑ ꝑte eiuſdē Titij a ſentētia ꝑtēſa hmōi tāq̃ iniqua z iniuſta fuit in ſcptis appellatū infra decē dies. vel in ꝓtinēti poſtq̃ ipa ſnia nūcupata lata fuerat. Priuſq̃ q̃ iudex ipſe ꝑferēs ad alia ſe diuerteret. viua voce apud acta ad ſedē apoſtolicā vel ad predictū dñm ep̃m ſeu archiep̃m z eiꝰ curiam appellatū. a cpoſtoli ꝓgruo modo petiti z recepti. Et hmōi cauſe cognitio z deciſio ſedē ꝑdictā vobis demādata ſi eſt delegatꝰ. Idcirco ꝓcurator ꝑdictꝰ noīe q̃ ſupra petit. quatenꝰ ꝓnūcietis decernatis et declaretis ſniam ꝑdictam fuiſſe z eſſe iniquā z iniuſtā perperam inique z iniuſte latam. Jpſamq̃ caſſandā infirmandā irritandā z retractandā z reuocandā foze caſſari infirmari retractari et reuocari debere. atq̃ caſſetis infirmetis retractetis reuocetis z irritetis z̄. ꝑdictūq̃ ſempronīū Titio ſupradicto ad petita ꝓdemnandū. z ad traditōem reſtitutionē ſine ſpoliatōem ſiue ſolutōem ad ꝓdemnandū z cōpellendū. ac cōpellatis z ꝓdēnetis p veſtrā diffinitiuā ſniaz. et hoc ſi appellans fuit actor. Si fuiſſet reus dicat. Jp̃m Titiū a predicti ſempronij impetitōe abſoluendū ac abſoluatis. et eidē ſempronio ſilentiū ꝑpetuum imponendū z imponatis p veſtrā diffinitiuā ſniaz. Aliq̃ petēdo ſic ꝓcludunt. Peto ꝓnūciari decerni z declarari ſniaz ꝑdictā cū oīb⁹ inde z ob eā ſecutꝭ nullaz foze caſſam z irritā ipo iure. Vel ſi ꝑt̄ defectus ꝓbationū vel al's appellauit ipam tāq̃ iniuſtam caſſandā annullandā irritandāz infirmandā foze. Et tūc etiā in narratōne libelli ponit qūo ſnia eſt lata et nlla ex tali cā ſic q̃ ab ea neceſſe appellare nō fuiſſet. tū ad cautelā tantū. z ne ipſe ꝺ quē lata fuit eam ratificare intēderet. ſed vt ſibi prouideret ſaluo nullitatis bñficio. ipſe ab ea appellauit. De quo in. c. dilecto. de appel. Et ibi Oſti. tradit formam

Sup ꝑmo libello appellatorio poſitōes et articuli pñt ſic formari

Poſitōes et articulos infraſcptos z ꝑtē ta ac deſcpta in eis. oia et ſingla narratiue z diſpoſitiue dat facit z exhibet ꝓcurator nomine ꝓcuratorio Titij appellātis in cauſa appellatōis q̃ int̄ eūdē Titiū ex vna. et ſempronīū appellatū ꝑte ex altera vertit coram vobis dñe iudice. Quib⁹ oīb⁹ et ſingul' per ſempronīū predictuz petit rñderi ſigillatim ſufficiēter z clare p iuramentū offerēs ſe negata neceſſaria ꝓbaturꝰ neceſſaria dūtaxat ꝓbatōe. In ꝑmis ponit z ꝓbare intendit q̃ nup inter Titiū z ſempronīū ꝑdictos de et ſup fūdo agro ſeu domo tali vl̄ tali debito

tot libras denariorꝫ tal' monete. coꝝ tali iudice suborta ꝛ suscitata fuit materia q̄stiōis. ¶ Vel sic. In p̄mis p̄oit ꝛ probare intēdit q̄ sempronius predict⁹ prefatū titiū de et sup tali re vel debito tali et et⁹ occasiōe coꝝ tali iudice in iudiciū traxit. Et in causaꝝ peten do i libello p̄tēso quē obtulit. eūdē Titiū sibi p̄dēnari ꝛ cōpelli ad restitutōez rei p̄re dicte vel debiti solutōez sup̄dicti. Itez q̄ in cā hmōi coꝝ predicto dño iudice fuit p̄ pte titij antedicti, positū excipiendo q̄ꝛ libello p̄eassserto ex cā tali p̄o pte ipsi⁹ titij nō erat rñdendū ac petitū ℔ p̄dictū iudicē p̄o nūciari, ꝛ ipsuꝫ titiū a sui instātia iudicij ab solui. Vel q̄ positōi tali ipsi⁹ titij p̄o eo q̄ꝛ i pertinēs erat. nō fuit rñdendū ꝛc. vt in libel lo. Itē q̄ iuder predict⁹ hmōi exceptōez ad mittē denegauit vel eā nō esse admittendā p̄ suā interlocutoriā p̄tēsam q̄ꝫ quā tulit i scḡtis pronūciauit. vel eandē exceptōem ta citer repellēdo in cā predicta ad ulteriora ad actū talē vel talem p̄fate exceptioni ꝓriū p̄cessit ꝓperam ꝛ inique. Item q̄ ipse Ti tius p̄ ℔ se grauatū sentiēs ab hmōi admis sione denegatione seu repulsione, ꝛ non ad missione dicte exceptiōis sue vel a predicta p̄tēse interlocutōnis iudicis predicti sniā tanḡ iniqua ꝛ iniusta ad sanctā sedem apo stolicā ꝛ sanctissimū in xp̄o p̄ez ac dñm no strū dñm Paulū papā modernū. vel dñm ep̄m vel archiep̄m ꝛ eius curiā in scḡtis in fra. x. dies appellauit. Itē q̄ in appellatōe hu iusmodi idē titi⁹ appellās ap̄los a iudice p̄e dicto instāter ꝛ ꝯgruo tempe petijt ꝛ recepit. Item q̄ sup appellatōe hmōi idē titi⁹ appel lās memorat⁹ predicte appellatōis sue prose cutioni insistens hmōi appellatōis cāz infra tps debitū ꝓ dictū dñm nostꝝ papam obti nuit vobis delegari. ¶ Vel sic si est ordina rius. dicat infra tps debitū coꝝ vob introduxit. ꝛ al's circa prosecutōez hmōi insterit prout instat coꝝ vobis. Item q̄ de p̄missis oñibꝫ ꝛ singulis fuit ꝛ est publica vox et fa ma. Et licet sic possent formari libelli et ar ticuli in causis appellationū añ diffinitiuaz añ aliā iudices ꝛ p̄sertim in curia romana nō faciūt dare libellū et articulos in hmōi causis. De q̄ an debeant dari an non no. de testa. Raynal. in glo. et ita et sup ea. cum re mis. Sz i eis p̄cedūt isto modo q̄ p̄mo ꝓ abs̄ens citat ad p̄cedēdū ꝛ p̄cedi videnduz ica hmōi prout de iure debeat procedi. Et si ꝓtes in hmō termino compareāt ꝓducit appellās suā appellatōem ꝛ alia iura ꝛ muni mēta fundātia iurisdictiōez iudicis appella tionē. videlicet faciēda ad devolutōz cause. Quib⁹ productꝫ citet⁹ ꝓs. vel si est p̄ns dat sibi termin⁹ ad dicendū et excipiendū cōtra appellatōz ꝛ alia producta. Deinde assigna tur termin⁹ ipsis ꝓtib⁹. videlicet appellāti ad iustificandū appellatōem et impugnanduz p̄cessum iudicis ꝓris. Et econtra ipi ap pellato ad iustificandū p̄cessum ꝛ appella tionem impugnandū. In cā aūt appellatio nis a diffinitiua sniā seruat⁹ ordo iuris sicut in p̄ncipali. q̄ ibi articulus appellatiōis nō est separatus a negocio p̄ncipali. Et tūc sic formant positōes et articuli. Positōes ꝛ ar ticulos ꝛc. In p̄mis ponit ꝛ probare inten dit q̄ p̄dez de anno tali coꝝ tali iudice p̄e posito vel decano vel offic. int Titiū acto rem ex vna. et Sempronium sup̄dictos de et sup domo vel fundo. vel sup tali debito et eius occasione p̄te ex altera q̄stio fuit ꝛ cā in iudicio vertebat. Item q̄ predict⁹ iudex in causa hmōi taliter q̄liter ex obrupto et iu reꝛ iudiciario ordine p̄termisso procedēs causa ad plenū non examinata. nec ipso T. vocato sniaz diffinitiuā. si ita nūcupari me ret. tulit p̄o predicto Sempronio ꝛ Ti tiū añdictū. ꝓ quā eundē Titiū eidē sempro nio ad petita p̄dēnauit. vel ꝓ quaz absoluit eundē sempronium ab ip̄petitiōe titij sup̄dicti. Eidem etiaz Titio silentiū imponēdo per petuū sup petitis ꝓ eum imponēdo perpe ram et inique. Item q̄ ab eadē sniā tāḡ iniqua et iniusta perperā ꝛ inique lata fuit p̄o pte ipsi⁹ titij in scḡtis infra decē dies vel in continenti p̄sḡ iuder ad actus alios se di uerteret ꝛ eo adhuc sedēte p̄o tribunali viua voce apud acta ad sedem apostolicaz. vl' ad dñm episcopū vl' archiep̄m ꝛc. et ipsius curiā appellatum. apostolicꝫ petiti ꝛpe con gruo et recepti. Item q̄ predict⁹ titius ap pellans ꝛc. vt in forma precedenti in alia po sitiōe. Item q̄ de premissis ꝛc. Et si p⁹sentē tiam vel appellatōem interpositā ꝓ iudicem vel aduersariū in negocio aliq̄d est attēptatum in p̄iudiciū appellāt⁹ ꝛc. De ℔ etiā in articulis. Et potest sic formari articulus ¶ Positōes ꝛ articuli q̄n aliq̄d attēptat⁹ in p̄iudicium appellātis. Item ponit q̄ post sniam latā vel appellatōem interpositam iu dex memoratus in negocio hmōi in ipsius

appellāt⁹ p iudiciū pcessit ad talē vl talē actū vel in ipm appellātē tulit snīaz excōicatōnis de facto. vel pdict⁹ aduersari⁹ appellat⁹ ipm appellantē domo vel fundo pdicto. z ipsius possessione spoliauit. vt supza in aliis formis.

Exceptiones appellati contra appellantē

Appellatus autez potest se sic defendere excipiendo ptra appellatōem. z ipam impugnando ꝯ modo.

Procurator pcuratozio noīe Sēpronij appellāti excipiendo ꝯ appellatiōem ptensaz Titij appellātis. Et eandē appellatiōem impugnando ponit z dicit q ipa ptēsa ipsius Titij appellatio nulla est z cassa p eo q nō ē interposita infra decē dies. vel interposita ē p eū q mandatū nō habuit appellandi. vel licet ab interlocutozio vel grauamie vl etiā a diffinitiua ex interuallo sit appellatuz. nō tñ in scptis sz ꝓbo tantū. Vel qz sz fuerit interposita appellatio. apostoli tñ infra tēpus ꝓgruū petiti nō fuerūt nec recepti. vel ipsa appellatio iusto cessante impedimēto infra terminū talē a iudice statutū vel infra ānuz nō est p appellantē psecuta. Uñ iurisdictōe z dispositōe deserta est appellatio derelicta z dimissa. z causa ipa cozā ꝓze iudice tractanda et finienda. vel snīa diffinitiua executioni debite demādanda. Vel licz sit appellatū. ipa tñ appellatio ex falsa z frustratoria causa est omissa. z male ac iniuste inspositā. Et p ꝓzem iudicē bñ z iuste pcessuz ex tali vel tali causa. Quare petit pcurator pdictus noīe q supᵖ. qten⁹ pnūcietis decernatis z declaretis pdictā appellatiōez ptensam ex causis pmissis fuisse z esse irritā. nullam. z inanem. vel desertā derelictā z dimissam vel p dictū titiū male z friuole appellatum. Et p iudicez a q bñ et legitime pcessum vel iuste pnūciatū z interlocutū. Ipsaq⁹ asserta appellatione nō obstante pdictū iudicez ꝓzem sua posse z debere iurisdictiōe vti et pcedere in pncipali. vel sententiā predictaz fuisse z esse executiōi demādandaz. z ipsum appellantem eidez appellato in expensis legitimis ꝓdemnandum atq⁹ condemnetis iusticia exigente. saluo iure cozrigendi. mutandi. diminuendi. vt est moris. Et tantum de appellationib⁹ et pluriby aliis dicta sufficiant.

Incipit tractatus presumptionum.

Presumitur cō

Dtract⁹ simulat⁹ sine aliq⁹ pbatione bis casib⁹ Prim⁹ int⁹ patrem z filiuz. ff. de pba. l. qui testamentū. Secūd⁹ int⁹ maritū z vxorē. ff. de dona. inter vi. z vxorē. h q̄nt⁹ mucius. z. l. si spōsus. §. certa. z. l. iij. §. j. C. de ptraben. empt. et vendit. Tertius est de auctozitate pstanda. l. vlt. §. sine domino. Alij recolligunt in. l. p diuersas. C. manda. et. l. ab Anastasio. q̄ loquunt de cessione fraudulosa. Et qō dicenz est in vxore potest etiā dici de ꝓconomo. et boc ex lra quam habem⁹. C. ō epi. et cle. aut. legiti mā. Ibi ōz in glo. et in tex. q ea q ꝓstāt epm acquisiuisse ante episcopatū. z q in iure successionis vsq⁹ ad quartū gradū habuit q ō illis disponere potest. de aliis acq̄sitis ipi episcopatus nō sed remanēt ecclesie. Et dicit glo. ad quartū gradū. q⁹ vltra psumitur q affectiōe eccl'e et nō affectōne cognatiōis vel agnitiōis acq̄siuisset. ꝑ idem est in aliis clericis. Idem est in administratoze quod i ꝓconomo eadē rōne. q⁹ quilibz procurator tutoz aut alius negociatoz seu negociū gerēs alteri⁹. si acq̄rit psumit de bonis que in maniby habuit acquisiuisse. nisi ptrariū doceat. vide etiā in. c. inquirendū de pcu. cle. in tex. z glo. q etiā res emptas p alū pot⁹ rit vendicare sibi licet sue sunt. si plat⁹ emit etiā eas etiā noīe eccl'e. q⁹ de bonis z pecuniis ecclesie psumunt empte. vide etiā glo. indefensionis facultas. C. de iure fisci. li. x. q delegat⁹ etiā nō visis allegatōib⁹ delegati ad aliquā puinciā regēdā deputati pūt tollere ea q delegat⁹ suplucrat⁹ est vltra debitū vt ibidem.

Presumit ignozātia nisi pbet sciētia. ff. de pba. l. ver⁹. C. de epis audiēdis. l. si legibus. C. q̄ milita. nō pūt. l. super bis. et ad tercullia. l. ac si.

Presumit aliquē hōnē bonā famā. C. q̄ milinō pūt. l. sup fuū. C. de pscp. lō. tē. x. vel. xxx. annoz. l. sup lōgi.

Presumit aliq⁹ viuere nisi pbet mortu⁹. C. de do. int vi. z vxr. l. si vn⁹. z aut. hodie. C. de cap. z postliminiū reuer⁹. l. nec nos.

Presumit aliq⁹ sane mētis fuisse. nisi pbet ꝯriū. C. de codicil. l. nec codicillos.

Presumit z oīm tpe bon⁹ q semel fuit bon⁹.

De presumptionibus.

ff. de re mili. l. nō oīs. §. a barbar. z sic ex vita precedēte presumit̄ p pñte siue in bonū siue in malum.

Presumit̄ omni tpe malꝰ q̄ semel malꝰ. ff. de accusa. l. si cui. §. eīsdem

Presumit̄ spōtanea volūtas nisi pbet coacta. C. qō metꝰ cau. l. ij

Presumit̄ indignꝰ officio ordinatꝰ inuitus. C. de epi. z cle. l. si quēcūq;.

Presumit̄ falsarijs si suspecta scptura vtat in iudicio vt fidē apponat. C. de pba. l. iubemꝰ

Presumit̄ q̄ miles pecuniā nō recipiet mutuo. C. de epi. z cle. l. si quēcūq;. nisi ī castrēs ne gocijs. C. ad mate. l. fi. Et ē pſūptio iurꝫ z ō rium.

Presumit̄ pr̄em z matrē voluisse reseruasse eis vel alteri pro eis acq̄sita nisi specialit in alīū trāsponant. C. de secūdis nuptijs. au/ tē. nunc.

Presumit̄ z frēs bona castrēsia voluisse pti/ nere fratri relinquēdo sibi bona paganica. C. de testa. mili. l. j.

Presumit̄ mulierē stipulatā fuisse dotē sibi retinere cū extraneꝰ dederit p ea nisi extraneꝰ dotē sibi reddi spēaliter fuerit stipulatꝰ C. de rei vxo. ac. l. j.

Presumit̄ aliquē possidere q̄ sub imagīe alterius pſone possidet quē supposuerat. C. ō distrac. pig. l. z q̄ sub.

Presumit̄ q̄ aliq̄s sit idoneꝰ. nisi pbet ꝯriū de scru. in or. faci. c. j.

Presumit̄ ppt̄ naturalē affectū q̄ filiꝰ volueritin ꝓtinēti pr̄es liberare quē voluerit esse liberatū ab actu tute. ff. de liber. legi. l. aure/ lius. §. Titꝰ. testamē.

Presumit̄ rōne primitat̄. C. de donati. l. cē sualis.

Presumit̄ ꝯ aliquez ex posteriori actu. ff. ad l. iuliā de adul. l. si q̄s. z ibi ē pſūptio violēta sicut est ꝯfessum z ꝓuictū.

Presumit̄ aliquē habuisse aīm occidēdi. p/ cutiēdo aliquē. nisi pbet ꝯriū. C. ad. l. cornelijā. de sicca. l. j. z ff. eo. tī. l. j. §. diuꝰ. Et pſumptio dz esse de pñti ad p̄teritū.

Presumit̄ aio iniuriādi aliquē dixisse ꝓba q̄ videt inuidiosa nisi pbet ꝯriū. C. de iniu. l. si nō ꝓuicū.

Presumit̄ aliquē fuisse filiū mariti natuz ex vxore viri z ea pñte existēte et econuerso.

Presumit̄ ꝯ filiū si p̄z fuit absens p decē annos. ff. q̄ sui vel alieni iurꝫ. l. filiū.

Presumit̄ suspectꝰ q̄ opas gerit inuito. §. j. ff. de pcu. l. q̄ oīa.

Presumit̄ q̄ potēti nō sit facta iniuria. nisi aperte pbet impotētia. ff. qō metꝰ cau. l. nō ē verisimile.

Presumit̄ aliquē acq̄uisse sniē q̄ in multis casibꝰ fecit qō ꝓtinet in snia. ff. fami. herci. l. quedam.

Presumit̄ acq̄uisse sniē q̄ dilatōs petit ad soluendū. C. de re. iudi. l. ad solutōem.

Presumit̄ agere z pete iudiciū p̄is q̄ ab hedibꝰ aliquē emit vel ꝓduxit z sil'ia fecit. ff. de inoffi. testa. in. l. fi.

Presumit̄ aliquā esse vxorē nisi pbet ꝯriuz. ff. de ritu nupt̄. l. in libere. z in. c. illud. de p/ sumpt̄.

Presumit̄ alīq̄s bonꝰ si natꝰ est de pgenie bona z ecōtra. ff. de redibitio. l. si seruꝰ. §. q̄ mācipia vendūt.

Presumit̄ vxorē hr̄e acq̄sita de bonis mariti. nisi pbet q̄ aliūde habuit. ff. de dona. int̄ vi. z vxo. l. q̄nt̄ mucius.

Presumit̄ q̄ sibi puidere. al's pſpicere velit q̄ ea ꝓditōe dotē dedit vt sibi redderet. etiaz in illū casum q̄ fuit exp̄ssus nisi ꝯriū probet p mulierē. ff. de. ꝓdi. causa. data. l. si extraneus.

Presumit̄ inuitꝰ nisi pbet volēs se fecisse q̄ oīa bona sua alienauit. ff. de seruitu. predio. vrba. l. inuitū.

Presumit̄ q̄ vsure sūt pmisse q̄ lōgo tpe sunt solute. ff. de vsu. l. cū de in rem.

Presumitur debitor liberatꝰ q̄ hz instrumētū debiti cancellatū vel incisum. ff. de solut̄. l. si cyrographū.

Presumit̄ mulierē ex alio ꝓcepisse q̄ pꝰ mortē viri vltra. xj. mēses pepit. ī aut̄. ō restitu. et ea q̄ parit. xj. mense pꝰ viri mortē. §. mulier. Dec tñ pſumptio fit de pñti ad p̄teritum. z partꝰ ōr viri defūcti q̄ pꝰ mortē ipsi⁹ nascit. Auicenna fen. xxj. dic̄. in septimo parit et vi uit. in. xij. morit̄. in. ix. viuit. i. x. morit̄. Ergo mulier parīes viuū in. viij. vel pꝰ. xj. mensez a tpe mei ꝓcubitꝰ nō est meꝰ. z vide glo. in dicta autē. in. §. mulier. vbi nota. profecto q̄ nō solū nō est meꝰ q̄ pꝰ. xj. mēsem nascit. sed etiā q̄ pꝰ. x. menses q̄rta vel q̄nta die. xj. mensis nascit. Nam mulier p decē mēses z duos dies potest filiū i vētre portare z nō plꝰ. Et no. etiā q̄ plꝰ q̄ sex mēses portet. z oportunū est nature q̄ tanto tpe portet vide pro isto. l. septimo mēse. ff. de sta. ho.

Prologus.

Presumitur de ꝓterito ꝫ pñs. vt colligit. ff. q̃b⁹ modis pig. vel ypo. fol. l. sicut. §. sup va/cuũ Nã sic est ꝫ aliquẽ in suo bñficio ꝓseruã do. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. memi nisse.

Presumit q̃ res filij sunt ꝓpr̃ie. C. de pba. l. siue possidetis

Presumit oĩa solẽniter acta i instrumẽto p̃ missa. insti. de inuti. stipu. §. si scptũ.

Presumit q̃ aliq̃s sit ꝓpetuo furiosus q̃ in furore est. C. de usufruc. l. ambiguitatẽ.

Presumit donatiõez factã ante mr̃imoniũ fuisse factam tpe matrimoñ. ff. de iure do ti. l. si res.

Presumit aliquẽ pactũ fecisse ꝺ pignore nõ petẽdo si de pecunia pact⁹ est. ff. q̃b⁹ modis pig. vel ypo. fol. l. soluit.

Presumitur infantẽ ꝓmo mortuũ q̃n ipe et mater in naufragio por⁹ sunt mortui. ff. de pac. dota.

Incipit summa magistri Dominici de ciuitate Vlsentina. qualiter notarij archi/epoꝝ z epoꝝ debeant notarie officium ex/ercere.

Pre datũ op timũ z oĩne donũ pfectũ de/sursũ est ꝓcedens a ꝓ̃e lumi nũ. Cũ reuera oĩs sapientia bonoꝝ facultas ꝑ⁹ z ꝓ̃as me moria z intellect⁹. z cetera bona q̃ ꝑ bũanũ gen⁹ regũtur ab illo ꝓcedũt ꝓ̃e q̃ creauit ex nihilo vniuersa. Ea ꝓpr̃e siquidẽ vt ꝓterita z pñtia reducant ad capacitatẽ memoriã in futuro. Cũ int̃ cetera bona et virtutes xp̃i in sacris scpturis memoria ꝯplurimũ cõ/mendat. cũ dicat Seneca. Inter humane nature cõmoda nil dign⁹ memoria reperit in xp̃i noie z in eiusdẽ gr̃a ꝯplures docto/res periti a iuriscanonici z ciuilis existẽt cli peo p̃munitꝰ. z nõ ignorẽt prudenter ac di/screte tãꝯ causaꝝ defensores aduocatõnis officiũ exercere. z tãꝯ mgr̃i doctores iudi/ces z iurisc̃sulti causas cũ maturitate debi ta terminare. nõ tñ quendã certũ verboꝝ modũ rõne cursus et ꝑm dictaminũ mate/riã tãꝯ practicã ꝓpr̃ verboꝝ diuersitudinem sciũt aliquaten⁹ ordinare. Cũ nõnulli in sti lo dictaminis quadã verboꝝ plixitate sub/stantiã siue naturã rei sue minime cõtingen tem. alij ꝓ impropr̃ie. alij aũt imꝑfecte. qui arengas volũt pendere. alij etiã inducũt ꝯ plurimas nouitates. Idcirco ego Domini cus dñici oriundus de ciuitate Vlsentina i arte dictatoria discipulus discreti viri do mini Johannis seuerini boñ. me. quondaꝫ archidiaconi calagoritañ. et thesaurarij vi sentini q̃ ꝑ spaciũ tꝑis et cõtinue circa offi/cium notarie cũ diligentia maxima fui solꝫ citus et attentus. Non similitudinarie. nõ metbaphorice. nõ ꝑ allegoriã. nec diffuse ſz plane et ꝓpr̃ie. Licet in scientia memoria et intellectu insufficiens existam. nõ tñ sapien tum et peritoꝝ eruditionẽ. q̃ videl quedaꝫ impossibilitas nature vt dicit canon. Su/peruacuis laborat impẽdijs q̃ solez facibus nititur adiuuare. Sz ad instructionẽ quo rundaz nouicioꝝ in arte dictatoria discere volentiũ z ꝓdesse quandã breuẽ summã ꝑm quã notarij archiepoꝝ et epoꝝ debent no/tarie officium exercere. z alias etiã trãs inci piendo ꝑ ordinẽ in hoc breuissimo volumi ne cõpilabo.

Explicit probemium.

Incipiũt capitula archiepoꝝ et epoꝝ

Primo sequitur forma lr̃aꝝ in causa pecu/niaria.

Sequit̃ z alia q̃n rector spoliat clericũ suo prestimonio.

Alia citatio ꝫ procbiãos denegãtes solue re decimas oblatões z alia sua iura rectori.

Alia citatio ꝫ rectorẽ recipientẽ ad diuina parrochianos alter⁹ eccl̃ie.

Alia citatio ꝫ subditos prauitatẽ vsurariã exercentes.

Citatio in cã mr̃imoniali q̃n vir diuertit ab vxore sua z ꝫrit de facto cũ scõa

Citatio in cã matrimoniali q̃n vir non vult cohabitare vxori.

Citatio in cã matrimoniali q̃n emanat ad instantiã vxoris pro eo q̃ est affinitas inter ipm z virum.

Citatio in cã matrimoniali eo q̃ vir ꝓpr̃ im potentiã ꝓpetuã nõ cognouit vxorẽ cum ꝑ triennũ ꝓtinue cohabitauit eidẽ.

Alia citatoria sup adulterio cõmisso

Sentẽtia lata ꝑ mr̃imonio sepando ꝯtuz ad cohabitatõz thori occasiõe adulterij

Sentẽtia diffinitiua ꝑ mr̃imonio lata q̃n secundũ matrimoniũ ꝺ facto ꝫctum decer nitur esse nullum.

Sententia pro matrimonio lata.

Tabula

Sentēcia diuortij lata inť vir z vxorē ppť viri impotentiā cocūdi.
Snia diuortij lata inť vir z vxorē propter affinitatem.
Qualr apostoli ꝓcedūť qñ in cā mrimonia li vel alis a snia finali vel interlocutoria appellať.
Forma excōicatōis qualiter procedať ꝯ cō tumaces nolentes corā iudice cōparere cū sibi ꝓstat de ꝓtumacia.
Alia forma excōicatiōis cū nō ꝓstat de ꝓtumacia.
Qualr excōicať ppť ꝓtumaciā pstans cautionē ꝺ parēdo iuri refusis expēsis ꝺz absolui z denūciari absolueꝑ.
Qualr snia lata p mrimonio sit executioni mandanda.
Qualr eps scribere debeat vniuersis plať et vicarijs eoꝝ.
Qñ vir diuertit ab vxore z est vagabūdus
Snia lata sup cā pecuniaria sup ꝺdēnatōe rei de q̄ agiť. z silr in cadē cā cū reus absoluitur ab impetitōe actoris.
Forma scz q eps ꝓuicinꝰ ꝺz seq̄ snias sui cpi dimissoria siue cōmendatoria.
Alia dimissoria seu cōmēdatoria p clericis se ad alias ptes trāsferētibꝫ.
Sequiť alia forma lrāꝝ dimissoriaꝝ q̄ brevior est.
Qclerici extranei nō recipiāť in epatu sine lris cōmēdatorijs
Alia p quā ꝓcediť pbẽro aliūde veniēti q celebret in episcopatu.
Alia epi directa ad ꝓuicinū q pmoneat ad ordines clericos sue ꝺyoceś.
Forme lre ordinatōis ab epo extraneo
Forma lrāꝝ p redemptiōe captiuoꝝ.
Forma litteraꝝ p recolligēdis elemosynis ad opꝰ hospitaliū z pioꝝ locoꝝ.
Forma litteraꝝ p quā eps cōmendat nūcios p recolligēdis elemosynis a rectoribꝫ ecclesiaꝝ sue ꝺyoceś.
Forma litteraꝝ p fabricatōe pontiū.
Forma litteraꝝ pro fabricis eccle.
Forma litteraꝝ de sarracenica pfidia vel q̄ in ꝺaismo sūpsit originē z ad fidē catholicā est ꝺuersa.
Forma lrāꝝ qñ auctoritate ďñi pape dispēsať cū scolare sup defectu natalium
Qualr eps auctoritate penitētiarij ďñi pape dispēsat cū clerico sup irregularitate cōtracta sup ꝺcubina.
Qualr eps excuset aliquē ab ordinibꝫ suscipiendis.
Qualr eps vocat ad synodum clericos sue ꝺyocesis.
Qualr eps ꝓcedit ꝯ aliōs nō venientes ad synodum.
Qualr vocat clericos sue ꝺyoceś ad ordices suscipiēdos.
Littera ordinatōis ab epo suo.
De vicario faciēdo in eccla vacante.
Qualr eps mittē debeat patronis q.ſ. presentent ad eccl'az vacantē.
Qualr eps instituit rectorē in eccla ad presentatiōem patronoꝝ.
Qualr eccla cōmendať ad tempꝰ.
Confirmatio portiōis cū prestimonio i ecclesia vacante.
Confirmatio prestimonij tantum
Confirmatio generalium causaꝝ
Commissio specialis
Alia commissio in causa mattimonij
Alia cōmissio in causa matrimonij z diuersis articulis.
Reuocatio cōmissionis.
Forma littere de ꝓfirmatiōe portōis tanto tpe vacātis q collatio ipiꝰ est ad episcopum deuoluta.
Forma litteraꝝ qñ possessio eccle datur alicui in emphitheotico ꝯctu
Forma ꝓfirmatōis sup diuisione inť rectorem z clericos.
Qualr eps ꝓcedit ꝯ illos q̄ veniūt ꝓtra diuisionem.
Qualr eps cōpellat rectorē z clericos q ministrēt socio i scolis portōis sue fructꝰ.
Qualr eps ꝓcedit in ꝑ facto ꝯ ptorē z anazilles nō pmittētes ad ord. maio. promotuz ꝺbentē gaudere ꝓuilegio clericali.
Carta quitatiōis illoꝝ q̄ bona epi recipiūt z expendūt.
Alia littera quitationis qñ aliq̄d remanet ad solnendū.
Qñ eps vadit ad visitandū ꝺyoc.
Littera cōpulsiua q rector faciat in eccla residentiam psonalem.
Qū eps dispensat cū aliq̄ q possit duo bñficia licite retinere.
Qualr episcopus excusat aliquē rectorem ad tempus a residentia in dicta ecclesia faciendā.
Qualiter eps publicare debeat ꝓsecratiōez ecclesie.

Qualr epūs duxit ꝓsecrandā eccl'iaz
De viduis pupill' z orphanis defendendis
De epō scribēte ad epm ꝓuicinū qī sua dio
cesi suppleat vices suas
Qñ archiepūs scribit epīs suffraganeis su/
is qꝫ ꝓsecrēt .N. electū in epm
Qualr inde⁹ cōpellat p cen.ec.indirecte.
De epō ad legatū p clericō ꝓcubinario
Qualr epūs remuneret laicos sibi fuietes.
Qualr epūs absens facit aliquē canonicū re
cipi in eccl'a cathedrali.
Qualiter ꝙ clericū incorrigibilē ꝓcedat.
Qualiter ꝓstitutōes synodales executōi de
mandent.
De ꝓstitutiōib⁹ synodalib⁹ registrādis.
De eo q̄ intestat⁹ decessit.
Visitatio ꝙ clericos p archidiac̄.
Ad frēs p̄dicatores deportātes alienū par
rochianū ad sepul.
Compositio int' epm z capitulum.
Cōpositio ꝓfirmat' p apostolicū
Compromissum in arbitros
Contractus mutui
Refutatio pecunie mutuate
Cōtra ptorē z officiales ciuitat' q̄ tenēt ali
quē obsessum in eccl'a.
Refutatio bñficij auctoritate apostolica
Cū metropolitan⁹ vocat ad synodum suos
suffraganeos
De anniuersario dato eccl'e ab epō viuente
De testamento condito
Qualr epūs ꝓstituit ꝓcuratorē ad mutuum
ꝯhendum
Confirmatio beneficij ad instantiam vica/
rij sui.
In eundem modū vel quasi.
Cōfirmatio bñficij auctoritate apl'ica
Qualr epūs cōmittit vices archidiaconor
absoluat clericū ẽm lr̄as penitentiarij dñi
pape.
Forma citatoria auctoritate apl'ica.
Qualr ꝓcedat ꝙ ꝓtumaces cōparere nolē/
tes ẽm auctoritatē apl'icam.
Qualiter epūs cōmittit vices suas archidia
cono in quadā causa ẽm auctoritatez apo/
stolicam.
Qualr epūs scribit dño pape cū appellatū ē
in causa sibi cōmissa.

Explicium capitula archiepoz et epoz.

Incipiūt epistole z probemia super gra/
tūs faciendis.

Primo seq̄t forma specialis lr̄aꝝ citato/
riarū in causa pecuniaria.

Nicolaus mise
ratione diuia vniuersalis bo
noñ. epūs dilecto suo .A. de
.B. Salutē z bñdictionem
Querelā accepim⁹ ad instan
tiā .B. mercatoris ꝓtinentē qꝫ .A. de .B. cā
mutui seu depositi vel alic⁹ ꝛctus. xx. lib. de
narioꝝ monete sibi soluere teneat. et idez di
ctas libras soluere recuset. lz termin⁹ i quo
ipas libras soluere debuit sit elapsus. Quo
circa pñtiū tenore mādam⁹ q̄ten⁹ dicto .A.
ex pte nra dicatis. qꝫ si ita est cū pfato merca
tore amicabiliter se cōponat. vel a receptōe
pñtiū vsq̄ ad .xv. dies quē sibi pemptoriuz
terminū assignamus. coram nobis cōpareat
sup his factur⁹ z receptur⁹ qđ ordo dictaue
rit rōnis. Alioq̄n in dicta cā put iur⁹ fuerit
ꝓcedem⁹. qꝫ si dies cōparitiōis vel litigij in
diem ceciderit feriatam cōpareat in sequē/
ti non feriata. De citatione vero et diei as/
signatione et de his que circa .B. geritis nos
certos per vestras litteras faciatis. Datum
zc.

Seq̄t forma qꝫ rector spoliat clericū suo
prestimonio.

Nicolaus mis. zc. dilecto suo zc. Ac
cedens ad pñtiam nostrā .A. lator p
sentium nobis exposuit ꝙquerēdo.
qꝫ vos quodam suo prestimonio quod se in
dicta eccl'a canonice asserit obtinere aucto
ritate ꝓpria spoliastis. Quocirca mādamus
quatenus si est ita dictum prestimoniū cuz
fructib⁹ inde ꝓceptis restituatis. vel a recep
tione pñtium vsq̄ ad octauū diē quē vobis
pemp. terminū assignam⁹ cōpareat⁹. factu/
ri z recepturi coram nobis vt supra in ꝓxi
mo. qꝫ si dies comparitionis vel litigij. zc.
Datum zc.

Alia citatio in parte generalis z in parte
specialis.

Rectori ecclesie zc. Veniens ad nos
.A. rector de .N. z nobis grauiter est
ꝙquestus qꝫ vos sup quadam pecu
nie q̄ntitate iniuriamini eidem p vžo libito
volūtat⁹. Idcirco vobis .D. q. si est ita sup
p̄missis cū eade amicabiliter componatis.

vel a receptione presentium ꝛc. vt sup. Datum ꝛc.

¶ Alia citatio ꝑ parrochianos denegates soluere iura, decimas, oblatiões. et vlimēta suo rectori.

Jcolaus miſ. ꝛc. dilectis filijs suis parroch. ꝛc. D. ecclesie Johānes rector eiusdē eccl'e nob grauit ꝓquerēdo mōstrauit q̄ vos ꝑ deū ꝛ iusticiā. decimā. oblationes. mortuaria. ꝛ q̄das alia iura sibi soluere denegatis prorſo libito volūtatis. Unde mādam⁹ vobis q̄ten⁹ si est ita eidem de oīb⁹ premissis plenarie rn̄deatis. Alioq̄n vos D. prout nr̄is lr̄is in mandatis tradidimus. canonica monitione p̄missa ad soluendū de premissis per censurā ecclesiasticam cōpellet. Si vero creditis aliqua inſtaz causam hr̄e p quā sibi p̄dicta iura nō debeatis. D. q̄ten⁹ a receptōe p̄nt̄iuz ꝛc. vt ſ.

¶ Alia citatio ꝑ rectorē r̄cipientē ad diuia parrochianos alteri⁹ ecclesie.

Jcola⁹ miſ. ꝛc. dilecto filio suo. F. rectori J. ec. de S. ꝛc. Johānes rector W. ecclesie nobis grauit conquerēdo mōstrauit q̄ vos auctoritate ꝓpria ꝑ deū et iusticiā ꝛ in p̄iudiciū suū nō modi/cū tāq̄ raptor mittēs falcē in messez alienaz parrochianos suos recipit⁊ ad diuia. eisdē etiam ministrādo ecclesiastica sacramenta. Quocirca mandam⁹ vobis quaten⁹ si ita ē eidem de tanta iniuria plenarie satisfacatis. Alioquin a receptiōe presentium ꝛc. vt supra.

¶ Alia citatio ꝑ subditos prauitatē vsurariā exercentes.

Jcola⁹ miſ. ꝛc. mercatori de P. ꝛc. Querelā latoris p̄nt̄iū recepim⁹ cōtinentē q̄ cū ipe vob q̄ndā possessio/nē p certa q̄ntitate pecunie pignori obligasset. vos nō vultis eidem p̄dictam possessionem restituere cum de sorte predicta p fructus redditus ꝛ possessionē ipsi⁹ sitis vt asseritis cōtenti. Unde vobis consulimus ꝛ mandam⁹ quatenus facta computatiōe de his que ex fructibus et redditib⁹ dicte possessionis hactenus recepistis dicto X. prefatam possessionem et quicquid vltra sortem recepistis restituatis. cuz nō deceat seruos xp̄i tāq̄ hereticos vel iudeos alimenta sua acquirere p vsurariā prauitatē. Alioq̄n ꝛc. vt supra.

¶ Citatio in causa matrimoniali quando vir diuertit ab vxore et ꝓtraxit de facto cuz secunda.

Jcolaus miſ. ꝛc. dilecto suo T. rectori ꝛc. Ueniens ad nos B. latrix presentium nobis exposuit conquerendo q̄ cum B. de D. quem suum maritū asserit. et ipsa in facie ecclesie per verba de p̄senti ad inuicem matrimonium contraxissent. Idez Joh. tanq̄ sue salutis immemor diuertit ab eadem ꝛ contraxit matrimoniū cum secunda muliere de facto. cum de iure non possit. Quare petit a nobis B. predicta super premissis fieri iusticie complemētum. Unde mandam⁹ vobis quatenus prefatū B. et aliam cum qua postmodum vt asseritur de facto cōtraxit. auctoritate nostra citetis vt die tali quem eis peremptoriū terminū assignauim⁹ nostro conspectui se presentent. vt inter ipsos quod iustuz fuerit decernatur. Alioquin ꝛc. Mandam⁹ vobis nihilomin⁹ auctoritate predicta q̄ testes q̄s vtraq̄ pars producere voluerit ad suam intentionem probandam ad veniendum ꝛ p̄hibendum coram nobis veritati testimonium per censuram ecclesiasticam cōpellatis Datum ꝛc.

¶ Citatio in cā mr̄imoniali q̄n vir nō vult cohabitare vxori.

Jcolaus miſ. ꝛc. rectori. ꝛc. Ueniens ad nos W. mulier latrix p̄sentium nobis exposuit conquerendo ꝛc. vt in proximo vsq̄ ad contraxit. Unde W. vobis quaten⁹ prefato. D. dicatis si est ita dicte W. tanq̄ vxori legitime cohabitet. et eam maritali affectione pertractet. Alioq̄n ipm auctoritate nr̄a citet⁊ vt die ꝛc vt supra.

¶ Citatio viri i cā mr̄imoniali q̄n emanat ad instantiaz vxoris ꝑ eo q̄ est affinitas inc ipsum et vxorem.

Jcola⁹ miſ. ꝛc. rectori ꝛc. Accedēs ad presentiaz nostram P. mulier latrix p̄sentium nobis insinuauit dicens. q̄ cum ipsa P. ꝛ maritus suus B. per verba de presenti et in facie ecclesie matrimonialiter contraxissent. et postmoduz matrimonio consummato inter ipsos per carnalem copulaz multorum relatōe intellexit q̄ dictus maritus suus consanguineā suaz carnaliter cognouerat anteq̄ ipam P. duceret in vxorē. Quare dicta mulier petijt a

nobis sup B salubriter puideri. Un A. vobis ḡten⁹ pfatū B. maritū suū exhte nra citetis. vt die tali quē sibi ꝛc. Dādantes vobis notario q̄ aut. nra testes ꝙs dicta mulier ꝛc. Alioqn ꝛc.

Citatio in cā mrimoniali eo q̄ vir ꝓpt impotētiā ꝓpetuā nō cognouit vxorez ꝛ sibi p trienniū ꝓtinue cohabitauit.

Icola⁹ mis. ꝛc. dilec. ꝛc. Uenies ad nos R. mulier latrix pntiū nob conquerēdo mōstrauit q̄ cū tu ꝛ ipa in virū ꝛ vxorē publice in ꝓspectu eccle p verba de pnti vos ad inuicē receperitis et iam p triennium insimul cohabitaretis. tu ꝓpt tuaz impotentiā perpetuā sibi nō reddidisti debitū ꝓiugale. licet ipa ḡtum in ea fuerit ad matrimoniū ꝓsumandū daret opē ꝛ operā iurta posse Uez cū eadē mulier publice asserat cora nob q̄ vult esse mater ꝛ filios procreare. Ad. q. tibi die tali quez tibi pemptt. erminū assignam⁹ cora nobis cōparegs vt inte te ꝛ ipam qō iure fuerit decernat. Alioqn ꝛc. q̄ si dies ꝛc. Datū ꝛc.

Alia citatio sup adulterio commisso.

Icola⁹ mis. ꝛc. mulieri ꝛc. Uenies ad nos R. marie⁹ tuus lator pntiuz nobis exposuit ꝙquerēdo viua voce q̄ tu diabolo instigāte tue salutis tāḡ nephandissima femina immemor adulteriuz cōmittendo. maritalē thor nō erubuisti irreuerēter ac turpiter maculare. vtpute cū ꝛ te in thoro ꝓprio solā cū solo inuenerit adiuicē cōmiscētes. Quare nobis hūilit supplicauit vt ꝓpter tantū ꝛ tam graue opprobriū ꝛ enorme delictū te iurta sanctiōes canonicas punirem⁹. petēte a nobis cū instātia vt dignaremur te a sui thori ꝙsortio separare. Quia ꝙ nec ipi nec alicui possum⁹ nec debem⁹ iusticiā denegare. Ad. tibi. q. a receptione pntiū die ꝛc. quē tibi pemp. terminuz assignam⁹ ꝛc. iusticiā factura ꝛ receptura ꝛc. Alioqn ꝛc. Datū ꝛc.

Sententia lata pro matrimonio sepando q̄tum ad cohabitatōez thori occasione adulterij.

In noie dñi Amen. Cū A. de tali loco lator pntiū cora nobis J. mis. ꝛc vxorez suā de adulterio citasset. lite cora nobis inter ipsos legitime ꝓtestata receptis testib⁹ ꝛ eoz dictis in pntia ptiū publicatis attestatōib⁹ ꝛ auditis hincinde ppositis habito ꝓsilio peritoz. Quia dictus A legitime probauit q̄d se in dicta cā obtulit pbaturū. nos in scptis bmōi int pfatos A. ꝛ Ad. vxorē ḡtū ad cohabitatiōez diffinitiuā sniaz diuortij duxim⁹ proferendaz. Lata et lecta fuit hec snia in scriptis in tali loco et tali die. Si vero non probat in scriptis pnūciam⁹ dictam mulierem adulterium minime cōmisisse. et ipsam ex crimine quod ei fasso modo impingit volumus esse saluam.

Sententia diffinitiua lata p mrimonio qn̄ secundū mrimoniū de facto ꝓtū decernit esse nullū.

In noie dñi Amen. Cum Ad. et P mulieres cora nobis N. miseratiōe diuina ꝛc. Ad. sibi in vir peteret adiudicari pro eo q̄ vtraq; dicebat se cū eodez p ꝓba de pnti matrimoniū ꝓtraxisse. lite coram nobis sup B legitime ꝓtestata. preltiro de veritate dicenda abvtraq; parte inramēto receptis testib⁹ ꝛ hincinde eoz attestatiōib⁹ in pntia partiū publicatis. auditis etiā sitio peritoz pfatum Ad. in scptis adiudicamus in virū prefate B. mulieri. mandantes dicto viro vt eidem mulieri legitime cohabitet ꝛ eam maritali affectōe ptractet. decernentes vt inter pfatum Ad. ꝛ P. mulierē nō matrimoniū qō fuit postmodū de facto ꝓtractū sz pot⁹ ꝓcubinatū extitisse. dantes eidem mulieri si sibi placuerit licentiā cum aliq; ꝓtrahendi dño ꝓcedente. Lata in scptis fuit hec snia ꝛ lecta publice die tali et tali loco ꝛc.

Sentētia diuortij int viz ꝛ vxorē ꝓpter impotentiā coeundi.

In nomine domini Amē. Cum E. mulier latrix presentium coram nobis miser. ꝛc. peteret separari a viro suo cui p triennium continue cohabitauit. pro eo q̄ ipsa dicebat eundem virū suū impotentem ad reddendū ei debitum ꝓiugale cum desideret esse mater ꝛ filios ꝓcreare lite coram nobis legitime ꝓtestata. preltita abvtraq; pte de veritate dicenda iuramento receptis testib⁹ et eoz attestationib⁹ diligēter examinatis ꝛ publicatis. auditis i allegādo hincinde propositis habito ꝓsilio peritoz in scptis tulim⁹ snīaz diuortij inter eos dātes vtriq; si eis placuerit cū alijs licētiā ꝓtrahendi. Lata et lecta fuit hec sentētia in scriptis ꝛc.

Forma epistolarum.

Sententia diuortij inter virū z vxorem ꝓpter affinitatem.

In noie dñi Amē. Cū R. mulier cōrā nob J. mīk. zc. peteret se separari a viro suo ꝓ eo q vt ipa dicebat dictus ejus cognouerat carnalit ꝛ sanguinea suā diuinū ꝛ fisset. Lite coram nob zc. Habito cōsilio peritoꝝ diffinitiue pronūciam⁹ in scptis nullū mrimoniū int ipos fuisse de iure ꝛ ctum. Data et lecta zc.

Qualit apostoli ꝓcedūt in cā mrimonia liuel a snia alia interlocutoria.

Sanctissimo in xpo patri z dño. dño D. sacrosancte romane eccle sum mo pontifici J. lz indign⁹ D. epus cū suma reuerētia pedū oscula btōz. Ī causa mrimoniali q int D. viz. exna pte. z E. mulierē ex altera coram nob extitit vētilata ꝓ mulierē snia⁹ tulim⁹ quā iuste credim⁹ eē latā. a quā snia ex pte viri pdicti ad se. ap. extitit appellatū in hūc modū. In noie dñi amē zc. pōnēdo totā appellatōis formā deferētes eidē vestras lras patētes nostro sigillo sigillatas ꝓ apostolis sibi duxim⁹ cōcedēdas. Data zc.

Forma excōicatōis qualiter procedat ꝓ ꝓtumaces nolētes coram iudice cōparere cū ꝓstat de ꝓtumacia.

Johānes mīk. zc. rectori zc. Veniēs ad nos E. lator pntiū nob exposuit dēdo q cū D. de T. p nras lras citaret vt cōpareret coram nob sibi z suis petitiōib⁹ rnsur⁹ ꝓ eo q vt dicebat sup q̄dam re iuriabat eidē. z cui dies. c. p termio pemptoret assignat⁹ q coram nobis cōparere deberet. Et cū dict⁹ lator ipa die cōparuit coraz nob z etiā sequēti petēs a nobis vt ꝓ ipm ad nersarū tāz ꝓ ꝓtumacē ꝓcedere deberem⁹ Dz q nob nō ꝓstat vtz ad ipm citatio nra puenerit D. vob. q. sup ꝑ inq̄rat⁹ diligēti⁹ pitatē. z si inuenerit⁹ ipm citatū fuisse⁹ t asserit denūciet⁹ eū eidē publice excōicatū. quia tim⁹ vinculo innodādū

Qualiter excōmunicat⁹ ꝓpter ꝓtumaciā prestans cautiōez de parēdo iuri refusis sibi expēsis debeat absolui z denūciari absolutus zc.

Johannes mīk. zc. dilecto suo vicario zc. Cū occasiōe zc. questionis q coram nobis int P. et J. ex pte vna. z R. de R. ex altera vertit predict⁹ P. ꝓ nos excōicat⁹ ꝓpter suā ꝓtumaciaz extitisset. Quia vero nunc veniēs prestitit cautionē de parendo iuri et refusit expēn. aduersario dicto Jdeo ipm a snia excōmunicatiōis duxim⁹ absoluendū. Unde mandam⁹ vobis. q. dictū P. in locis in quib⁹ auctoritate nostra denūciastis excommunicatum denūcietis eadem auctoritate publice absolutuz. Datum zc.

Qualiter snia ꝓ mrimonio lata sit executioni mandanda.

Johānes mīk. zc. G. archiepo zc. E. de D. q coram nobis ꝓqrēdo mōstrauit. q cū in causa mrimoniali q coram nobis int ipaz exna pte et J. viz. suū ex altera extitit vētilata. z ꝓ ipa muliere snia⁹ diffinitiuaz tulissem⁹. ipe sibi cohabitare et eā maritali affectiōe tractare recusat. Quocirca vobis i ꝓtute obediētie pcipiēdo D. q. ipm J. monitōe pmissa ad cohabitādum dicte mulieri tāz vxori legitie z eā maritali affectōe tractādū auctoritate nra p censurā ec. cōpellatis. Et nihilomin⁹ D. vobis. q. si snias nostras nolueritis obseruare. eadem autoritate excōicet⁹ eundē. et oēs eidē cōmunicātes auxiliū z ꝯsilium impendentes. Datum zc.

Qualiter epus debeat scribere plat⁹ z vicarijs q̄n vir diuertit ab vxore z est vagabūdus zc.

Diuersis sancte matris eccle plat⁹ et eoꝝ vicarijs ad q̄s pns lra puenerit Jo. mīk. zc. Salutē et sincerā in dño charitatē. Quia E. lator pntiū intuitu diaboli ac eiusdē pfūptuosa temeritate z pfūptōe temeraria duct⁹. ab vxore diuertens eidē cohabitare recusat. z als est vagabūd⁹ p loca discurrēs varia et diuersa. Jdeo rogamus vniuersitatē vraz q̄ten⁹ cū dict⁹ E. inuent⁹ fuerit in ptib⁹ vris ipm ad cohabitādū dicte mulieri tāz vxoꝛi legitie. z eā maritali affectōe tractādū p censurā ec. cōpellatis. Datū zc.

Sētentia lata p cā pecuniaria sup ordinatōe rei de q agit z silr cū in eadē cā re⁹ absoluit ab impetitōe actoris

Johānes mīk. zc. Cū A. de D. peteret centū lib. thuron. ex causa mutui vel depositi vl ex causa alicuius obligatiōis vel alio ꝯctu iusto modo. Tandem coram nobis lite legitime cōtestata zc

receptꝫ testib⁹ ꝛc. Et qz inuenim⁹ ꝙ A. legitime probauit ꝙ se obtulit probatuꝝ dictuꝫ L. ab impetitõe dicti A. duxim⁹ absoluendũ. Datum ꝛc.

¶ Forma qualiter epꝰ quicin⁹ debeat secũ snias sui coepi dimissoria siue commend.

Querẽdo in xpo pri z amico charissimo A. epo venetrano. J. eadẽ miã. ratisboñ. epus Salutẽ z sinceram in dño charitatẽ. Cũ sit iustũ z rõnabile z etiã in sacris canonib⁹ dicat ꝙ malefactores nõ debeãt de sua malicia cõmodum reportare Idcirco graui͂ ꝑdolẽtes significam⁹ T. laicũ in nra dyocesi rapinã z ꝯplures excessus publicos z notorios ꝺ deũ et iusticiam z libertatẽ ecclesiasticam cõmisisse. quẽ nos canonica monitiõe ꝑmissa excõicauim⁹ ꝑpt ꝑfatos excessus z crimina ab eodẽ cõmissa Verũ cũ ipe snias nras vilipẽdens non curet nob z eccl'ie nre satisfacere de tantis iuriũs et excessib⁹ tam cõmissis. Rogã⁹ vos q̃ten⁹ dictas snias nostras publicetis. et faciatis subditis vestris in ecclesiis vre dyocesis publice nũciare dieb⁹ dñicis et festiuis. vt nos ꝙinde vobis ad ꝓsimilia si cõtigerit teneamur.

¶ Ala dimissoria siue cõmẽdatoria ꝑ clericis se ad ptes alias trãsferẽtib⁹

Uniuerꝰ sancte matris eccl'ie prelatꝰ et eoꝝ vicarius. Johãnes miꝰ. ꝛc. salutem et sincerã in dño charitatem. Noueritis N. sacerdotẽ nre dyoceꝭ. ꝙ nos vel ꝙ talem epm de licentia nra ad sacerdotalem ordinẽ fuisse ꝓmotũ. Uerꝝ cũ idem sacerdos ad ptes alias vt asserit ꝑpt necessitatem affectauerit se trãsferre nob bũilit supplicauit. vt ad ꝫ lras dimissorias z licentiã sibi concedere dignaremur. Nos vero ipi⁹ precib⁹ inclinati eidem nõ excõmunicato. nõ suspenso. nec alicui⁹ irregularitatis quã nos sciam⁹ notaꝝ vl nota respso. predictas lras z licentiam duxim⁹ concedendas. quẽ vniuersitati vestre propẽsius cõmendãtes. Rogamus quatenus cum ipsuꝫ ad partes vestras venire cõtigerit ꝓmittatis in susceptis ordinib⁹ in ecclesiis vestris liberaliter ministrare ac diuina officia celebrare. nos autem quantum humana fragilitas nosse sinit vobis de ipso laudabile testimoniũ ꝓhibemus.

¶ Qualiter clerici extranei nõ recipiant in episcopatu sine lris cõmendatoriis

Johãnes miꝰ. ꝛc. dilectꝭ suis A. rectoribꝰ. vicariis. archipresbyteris. ꝓcuratoribꝰ. z ceteris clericis ecclĩarũ arcẽn. ciui. z dyoc. Salutẽ z bñdi. Quia nõnũq̃ ꝯplures sacerdotes z excõicati alii irregularitate. alii infamia notati. alii interdicti et suspẽsi ad ptes alias se trãsferũt absq̃ licentia dyocesani. qõ cedit ad multaꝝ aiaꝝ ꝑiculũ. Idcirco vobis in virtute obediẽtie z sub pena excõicatois ꝓcipiẽdo ꝺ. q. nullos clericos extraneos aliũde veniẽtes i ecclesiis vestris mistrare vel diuina celebrare absq̃ nra speciali licẽtia ꝓmittatis. Alioq̃n tanq̃ inobediẽtes filios vos grauit⁹ puniem⁹.

Datum ꝛc

¶ Ala ꝙ quã ꝓcedit pbr̃o aliũ deveniẽti ꝙ celebret in episcopatu.

Johãnes miꝰ. ꝛc. Uniuersis rectoribus. cõmendatoriis. vicariis. archipresbyteris. et ceteris clericis ꝙ archigeñ. ciuita. et dyoce. constitutis. ad quos ꝓsens lra ꝙuenerit Salutem ꝛc. Uidimus z diligenter inspeximus lrãm reuerendi ꝓis dñi ꝓ. dei gratia Basilien. epi sub hac forma ꝛc. Nos vero prefato pbr̃o licentiaꝫ damus et concedimus ꝙ in vestro dyoc. vel ciuitate vsq̃ ad biennũ tm̃ diuina officia celebrare. ita tñ ꝙ pnias z alia ecclĩastica sacramenta nõ possit ferre. nisi ꝫ sibi iniunctum fuerit ab illis ad̃ quos curam animaꝝ a nobis vl a nostris ꝓdecessoribꝰ receperit. In cui⁹ rei ꝛc

Datum ꝛc.

¶ Ala epi directa ad epum ꝙ ꝓmoueat ad ordines clericos sue dyocesis.

Querẽdo in xpo pri ꝛc. Epus ꝛc. ꝓ Johãne subdyacono nre dyoce. laudabiliter examinatũ. et ad T. eccl'e nostre dyoc. ꝓsentatum paternitatẽ vestrã duxim⁹ ex affectu rogandã. q̃ten⁹ cũ vos ꝓtigerit ordines celebrare. Uel sic. q. si vos contigerit in istis q̃tuor tempib⁹ ꝓximo vẽturis ordines celebrare. ipm ad ordinẽ dyaconat⁹ dignemini ꝓmouere ꝛc.

¶ Ala ordinatois ab epo extraneo

Uniuerꝰ pntes lras ꝛc. Salutez ꝛc. Noueritis nos talez clericum latorem pntium de licentia et ꝙ lras reuerendi patris talis episcopi sue dyoceꝭ ad titulum T. ec. talis dyocesis. ad dyaconatus ordinem ꝓmouisse. In cuius rei ꝛc.

Datum ꝛc.

Forma epistolarum.

Forma lrāz p redēptione captiuoz

Iohānes mīs. zc. Uniuers xpifideli bus p agañ. ciuitatē z dyoc. pstituts bñdi. Qm vt ait apl's. Omnes stabim⁹ ante tribunal xpi recepturi. put vnusq; gesserit in corpe siue bonū fuerit siue malū. oportet nos die missiois extreme miscōie opib⁹ pue nire. ac ea seminare in terris q̄ reddēte dño cum multiplicato fructu recolligere possu/ mus in celis. firmā spem fiduciāq; tenētes. Qm q̄ parce seminat. parce metet. z q̄ semi/ nat in bñdictōib⁹ de bñdictōib⁹ metet vitaz eternam. Uel aliud facias prohemium.

Eterni patris filius dñs nr ihs xps cui ipe p̄ omniū viuoz z mortuoz iudiciū tradit cum sederit in solio maiestatis fm opa sua cuilibet redditur⁹. de opib⁹ misericordie sic ipe testat pcipue disceptabit. z quēadmodū pro opib⁹ pietatis bonis gl'e regnum pfert regna detrudet. vbi est ignis inextinguibil' diabolis cum ei⁹ angelis pparat⁹. Qū igit Maria latrix pītium habebat quendā vi rū scz suū petrū noie apud S. locū i terra sarracenoz captiuitate detentū. z ipse capti uus pro redemptiōe sua centū libras T. do mino suo soluere teneat. z nō habeat vñ di/ ctam pecuniam soluere possit. nisi auxilio z elemosynis xpifideliū adiuuet. Uniuersita tē vām rogates monem⁹ et in dño exborta mur Quaten⁹ de bonis a deo vob collatis eide mulieri ad redimendu de captiuitate dicti virū suū pias elemosynas z grata ca/ ritatis subsidia erogetis. vt p hec z alia bo/ na q̄ dño inspirāte feceritis. ad eterne felici tatis possitis gaudia puenire. Nos enim ō nipotentis dei misciōia z btōz apostoloz petri z pauli auctoritate. z ea quā nob do/ minus indulsit ptāte pfisi omnib⁹ pe penitē tib⁹ z confessis q̄ eidem mulieri ad extraben/ dum virū suū de captiuitate pdicta manus porrexerint adiutrices. xl. dies de iniuncta sibi penitentia legitime misericorditer rela xam⁹ pītib⁹ post biennū minime valituris Datum zc.

Forma lrāz p recolligēdis elemosynis ad op⁹ hospitaliū z pioz locoz.

Iohannes mīs. zc. Uniuersis xpifi delib⁹. zc. Qm vt ait apl's. Omnes stabim⁹ zc. vel Eterni pris zc. Cum igit tale hospitale die noctuq; recipiat infir mos debiles paupes z egenos. a q̄busc̄q; xpianoz partib⁹ veniētes. z cis put ipi⁹ bo/ spitalis facultates supperunt necessaria ad/ ministret. vniuersitatem vestram zc. vt sup̄ pmoz. zc.

Forma lrāz p quā epus cōmendat nun cios pro recolligēdis elemosynis a rectori/ bus sue dyoces.

Iohānes mīs. zc. dilectis suis z c. A rectoribus. cōmēdatoribus. vicarijs. ar chipsbyteris. z ceteris clericis eccle siaz agañ. ciuitatz z dyoc. Salutē z benedi. Cum latores pītium ad petendū colligen dū z recipiendū elemosynas a xpifidelibus ad opus talis hospitalis sint speciales nū/ cij deputati. vniuersitatē vestram rogam⁹ et in virtute obedientie precipiēdo Ō. q. cum dictos nūcios ad ecclesias vestras ve/ nire pcigerit ipsos pro honore et reuerētia sancte romane ecclesie. Cuius priuilegijs z indulgentijs ad petenduz z recolligēdum elemosynas talis hospitalis sive eius nūcij vberrime fulciti sunt et dotati. benigne ac caritatiue recipiatis. inducentes prochia/ nos vestros pīs exhortatiōib⁹ vt eis porri/ gant subsidiū charitatis. et ipis nūcijs idul gētias z priuilegia papalia exponere pmitta tis. Sciētes q̄ vos xpt obediētiā laudabi/ mus. z xpt inobediētiā grauiter puniemus. Datum zc.

Forma lrāz p fabricatiōe pontium.

Iohānes mīs. zc. Qm vt ait apl's. vl' Eterni pris zc. Cū igit tali loco su/ per fluuio qō taliter nūcupat vbi i hiemali tpe xpt inundatōes aquaz q̄plures fuerūt mortui xpiani. alij vo fluctib⁹ exposi ti sarcinulas z alias res suas irrecupabiliter amiserūt. quidam pons sit valde necessari⁹ q̄ transeuntib⁹ hincinde zc. Uniuersis zc. vt supra.

Alie p fabricis ecclesiaz.

Iohānes mīs. zc. Uniuers xpifide/ libz zc. Splendor paterne gl'e q̄ suā mūdū illuminat ineffabili claritate pia vota fideliū de clemētia maiestatis ipi⁹ spectātiū tūc pcipue benigno fauore pseq̄t cū deuota ipoz būilitas sctōz pcib⁹ z meri tis adiuuat. Cū igit talis eccl'a nre dyoce. i honore dei z ei⁹ genitricis z sancti N. de no uo incipiat fabricari. z nō possit absq; fide/ liū auxilio z psilio psummari. vniuersitatez vestraz zc. vt ō. Jn fine psueuit aliq̄n poni

bmõi clausula. Preterea ratas z gratas habebim⁹ indulgẽtias q̃s ceteri archiepi z epi nr̃is subditis dicto opi bñfaciẽtib⁹ duxerũt acten⁹ pcedẽdas. Datũ zc.

¶ Forma lr̃e pmo. ei⁹ q̃ de sarracenica pfidia vel iudaica sũpsit originẽ z ad fidem catholicã est puersus.

Iohãnes mis. zc. vniuers̃ xpifidelib⁹ p anageñ. ciuitatẽ z dyocesim zc. Eterni p̃is fil⁹. zc. vt s. Cũ Jo. et R. vtor sua latores p̃ntiũ diuĩo illuminati spũ q̃ fugat tenebras errores. iudaice cecitatis pfidia derelicta ad xp̃m deũ verum lumen penit⁹ sint puersi z sacri fontis liquore diuina gr̃a insigniti. nihil secum pter nuda corpa deportãtes. z q̃si modo geniti ifãtes lac pcupiscentes dulcedinis. Sic cũ et ipsi instructõe fidei emolimẽto xp̃icr fideliũ indigeãt auxilio z fauore Vniuersitatẽ vestrã rogam⁹. vt sup. q̃ten⁹ de bonis a deo zc. ne xp̃e defectũ necessarior in opprobriũ xp̃iane religiõis qõ absit ad pristine cecitatis errorẽ redire tanq̃ canis ad vomitum cõpellãtur. Nos de omnipotentis dei miscõia zc. Datum zc.

¶ Forma lr̃e q̃ñ auctoritate dñi pape dispensat cũ scolari sup defectu natalium contracto zc.

Vniuers̃ p̃tes lr̃as zc. Noueritz nos sũmi põtificis in hũc modũ lr̃as recepisse J. zc. Nos po psiderat⁹ vniuers̃ circũstantijs diligẽter i dicto rescpto apl'ico ptẽtis ipum A scolarẽ de idoneitate psone. litteratura. z puersatõe z vita ipi⁹ examinanduz dux̃im⁹. put nobis in dicto rescpto apl'ico est iniũctũ. Et q̃ eundẽ cõperentis litterature idoneũ z al's puersatõnis z vite pspicuũ inuenim⁹. cũ eodẽ auctoritate dñi pape q̃ fungimur in hac pte q̃ ad oẽs ordines pmoueri z ecclesiasticũ bñficium. Etiã si curã aiar̃ habeat obtinere valeat dispẽsam⁹. ita q̃ sicut onus z cura bñficij req̃ sierint se faciat statutis tpib⁹ ad ordies pmoueri z residentiã faciat in eadẽ psonalẽ. In cui⁹ rei zc.

¶ Qualit' epus auctoritate dñi pape penitẽtiarij dispensat cũ clerico sup irregularitate õcta p pcubinatũ.

Vniuers̃ zc. Noueritz nos religiosos viros dñi pape penitẽtiarios r̃cepisse lr̃as in hac forma. Venerabil' penitẽtiarij zc. Verũ q̃ recepta sufficiẽti cautione a dicto p̃sbytero q̃ in domo xp̃iã nec aliena pcubinã de cetero nõ retinebit. eo q̃ ab officio suspẽso ad tps put vidim⁹ expedire eũ dẽ p̃sbyterũ a sntia excõicatõis qua erat astrict⁹ tenebat xp̃e pcubinã auctoritate predicta lr̃a absoluim⁹. z cum eodẽ sup irregularitate õcta duxim⁹ dispensandũ Jn cuius rei zc.

¶ Qñ epus vocat ad synodum clericos sue dyocesis.

Iohannes mis. Vniuers̃ A. p̃bitero archip̃sbyteris p̃curatorib⁹ z capellanis eccl̃ar̃ pariensiũ. ciuita. z dyocesis. Salutẽ z bñdi. Cũ nos accedem⁹ die ceris. primo vẽturo synodũ disponẽte dño apud A. celebrare. Vob in virtute obedientie z sub pena suspẽsionis officior z beneficior. q̃ten⁹ ad eandez synodũ die supius assignata sine mora z dispẽdio accedat⁹. ita q̃ null⁹ aliquã cãz excusatõis prẽdar Volum⁹ etiã z mãdam⁹ q̃ten⁹ in q̃libet eccl'a remanet vn⁹ p̃sbyter tm̃ q̃ interim celebret diuina cũ vno fuiente z pl'o amministret ecclesia stica sacramenta. Alioq̃n noueritis q̃ vos nõ venientes officijs z beneficijs duximus suspendendos. dummodo impediti aliqua probabili causa et rationabili non existant. Datum zc.

¶ Qñ epus pcedit õ clericos onn veniẽtes ad synodum.

Iohãnes mis. zc. vicario vl' archip̃sbytero loci J. salutẽ et bñdi. Quia D. rector F. eccle nõ venit ad synodũ quã nup in A. duxim⁹ celebrandũ. nec alias p lr̃as vl' p nũciũ se legitime excusauit ipm ab officio z bñficio duxim⁹ suspendendum. Mãdãtes vob q̃ten⁹ inhibeatz sub pẽa excõicatõis prochianis dicte eccle q̃ eidez nihil p̃soluãt de iuribus dicte eccle. z vob de oib⁹ rñdeãt z intẽdãt quecr̃ recipiẽt. Etiaz z ad vos mãdatũ nostr̃ ec. q̃z ipaz z omnia iura ecclesiastica ipsi⁹ z ornamẽta fideliter custodiatis zc. Datũ zc.

¶ Qualiter epus excuset aliquem de synodo.

Iohãnes mis. zc. dilecto suo D. rectori ec. C. Salutẽ et bñ. Recepimus vr̃as lr̃as p̃tinentes q̃ cũ vos q̃dã instãti z vrgẽti necessitate ipediti ad synodũ nostr̃ nõ posset⁹ absq̃ graui dãno et scãdalo interesse vos habeam⁹ a dicta synodo excusatũ. Nos vero vestris iustis p̃cibus

Forma epistolarum.

paterna solicitudine inclinati vos habebimus hac p̄vice a p̄fata synodo excusatū dū modo aliquē procuratorē p̄stituat̄ q̄ vice ꝛ noie ꝙ recipiet ꝛ acceptet ea q̄ in dicta synodo p nos extiterint ordinata.

Qualiter eps vocat clericos sue dyoces ad ordines suscipiendū

Dhānes mis. ꝛc. dilecto suo archipbō X. Salutem. ꝛc. Noverit̄ q̄ nos auxiliante dño in ist̄ q̄tuor tpibus p̄mo vener̄ intēdim⁹ apō D. ordies celebrare. Vñ D. vob q. ꝙocet̄ coꝝ vob reꝯ ordib cōmēdatorib et ceter̄ eccl'ar clericis bñficiat̄ ꝛ ill' q̄ ad ordinē sūt p̄mouēdi ex p̄te nr̄a sub pena officior ꝛ bñficior iniūgatis eisdē vt p̄dicta die apō talē locum absq̄ more dispēdio accedāt a nob ordies q̄s on⁹ bñficior eoꝝdem req̄rit suscepturi. alioq̄n nō venientes ab officijs ꝛ bñficijs duxim⁹ suspendendos.

Ala ordinatiōis ab ep̄o suo.

Dhānes mis. ꝛc. Univers̄ ꝛc. salutē ꝛc. Noverit̄ nos A. clericū B. eccl'e talis loci nr̄e dyoces latorē p̄nt̄ium ad dyaconat⁹ ordinē statuto tpe p̄mouisse. In cui⁹ rei ꝛc.

Vñ eps excusat aliquē ab ordinib suscipiendis.

Dhan. mis. ꝛc. dilecto suo R. rectori. Quia nob significast̄ q̄ vigente q̄dā ineuitabili necessitate ad p̄sens nō poterat̄ ad nos tali die accedere a nob ordines suscepturi. nos rogando q̄ vos ad p̄fis haberem⁹ a susceptōe p̄dictor ordinuꝫ excusatos. nos ꝙ vr̄is p̄cib inclinati a susceptōe p̄dictor ordinū excusam⁹. has vob lras nr̄o sigillo munitas in testimoniū ꝓcedētes. Datū ꝛc.

De inuētario faciēdo i eccl'a vacante

Dhā. mis. ꝛc. dilecto suo D. archipbō talis loci ꝛc. Relatōe plurimorū itelleꝝim⁹ q̄ E bone memorie tal' rector tal' eccl'e est viā vniuerse carnis ingress⁹. Quocirca D. vobis. q. visis lr̄is absq̄ mora ac dispēdio ad dictā eccl'az vos p̄sonaliter accedētes faciatis fieri inuētariū de oib rebus ip̄i⁹ eccl'e tā mobilib q̄ imobilib a mobilib q̄ i spualib a licui sacerdoti fideli et idoneo cōmēdet̄ q̄ ip̄az eccl'az custodiat. ꝛ oēs res et bn̄ ꝛ fidelit̄ q̄usq̄ dicte eccl'ie sit p̄uisū Datum ꝛc.

Qual'r eps patronis scribere debeat q̄ p̄sentēt se ad eccl'iā vacantē.

Dhānes mis. ꝛc. Univers̄ patronis heredib parrochianis. ac illis q̄ ius habent p̄sentādi ad eccl'iaz Salutē et bn̄di. Cū eccl'a talis vacet ad p̄sens p mortē D. bone memorie q̄ndā rectoris eccl'ie memorate. D. vobis. q. die tali vos nr̄o ꝓspectui p̄tetis vt eadē die nobis aliquā litteratā p̄sonam ꝛ idoneam in rectorem ad dictam eccl'iam simul et ꝙcorditer p̄tetis. Alioq̄n nos dicte eccl'ie de rectore put de iure fuerit curabimus p̄uidere. Datum. ꝛc.

Qual'r eps p̄stituat rectorē ad p̄tatiōez patronoꝝ.

Dhā. mis. ꝛc Univers̄ p̄rochianis vl' dilect̄ suis clericis portionarijs talis eccl'e. Salutē ꝛ bn̄di. Noveritis q̄ nos ad p̄tatiōez S. regis patroni vl' ad p̄tatiōez patronoꝝ eiusdē eccl'e clericū latorē p̄nt̄iū. quē de litteratura ꝛ idoneitate p̄sone ac vita ꝛ ꝙuersatōe ip̄i⁹ multipliciter cōmendam⁹. instituim⁹ rectorē in eccl'ia memorata. Ita tū q̄ p istā p̄tatiōez patronis alijs si q̄ sunt nullū in posteꝝ p̄iudiciuꝫ generet̄. Et si requiret onus bñficij sic se faciat statutis tpib ad oēs ordines p̄moueri. Alioq̄n hmōi gr̄a q̄ bñficiū ip̄m habet nullius penitus sit momēti. Idem vero nobis ad sancta dei euāgelia coꝝpalit̄ p̄stitit iuramentū q̄ nobis ꝛ successorib nr̄is canonice intrātib obedientiā ꝛ reuerentiā exhibebit. ꝛ q̄ nobis ꝛ ip̄i eccl'e vliboñ. p̄soluet integre iura nr̄a ꝛ q̄ snias nr̄as ꝛ vicariorum nostroꝝ. ꝛ statuta synodalia obseruabit Et q̄ in dicta eccl'a residētiā faciat p̄sonalē. nisi de licētia nr̄a ꝛ successoꝝ nostroꝝ fuerit aliq̄n excusat⁹. ꝛ q̄ oīa iura ip̄i⁹ eccl'e p viribus iam deposcet. Vñ D. vobis. q. eidem rectori vr̄o obedientiā ꝛ reuerentiā exhibētes. sibi de iuribus dicte eccl'ie plenarie respondeatis. Et q̄ ipe vos p iuribus dicte eccl'ie cōpellere possit. sibi p p̄tez plenariā ꝓcedim⁹ p̄tātem. et sententias quas ipsi pro iuribus dicte eccl'ie rite tulerit. in rebelles nos ratas habebimus atq̄ firmas. ꝛ eas faciem⁹ auctorante domino vsq̄ ad condignam satisfactionem inuiolabiliter obseruari. Datuꝫ ꝛc.

Qual'r eps cōmendat eccl'iā cū cōmendatos facit fructus.

Consimilis lra fiat de cõmendanda eccl'a cũ cõmendatos facit fructus suos. excepto q̃ nõ dicat instituim⁹ sed commendamus. Et vbi ōr obediatis tanq̃ rectori ꝛc. scribatur tanq̃ commẽdatori.

Cõcessio cõmendatori p epm et suũ vicarium facta.

Johãnes mis. ꝛc. Uniuersis parrochianis ꝛc. Noueritꝫ nos a nr̃o vicario recepisse lras sub hac forma. Petrus de N. ꝛc. nos pdict⁹ epus cõmendatorem pdictum p subscriptũ vicariũ approbãtes eũdẽ instituim⁹ in eadẽ eccia curã et admistratoꝝ eiusdẽ eccie sibi in spũalib⁹ et tpalib⁹ procedẽtes. ita tñ q̃ ex hmõi processiõe patronis alijs si q̃ sunt nullũ in posterũ p̃iudiciũ generet ei dem. Insup rectori p̃cipiendo mandantes quatenꝰ infra tps p̃stitutiones et canones diffinitũ faciat ad omnes ordines promoueri. et in ipsa faciat residentiã psonalez. Datum ꝛc.

Qualr eccl'a cõmendat ad tps.

Johãnes mis. ꝛc. Cũ dicta ecclesia vacet ad pñs et expediat q̃ interim oia bona et ornamẽta ip⁹ nõ pereãt sz poti⁹ obseruent. Nos eĩ eccl'e pdicte et bonis ip⁹ cõpatiẽtes ipaz eccias et bona tam spũalia q̃ mũdana tali pbro latori pñtium quousq̃ eidem ecclesie de rectore prouidea tur pñtib⁹ cõmendamus. Unde mandam⁹ quatenꝰ eidez pbro de omnib⁹ iuribus dicte ecclesie respondere curetis. et q̃ ipse pro iuribus dicte ecclesie vos compescere possit sibi per presentes plenariaz concedimus potestatem.

Confirmatio portionarij in ecclesia vacante.

Johannes mis. ꝛc. dilecto suo clerico eccl'ie nr̃e dyoc. Salutẽ et bñdi. Collatiõnez portiõis cũ p̃stimoñs sup decimis taliũ prochianoꝝ eccie talis q̃ vacauerat p mortẽ N. q̃ndã portionarij dicte eccie tibi factã i dicta eccia p discretũ virũ N. rectorẽ gratã et ratã hñtes ipaz auctoritate nostra salua põtificali tertia cõfirmam⁹. In cui⁹ rei ꝛc.

Cõfirmatio p̃stimoñ tantũ.

Johãnes mis. ꝛc. vt sup̃ pria collatione p̃stimoñ. s. decimas taliũ parrochianoꝝ tal'e eccie tibi factã in dicta eccl'a p discretũ viz ꝛc, vt i primo. Si ꝙ datur prestimoniũ de mensa rectoris in certa pecunie q̃ntitate. nõ scribatur salua tertia põtificali ꝛc.

Cõfirmatio generaliũ causaꝝ.

Johãnes mis. ꝛc. dilecto suo N. rectori N. eccie. Salutẽ et bñdi. Uniuersitatem causaꝝ quas in ciuitate L. vl' in tali castro occurrere ꝓtigerit vobis auctoritate nostra totaliter cõmittimus audiendam. et eam fine canonico terminãdã faciendo quod decreueritis auctoritate nostra p censurã ecclesiasticã firmiter obseruari. Testes aũt qui fuerint nominati preterq̃ de crimine si se gr̃a odio vel timore subtraxerint. cẽsura ecclesiastica simili auctori tate nostra cogatis veritati testimoniũ perhibere.

Commissio specialis

Johãnes mis. ꝛc. Causam q̃ vertit inter N. mercatorẽ ex vna pte. et N. de L. ex altera sup quadaz pecunie quantitate vobis cõmittim⁹ audiendam. et eam fine canonico terminandã faciẽdo q̃d decreueritis.

Cõmissio in cã m̃rimoñ tm̃.

Johã. mis. ꝛc. Causaꝝ matrimoniale q̃ vertit inẽ N. viz ex vna pte. et N. mulierẽ ex altera vob cõmittim⁹ audiẽdã q̃uscq̃ ad nos eã duxerim⁹ reuocãdã. vel alit nihilomin⁹ diffinitiuã sniaz nob reꝛuãtes. faciẽdo ꝛc.

Alia cõmissio in causa matrimoñ

Johan. mis. ꝛc. In cã matrimoniali q̃ coꝛã nobis inter N. ex vna pte. et N. ex altera ventilat. vobis recepti onẽ testiũ tm̃ duxim⁹ cõmittẽdã. Mãdantes vobis. q. receptis testib⁹ nobis attestatoꝝ p publicã manũ scptas et vro sigillo iterclu sas p certum nũciũ trãsmittat⁹. assignando partib⁹ ꝛc.

Reuocatio cõmissionis.

Johannes mis. ꝛc. N. dilecto. N. ꝛc. Causa q̃ inẽ N. ex vna parte. et N. de N. ex altera coram nobis ex delegatione nostra sup tali reꝛtitur ad nos totaliter reuocam⁹. Mãdantes vobis q̃tenus ordinationẽ processus et q̃ coꝛã vobis confecta fuerũt nobis per partes sine more dispendio et occasione aliqua destinetis. Datum ꝛc.

Forma lr̃e de ꝓfirmatione portionis tẽporis vacantis. et collatio ipsius est ad

epscopum denoluta.

Querint vniuersi pntes lras inspecturi q cū nos mik. xc. ad talē eccle siā nr̄e dyocek cā visitatiōis z correctionis psonaliter accederem⁹. cōperim⁹ q q̄dā portio in ipa eccl'a tanto tpe vacauerit q collatio ipi⁹ portiōis de iure pstitution sūmi pōtificis ad nos erat totalit devoluta nos ꝙ deū habētes p oculis ipaz portiōez tali clerico de R. latori pntiū duxim⁹ pferē dā. In cui⁹ rei xc.

Ñ possessio dak alicui i emphiteothico cōtractu.

Jcolaus mik. xc. dilect⁹ suis S z S clerici tal' eccie s tali loco nr̄e dyoc. Quia nobis significastis q q̄ndam hereditatē cōmunē ad collatiōez pdictā spectantē q est in tali loco insimul habit. pside ratiōe q ꝙ vobis sit inutilis. cui mercatori in emphiteothico ꝛctu dare decreuist⁹ pro certa annua pensiōe pdicte eccl'e psoluēda. pprietate nihilomin⁹ pdicte eccl'e reknata et vos nobis sub debito iuramēto retulist⁹ q hmōi ꝛct⁹ cedebat in vtilitatē eccl'e memorate. z q eadem eccl'esia ꝓpter p nullam incurrebat lesionē. Nos aūt dictū ꝓtractū gratū et ratū habentes ad p vobis pstabimus nostrū ꝓsensum pariter et assensum. In cuius rei xc.

Forma ꝓfirmatōis inter rectorē z clericos facta.

Querint vniuersi pntes lras inspecturi q N. mik. xc. vidim⁹ diligent inspexim⁹ q̄ndā lraz diuisiōis inter A. rectorē eccie tal' de tali loco ex vna pte. z clericos portionarios eiusdem eccie ex altera facte. cui⁹ tenor talis est xc. Nos vero ꝺa dictā diuisionē licite et sine alic⁹ prauitatis excessu ad vtilitatem ecclesie et rectoris ac clericoꝝ pdictoꝝ inuenim⁹ esse factā auctoritate nostra duxim⁹ confirmādaz In cui⁹ rei xc.

Qualr pcedak ꝓtra clericos q̄ veniunt ꝛ diuisionem.

Jcolaus mik. xc. dilecto suo A. archipbro xc. Grauē querelā clericorū portionariorꝝ tal' eccie accepim⁹ ptinentē q rector ipi⁹ eccie ꝓpria auctoritate ordinatōz diuisionis infringere nitit. q inter eos auctoritate nr̄a extitit ꝓfirmata. Quocirca D. vobis. q. pfatos clericos sup ordinatiōe hmōi nō permittatis inquietari a rectore pdicto. vel aliq̄ alio molestari. ꝓtradictores z rebelles eadē auctoritate p censurā ecclesiasticā cōpellēdo Nec si int' pfatos rectorē z clericos aliq̄ occasio alic⁹ ordinationis de nouo emerserit ipaz audietes et eā fine canonico terminet⁹. Q si forte dictam cām nō poteritis ꝓcordia vel iudicio terminare. dictā cām instructā ad examen nostri iudicij trāsmittatis.

Qualr eps cōpellat rectorē z clericos vt administrent scolari fructus sue portiōis.

Jcolaus mik. xc. dilectis suis rectori z clericis talis eccl'e Veniens ad nos V. scolaris socius vester nobis humiliter supplicauit q vos auctoritate nostra pro vestris excessibus denunciaremus excōmunicatos publice faciendo nunciari in ecclesijs dicti castri coram fideli pplo diebus dñicis et festiuis eo q eidem fruct⁹ portionis sue dedignamini in studio mīstrare. Unde in virtute obedientie et sub pena excōmunicationis vobis pcipiendo. D. q. eidem de sue portōis fructibus solicite ministret⁹ q studēs feruēt⁹ ad scie metā queniat vt poptat.

Qualiter episcopus defendit ab exactionibus z seruit. scolarem promot. ad ordies maiores.

Johannes mik. xc. Uniuerꝭ archipbris. rectoribꝫ. cōmendatoribus. et ceteris clericis F. ciuitat⁹ z dyoc Salutem xc. Cum nos monitōe premissa pretorem et anazilles talis ecclesie excōmunicauerimus z excōmunicatos publice faceremus nūciari ꝓpter suos excessus notorios et manifestos pro eo q a nobis moniti nō pmiserūt promotū ad maiores ordies q̄ cum virgine matrimonialiter ꝛxit gaudere ꝓuilegio clericali. imo ipm ad ꝓtribuēdū cum laicis in angaria z exactionibꝫ secularibus cōpulerūt z snias nostras vilipendentes nō curauerūt aliquaten⁹ obseruare in p iudicium et ꝓtemptū nō modicū ecclesiastice libertatis. Dignum est siquidem q aliq̄s ex sua malicia cōmoduz nō reportet. Et cū dicak nil eim humilitas videret, pdesse hūilibus si ꝓtempt⁹ cōtumacibꝫ nō obesset. Nolentes itaq̄ q tanta iniquitas transeat impunita. nec tanta detur actio in censoribus malignandi. D. vobis. q. dictos pretorem et anazilles et alios auctoritate nostra pulsatis campanis et accensis cādelis publice

in ecclesijs vrīs denūcietis excōicatos die/
bus dñicis et festiuis q̄sq; de tantis iniu/
rijs factis eccl'e satisfaciat cōpetēter z ipsos
faciatis penit⁹ excōmunicatos ab omnibus
artius euitari. eadē auctoritate oīm̄ sibi cō
municantes vel parātes p̄silīū z auxilīū vel
fauorem.

¶ Carta quitatōis illoz q̄ bona ep̄i recipi
unt z expendūt.

Uniuers pñtes lrās inspecturis. N.
mis. zc. Noueris q̄ die tali i loco ta
li recepim⁹ cōputatōz a seruiēte no/
stro de oīmib⁹ q̄ de nobis et mādato nostro
vsq; ad pñtem diē recepit. tenuit soluit z ex
pēdit. q̄ de omnib⁹ receptis expensis et so/
lutis nobis bonā et iustam reddidit ratio/
nem. ꝓpter quod ip̄m ad reddendā nobis z
successoribus nostris rationem dam⁹ p̄ libe/
ro z quieto.

¶ Alia lr̄a quitatiōis q̄n aliq̄d remanet ad
soluendū.

Nouerint vniuersi pñtem paginā in
specturi q̄ nos S. mis. zc. die tali
z loco recepim⁹ cōputatōez a F. ser/
uiēte nr̄o latore pñtiū de omnib⁹ q̄ de nob
z mādato nr̄o vsq; ad pñtem diē recepit. te
nuit soluit z expendit. q̄ de oīmib⁹ cōputat;
remāserit ad soluēdū nob. xx. lib. tñ. z x. mo/
dia frumēti. De alijs ꝓ exceptis solutis ex
pēsis nobis reddidit bonā et iustā ratōz zc.
vt supra.

¶ Quando episcopus vadit ad visitanduz
dyoce.

Nicolaus mis. zc. dilecto suo T. re/
ctori vel cōmendatori seu ꝓcurato/
ri talis eccl'e Salutē. Noueritis q̄
nos dante dño die tali erim⁹ in vra eccl'esia
z eā intēdim⁹ visitare. Vñ D. vob. q. ꝓpa/
retis ad recipiēdū nos hilariter z benigne.
z ad mīstrādū nob ibidē ꝓcuratiōez nostrā
Significantes parrochianis vrīs q̄ nos
vbi erimus illa die. et q̄ illi si necesse fuerit
a nobis eccl'esiastica recipiant sacramenta.
Datum zc.

¶ Lra cōpulsiua q̄ rector faciat in eccl'ia re
sidentiā p̄sonalem zc.

Johānes mis. zc. dilect. A. suo B. re
ctori eccl'ie Salutē zc. Quia dignū
z iustū q̄ eccl'a a iusto sui p̄lati serui
tio nō fraudet. q; ab eadē suscipit alimenta.
Hiq̄dez p certo cōperim⁹ q̄ vos ℈ deum z
canonicas sanctiones dictā eccl'iaz a longis
tp̄ib⁹ tāq; spōsaz repudiatā p derelicta ha/
bētes cū p obsequentiā vraz in spūalib⁹ et
tp̄alib⁹ fere penit⁹ est elapsa. nō curatis ꝓut
de iure tenemini accedere ad eandez. et sibi
cū officijs vel alijs deseruire. Ncq; cū tanta
vraz desidiā z negligentiaz p̄spicere oculis
cōniuentib⁹ non possum⁹ nec debeam⁹ sub
dissimulatiōe de cetero sustinere monētes.
D. vobis in ꝑtute obediētie q̄ten⁹ ab hinc
ad dies octo ad p̄fatā eccl'az accedentes. fa
cturi quod ordo exigit in eadem residentiā
p̄sonalē. ita q̄ p̄nūtia vra ipsam faciat ꝓsola/
tā. Alioq̄n patronis et heredib⁹ p̄fate ec/
cl'ie nostris dabim⁹ litteras in mandatis q̄
nobis p̄sentent p̄sonā idoneā ad eccl'am me/
morat̄.

¶ Qual'r epus dispēsat cū aliq̄ q̄ possit duo
bñficia retinere.

Johannes mis. zc. portionario zc.
Cōsideratis tue p̄sone meritis ac in
dustria. Quapter tuis meritis exi/
gentibus paterna solicitudine te in nostris
amplectamur visceribus charitat; quā etiaz
benigno fauore p̄sequi affectam⁹. Volum⁹ q̄
vt cū portiōe quā i dicta eccl'a obtines poz
tionē quē tibi in tali eccl'a de tali loco cano
nice est collata. insimul possis hēre ac licite
retinere tecum auctoritate ordinaria dispē
samus cōstitutione seu ꝓsuetudine non ob
stante.

¶ Qual'r epus excuset aliquē ad tp̄s a resid̄
tia in eccl'a facienda.

Johānes mis. zc. dilecto suo F. re/
ctori. Quia nob vrīs lr̄is significa/
stis q̄ ℈plurimū expediebat ex cau
sa ineuitabili et necessario sup q̄busdā reb⁹
vrīs ꝓcurādis ad breue temp⁹ ad ptes aliat
vos trāsferre. z q̄ interim excusem⁹ a resid̄
tia in dicta eccl'a faciēda vsq; ad bienniū ex
cusem⁹. Ita q̄ p absentiā vraz bmōi penā ca
nonicā nō incurratis dūmodo aliquē fide
lē ꝓcuratorē in dicta causa ꝓstituatis q̄ i ea
dem eccl'ia spūalia z tp̄alia administret. In
cui⁹ zc.

¶ Qual'r epus publicare z significare debe/
at con. ec.

Uniuers pñtē lrāz inspectur;. Joh̄
nes mis. zc. Noueritis q̄ disponente
dño talem eccl'az de tali loco ad ho
norē dei z gloriose virginis matris Marie z
sancti N. intendim⁹ cōsecrare. nos de oīm̄
potentis dei misericordia et beatoz ap̄lōz

Petri z pauli auctoritate. z ea quā dñs indulsit ptāte ꝓfessis oibꝫ z ꝑe penitētibꝫ ꝓfisi q̄ ad dedicatiōez dicte eccie cā deuotōis et oīōis ꝙuenirēt vnū annū z q̄draginta dies de iniūcta sibi penitētia legitime misericoꝛditer relaram⁹

¶ De anniuersario dedicatōis ecclesie eiusdem.

Quiuersꝫ xpifidelibꝫ ad q̄s pītes lre ꝙuenerint. Johānes mis. splendoꝛ paterne gl'e ꝛc. vt s. Quia ꝑe legit i sacris scpturis q̄ nō locus hominē. sed hō locū sanctificare bonis opibꝫ cōsueuit ꝓpter hꝑs z religiosis. nō ꝓpter loca sꝫ ꝓpter diuini cultus seruitiū z reuerentiā saluatoꝛis nr̄i z omniū nos debem⁹ esse fauorabiles et benigni. Cum aūt ad honoꝛē et reuerentiam saluatoꝛis nostri z genitricis ipi⁹ talez ecclesiam de tali loco duximus ꝓsecrandā. z cultus diuinus non debeat minui sed augeri. nos de oīnipotentis dei miseꝛia z beatoꝛū ꝛc. vt s. oibꝫ ꝑe penitentibꝫ z ꝓfessis q̄ ad dictam ecclesiam quolibet anno in die ipsius anniuersarij causa deuotionis et oratiōnis ꝙenerint quadraginta dies de iniūcta sibi penitentia legitime misericoꝛditer relaxamus.

¶ De viduis et pupillis et oꝛphanis defendendis.

Excellentissimo dño. dño F. dei gr̄a illustri regi cecilie ꝛc. S. miser. ꝛc. Salutē coꝛpis et anime cū oīni reuerētia et honoꝛe. Accedēs ad pītiā nr̄ām B. vidua latrix pītium nō sine afflictōe coꝛdis nobis grauiter est conquesta. asserēs q̄ cū ipsa sit vidua ac miserabilis ꝑsona. z officialis vestri castri ad instantiā mercatoꝛis q̄ est diues z potens. q̄ sup quibusdā bonis suis aggrauet z molestet eā. Et licet ipsa de sua facultate modica velit satisfacere alicui aduocato q̄ suā causam foueat et defendat. Nullus tñ est q̄ patrocinari velit ne prediti mercatoꝛis incurrat inimiciciā vl' offensam. Ꝛex cū pia mater humilis eccl'a intuitu pietatis teneat miserabiles ꝑsonas pupillos et oꝛphanos defendere. z in sua iusticia ꝓseruare. excellentiā vestrā rogandā duximus exaffectu. q. placeat dominatiōi vr̄e dictis. P. rectoꝛibꝫ et officialibꝫ scribere q̄ in hac causa se nō intromittant aliq̄d diffinire. sꝫ q̄ nobis dictā cām remittant. Et si aliq̄s de ea conquest⁹ fuerit coꝛā nobis suā iusticiā prosequat. Et nos tā de ipsa vidua q̄ de ipis pupillis z oꝛphanis et miserabilibus ꝑsonis faciemus fieri iusticie cōplemētum.

¶ De epo ad epum vicinū q̄ in sua dyoceſi suppleat vices suas.

Uenerabili in xpo p̄ri z amico suo carissimo dño J. dei gr̄a epo acq̄nati. R. mis. ꝛc. Cū ineuitabili z necessaria causa in remotis ptibꝫ moꝛem trahere intendam⁹ sup nostris et ecclesie nostre arduis negocijs ptractandis. paternitatem vestram rogandā duxim⁹ exaffectu. q. in ciuitate z dyoceſi nostra que ordinis pontificalis spectāt ad officiū cuz a vicarijs nr̄is vel eoꝛ altero fueritis requisiti. dignemini exercere. ad q̄ autem exercendi vobis plenariam concedimus ptātem. Insup z gratas hꝫe nos indulgentias quas subditis in episcopatu nostro p̄textu ꝓsecrationū ecclesiarū et alioꝛ pioꝛū locoꝛum z religiosarū personaꝛ z captiuoꝛ duxeritis relaxandū. Datum ꝛc.

¶ Qualr archiep̄s scribit suis suffraganeis de ꝓsecratione electi in ep̄m

Johannes dei gratia archiepiscop⁹ capuanus venerabilibus fratribus et amicis in christo carissimis eiusdem gratia tali epo Salutem et sinceram in domino charitatem. glorificetur nomen altissimi disponens omnia suauiter. cuius incomprehensibilia sunt iudicia et inuestigabiles vie eius. q̄ in capitulo talis ecclesie de pastoꝛe prouidere dignatus est personam vtiq̄ eminentis scientie predita honestate pacifica et benigna. de qua nouim⁹ prouisum esse ecclesie. Uerum cum ad examinatōem ꝑsone procederemus. litteratura scientia z ꝙuersatione ipsi⁹ inuenim⁹ ip̄m nō tm̄ ad hꝫ sꝫ ad maioꝛa dignū esse fraternitatē vestraz rogandā duxim⁹ exaffectu. q. tali die ad locum talē ꝑsonaliter accedētes. eidez mun⁹ vr̄e sanctionis canonice impendatis. Datum ꝛc.

¶ Qualr iude⁹ cōpellat̄ p censurā ecclesiasticam.

Johannes mis. ꝛc. tali archiepo tal' eccl'e. Cum dominus papa ex solita benignitatis sue largitate omnibus vexillū sancte crucis deferentibꝫ ad visitandum terrā sanctā hieroſolimitanā cōcesserit q̄ ad solutōez vsuraz minime teneātur

Cōstitutis igit coꝝ nobis xpiano ꝛ tali iudeo talis loci q̄ xpiano pfato ptextu vsuraꝝ summaꝝ pecunie soluere tenebat. Quia ꝓ nobis p ꝓfessionē dicti iudei vel p testes vł p publica instrumēta ꝓstitit pfatū iudeum sorte sua debita de iure ptētū. eidē mādauimus q̄ nihil a pfato xpiano rōe vsuraꝝ aliq̄ten⁹ pſumeret extorquere. Alioq̄n si sec⁹ attēptaret ipm iudeū ad desistendū ab hmōi prauitate auctoritate nr̄a p censurā ecclesiastica cōpellatis. scz excōmunicando omnes dicto iudeo cōmunicātes et eidē pstantes ꝓsiliū auxiliū ꝛ fauorē. ꝛ cū eodē mercimōia ꝓbētes. ꝛ eidē aliq̄d rōne hmōi debiti pſoluentes.

De epo ad legatū pro clerico concubinario.

Querendo in xpo pri ꝛ domino U epo apostolice sedis legato N. mīk. ꝛc. Aū ad eccl'iaꝝ de tali loco nostre dyoces causa visitatōis ꝛ correptionis nos ꝓtigerit accessisse. iuenim⁹ ibidē pbm portionariū eiusdē latorē pntiū sup ꝓcubinatū excōicatiōis sn̄iaꝝ incurrisse. quē ꝛ excōicationē indictā qua tenebat astrict⁹ duximus absoluendū. Sed qr cū eodē de irregularitate ꝓcta nequiuim⁹ dispensare. ipm ad paternitatē vr̄aꝝ duxim⁹ remittendū. vos affectuose rogātes. q. sup irregularitate sic contracta dignemini dispēsare misericorditer. Datum ꝛc.

Qual'r epus remuneret laicos sibi seruiētes.

Quia mercēnarius dign⁹ est mercede sua. Et cū tam de rigore iuris q̄m de equitate rōnis expediat q̄ bñ et fideliter seruientes ꝓdignā remuneratōem recipiāt. ne subtractio sanguis qđ absit de illoꝝ manib⁹ ꝓcedat q̄b⁹ seruitiū est impensum ꝛ subtractor a dño in die nouissimo requirat. Idcirco nos mīk. ꝛc. Consideratoseruitio nobis et eccl'e nostre ꝓtinue a lōgꝫ retroactis tēpib⁹ impēso qđ talis fecit laic⁹ seruiēs clientib⁹ nr̄ latori pntiū eidē B. possessionē in tali loco existentē ad mēsā nostre pontificē. spectantē in pstimoniū ꝓferenduz duxim⁹. ita q̄ inde fructus possessionis ipsius habeat ꝛ in vita sua possideat. salua substātia rerū. Sed post mortem ipsius pfata possessio cū meliorationib⁹ in eandez facta ad mensam pontificē. sine aliqua ꝓtroversia reuertat. In cui⁹ rei ꝛc.

Qualiter episcopus absens faciat aliquem canonicum recipi in ecclesia cathedrali.

Jcolaus mīk. ꝛc. dilectis suis. Luz in vro⁹. eccia q̄dā ad pūs vacet prebenda p mortem H. bone memorie q̄ndā canonici talis eccl'e ꝛ ad ipaz ꝓsecrandā ad eccl'aꝝ nostrā ꝓpt̄ quedā imminentia negocia accedere ñ possum⁹ D. vob. q. ad collatōem ipsi⁹ ꝓbende noīe et vice nostra. et simul cū capitulo put vobis ꝛ ipi capitulo dñs ministrauerit. ꝓcedatis. et promittimus nos ratū habituꝝ et firmū q̄cquid de collatōe p̄dicta cum capitulo duxeritis ordinandū. Datū ꝛc.

Qual'r excōmunicat in genere q̄ furta cōmisit.

Johannes mīk. ꝛc. tali rectori ec. T. Accedēs ad nostram pntiaz mercatoz latoz pntiū nob lacrimabiliē est ꝓquestus. q̄ cū ipe die tali apud domū suā in lectulo ꝓcubuisset. circa medie noctis bora dū in medio silentiū esset aliqui maligni ducti spū deū p oculis non habētes. clam ꝛ latēter in domū ipsi⁹ irruēdo q̄ndā summā pecunie ꝛ res alias exportarunt. Quocirca D. vobis. q. in eccia vra ꝛ in locis circumacentib⁹ auctoritate nostra moneatis i generē oīes illos q̄ furta cōmiserūt predicta q̄ a receptione pntium vsq̄ ad dies octo secreto restituant res pfatas. Alioquin tam ipsos malefactores q̄m consentientes in dictis ecclesiis excōmunicatos denūcietis et faciatis publice nunciari q̄usq̄ eidē de pfatis reb⁹ sibi furtiue subtractis plenarie satisfaciant.

De limitatiōe eccl'iaꝝ

Quoniā labilis est memoria hois cū a vili ꝛ corruptibili materia sit formata. ꝛ cū nil certius morte. nil incertius hora mortis. ido inuentū fuit sacre scripture remediū vt ea q̄ in pntī dispositione extiterint ordinata possint in posteꝝ ad perpetuā rei memoriā liq̄do cōprobari. Ueruū in eccles⁹is nr̄e dyoc⁹ visitatōis et correptionis officiū exercerem⁹. inuenim⁹ int̄ eadē eccl'iaꝝ rectores sup decimis ad parrochianoꝝ scādalū ꝓtroversiā multipliciter accidisse. cū vtriq̄ eoꝝ ad inuicem et ad parrochianos alteri⁹ manus auidas extendebāt. Nos ido terminādo litis discordiā. tā auctoritate ordinaria q̄m vtriusq̄ par

tis bñplacita p viã pacis ꝛ ꝯcordie ferenda benigno fauore dirigere cupientes ꝑfatis ecclesiis limitam⁹ parrochianos p certas terminoꝝ distãtias in hũc modũ. videlicet assignam⁹ tali eccl'e parroch'. ꝛ termios perpetuo limitatos. In cui⁹ rei ꝛc. Fecimus ide fieri duas cartas nr̃o sigillo munitas. quarũ vnã habet tal' rector. aliã ꝙ talis rector. Actum ꝛc.

Qualr̃ ꝺ clericũ incorrigibilem proceda tur.

IOhãnes mis. ꝛc. archidy. Sic matutin⁹ lucifer alia sidera in splẽdore ꝑcellit. ꝛ q̃si sol refulgẽs i planetarũ medio ꝑeminẽti choruscatõne clari⁹ eluce/scit. sic clerical' ordo ad decorẽ dom⁹ dñi dz inter alios eminẽti⁹ resplendere. Clerici em̃ a cleros qđ ẽ sors. q̃i i sortẽ dñi elect⁹ interꝑdere alijs q̃liter oportet alios in domo dñi ꝙuersari vt malũ euitẽt. bonum discãt. Nõ em̃ fit a plat̃is facili⁹ dat' subditis in exẽplũ Verũtamẽ pctis exigẽtibꝫ porcionariũ tal' ecclẽ fama publica deferẽte inuenim⁹ q̃ꝫ pluribꝫ delictis enormibꝫ furto. homicidio. et excessibꝫ publicis ꝛ manifestis. ac alijs crimi/nibꝫ multipliciter irretitũ. Et lz ꝑ nos vt se corrigeret ꝛ de tãtis excessibꝫ satisfaceret canonica monitio ꝑcessisset. Idẽ ꝓ. tãq̃ꝫ sue salutis immemor satisfacere recusauit. imo deteriora ꝓꝺibꝫ cõmissis accumulat' saltẽ nõ formidauit nos scãdalo multiplici ꝑturbare. vel offensam ꝛ multa enormia delicta in ꝓtumeliã ꝛ ignominiã creatoris cõmittere nõ expauit. ꝓpter qđ ipm excõmunicamus ꝛ deinde ipm recusantẽ de tãtis excessibꝫ satisfacere. nec ad viã correctõis puenire anathematizam⁹ iusticia mediãte. Deinde eum dẽ in sua solita ptinacia ꝑdurãtẽ ab officio ꝛ bñficio duxim⁹ suspẽdendũ. quem sic nec ad recõciliatiõez ꝛ emendationẽ redire volentẽ a clericali ꝙsortio duxim⁹ segregandũ Vñ cũ nõ debeat de sua malicia comoduz reportare. ꝛ dignũ sit vt q̃s timor dei a malo non reuocat. saltẽ eos coerceat seueritas ꝓpalis. Ꝺ. vobis q̃ten⁹ eundẽ multũ sagaciter capi faciat' absq̃ꝫ corpis lesione. ꝛ i carcerali custodia retineri vinculis ferreis ꝑpetuo religatũ. ita q̃ hmõi pena cedat alijs in exemplum.

De ꝙstitutionibus synodalibꝫ registrandis.

IAcola⁹ mis. ꝛc. dilect' suis archidyaconis. officialibꝫ. cõmendatoribꝫ. archipbr̃is procuratoribꝫ. rectoribꝫ. capitulis. ꝛ ceteris clericis ecclesiar̃ ciuita. ꝛ dyoc. Si rõnes rerũ ꝛ ꝑsonar̃ statuta ꝛ ordinatõnes iurisperitoꝝ. ꝛ mãdata ꝓncipũ minime seruarent. nõ tanq̃ꝫ verba prudentũ. sed quasi essent verba puerilia deputarent. Sane cũ apud talem locũ nuper in nr̃a eccl'a cathedrali vna cum capitulo nostro synodũ duxerimus celebrandum de consilio et approbatione dicti capituli et nostri quasdaz in ipsa synodo constitutiones ediderimus synodales. Ꝺ. vobis in virtute obedientie quatenus ipsas in ecclesijs ꝛ parrochijs vestris inuiolabiliter obseruãtes. ꝛ in libris ecclesiar̃ vestrar̃ ꝑfatas ꝙstitutiões ꝙscribãtur quas vobis sub nr̃o duximus sigillo interclusas per Ꝺ. latorem ꝑsentium destinandas Alioquin ꝓtemptores huiusmodi mandati vestri ꝓpter inobedientiam grauiter puniemus.

Qualiter ꝙstitutões synodales executẽ dentur.

IOhannes mis. ꝛc. archi. ꝛc. Relatione veridica intelleximus plurimorum. q⁹ quidam rectores archidyaconat⁹ vestri in parrochijs hincinde indifferenter manus ad inuicez extenderũt auidas contra deum ꝛ libertatẽ sancte matris ecclesie. ac contra constitutiões nostras synodales in synodo nostra nup editas. ꝛ per capitulũ nostr̃ et ecclesiar̃ rectores nostre dyoc. vniuersos legitime approbatas Quo circa. Ꝺ. vobis in virtute obedientie. q̃tenus dictas ꝙstitutões nostras inuiolabiliter in archidyaconatu vestro faciatis ab omnibus rectoribꝫ q̃bꝫ cõmendata est animaruz cura. ꝛ ceteris clericis inuiolabiliter obseruari. Cõtrariũ facientes etiã rebelles auctoritate nostra p censurã ecclesiasticã firmit' cõpellendo.

De illo q̃ intestatus decessit.

IAcola⁹ mis. ꝛc. Archipresbyter exhibita nobis talis rectoris eccl'e petitio. ꝓtinebat q⁹ cũ A. laicus parrochianus suus subita mortis suffocatione decesserit intestat⁹. heredes ꝛ successores dicti intestati sibi tertiã partẽ de tertia omniũ bonoꝝ suoꝝ prout seruatur de iure et ꝙsuetudine nostri episcopatus soluere cõtradicũt. Quocirca. Ꝺ. vobis quaten⁹ inq̃sita

sup ꝟ diligēti⁹ veritate si inuenerit⁹ parrochianū eundē decessisse vt asserit intestatuz heredes z successores ipi⁹ ad soluēdū dicto rectori tertiā ptē de tertia bonoꝝ dicti intestati auctoritate nra p censurā ecclīasticam cōpellat⁹. inuocato ad ꝟ ꝑsilio si necesse fuerit z auxilio brachij secularis.

Visitatio ꝺ clericū p archidiaconum.

Iohānes mis. ꝛc. dilecto suo N. archidiaco. Relatione plurimoꝝ ad nos noueritis gueniſſe q̄ aliq̄ clerici in nro archidiaconatu ꝑstituti de incōtinentia z alijs excessib⁹. z alias puerse et inique ꝙuersantes vt et de vite infamia publica notent sanctā religionē clericoꝝ abominabiliter defedātes exorbitēt. Quocirca in virtute obediētie z sub testatōe diuini iudicij districte ꝓcipiēdo. Ꝯ. q. oīm mora postposita ad eccl'az nostri archidiaconat⁹ ꝑsonaliter accedatis. de vita z ꝙuersatōe prioꝝ z clericoꝝ diligēti⁹ inq̄ratis. corrigendo q̄ videritis corrigenda. nihilomin⁹ fm sanctiones canonicas excessus delinquentiz puniendo.

Ad frēs ꝓdicatores de alieno parrochiano ad sepulturā recepto.

Nicolaus mis. ꝛc. religiosis viris et amicis in christo charissimis priori et conuentui fratruz predicatorū de tali loco Salutem ꝛc. Ex parte talis rectoris et clericoꝝ ecclesie talis nobis ꝙquerēdo extitit intimatū q̄ A. parrochian⁹ eccle/sie ꝓdicte agēs vt fidelis christicola. in articulo mortis ipi ecclesie tāq̄ parrochianus eiusdem q̄dā de bonis suis leganerit. et ibi dē in vltima volūtate se ꝓcepit sepeliri. vos tāq̄ alieni iuris raptores falcē i alienā mes/sem mittētes corp⁹ parrochiani ꝓdicti cum q̄busdam legatis eccl'esie ꝑfate ad sepelien/dū in vestrū monasteriū deportastis. Ꝙ cū non debeam⁹ alicui iusticiam denegare. Ꝯ. vobis. q. si est ita corpus defuncti ad ꝑfataz eccl'esiā cuius parrochianus extitit deportātes dictis rectori z clericis legata plenarie ꝑsoluatis. Alioq̄n tali die quē vob⁹ terminū assignam⁹ coram nobis p sufficiētem procuratorem compareatis. dictis rectori et clericis de premissis facturi iusticie complementuz. Alioq̄n nos in dicta causa prout de iure fuerit ꝓcedemus. Ꝙ si dies festa. ꝛc.

Compositio int' ep̄m z capitulum.

In nomie dñi Amen. Noverint vniuersi ꝑtes lrās inspecturi q̄ int' nos Ꝯ. mis. diuina ep̄m a quinatem ex/tera. sup diuisione bonoꝝ nostroꝝ. l. sup decimis. mortuarijs et alijs iuribꝫ eccl'esiarum nr̄e dyoces a lōge retro actis tpibꝫ essz que dam litis materia suscitata. Tandem altissimus ihesus xp̄s vnigenit⁹ glorios⁹ qui est testator pacis et vere salutis formator. omnes amicabiliter cōpositionem ourim⁹ ordinandā in hunc modū. videlicet q̄ episcopus ꝙ nūc est z omnes eius successores qui ꝓdicte eccl'esie ꝑfuerint libere et sine qualibet ꝓtradictiōe dicta mortuaria et alia iura talis eccl'ie. s. A. ꝑpetuo possideat ordinata Etiā extitit int' nos q̄ capl'um ꝓdictū decretales. mortuaria. et alia iura cōmunia ecclesie s. Ꝯ. ꝑter ꝓcuratōem q̄ dar rōne visitatiōis libere habeat et possideat cū ceteris ꝓpbus seculoꝝ In cui⁹ rei testimoniū fecimus inde fieri tres cartas p alphabetuz diuisas nostro sigillo sigillatas. quaꝝ vna remanet penes nos dictum episcopuz. alia penes dictum capitulum. et tertia remanet penes thesaurarios dicte ecclesie perpetuo obseruandas.

Ꝙ cōpositio ꝓfirmet⁹ p papam

Sanctissimo in xp̄o patri z dño. dño Ꝯ. diuina puidētia sacrosancte romane eccl'e sūmo pōtifici cū summa reuerētia pedū oscula btoꝝ. Cū nos ad invicem sup decimis mortuarijs et reb⁹ alijs siue sup diuisiōe omniū bonoꝝ eccl'iaꝝ nr̄e dyoce. questio varia z diuersa agitata diutius extitiss⁹. Tandē redemptoris altissimi gr̄a q̄ pacis est z ꝙcordie reformator. p amicabilē cōpositōez ꝙcordati quā put iuste et sine prauitate facta est. vr̄is dignemini lr̄is cōfirmare. ac stabilitate perpetua solidare.

Datum ꝛc.

Compromissum in arbitros

In noie dñi Amē. Noverit vniuersi ꝑtes lrās inspecturi q̄ cū int' nos Ꝯ. mis. ꝛc. ex ꝑte vna. z tale capl'm ex altera sup iurepatronat⁹ tal' eccl'ie nr̄e dyoces. scz possessionib⁹. decimis. z alijs rebus auctoritate apostolica questio esset diutius agitata. nos volentes parcere laborib⁹ z expensis. prefatā questionē iudicio vel cōcordia terminandā ꝓ bono pacis et concor/

die sup questione pfata cõpromissim⁹ in A. et B. viros prouidos et discretos sub fide pena centũ marcar argẽti soluẽdar ex par/ te ꝺicẽte. parti obtpare volẽti arbitrio seu iudicio taliũ arbitratoꝝ z sub pena eadez p mittimus z obligam⁹ nos sub ypotheca bo noꝝ nostroꝝ tempaliũ et spũaliuz arbitrio z mãdato peritoꝝ seu iudicio ꝓdictoꝝ i ar bitros acceptoꝝ obseruare ꝗcquid ipsi vel duo ipsoꝝ in hac questione contenta arbi trando. mandando. iudicando. ordinando laudando. cõponendo. et etiam sententian/ do duxerint faciendum In cui⁹ rei testimo niũ has nostras patentes lrãs nostris sigil lis sigillatas eisdẽ duximus ꝓcedẽdas. Da/ tum zc.

Contractus mutui

Anoie dñi Amẽ. Nouerit vniuersi ꝙ die tali anno tali loco nos mik. zc Cognoscim⁹ z ꝓfitemur a mercato re talis loci. c. marcas T. et legaliũ mutuo accepisse. et ipsas nobis fuisse solutas in pe cunia numerata. quas ꝗdem marcas in vti litatib⁹ z negocijs talis eccl'e duxim⁹ ꝓcedẽ das. Nos ꝛo dictas marcas vel valorẽ ea/ rũ dicto mercatori vsꝙ ad talẽ diẽ in ciuita te vlixon. in pace et sine ꝓtradictione reddi turi. In cuius rei pcioꝛẽ securitatem litte ram nostri sigilli munimine roboratam di cto mercatori vsꝙ ad talẽ diẽ duxim⁹ conce dendam.

Quitatio pecunie renumerate.

Nouerint vniuersi zc. ꝙ ego B. mer catoꝛ vlixon. cõfiteoꝛ et recognosco me habuisse z i numerata pecunia recepisse a venerabili patre dño venefrano epo. c. marc. bonoꝝ T. z legaliũ ꝙs eidẽ epi scopo mutuaui. Et ideo ipm et successoꝛes suos ꝗ venefranã eccl'iam pfuerũt ad hmõi debitũ do z ꝓcedo p liberio z ꝗet. ita ꝙ si ꝛ cetero ꝛ z sup debito dicto carta vl' scptura sine istrumẽto aliꝙ apparuerit sint irrita z nul la habeat roboris firmitatẽ. In cui⁹ rei te/ stimoniũ hanc patẽtez lrãz p manus A. ta bellionis factã dicto epo ꝓcessi z mei sigilli munimine signatã. Et ego tabellio his om nib⁹ interfui zc.

Cõtra officiales ciuitatis ꝗ tenẽt aliquẽ obsessum in eccl'a.

Gregorius mik. zc. dilecto suo tali ar chidiacono z archipbõ zc. talis ca/ stri Salutẽ. Dolẽtes nõ immerito ꝙplurimũ et turbamur. qz intellexim⁹ ꝙ ꝗdaz laici ꝗb⁹ falso modo z inique mortꝭ impingebat periculũ timẽtes ꝓtoꝛẽ z officiales dicti ca/ stri ꝑ metu mortis ꝓfugiẽtes ad eccl'az talẽ vt in eadẽ securi⁹ possent a mortis periculo defensari. Qui ꝓtoꝛ et officiales ꝓtẽnentes immunitatẽ ipsi⁹ eccl'e tãꝙ spelũcã latronũ violãdo dictis ꝓfugientib⁹ in ꝓtẽptũ dei et sancte matris eccl'e panem et aquã z cetera victualia tanꝙ pquisoꝛes fidei subtraxerũt Quocirca mandam⁹ quatenus ipos ꝓtoꝛ rem z officiales auctoꝛitate nostra monea/ tis. vt dictos ꝓfugientes in prefata ecclesia obsessos teneant. nec eis subtrahant aliqua alimenta. Qõ si ꝑmissis monitionib⁹ vestrꝭ id facere recusant. ipos auctoꝛitate nr̃a ex/ cõmunicetis. excõmunicatos publice nun cietis. z faciatis ab oĩb⁹ tãꝙ excõmunica tos artius euitari. Insup omẽs dicti castri ecclesias supponatis ecclesiastico int'dicto. quousꝙ dicti confugientes libez et securũ habeant exitũ et recessum. et eidem eccl'e cu ius immunitatẽ ꝓtẽpserũt violãdo z de tã/ ta deo z nobis illata iniuria satisfaciãt com petenter.

Reseruatio beneficij auctoꝛitate aposto lica.

Nicolaus mik. zc. dilectis suis poꝛ/ tionarijs talis ecclesie. Salutez zc. Dauz lrãz qua fungimur i hac pte dictũ clericũ in scia moꝛib⁹ vita z puersatõe examinauim⁹. ꝓout in dicto rescꝑto plen⁹ ꝓtinetur. Et qz ipm inuenim⁹ dignũ ad hu iusmodi bñficiũ obtinendũ reseruauimus eidem in dicta ecclesia portionẽ quã primo vacare ꝓtigerit. quã et ad collationẽ ipsius tam dicti clerici iuxta mandatũ summi põ tificis reseruare volum⁹. Quocirca vob ea dez auctoꝛitate ꝓcipim⁹ z mãdam⁹. ꝙtenus ꝙcito in eadem eccl'a portionẽ vacare con/ tingeret ad collationem ipsius nullatenus ꝓcedatis. qm̃ de ipa portione dicto clerico intendimus prouidere. decernentes irritũ z inane ꝗcꝗd de collatiõe ꝓdicta ꝛ mãdatũ dñi pape presumpseritis attemptare. Da/ tum zc.

Cõfirmatio bñficij auctoꝛitate aplica.

Nobãnes mik. zc. dilectis suis recto ribus z clericis portionarijs tal' eccl'ie. Nouerit⁹ nos olim summi ponti ficis recepisse lrãs sub hac forma N. zc. Et

cū dictū clericū tūc tpis in scia moribꝫ vi/
ta ꝫ puersatōe examinauim⁹. ꝫ inuenerim⁹
dignū ad hmōi bñficiū obtinēdū. Nos sibi
reseruauim⁹ portionē ꝙcito ibidē sic vacaret
pferendā iuxta mādatū dñi pape. put i lr̄a
nr̄e reseruatōis plen⁹ ptinet. Hūc aūt cū in
dicta eccl'a q̄dā portio vacet ad pñs ꝓpt mor
tē talis portionarij ipsi⁹ eccie volētes vt di
gnū est mādatis dñi pape obedire. quā au/
ctoritate q̄ fungimur duxim⁹ pfato clerico
pferendā. ꝫ ipm de dicta portione p nostrū
pitleū inuestiuimus. Contra dictores ꝫ re
belles excōmunicatōis vinculo innodātes
In cui⁹ rei ꝛc.

Cū metropolitan⁹ vocat ad synodū suos
suffraganeos

Martinus dei gr̄a archiep̄s capuan⁹
venerabilibꝫ fratribꝫ ꝫ amicis in xp̄o
charissimis dei gr̄a ep̄is suffraga/
neis capuañ. eccl'e. Salutē et fraternā i do
mino charitatē. Cū de grege nob cōmisso i
extremo die iudicij nos oportet reddere ra
tionē. expedit vt p eccl'a dei taliter vigilem⁹
vt cōmissum nobis gregē ab illi⁹ lupi morsi
bus q̄ circuit querēs quē deuoret defenda
mus. nō facientes tanq̄ mercenari⁹ cui⁹ pro/
prie nō sunt oues. q̄ videns lupū venientem
dimittit oues ꝫ fugit. sz tāq̄ boni et experti
pastores gregis. q̄ oues sibi cōmissas defēdē
tes a lupor̄ lacerantibꝫ morsibꝫ vigilant vt
pseruēt. Hinc est q̄ vos rogam⁹ attēte ꝫ mo
nem⁹ q̄ten⁹ in tali ciuitate oīi mora postpo
sita nobiscū psonaliter intersitis. vt ibidem
nobiscū sup vtilitatibꝫ ec. nostraꝝ et totius
dyocesis pcurandū habeam⁹ colloquiuz et
ptractum

De anniuersario dato eccl'e ab episcopo
viuente.

In nomie dñi. Cū ex debito nature
filius ad reuerentiā teneat ꝫ obedien/
tiā matris sue q̄ suis māmillis ip̄m
lactauit et vberibꝫ et q̄plurimis sumptibꝫ
et sudoribꝫ enutriuit. Siquidem nos misera
tione diuina venefran⁹ ep̄s recolētes plurī
ma bona q̄ a matre nostra eccl'esia a teneris
annis recepimus. q̄ nos etiā in sue pietatis
gremio collocando de honore ad honorem
puexit. et de bono in melius expectauit vt di/
uini cultus seruitiū in dicta eccl'esia nō di/
minuat. sed augeat potius ad honorez glo
riose virginis Marie. et beati martyris cu
ius corpus sanctissimū in dicta eccl'esia re/
quiescit. damus ꝫ concedim⁹ dicte eccl'ie pos/
sessionem nostrā cū omnibꝫ ptinentijs suis.
quā habem⁹ in tali loco que nobis ex succes/
sione nostri patrimonij remansit perpetuo
possidenda. ita videlicet q̄ ꝓpter reddit⁹ di/
cte possessionis vna missa ad honorē sancti
spūs in quolibet die iouis. alia vero missa
in quolibet die sabbati ad honorem geni/
tricis virginis gloriose. alia in quolibet die
talis martyris ad honorē eiusdem martyr̄
beati. Ceteris vero diebus ꝫ singulis vna
missa de requie p animab⁹ patris ꝫ matris
nostri. et pro anima nostra decantetur. Da/
tum ꝛc.

De condēdo testamento.

In nomine sancte et indiuidue trini
tatis et humanitatis patris et filij ꝫ
spiritussancti Amen. Nos N. mise/
ratione diuina. N. episcopus memores cō
ditionis humane quam semper comitatur
innata fragilitas. cui ab ipso vite principio
mortis imperiuz dominatur. dum vite no
bis instaret terminus. loquele tamen et me
morie in nobis integritate vigente egri cor
pore sani mente sic saluti nostre anime pro/
uidimus cōsulendum vt rebus hūanis ex/
empti videamur de veri et eterni dei mise/
ricordia cōfidentes. q̄ cor contritū ꝫ humi
liatum nō despicit. q̄ vt suū redimeret ꝑ̄m
gustare voluit calicē passionis. Hoc pñs te
stamentū quod nūcupatiuum dicitur. id ē.
sine scripturarum solennitate in hunc mo/
dum duxim⁹ statuendum. videlicet p anima
mea ꝛc.

Qñ ep̄s pstituit pcuratorem in romana
curia.

In nomie dñi Amen. Nouerint vni
uersi q̄ nos N. ep̄s noie talis eccie
nostre pstituim⁹. fecimus. seu ordi/
nauimus A. et B. latores presentiū procu/
ratores nostros quemlibet eorum insolidū
ita q̄ non sit melior conditio occupantis.
sed quod vnus inceperit alter valeat ꝓsum
mare in romana curia in omnibꝫ causis ap
pellationū. ꝫ in pncipalibꝫ ptra nos motis
et mouendis a quibuscūq̄ et ptra quoscun
q̄ in iudicio et extra vbicūq̄ nos inuenerit
citatos ab hoī vel a viro corā q̄cūq̄ iudice
seu auditore delegato sedis apostolice. ad
agendū. defendendū. excipiendū. replican/
dū. ad petendū absolutōis bñficiū ad caute
lā. ꝫ cōponendū et ad cōpromittendum in

arbitros seu amicabiles cõpositores seu arbitratores. z ad iudices eligẽdũ z recusãdũ. z ad impetrandũ z ꝯdicendũ lrãs legendas simplices. iusticiã sine grãz ꝓtinẽtes z ad appellãdũ z appellatiõez ꝓsequẽdã z apostolos petendũ z recipiendũ. ad ꝑstandũ i aiaz nostram de calũnia seu de veritate dicẽda. vel cuiuslibet alteri⁹ generis iuramentũ dantes eisdem. vt vterqz ipsoz habeat ptãtem substituẽdi aliũ seu alios ꝓcuratores loco suo. z ipsos reuocãdi quãdocũqz et quotienscũqz eis vel alicui eoz videbit expedire. z in se ꝓcuratõis officiũ resumendũ. Et ꝓmittim⁹ nos sub ypotheca bonoz ꝓdicte ecclesie ratum habituros. et firmũ quicquid p predictos procuratores seu alterum ꝓstitutũ seu substitutũ ab eis vel altero eorum factũ fuerit in premissis et singulis ꝑmissoz. In cuius rei zc.

Qualr epꝰ ꝓstituit ꝓcuratorẽ ad mutuũ ꝯbendum

Universis ꝑtes lrãs inspecturis. Salm. zc. Nouerit vniuersitas vra q nos dilecto mgro nostro H. canonico ecclesie in ꝓsluetia. quẽ ad sedẽ aplicaz nostr. ꝓcuratorẽ et nũciũ destinam⁹ p nris nostreqz eccle negocijs ibidẽ ꝓcurãdis speciale mãdatũ dam⁹ z liberã ꝓcedim⁹ ptãtem nostre z eccle nre noie mutuũ ꝯbendi. et q/cũqz sine qbuscũqz creditoribꝫ vsqz ad sũmã c. lib. T. et obligandi nos z successores nostros ac ecclesiã et oia bona nostra ꝑsentiaz futura. ecclesiastica z mũdana illi sine quibꝫ idẽ noster procurator vsqz ad dictã summã duxerit mutuare ꝯbendũ z iurandũ in anima nostrã pro illa pecunia sine pte ipi⁹ quã ipe nostro z ecclesie nostre noie duxerit mutuo ꝯbendã. etiam si nõ sit in nostram sz in nostre ecclesie vtilitatem ꝓuersa. Et ad renunciandũ ꝓuilegio seu bñficio restitutõis in integrũ et exceptioni. etiam q ꝑdicta pecunia nõ sit ꝓuersa in nostram z ecclesie nre vtilitatẽ ꝑtextu alicui⁹ ꝓstitutõis canonice vel ciuilis. z ꝓstitutiõis de duabꝫ dietis edicto ꝓcilio generali. cũctisqz ꝓstitutõibꝫ ꝓbationibꝫ z exceptionibꝫ qbꝫ ꝯ creditores ipos nos tueri possem⁹. et p quas posset eis super eodẽ mutuo ꝓeiudiciuz aliquod generari. Dãtes eidẽ procuratori spẽale mandatum submittẽdi nos iurisdictiõibꝫ cuiuscũqz iudicis capitulis dñi pape si voluerit. in quẽ tãqz in iudicẽ nostr. ꝓsentim⁹ spõte. scientes nostr. iudicẽ non esse q ipse possit z debeat de ꝑdicta sũma pecunie sine ei⁹ ꝑte nos cõdemnare. ac in nos excõmunicatiõis snĩaz ferre quotienscũqz voluerit si pecuniaz de qua fuerim⁹ cõdemnati nõ soluerem⁹ in termino ab ipso auditore nostro statuto. promittentes nos ratum gratum et firmuz habiturũ. z ꝯ de iure vel facto aliquaten⁹ non venire quicquid de supradictis vel aliozuz aliquo seu aliqbꝫ idez noster procurator faciendum duxerit aut etiam procurandum. et velit in ꝯctu seu lr̃is eiusdẽ nostri procuratoris hincinde faciendis plene cõtigerit ꝓtinere. etiam si ꝓtigerit super omnibꝫ premissis z singulis litteras apostolicas impetrari ꝙuentioni iudiciũ per nos vel procuratores nostros in romana curia cõmorantes. renunciamus expresse. In cui⁹ rei testimonium z euidentiam plenioꝛẽ ꝑtes litteras nostri sigilli munimine duxim⁹ roborãdas. Datũ zc.

Confirmatio beneficij ad instantiaz sui vicarij.

Universis ꝑtes litteras inspecturis. J. mik. zc. Significamus sanctitati vestre q ꝑ nostre dyocesis quasdam litteras apertas munitas sigillo talis nostri vicarij nobis exhibuit et oñdit. quarum tenoz est talis. Nouerit zc. Et nos dictus epꝰ qđ factum est in premissis per dictũ nostr. vicariũ approbantes ỏ prebenda talis eccie auctoritate dñi pape nob in hac pte cõmissa dictũ pbr̃m per nostr. pilleũ investiuim⁹. et eundem instituimus in eadez. Et oñes et singulos q̃ ei sup ea impedimẽtum quocũqz modo prestiterint publice vl occulte. excõicatõis snĩa innodam⁹. parrochianis eiusdẽ eccie z alijs vndecũqz et cuiuscũqz ꝓditõis extiterint q̃ tenerent in aliq̃ eidem ecclesie. Ad. in virtute obedientie vt salubria eius mandata obseruent. z de iuribus eccie predicte debitis eidem debeãt tãqz rectori suo plenarie rñdere. Ratas et firmas habẽtes snĩas quas idem ꝑ expressus aut aliꝰ iuste z rite tulerit i rebelles. In cui⁹ rei zc.

Cõfirmatio bñficij auctoritate aplica

Gregorius mik. zc. discreto viro. zc. Lrãs sanctissimi pris dñi. zc. pape nõ viciatas. nõ cancellatas. nõ corruptas. nec in aliqua parte sui lesas recepimus in bac forma. zc. Volentes itaqz vt

tenemur mandatis apostolicis in oib⁹ obe
dire cū aliq̄d canonicū nō obsistat q̄d puisi
onē tibi faciendā p̄ pstimonijs supdict⁹ im/
pediat auctoritate dñi pape q̄ fungimur in
hac pte pstimonia q̄ sūt talis eccie vacātia p
morte B. canonici tibi pferim⁹. teq̄ p nr̄m
pilleū inuestim⁹ pñtialiter de eisdem reserua
ta nihilomin⁹ ptāte prouidendi pingui⁹ de
prestimonijs si fm tenorem pdictaruz lr̄az
de his que tibi tulimus nō fuerit plene pro
uisum. Contradictores vero et rebelles si
qui fuerint excōicationis sententiam incur
risse promulgando decernimus. In cuius
rei ꝛc.

In eundē modū vel quasi

Jcolaus mis. ꝛc. discret⁹ ꝛc. Lr̄as
dñi pape recepim⁹ in hūc modū ꝛc.
Volētes itaq̄ vt tenemur mādatis
apostolicis obedire fm tenorē pdictaz lr̄a/
rū eidē clerico pstimōia talis eccie. tal' dyo
ces. vacātia p mortē talis canonici ptulim⁹
ipmq̄ p biretū nr̄m pñtialit' inuestiuim⁹. ō
eisdē nobis nihilomin⁹ ꝛc. substituētes i ei⁹
rei executiōez N. cui q̄tū in ꝟ. nō tñ in totū
cōmittimus vices nostras q̄ fungimur vo
bis auctoritate ꝛc. D. q. eundē vel pcura/
torem suū ei⁹ noie in corpalem possessionez
pdictoz pstimonioz iuxta mādati ap'lici te
norē inducatis et defendatis inductuz. ita
tñ q̄ ad exequēdā pdicta oēs vos ast vestrū
alterz nō expectat cōtradictores ꝛc. In cui⁹
rei ꝛc.

Qual'r epūs cōmittat vices suas canōico
vt absoluat clericū fm lr̄as penitētiarij dñi
pape.

Gregor⁹ mis. ꝛc. Noueritz nos reli/
giosi viri dñi pape penitētiarij rece
pisse lr̄as i hac forma. Vñ ꝛc. Quo
circa auctoritate pdictaz vob⁹ pcipim⁹ ꝛ mā
dam⁹ q̄ten⁹ pslideratis diligēter circūstātijs
vniuers in dictis lr̄is pcedēdis dictum A.
a pfatis excōmunicationū sententijs absol
uatis. ꝛ cū eodē sup irregularitate ꝟcta di/
spensetis put in pfatis lr̄is dñi pape plen⁹
ptinetur.

Alie citatorie auctoritate dñi pape.

Petrus mis. ꝛc. Noueritz nos a sctis/
simo pze sūmo ponti. recepisse lr̄as
in hac forma. D. ꝛc. ponēdo totuz
tenorē lr̄az. q̄ posito ita dices. Volētes mā
datū apostolicū exeq̄ reuerēter. q̄ fūgimur
vobis auctoritate D. q. p te vel p idoneuz
rūsalem. viij. die post receptionē pñtiū qua
terminū a nobis editū p termino pemp. as/
signam⁹ apud talē locū nr̄o te pspectui rep/
sentes dicto D. in iudicio rūsurus. Alio/
qn procedem⁹ in cā prout exegerit ordo iur⁹
q̄ si pdict⁹ termin⁹ in die caderet feriataz. se/
quentez die nō feriatā tibi pemptorium as/
signam⁹.

Qual'r pcedat ꝟ ptumaces fm auctori/
tatē apostolicā

Johānes mis. ꝛc. Cū auct. nobis a
dño papa ꝛc. S. tali die coraz nob
lr̄is nostris citari fecerim⁹. Jdē mā
dato nostro deducto penit⁹ in ptemptū cer
to sibi pemptorio termino assignato venire
neglexerit. ppt̄ q̄ ip̄m ptumacē et⁹ exigente
malicia p pñtes decernim⁹ cū excōicatiōis
sententie subiacere. Quocirca ne idem cō/
modū de sua ptumacia reportet. quia nihil
būlitas pdesse videret si pcept⁹ cōtumacib⁹
nō obesset. Discretioni tue q̄ fungimur au/
ctoritate sub excōmunicationis pena preci
piēdo mādam⁹ quatenꝰ singulis diebꝫ dñicis
ꝛ festiuis pulsatis campanis et candelis ac
censis denūcietis coraz populo excōicatōis
vinculo innodatū donec sue culpe inobe/
dientiā recognoscat ꝛ de predicta cōtuma
cia satisfecerit vt tenet. Si aūt mandatum
nostr̄ neglexerit q̄ nō credim⁹ adimplere.
te in script. excōicatōis vinculo innodam⁹.
Datum ꝛc.

Qñ epūs cōmittit vices suas archidiaco/
no fm auctoritatē apostolicā.

Johannes mis. ꝛc. Noueritis nos a
dño papa recepisse lr̄as sub hac for
ma S. Cū igit' vartijs et diuers ne/
gocijs impediti cognitioni et decisioni ip⁹
cause interesse nō possum⁹ de vīa prudētia
et solicitudine plurimū confidētes super ip⁹
cause cognitione ꝛ decisione tenore pñtiuz
vobis integre diffinitiua snia reservata cō/
mittim⁹ vices nr̄as. In cui⁹ rei ꝛc.

Nota q̄ aliq̄n cōmittit' sola cause cogni/
tio vsq̄z ad diffinitiuā. ꝛ tūc dices. pñtiū vo
bis auct. cōmittim⁹ vices nr̄as in cadē nob
diffinitiua snia reservata. Item nota q̄ hu
iusmodi cōmissio vel subdelegatio aliq̄ fit
p publicū instrumentū.

Qual'r epūs scribit dño pape cū appellatiō
est in causa sibi cōmissa.

Sanctissimo in xpo pzi et dño. dño
S. sacrosancte romane eccle sūmo

pōtificē. licet indignꝰ epūs seipm ad pedū oscula btōꝝ. a sanctitate vīa recepi lrās in hac forma. D. zc. Cū ad executōz mādati vīi hūiliter z deuote pcedēs ptes easdē cōsi/ rā me fecerim legitime euocari. Idem B. i cause pcessu sub hac forma vīaz audientiaz appellauit coꝝ vob dño zc. ponēdo appella tionē fm formā si expedit cōmunicato cōsi/ lio sapientū ipi appellatiōi nō duxi aliqtenꝰ deferendū. nec ipm tamen ab examine vīi iudicij renocaui. precepi tamen eidē q vsqꝫ ad triginta dies bis lris vīo se pspectui re presentarēt. In cuius rei. Datū. zc.

Probemiū sup gratijs faciēdis.

Voices personarū attēdimꝰ merita cū aliqs grām exigit. Nec satisfit gre dū indignꝰ intendit. nec pro his rndet si eis pro meritis gra denegat. Illis siqdem q merent est debita pro rigēda digna retributiōe meritoꝝ vt sic merita honestatis probitatisqꝫ extollāt pgrue retributōis premiū. vt z pluralitas magnificet meritoꝝ. Vñ ascribi cupientibꝰ militie clericali libenter facimꝰ de bonis ec clesiasticis puideri. vt ex ꝫ diuinū officiū ar tius amplectētes. q dei sūt auidius exequā tur. Hinc est zc.

Bis q dant sancta opa vt clericali oz dine dño famulent. debet z merito de bonis ecclesiasticis puideri. vt ab eo stipēdia vite suscipiāt. cuiꝰ obsequijs mancipent. Hinc est zc.

Cupientibꝰ disciplinis scolasticis in formari libenter gratiam impartimur. vt per eam studio auidius insistentes consequantur facilius quod intendunt. Cum igitur dilectus noster talis cupiat sicut asserit disciplinis scolasticis informari. nos desiderium eius fauore benigno/ lo prosequentes. Mandam⁹. q. zc.

Incipit tractatus notariatus

Tractaturi de arte notarie siue notariatus

Primo videndū est q̄d sit ars notarie. Secō q̄d sit notarius. z q̄t modis nūcupetur. et qualis esse debeat. Tertio q̄t sint pncipales partes artis huius notarie.

Ad pmū rndet q ars notarie siue notaria tus est aliqs scribēdi z dictādi peritꝰ. p quē fragilitatis hūane negocia roborant et phē ni memorie cōmendant. seu hoim negocia publice z autentice notant. Et q nō omnis scptura notarij autētica est. sed dūtaxat illa q in publicā et autenticā redigit formā. Et dr notarius a noto as. are. q in notas acta debent redigi. Vñ in aliqbꝰ locis rogatōes appellant note. q sunt note instrumentoꝝ. q etiā ideo vocant rogationes. eo q illas rogatur tabellio scribere. z ex illis rogatur facere instrumentū. Dicūt autem prothocolla a pthos qō est pmū z collatio. i. pma collatio. Cōferūt ei pmo ptes q̄d facere velint z ex illa collatōe fit pthocollū siue rogatio.

Pro secundo sciendū q notariꝰ est pson publica officiū tabellionat⁹ gerēs auctoritate pncipis vel apostolici. aut alterius ad id ptātem dandi habētis. Ad cuius fidem recurrit publice. vt ea scribat. z ad phennem memoriā redigat p q̄bꝰ debite fuerit reqsitus z rogatꝰ. Dicit etiā tabellio a tabula. q olim veteres solebāt notare in tabulis. iō tabelliōes appellabāt. q̄d nomē hēt adhuc i iure ciuili. C. de tabul' z scrib. li. x. Dicit etiā seruꝰ publicus nō q ꝫ sit seruꝰ. sed q ei⁹ officiū ad publicā vtilitatē est adinuentū. Dicitur etiā librarius. q sicut libra oīa eqliter et iuste pōderat. z debet ostendere mensurā regulatā z pquetā. ita notariꝰ singula sibi cōmissa iuste librare z fideliter sine fraude pscribere z in publicā formā redire debz et tenet. Dicit q̄ñq scriniarius. q scpturas suas dz in scrinijs suis caute seruare z custodire. vt in glo. c. ad audientiā. de pscrip. Dicit etiā scriba a scribēdo. Notariꝰ insup debet esse hō liber nō colonarie pditiōis alterius necessitati nō astrictꝰ masculꝰ sane mētis vidēs et audiēs. integre fame. habēs plenā noticiā artis notarie. Notandū tertio q officiū notariat⁹ pncipalissime psistit circa tria. Primo circa ptract⁹. Secundo circa vltimas volūtates z testamenta. Tertio circa instrumētoꝝ pfectionem. Ut q distinctius infra dicenda memorie poterint commēdari cuilibet parti principali sua annectentur capitula.

Prima igitur pars notariatus q cōsistit circa cōtractus habebit octo capitula. In pmo dicet q̄d sit contractus. In secūdo de diuisione tractatuum.

In tertio q̃t t q̃ i ℣ctib⁹ exigãt. In q̃rto occasiõe q̃z ꝓsonaz ℣ct⁹ vicient. In q̃nto occasiõe q̃z reꝛ ℣ct⁹ infirmẽt. In sexto q̃liter ℣ct⁹ ozit ex obligãtõis diuisiõib⁹. In septio de ℣bentiũ pactꝭ t ipoꝛ pactoꝛ diuisiõib⁹. t qñ pena posita pactꝭ exigi poterit t qñ nõ In octauo de q̃busdã renũciatõib⁹ bñficio rũ seu defẽsiõib⁹ i ℣ctib⁹ appositꝭ seu apponẽ dis. ¶ Scõa ps notariat⁹ officij q̃ cõsistit circa testamẽta t vltimas volũtates nouez hz capitula. In ꝑmo dicek q̃d sit testamẽtũ t de ei⁹ diuisiõe. et quẽ modũ fuare debeat faciẽdo testamẽtũ in scptꝭ. vel nũcupatũ testamẽtũ. In scõo de his q̃ testari nõ possũt. In tertio q̃ req̃rãt ad testamẽtũ. t q̃t testes sint necessarij. t q̃t req̃rãt testes ĩ codicillis. In q̃rto differentia inꝛ testamẽtũ t codicillũ. t in q̃b⁹ casib⁹ posteri⁹ testamẽtũ ñ tollet ꝑmũ. In q̃nto de institutõib⁹ t q̃b⁹ ꝓbis fieri solet. t q̃ ꝓsone instituí pñt t q̃ nõ. t qualr fiat institutio. t i q̃t ptes hereditas diuidat In sexto de substitutõib⁹ t eaꝛ diuisionib⁹ In septio de legatꝭ ĩ testamẽto. In octauo de successiõib⁹ ab intestato cuz declaratiõe arboris ℣sanguitatꝭ t affinitatꝭ ꝑmissio In nono i q̃b⁹ casib⁹ parẽtes pñt filios exheredare. t ecõtra i q̃b⁹ casib⁹ pueri possint exheredare parẽtes. ¶ Tertia ps ꝑncipal⁹ officij notariat⁹ q̃ ꝓsistit circa instrumẽtoꝛ ꝓfectionẽ q̃tuoꝛ hz capitula. In ꝑmo oñdek diffinitio instrumenti cũ ipi⁹ diuisiõe. In scõo q̃d ꝓtinere debeat instrumẽtũ. In tertio q̃t sint publicatões req̃site ad instrm. In q̃rto ꝺ q̃busdã instroꝛ formis cũ eozũdẽ declarationib⁹ ¶ Et ita pñs tractat⁹ oib⁹ ꝑmissis expediẽs sub trina mẽbroꝛ distinctõe in noie sctẽ trinitatꝭ suũ habebit finẽ.

¶ Capitulum ꝑmum.

Dta ſm Baldũ

in l. labeo. §. ℣ctũ. ff. de ꝟb. sig. ¶ Cõtract⁹ ꝓprie dict⁹ est qñ vltro citroq̃z. i. hincinde exꝛtraq̃z ꝓte oritur obligatio vt in ℣ctu emptõis. locatõis. vẽditõis. ꝺductionis. t sic ꝺ alijs. Impꝛopꝛie aũt ℣ctus est qñ vna ꝑtiuz dũtaxat obligat vt in ℣ctu donat. vbi solũ donãs obligat ad traditõez rei donate. p. l. si nois. ¶ Cõ donat. Imo absenti fit donatio. per. l. nec ambigi. ¶ eo. ti. Sil'r est i mutuo vbi recipiẽs solũ obligat ad tantũdẽ restituendũ. vt. l. ñ. ff. si cer. peta. Impꝛopꝛiissime aũt ꝺꝛ ℣ct⁹ qñ ex nulla ꝓte oritur obligatio. ſz liberatio. vt fit in tranſactiõe ex nudo pacto facta. Sil'r fit liberatio ꝑ acceptilationẽ. q̃ ℞ in. l. siue apud acta ¶ de trãsac. Valet q̃ dicta distinctio vt cum loquitur statutũ de ℣ctu. intelligendum est de ℣ctu ꝓprie dicto. Nam verba statutoꝝ ꝓprie sunt intelligẽda. vt. ff. de le. iij. l. nõ aliter Est igitur ℣ctus ꝓprie duoꝝ vel pluriũ ĩ idẽ ꝓsensus. De ℞ p archidyac. in glo. c. romana. de fo. compe. li. vj. Qñ tñ ex ℣ctu nascitur obligatio tũc nõ est nomen iuris. sed est nomen facti qñ non oritur obligatio. vt in dicta. l. labeo. ¶ Capitur etiã q̃nq̃z ꝑ omi pacto seu q̃cũq̃z ꝓuentõne seu q̃si ℣ctu in ſitis. Et sic in suo generali noie ℣ct⁹ prolat⁹ cõtinet tam innominatos q̃z noiatos ℣ctus. vt in glo. sup verbo suo noie. in. l. iurisgentiuz. ff. de pac. Et qualiter ℣tract⁹ oriatur ex obligationib⁹ t obligationes ex ꝓtractu infra patebit.

¶ Capitulum. ij.

Qntractuum alij

nominati. alij innominati. alij magis nominati. Nominati sunt contractus emptionis. venditionis. locatiõis. conductionis. commodati. depositi. mandati. cẽ. Qui ideo noiati dicũtur. eo q̃ nunq̃z aliq̃d dictoꝝ vocabuloꝝ alteri suã significationẽ tribuit. Et qz nomen ita stricte attribuẽ est illi q̃ alteri ℣tractui accõmodari nõ potest. vt emptio t venditio nõ possũt dici accõmodatũ. nec econtra. Innoiati cõtract⁹ dicũtur do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. ¶ Exemplum ꝑmi vt fit in ꝑmutatiõe. do tibi domũ meã vt des mihi piscinã tuam. ¶ Exemplũ secũdi. ꝑmitto tibi facere instrumentũ vel scribere decretales. vt tu ꝑmittas mihi edificare piscinam. ¶ Exemplum tertij. do tibi tunicam vt tu ꝑmittas mihi scribere sermonem. ¶ Exemplum quarti. ꝑmitto te informatuꝝ artem vasandi vt des mihi duos flozenos renenses. Et ideo dicunt innoiati. qz eoꝝ nomina sunt ita vaga q̃ alijs noiatis ℣ctib⁹ pñt accõmodari. Qñ do vt des. potest accõmodari emptioni t venditioni. Venditoꝛ enim dat rem t emptoꝛ dat ꝑcium. Itez do vt facias. põt accõmodari locationi t ꝺuctõi. qz cõductoꝛ dat mercedem seu pensionẽ. eo q̃ locatoꝛ sibi prestet licentiam vtendi ℣da gis innoiati contractus dicũtur pacta. que

ideo magis dicūt innoiati. eo q̄ eoꝝ noīa accōmodari pñt ꝯctib⁹ noiatis et innomiatis. q̄ pactū est adeo nomē generale vt omnib⁹ cōtractib⁹ pt accōmodari. q̄ oīa complectitur q̄ fiūt causa obligatōis ꝓtrahēde vl̄ tollende.

Capitulum.iij.

Visis de diffinitio
nib⁹ z diuisionib⁹ ꝯctuū. restat nūc videre q̄t z que exigant in ꝯctib⁹ et q̄b⁹ ostent. Ꝫz qm̄ ꝓtract⁹ ꝓstāt ex trib⁹. scz psonis. reb⁹. z eorundem diuisionib⁹. Et quedaz psone se in contractu obligare pñt. quedā aūt ꝓtractū reddūt inutilē. Erunt g̃ ser diuisiões psonaꝝ. Prima homies aut masculi sunt. aut femine. aut hermofrodite. Masculi sunt q̄ regūt z gignūt. Femine q̄ patiuntur ꝯcipiūt z pariūt. Hermofrodite sunt q̄ hñt vtrūq; sexū. Ꝫz q̄cūq; seruus in eis magis ꝙualescit z ꝓualet denoīationez ipſ⁹ tribuit. Alia diuisio psonaꝝ alie sūt nate. alie nasciture. Nate sūt que ab vtero matris separate sunt et redierūt in luce. Nasciture que ꝯcepte adhuc sunt in vtero matris.

Tertia diuisio. omnis hō aut liber ē. aut ser⁹. Ser⁹ est q̄ nascit ex ancillis nostris. vel q̄ capit ad hostiū potestatē. q̄ alio modo mācipia dicunt. q̄si manu capta. secus si capiat in guerra duaꝝ ciuitatū. q̄ talis p hoc nō efficit ser⁹ si alias tpe captiuitatis fuit liber. Casus in.l. cum cognatum. C. de ingenuis z manumiſ. Item seruus est q̄ maior viginti annis ad pciū pcipiendū vel alio iusto titulo alienati alic⁹ lucri vel cōmoditat⁹ cā nō ignar⁹ sue ꝯditionis se venūdedit. vel vt pciū pciperet. Sūt em̄ alie multe diuisiones seruoꝝ de q̄b⁹ nichil ad pñs. Liberi aūt dicunt nati de liberis parentib⁹. vl̄ saltem de libera matre. q̄ liberi sequunt conditionē matris z nō patris. C. ō rei vendi. l. partū.

Quarta diuisio liberoꝝ. Alij sūt ingenui. alij libertini. Ingenui sunt q̄ cum nati statim sunt liberi siue nascant ex duob⁹ ingenuis siue ex duob⁹ libertinis. siue ex vno ingenuo z vno libertino. Unō si q̄s nascat ex matre libera et pre seruo ingenu⁹ et liber est. Libertini sunt q̄ ex magna seruitute iusta de cā manumissi sunt. vt insti. de liberti. ptorū. Et q̄t modis fiat ꝯ manumissio. z q̄tuplex sit stat⁹ eoꝝ. habes insti. ō liberti. ℌ. ylli.

Quinta diuisio psonaꝝ. alie sunt sui iuris. alie alieni iuris. Sui iuris sunt libere psone. pres. matres. z famuli seu filij q̄ facti sunt sui iuris p mortē parentū vel per emancipationē. vel alio legitimo mō. Alieni iuris sunt serui. Item filiusfamilias qui ex iustis nuptijs ꝓcreati sunt siue obtineāt ꝓmū locum filioꝝ. scz q̄ sunt nati ex vxoribus nr̄is siue vlterioꝝ. vt nepotes. pnepotes. sic ceteri ex masculino sexu descēdentes. Itē cū oēs homines sint vel fuerint filij. Sit de illis alia diuisio. videlicet filiorum alij naturales z legitimi. alij legitimi tm̄. alij nec legitimi nec naturales. Legitimi et naturales sūt q̄ procreant ex legitimo matrimonio. Legitimi tm̄ sunt adoptiui. Naturales tm̄ sūt q̄ nati sunt ex ꝓcubina vnico et indubitato affectu conducta. Nec legitimi nec naturales sunt spurij ex incestuoso coitu nati.

Alia diuisio septima. Oēs psone aut sūt legitime etatis. aut nō. Legitia etas est a vigintiq̄nq; annis sup̄. Et hui⁹ etatis hoīes dicunt maiores. Non legitima etas est a vigintiq̄nq; annis infra. Et hui⁹ etat⁹ hoīes dicunt minores. Et hoꝝ minoꝝ alij dicūtur puberes. alij impuberes. Puberes sunt a. xiij. annis supra masculi. femine ab annis. xij. supra. Et hi etiā dicunt adulti z adolescentes. Impuberes sunt masculi minores. xiiij. annis. et femine minores. xij. annis. Et vocant pueri et puelle. Et si patres nō hñt vocant pupilli et pupille. Noꝝ impubeꝝ alie sunt infantes. z hi sunt a die natiuitatis masculi et femine vsq; ad septimū annū. Alie sunt proxime infantie. z hi sunt a septimo anno sup̄. femine ad nouē annos z dimidiū. masculi vsq; ad vndecimū ānū et mediū. Abinde vero sup̄ dicunt masculi vsq; ad decimū quartū annū. femīe vsq; ad duodecimū annū. prime pubertati. Et hec de psonaꝝ diuisionib⁹ sufficiāt.

Capitulum.iiij.

Dictum est in capi
tulo p̄cedenti de psonis et eoꝝ diuisionib⁹. restat nunc videre que persone contrahendo se pñt obligare z que nō vt inferius apparebit. Sunt autem quedā ex illis que ꝓtractu viciant ratione etatis. vt infans et maior infante. et proximus pubertati. Et puberes quidē ratione conditionis. vt filiusfamilias. Et seruus quidē ratione morbi. vt mutus. furiosus. et surdus.

Quidã rõne delicti. vt pdig⁹. hereticꝰ. apostata. z cõmittẽs crimẽ lese maiestatis. ó qbꝫ oibꝫ aliqd p ordinẽ dicet. Infans ei minor septẽ annis nec ciuiliter nec naturaliter obligat. nec alis sibi obligare pt. sz maior infante tenet tantũ de spõsalicijs ꝯctibꝫ z non de alio. Proxim⁹ pubertati aut hz tutorẽ vl nõ Si habet tutorẽ z ꝯhit sine ipo tutore. nec ciuiliter nec naturaliter obligat. Si autez cũ ipo obligat licet si decept⁹ fuerit possit restitui. vt infra patebit de bñficio minorum. Sed si careat tutore obligat naturaliter tm̃ z nõ ciuiliter. Et sola naturalis obligatio ó iure ciuili inefficax est ad agendũ recte sicut ex nudo pacto nõ datur actio de iure ciuili ff. de pac. in. l. iurisgen. §. sed cum nulla. z. C. de pac. l. legem. De casibꝫ tamẽ vbi ex nudo pacto datur actio vide glo. instit. de act. §. sed in pson̄a. Est z ali⁹ casus in. l. ex quẽtiõe C. de pact. De iure aũt canonico peccant mortaliter recedentes a pactis alias licitis. extra de pactis. c. j. z. xxij. q. j. pdicandũ. Sũt tm̃ duo casus in qbꝫ ꝯhens nõ bñs tutorem ciuiliter et naturaliter obligat. Primo ex cõtractu q̃ factus est locupletior. Secõ si cõtrahendo dolum cõmisit. qz tunc tenetur i solidum. Puber z masculus maior. xiij. et femina duodecim. sz vterqꝫ minor. xxv. annis. siue paterfamilias siue filiusfamilias sit tenet de omni ꝓtractu inito cũ pdecessore suo. z exꝯctu facto cũ tutoris decreto nisi i duobꝫ casibꝫ. Primo cũ graue damnũ passus sit. i. maius dimidio iusti pcij. vel fraudis ꝯsilij interc̃sit. i. dolose sit deceptus a tutore. In illis duobꝫ casibꝫ nõ tenet de cõtractu inito cũ tutore. De his q̃ gesta sũt cũ ipo pubere siue adulto distinguit. aut qz habuit curatorẽ vel nõ. Si habet nõ obligat sine curatoris auctoritate. Sz si nõ hz obligatur ipe adultus ciuiliter z naturaliter. p l. si curatorem. C. de in integ. resti. minorũ xxv. annis. Verũtamen si decept⁹ est etiam p modico damno. i. min⁹ dimidio iusti pcij dũmodo nõ sit ita minimũ q̃ ꝓiudicet maiori rei. vel summe restitutõis in integz bñficiũ petere põt. vt infra dicet de bñficio minoꝝ. Sed tm̃ ad ꝟ vt minor restituatur debet se ꝓbare minorẽ et decepti. qz nõ eoipso q̃ decept⁹ est minor intelligitur. Fallit tamen in qnqꝫ casibꝫ de quibꝫ minor de inito contractu ab eo non restituit. etiam si probauerat se deceptum. Primus casus est qñ mutat statũ. i. vendẽdo se ad pciũ vel adlucrum participandũ. Secũdus casus si maiori rei vel summe ꝓiudiciũ generet. i. si petit se restitui in minima parte i qua dicit se decepti. z melius est q̃ recipiat damnũ in illa minima pte q̃ꝫ totus ꝓtract⁹ infringeret Tertius casus si minor cõi iure vsus sit. Ver bi gr̃a. vt qz adiuit hereditatẽ locupletẽ. vel emit ꝓ suis necessariis. z postea nacte reperiũt vel ꝓ suis mortu⁹ est. Nam nõ euent⁹ damni sed inconsulta facultas ꝑbet restitutionem vt. l. nõ videtur. C. de in inte. resti. minorũ xxv. annis. Item quarto si dolũ cõmisit vt. l. si hic. C. si minor maiorẽ se dixerat. qa decept⁹ z nõ decipientibꝫ iura subueniũt Quinto si corpaliter iurauit se non contraventurũ occasione minoris etatis et sponte ꝑstitit. vt in autẽ. sacra. puberũ. C. si aduersus vendit⁹ tonẽ. Itẽ si iurauit p deum viuũ verboten⁹ nõ restituit nisi ꝑbet p ar. sc̃h. inserta. i. p instrumẽta publica facta de die nactiuitat⁹ sue. Sz si vellet ꝓbare p testes non audiret. Consimiliter ingenuũ fore. qz sufficiẽter nõ ꝓbat p testes. sed p testes et instrumenta. vt dicit. l. j. C. de testibꝫ. Item filius subiect⁹ potestati ꝑris aui vel ꝓaui si cuz eo vel eis ꝯhit ciuiliter nõ obligat. qz iuris interꝑtatione eadẽ est ꝑson̄a ꝑris z filij. vt. l. fi. C. de impu. z alijs substitutiõibꝫ. nisi de castrensi. qz in tali tanqꝫ paterfamilias habet. Si tm̃ cum alio quocũqꝫ ꝯxerit naturaliter z ciuiliter obligat. bñficio tm̃ restitutiõis si bi saluo. Non tm̃ ꝓmittit rem ꝑris obligare sine ipsi⁹ ꝓsensu. nec etiã paciscendo ꝑris cõditionẽ potest recipere vel actionẽ patri cõpetentez tollere sine ipsius mandato. vt. C. de pac. l. filius. Cõsimilis casus in. l. non solum. ff. solu. matri. z. l. cũ maritũ. C. de solu. z libera. Item alios casus speciales vbi exigitur speciale mandatũ. enumerat glo. in. c. q̃ ad agendũ. de ꝓcu. li. vj. Nota fu⁹ cũ dño ciuiliter nõ obligat. sed cũ extraneo paciscipotest dño acq̃rendo. qz ex ꝑson̄a dñi habz ius stipulandi. alij vero efficaciter non obligatur cũ ꝓ mortuo reputat. sed ei⁹ ex contractu dñs ꝓuenitur de peculio seruil. vl de eo qđ in rem dñi versum est. vel quod iussu ipsi⁹ factum est. Fallit tm̃ in tribꝫ casibꝫ in q̃bus dñs de peculio serui non tenetur. Primus cum seruus nõ donat. Item cum vouet. Item cũ fideiubet extra causam peculiariã. Item furiosus vel mẽte capt⁹ tempe

furoris ꝫhere nō potest. qz ꝫctus nō pñt fieri sine ꝓsensu. mō ipe exꝑsse vel tacite ꝓsentiret nō potest. Verūtamen si ꝫbit mente recepta vel habuerit dilucida interualla ꝫctus cū eo initꝰ valet. Mutus surdus z ꝙ hmōi morbis naturaliter laborāt ꝫhere non pñt. qz stipulatio hz fieri p interrogatōz z rñsionem. et is qui stipulaꝝ verba interrogantis et ecōtra audire debet. Prodigus cui bona sunt interdicta nō obligaꝝ. Similiter hereticus apostata z cōmittēs crimē lese maiestatis non pñt ꝫhere. qz his ꝓsonis interdicta est a lege facultas ꝫhendi. de qbꝫ latius infra de testamētis dicetur. Cetez licz mulier non sit de p̄dictis octo ꝓsonis. q̄ se obligare nō pñt. z licet regulariter se suo nomie obligare possit in fideiussione. tñ ꝓ alīs nō obligaꝝ. sz iuuatur bñficio senatusc̄sultus velleiani. de q̄ bñficio infra specialiꝰ patebit.

Capitulum. v.

Also de personis

q̄ reddūt ꝫctum inutilem. videndū est de rebꝫ quaꝝ occasione ꝫctus reddūtur inutiles. Rerū quedā sunt iure p hibite alienari. q̄dam vero natura. Jure p hibita est alienatio p̄dij minoris. i. impuberis et omniū rerū ipi minoris q̄ seruando seruari pñt. vt auri argenti gemmaꝝ. et omnium aliaꝝ rerū tpis prolixitati de facili nō periturazꝝ nisi ea interueniant q̄ de iuris solēnitate in alienatione rei minoris debent interuenire. scz vt fiat talis alienatio ob es alienū vt soluat debitū creditori ipm minorem argenti. vel si vsuraꝝ noīe grauaretur. secundo vt fiat auctoritate tutoris. tertio vt interueniat iudicis decretum. qđ decretuz cū magna et matura deliberatiōe iudicis dz interponi. ¶ Nota tñ qđ aliqñ p̄diū minoris etiā sine decreto iudicis potest alienari videlicet cū qñ defunctus ex cui bonis illud p̄diū puenit ad minorē ꝫ in vltima voluntate iussit. vel si minor illud a p̄ncipe impetrauit. Alie ꝓ res q̄ seruādo fuari non pñt vt sunt testes. carnes. frumentū. vinū. oleū. farina. et similia. z animalia supuacua vēdi pñt a tutoribꝫ sine iudicis decreto. z hic appellatione p̄diū itelligūtur tam predia vrbana q̄ rustica. Item prohibita est alienatio filiofamilias rerum q̄ obueniūt filio ex aduenticio peculio. Et dicitur aduenticiū peculiū q̄d venit filiofamilias ex successiōe matris vel alterius sibi ꝓiūcti p lineam maternā vel eius ꝓspera fortuna. et non ex substantia ꝑris vel eius ꝓtemplatōe. qđ etiā a filio nō potest alienari nisi p̄e ꝓsentiente cuz ipi peculij aduenticij ꝓprietas sit filij z vsusfructꝰ ꝑris. Peculiū pfecticiū dr q̄d obuenit filio ex substantia ꝑris. De castrēsi autē peculio potest filiusfamilias tam cū p̄e q̄ cū q̄cūq alio ꝫhere z paciſci. qz filiꝰ illius peculij plenꝰ est dñs. z dr castrense peculiū quod filius acq̄rit in castro p militiā suā. quasi autem castrense dr quasi militare qđ acquirit filiusfamilias. vt aduocatus. magister. vel medicus. aut ex quacūq sua arte vel officio suo de ꝫ plene instituť. p quas ꝓsonas nob obligatio acquiritur. Itē prohibita est alienatio fundi dotalis inestimati dati in dotē p. l. mariti. C. de fundo dota. qz si existimatus est nō dr dotalis sed empticius. Et hic fundꝰ dotalis neq̄ ab vxore neq̄ a viro etiā ꝓsentiente vel iurante vxore alienari debet quia lex prohibet. pmittitur tamen ipi alienatio ex necessitate contingente. vt quādo mulier dedit in dotem portionē fundi q̄ indiuisus est z inestimatus. z maritus prouocatur ad diuisionem a socio fundi. tunc enī z ex necessitate videtur alienare cuz prouocatus fuerit. secus cuz ipe prouocaret. z ita intelligitur dicta lex mariti. Item alienatio est necessaria quando maritus noluit caue vicino suo de damno infecto. cui dotale predium minabatur ruinam. et ob ꝫ vicinꝰ est missus in possessionem. ex. j. et. ij. decre. Item alienatio fit si mulieri expediat q̄ fū dus conuertatur in pecuniā. vt quia vxor illum vendit pro redimendo viro. filia pro alendo patre. et soror pro alendo fratre laborantibꝫ inopia. Item fit alienatio fundi dotalis quando loco ipi alium fundū maritus accipit in dotem. Itez prohibita est alienatio illius rei quam testator in vltima sua voluntate prohibuit alienari et causam expressit. quare noluit alienari. vel si ꝓsona apparet occasione cuius prohibita est alienatio. Item prohibita est alienatio rei litigiose. Res de cuius petitione litigiū mouetur vel questio seu causa inter petitorem et possessorem. Fit aūt litigiosa res in cōtinēti oblato libello. et huius litigiose rei prohibita est alienatio adeo q̄ magne sunt danti et recipienti rem litigiosam imposite pene.

Etiã ille q̃ accepit eã emptiõis vel donatio nis seu q̃cũq̃ alio titulo siue ꝯctu si q̃dẽ sciebat rẽ litigiosaz cogit rẽ reddere z nihilominus ꝓuat ꝑcio. ille ꝓ q̃ alienauit ꝑciuz. q̃d recepit cogit prestare fisco. z tm̃ de suo. Si aũt q̃ accepit ignorauit rem litigiosã cogit reddere rem restituto sibi ꝑcio a venditore q̃ venditor tantũdem dabit emptori ꝺ suo z fisco. Emptori tertiã ptem. qz eũ decepit. duas em̃ ptes dabit fisco. Ad hec pena locũ hz etiã in donatiõe rei litigiose. vt facta ꝓa estimatõe rei punit vterq̃. vt dictũ ẽ sup in ꝑcio. In ceteris tñ casib⁹ ꝓmittit lex rem litigiosam alienari. vt causa dotis vel donationis ꝓpt nuptias trãsactiõis vel diuisiõis hereditatis. vt habet in. l. censem⁹. C. de litigios. Item ꝓtor ꝓmittit alienatõz illi⁹ rei ꝓ impensis in funere defuncti ꝓ solutiõe debiti z ꝑ cibarijs familie. vt. ff. ꝺ petiti. here. l. diuus pius rescꝛsit. in. §. cã autẽ. ver. nam funeris grã. Item nota inutilis est ꝯctus si q̃s suã rem pure stipulet vl emat. Secus ꝓ si sub ꝺditõe emat. qz in euentũ ꝺditiõis valebit emptio. vt puta si emat z res desineret esse sua. qz tũc adueniẽte ꝺditõe tenetur rem emere z ei dare. Alioq̃n estimatõem rei dare debet. Valet tñ emptio rei ꝓpꝛie rõne possessionis quã emptor nõ habet. vel rõne alteri⁹ iuris sibi emptori deficiẽtis in sua re Aliene tñ rei venditio ꝓmissa est in ꝓiudiciũ vendentis nõ ãt emẽtis. Sed tantũ distinguo hꝫ ꝺ emptiõe. aut em̃ emptor sciens alienã rem emit. aut ignorans. si sciens rem alienam emit itez̃ distinguaf. qz aut sibi fuit cautũ de euictõe aut nõ. si nõ fuit cautuz nõ põt agere ꝯ venditorẽ. imo ꝑciũ datũ ꝓdit ꝓ legẽ. si fundũ. C. de euic. Si aũt sibi fuit cautũ ꝓmissionẽ. stipulatiõe vallata. tũc tenet venditor emptori ad ꝑ̃ restituti onem z ad oñe id q̃d ꝓmissum erat ꝓ stipulationem siue sit duplum siue tripluz. z etiã ad interesse. Si ãt ignorans emit rem alienam z fuit sibi cautũ tutus est. si nõ fuit sibi cautum agit ꝯ venditorem ad ꝑciũ z ad interesse ad duplum siue ad triplum aut simplum ꝓout natura ꝯctus exigit. p. l. nõ dubitaf. C. de euict. Casus tñ est singularꝫ in l. vl. §. emptor. C. communia de legatꝫ. vbi q̃s emit rem alienã etiã scienter q̃ mandata fuit restitui ꝓ fideicõmissum re tali euicta nihilomin⁹ recuperabit ꝑcium. Item nota rei aliene ꝓhibita est obligatio vel impignoratio sine ꝯsensu illius cuius est. Et creditor q̃ alienam rem in pignus accepit non hz in ea ius pignoris vel ypothece. qz debitor in illo pignore vel alia re aliena debituz ꝓstituere nõ potest. eo q̃ nemo plus iuris in aliũ trãsferre potest q̃m ipe habeat. in regula nemo plus iuris. de regu. iu. li. vi. Sciat autem pign⁹ ꝓpꝛie res mobilis q̃ pignore vadit creditori et datur ei possessio illius rei. vbi autẽ nõ transit possessio in creditorem dicit ypotheca Item inutilis est stipulatio super rebus q̃ in rerũ natura nõ sunt nec fuerunt vt si quis stipulet bircoceruũ vel chimerã. Item si q̃s stipulet res impossibiles sibi dare. vt lunam. solem. vel aureos mõtes. Itez̃ si q̃s stipulet rem q̃ licet fuerit. tñ mõ nõ est. vt si q̃s stipulet stichiũ mortuũ nõ valet stipulatio. sed si ipa ꝑcessit mortem. vt q̃a aliq̃s ꝓmisit dare sticbiũ die statuto. sed fuit ẽ mora postea mortu⁹ est sticbius tenetur ad estimationẽ sticbij eo q̃ fuit in mora. verũ si q̃s stipulet rem q̃ nõ est sed futura speratur rõne rei valet stipulatio. vt si q̃s stipulet fructꝰ. vel sit turũ partũ ancille. vel futuros fructꝰ. vel si q̃s emerit iactũ retibis vbi ineft ꝺditio. vt si q̃d capiaf illud debeaf. Item ꝓhibita ẽ alienatio mancipij christiani in iudeũ. qz nõ hz iudeum possidere mancipiũ christiani. Itẽ ꝓhibet alienatio rerũ q̃ a cõmercio hominũ sunt empte. vt sunt res sacre religiose et sancte. z q̃ deo sũt dedicate. vt ec. z liber hõ. Sũt nãq̃ res sacre q̃ publice z nõ ꝓuate ꝓ põtifices ꝺo sunt dedicate. vt ec. Religiose ꝓ sunt sepulcra seu loco i q̃ hoies mortui inferunt. Sancte sunt res. vt muri z porte ciuitatis municipioꝝ et castroꝝ adeo q̃ pena capitis imponit violatoribꝰ eaꝝ. vt si aliq̃s aliter ingrediat ciuitatẽ vel municipiuz q̃m ꝑ portas. Publice res sunt flumina portus maris. z etiam q̃ dedicate sunt populo vt stagnũ stadium publica ꝛbita. insiti. de re. diui. §. sacre res. z se. Est ꝙ inutilis ꝯctus esse z emit. pdit ꝑciũ z rem. Hz ignorans a venditore sciente sibi cõparuit tenet venditor in id q̃d sua interest se deceptũ nõ fuisse verũtamen fallit in supfluis vasis ec. q̃ si debitũ vrgens imminet vendi põt alijs venerabilibꝰ locis vel ꝓfracta ꝓuatis. Fallit em̃ in libero hoie q̃ vendi et alienari potest si in terueniũt ea q̃ habent in le. ff. C. de patribꝰ q̃ fi. distra. nec est ꝯ le. q̃ filijs. C. q̃ res pig.

ba.pos.vel non. Cetere autem res ec.prohibite sunt alienari nisi vrgeat tale debitū q̄ ex mobilibus solui non possit.tunc em̄ debet̄mo in pignore creditori.vt ipe creditor tā diu teneat eam q̄ de fructib⁹ z de sorte sibi fuerit satisfactū.vel si non inuenit qui rem pignori velit recipe.tūc rector domus corā episcopo dz iurare p̄nte maiore parte ibidē seruientiū vt debitum sit vrgens.z q̄ ō mobilib⁹ solui non potest.z hoc facto debz res subbastari et stare venalis.xx.dieb⁹ et plus offerenti detur.deinde res debet vendi cuz ꝑsensu maioris partis ibi seruientiuz facta mentione de p̄dictis oīib⁹ solēnitatibus. z hoc ꝑm leges. Scōm iura canonica vero venditio rei immobilis ec.etiā si solū interueniant iste solēnitates q̄ in emphiteoticis ꝓcessionib⁹ ꝟ mō est.vt si res valet.x.ad/datur vndecima ps z interueniat epi auctoritas z capituli cōsensus vtili causa assignata si non inuenit aptior modus debet dari emptori vel insolutum creditori adiecta vndecima pte in p̄cio vniuerse estimatiōis rei. no.in.l.sanximus.in auten.p̄terea.C.de sa. san.ec.

Capitulum.vj.

Q Vm uisum sit de duobus ex quibus contract⁹ constat.scilicz personis z rebus.restat nunc videre de obligationibus. Est autez obligatio iuris vinculum quo necessitate astringimur alicuius soluende rei vel alic̄d dandum vel faciendum ꝑm nostre ciuitatis iura.vt instit.de obli.in principio. Obligationum alia naturalis tm̄.alia ciuilis tm̄. alia naturalis z ciuilis simul. Naturalis est que naturalem equitatem continet ac naturali solum obligatione se obligat pupillus proximus pubertati sine tutoris auctoritate non factus locupletior nec dolū committens. Item seruus domino et cuilibet alteri persone. Item filius patri in eius potestate existens.z econtra. sed talis naturalis obligatio inefficax est ad agendum. Ciuilis obligatio est cum quis solennitati iuris astrictus est.z talis obligatio ex sola dispositione legis procedit.vt cum quis confessus est mutuo recepisse decem spe future numerationis.de quo mutuo scriptura est facta post biennium tenetur ciuiliter. licet pecunia nō sit numerata,sed natural' equitas eum tenere non suadet. Unde licet ꝑm ius ciuile taliter confessus sit obligatus.naturalis tamen equitas non vult vt soluat id quod non recepit.sz quia potest infra biennium excipere de nō numerata pecunia. quam si non opposuerit.tunc vult naturalis equitas q̄ sibi imputetur z tenetur naturaliter z ciuiliter. Patet ergo q̄ naturalis obligatio per se seu ciuilis obligatio per se ad agendum est efficax et ineuitabilis. Naturalis z ciuilis obligatio est vbi ambo concurrūt.scilicet persona que de iure cōtrahere potest et dispositio legis. Et hec efficax est ad agendum. Obligationum naturalium z ciuilium simul.alia est ex cōtractu.alia ex quasi contractu.alia ex maleficio.alia ex quasi maleficio. Obligatio ex cōtractu est que p̄cio contrahitur.z que ex ipso p̄cio et contractu descendit.vt emptio.venditio.locatio.conductio.donatio. et huiusmodi. Et quasi ex contractu obligatio est.vt cum quis gerit alterius negocium sine ipsius mandato.vt sunt tutor⁹ curator⁹.siue negociorum gestor⁹.z similes persone. Isti enim non contraxerunt cum illis quorum negocia gesserunt vnde non tenentur ex contractu sed quasi ex contractu. Ex maleficio vt quando aliquis furtum.rapinam.vel iniuriaz alicui fecit tenetur ex maleficio. Ex quasi autem maleficio est quando aliquis directe non deliquit sed quasi. vt quādo ex domo sua quam inhabitat aliquid effusuz est vel eiectum.quod alteri nocuit.vt instit.de oblig.que ex quasi maleficio nascuntur.in p̄ncipio. Contrahūtur autem obligationes aliquando re.aliquando verbis.aliquando lr̄is.aliquando consensu. Ex re cōtrahitur obligatio vt in mutuo commodato deposito.similiter z in pignore cē. Ex re igitur mutuata tenetur quis ad similem rem reddendam. Ex re vero cō modata deposita vel pignorata tenet quis ad eandem rem restituendam. ¶ Pro cuidentiori intellectu obligationum est notandum.q̄ rerum quedam nullū habēt vsum p̄prie loquendo sicut pecunie que solum sunt medium rerum que vsum habēt vñ pecunie p̄ hmōi generis ꝓcordia inuēte sūt ad supplementū eaz rerū q̄ p̄ vsu hominū sūt necessarie.vt vult Aristo.j.poli.z ideo pecunia p̄prie non potest vendi emi vel locari nec ꝓduci.ꝑ tñ mutuari deponi z ꝑmutari

Quedã sunt res quaꝝ vsus est ipoꝝ ꝓsumptio. sicut vinũ. ceruisia. panis. caro. ꝛ sic de alijs. ꝛ tales non hñt locari neq; ꝓduci. pñt tñ emi. vendi. deponi. permutari ꝛ mutari. Quedã ꝙo sũt q̃ꝝ vsus põt separari a ꝓprietate eaꝝ ipis manẽtib; in esse. vt dom⁹ ꝛ alie possessiões. ſ. equ⁹. vest⁹ ꝛc. ꝛ tales emi pñt vẽdi ꝛ etiã locari. Alia ãt supdicta nõ pñt locari q; ex tali locatõe nulla posset ꝑcipi vtilitas. In his aũt vltimis cũ dominiũ stet penes locantẽ. vsus aũt penes ꝓductorẽ licite põt de talib; accipi pensio p locantẽ. vsus ãt penes ꝓductorẽ ꝓpt̃ pensionẽ residebit. Nam i reb; q̃ vsu ꝓsumunt. si q̃s vellet seorsũ cõputare vsum a re. violẽtaret naturam rei. vt si q̃s seorsum vellet vendere vinũ. ꝛ seorsũ vsũ vini. vel venderet id qđ nõ est. vel eandez rẽ bis venderet qđ in reb; quaꝝ vsus a ꝓprietate põt separari nõ cadit vnde i talib; potest vtrunq; seorsũ ꝓcedi. vtpota si esset q̃ alteri traderet dominiũ siue ꝓprietatẽ dom⁹ reseruato sibi vsu ad aliq̃d tps. vel ecõtra cũ q̃s ꝓcedit alicui vsum dom⁹ reseruato sibi dominio ꝛ ꝓprietate dom⁹ licite põt accipe ꝑciũ pro vsu dom⁹. vt. ff. et. C. locati. p totũ. Verbis ꝓtrahit obligatio p interrogatõz p̃cedẽtem ꝛ rñsionem immediate sequentem. Vñ nisi interrogatio p̃cedat rñsionem nõ valet obligatio. vtpota si Johãnes ita stipulet a Petro ꝓmittẽte mihi dare centũ. vel facere h̃. et Petrus rñdeat incõtinenti valet obligatio. Est aũt stipulatio firma verboꝝ conceptio qua q̃s aliq̃d se facturum daturum ve ꝓmittit alteri. sup q̃ interrogatio dirigit Et dr a stipulon grece. i. firmũ latine. vel dr a stipula. id est. stipite descendens. Et soci⁹ p socio potest stipulari. filius p ꝑe. seru⁹ p dño. similiter frater p fratre. procurator pro parte. curator p adulto. Litteris contrahit obligatio q̃n aliq̃s misit trãs ex cã mutui recipiendo. x. vl. xx. q̃ nõ recepit sed fecit spem future numerationis vnde vigorem illarũ trãꝝ si infra biennũ nõ exceperit. de nõ numerata pecunia lapso biennio tenet ciuiliter ꝛ naturaliter. vt supdictũ est. Consensu solo ꝓbitur obligatio. vt in societate mandato emp. et ven. illa eñ ꝓsensu solo ꝓtrahunt Item ꝓbitur aliq̃n obligatio pure. aliquãdo in diem. aliq̃n sub ꝓditione. Pure ꝓtrahitur obligatio quãdo ꝓmittitur aliq̃d dari nõ apposito certo die vel ꝓditione. vt dicẽdo. promitto tibi dare decem ex causa mutui. Unde hec pure debent. i. in ꝓtinenti. ſz nõ ita in continẽti q̃ ꝓpus nõ debeat expectari q̃diu numerent vel tamdiu vt cõmodo solui pñt. In diem ꝓtrahitur obligatio. vtpote promitto tibi dare decẽ hinc ad pascha. vnde facta promissione in continẽti debitor factus sum. non tamen potest a me petere nisi adueniente die. Sub conditõe fit obligatio. vtpote promitto tibi dare decez si nauis venerit ex asia. vnde licet pendente ꝓditione non oriatur obligatio vl' actio. eatamen secuta ꝓditione est actio. Ceterũ stipulationes inutiles redduntur multis de causis. Aliqñ ratione interualli interpositi. nisi modicum sit interuallum. vnde certus est q̃ in stipulatione necessaria est interrogatio ꝛ responsio. ita neq; mutus neq; surdus neq; infans stipulationẽ ꝓbere possũt nec etiam absens q̃m ambo audire debent Item inutilis est stipulatio rõne ꝓditiõis impossibil'. vt si stipulor vnũ ꝛ tu promittis aliud. Itẽ redditur inutilis rõne ꝓditiõis impossibil'. vt si celum digito tetigeris ꝛc. Item si ex cã turpi descendit. vt stipulor sibi sacrilegium adulterium vel homicidiũ. Item inutilis est si fiat p metũ vel dolum. Item inutil' est rõne detractõis vel abiectõis. vt si stipulor pure ꝛ tu rñdes sub ꝓditione. Item inutil' est rõne apposite ꝑsone. vt si stipulor nomine illius cui⁹ mandatũ nõ habeo nisi sit tal' cui subiect⁹ sum. vtpote fili⁹ ꝑi. fu⁹ dño ꝛc. Nam let eñ tũc talis stipulatio. ꝛ ex tali acq̃rit patri actio similiter ꝛ dño sed alteri q̃ dict⁹ ꝑsonis nõ potest q̃s stipulari nisi sua interſit. vnde si stipulor alteri dare cui dare mea interſit tenet stipulatio. vt si stipulor dare creditori meo vel ꝓcuratori vl' curatori aut tutori vel similib; ꝑsonis. licet ex tali stipulatione solus ego agere possim ꝛ nõ iste cui stipulat⁹ sim dare. In casu tñ ex mea stipulatione agit iste cui dare pact⁹ sum. vt si tutor paciscat dare pupillo vel curatori furioso vl' actori vniuersitati. Item si ꝓcurator absens stipulat⁹ est dare dño tenet. nez licet alteri stipulari vel paciſci nemo posset vt dictũ ẽ. si tñ adꝺicit stipulatiõi pena stipulatio penę valet. vt si q̃s ita stipulet promittis mihi q̃ dabis B. c. ꝛ si nõ dederis ei dabis mihi decem noie pene. Ultima stipulatio pene tenet. licet ꝓncipalis nõ teneat. Et quãdo pena adiecta pact; exigi possit ꝛ q̃n non. habebit in. c. ꝓxi.

Capitulum.vij.

Vlso de contractibus ⁊ ꝯctuū ꝓtibꝫ ⁊ eaꝝ diuisiōibꝫ ⁊ ipoꝝ diuisiōibꝫ. restat nūc videre de pactꝭ ꝯhentiū ⁊ nō hentiū ⁊ de ꝓmissionibꝫ. Ulñ pactū est ꝓsēsus duorū vel pluriū i idē alteri ab altero paciscētiū dandū vel faciēdū. Attēde ḡ singula verba diffinitōis. pactꝰ em̄ solo ꝓsēsu pficit in ēpt. ⁊ vē. ⁊ ꝑ ad dāz stipulatōis in q̄ nō solū cōsensus sz etiā ꝓba necessaria iūt. q̄ bz fieri p interrogatōz ⁊ rñsionē. vt s̄ dictū ē. Itē necessariū ē vt i pacto sint duo vel plures q̄ ꝓsentiāt in idē dandū vel faciēdū. Et sic differt a pollicitatōe. q̄ pollicitatio solꝰ offerētꝭ est promissio. vt. l. pactū. ff. de polli. Et in idem ⁊ nō in eodē ⁊ bñ. q̄ si ego ⁊ tu ꝓsentiāmꝰ q̄ sem proniꝰ fit lapis nō ē pactū. q̄ talꝭ ꝓsēsus non obligat vnū alteri. nec ē de dādo vl faciēdo. Dz etiā alteri ab altero. q̄ si ꝓsentiamus q̄ vnꝰ nr̄m det aliq̄d titio vel q̄ titꝰ det vni ex nob̄ nō est pactū. vt. ff. ō ꝑ. obli. l. stipulatio ista. i ꝑn. Cū stipulari alteri vel paciscī q̄s ñ possit nisi eidē obligēt. nō aūt obligāt regl'a riter aliq̄s negociū alteriꝰ p mittēdo. Dz āt pactū a pactōe. i. a pace ⁊ actu. Nā si paciscimus ex diuersis ⁊ ꝯrijs aioꝝ moꝝ pꝰ multa varia q̄ dictamia i vnā ꝓsonātē deducimur sn̄iaz. vt in. l. j. §. j. ff. e. ti. vel dz pactum a palmaꝝ ꝓcussiōe vt sepe fieri solet. Pacto rū multe sūt ꝓditiōes. de deseruiētibꝫ ad ꝓpositū dūtaxat dicēt. Pactoꝝ q̄dā sūt inutilia. q̄dā ꝓutilia. Utilia pacta sūt q̄ rōne vestionē reꝝ. et quedā rōne ꝓsonaꝝ. quedā ratione. Est āt sciendū q̄ ꝓsone q̄ pactū faciunt oportet q̄ tales sint q̄ se obligare ꝑñt et res etiā sint tales sup q̄b̄ pactū fieri dz. q̄ a iure nō sint ꝓhibite ⁊ q̄ fuerit ordo iurꝭ vt ī ꝓcedē ti. c. sup ꝓmisum ē de ꝓmis reb̄ ⁊ obli. Inutilia ꝓ sunt pacta q̄ fiūt ꝯ leges ꝓstitutōes et edicta ꝓtoꝝ ⁊ in fraudē. Cōtra leges dz fieri pactū q̄ñ alienat ꝑdiū minoris sine decreto. vt. l. cū emācipatꝭ. ⁊. l. nō solū. ⁊. l. nō est. et l. si his. C. de ꝑdijs vel alijs reb̄ minoꝝ sine decreto alienādis vel non. Vel q̄ñ alienat fundus dotalis. vt in. l. j. C. de fūdo do. Cōtra ꝓstitutōez aūt fit q̄ñ aduocatꝰ paciscit cū cliēt̄ulo de quota ꝑte litis habēda p suo solario. p. le. si q̄s aduocatoꝝ. C. de pactis. Cōtra edictū ꝓtoris fit vt si sciat pactū ꝙ alicui liceat facere furtū vel homicidiū sine pena. imo sciēter eiꝰ crimen occultās socius efficit crimis et pena ꝓncipali punietꝰ. vt in. l. j. C. de his q̄ latrōes vel alioꝝ crimiñ reos occultāt. In fraudē aūt fit pactū variis modis. q̄ aut fit fraus de ꝓsona ad ꝓsonā. aut de re ad rē. aut de ꝯctu ad ꝯctū alterꝝ. aut de ꝯctu ad ꝯctū cundē. aut de noīe ad nomē. aut de facto ad factum. De ꝓsona ad ꝓsonā fit fraus. vtpote ego tutor vl' curator. q̄ ꝓhibeor aliq̄d emere de bonis pupilli vel adulti mei durāte tutela vel cura. p. l. iij. ff. rē pupilli saluā fore mō ego non emo ꝙ me sz ꝙ interpositā ꝓsonā vt ꝙ vxorē vel filiū meū vel etiā extrancū noīe tñ meo. Publice tñ palā ⁊ bona fide ꝑt res pupilli emere vt. l. cum ipse. C. de ꝯhen. emp. ⁊ vē. ⁊. l. si in emptōe. §. tutor. in glo. ff. e. ti. De re ad rem fit fraus. q̄ etiā ꝓhibitū est mutuare pecuniā filiofamilias. ego pecuniā nō mutuo sz aliā rem sibi do vt ipa vēdita vtaꝭ pecunia. De ꝯctu ad ꝯctū alterꝝ fit fraus. vtpote vir ⁊ vxor ꝓstāte mr̄imonio ꝓhibent sibi dona re. vñ nō donāt sz donatiōis cā vēdunt sibi inuicē. De ꝯctu ad ꝯctū eundē fit fraus. vt pote cū vt mutuarē Ticio pecuniā mulier elꝰ vellet fideiubere ꝓ eo. ego ꝓ eo cōtra. ne mulier defraudeꝭ mutuaui pecuniā mulieri ⁊ ticiū fideiussorē recepi. De noīe ad nomē fit fraus. vt si ꝓhibeꝭ aliq̄s ne fiat in poteſtatē alicꝰ terre ⁊ ipe facit se eligi nō in ptātem sz in defensorē. cū tñ idez sit solo nomiē mutato. De facto ad factū fit fraus. vt vendidi tibi ancillaz eo pacto ne ꝓstitueres eā in lupanari ad faciendū questum sui corporis. tu ꝓ in lupanari nō posuisti eā. sz in cauponā vel tabernam q̄ ibi mīstraret. q̄ñ tñ idem est q̄ꝫtum ad effectū. Itē nota q̄ nō solum ꝑdictꝭ rationibꝫ sz etiā alijs q̄busdaz occultꝭ pacta reddunt inutilia. Est em̄ pactum factū inter debitorē ⁊ creditorē ne liceat creditori pignꝰ distrahere. q̄ñ nō valet. q̄ alꝭ debitor incitareꝭ ad delinquendū. ſ. ad solutōez denegandā. Secꝰ si paciscaris de nō repetēdo depositū vel de nō agendo depositi actione. Silr si q̄s pactꝰ sit vt ex eā depositi omne ꝑiculū ꝑstet. Nā talia pacta valent. vt. l. iurisgen. §. si quis paciscaꝭ. ff. de pac. De pig. oblig. notandum q̄ si inter creditorem et debitorem interueniat pactum vt si debitum non fuerit solꝫ termino statuto liceat creditori pignus distrahere valet. et si q̄d vltra illꝫ q̄d sibi debetur ex pignore

accepit teneꝛ id creditoꝛi restituere. si ꝑo minus debitoꝛ creditoꝛi teneꝛ ad supplemẽtuz p. l. hypotecis. C. de distra. pig. Si ãt tale pactũ nõ incuenit tũc elapso die solutionis dz creditoꝛ denunciare debitoꝛi vt luat pignꝰ. vt no. ex. l. creditoꝛ. Et hẽc in. l. si ibꝫ. C. ꝺ distra. pig. qꝺ si ñ fecerit tũc elapꝰ duoꝫ ãnis iurta patrie ꝓsuetudinẽ poterit creditoꝛ illꝺ distrahere. Itẽ si fiat pactũ inꝛ eos. vt si ꝑciũ termio statuto debitoꝛ nõ soluat pignꝰ sit creditoꝛis. nõ valet. p. c. significare de pigno. qꝛ ꝫ bonos moꝛes. ꝛ ꝓbibitũ a lege. p. l. j. ꝛ vl. C. ꝺ pac. pig. ꝛ. l. cõmissoria. sz si fiat pactũ si ifra certũ tps ꝑciũ sit solutũ qꝫ tũc iure emptois creditoꝛ possideat rem pignoratã iusto ꝑcio extimãdã valet. Hã talis ꝺꝛ vẽditio ꝓditionaꝛ. ff. eoꝺẽ. l. iurisgẽ. §. vt. Admittiꝛ tñ tale pactũ in ꝫctu vẽditiois si rem vẽditã emptoꝛ termio statuto ñ soluat res redeat ad vẽditoꝛẽ. p. l. q̃ ea. C. de pac. inꝛ emp. ꝛ vẽ. ꝛ. l. j. eo. ti. facit lex si sup. C. de trãsac. Itẽ pactũ in q̃ qꝫ generaliꝛ ī se suscipit casus foꝛtuitos. non valet. ꝛ est rõ. ne qꝫ generali vi ꝓboꝛ suscipet qꝺ spẽaliꝛ nõ esset susceptuꝰ. Itez pactũ de dote vlteriozi die reꝺꝺẽda ñ valet. Rõ. qꝛ dãnosis data ẽ dos ꝛ publice vtilitati. Itẽ pactũ factũ vt maritus dãneꝛ vxoꝛi vtiliter. i. qꝫ cõmode facere possit nõ valet. qꝛ ꝫ bonos moꝛes. Itẽ pactũ factũ inꝛ militẽ ꝛ eiusꝺẽ aduersariũ qꝫ miles possit eẽ ꝓcuratoꝛ. nõ valet. qꝛ ꝫriũ publice vtilitati. eo qꝫ milites scire ꝺñt arma ꝛ ñ iura. Itẽ pactũ q̃ qꝫ exꝑsse remittit iuramẽtũ calũnie. nõ valz. qꝛ publice rei interest vt lites sine oĩi suspitõe ꝓcedãt. Itẽ pactum factum de ꝑcario nõ reuocãꝺo non valet.

¶ Pactoꝛ q̃ꝺã sũt vestita. q̃ꝺã nuꝺa. Pacta nuꝺa sũt q̃ nõ cõtinẽt cãm. Inutilis est eĩ alicꝰ rei traditio sine cã. Et etiã ꝺicũꝫ nuꝺa illa q̃ nõ vestiunꝫ aliq̃ infrascꝑtoꝛ sex vestimẽtoꝛ. Et hec nuꝺa pacta nõ sũt efficacia ad obligãꝺũ vel ad agenꝺũ lz ꝓsint ad defeꝺenꝺũ. qꝛ nuꝺũ pactũ regꝫariꝫ nõ parit actionẽ sz exceptõz. Pacta aũt vtilia ꝺicũꝫ vestita sex modis. ſ. re. ꝑbis. lris. ꝓsensu. coheꝛẽtia. ꝫctus. ꝛ interuẽtu rei. De ꝓmis q̃tuoꝛ modis ꝺictũ ẽ supꝫ in. c. vj. vbi ꝺicebatur q̃t modis ꝫbereꝫ obligatio. De q̃nto ꝓo ꝫ est de coheꝛẽtia ꝫctꝰ est exꝑlũ. vẽꝺiꝺi tibi domũ tali pacto vt ego ꝺebeã mozari ī ista domo vsq̃ ad annũ. Istꝺ vltimũ pactũ nõ valeꝛẽ ꝺ se factũ qꝛ nuꝺũ ẽ sz coheꝛẽtia illius pacti vestiti. ſ. vẽꝺitois in q̃ positũ est valet et etiã ex eo ꝺaꝫ actio. De sexto. ſ. rei inꝛ tuentũ ẽ exemplũ. ꝓmisi tibi aliq̃ꝺ ꝺare vꝫ facere vt tu mihi aliq̃ꝺ ꝺares vel faceres cum ego ꝺedero qꝺ ꝓmisi statim vestitũ est pactuz ex pte mea. ꝛ iõ interuẽtu illiꝰ qꝺ ꝺediꝛs mihi obligaꝰ ad ꝺandũ id qꝺ ꝓmisisti. ¶ Tertia ꝺiuisio pactoꝛ. q̃ꝺã ꝓsistũt in ꝺãꝺo. q̃ꝺã in faciẽꝺo. Exẽplũ ꝓmi q̃s paciscit ꝺare equũ vel aliã rem. Exẽplũ secũꝺi vt facere domũ vꝫ estuariũ. ¶ Quarta ꝺiuisio pactoꝛ. q̃ꝺã exꝑssa. alia tacita. Exꝑessũ est. vt si ꝙueniti/ bi aliq̃ꝺ ꝺare vel facere ꝫz tacitũ. vt si conꝺuxi domũ tuã. ꝛ in eaꝺẽ res meas induxi tacite videoꝛ pepigisse recũ cũ illata sint obligata tibi ꝓ pẽsiõe domꝰ. Itẽ tacitũ pactũ ẽ vt si habeã tres ꝺebitoꝛes q̃ mihi teneñt in xv. ꝛ erat vnusq̃sq̃ insolidũ obligaꝰ. vnõ si ab vno coꝛ recepi. v. videoꝛ renũciasse iuri insolidũ ꝛ pactũ feciſſe tacitũ ũ pete ab vno ꝫz illoꝛ nisi alia q̃nq̃z. l. si creditoꝛ el. C. e. tit. ¶ Quita ꝺiuisio pactoꝛ. alia gratuita. alia nõ gratuita. Gratuitũ vbi nullo ꝺato vꝫ ꝓmisso gratis ꝺebitũ remittiꝫ. Nõ gratuitũ est vbi trãsactio aliq̃ ꝺato retẽto vel q̃si pro misso ꝓrrigãt aũt pacta fiꝫ trãsactões ad illas tm̃ ꝓsonas inꝛ quas facta sunt et alijs ꝓsonis regulariter non ꝓsunt. p. l. j. C. de transac. Fallit ꝫ tñ in quibusꝺã infrascꝑtis casibus. Unde pactũ ꝺe nõ petendo factũ reo ꝓncipali ꝓꝺest fideiussoꝛi. nisi in pariscendo pactũ sit ne ꝓsit fideiussoꝛi. vꝫ ni si fideiussisset animo ꝺonandi vel in rẽ suã. In his tribꝰ casibꝰ pactum factum reo nõ ꝓꝺest fideiussoꝛi. sed ecõtra pactũ fideiussoꝛi factũ ꝺe nõ petendo nõ ꝓꝺest reo. p. l. Item in duoꝫ reis. ff. ꝺe pact. quia licz reus interſit a fideiussoꝛe nõ peti. qꝛ fideiussoꝛ habituꝰ erat regressum cõtra reum. nõ tamen fideiussoꝛis interest a reo nõ petenti cũ reꝰ contra fideiussoꝛem nõ habeat regressuz ni si fideiussoꝛ in rem suã fideiussisset. quia tũc fideiussoꝛ ꝓ re accipiendus est. et tali casu pactũ factum reo ꝓꝺest fideiussoꝛi. et pactum fideiussoꝛis in rem suam ꝓꝺest reo. pactum veꝛo fideiussoꝛis nõ ꝓꝺest fideiussoꝛi nisi exꝑsse agatur qꝫ ꝓsit reo ꝛ fideiussoꝛi. et tũc singulis ꝓꝺest. Hic pactũ vniꝰ rei ꝺebẽꝺe ꝓꝺest alteri. Item pactũ factũ cũ venꝺitoꝛe vel ꝺonatoꝛe ꝓꝺest emptoꝛi. vt si venꝺitoꝛ venꝺiꝺit ꝺomũ quam ipe nõ ꝺum soluebat vel soluit ꝓpter inꝺucias libẽ

datas emẽs elsdẽ gaudebit inducẽs. Item pactũ factũ cũ filio vel ꝙuo ꝓdest pẽi ꝛ dño. Pactũ aũt ꝓcuratoꝛis prodest dño ꝛ nõ nocet nisi in tribꝫ casibꝫ. s. si ad ꝟ spẽale manda tũ. vel si in rem suã ꝓstitutꝰ sit vel generalem dñi bonoꝝ habeat admiſtratõz. Nñ aũt factũ ꝓcuratoris noceat ꝛ ꝓiudicet dño habetur in. l. si procuratoꝛ. C. de ꝓcu. ꝛ. c. j. vt lit. nõ ꝓtest. i glo. sup ꝟbo. ꝓt. in. c. cũ olim. de cã possessiõis ꝛ ꝓprietatẽ. Itẽ pactũ tutoris ꝛ curatoris prodest pupillo. vel adulto. ꝛ ñ nocet si bona fide fiat ꝛ non aõ calũniandi vel defraudandi.

Capitulum. viij.

Nc uidendũ est de penis pacto appositꝫ. Sciendũ pena pacto apposita aliqñ cõmittit aliqñ nõ. Si em̃ ꝙuẽtio incipit a ꝙditione. vtpute si stichiũ nõ dedero decẽ dabo noie pene. hic pena cõmittit cũ certũ est ꝙuẽtum dari nõ posse. Si ꝙo incipit a precedẽti pactiõe. vtpote promitto stichiũ dare. alioqn pene noĩe decẽ dabo. Et si tũc ꝑcedens pactio fecerit obligatõez. vt si sit pactũ vestitũ cõmittit pena. exꝙ stichiũ dare potuit ꝛ nõ fecit. aut ꝑcedẽs pactio nõ est obligatio nõ cõmittit pena. nisi demũ lite ꝓtestata super eo ad ĩ pacto deductũ est. Et diligẽt aduertendũ ꝙ in ꝺctu stricti iuris pactũ coherẽs informat ꝛ vestit. p. l. lecta. ff. si certum petat Et si rõne informatõis agit ex stipulatu ad id sup ꝙ non fuit interposita stipulatio. Et agit tam ad ꝓtẽta in stipulatõe ꝙ etiam deducta in pactũ. ꝛ sic est casus spẽalis in quo stipulatio excedit ꝓrios terminos siue suã ꝓpriã naturã p. l. petẽs. ex stipulatõne. C. de pac. licet alias regulare sit ꝙ ad cũctꝫ in stipulatione obmissum sit pro omisso habeat sez ꝙ nõ agat ad id qđ deductũ est in nudũ pactũ. vt. l. ita stipulat⁹. ff. de ꝟ. ob. Similiter coherẽtia ꝓtractui bone fidei. p. l. in bone fidei. C. de pac. Similiter coherẽtia stipulatiõis vestit pactum. eo. ti. l. si pactum Similiter traditione eo. ti. in. l. legem. Et non refert an pactũ ꝑcedat vel sequat dũmodo ĩmo. ff. eo ti. Notandũ ꝙsequẽter ꝙ pacta quedã fiũt ex legẽs. quedam fiunt ꝓter leges. ꝙdam fiunt ꝓter leges. ꝙdam cõtra leges. ꝛ aliqua ꝺ leges. Secõm leges fit puta qñ ꝓmittit aliqđ dari vel fieri ex ꝙ lex permittit. modo si est pena ꝓmissa potest peti aut res vel pẽna. i. alterum eoꝝ soluz nisi sit dictũ ꝙ pena soluta vel nõ ratũ maneat pactum. qz tunc vtrunꝫ potest peti. Casus in l. cum proponas. C. de transact. Itẽ pactũ fit ꝓter leges. scilz qñ pacto aliqđ promittit qđ directe a lege expresse non prohibet. vt puta promitto factũ alienũ ꝛ si nõ fiat id ꝓmitto penã vel paciscoꝝ alteꝝ alteri dari ꝛ si nõ det stipuloꝝ penã. tũc licet nõ valeat factũ ꝓncipale. qz factũ alienũ ꝓmittere ñ possũ. nec etiã alteri paciſci. valet tñ pene promissio. Item pactum fit ꝺ leges cuz promittitur aliqđ qđ lege expresse prohibetur. scz res sacra vel religiosa. ꝛ tũc neutrum valet neꝝ ꝓncipale neꝝ pene promissio. Itẽ aut pena adꝺcit ꝙntitati aut speciei aut facto. si adꝺcit quantitati. vt promitto dare decẽ sub pena dupli. tũc ipa pena ꝙntacunqꝫ ꝛ qualitercũqꝫ fit reducit ad legitimum modũ vsuraꝝ sortis ꝓmisse. Et ꝟ ideo. qz ex ꝙntitate pecunie solet fenus cõmitti. de ꝟ ꝙ Inno. in. c. suam de penis. si vero adꝺcitur speciei. vt promitto dare equũ. vel aliã rem. stichiũ vel titium sub pena decem librarum illa pena exigitur. ꝛ itez pena tota exigit. de ꝟ ꝓ Bar. in. l. lucꝰ. ff. de actio. emptio. ꝛ ven.

Consequenter notandũ ꝙ recte sicut in iuramentis ita ꝛ in pactionibꝫ intelligũtur conditões generales. s. si deꝰ voluerit. si res in eodem statu ꝓmãserit. si mihi seruabit fides ẽ. de qbꝫ ꝺditõnibꝫ ꝙ docto. ꝛ glo. in. c. quẽadmodũ. de iureiuran. Item si qs iurauit se solutuꝝ spe future numeratõis intelligit ꝺditio si pecunia fuerit numerata. Casus in. l. indubitati. C. de nõ numerata pecunia. Itẽ dabo centũ si ꝺxeris mecũ matrimoniũ. Intelligitur ꝺditio secutis nuptiꝭ ff. de iure. do. l. promittẽdo. Et generaliter in oĩbꝫ iuramẽtis promissoꝝ generales ꝺditiones intelligũtur. In assertoꝝ vero iuramẽtis nulla subintelligitur. Speciales aũt ꝺditiones nunqꝫ subintelliguntur. sed oportet ꝙ expꝫsse ponãtur. vt dicit Ber. in. c. tua nos. de iureiurando. Notanduz ꝙ multa possum facere sponte ad que non possum me pacto astringere. Nã sponte possum mihi aliquẽ beredem instituere. nõ tamẽ ad ꝟ pacto me astrigere. Casus. in. l. pactum ꝙ dotali. C. de pact. silr in. l. stipulatio ꝟ modo cõcepta. ff. de ꝟ. obli. Item ea ꝙ ob reuerentiã alicꝰ promittũtur nõ obligãt promittẽtẽ. Casus in. l. j. §. onerãde. ff. quarũ

rerū actio nō dar. z ibi p Bar. Sic etiaz tē/
poralis pstatio nō vestit ꝓuentōz nudā .p.l.
si certis annis. C. de pactis Et nō refert an
talis pstatio fuerit facta sciēter vel ignoran
ter q̄ ad necessitatē in posteꝝ soluendi. secus
q̄ ad effectū repetitōis. i. si sciēter solui in de
bitū petere nō possum. p.l.j. ff. ō ꝑdi. indebi.
Distinguendū tñ est in ℏ casu qñ ꝺs agit p
illo qō sibi ꝓuenit solui aliq̄t ānis aut actoz
q̄ agit ꝛ illū q̄ cessat soluere pstatōz innitit
soli tpi. aut alteri cause si soli tpi succūbit. i.
pdit cām. qz tps nō est modꝰ obligatōis tol/
lende vel inducēde. p.l. obligationū fere. §.
placet. ff. de actio. z obliga. Aut nō solū alle
gat tps sz aliā cām. aut talis cā est sufficiēs
ad agendū vel nō. si secundū allegat nuduz
pactū vel promissionē z itez succūbit p dic
tā legē. Si certis annis. aut actoz ꝓtendit
cām sufficientē. vt stipulatōis z vēditionis
emptōis aut alteriꝰ tituli. et actoz obtinebit
si ꝓbauerit solutiōez sibi factā ad plures an
nos licet nō ꝓbauerit causam efficacē. quia
ꝓsumit q̄ reus nō soluerit sine cā legitia. qz
nemo ꝓsumit rē suā iactare. p.l. cū de indebi
to. ff. de ꝓba. Itez ꝓbat p glo. c. fi. xvij. q. ij.
vbi ōz q̄ allegata ꝓsuetudine aliꝰ aliq̄d sol
uēdi cū causa z pstatione illiꝰ solutōis indu
citur obligatio. ad idē facit. c. ꝓuenit. ō cen.
vbi ōz i fine. oꝑtet quippe vt oīs sensus ad
q̄d z qū̄ ꝑsolui debeat ꝑsciat. C. Cōclusiue te
nent doctoꝛes q̄ ꝑmissa ꝓa sunt. de capitl'o
ꝓuenit. qñ p tantū tps solutū sit qō sufficit
ad ꝑceptionem. z nō fuit in possessione reci
piendi hmōi solutōez vi precarie aut clam.
¶ Item nemo alienū factū ꝓmittēs obli
gat. vñ q̄ ꝓmittit p aliū nō tenet ad aliō nisi
q̄ det opam quā potest q̄ ille faciat qō ꝓ
mittit. p.l. stipulatio ista. ff. de ℏ. obli. nisi ꝺs
ꝓmittat se effectuꝝ curaturꝝ ve vt promissū
fiat insti. de inuti. stipu. §. si ꝺs aliū daturū.
Item si ꝺs ꝓmisit insulā facere ad certū tē/
pus sub certa pena z tantū tps iam trāsiuit
q̄ modo infra tps statutū fieri non poterit.
licet totū tps non trāsierit. possū tñ agere ꝛ
talez pinde ac si totū tps trāsierit. p.l. ℏ iure
ff. de ℏ. ob. Item si aliꝺs promittit generali
ter ℏ modo. q̄dcūq̄s postulaueris dabo. i ta
li excipiunt omnia illicita et preiudicialia z
etiā ea que in generali ꝓtractu non veniunt
scz que ꝺs specialiter nominata non dediſ/
set. C. casus. in.l.j. C. q̄ res pigno. obli. poss.
vel non.

Defensionū seu be

Beneficioꝝ q̄dā in fauorē. q̄dā i odiū
introducte sunt. vñ ꝓtingit q̄ ꝑso
ne ꝓo q̄b⁹ inuēte sunt p eas inuāt ne teneā
tur de obligatōib⁹ quas fecerūt. Et licz ve
rum sit regulariter licitū esse his p se intro/
ductis renunciarj. l. si ꝺs in scribēdo. C. de
pac. sunt ex eis tñ q̄dā būficia q̄b⁹ renūciare
nō possum⁹. z renūciatione facta nō ipedit
q̄ minus hmōi būficia et defensiōes opponi
pñt. Aliqne tñ sunt q̄b⁹ ꝺs renūciare potest
et renūciatione facta tenet. et illa ꝑsona que
ante renūciationē p ipā būficia iuuabat re/
nūciatiōe facta ampliꝰ nō iuuat. Aliqne sūt
defensiones quib⁹ q̄ad quid ꝺs renunciare
potest z quo ad q̄d non. Igitur de singulis
est videndū. z ꝓmo ō illis q̄b⁹ renūciare nō
potest.

Beneficiū macedo

Bnianū senatuscōsulti cōpetit filio/
familias q̄ pecuniā accepit mutuo
sine volūtate tacita vel exꝑssa ꝑtis. Et nota
licet appellatione pecunie largo mō sumpte
ꝓtineat quid q̄d nūero pōdere vel mensura
ꝓtineat. capit tñ ℏ stricte solū ꝓ pecunia fi/
liofamilias mutuata. vt dictū est. z sic iuua
tur. si tñ filiꝰ recepit q̄d ꝓsistit in pōdere vel
mensura tenebit nisi fraus adhibita sit a cre
ditore. vt qz dedit filiofamilias frumētū vel
oleū vt his distractis vteret ꝓ pecunia. vt su
pra dictū est in. c. ꝓti. vbi dicebat. in fraudē
aūt fit pactū varijs modis z nō solū cōpetit
ei interim dū est in ptāte patris. verūetiam
postq̄ factꝰ est sui iuris et etiā cōpetit here/
di filiifamilias z eiꝰ fideiussoꝛi. p.l. ſz et si ꝑ.
ff. ad mace. l.j. z dicta. l. si ꝑ. §. nō solū. natu
§. quāq̄. e. ti. ¶ Nota tñ q̄ in casib⁹ sequen
tibus exceptio beneficij macedonij non ꝺz
effectū. Primo si filiusfamilias p mendaciū
dixit se patrēfamilias. vt in. l. zenodoxus. in
glo. et in. l.j. C. ad senatuscō. macedo. Se/
cūdo si credebat filiꝰ fore paterfamilias. q̄
fungebat ꝓblicis muneribꝰ. vt dicta. l. se/
nodariꝰ. Tertio si filiusfamilias a pupillo
recepit mutuū non interueniente ipiꝰ tuto
ris curatoris auctoritate. Quarto si mutuā

pecuniã in vtilitatẽ pẽis ꝙuertit. vel cuꝫ illa pecunia fecit q̃d pẽ eẽt factur⁹. vt dotãdo filiã vel sororẽ. p.l. filiusfa. ff. e. ti. Quinto si recepit pecuniã cã legatõis vl' studij. vt in. l. macedoniani. C. e. ti. Sexto si pẽ ratũ hꝫ vl' cũ sentit postea q̃n mutuũ accepit fili⁹ vel pẽs fuit z nõ ꝺixit. vt. l. si filiusfa. eo. ti. Jtẽ si filiusfamilias fact⁹ pẽfamilias soluit ptẽ debiti cessat bñficiũ macedonianũ. p. l. si iulian⁹. §. fi. ff. e. ti. Jtẽ cessat illõ bñficiũ si fili⁹ hꝫ peculiũ vsq̃ ad q̃ntitatẽ peculij. i. pecunie muꝺ recepte. glo. in. l. ꝺicta. Zeno doꝫ ponit plẽs casus de quib⁹ Jtẽ q̃d ꝺictũ est de filiofamilias ꝺicẽꝺũ est de nepotib⁹. p. l. filiũ habeo. ff. e. ti. Et idẽ tenet Salicet⁹ in. l. si fil⁹. e. ti. illud tñ verꝫ ẽ de nepotib⁹ q̃n agit de faꝺuore ipoꝝ vel patꝝ suoꝝ. Casus i. l. liberoꝝ §. fꝫ z papinian⁹. ff. de ꝓ. sig. Nec⁹ cũ agit õ odio ipoꝝ. vt i cauſ penaꝝ vel ꝺenationũ. nam tali casu appellatõe filioꝝ nõ intelligũt nepotes.

Beneficiũ restituti

b Onis ꝓpetit minoribꝫ toto tpe minoris etatꝭ etiã eo finito infra quadriennũ ꝓtinuũ. ſꝫ si i minori etate decepti fuerint coꝝ facilitate z aduersarij callidita-te. Notãdũ minorẽnis mꝭ modis pt itelligi. Primo q̃ minor est. xiiij. ãnis. vt i. c. pñtia. de pba. §. pterea. Secõo a discretõe vsq̃ ad septẽnium. C. õ iure delib. l. fi. si infanti Tertio q̃ ad mꝭ monitũ ꝺhẽꝺũ vsq̃ ad. xiiij. annũ masculi⁹. z ad. xij. annũ femĩa. Quarto q̃ ad testamti factiõz vsq̃ ad. xiiij. annũ. xvj. q. j. admonere. z. c. se. Quinto q̃ ad restitutõez vsq̃ ad. xxv. annũ. ff. e. ti. p totuꝫ. Modo ad ꝓpositũ minoribꝫ etate ꝺãnis subuenire nõ i rebꝫ pſperis seu pſpere gestꝭ nocere ꝓsueuit C. de pcu. l. nõ eo min⁹ Errãtibꝫ eñ et non fallentibꝫ publica iura subueniũt. vñ si minor q̃ nũc se maiorẽ asseuerat fallacit maioris etatꝭ mẽdacio aliquẽ decepit i integꝝ restitui nõ ꝺz. C. si minor maiorẽ se ꝺixerit. l. si⁹ q̃. Jtẽ si minor. xxv. annis renũciat bñficio ecclastico nõ restituet si illõ bñficiũ ẽ alteri collatũ. q̃ q̃ bñficiũ ẽ legitime adeptus nõ pt illo sine cul pa ꝑuari. Sꝫ si minor obmisit aliquã pbatoꝝ necessariã vel al's capt⁹ est in iudicio pt petere i integꝝ restitutõem vt in. c. ex pte. de resti. spoli. p Berñ. Item si minor facit qõ ꝺiligẽtissim⁹ fecisset nõ restituet. vt si de ꝓsensu suoꝝ amicoꝝ aꝺiuit hereditatẽ quã putabat fore mꝭtũ pinguẽ licz nõ inueniat opulẽtã. q̃ tali casu vtit iure cõmuni. casus i le. nõ ꝺicet. C. õ i inte. resti. minoꝝ. xxv. ãnis. Jtẽ minor i iudicio legitimã psonã stãꝺi ñ hꝫ. C. q̃. legiti. pso. p totũ Jõo si agit z snia ꝺ eũ lata ẽ hẽbit bñficiũ restitutiõis. p eo ãt lata tenet. i ꝺicta. l. nõ eo min⁹. Jtẽ minor. xxv. ãnis agere pt sine tutore et curatore. vt in ill' casib⁹ in q̃b minor censet maior. vt si iudex p fraude tutoris absoluit reũ a iudicio pt ꝓuenire tutorẽ. ita q̃ necesse est ipm p̃mo ꝓueniri. z hꝫ casu restituit⁹ minor etiã si ꝓtumax fuerit. vt. ff. de minoribꝫ xxv. annis. l. minor. Dec Johãnes. lxxxvij. ꝺist. irreligiosaꝫ. Jtẽ minor pt cãm mꝭmonialẽ p se agere vel p. pcuratorẽ. p. c. ex pte. õ resti. spol'. Jtẽ cẽset maior i voto. xx. q. ij. c. j. vbi ꝺr q̃ firma erit pfessio ꝓginitatꝭ etq̃ aꝺulta cẽ cepit z q̃ solꝫ apta nuptijs ꝺeputari Jtẽ q̃n minor morte pẽis exeq̃t. xv. q. iij. ꝺe crimie. Jtẽ q̃n agit ex testamto pẽis. Jtẽ q̃n agit ꝺe recupanda possessiõe. C. q̃ legi. pso. l. vlti. Jtẽ q̃n ꝺe thoro violato agit. ff. de aꝺul. si marit⁹. z. l. iure mariti. C. e. ti. Jtez q̃n agit ꝺe libero hoie exhibendo. imo tali casu pupill⁹ admittit. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. Jtẽ q̃n impetrat veniã etatis. z q̃lit impetret et coꝝã q̃ z q̃ etate. hẽt. C. de bis q̃ veni. eta. impe. l. ij. Jtẽ q̃n agit negocia alteri⁹. lꝫ cñ agere p se nõ possꝫ põt tñ p alijs agere si saltẽ hꝫ mãꝺatũ. ff. de pcu. l. filiusfa. Ad iudicia aũt pcurator nõ pt eẽ nisi. xxv. ãnoꝝ. p. c. q̃ generalit. ꝺe pcu. li. vj.

Beneficiuꝫ ne quis

ꝺẽnet nisi inquãtũ facere pt et nõ vltra. i. habita rõne ne egeat cõpetit marito z eiꝰ heredibꝫ z filijs omnibꝫ vtriusq̃ sexꝰ z eiꝰ pẽi q̃n ꝓuenit ab vxore. z cõpetit pẽi vxoris q̃n vxor ꝓuenit a viro hincide ꝑ ꝺote z ꝺonatõe. Item patrono q̃n ꝓuenit a liberto Item cõpetit socio q̃n ꝓuenit a socio Jtẽ ꝓuenit pẽi q̃n cõuenit a filio vel filia. et huic bñficio renũciari nõ pt. Sciendũ q̃ plerũq̃ ꝓtingit quẽ cedere bonis. et ille tũc q̃ sic cessit bonis solũmodo ꝺãnat inquãtũ facere pt. Jtẽ postea ꝓueniri pt si tantũ acq̃sierit q̃ ptor possit moueri. ſꝫ tñ fraudãdus nõ est alimẽtꝭ q̃tidianis. nec etiã ꝺz detrudi in carcerẽ. ff. de ces. bo. li. iij. l. q̃. bonis. et. l. si ꝺebitorꝫ ea. Et talis cessio bonoꝝ obligati onẽ ꝺebiti nõ tollit sed inefficax est tal' obli-

gatio ꝓpter debitoris inopiã. sed prodest vt nõ detrudat in carcerẽ cedẽs. vt in dicta.l. q̃ bonis. Et q̃ bonis cedit antecꝫ agnoscat debitũ vel añcꝫ ꝓdemnet vel in iure ꝓfiteat debitũ audiri nõ dz. ff. de ces. bo. l. pnũt. Et habet in glo. ibidem. supꝫbo nõ dz. Quod cedẽs bonis dz bona indicare. allegat p a gumẽto. l. fi. C. de iure delib. Itẽ hẽt in glo sa ibi. q̃ oĩb bonis cedere dz vt etiã vnũ de narijs nõ retineat. licet in post queritꝫ bonis secꝰ fit. vt ĩ dicta. l. q̃ bonis. Si tñ talis sustinuisset penã corpalez p debito tũc nõ tenet de postqueritis soluere. vt. xliij. q. vj. si res. Itẽ bona cedẽtꝫ dñi vẽdi z nõ occupari p ꝓpria autoritate credẽtiũ sz bñ iudicꝫ. vt. ff. e. ti. l. legis iulie. De cessiõe tali hẽt p canonistas in. c. hedardꝰ. de solut.

Beneficium ne liber

Bhõ ob es alienũ obligẽt huic beneficio nõ poterit renũciari. qz hec renũciatio est dãnosa rẽ ꝓria libertati. Qui enĩ libere hoiez cogit ꝑuire p debito pena eiꝰ est vt pdat debitũ. Secõo tantũdẽ dabit parẽtibꝫ illiꝰ hois quẽ ĩ ꝑuitutẽ reduxit. Tertio punit pena corpali. vt dic̃ Salicetꝰ circa legez. ob es alienũ. C. de obli. z act. facit lex q̃ filios. C. q̃ res pig. obli. pos. vel non. Item Jo. an. dic̃ q̃ libri aliꝰ studẽtis ad ꝓtinuũ vsum ipiꝰ deꝑuiẽtes nõ obligent ob es alienũ. Item nec salaria aduocatorꝫ vel militũ a publico ipis debita. vt no. Salicetus in le. ne quis de corpore. C. de aduo. diuer. iudic̃.

Beneficiũ fori

quod cõpetit forensi cuicꝫ dicit q̃ ipe reus sub suo iudice debeat cõueniri. qz actor dz sequi forũ rei. de fo. compe. si clericꝰ. z. c. cũ sit generale. C. de iurisdic. om. iu. l. ij. ff. de alie. iudi. mu cau. fac. l. j. in ꝓn. nõ ãt ecõtra nisi ĩ q̃busdã casibꝫ vt statim infra dicet. Et huic bñficio seu priuilegio pacto nõ renũciat. sz ad hoc q̃ reus alibi possit cꝫ in foro suo ꝓueniri ꝓmittat solutõez facere vbicũcꝫ fuerit petita ab eo. qz tũc ibi tenet solutõz facere vbi ꝓuenit. Nõ. qz priuilegio fori a principe vel lege indulto z oĩi iure introducto in eius fauorẽ in ꝛctibꝫ ꝑt renũciari. vt. l. si q̃s in cõscribendo. C. de pactis. In his casibus sequentibꝫ actor nõ sequitur forũ rei. Et ponũt vj. q. iij. p Jo. glo. decre. ꝗsus. Contractus crimẽcꝫ reus religiocꝫ. Vir nõ similis vel p uocat atcꝫ recusat. Excellit influ vl si ꝓsentet cꝫ. Neglector iudex feodari atz scolarꝫ

Notandũ cũ clericꝰ hz cãz aduersus alĩ clericũ ꝓueniat ipm coram epo ꝓprio. s. ipsius rei vel de ꝓsilio ipsi epi al iũ iudicem vtracꝫ ps eligat. ecclesiasticũ tñ. c. ti. c. j. ar. Ꝺ. p. c. cũ R. de offi. dele. Ubi dz q̃ actor debz eligere nõ vtracꝫ pars. Jo. illa decretalis intelligitur ꝑm Bern. q̃ altera pars est absens. vel cũ nõ vult ꝓcordare reus. et ita obseruatur in curia.

Beneficium seu pri

Builegium fori q̃d cõpetit clericis. d. q̃ licet clericꝰ de iure cõi subiectus sit iudici seculari. p priuilegiuz tñ potest declinare z dicere q̃ velit solũ coram suo epo respondere. aut alio competenti. z huic bñficio de iure canonico z etiam ciuili non renũciatur. qz introductũ est in fauorem totius cleri z nõ alicꝰ singularis clerici. Nam priuilegio fori a principe vel le. indulto potest in ꝓtractibus renũciari. vt dictum est. Imo iudex admittens exceptiõem fori nõ admittendã facit litem suã. vt patet in alle. l. si q̃s ĩ ꝓscribẽdo. Et sicut iudex male iudicans facit litem suam. sic etiã arbit. z arbitrator. sz nõ tenent de estimatione litis nisi de dolo et lata culpa. dũmodo saltem fuerint electi de partiũ cõsensu. fac. l. j. §. j. ff. si mensor falsum modũ dixerit. Idem videtur de cõsule toze. vt. l. j. ꝺ discusso. C. li. x. nã cuilibz i sua arte expto credendũ est. ff. de ventre inspicie do. l. j. z. c. cã matrimonij. de probat. in glo.

Notandum ad ꝺ q̃ clericus possit prorogare iurisdictõem nõ sui iudicis ꝑm pa normita. in. c. significasti. ꝺ fo. com. Primo requiritur eius ꝓsensus. qz inuitus iudicari non potest. Secũdo si consentiat expresse ta scia nõ p errorem. vt in glo. j. dicti. c. facit lex si. C. de ꝓdi. inde. Tertio q̃ non fiat prorogatio metus cã. vt. l. ij. in ꝓn. ff. de iudic. Quarto q̃ iudex in quẽ ꝓsentiat sit ecclesiasticus de ꝺ in. c. si diligenti. de fo. com. Quinto vt talis alias ꝓsit iurisdictioni. quia fũdamentũ prorogatiõis est iurisdictio. Jgit in iudicem nõ habentem iurisdictõem non potest fieri prorogatio. quia non entis nõ sũt qualitates. vt. l. eius qui in prouincia. ff. si cer. peta. Sexto q̃ talis sit iudex ordinari ns. qz nemo potest ꝓrogare iurisdictõm nõ

suiu dicꝫ delegati etiã cũ ꝓsesu epi. qz iudex delegat⁹ vigore rescpti hz iurisdictõez limitatã ꝛ restrictã. Septio q̃ fiat cũ ꝓsensu sui epi. Octauo q̃ progãa nõ pẽiteat re integra. qz cũ res ẽ integra pnie ẽ loc⁹ al's nõ. vt in. c. j. de iudi. Nono q̃ sit tal' cã q̃ recipiat progatõz illi⁹ iudicꝫ. qz laic⁹ q̃lemcũq̃ iurisdicti onẽ habeat nõ progat in spũalib⁹ cauk. ó ℔ p Jo. an. in cle. dudũ. de sepul. in glo. sup ꝯbo spẽali. Itẽ laic⁹ trahẽs clericũ inuitũ ad iudicẽ secularẽ pdere dz cãm. ꝛ iudex secularis ꝓuat iurisdictõe p autẽ. statuim⁹. C. ó epi. ꝛ cle. Itez q̃d si cleric⁹ trahit clericũ ad secularẽ. Rñdet. debet excõicari nõ bñficiatus. bñficiat⁹ ꝓ bñficio ꝛ offi. suis ꝓuari. xj q. j. inolita.

Exceptio nõ numerate pecunie date vl' tradite rei alicui ꝓpetit infra duos annos. aliqñ infra. xxx. dies. aliqñ infra annũ. aliqñ infra tres mẽses. Ecce em̃ debitor q̃ ꝓfitet se multo pecuniã recepisse quã i ꝓcate ñ recepit ꝓ opponere exceptõz nõ numerate pecunie infra duos ãnos a die ꝓfessiõis facte. C. rediton ꝓ q̃ ꝓfessus ẽ sub spe future nũeratiõis creditũ suũ recepisse a debitore hz exceptõz nõ solute pecunie infra. xxx. dies. p legez in ℔ctib⁹. q. illo. C. ó nõ nũe. pec. Itẽ marit⁹ q̃ ꝓfessus ẽ sub spe future nũeratiõis se dotẽ recepisse. hz exceptõz nõ nũerate dotis que opponẽda est infra annũ post solutũ matrimoniuz. ꝛ ℔ si mr̃imoniũ durat min⁹ duobꝫ ãnis. ꝛ est opponẽda infra tres mẽses si matrimoniũ durauerit pl⁹ duobꝫ ãnis sz min⁹ decimo. Predictꝫ exceptiõib⁹ nõ ꝓt renũcia ri. ꝛ renũciatio si facta ẽ nõ impedit q̃ min⁹ infra dicta tpa opponi possit. verũtamen in ℔ pdest renũciatio. q̃ si nõ eẽt facta renũciatio deberet ꝓbari aduersari⁹ defendenti pecuniã ipaz soluisse. ꝛ ita pdest renũciatio talis. q̃ incumbit onus ꝓbãdi in renũciantẽ. vt no. i rubri. ne fideiussores vl' mãdatores dotiũ dent. C. cũ suis legib⁹ q̃ ꝓhibẽt fideiussores dari ꝓ dote restituẽda in euentũ restituẽ de dot. Ñ lz q̃dã sciãt ꝛ faciãt hmõi fideiussionẽ renũciãtes ꝓdicto rubro cũ suis legib⁹. ipa tñ renũciatio de iure nõ valz. qz tales fideiussorẽ dari ꝓ dote restituẽda ꝓhibet a lege. mõ id q̃d fit ℔ legẽ etiã si iuratũ sit p facto habeat. p. l. nõ dubiũ. C. de legibus Rõ aũt legis secũde ꝓdicti rubri elicit ex eis ꝓbis cũ dicẽ. si em̃ credẽdã eẽ mulier sese suã q̃ dotẽ pti mariti existimauit. q̃re fideiussor vel al⁹ intercessor exigit. Nota tñ fauorem magnũ fore mulier̃ ꝓ dote recupanda. vt i. c. ex lr̃is. de pigno. vñ mulieres ꝓ oĩb⁹ creditoribꝫ ꝓ recupanda dote ꝓuilegia ℔ ꝓsonales actiões siue ꝓ re alia hñt. vt. C. q̃ potiores i pignore habeãt. l. assiduis. Talẽ etiã fauorẽ mulier etiã in suos heredes trãsmittit. Sz tñ ꝓuilegiũ hmõi mulier nõ hz i donatiõe ꝓpt̃ nuptias si pacta ẽ de lucrãda donatiõe. qz tali casu nõ ꝓferk alĳs creditoribꝫ qz in dãno vitãdo eis succurrit. nõ ãt in lucro captãdo recte sic̃ in lucris ignorãtia iuris mulieri nõ prodest. vt in. l. iurꝫ ignorantia. C. q̃ admit. ad bo. poss. pos. ꝛ infra qõ tẽ pus. Itẽ ꝓpt̃ maleficiũ viri vxor nõ pdit dotẽ excepto crimine lese maiestatꝫ. vt dic̃ autẽtica. Bona dãnatoꝝ. C. de bo. ꝓscp. ꝛ dãna. nec etiã ꝓpt̃ crimẽ hereꝯ. nisi tpe ℔ct⁹ matrimoniĳ vxor sciuerit viz hereticũ. casus i c. decreuit. de here. li. vj. Itẽ nec ꝓpt̃ maleficiũ pẽis. C. sol'. mr̃i. l. ĳ. Nã vult ius fiscum teneri ad dotẽ vt ibidẽ in glo. ꝛ ff. solu. mr̃i. l. si marito. in ꝓn. ꝛ C. de bo. ꝓscp. l. si vt ꝓponis. Item in. l. satis. C. in q̃b⁹ cauk pignus tacite ℔bit habeꝯ casus singularis q̃ etiã patrimoniũ vxoris tacite obligatũ est pro dẽbito mariti i cã ꝑmipularĳ. lz al's regulare sit bona vxoris pro debito mariti obligari nõ debere. vt. C. ne vxor pro mari. ꝓ totum Itez ꝓuilegiũ dotꝫ ẽ q̃ oĩa bona mariti sũt tacite obligata ꝓ dote vxori. vñ si aliq̃s possidet hereditatẽ mariti tenek rñdere mulieri pro dote. vt i. c. ex lr̃is de pig. Etiã extẽdit ℔ ad parafernalia. qz sic̃ bona mariti obligata sũt vxori pro dote. ita ꝛ pro parafernalib⁹ Nota si mulier aliq̃ ex iusta cã separata fuerit a viro tota dos dz sibi reddi habita rõe ne egeat. vt si aliqđ impedimẽtũ fuerit inꝯ eos vtputa affinitatis vel ꝓsanguinitatꝫ. aut aliquod tale q̃d ignorarũt. Et tũc oĩa empta vel cõparata de bonis viri ꝛ mulierꝫ debẽt diuidi inꝯ eos si ℔ ꝓstat. alias ꝓsumentur ó bonis viri empta. ff. de dona. inꝯ vi. ꝛ vxo. l. q̃nt⁹ mucius. ꝛ ca. j. ĳ. et. iĳ. in textu ad glo. extra. e. ti. Si aũt ℑbentes scientes impedimentũ ꝓtraxerint soluto matrimonio vterq̃ pdit q̃d alteri dedit ꝛ fisco applicat nisi ex rore vel etate excusentur. C. de incest. nup. l. qui contra hoc facit. c. ĳ. q̃ filĳ sint le. imo de iure canonico scienter ℑbẽtes ꝓhibiti

in gradu sunt excõicati ipo iure. vt ī cle. vnica. de ꝓban. ⁊ affi. Cõsiderandũ tñ si mulier ita renocauerit dotẽ. nõ tñ ꝑt eã alienare cõstãte mr̃imonio. sed necesse habet eã ꝓuare ad vsum mariti ⁊ filioꝝ. fac̃. l. vbi. C. de iure dot.

Nunc de beneficijs

Nvideam⁹ q̃b⁹ q̃s renũciare ꝑt. et q̃ꝝ renũciatio impedit ne ampli⁹ oppo ni possint. Est em̃ q̃dda bñficiũ q̃d vocatur noua ꝓstitutio de pluribꝫ reis debẽdi. a res rei ⁊ nõ a reatu. q̃ ꝓstitutio dicit q̃ si plures sint rei debẽdi. ℞ est plures debitores idonei ⁊ solu̇ẽdo ℞ diuisiõis bñficiũ habent q̃ ꝑt dicere vnusq̃sq̃ q̃ ꝓ sua tm̃ ꝑte teneat in solidũ ꝓpt̃ istud bñficiũ duo sunt necessaria scz q̃ ꝓmittat ⁊ obligẽt se insolidũ. ⁊ renunciẽt dicte noue ꝓstitutiõi de pluribꝫ reis debẽdi. ⁊ sic vbi creditor hz plures reos debẽdi insolidũ. hz electionẽ alterꝫ de cõreis ꝓueniẽdi insolidũ. secꝰ si eẽnt plures rei debendi ꝓ ꝑte. p. l. j. C. de duobꝫ reis stipu. ⁊ ꝓmit. Notandũ vnꝰ debitorꝫ soluẽs totũ ꝓ suis ꝓdebitoribꝫ hz actionẽ negociorꝫ gestorꝫ cõtra ꝓdebitores. vel mãdati ℈ cõreos actiõe sibi ꝓcessa ꝑ creditorẽ. p. l. fi. fideiussor. C. ꝺ fideiusso. ⁊ manda. Sciendũ q̃ plures rei debendi ꝑñt simul ꝓueniri in eodez libello dum tñ actor protestetur in dicto libello se velle esse ꝓtentum tota solutiõe vnⁱ⁹. ff. e. ti. l. ij. et. iij. Item interruptio facta ab vno creditore ℈ plures reos debendi. ⁊ ecõtra interruptio facta ꝑ vnũ de pluribꝫ reis debendi ℈ plures creditores vel vnũ nocet ⁊ prodest alijs. p. l. cum q̃dam. C. de duobꝫ reis. ff. e. ti. l. in duobꝫ. Nota diligẽter q̃ virilis receptio diuisionem totiꝰ obligationis inducit. vt his q̃ solnit non possit vlteriꝰ cõueniri. p. l. si creditores. C. de pact. vnde q̃ nõ solue rũt ñt ꝓueniri vltra virilem portionẽ resi/dui. cõpetit tñ eis exceptio diuisionis. quia illa diuisio est ℈ naturã integralis obligationis. ideo inducit tacitum pactũ de nõ petendo. arg. dicta. l. si creditores. C. de pact. Nota tñ ꝑm Baldum ī dicta. l. si creditores. triplicem esse diuisionẽ. Quedaz fit a ꝓncipio. vt q̃ñ plures se obligant ꝓpr̃ijs nominibus expressis. tunc tenet quilibet pro virili in. l. reos. §. cum tabulis. ff. de duobꝫ reis stipu. Alio mõ fit diuisio ex epla diui adriani vt. ff. de fideiusso. le. inter eos. Exemplum, duo fideiussores pmiserũt soluere centum. et q̃libet eoꝝ. ⁊ tũc ꝓuenire possum vnũ ex his ꝓ illis centũ quẽ voluero. Si tñ hoc pacto petam a quolibet centũ. ꝑñ tipi petea iudice vt ipis impartiat bñficiũ epistole diui adriani seu bñficium noue ꝓstitutionis. de fideiuss. ⁊ manda. Tertia diuisio est q̃ venit ex supueniente pacto tacito vel expresso. Et fit duobꝫ modis. Uno modo ꝑ receptionẽ virilis portiõis. de illa casus i dicta. l. si creditores. Alio mõ ꝑ petitõem receptionis virilis portionis. vt in. l. libeꝝ. C. ꝺ fideiusso. vbi ꝺr̃ q̃ actio ꝑ litis ꝓtestationes diuisa amplius reintegrari non potest. Nota epla diui adriani ꝓ fideiussoribꝫ fallit in q̃nq̃ casibus. Primo in fideiussore tutoꝝ q̃ nõ implorat hmõi bñficiũ. Iz tutores sint soluẽdo. ff. rẽ pupilli saluã. fore. l. fi. Item fallit in fideiussore fideiussoris. vt. ff. eo. ti. si plures. §. fi. Item fallit quando cete ri fideiussores soluendo non sunt tempore litis contestationis. Item fallit q̃n eiusdez summe sunt fideiussores sed non ꝑ eodez. ff. eo. ti. si dubitet. §. si plures. in glo. sup verbo ꝑtem petere.

Beneficiũ quod cõ

petit fideiussoribꝫ ꝺr̃: q̃ si ꝓncipalis ⁊ fideiussor ambo sunt idonei in solu̇endo. debet ꝓius ꝓncipalis ꝓueniri q̃ fideiussor sed ad ℞ vt fideiussorem q̃libet creditor possit ꝓuenire renunciare debet fideiussor. noue ꝓstitutioni de fideiussoribꝫ. Et nota q̃libet duo. tres. quatuor. vel plures ꝓncipaliter ⁊ insolidũ se obligant locum hz renũciatio ꝓdicta. q̃ debet poni hoc modo. renunciam⁹ cõmuniter ⁊ diuisim nouis cõstitutionibꝫ ⁊ epistole diui adriani bñficio. ẽ. Unusq̃sq̃ em̃ ꝓ altero intendit solu/re cũ vltra ꝑtem sibi ꝓtingentez se videt obligare. Dubitat an laicꝰ fideiussor clerici existens possit ꝓueniri coram iudice seculari. ⁊ videtur q̃ non. eo q̃ ꝓncipalis nõ potest ꝓueniri coram eo cũ renũciare nõ poterit ꝓuilegio suo. vt supꝝ dictũ est de bñficio cleri coꝝ. Spe. in ti. de cõpetẽ. iudi. adi. in ꝑ. secꝺ pone q̃ clericus. tenet q̃ sic. q̃ psonales exceptiones ꝓstitutione nõ trãsferunt. reales vero sic. ff. de excepr̃. l. exceptiones. facit. l. si cum procuratore. ff. de re iudi. Notandum ꝑj. q. j. c. te quidem. dicitur q̃ clericus fideiubere nõ debet ꝑ laico. si tamẽ fideiusserit

tenet. vt in. c. seqnti. Clerici tñ pñt fideiube re inese qñ ꝓueniũt. C. ō epi. z cle. l. oēs. §. i hac ãt vrbe iclita. Itē qñ necessitas ista tũc expietate tenet subuenire alij. vt. l. xxvij. dis. nō sat. Itē ꝑ eccleſias suis. vt i autē. de san. epi. §. aliũ ãt. col. ix. hec Johes. ix. q. j. te q̃dē. Nullꝰ religiosus absq; plati sui licētia. z ma ioris vel capituli ꝓsēsu dz fideiubere ꝑ aliq̃. nec ꝑ aliq̃ mutuã pecuniã recipiat vltra sũ mã cõmuni. puidētia ꝓstitutã ꝓuētꝰ seu ca pituli. alꝫ ꝓuētꝰ z capl'm nō tenet rñdere p bis nisi manifeste ꝓstiterit in vtilitatē eiꝰ re dũdasse. vt in. c. q̃ q̃busdã. de fideiussoribꝫ. Vlterꝰ sciẽdũ q̃ i bis casibꝫ p̃t fideiussor agere ꝯ ꝓncipalẽ debitorẽ vt eũ liberet a fi deiussiõe. Primo si diu stetit in obligatione Secdo si debitor ĩcipit vergere ad inopiã. Tertio si fideiussor ꝓdẽnatꝰ sit. hi casus po nũt in. c. vl. ō fideius. Quarto si ab initio cõ uenit. ff. e. ti. l. fideiussor. eo. z ĩ. l. si pro ea. C. mãd. vbi elicit tãq̃ ꝑ regl'a q̃ fideiussor vel mãdatarius añq̃ soluat ꝑ reo ꝓncipali ñ eget mãdati ꝯ eũ nisi sit ꝓdẽnatꝰ vel reꝰ bona di lapidet vel ꝓuētũ sit q̃ possit q̃cũq̃. Fide iussor tñ iniuste ꝓdẽnatꝰ appellatõe non vsus ꝯ reũ regressum nõ hz qđ est notatu dignũ. Fallit hec regl'a ĩ fideiussore indicij. qz stati pꝰstipulatoꝛ cõmissã agere p̃t. vt ĩ. l. si mãda to. j. Rñso. ff. e. ti. Rõ est. qz illa fideiussio pa ratã secũ hz executoẽz. Fallit in fideiussore ꝯctus q̃ fideiussit aio nouãdi. vt ĩ dicta. l. si mãdato. ij. rñso. Rõ. qz reum liberauit. z sic soluẽti est silis. nã in tali nouatõe obligatio ꝑma debitoris trãsfũdit in fideiussorẽ. Itẽ fallit si fideiussor nõ aio nouãdi sz inꝑpella tus in iudicio q̃ntitatez sũme debitoris de posuit i iudicio z eã ꝓsignauit. z talis etiam silis est soluẽti. Itẽ q̃ fideiussit ꝑ alĩ vl'etiã simpliciter ꝑmisit soluere ꝑ alio. nõ solũ ipe sed etiã heredes eiꝰ ꝓueniri p̃t. insti. ō fide iuss. §. fideiussor nõ tm̃. z. l. j. C. de cõsti. pe cu. z. l. potest. §. fideiussor. ff. de fideius. Itez si debitor ꝓmisit fideiussori se eum libera turũ infra terminũ. q̃d si nõ fecerit z fideius sor ꝓ eo soluerit habeat pdia empta q̃ cre ditori erãt obligata ꝑ ea pecunia quã soluit Promissio seu pactũ tenet. qz apparet vendi tio ꝓditionalis. ff. de ꝯben. empti. le. vltima Item fideiussor habet exceptiõem si mãda uit creditori q̃ aliter non crederet nisi reci peret pigno. ff. de fideiussoribus. l. si in pu erpere

Defensio seu excep

Dtio ꝑ ꝓditionem indebiti alicui cõ petẽs est vt si aliq̃s indebite soluit. vt qz illud nõ tenebat soluere potest illõ re petere. z huic bñficio renũciat. Sciendũ si aliq̃s bis creditori pecuniaz soluisset oblitꝰ se ꝓmo soluisse. reducẽs ꝯo ad memoriã po stea repetit indebitũ. ipe tñ repetẽs dz pro bare. vt pecunia indebita sit soluta. nisi cre ditor negaret solutõem sibi factã. tũc si pro babit solutio oportet creditorez probare q̃ pecunia illa sibi debita fuerit. de hoc casus in. ca. bis q̃ de solutionibꝫ. Et ℞ intelligitur de psonis nõ priuilegiatis. secꝰ de psonis ꝑ uilegiatis. vt est pupillus. mulier. miles. ru stic⁹. z alie simplicitate gaudẽtes. hee em̃ p sone nõ tenent pbare pecuniã indebitã. sed ille qui recepit debet probare eam sibi debi tam. ff. de pba. l. cum de indebito. §. si autẽ. Nota aliq̃d dz indebitum iure ciuili tm̃ aut iure naturali tm̃. aut iure ciuili z natu rali simul. Indebituz iure ciuili tm̃ aut sol uit ꝑ ignorantiã facti. aut soluit ꝑ ignoran tiam iuris. Per ignorantiam facti repetere potest illud sicut est illud qđ q̃s potest reti nere p. l. falci. vt qz q̃d credebat se plus ha bere in hereditate q̃ habebat. Per ignoran tiam iuris non repetit. C. ad. l. falci. nisi a p sona priuilegiata soluatur. vt a milite. rusti co. minore. vel muliere z̃. vt. ff. de proba. cũ indebito. Indebitum iure naturali tm̃ est illud ad quod p cyrographum obligamur spe future remunerationis. Indebitũ ciui li z naturale simul. in bis duobꝫ casibꝫ qua cũq̃ ignorantia soluat repetit. sed si sciens soluit non repetit. qz sic donasse videtur. ff. de condi. indebi. l. j. Exceptio qua quid di citur indebitum iure naturali vel ciuili vel vtroq̃ simul. aut est temporalis. aut perpe tua generalis. Temporalis si soluatur inde bitum cessat repetitio. vt si promisi aliquid dare cum moriar. si ante do repetere nõ pos sum. ff. de condi. inõbi. l. si non cum moriar Perpetua generalis. aut fauorabilis est aut odiosa. Fauorabilis sic per errorem solu tum indebitum repeti potest. vt accidit in velleiano. qz ꝓter fauorem mulierꝫ statutuz est ne fideiubeant. Odiosa. vt si filiusfamili as contra macedonianũ mutuum accepit. vt paterfa. solueret non repetit. macedonia nũ em̃ ĩ odiũ creditoris datur. z iõ si solutũ

est indebitū siue p ignorantiā iurꝫ siue facti nō repetit. Si incertuꝫ est an sit ꝓpetua vel tpalis sic ꝓcedet ac si cēt ꝓpetua. hec tria mēbra habent. ff. de ꝓdi. indebi. q exceptionez In illis casib⁹ indebitū solutū non repetit. Primo qñ aliqd solutū est ex causa iudicati. vt. l. j. C. eo. ti. Secōo si aliqd solutū est ex causa transactionis. vt. l. ꝙ. C. de ꝓdi. inde. et. l. cum te proponas. z. l. nec intētio. C. de transac. Tertio si iurauerit creditoꝛ debito re deferente. licet etiā male iurauerit. Quarto si ex cā pietatis aliqd fuerit solutū. vtputa alimentoꝛ z ꝓsimiliū. Quinto si aliquis sciens soluit indebitū. Sexto si solnitur ex causa p inficiationem crescentē. vt. l. ea que. C. de ꝓdi. indebi. Unde versus. Si ius dictetur si causa negandi duplet. Si p debētes si res pietate mouet. Et si iuret vl̄ soluēs cert⁹ habet. Si trāsigat indebitū nō repetetur.

Beneficiū conditionis

sine cā competit qñ aliqd ꝑmo exiusta cā z ab initio obligatuꝫ est. z sine cā postea apud alteꝝ retinet. aut per aliquē effectū ampli⁹ apud eū esse nō debet. Item si penes te habes rem meā quā non habes ex cōtractu vel quasi. ex maleficio vl̄ quasi. aut alias quouis modo ex mibi obligatus. z sic sine cā res mea est apud te. cōpetit michi repetitio rei ex hac ꝓditiōe sine cā. Et huic beneficio quis potest renunciare. nam certū est q̄ soluto debito repeti potest beneficio per ꝓditionem sine causa. vt in. l. dissoluto. C. de ꝓditione ex lege z sine causa. possum ego renunciare huic repetitioni Sciendum q ꝓpter inopiam alic⁹ q̄s potest repetere debituꝫ a suo debitoꝛe ante terminum solutōnis statutum ad soluendum fisco tributū. quod al's nō liceret. per. l. j. C. de ꝓdi. ex. l. mō huic beneficio q̄s poterit renunciare sic q ꝓpter quācūq̄ inopiā nō velit exigere debitum ante tempus a suo debitoꝛe.

Exceptio doli mali

est qñ aliq̄s dicit se dolo z callidita te alic⁹ indultū foꝛe. z huic exceptioni ob dolū ꝑtinuꝫ poterit q̄s renunciare. Notandū dolus nūq̄ patrocinat dolo/so. nec ꝑstat ei cām rescindēdi ꝓcū per eum initū. p. l. cum profitearis. C. de reuocā. donat. Ideo semp omis cōtractus valet quo ad iudiciuꝫ dolosi. nec transactio rescindit ad instantiā ꝑtium dolū allegātis. Casus in. l. transactiōe finit. C. de transac. Dolus malus ꝓsistit in calliditate fallacia z machinatione. vt. ff. e. ti. l. j. vñ calliditas cōmittit in tacendo vel dissimulando. vt si q̄s vendit rem sciebat rei vendite deberi fuiturem tozum aut ipam alienam vel alteri obligataꝫ foze. Fallacia aūt est in mentiendo z falsum asserendo ꝙ ꝓscientiā. Machinatio fit antē ex parte verboꝝ. Nam dicit btūs Augustin⁹. vtiq̄ ꝑba instituta sunt nō vt p ea homines se inuicem fallant. sed eis quisq̄ in alterius noticiam cogitationes suas proferat. Ver bis igit vti ad fallaciaꝫ peccatū est. ꝑtū. q. ij. Js autem.

Beneficium foꝛi

quod cōpetit scolaribꝫ. scolaris q̄ Bononie moratur subiectus est de iure cōmuni iudici Bonoñ. eo q Bononie habitat. sed p priuilegium potest declinare et dicere q̄ vel coram suo doctoꝛe ꝓueniri. z huic beneficio potest renūciari. Nota illud bñficium non solū datum est scolaribꝫ sz etiā legū ꝓfessoribꝫ magistris et doctoribꝫ. vt dicit authentica habita. C. ne filius pro patre. Et illud priuilegiū dat eis facultatē secure adeūdi loca studioꝝ z transeundi z ꝙersandi in illis cum eoꝝ nūciis et rebus. debent etiaꝫ tueri ab iniurijs z damnis. Et licet illō idē dicat ius cōmune. vt. l. ꝓgruit. ff. de offi. ꝓcōsidis. tamen scolares maxime secure debēt ire et habitare. Et ideo generaliter nō erat dimittendum tanq̄ speciali nō digni. Et sī illud priuilegiuꝫ vltra ius cōmune operatur argu. l. si quando. ff. de lega. j. Nam nō tenētur ad pedagia nec ad gabellas ꝓ libris suis q̄s secum studij causa ferunt. aut vestimētis alijsq̄ rebus ipis p victu necessarijs Queritur q̄ dicant scolares et qui gaudent priuilegio dicte autentice. Respondet q̄ intrantes scolas et studentes nō ficti aut vagabundi. ar. l. q̄ sub ꝓtextu. C. de sacro san. ec. et. l. j. C. de thuronibus. li. xij. Et ibi glo. dicit q̄ vagus scolaris non debet fieri magister. Item gaudent doctores licentiati in decretis legibꝫ z artibꝫ. licet scolas nō intrent. dum tñ intrare nō ꝓhibēt. z sic ex natura rei mutat⁹ est actus. nō aūt habit⁹. ideo nō habet obesse sic nec bonoꝝ auct⁹ cō

ditione nõ mutata. vt. l. penul. ff. de senato. Queritur an hec autentica corrigat legem cũ clericis. C. de epi. z cle. vbi ỏr qñ re⁹ habet plures iudices electio est actoris. cuius tamen ꝯtrariũ habeķ in autentica ꝑdicta in fine. Naz reus potest eligere sibi iudicẽ quẽ voluerit. Rñdeķ q̃ ista lex nõ corrigiķ. quia ꝑ speciale est in scolaribꝫ. illud ꝯ regulare. vt dicit glosa dicte autẽtice. Quariķ an scolaris possit variare. Dicendũ ſm glo. autẽtice vsq̃ ad litis ꝓtestationem nõ postea. argumento legis si cum dotem. §. eo aũt tempore. ff. solu. matri. z. l. si ꝙuenerit. ff. de iurisdic. om. iudicũ. Cinus tamen z cõmuniter alij doctores allegantes. l. nõ vtiq̃. ff. de eo quod certo loco. tenet cõtrariũ. vnde dicit Cinus. exquo semel elegit amplius variare nõ potest. facit ad ꝫ lex statu liberorũ. in. §. stichum. ff. delega. ij. Secũdo queriķ. scolaris existens in studio conuentus corã episcopo eligit doctorem suũ laicum. q̃ de clerico nõ est dubium ḟn potest. ideo de laico queritur. an istum possit eligere. et videtur q̃ nõ. p. c. si diligenti. de foro cõpetenti. alij dicunt q̃ potest. quia auctoritate legis illud facit. Cinus tenet ꝓmũ dicẽs q̃ illud ꝓuilegiũ fuit eis ꝓcessum anteq̃ clerici essent exempti a iurisdictiõe ꝓncipis z facti de iurisdictione ecclesie. per autenticam. statuim⁹ C. de episcopis z clericis. Ideo hodie non posset. q̃ ꝓuilegium principis non potest eũ eximere a iurisdictiõe epi. Querit. scolaris conuentus corã doctore vel potestate elegit epm̃. z sub isto vult recõuenire laicum actorem an possit. et videt q̃ sic. p. authenticã. et ꝓsequenter. C. de senten. z interloc. om. iudi. Contrariũ dicũt Jacobus de arena. et Cinus. quia agens non agit ibi sponte. et sic nõ eligit sibi iudicium epi. vnde merito non debet ibi recõueniri. facit tex. ij. §. sed si agunt. ff. de iudic. et quia trahitur z non trahit. igitur zc. argu. l. finali. ff. ſd quisq̃ iura. nisi cõuentio fiat ex eodẽ negocio. quia tũc non recõuentio sed natura cause z eius cõnexitas operatur ne ad diuersum iudicium eatur. vt. l. j. ff. de quibus rebus ad eundem eatur. Queritur. quid si scolaris habet duos doctores z coram vno conuentus eligit alium an possit. Baldus dicit q̃ si is sub quo est conuentus est principalis eius doctor. tũc ille est competens z ideo alium velut incõpetentem nõ potest eligere. sed vel potestatẽ vel episcopũ. secus si ambo essent principales. tũc potest gratꝫ facere et eligere quem velit. vt. l. si quis seruum. §. si inter duos. ff. delega. Queritur secũdo an scolaris suspensus ab introitu scole z alijs ecclesiasticis actibꝫ gaudeat beneficio hui⁹ autentice. Et dicendum q̃ non. per. c. ex lr̃is de constitutionibus. ꝑsertim inchoandis. secus vero in iam inchoatis. ar. l. cum quedam puella. ff. de iurisdic. om. iudi. An studens in ciuitate interdicta habeat ꝓuilegium huius autentice. Dicendum est q̃ non. si ex interdicto studium generale sit vel intelligaķ interdictum. facẽ qõ notatur in. c. ꝓuilegiũ. de regul. iuris. li. vj Et ibi p glo. z qõ no. insti. de capiť. dimi. §. vltimo.

Beneficium quod b dicitur conditionis incerti. quod habet locum quãdo aliq̃s instituit⁹ heres rogatus est hereditatẽ vel certaꝫ partez alteri restituere. vel si aliquis institutus est heres si decesserit sine liberis substitutus est ei alius. z sic substitutus habꝫ ius in hereditate. eo q̃ aduenient conditione debet in eum venire hereditas. z tale fideicõmissum ỏr incerti conditio. quia incertũ est an institutus decedat sine liberis vl̃ nõ. Et huic beneficio substitutus potest renunciare. De insti. infra. cũ de testamentis ageķ et tractabiķ.

Beneficium iuris ypothecaꝫ cõpetit vxori in bonis viri. quia omnia bona mariti tacite sunt obligata vxori ꝓ dote. z huic beneficio potest vxor renunciare. si tñ certificeķ q̃ illud beneficiũ ei cõpetit. debet eñ vltra semp certificari de iure suo. quia licituꝫ est mulieribꝫ ignorare iura. Item ꝑdictum beneficium cõpetit etiam creditori si bona debitoris sint ei tacite vel expresse obligata. et huic beneficio potest renũciari. Beneficiũ senatusc̃ulti velleiani cõpetit mulieribus intercedentibꝫ seu se obligantibꝫ ꝓ alio. z dicit illud bñficiũ qõ si mulier fideiubeat seu ꝓ alio se obliget realiter nõ teneaķ. cũ de iure mulier fideiubere non possit. z oĩno viro subsit et suevolũtatis nõ existat. vt habetur xxxiij. q. v. mulierem. z huic beneficio potest renũciare, debet tamẽ de eo certificari,

Notandū qñ mulier recipit tutelam filij. vel auia tutelā nepotis. debēt renūciare se/cūdis nuptijs z velleiano z oñi alio auxilio glo.l.j.ff.ad velle. ponit aliqs casus in quibus mulier tenet. Primo si fideiubet pro pecunia danda pro libertate. vt. C.e.ti.l.pnl. Item pro dote.p.l.si dotare.z.l.vltima. C. eo.ti. Item si renūciat bñficio velleiano. vt l.fi.§.penul.ff.eo.ti. Item si accipiat pciuz pro intercessione. vt.l.antique. C.eodem ti. Item si decipiat. vt.l.si decipienti.ff. eo.ti. Item si caueat. z ꝑ si post biennij a prima intercessione. quia intercessio secunda post lapsum biennij facta aufert mulieri beneficiū velleiani. vt.l.si mulier. C.e.ti. Et ponit glosa hec metra. Casibꝰ in senis mulier spō dendo tenet. Pro libertate pro dote renuncianscz. Recipiat pcium decipiat cauenscz secūdo. Item septimo si in rem suā fideiussit. vt.ff.co.l.aliqñ. z.l.de die.§.q̄ mulierem ff.q̄ satisda.cog. Item octauo si successit illi pro quo intercessit. vt.l.nō putant.§.plane. ff.eodem. Cōsimilis glosa habet in.l.fi. C. eo.ti. Et eo.vlti.l.colligit casus singularis vbi ex nuda pollicitatione de iure ciuili cōpetit rō fauore dotis. Nam dicit lex generaliter sancimus. vt si qs maior.xxv.siue masculus siue femina dotem pollicitus sit. vel spoponderit pro qualibet muliere cuz qua matrimoniū licitum est oñi modo compellatur suā ꝓfessionem adimplere. Et subungit. cū em scimꝰ fauore dotiū z antiqs iuris ꝓditores seueritatē legis sepꝰ mollire merito z nos venimꝰ ad hmōi infactionē. fac ad ꝟ.l. j.§.j.ff.ō pollici. Notandū q̄ illud ꝓuilegiū dotis maius est priuilegio velleiano sed minus priuilegio etati ꝓcesso. Nam si minor etate promitteret dotē nisi postmodum ratificaret petere potest restitutōez quā mulier nō potest. vt dictū est. Sequit correlarie q̄ aliud est pro alio promittere seu fideiubere. z aliud sine obligatōe p alio solue re. Nam ꝓmo casu iuuat mulier beneficio vellei. Secūdo vero casu non cōpetit ei repetitio ꝺ debitorem tanq̄ indebitū soluisse Casus.in.l.mulieribꝰ. C.ad vell. quia dicit glo.ibi. mulier soluēs p alio videt donare. igitur ei non cōpetit bñficium vellei. potest tñ nihilominꝰ mulier repetere ab illo p quo debitū soluit. Notandum Ja. de rafen. dic̄ q̄ eadem fragilitate qua mulier intercedat ex eadē etiam renunciat. igitur tenet q̄ mulier bñficio vellei. nō ꝓt renūciare. allegat.l. doli.§.diuersum.ff.de noua. ſz glo.pe. C.de vellei.l.j. tenet ꝺriū mota.p.l.fi.§.pnl.ff.eo. Plures tñ doctores tenent opiniones Ja. q2 ꝓsumit ius qñ mlier fraudulēter z ex fragilitate inducat ad renūciandū bñficio suo z illud fit spēale ſz al's sit regulare q̄ ds poterit renūciare ꝓuilegio suo in sui fauorē introducto. vt.l.si ds in ꝓscribēdo. C. ō pac. Itē q̄dā dicūt q̄ valet renunciatio tal' iudicialiter facta muliere certificata de priuilegio suo allegātes. l.si mulier. ff.ad vellei. Cinus in.l.general'r. C.e.ti. distiguit. aut mulier obligat se p marito. vt i autē. si q̄ mulier eo.ti. z nō valet renūciatio. etiā si fiat i iudicio. Aut intercedit p alio nō suo marito. et tūc aut sine scptꝰ z subscptione triū testium itez renūciato velleiano. z tūc fuat in.l.anitate bꝰ legꝭ ātiq̄. z tūc aut intercedat in scptꝰ cū solēnitatibꝰ legꝭ ātiq̄. z tūc aut renūciat velleiano in cā in q̄ ipa mulier necessario obligat z valet. vt in autē. matri. C. qñ mulier tutele officio fungi ꝑt. aut al's renūciat in cā nō ꝓuilegiata in iudicio tenet z extra nisi ratificet pbiennij nō tenet Jo.an. in nouella dicit ad euitandū ābiguitates legistaz cautū sit q̄ in renūciādo hmōi bñficio mulierꝭ interueniat iuramētū z rata manebit renūciatio. Ꝺētit idē in.l.sciēdū. ff.de ꝟ.sig. Notādum Ꝺcessa est se recepisse pecūniā p sua intercessiōe facit cessare velleianū. z plenā fidē facit z paratam hz executōez. vt no. in dicta.l.antiq̄. Hz diceres an mulier debeat audiri volēs ꝓbare q̄ eo tpe q̄ ꝓbuit pecuniā recepisse nō fuerit in loco instrō cōscpto. Et videt q̄ sic. p.l.cū pciby. C. ō pba. z.c.tertio loco de ꝓbatiōibꝰ. z.c.cū Jo. ō fi. instru. Rñdet q̄ nō admittit in ꝺriū pbatio q2 illud instrm hz ꝓscriptōez iuris z de iure vt.l.fi. C.arbitriū tutele. Si ꝓo eēt tale instrumētū qꝺ nō induceret ꝓsumptōez iuris z de iure. tūc admitteret pbatio in ꝺriuz. vt dicūt iura in ꝺrium deducta. Quid si mulier dicat se modicū recepisse z p magna summa fideiussisse an pro residuo iuuet velleiano. Opiniones plures fuerunt. sed senatus ꝺcludit q̄ ñtūcunq̄ mulier mo dicum receperit fideiubēdo nō iuuat. quia in tali casu nō videt curare de bñficio. imo renūciare potius in delusionē sui beneficij Sciendū q̄ ex.§. si minꝰ. dicte.l.antiq̄ colligit nouus casus in q̄ mulier non iuuatur

vellaeano. vicz qñ alteri⁹ obligatõez nouauit. z ob eã cãm pecuniã recepit vl̃ pignora vel etiã ꝓpus excuti dz. z inq̃tũ nõ ẽ soluendo restituit actio i veterẽ debitorẽ. et in tali nouatõe nõ ꝓsiderak an nouãs sit soluendo vel nõ. vt.l.q̃ satisdare. §. plane. ff. de fideius. z instit. q̃by mo. oblig. tollit. §. ꝓterea nouatione. Nõh est singl̃are q̃ in ista nouatõe facta q̃ mulierẽ ꝓsiderak an mulier sit soluendo vl̃ nõ. Nã si ẽ soluẽdo excutit. sin aũt dak actio ẽ veterẽ. rõ spẽalitaꝛ. q̃ olim p senatꝰ cõsultũ velleianũ mulier subducebak. z actio dabak i antiquũ debitorẽ indistincte. nũc aũt introductũ ẽ p illã legẽ q̃ mulier si est soluẽdo ꝓpus excuti dz. Itẽ bñficiũ velleianuz ꝓpetit etiã heredib⁹. sil̃r fideiussoribꝫ mulierũ p.l. heredes. z p.l. mulier. C. e. ti. Sciẽdũ pietas ꝓsone nõ excludit velleianũ. licet pietas cã sit. Nam mulier iuuak etiã si interedat. p filio. vt.l.fi. C. e. ti. Itẽ in.l. cum ad eas. C. eodẽ. habet casus q̃ mulier iuuatur si creditoꝛ eligat potiꝰ cũ ea ẽ habere q̃ cũ maculo suo. z h̃ ꝓpter calliditatez creditoris q̃ ꝓsiderauit si ẽ haberet cũ viro z mulier fideiuberet ipa iuuarek velleiano. q̃re eligit ꝓtrahere cũ vxore ita vt vir fideiuberet. nihilominꝰ ñ creditoꝛi ꝓpetit bñficiũ institutoꝛũ ꝓtra maritũ q̃ pene ꝓtraxit. licet multũ ficte dicak contraxisse.

Finis huius.

Sequitur de beneficijs q̃by q̃ ad q̃d renũciari potest z q̃ ad q̃d nõ.

Est q̃ddam bñficiũ q̃d dꝛ redibitoꝛiũ. z competit illi q̃ ignorãs emit rem morbosam vel vicios̃am. Ex hoc em bñficio ꝑt emptoꝛ agere ẽ venditorẽ vt reddat sibi p̃ciũ z accipiat rẽ. Et hec redibitoria ꝓpetit infra sex menses. Est etiã aliud bñficiuz q̃d appellak q̃nti minoris. z dicit q̃ si aliq̃s emit animal vel aliaz rem vicios̃am ignorãs ꝑt agere ẽ venditorẽ petẽdo sibi illã ꝓtem p̃ciũ reddi quã nõ dedisset si sciuisset illud animal adeo vicios̃um. z h̃ bñficiũ cõpetit infra annũ. Et huic bñficio ꝑdictarũ actionũ potest actoꝛ renũciare. z renunciatio prodest vẽditori si venditoꝛ vicium vel morbũ ignorabat. Si aũt rei viciũ vel morbũ sciuit z subticuit. nec emptorẽ certificauit rõe doli in venditiõe cõmissi. renũciatio ꝑdictaꝝ actionũ facta nõ valet. ¶ Sciendum tamen q̃ scienter emit rem morbosam vel vicios̃am nõ aget redibitoria actiõe vel q̃nti minoris. vt.l.j. §. si intelligak. ff. de edil. edic. Item glo. dicte legꝭ ꝓme dicit q̃ actio redibitoria vtilis ꝓpetit ꝓprie pro fundo producente herbas pestiferas vel etiã libris incorrectis multũ. Directa ẽ pro animalibꝫ morbosis. Dñs Albertus dicit. si scolaris emeret libꝝ incorrectũ agere posset redibitoria. Secus in doctore. nam ille expertꝰ ẽ q̃ potuit bñ prouidere. ita tñ q̃ defectus sit manifestꝰ z luat quare nõ prospexit. Itẽ dicit q̃ prosenere nõ agũt redibitoria. q̃ ꝑsumunt multũ experti. q̃ sepe ẽhũt z vendũt Nota ꝑm glo. l.j. ff. de edil. edic. redibitio fit multis modis. ¶ primo ꝓpter morbũ corporis q̃ vsum rei impedit siue sit perpetuꝰ siue tpalis. vt in.l. pomponiꝰ. e. ti. Secundo ꝓpter viciũ animi. q̃d q̃q̃ adest. q̃q̃ etiam abest. Tertio q̃ aliq̃d abest q̃d dictum est adesse. Quarto pro vicio animi q̃d est in iumentis. vt in.l. bouẽ. e. ti. Quinto q̃ venditoꝛ nõ cauet. i. nõ certioꝛauit emptorẽ de vicio rei. vt in.l. si q̃d venditoꝛ. e. ti. Sexto q̃ dꝛ venditoꝛ emptori significare ꝓpium fore fugitiuũ vel furẽ aut in arena pugnasse vel capitalẽ cõmisisse dolum. vel q̃ voluerit seipm eximere rebꝫ humanis. Nota solum p̃cium rei empte in iudicio redibitorio deducitur. nõ aũt damna cũ ab ipis liberek venditoꝛ emptori pro dãnis rem venditam dimittendo. p.l. q̃ si nolit. ff. eo. ti. Item fiscus nõ patik redibitiõem. sz ciuitates z pl̃i. sic casus in.l.j. §. illud sciendũ. ff. e. ti. ¶ Sciendũ pro regula q̃ ꝑ vicio animi nõ datur actio redibitoria vt in.l. ob q̃ vicia. in. §. animi ãt vicium. ff. eo. ti. Fallit hec regula. ¶ primo si vẽditoꝛ se obliganit cauere de vicio animi. vt ꝓpriũ nõ eẽ erroneũ furẽ vel fugitiuũ vl̃ cõsimilẽ. Secõdo si dictũ est viciũ abesse et adest. vt in. §. in sũma. e.l. Tertio si seruus est erroneus. Quarto si iumentũ est pauidum vmbrosum vel calcitrosum. vt in.l. bouem. eo. ti. Item q̃ viciũ animi causatur a vicio corpis vt ex infirmitate z febribꝫ. ¶ Ulteriꝰ sciendũ q̃ vinũ ad mensurã vẽditi periculũ ꝓtingens ante mensuratõez nõ morosam ad vẽditorẽ spectat. Vẽditi aũt vt corpus vel vt spẽs piculũ est emptoris q̃ etiaz obtinet in frumento oleo z similibꝫ. C. in.l. cũ quenerit. C. de periculoꝛ cõmodo rei vẽdit. Ut q̃ clariꝰ appareat cuiꝰ sit piculum in cõtractione venditę seruanda est hec tanq̃

aurea regl'a. Cũ vẽditio fit pure sine scriptꝫ certe speciei ꝛ rei q̃ degustatõz ñ exigit. periculũ oẽ spectat ad emptorẽ excepto casu publicatõis. Et nisi pactũ mora culpa vl' calliditas vẽditoris seu tradentꝫ interuenerit ꝺr pure. qz si sub ꝺditõe ꝛ añ ꝺditõis cuẽtũ res pereat perit vẽditori. lz secꝰ sit si res facta sit deterior Rõ. qz oino nulla fuit obligatio ex q̃ ꝺditio nõ extabat. Dz sine scptꝫ ideo. qz propter nõ existẽtis ꝺditõis emptio nõ est completa. s. si emptio celebrek in scptꝫ periculũ anre scpturã factũ ptinet ad venditorẽ. vt in. l. Sctꝰ. C. de fi. instru. Sil'is casus habek insti. e. ti. §. cum aũt. Dz certe speciei. qz si venditio in genere sit facta vt dicẽdo. vẽdo tibi hoiez. ℔ casu nõ spectat piculũ ad emptorez nam totũ genꝰ non põt perire. Secꝰ si spẽs eẽt certificata. vt vendo tibi stichuz vl' pamphilũ. exq̃ nõ est certa spẽs spectabit periculũ ad venditorẽ si alter eoꝝ pereat. secꝰ si ambo simul percãt. Casus in. l. si in emptiõe. ff. de ℨbẽ. empt. Dz q̃ degustatiõez nõ exigit. qz debet attẽdi an degustatione vendak vt spẽs. vel an ad mensurã si est vẽdita ad mensurã. Hoc casu exigunt duo vt periculum sit emptoris. Primo degustatio. Secũdo mensuratio. vt in. l. ij. C. e. ti. ꝛ. l. si viam. ff. e. ti. Dz exceptio casu publicatõis. Nam tale est vẽditoris. Casus in. l. si fundũ. ff. locati. Dz nisi pactũ. qz pacta frangũt dispositõez legꝫ. Pactũ etiã in casu fortuito derogat. vt l. si in vẽditõe. ff. e. ti. ꝛ. l. j. C. mãdati. Dz culpa. qz si culpa pcedit casum piculũ est venditoris. argu. l. mortis casus. C. de picul'. ꝛ cõmo. rei venꝺ. Dz mora. qz mora opak q̃ piculũ manet apud ipm venditorẽ eo q̃ reqsitus nõ tradidit. vt. l. cũ inter. C. e. ti. Si autem ambo sint morosi debet attendi que sit posterior mora. nã illa ꝓpõderat ita q̃ piculũ spectat ad eũ q̃ postea fuit in mora. Sil'r dicak de calliditate facit optime lex. illõ sciẽdum. ff. e. ti. Querik an vẽditor excusek si expresse dixerit emptori de nullo vicio teneri. Dñs Paulus de castro ponit pulcrã distinctionẽ. qz cũ vẽditor excepit aut excipit generaliter vel spẽaliter. Si ꝓmo ℨtigit tripliciter. Uno mõ qz dixit se nil velle ꝓstare loco vicij. ꝛ tũc ꝺr q̃ non excusak nisi de illis q̃ ignorauit. vez q̃ ad interesse. ſz tenek redde re pciũ. Sz p scitis tenek casus. vt i. l. quero. ff. de act. empt. ꝛ glo. bona. in. l. fi. C. de edil. edic. Aut venditor excipit generalit vl cia istis ꝙbis. vendo tibi illã rem ꝛ nil'a aliã one volo tibi teneri. ℨ casu nõ tenek ad pciũ vt dicit Cinus in. l. nõ dubitak. C. ꝺ euict. Cõtrariũ tñ verꝰ est q̃ teneak ad restituẽdz pciũ. p. l. si p emptorẽ. ff. de act. empt. Et illã viam etiã tenet dñs Paulus de castro. Ter tio ꝓtingit q̃ vẽditor excipit generalr vicia istis ꝙbis. nolo tibi teneri de aliq̃ vicio. nec volo tibi teneri ad pciũ vel ad interesse. ꝛ sic de nullo tenetur. ꝛ valet pactum vt dicit Cinus in. l. circa locutiones. C. locati. ꝛ est bona glo. in. l. fi. C. fami. herẽ. Et illa distinctione elicit tres ꝯclusiones. Quaꝝ ꝓma est venditor paciscẽs nulla actõe teneri. nihilominus tenek ad pciũ restitutiõez re evicta. Secũda paciscẽs generalr q̃ nõ teneatur de morbis rei vendite. tenek nihilominus de ignoratis ad pciũm ꝛ ad interesse. Imo in dubio ꝓsumit q̃s scire viciũ suaꝝ rerũ. facit l. q̃sq̃s. C. de rescin. vendi. Tertio potest vẽditor pacisci q̃ re evicta vel re debita nec ad pciũm nec ad interesse sit obligat. Secũdo ꝓtingit q̃ vẽditor spẽaliter excipit aliquod viciũ. vt q̃ dicit nolle teneri de vicio q̃d noiat emptori. Et ℨ dupl'r. Aut vẽditor loq̃t obscure fallendo emptorẽ. q̃ dixit. ille equus non ascẽdit arbores in silua. ꝛ valet tm̃. i. nõ vadit p pontes. ꝛ tenek p glo. vt si ī l. ea q̃ cõmendãdi. ff. de ℨben. empt. Secũdo vẽditor informat se ꝙbis multis cã eclã defectus vel vicia. vt dicendo. vẽdo tibi equũ ante ꝛ retro claudicantẽ cecũ et vmbrosum calcitrosum ꝛ scabiosum. nominã do multos defectus ꝛ vicia. ꝛ tñ in veritate ℨctus equꝰ non claudicat nec cecus est. ſz tñ aliq̃ vicia nomiata insunt equo. ꝛ dicit nolo tibi teneri de aliq̃ vicio tali. si postea venerit viciũ q̃ nõ noũauit ꝛ sciuit tale viciũ nihilominꝰ tenek emptori rõne doli. Ter tio venditor nõ loq̃t obscure sed dicit. nolo tibi teneri si claudicat equus ante vel retro Aut venditor dixit dolorẽ nõ ineſſe. vel dissimulabat q̃ fecit equũ calefieri q̃ non doluit. aut crura eius vino vl' vngento aliquo fecit liniri q̃ nõ doluit currẽdo. tenek ꝓpter dolũ vel dissimulatiõem. Aut vẽditor nõ dissimulauit verbo vel facto et viciũ certuz excepit. illo casu nõ tenebik emptori ſz stãdũ est quentiõi. illo casu loquitur. l. querik. §. si vẽditor. ff. de edil. edic. vbi dicitur. si venditor dixit in venditione se nolle teneri de aliquo certo vicio. nõ tenek nisi fuerit sciens ꝛ

dissimulauit. Dñs Alphonsꝰ hmõi dat distinctiõez de tpis cursu. cũ ꝺs agere intẽdit redibitoria vel q̃nti minoris. aut agit ꝺs ꝓpter vicĩũ rei vẽdite. tũc tps ẽ ser mẽsiũ vel anni. 7 illa tpa currũt a tpe vẽditiõis 7 scie subsecessit ꝯctũ. 7 incepit tps currere a tpe vendi. ꝯmissũ seq̃t ꝯctũ. 7 tũc incepit currere a die dictiꝝ ꝯmissi. vt ĩ. l. sciẽdũ. ĩ. §. tps ãt redibitiõis. in. ff. 7 tps. ff. de edil. edic.

Est q̃ddã bñficiũ ne ꝺs vocet ĩ ius diebꝫ feriatis. mõ ꝺbꝫ dã ꝓt renũciari. ꝺbus dãꝫ ño. Nã si feriati sint rõe messiũ vl̃ vindemiarꝫ ꝺ volũtate litigantiũ ꝓt eis renũciari. Si aũt sũt feriati dies i honorẽ dei vt dies paschalis natal̃. circũcisiõis. 7 dies dñici. et ceteri. nõ ꝓt eis renũciari. q7 ex pacto ꝓuatorꝫ boim reuerẽtia dñi remitti nõ ꝓt.

Capitulũ ꝓmũ scõe ptis.

Quantũ ad scõaz ptẽ hui⁹ tractat⁹ li. de arte officij notariat⁹ q̃ cõsistit circa testamẽta 7 vltias volũtates ꝝ mo7 dinẽ ꝓmissũ examinãda veniũt ei⁹ capitula. Caplm ꝓmũ de descꝑ. test. Testamẽtũ ẽ iusta ĩnia alic⁹ de his q̃ p⁹ mortẽ suã fieri vult cũ institutiõe heredis. vt colligit ex. l. j. ff. de testa. Vl̃ sic Testamentũ ẽ q̃ddã solẽnis ĩnie volũtas cũ institutiõe hered. q7 sine institutiõe heredũ nõ valz testamẽtũ. In q̃ testamẽto nemo ꝓt sibi legẽ ponere a q̃ recedere nõ licet. cũ mutabil̃ sit volũtas vsq̃ ad extituz vite. Testamẽtũ ãt nisi testatore mortuo vires nõ hz. Et ꝺ7 testamẽtũ q̃si mẽtis testatio vel vires recipiẽs p⁹ testatoris monumẽtũ. Testamẽtorꝫ aliud ĩ scꝑtis. aliud sine scriptis. Et tale ꝺ7 testamẽtũ nũcupatiuũ. sic̃ sunt testamẽta q̃ fiũt circa tabellionẽ 7 testibꝫ. 7 in stituit heres 7 alia incueniũt sine scriptura. Sz nihilominus septẽ testes necessarij sũt. silr̃ heredis noiatio. vt ĩsti. e. ti. §. fi. Testamentũ ãt ꝺd fit ĩ scriptis ꝺ7 fieri cũ solẽnitatibꝫ a iure ꝓsuetis. vt sũt iste solẽnitates ꝙ testator testamentum ꝓpria manu scribat si est lrãt⁹. 7z si lrãt⁹ nõ est 7 scribere nescit. al⁹ de mãdato ei⁹ scribat 7 offerat 7 ostẽdat illõ testatori coram septẽ testibꝫ lrãtis. dicẽs istud suũ testamẽtũ eẽ q̃ sic offert. nõ tñ refert an illi testes sciãt ꝺd seu q̃ ꝓtineant in testamento vl̃ nõ. Et sint in eo scripta noia heredũ. Et ꝓdicet⁹ testator vel ille q̃ lrãs ei⁹ scribit in pre sẽtia septẽ testiũ in hmõi testamẽto etiã ꝺsq̃ de testibꝫ se subscribat 7 vno 7 eodẽ die sigillũ apponat. Sz si testes lrati fuerit tũc vnus ꝺsq̃ ipoꝝ ꝓpria manu se vno eodẽq̃ die et ipe subscribat. alꝫs sine illis solẽnitatibꝫ ꝺ iure ciuili testamẽtũ nõ valet. Fit etiã testamẽtũ aliq̃n sine scriptis. vicz q̃n nõ ꝓt hẽri tabellio. tũc testator aduocet. vij. testes i ciuitate 7 ꝺnq̃ in villa. 7 si in villa pces inuenire nõ põt 7 exponat coram eis volũtatẽ siue dispositionẽ suã 7 heredũ noiationez 7 rogat illos eẽ testes. Mortuo aũt testatore tũc aliquis hñs ius in testamẽto accedat ad iudicẽ loci noiando sibi h̃. tũc iudex vocatis heredibꝫ legatarijs siue fideicõmissarijs et siue veniat siue nõ cõmittat alicui tabellioi testes ipos ad noticiã testamẽti 7 ad ꝑpetuã rei memoriã recipe 7 ipi testes iurati deponãt vnus ꝺsq̃ sigillatim 7 inkroget ꝺsq̃ eoꝝ de noie 7 etate testatoris 7 de ꝑbis ei⁹ ꝺbꝫ vsus fuerat in suo testamẽto. 7 spẽalit̃ ad heredũ institutionẽ de ãno die loco 7 testibꝫ. His examinatis legant̃ dicta testiũ coram iudice pũtibꝫ alijs testibꝫ. 7 tabellio de mãdato iudicis publicet dicta testiũ 7 tãdez se subscribat. Volẽs ꝙ ordinatoez suã facere secretã si lrat⁹ est p se scribat testamẽtũ. Sin aũt p aliũ scribat vl̃ scribi faciat i mẽbrana bona 7 solida. in cui⁹ pte superiori relinq̃t spaciũ triũ vel q̃tuor digitorꝫ. i dextero ꝙ latere 7 sinistro tantũdẽ. in spacio ꝙ inferiori supsit spaciũ vacuuz q̃tũ palma digitis extẽsis. 7 in medio illorũ spacioꝝ scribat tenor 7 series testamẽti. Quo facto plicabit̃ carta ita ꝙ spaciũ sup⁹ius iungat cuz inferiori. 7 signent ibi tres cedule. Implicature ꝙ dextri spacij due 7 sinistri due sic ꝙ q̃lis cedula duo habeat foramia iteriorẽ lrãz siue scꝑturã ledẽtia. ꝺbꝫ cedul̃ singla spacia singul̃ ꝓiucta ligẽt. ita ꝙ iteriores lr̃e videri vel legi nõ possint. Porro ꝺ illo magno spacio inferiori vacuo tm̃ reliquat ꝙ ibi possint patẽter 7 apte testiũ 7 testatoris subscriptiones scribi. ꝺbꝫ vel eodem die vel pluribꝫ diebꝫ ante. Sic scriptis vel factis 7 ordinatis postea q̃n placz testatori vocabit septẽ testes viros vtiq̃ 7 lrãtos et scribere scientes 7 nullũ iuris impedimentũ habentes. 7 coram eis testator ipaz scripturã clausam 7 inuolutã dictis cedulis ligatã vt dictũ est ĩ manibꝫ tenẽs offerre debebit. dicẽs illud eẽ suũ testamẽtuz sua vel alteri⁹ manu scriptũ. 7 eos rogare in testes. 7 rogãdo mãdare vt ipm testamentũ subscribãt 7 signẽt

Ipe ꝙ testator etiã se debebit sua mãu subscribere. Ergo ibidẽ i pñti vno ꝛtextu añꝫ ipe testator vl'aliꝙs ex testibꝫ inde discedat debebit vnuſq̃ſꝫ eoꝝ testiũ annulũ vl' sigillũ caracteratũ ad vnã ex cordulis apponere siue suũ siue alteri⁹ testꝫ si ꝓpriũ nõ hz. et p⁹ h̃ ꝓtinuo i spacio inferiori discrete fiant subscriptiões. ꝑmũ testator si ꝓpria manu scꝛipsit testamẽtũ. se h̃ mõ subscribat. Ego Jo. paginã pñtẽ clausam ꝛ ligatã i manibꝫ meis tenẽs infrascꝛiptꝫ testibꝫ oibꝫ simil' pñtibꝫ p me ad h̃ exhibitꝫ et rogatꝫ obtuli ab eis ꝑm iurꝫ ordinẽ signandã ꝛ subscribẽdã. asserẽs q̃ in ea scꝛiptũ est meũ fore testamẽtũ ꝛ illud totũ ꝛ heredũ institutoꝛ ac oia ꝛ singl'a q̃ i ea cõtinent a me scꝛipta esse. necnõ coꝝ eis pñtem subscꝛiptionẽ ꝓpria manu subꝫciẽs. Si vero de mãdato testatoris q̃s illꝰ testamẽtũ scripsit. ille talit' se subscribat. Ego A. mãdato talis ꝛr̃aꝝ ignari vel scribere ꝓpt' coꝛpalem egritudinẽ nõ valẽtꝫ h̃ et⁹ testamentũ tã heredũ. institutoꝝ q̃ ceꝛta in eo ꝓtẽta suo mãdato manu mea ꝓpria scꝛipsi. Et postea pñtẽ paginã ꝛ lr̃aꝝ i scꝛiptꝫ testibꝫ p eũ vocatꝫ ꝛ rogatꝫ oĩbꝫ sil' pñtibꝫ offerẽte eo ꝛ asserente id q̃d in eo ꝓtinet suũ esse testamẽtũ. ꝛ a me scꝛiptũ pñtẽ subscꝛiptiõeꝫ meã vice ꝛ noĩe suo ꝛ eius mãdato apposui ꝛ i testimoniũ me subscꝛipsi. Ceteꝝ ibidẽ ꝛ in pñtꝫ q̃libꝫ ex testibꝫ taliter se subscribat. Ego A. rogat⁹ ꝛ pñs vna cum oĩbꝫ infrascꝛiptꝫ ꝛ supscꝛiptꝫ testibꝫ ad oĩa ꝛ singl'a in h̃ pñtibꝫ pagine supioꝛi spacio fctã ꝓtẽta ꝛ scꝛipta simul pñtibꝫ ꝛ rogatꝫ i ipa pagine et⁹ A. testam̃to zẽ. suo mandato manu mea i testimoniũ me subscꝛipsi. ꝛ eã sigillo ꝓprio si hz. vel sigillo illi⁹ bñte in circulo formã leonis vel lilij zc. qõ ad vnã ex cordulis supdictꝫ cere impꝛessi. Sic igit̃ septẽ sigillis appensis ꝛ factꝫ octo subscꝛiptoĩbꝫ añdictis ꝛ ceteris rite pactꝫ testator testamẽtũ secrete studeat custodire. Cõsequent' aũt cui⁹ interest postulat illꝰ apiri ꝛ publicari. vt de publicatõe testamẽtoꝝ ꝛ ipsoꝝ formis latissime habetur in spe. in ti. de instru. edic. §. ostẽso. ff. et quoniã. et infra patebit de testamẽtoꝝ formis.

Capitulum. ij.

Saiendũ in generali de bis q̃ testari nõ pñt. ꝛ q̃ phibẽt a lege facere testamẽtũ. Et sunt impuberes. s. masculꝰ minoꝛ. xiiij. femia minoꝛ. xij. q̃ nõ bñt animi iudiciũ. vt. l. q̃ etate. ff. de test. Item filiusfamilias nõ pt testari etiã si pr̃ ꝓsentiat. nisi de peculio castrensi. vel q̃si vt. l. vlt'. de inoffi. testa. Item furiosus seu mente capt⁹ q̃diu ratis est. vt. l. furiosum. C. q̃. testa. fa. pñt. Item mutus ꝛ surdus naturaliter. i. a natiuitate. vt le. discretis. C. e. ti. Sed si accidentaliter est mutus ꝛ surdus ꝛ facit lr̃as. potest suũ scribere testamentũ ꝛ codicillos. sed si tm̃ surãs bñ potest facere testamentũ. Item seru⁹ vel damnat⁹ ad mortẽ. s. q̃ ꝓdemnat⁹ efficit fus pene. Item q̃ dubitat de statu suo vtr̃ sit liber vel seru⁹ vel filiusfamilias. Item q̃ dãnat⁹ est p crimine famoso. sicut est crimen ꝛ naturã seditõis in populo de popularibus vl' ꝓsimile. Item monach⁹ vel canonic⁹ regularis. vt. xix. q. vlt'. p totum. de q̃bꝫ aliq̃d infra dicet. Item q̃ cõmisit crimen lese maiestatis. Item hereticꝰ sil'r histriones cũ infames sint. xiij. q. j. c. j. Item cecus testari non potest nisi spẽale quadã solẽnitate adhibita vt in. l. hac cõsultissima. C. q̃. testa. fa. possũt Debẽt em̃ sic vocari septẽ testes ꝛ tabellari⁹ et cecus coꝝ eis exp̃mere noia indicia ꝛ dignitates heredũ. q̃s instituit ne sola nomina cõmemoratio q̃cq̃ ambiguitatẽ pariat. ꝛ debet legata designare. ꝛ hec omnia scribenda sunt a tabellione ꝛ coram testibꝫ recitari. ꝛ cecus dz ꝑiteri id esse suũ testamẽtũ. ꝛ illud dispositũ esse ex sui animi sñia. ꝛ infine dz vnuſq̃ſꝫ testiũ ꝛ etiã tabellari⁹ se subscribere. ꝛ testiũ ꝛ tabellarũ signacula debẽt apponi. Si aũt nõ potest haberi tabellari⁹ octau⁹ testis dz adhiberi. ꝛ illud testamentũ dz nũcupatiuũ et magnã similitudinem hz cũ testamento in scꝛiptis facto. Itez cre dẽtes receptoꝛes ꝛ fautoꝛes hereticoꝝ si p⁹ excõmunicatiõem nõ satisfecerint infra annum. nõ pñt facere testamentũ nec aliquod ex testamento recipe. de hereti. excõmunicat⁹. §. credentes. ꝛ. c. vergentis. ꝛ C. e. ti. manicheos. Item damnatus ad mortem siue sit damnat⁹ vt moriatur. siue vt fiat seruus pene. siue deportat⁹ in insulam. vt. l. et⁹ q̃. §. si cui. et ibi bona glo. ff. de testa. Sed cũ damnatus capitali crimine appellauerit et testamentũ fecerit appellatiõe pendente ꝛ ita decesserit. valebit. vt in. l. q̃ a latroniby. §. si q̃s ff. e. ti. Et ꝓcedentes modi fere oĩs habentur instꝫ. de his quibꝫ non est permiss. facere testa. Item vsurarius manifestus nisi ꝑus de vsuris satisfecerit vel cautionem idoneam pꝛestiterit. vt in ca. quecũq̃ de vsu. li. vi.

Itē i dñb⁹ casib⁹ ecclesiastica ꝑsona ꝺ bonis ab eccl'a possessis possit testari hēt notabil' glo. i. c. pñti. sup ꝓbo reꝯuari. ꝺ off. ordi. li. vj. Itē an clerici pñt ꝺdere testamētū hēt. tñ. q. iij. c. j. & de testa. c. qz nos. & c. relatū. ij. Et lz clerici ꝺ bonis eccl'e testari nō pñt. tñ q̄diu viuūt & sui cōpotes existūt pñt dare aliquid moderate de ipis bonis. nō rōe testamēti sz elemosyne. Posset ā dare paupib⁹ & religiosis locis. etiā illis q̄ sibi ꝯuierūt. siue ꝑsangunei sint siue cognati vl' agnati. siue extranei iuxta ꝯuitū meritū. vt in dicto. c. relatū. & c. ad hec. Itē si clerici hñt bñficia i diuerſ eccl'esijs. tūc debēt diuidi bona eccl'e ꝓm congruā estimatiōez inᵗ ipas ecclesias. vt ibidē Itē spado q̄ hz vnū testiculū & generare ꝑt vt. l. si ꝯtū. ff. de iu. doᵗ. potest heredē instituere.

Capitulum. iij.

Ad testamētū in scptis factū regulariᵗ req̄rūᵗ q̄tuor. Primo q̄ septē testes ineſsint. Scōo q̄ se subscribāt. Tertio q̄ sigillēt. Quarto q̄ nomē heredis scribaᵗ ꝓpria manu testatoris vel vn⁹ testis. & testes dñt eē pñtes & debēt rogari. & ille q̄ scribit testamētū in nūero septē testiū cōputaᵗ. Ētiā pñt cōputari i eodē nūero legatarij si pñtes sint. Et ħ verū est nisi q̄stio inᵗ heredes & legatarios oriret. tūc legatarij nō pñt esse testes. igiᵗ tutⁿ est q̄ alij testes adhibeantur si hāi pñt. In testamēto āt nō i scptis facto q̄ alio noīe nūcupatiuo vel codicill⁹ appellaᵗ vbi testator exꝑsse ħ dicit. sufficiūt q̄ncq̄ testes. p. l. si q̄s agere. C. de codicil. vbi glo. ꝓ. q̄ncq̄. dicit q̄ femīa admittiᵗ vt testis in codicillis. nō aūt in testamētis. vt. l. j. C. ꝺ test. Notaᵗ etiā ex eadē lege casus i q̄ testamētū solēne in q̄ fuit extrane⁹ institut⁹ rūpiᵗ ꝑ codicillū in q̄ fuit heres institut⁹. Itē in testamēto cōdito i villa sil'r q̄ncq̄ testes sufficiūt Itē in testamēto militis q̄ ꝓ salute romani imperij iurauit se nō euitaturū mortē aliq̄n sufficiūt duo testes. aliq̄n vn⁹ Sil'r milites in expeditōe degētes pñt facere testamentū q̄liᵗ voluerint nulla iuris solēnitate seruata p. l. milites. C. de test. mili. Itē in testamēto ꝓdito in pñtia imꝑatoris adhibitio duorū testiū sufficit. p. l. oīm. C. ꝺ test. & quēadmodū testa. ordi. Vel ꝓm alios etiā nullus testis req̄riᵗ ꝺ necessitate. Expeditissime tñ ad uertēdū q̄ ꝓm ius canonicū duo testes cuz ꝓbo sufficiūt in testamētis & in alijs causis q̄tū ad pias causas. vt extra ꝺ testi. cū esses & duo tm̄ sine ꝓbo i relictis ad pias causas. & c. relatū. Et intelligo i ꝓcedēti casu necessariā pñtiā sacerdotis. qz nō detrahiᵗ solennitate legali nisi q̄tuz inueniᵗ exꝑssū. vt i. c. ad audiētiā. de deci. de elec. eccl'a nr̄a. ij. in fi. et l. sanctim⁹. C. de testa. le. cuz oia. C. de offi. doti. Si igiᵗ ipe sol⁹ interesset cū alio nō sufficeret. sic etiā si eēnt tres sine ipo nō valeret. mⁱtū em̄ ꝑ ipo ꝑsumit ius q̄ fraudes excludat. xiij. q. j. denicq̄. de symo. nemo. ꝺ postulā. c. fi. Et magis ei⁹ dicto credit q̄ alteri⁹. lxx vij. di. monach⁹. ꝑpe fi. Iōq̄ staᵗ vt duo cū eo sufficiāt. Si ꝓo eēnt q̄tuor sine eo due si bi ꝑferrēt q̄ntūcūq̄ ꝑsumaᵗ ꝑ eo. ar. c. cuz a nobis. & c. lz ex q̄dā. de testi. Ita speculator istas decretales intelligit.

Capitulum. iiij.

Quandū q̄ differūt codicill⁹ & testamētū. qz in testamēto fit aliq̄n indirecta institutio. in codicillis aūt nisi ꝑ fideicōmissū. In testamēto vt illi q̄ sint heredes ab intestato hereditatē alteri restituāt certo tp̄e vel ꝓditōe. put testator ordiauerit. In codicillis ꝓo non ꝑt fieri substitutio a testatore. nec aliq̄ ꝓditio apponi q̄ noceat instituto heredi. Itē in testamēto regulariter vt dictū est req̄rūᵗ septē testes rogati. sz in codicillis sufficiūt q̄ncq̄ etiā nō rogati. Itē posteri⁹ testamētū tollit ꝓmū ipo iure et ñ ꝑt q̄s docere de duob⁹ testamētis relictis q̄ vtrūq̄ valeat. Fallit ħ in testamēto inᵗ liberos cōdito q̄ ꝑ secūdā dispositiōz nō tolliᵗ. nisi testator viso ꝓmo testamēto declaret nolle illud valere. C. de testa. in aut. ħ inter liberos. Itē fallit cū q̄s in ꝓmo testamento introduxerit sibi licentiā itez testandi. tūc em̄ ꝓmū testamentuz nō tolliᵗ ꝑ secundum nisi fiat mētio de ꝓmo. ff. de leg. iij. l. si q̄s. in ꝓn. Semp em̄ testator mutare ꝑt suā volūtatē. etiā si pactū interuenerit ne possit mutare. p. l. pactū q̄ ꝺ dotali. C. de pac. & etiā si fuerit ꝑ ꝓncipē ꝓfirmatū. C. e. ti. qz nemo si bi iudicē eligere pōt. vt a ꝓri testam̄to sibi recedere nō liceat. ff. de le. iij. si q̄s. in ꝓn. fac. c. cū marthe. ꝺ cele. miss. Posterior tñ codicillus nō rumpit ꝓmū nisi exꝑsse ꝺdicat ei. per. l. cū ꝓponatis. C. e. ti. Item differūt codicilli a testam̄to. qz in codicillis hereditas neq̄ dari neq̄ adimi directe ꝑt. ne ꝓfundēt ius testamentoruz & ius codicillo⁹. nec in eis ꝑt exheredatio scribi. nec ꝓditio heredi.

De substitutione

stituto ꝑt adꝺ̃ci. nec substitui aliꝙs. sed ꝑ fideicõmissũ in eis recte relinq̃t. vt insti. de codicill'. §. codicill'. ꝛ. §. directo. ꝛ. l. si idem. C. e. Et est hec forma codicilli.

In noie dñi amẽ. Ego Jo. tal' dyoc. pñti die ꝓpria ꝛ spõtanea mea volũtate ꝛ egrotãs corpe. sanꝰ tñ mẽte. Codicillũ facio. in q̃ testamẽtũ meũ ꝑncipale ꝑ manꝰ talis notarij publici ꝯfirmo. volo atꝫ ꝓcipio. q; uxor mea N. habeat de bonis meis vineã istaꝫ in tali cãpo sitã tot agroꝝ. Et. N. filio meo libros tales q̃s ego reliq̃ bononie ꝛc. Quẽ q̃dẽ codicillũ ꝑpetuũ ꝛ firmũ hꝫ evolo. ꝺ̃ quẽ si q̃s filioꝝ meoꝝ venire ꝓsupserit alij obꝟuãti. ꝑ petue singul' annis coviuẽte tantũ vl' tantũ noie pene ꝓsoluat. Et nulli pñt facere codicillos nisi q̃b; facere ꝑmissũ est testamentũ. De forma ãt testamẽtoꝝ infra patebit. Illud tñ aduertendũ ẽ si codicill⁹ fit añ testamẽtũ. ꝛ tũc i testamẽto faciẽda est mẽtio ꝓcedentis codicilli si fit ꝑ testamẽtũ et ꝑ alios seu aliũ codicillos. qꝛ pl'es codicilli pñt fieri ab vna ꝓsona. ꝛ tũc mẽtio ẽ faciẽda nõ solũ de testamẽto sꝫ etiã de pluribꝫ codicillis ꝓcedẽtibꝫ. Aliqñ tñ fit codicillus nõ tñ ꝓcedẽte vel sequẽte testamẽto. ꝛ ille ꝟuari ꝺz. Conficiũt tñ exꝓsse codicilli facto testamẽto nõ iure ꝑ fideicõmissuz. vt ecce testatoꝝ coꝝ septẽ testibus instituit heredẽ. reliq̃t legata ꝛ ita subiecit. si nõ valet testamẽtũ iure testamẽti valꝫ tñ iure codicilloꝝ. Et ꝓbãt hec. ff. e. l. ꝯficiũtur. Notandũ. hec clausula si nõ valet testamẽtũ iure testamẽti. valeat tñ iure codicilloꝝ vel cuiuslibꝫ alteriꝰ vltime volũtatꝫ. ꝟm Ja. bertrãdi. opak tm̃ vt cũ testamẽtũ õficit ꝑt defectũ solẽnitatꝫ. puta cũ deficit nũerꝰ testiũ vel alia solẽnitas q; tũc valeat iure codicilli nõ ãt opak si alio õficit. puta si rũpak ꝑ q̃relã vel postumi agnatõeꝫ vel capitꝫ diminutionẽ. Et sic cũ õr ibi valet loq̃t de pñti defectu q̃ ẽ. vt qꝛ ibi nõ ẽ plenꝰ nũerꝰ testiũ vl' qꝛ nõ rogat ꝛc. ꝛ tũc nõ ꝓpẽdit futuros defectꝰ. vt ꝙ cautꝰ fiat vt oẽs ꝓpẽdat defectus dicak sic. Si nõ valet vel nõ valebit iure testamẽti ꝛc. Et ẽ ar. in. l. si stipulatꝰ fuerim ff. de ꝟ. obliga. ꝛ. l. ꝟbũ oportebit. ff. de ꝟ. sig. Vel ꝟm odofredũ dicak. aut statim cũ fit testamẽtũ deficit ꝑt solẽnitatꝫ defectũ. ꝛ tunc ꝟba illa si nõ valet referũt ad illũ casuz ꝛ nõ ad alios ꝓdictos. aut nõ õficit statim. sꝫ postea ex aduẽtu. puta capitis diminutiõe vel alio mõ. ꝛ tũc etiã ad casum illũ ꝙtinẽt ꝟba hec. qꝛ in dubijs interꝑtandũ ẽ magꝫ vt res valeat q̃ pereat. ff. de ꝟ. obli. q̃tiẽs. ꝛ. c. inter de fide instru. ꝛ. c. cũ inter dilectos. de donat. Illud tñ notãdũ vt dicit Azo. in sũma ꝺ̃ codicill'. Si ꝙ ꝑmo hereditatẽ directo ex q̃dã volũtate vltia quã dicebã testamẽtũ eẽ. ꝛ postea ex fideicõmisso eãdẽ hereditatẽ peto mihi restitui ꝑt idẽ testamẽtũ reducẽdo illud ad codicillos. vel illud reputãdo ꝑ codicillis. qꝛ forte illud exꝓssit testator nõ possum effectualit'. in ꝓncipio eñ litꝫ habeo necesse eligere an agã iure directo ex testamẽto. an ab altero. sũ eñ ꝺr⁹ mihi ꝟsi si ex eadẽ scriptura ꝺr⁹ modis peto. Si tñ sũ de parentibꝫ defũcti ex linea paterna vsq; ad q̃rtum gradũ. vel de materna vsq; ad tertiũ gradũ. nõ repelloꝝ iure electõis vtẽs ex eo testamẽto q; testatoꝝ vicẽ codicilloꝝ voluit obtinere. in ꝓncipio tñ litꝫ tuti⁹ ẽ q; q̃libet de parentibꝫ id qꝺ necesse est eligat. In collateralibꝫ aũt defũcti nõ repetit tale ꝑstitũ bñficiũ. vt C. e. l. vl. Et illud cozelariũ tenẽt doctores licet placentiꝰ scripserit ꝺr̃ium.

Capitulum. v.

Notandũ licet pl'es sint gradus substitutionũ. imo infiniti cũ semper ꝺ̃ vno in aliũ ꝓcedãt. tñ primꝰ gradus succedẽdi ex testamẽto ꝺr̃ institutio. ꝛ secundus gradꝰ substitutio. recte siẽ secũde nuptie dicũt oẽs q̃ sequũtur primas. ita ꝛ insti⁹ tutiones q̃ fiũt ꝑ primas dicũtur substitutiones. Videndũ est igit q̃d sit heredẽ instituere ꝛ vnde dicak q̃b; verbis fiat ꝛi q̃ volũtate. ꝛ q̃liter et in q̃t ꝓtes diuidak hereditas. ꝛ q̃liter distribuak inꝰ heredes. et q̃s possit instituere heres. Heredem instituere nil aliud est q̃ſ ibi heredẽ aliquẽ statuere. i. facere. ꝛ est idem dictũ q̃si inꝰ. i. i loco suo qnẽ statuere. Hoc eñ agit q̃ instituit vt institutꝰ suo loco post mortẽ suã sit dñs bonoꝝ. ꝛ ne dũ ille q̃ scribik. sꝫ etiã ille q̃ nũcupak ꝺr̃ instituꝰ. ff. e. l. §. institutũ Institutio fit q̃nq; ꝟbis. vt ecce lucius titius mihe heres esto. Jtẽ tribꝰ verbis vt si dicas. lucius heres esto. Jtẽ duob; verbis fit vt si dicat. lucius heres. nec adiecerit esto. id est. si dicat lucius esto. Institutio fit verbis directis. vt esto mihi heres. Reflexis vt illũ heredẽ facio. instituo. et volo. mando vt cupio. ꝛ sic de alijs. vt. l. quoniam. C. de testa. Et quẽadmodum testamenta ordinent reflexa. Unde qꝛ reflexa vel inflexa dicũtur

noia in oibꝫ casibꝫ suis ꝓterq; in noiatiuis. Satis ex hꝫ liquet volūtatꝫ intentionē ēli/bet loquēdi genere formari posse. nec nocꝫ fuasse mōēta ꝑboꝝ. qz forte seminoces ti tubās vel balbutiēs lingua pfudit. Jō si di cat habeas bona mea. vl̄ tibi reliq̄ bōa mea nō variat. qz institutio q̄busc̄uq; ꝑbis fieri ꝑt. nec hodie curat ꝑboꝝ solēnitas. vt in di cta. l. qm̄. ſ allegata. Jtē institutio fit i testa/mēto tm̄. vel añ legata vel pⁿ legata. vel ante etheredatōꝝ vel pⁿ. Sz olim fiebat añ lega ta tm̄. qz institutio caput ē z fūdamētū totꝰ testamēti. vt. ff. e. l. j. Rñ. j. In codicill' ät here ditas p fideicōmissū iure relinq̄t. Lex em̄ in defectū ꝯditōis posite i codicill' intelligit te statorē de adimēda hereditate cogitasse. ff. de ꝯdi. insti. l. q̄dē. ſ. vl. sz forte inuanū cogi tauit. vt ibi ōz. illa porro hereditas nō vide tur dari in codicill'. ceteꝝ idē est si ita dicat. Titiū instituo si eū in codicillis instituero. Est em̄ ꝯditional' institutio z valet q̄is he rede instituto ꝓter filiū. Jtē z illa valet si ita dicat. illū instituo cuiꝰ nomē in codicill' de/clarauero. vt. ff. de ꝯdit. institutionū. l. insti tutio ta'. Jtē i institutōe certū heredez de/mōstrari oportet. q̄tiēs em̄ nō apparet q̄s sit institutꝰ heres nō valet. vt ecce testator cum plures amicos eiusdē nois habeat ad desi/gnatōez vnⁱ singl'ari noie vtit. nec valet in/stitutio nisi ex alīs aptissimis ꝓbatōibꝫ fue rit relenata ꝑ q̄ ꝑsona testatoꝝ senserit. vt. ff. eo. ti. l. q̄tiēs. ſ. heres. Et satꝫ ē heredē demō strari nedū noie ꝓꝛio sz etiā signo indubita bili q̄ pene a noie nihil distat. nō tm̄ cuz eo q̄d cōtumelie cā solet addi. nā legata turpia q̄ denoiandi magꝫ legatarij gr̄a scribūtur. odio scribētis. p nō scꝑtꝫ habenť. Secus si pⁿ stat in eodē genere. vt. ff. e. ti. le. q̄tiēs. ſ. si q̄s nomē. z. ff. de le. j. l. turpia. Jtē declara/tio vel demōstratio heredis a testatore ē fa/ciēda. ñ alieno arbitrio. vt. ff. e. ti. l. illa insti/tutio. z ōz illa istitutio alio noie captatoria. Jtē sufficit demōstrari heredē ab initio vel postea ꝯditōis euentū. vt. ff. e. l. q̄tiēs. ſ. si q̄s ita. Jtē demōstratio ad oculū facta ꝓ noie ꝓꝛio accipiť. vt si dicat. hic mihi heres esto cū sit cozā eo q̄ ostēdiť. vt. ff. e. ti. l. nemo dubitať. Si ät est erratū in corpe nl'a ē in stitutio. vt si volēs aliquē scribere aliū scri/pſit velut frater meⁿ ꝑ patronus meⁿ. Nam necꝫ scꝑtꝰ erit heres q̄m volūtas deficit. p. l. si pā. L. ō bere. insti. necꝫ is quē voluit. q̄m scriptꝰ vel nūcupatꝰ nō est. si tm̄ testatoꝝ sciat illū nō ee fratrē suū quē nominauit frēz recte cū noie fratris instituit eū heredē. vt. ff. e. ti. l. q̄tiēs. j. Rñ. z. l. nec apud. L. e. ti. Jtē ꝓpⁿ noīs errozē nō viciat institutōz. Jtē si plures instituūť in reb⁹ certꝫ. lz viriliť sint heredes tm̄ res in q̄b⁹ instituti sūt dm̄t vnicuiq; assi/gnari in iudicio familie herciscūde z de eis ꝑt detrahi falcidia sic̄ de q̄libꝫ legato. et lo/cū hz cū vnⁱ vel plures instituunť in certꝫ re bus z alīs simplr vel q̄tis portiōib⁹. Illā tūc instituti i re certa habenť loco legatariozuꝫ vt. L. e. ti. q̄tiēs. Jtē institutio ꝑ fieri pure z etiā sub ꝯditōe. Et tantum de institutio nibus.

¶ In institutōe faciēda exꝑmi pñt q̄ntita/tes portionū hereditariaꝝ ꝓut testatori pla cuerit. nam tot vncie āssem faciunt q̄t testa tor voluerit. Sz nisi alⁱs appareat testatoris volūtas. fit solēnis distributio hereditatis in. xij. vncias. duodecim ät vncie assis appel latiōe ꝓtinētur. Habēt ät ꝑtes ꝓꝛia no/mina ab vnitate supⁱ vsq; ad assem z vsq; sit exclusiuū. nam quelibet baꝝ portionū ma/ior est vncia. z quelibꝫ eaꝝ minor asse. quia nulla eaꝝ ꝓtinet duodecim vncias. Sunt aūt hec noia ꝓtiū vncia. sescunce. sextās. qua drans. triēs. q̄ncunce. semis. septunce. Bes. dodrans. dextrans. denus. as. vt insti. e. ti. ſ. hereditas. ff. e. ti. l. fuū. ſ. vl. Sescunce cō tinet vnciā z dimidiā. Dī em̄ sescunce quasi semi z vncia. z est tertia lr̄a eiⁿ. s. z nō x. Sex tās q̄si sertā partē significat. i. duas vncias. Quadrās q̄rtā ptē significat. i. tres vncias Triēs. i. tertiā ptē. z sic q̄tuoꝝ vncias signi/ficat. Et ista q̄tuoꝝ noia sumūt interꝑtatōz ex eo q̄ q̄tā portionis hereditatis significāt seq̄ntia ꝓ noia hñt ethimologiā q̄d patꝫ ex eo q̄ certū nūeꝝ vnciaꝝ significāt. Dī ei q̄n cunce ñ q; q̄ntā ptē hereditatꝫ ꝑcat. sz q; q̄n cē denotat vncias. semis ꝓtinet dimidiā he reditatis. i. sex vncias. septunce septem vnci as. bes octo. dodrans nouem. dextrans de cem. denus vndecim. as duodecim. Atten de q̄ non oēs vncie q̄ significantur p ista noia ꝓtinentur i asse. qz sic as ꝓtineret. lxvj. vncias z dimidiā. Ideo aūt eis ponuntur partes. quia quelibet eaꝝ potest in asse tene ri. hac ratione homo risibilis actione legis acquilie z penalis dicitur. Nec ꝓtermitten dum est q̄ as quandoc̄; ponitur ꝓ nūmo Unde ōz. nonne duo passeres asse veniunt

De substitutione

sz pōd⁹ ꝺr large oē ꝙd i statera positū pēdet. sz ħ stricte accipiť ꝑ pōdere. xij. vncias. Jñ etiā ꝺr dipōdiū ꝑ pōdere. xxiij. vncias. Jñ tripōdiū ꝑ pōdere. xxxvj. vncias. si i tot vncias testator suā hereditatē distribui vellet. Nā etiā i pauciores pt eā velle distribui. vt si duos exasse instituit hedes. Tertiū ät instituit ex dimidia z sexta pte assis in. xx. vncias as diuideret z octo vncias ferret ille ꝙ scḝ⁹ est i dimidia z sexta. scḝi ät exasse ferret. xij. vncias. vt. ff. e. ti. l. inter dū. §. sz si duos Hodie tñ hmōi subtilitatś diuisio nō mlt⁹ vsitata ē. sz ꝟuata diuisiōe assis i. xij. nihilominꝰ si opꝰ fuerit ꝙlibet ptiū hereditatś vlteriꝰ diuidi poterit. z illō cōiť ꝟuať. de hac tñ diuisiōe latiꝰ Azo determinat i sum. C. eo. ti. Quelibz ät psona pt heres īstitui z hz facti onē testamti i passiua significatōe ꝙ ñ vetať a iure cape. poterit igiť instituí liber bō z seruus si sit ꝟuus eiꝰ ꝙ pt institui. Jtē pr̄ familias filiusfamilias. mutꝰ. surdꝰ. furiosus. pdigus miles. bonorat⁹ laicꝰ. clericꝰ. mōachꝰ. ciuitas. īpator. īpatrix. fiscꝰ. eccl'ia. locꝰ ꝙlibet venerabil'. vt insti. ō hēd. ꝙli. z differ. §. testamēti ät factōz. z. l. cū heredes. C. ꝙ testa. fa. pos. Jtiā incerte psone instituūť diuini iuris intuitu. vt. C. ō epi. z cle. l. id ꝙd. z. l. nll'i. z. l. si ꝙs ad declinādā. al's em̄ certꝰ heres ꝺr demōstrari. Jtē ꝟuū ꝑtiū nedū. sz alienū etiam illū ꝙ nullꝰ ē instituere possuz. insti. e. ti. § ꝟuus alienꝰ. ff. e. l. ꝟuus hereditariꝰ. Jtez si ꝟuū ꝑtiū institui heredē sp videro eū īstituisse cū libertate. vt insti. e. in ꝓn. V Sciēdū tñ ꝙ qñqz etiā cū libertate nō pt institui heres ꝟuus a dña sua. scilz cū ipe de adulterio accusať cōmisso cum dña sua ꝙ rea fuit eiꝰ dē crimis postulata. vt. ff. e. l. his ꝺbis. §. interdū. z insti. e. §. est ät. Jtē nō pñt institui deportati. Jtez dānati in metallū. Jtem et banniti ꝙ impune pñt puniri ꝙ eqparāť deportatś. Silr hostes iperij z romane eccl'e Jtē heretici infideles apostate collegia illicita nō habētia spēale ꝓuilegiū. Jtē incerte psone qñ nō ptēdiť fauoꝝ pietatś Jtē nō pñt institui nati ex dānato coitu. ō q̄bꝫ p doctores. in. l. ꝙ ꝫ legū. z. l. si q̄ris. C. de incest. z inuti. nup. Silr p auten. licet. C. de nakalibꝫ liberis z matribꝫ eoꝝ. Jn ꝙ ꝺr ꝙ nati ex dānato coitu oñi bñficio excludūť. i. nulla via nec institutōis nec substitutōis succedunt. V Dicerēs ꝙd si auꝰ vl' pr̄ donat nepoti spurio ex legitio filio nato vl' ecōtra. vl' si donat nepoti legitimo ex filio spurio i vtroqz casu dic̄ Roffredꝰ donatōz nō valere nisi' pbet ra lē nepotē aliq̄ ꝟuitia feciſſe quo ꝑt ꝙ psumi posset donatōz fuisse factā. vt dic̄ in ꝙdam q̄stiōe q̄ incipit neraciꝰ. Jacobꝫ de belviso idē tenet in questiōe quā disputauit. e. ti. l. j. Jdē tenet spe. e. ti. de successi. ab īestato. §. j. ꝺ. ꝙd g. ꝺ. ꝙd de legitimatś. Spe. tñ in ti. ō instru. edit. §. cōpēdiosa. ꝺ. ꝙd si pr̄ naturał z. allegat pl'es leges que tñ nō faciūť direcțe. p illo p ꝙ adducit vicz ꝙ valeat īstitutio Cū pr̄ hūs filiū bastardū īstituat i vna vncia. z nakalē z legitimū in oīb⁹ alīs bonis. Sz bñ facit text⁹ p eo in auť. de testamēto impfecto. col. viij. ꝑmū dictum cōmuniť est apud doctores de rigore iurś. vltimū ät dictū speculatoris ꝓtinet eqtatem

Capitulum. vj.

Postq̄z visū ē de ꝑmo gradu succedē di. vicz īstitutōe. ꝓgrue videdū est ō scḝo gradu successiōis. q̄ substitutō appellať. Est em̄ substitutio scḝa institutio. oīs scz īstitutio q̄ fit pꝰ ꝑmā. z i locū ꝑme deficiēťś. plene igiť videdū est q̄ sit eaꝝ diuisio scḝo ꝙs faciat eas. tertio ꝙs admittať in eis et qñ expirēt. Substitutionū alia directa. alia obliq̄. ꝺr em̄ directa qñ ab vna psona ad aliā sine aliq̄ alia media hereditas devoluit. Et alio mō ꝺr substitutio ꝓueniēs verbis z psonis. Et in tali substitutōe nō hz locum ꝓ substitutio sine fideicōmissaria ē qñ ꝙs p mediā psonā accipit hereditatē defūcti. vt cū dixero. instituo Titiū heredē oim bonorū meoꝝ. z volo ꝙ post decē annos illā hereditatē restituat sempronio. hic em̄ sempronius illā hereditatē hz e nō pt nisi p mediā psonā. s. Titiū. z in tali locū hz q̄rtaꝝ deductio Et de hmōi substitutiōe z q̄rtaꝝ deductiōe loquūť capitula Rainaldꝰ z Rainūciꝰ. de testa. z dictū. c. j. si pr̄. Et sūt tres spēs illaꝝ q̄rtaꝝ. Nā alia ē diffinita iure nature. z ꝺr botaꝝ. Nā alia ē diffinita iure nature. z ꝺr bonoꝝ ꝟbsidiū. z debeť filīs tm̄ ꝙ sine cā exheredari nō pñt. l. si totas. C. ō dona. z. l. parētibꝫ. C. de inoff. test. Et huic q̄rte nullū gratuamē pt iponi. C. e. ti. l. oñi mō. z duabꝫ sequntibꝫ. z hodie aucta ē ad trientē vl' semissē ꝑm nūeꝝ filioꝝ. z si sint q̄tuor filij z infra debēt hīe tertiā ptē. si aūt sunt pl'es debēt hīe medietatem hereditatis defuncti intestati. vt. C. eo. ti. aut. nouissima. Alia quarta dicitur trebellianica. vt cum institutus heres si

moriak sine plē rogat⁹ ē hstituere hereditatē alteri. Ille sic ĩstitut⁹ retinet q̃rtã ptē ō tota hereditate p trebellianũ. z ꝓputant in ea legata z donatões. vt. ff. ad. l. falci. in quartã Tertia q̃rta est q̃ debeť iure institutõis. vt cũ aliąs est institut⁹ heres. z illa hereditas ē exhausta p legata vel fideicõmissa. tũc institut⁹ ꝑt detrahere ō singulis legat; vel fideicõmissis q̃rtã ptē. z hec nomiak falcidia. C. ad. l. falci. p to. Et legitīe ptes heredũ bis ꝙ sibꝫ ꝙtineť. Quattuor aut ifra dãt nat; iura trientē. Semisse nat; dãt ill' q̃ncꝫ vel vltra. Arbitriũ seq̃ť suba cetera pẽis. Quartã tibi capies si sis extran⁹ heres. Tũc trebellar; cũ reddere cũcta rogar;. Et defalcaris dũ p legata grauaris. Directaꝫ substitutionũ alia vulgar;. alia pupillaris. alia exẽplaris. alia breuiloqua. alia compẽdiosa. Vulgar; est duplex. s. exꝑssa et tacita. Exꝑssa est q̃ fit ꝑbis negatiuis. vt si ille mihi heres nõ erit ali⁹ sit heres. insti. ō vul. substi. in pn. Tacita ꝓ fit ꝑbis affirmatiuis. vt sic. vos iuicẽ subꝫstituo. vel ita. q̃sq̃s mihi heres erit sit heres filio. vl' ita. Titi⁹ esto heres plotij cũ instituisse; plotiũ. C. ō here. insti. l. vl. z. ff. e. ti. l. cũ i testamẽto. §. hec ꝑba. mõ sic tacita substitutio pupillar; ineſſe videt substi. exꝑres. vulga. vt. ff. de here. instit. l. Titi⁹. z. l. se. Et ecõtra sub exꝑssa pupillari ꝙtineť tacita vulgar;. vt. ff. e. ti. l. nã ꝫ iure Expirat ãt hec substitutio vulgar; ab hereditate adita. vt. l. post aditã. C. ō ĩpuberis z alĩs substi. Et additur nisi facta fuit filijs ipuberibꝫ. Effect⁹ eius est q̃ si heres noluerit vel nõ potuerit ex q̃cũq̃ cã. z vndecũq̃ veniat i illa potẽtia loc⁹ est substitutiõi. Pupillaris substitutio alia exꝑssa. alia tacita. Exꝑssa est. vt si filius⁹ meus mihi heres erit. z si in pupillari etate decesserit ille fit ei heres. vt insti. de pupil. substi. §. substituiť. vel cũ pẽ filio impuberi quẽdã substituit in vulgari casu. itelligiť etiã substituisse i pupillari. Casus. in. l. q̃nis. C. de impu. z alĩs substi. Et q̃ncꝫ tñ rõ ineq̃litat; faciat sub vulgari nõ ꝙtineať tacita pupillaris ponam⁹ eĩ exemplũ. Quidã in testamẽto vxorẽ instituit i dimidia ptē z filiũ suũ ipubẽ in alia dimidia. z vltimo q̃ndã substituit impubes decessit i pupillari etate substitutus voluit admitti ad portiõez ex substituti one. Et ꝺr q̃ nõ admittiť rõe ineq̃litat;. sed mĩ⁹ admittek z intelligiť tñ testatorẽ voluisse institutõz hẽ locũ in ꝑsona sue matr; si pupill⁹ nõ adiret q̃ vulgar; ẽ. Et ẽ diligentissime ꝓsiderãdũ q̃n substitutio vulgar; est facta duob⁹ copulatiue. vt i ꝓdicto exẽplo. tũc substitutio nõ hz locũ in ꝑsona vn⁹ nisi etiã in ꝑsona alteri⁹. nã mĩ hic impedit illaz substitutõz. Sz si mĩ ante filiũ fuissz mortua. et postea fili⁹ infra annos pubertat; decessisset locũ habuisset substitutio. et ꝺr hec substitutio pupillaris. q̃a solo pupillo z ipubere fit. z non distinguiť an iã sit in ptãte pẽis. vel an p⁹ posthum⁹ nascať. vel vtrũ sit fili⁹ vel nepos ex filio. Pupillũ in ꝓposito accipe masculũ minorẽ xij. femellã minorem xij. ãnis. vt. ff. e. ti. l. ij. in ꝑn. si tñ pẽ ipuberi voluerit quẽcꝫ sꝺstituere pupillariť ñ i toto tpe pupillaris etat; sz i min⁹. puta si fili⁹ moriak infra decimũ annũ vel octauũ aut septenniũ ẽ. valebit substitutio. vt. ff e. l. si ita q̃s substituerit. si ãt voluerit substituere in lõgi⁹ pupillaris etat; finieť pupillar; substitutio aduenięte pubertate. ff. e. l. i pupillari. Effect⁹ pupillar; substitutõis ē vt q̃s directo sit heres ipuberi tanꝫ si ipe pupill⁹ sibi heredẽ fecisset substitutũ vñ z duo testamẽ ta videť. vnũ pẽis altez filij. Et ptinent ad substitutos pupillar; bõa q̃ pupillus etiã postea obuenerint. necꝫ eĩm suis bonis tantuz testator substituit sz etiã ipuber;. Itẽ pẽ ad optiu⁹ filio arrogato ipuberi nisi ad q̃rtam solã. z ad ea q̃ intuitu arrogator; ab amico arrogat⁹ ꝓsecut⁹ ẽ substi. ꝑt. vt. ff. e. l. sz si plures. §. i arrogato. Itẽ expirat pupillar; substitutio matria. media vel etiã mima capitis diminutõe pupilli. vtputa si ẽ arrogat⁹. ff. ō adop. l. nec ei. §. eorũ dũtaxat. substituto tñ succurriť ꝓtilẽ actiõez. Itẽ expirat si nõ est adita hereditas pẽis. Itẽ si omissa cã ꝓncipaľ testamẽti ab intestato possideať hereditas z tũc ꝓsuliť substituto sic z legatarijs in q̃z fraudẽ ĩstitut⁹ ñ ex testamẽto sz intestato hereditatẽ possidet. Et illō q̃d dictũ ẽ q̃ expiret substitutio pupillar; ex nõ aditõe hereditat; pẽne. vez tñ ẽ si is q̃ repudiat minor erat z i integz r̃stitut⁹ ẽ vt liceat sibi adire ꝑficit pupillari substitutõi vt teneat vt. ff. e. l. ij. §. adeo ãt. Itẽ expirat pupillaris substitutio exꝑssa to pẽis testamẽto i tota p q̃relã inofficiosi testamẽti. Itẽ rupto paterno testamẽto. vt. ff. e. ti. l. si q̃s eũ. Itẽ expirat pupillare testamẽtũ p agnatõz posthumi. vt. ff. eo. l. si pẽ filiũ. sic econtra cõfirmatur pupillare testamẽtũ quẽadmodum z paternũ si pẽ ab

hostib⁹ capt⁹ sit simul cū filio ⁊ ibi ambo decedāt. q̄uis p̄ ꝓus decedat. Itē ℔ ordie faciēda ē substitutio pupillaris vt ꝓus. primo q̄s scribit sibi heredē. deinde vel eadē hora vel q̄cūq; alio filio substituat nec dz ꝓuertere ordinē scr̄pture. Itē admittit ex pupillari substitutōe ille quē noiatim substituit testator. vel si testator generaliʳ substituit. ita scz q̄ q̄s mihi heres erit admittēt illi qui scr̄pti sūt heredes. Tacita pupillaris fit ℔ mō filio⁹ me⁹ impubes heres esto. Vel sic. Quisq̄s mihi heres erit sit ⁊ heres filio meo. et dz tō tacita. q̄ q̄dā ꝓba in ea nō exp̄ssa subintelligūt q̄ aliʒ in exp̄ssa pupillari ponerent. Hā ℔ intelligit q̄ si filius decesserit in pupillari etate. ille tūc q̄ eēt heres p̄zi etiāsi sit heres filio. Secūd cōrelarie q̄ pupillaris tacita intelligit sub vulgari exp̄ssa. Et fit hec substitutio solū a p̄zē q̄ filios dz hz̄e in sua ptāte nō a mr̄e. ⁊ p ℔ differt a substitutōe exemplari vt statim dicet. Exemplaris substitutio fieri p̄t a parētib⁹ vtriusq; sex⁹ i p̄sonis liberoꝝ cuiuscūq; sex⁹. vt furiosꝰ vel mēte captꝰ. et cū tali determinatōe substitutio faciēda ē. vt si q̄dē mēte capt⁹ habeat descēdentes ex se. illi oēs vel q̄dā ex eis. vel vn⁹ substituat ei. Et dz exēplaris q̄ fit ad exēplū pupillaris. vt cū dz p̄z. si filiꝰ in pupillari etate decedat ille sit heres. filiʳ in ꝓposito dic̄. si filiꝰ decedat añ q̄z ꝓueniat ad mētis sanitatē ille sit heres. ⁊ sic pupillaris expirat adueniēte pubertate. ita ⁊ exēplaris adueniēte sanitate. Differūt tñ q̄ illa fit pupilʼ tm̄. hec etiā maioribꝫ. Itē illa fit a p̄zē q̄ hz impuberē in ptāte. hec āt fit a q̄libz parētū. Compēdiosa substitutio fieri p̄t a milite ita vicz. Si filiꝰ me⁹ q̄ncūq; decesserit ille sit ei heres. ⁊ hic sub tali ꝓbor cōpēdio ꝓtinet exp̄ssam pupillarē. scz si filiꝰ decedit in pupillari etate. si aūt decedat pubes ꝓba directe illi⁹ substitutiōis trabūt ad fideicōmissariā substitutōz. de q̄ copiose in le. p̄cib⁹. C. de impube⁹ ⁊ aliꝭ substitutio. ⁊ forte fauore mr̄is q̄ ē in medio añq; filius venit ad pubertatē cōpēdiosa directa dz. sz postea i fideicōmissariā trabit. Item cōpēdiosa facta a milite ifra tps pubertat; q̄n cūq; valet iure directo. ⁊ obligāt post pubertatē. i. mr̄ postea p fideicōmissū p̄t pe⁹ here ditatem. Diceres. q̄d si pagan⁹ fecerit huiusmodi cōpendiosam substitutōem p ꝓba tā dictā. Rñdet. si pupillꝰ decedat in pupillari etate substitut⁹ succedit iure directo et mr̄ impuberis repellit oīno. Si āt pupillꝰ fiat pubes ⁊ postea decedat substitut⁹ oīno repellit. ⁊ venientes impuberi ab intestato succedūt in totū. v. ff. e. ti. l. ꝓbis. ⁊ l. cēturio Si āt testator ita substituat. scz filiꝰ me⁹ q̄ncūq; decesserit illū substituo. hāc puto cōputādā fideicōmissariā. Quia ℔ ꝓbū substituo aptat ad fideicōmissū. vt. l. generaliʳ. §. vlt. C. de insti. et substi. ⁊ q̄ talʼ interp̄tatio rem oīm tpe valere suadet. vt. l. q̄ties. ff. de reb⁹ du. si ꝓ o ita substituat. filiꝰ me⁹ q̄ncūq; decesserit sine liberis ille sit heres. vel illum substituo. sp interp̄tāda est fideicōmissaria. q̄ illud ꝓbū sine liberis innuit vt etiā i pupillari etate substituerit p fideicōmissū. q̄a tūc liberos hz̄e nō p̄t. Sz q̄ directa verba trabāt ad fideicōmissariam. ꝓbat. ff. ad trebel. l. ceuola. vbi dz q̄ substitutio directa facta in codicillʼ trahit ad fideicōmissū. etiā si supest i medio tē. Et his casib⁹ succedit mr̄ vel q̄libet ab intestato heres. ⁊ restituet bōa detracta. l. falcidia. Si ꝓ o q̄s dicat si filius me⁹ decesserit i pupillari etate. vel postea sine liberꝭ illū substituo. Due sūt substitutiones pupillares. expressa ⁊ fideicommissaria ꝓpter distinctiōem ⁊ alternatiōem ipsaꝝ. Et sic hoc verbum substituo aptatur diuersis modis. put euidēti⁹ apparebit si testator subiciat pupillariʼ. ⁊ p fideicōmissū substituo Breuiloqua substitutio est q̄ ꝓtinet duas vulgares substitutōes ⁊ duas pupillares vt cū duo impuberes a parente q̄ eos hz in ptāte inuicē substituūt. ⁊ hāc substitutiōem lex appellat recipr̄ocā. vt. ff. e. ti. l. nam ℔ iure Et dicendū ē q̄ oēs iste q̄tuor substitutiones exp̄sse sūt. nihil em̄ magis de vna q̄ de alia p̄t dici. Uñ ꝓtingit q̄ ꝓp̄ has q̄tuor substitutiones mr̄ repellit oīno ⁊ substitutis succedit. vt. ff. e. l. lucio. Si em̄ eēt pupillaris tacita nō repellerēt etiaz in testamto militis. vt. C. de impu. ⁊ aliꝭ substit. l. p̄cib⁹. Placēti⁹ dixit tacitaz pupillarē admitti ꝫ matrē nisi ipa mr̄ cū impubere filio eēt instituta. Sed tñ distinguendum est. aut em̄ extran⁹ vulgariter substituit impuberi. ⁊ tūc tacita pupillaris nō admittitur ꝫ mrēz. Aut substituat impuberi frater el⁹. ⁊ tūc repellitur mr̄ q̄ nō est verisimile q̄ testator vꝓrē suā boc est mrēz impuberis voluerit p̄terire Casus in. l. cum quidem. C. de insti. ⁊ substitut.

Notandū. si ꝓnus alic⁹ dñi fuerit heres i⁹ stitut⁹, si adire eā noluerit vel nō poterit, da

fuent⁹ morte dñs nihil habebit. sec⁹ de filio
la instituta. qz ipi⁹ pz eā hereditatē adire pt.
p.l. si infanti. C. de iure delib. Et fac plen⁹
lex cū nō solū. C. de bonis q liberis. Nā ibi
dz q etiā inuito filio pz aduēticia filij pt ad/
ire. Dicūt tñ doctores et etiā bōa glo. in le.
cū ponas. C. de bere. insti. si fu⁹ cōpelleret
adire hereditatē acq̄reret dño hereditatē et
tali casu coacta voluntas etiā est voluntas.
¶ Sciendū cū pl'es instituti z sibi inuicez
substituti fuerint in portionib⁹ ineq̄lib⁹ vno
moriēti ceteri residuū ꝓsequunt̄ q̄uis iuxta
rata sue portiōis i institutōe sibi exp̄sse. Ca
sus in. l. j. C. de impub. z alijs substit. Item
cū duob⁹ impuberib⁹ fit substitutō cū adie
ctione nois collectiui. vt est lyter q̄. tūc ita
demū loc⁹ est substitutiōi z in vtriusq̄ per/
sona ꝺditio substitutōis verificat. sec⁹ est si
substitutio facta p signū distributiuū vt est
vter. alter. Exemplū. testator dixit. instituo
Johannē et Petrū. z si vterq̄ decesserit in
pupillari etate. substituo eis Bartholomeū
Ecce hic Bartholome⁹ vno dūtaxat mor/
tuo in pupillari etate non succedit ex substi
tutione, secus in scdo casu vicz si testator sic
dixit. Johannē z Petrus instituo. z si alter
ip⁹ decesserit in pupillari etate substituo
eis Bartholomeū. Casus in. l. cum quidez.
C. de impube. z alijs substit. Item cum fit
insti. z substi. plurium cū adiectione nomis
distributiui. tūc quelibet ip⁹ vocat̄ in viri
lē ac si om̄s simpliciter z noiatim cēnt insti
tuti. nisi inē h mōi institutos seu substitutos
pl'es. vel duo eor̄ cēnt pz z fil⁹. qz tales licet
pl'es sint tñ cū alijs adiūctis vnā virilē ba/
bebūt portiōem in. l. vl. C. de impu. z alijs
substitut.

Capitulum. vij.

QVoniam autem q in testamentis plerūq̄ legata per
solui p executores eorundē vel he
redes defunctor̄ demandat modicū de le/
gatis z ip⁹ varijs modis disponendi per/
stringendū est. Legatum est deliberatio he
reditatis q̄ testator ex eo q̄ vniuersum here
dis foret alicui quid collatum velit. vt. ff. ō
le. legatum. Et nemo legare potest nisi q̄ de
iure facere pt testamentum. Et ei soli pt le/
gari q̄ pt instituī. de q̄b sup̄ visum est. Item
legatum fit his ꝓbis. do. lego. dari iubeo.
impero, mando, gliſco, p̄cipio, exigo, posco,
peto. rogo. flagito. volo. deprecor. exoro. cu/
pio vt des. opto vt des. credo te daturū. vt
dicit Azo in summa. C. e. ti. allegās legē se/
cundā. C. cōmunia. de le. ff. de le. j. l. etiam ℔
modo. anteq̄ tñ soluant legata creditores
hereditarij sua exigendo debita habeāt po
tiores. facit. l. si vniuerse. C. de le. Et qualit̄
fiat distributio bonor̄ hereditarior̄ credi/
toribꝰ habeāt p ea q̄ habentur z notant̄ in le.
scimus. C. de iure. deli. ad quam recurre.
¶ Item si q̄s scienter legat rem alienaz. he
res tenet̄ rem illam redimere vel legatario
p̄cium dare si sit talis res q̄ vēdi potest. si āt
ignoranter rem alienam legauit nō valet le
gatū nisi legetur ꝓlone ꝓiūcte. C. de le. l. cū
alienam. Et legatarius dz ꝓbare sniam. vt
ea. l. §. q̄ aūt. Scōm canones tñ si alicui le
gate sunt res aliene. talis tenet̄ illi restitue/
re cuius sunt. z p̄t agere p̄ heredem si scient
legauit res. vt habetur in tex. z glo. c. filijs.
de testamentis Item si aliq̄s scienter legat
rem obligatam creditori. heres dz eā luere.
secus si legans nesciuit rem obligatam. vel
forte voluit legatarium luere. z ℔ exp̄ssit. tūc
heres non tenetur eam luere. insti. de le. §.
sed z si rem. ¶ Item si res legata sine facto
heredis. i. sine mora. ꝑm glo. perierit legata
rio perit. insti. de le. §. si res. z. l. si fu⁹. ff. ō ꝑ.
obli. ¶ Item si aliq̄s legauit ex illo vase vi/
nas decem z ibi non sunt decem sed pauci/
ores. nō extinguit̄ ꝓpterea legatū sz tantū
modo accipiet̄ q̄tum inuenietur. le. si quis
fuū. ff. de le. ij. Item si aliq̄s in testamēto le/
gauit ep̄o ꝓriam portionē z alia m'ta legat
monasterijs v'l eccl'ijs si legauit illā portio/
nem ep̄o sub hac conditione vt illa tm̄ esset
ꝺtentus z ep̄s hoc acceptauit. valebit z nō
p̄t exigere de ceteris portionē sibi deputatā
p̄t adhuc sibi portionem suam eligere. si cō
stiterit q̄ testator in fraudem modicū lega/
uit ep̄o vt p illud modicum defraudaretur
ab alijs. tūc episcopus adhuc potest exige/
re portiōem. p. c. officij. de testa. ¶ Scien/
dum tñ q̄ licet ꝑm antiqua iura episcopus
v'l alius inferior nō potuerit deducere suaz
portionē canonicam de relictis seu legatis
monasterijs de ordine minor̄ ad vsum di/
uini cultus spectātib⁹, vt ad calices v'l alia
ornamenta. hodie tamen potest vt habetur
in clementina. dudum. de sepulturis. in. §.
verum ne parrochiales eccl'esie. ꝛc.
¶ Itē q̄ nō implet voluntatē defuncti tota

hereditas ẽ sibi auferẽda. p. c. lz vniuerſ. de vo. z vo. redẽ. xj. q. j. siluester. Secdum leges tñ ℔ obſuãti extraneo herede. lz eñ filꝰ heres pẽs nõ adimpleat volũtatẽ pẽs defuncti. nõ iõ pdit totũ sed ſuaſ ei legitia portio. C. de fideicõ. autẽ. ℔ amplꝰ. Itẽ si aliqs legauit mõasterio sctẽ. D. decẽ. lz nõ determinauit cũ pl'a sint mõasteria sctẽ marie. dabitur paupiozi. ar. in auten. de eccle. tit. §. si qs in noie. coll'. ix. ¶ Item si qs legauit ſuũ in aliena ꝓuincia ꝓstitutũ expenſ heredis nõ legatarij querit ſuꝰ. ff. de. l. j. cũ ſuus. z. l. se. ¶ Item si testator pt imponere penã herediby si nõ paruerint eiꝰ volũtati dũmodo ñ sit turpe aut inhonestũ. q̃d pcipit insti. ō le. §. pene qm̃ noie. z. §. vl. facit lex vnica. C. ō bis q̃ pene nomie in testam̃to vel codicill' relinquũtur. ¶ Item ex testamento nõ adeak hereditas deficit legatũ nisi ita sit legatum q̃ a venientiby ab intestato pstetur legatũ. tũc eñ ab herediby petendũ est. p. l. eã quã C. de fideicõmiſ. Sil'r pstak legatũ cum testator dixit si nõ valet vt testamentũ. valeat tñ iure codicilloz. vel etiã qñ legatũ est conſũcte pſone factũ. Itẽ qñ vna res pluriby legak q̃libet bz ibi ius nisi appareat alia volũtas testatoris. ff. de leg. j. si pluriby. Et dicit Bar. ibidẽ q̃ lz hõ posset oĩa bona sua ꝓsumere cuz sanꝰ sit. tñ in morte nõ pt filios vel nepotes pterire. insti. de inof. test. p totũ. et p. c. de bis. extra de sepul. ¶ Itẽ cũ vna res duoby legatur ꝓiũctim. lz alter eoz in reruz natura nõ sit. tñ tota res alteri ꝓiũcto debetur. vt in. l. si duoby. ff. de le. j. C. de caõ. tol. vnica. §. j. Cinus ãt dicit si sperabatur ille secũdus foze in rerũ natura pcedat lex. vl' si fuerit tempe testam̃ti ꝓditi. lz si nõ sperabak in rerũ natura nec fuerit tpe testam̃ti. pars eiꝰ ptineat ad fiscũ. allegans legẽ. Item veniũt. j. §. cũ anteq̃. ff. de pet. here. ¶ Item q̃ scienter soluit ex minꝰ solẽni testamẽto defuncti alimẽta in eo alicui legata p terminũ tenetur ad pstandũ ea ad futuz. qz secuꝰ est volũtatẽ defuncti. Casus in. l. j. C. de fideicõmiſ. Sil'r si qs sciẽter soluit ea q̃ minꝰ solẽni testamẽto p fideicõmiſſum legata sunt. si qs ergo senserit se gravatum volũtate defuncti nõ pstet. vt ōz in. l. ñ. e. ti. ¶ Item si testator vni quẽ ꝓmo noiauit fundũ legauit. et eundem fundũ alteri postea legauit. demũ eundẽ fundum ꝓmo itez legando. licet ꝓus bis nominatus fuerit. tñ ipe vnã alteram medietates habebit. vt. l. cũ q̃stio. in. §. sed et aliam. C. de le. Similiter dicak si qs fuerit institutꝰ in. xij. alius in. vj. vncijs videl testatorem ꝓmo id admiſisse q̃d alteri legauit. Item si claudius legauit mihi alimenta z vestiariũ q̃ſcq̃ mozeretur. tũc licz claudius moriatur. post mortẽ tñ eiꝰ michi legata debentur. vt. l. j. C. e. ti. Et legatariꝰ subtrahẽs rem legatam pdit eam. co. ti. non est dubiũ. z. l. si legatarꝰ. Item legato fũdo instructo hoies mancipia. pecoza. z vina ibi exorta nõ venalia lz mãſiua z cetera q̃ in fundo sunt agri ſtercorandi cã dicunt legata. vt. l. j. z. ij. C. ō ꝑ. sig. Similiter illa dicuntur legata q̃ maiozi pte anni ibi fiũt mãſura. vt. e. ti. vbi dicit lex semota carne mensas. pondera. ferramenta q̃ laniande carniſ causa ꝓparata zc. In trutinellas. cultros. dolabzas. instrumento relinq̃mꝰ. ¶ Item legari pt res q̃ nõ est in rerum natura. si mõ futura est veluti fructꝰ q̃ in illo fundo natierũt. aut q̃ ex illa ancilla natũ erit. vt insti. eo. §. ea q̃z res. Sic g̃ legari pñt ea q̃ fiũt vel q̃ non sunt sed futura sunt. Sed que non sunt nec fuerunt nec erunt legari non pñt. vt insti. de inuti. sti. in ꝑn. Si vero dubiuz est an res legata tpe testam̃ti sit in rerũ natura nata. puta an homo legatus viuat. agitur quidem pt ex testamento sed officio iudicis cautio interponit. vt cum heres rem ꝓſecutus fuerit z nactus legatario restituat vt ff. de le. j. ſuo legato. §. vlt. Ideoq̃ si tempe testamenti ſuus legatus eẽt in fuga vel longinquo absens debet heres ꝓstare operaz vt eum requirat z ꝓstet z sumptus in eam rem debz impendere. Si autem seruus legatus post testamentũ factum fugerit viuo testatore. impensa dz reddi piculo legatarij qz rem eo loco dz pstare heres in q̃ a testatore est relicta. vt. ff. de le. j. l. cũ ſuꝰ legatus. Rũ. Et z. ff. apud iul'. z. le. si ſuus legatus. j. Rũ. Et illud quod dictum est q̃ ea que sunt legari pñt. tamen si talis res sit cuiꝰ non sit cõmertium nec ipa debetur. nec eius estimatio. vt si quis legauit templa vel basilicas vel que publico vsui deputata sunt. z sic de alijs rebus in q̃bus nõ cadit cõmerciũ. ꝓterea nedum coꝛpalia pñt legari. verum etiam icoꝛporalia. vt iura z seruitutes. Preterea notanius potest legare alteri rogatiões. snias zc. ¶ Item instrumẽto pictoris legato veniunt cere colozes paꝛticuli cultoziaz vngille

Silr instrumto piscatoris veniũt nasselle q̃ pisciũ cã capiẽdoꝝ cõparate sũt ꝛ piscatores. Silr instro balneario legato balneatore ẽ ꝯtineri cũ balnea sine balneatoribꝫ vsum suũ ꝑbere nõ ꝑñt. ff. e. ti. l. pictoris. Itẽ succurrit heredi si eadẽ res sepi⁹ i testamto fuerit legata, sat̃ est cã semel ꝑstari. vt. ff. de le. ij. l. mephi⁹. §. eũ. Si ãt eadẽ q̃ntitas i eodẽ testamto sepi⁹ legat̃ deberi poterit sepi⁹ si legatari⁹ euidẽtissimis ꝓbatoĩbꝫ ostẽderit testatorẽ mltiplicare legatũ voluisse. sz vbi in diuers volũtatibꝫ vel codicill' vel vno testamẽto ꝛ alio codicillo eadẽ quãtitas sepi⁹ legat̃ sepi⁹ debet̃ nisi heres ꝓbauerit testatorẽ voluisse legatariũ eẽ ꝓtẽtũ vna eaꝝ q̃ntitatũ. ff. de le. l. plane. §. si eadẽ. ꝛ. ff. ō le. ij. l. sem pro⁹. vbi ōz. si due tabule testamti eodem tpe exẽplarũ cã scꝑte sũt in vna centũ. ꝛ in altera q̃nquagĩta aurei legati in titiũ heredi parcendum est. Ideo vtrũqꝫ legatum nullo modo debet̃. sed tm̃ q̃nquaginta aurei.

Item q̃ ꝫ duos suos vnũ ex his legando. ꝛ nõ appareat quẽ testator tẽptauerit. electio erit legatarij. facit. l. q̃ duos. ff. ō. le. j. explica ō duabꝫ vacc̃ vel eq̃s. ꝛ ꝫ fauore vltime volũtat̃. nisi ꝶba testatoꝛ plata cẽnt ad heredez. vt sic dixit testator. Tibi fili mi vnũ ex suis meis rogo vt tradas titio proculi. tũc electio ẽ heredis. Sec⁹ cũ q̃s pl'es suos habuerit eiusdẽ nois. ꝛ vnũ ex his legauerit is quẽ tũc heres elegerit ꝑstabit̃. in l. si q̃s a filio. §. si q̃s pl'es stichos. ff. e. ti. Itẽ si vnus ex duobꝫ eiusdẽ nois existẽtibꝫ ō amicis testatoris res aliq̃ legat̃. ꝛ cui ex ill' legatũ dandũ sit dubitet̃. eligere ꝺz heres cui soluat vt ab eo defendat̃. p. l. si q̃s suũ. §. si iter duos. ff. ō le. ij. Itẽ cũ testator ita legauerit ꝓri vt tãtã ptẽ q̃stã vn⁹ ex filijs ō hereditate paterna seu testatoris ꝓseqũt̃ put sez testatoꝛ ipis legasset ptes ineq̃les ꝑstabit̃ ei tãta q̃sta minoris ptis legatũ se extẽdit. Rõ. ne cũ maioꝛ portio ei soluta fuerit. alter filiorũ min⁹ obtineret q̃sta debita iure nature cuz tñ in pẽis ptãte damnat⁹ nõ eẽt. Casus in. l. q̃cubinã. in. §. cũ ita legatũ. ff. de. l. ij. Itẽ vsufructu bonoꝝ minoris donec ad. xxv. annũ puenerit legato legatario nõ extinguitur minore mortuo ante. xxv. annũ. sz dubit̃ ei vsufructus donec curricula predicti tpis effluxerint. Sed si legatarius viuo minore anteq̃ꝫ. xxv. annũ attigerit mort̃. extinguitur vsufructus, nec ad heredes eius vsufructum trãsmittit. Casus in le. ambiguitatem. C. de vsufruc. et habitatiõe. Item si q̃s in genere legat vinũ frumentũ vl' oleũ nõ ōz legasse vinũ gallicũ aut oleũ ꝓciosum sed generale vinũ terrestre. vt habet̃ in clemen. nõ potest. de procura. in g'o. Item si legatum fit ꝶ modo. lego tali oĩs equos meos ꝓter grisellum vel gradarium. oĩes equi veniunt ꝓsoluendi dempto grisello vl' gradario. Si vero fit his ꝶbis. lego illi omnes vineas meas ꝓter asinum quẽ oneratũ athenas remisi. oĩes vinee veniunt et cuz hoc asinus ꝓsoluẽde. Rõ ꝓmi. quia his verbis exꝑmitur voluntas proferẽtis. Si eĩ voluisset illũ habuisse oĩs equos. non exꝑressisset ꝓter qõ ibi capitur exceptiue. quia ponitur inter res eiusdem speciei vel generales. Rõ generalis aũt secundi est. Cum ly ꝓter cadit inter res oĩno sepatas ꝛ distinctas diuersaꝝ speciez merito capitur inclusiue ꝛ augmẽtatiue. Nam si testator non voluisset legatariũ habere oĩes vineas ꝛ cuz hoc asinũ frustra exꝑssisset ꝓter asinum cuz suffecisset. lego illi oĩes vineas meas. Capitur etiã ꝓter ꝓiunctiue interdum. vt plerũqꝫ solet fieri in dispẽsatiõis materia. vt in ca. dudũ. de elect̃. ꝙ Bar. ꝛ in. l. actõis. C. ō transac. ꝛ in regula pctm̃. de regu. iur. li. vj. Item si dixit testator exheredo filiũ meum Johannẽ. ꝛ duos habuerit filios ꝶ noie eo q̃ nõ specificauit quẽ notauerit. et cũ exheredatio sit odioso nullũ exheredauit. Et hec cõpendiose rudibꝫ delegatis recollecta sufficiant.

Capitulum. viij.

Statis enim quãto ꝓbreui⁹ fieri potuit de successionibꝫ ex testato dictũ est. Rũc ꝙo respicendũ est de successiõibꝫ ab intestato. Sed quoniaꝝ plerũqꝫ in huiusmodi successione distinctio graduuz ꝛ eorũdem computatio prout in arbore ꝙsanguinitatis edocemur ꝓequiritur. Ideoqꝫ superficialiter in ꝑsentiarũ vt materia successionũ eo lucidius humanũ cerebꝝ subintrare valeat. Arboris noticiã expedit ꝓmo enodare. Generalis eĩ cognitio ipi⁹ ꝙsistit in his. vicz q̃ sciaꝫ quid sit ꝙsanguinitas. quid linea. ꝛ q̃t sint ei⁹ species. Item q̃d sit gradus ꝛ qual'r ꝑsone dicunt̃ esse in gradu. Cõsanguinitas est vinculum diuersaꝝ ꝑsonaruz ab eodem stipite

deſcendentiū carnali ꝓpagatione ꝺctū. ¶ Linea eſt ordinata collectio ꝑſonaꝝ ꝑſanguinitate ꝓiūctaꝝ ab eodē ſtipite deſcendētiuꝫ diuerſos gradꝰ ꝓtinēs ⁊ eos ab vnitate ſtipitis ſm nūeros diſtinguēs. ¶ Lineaꝝ treꝫ ſūt ſpēs. q̄dam eſt aſcendentiū. ⁊ ꝓtinet illos a q̄bꝫ originē traxim⁹. vt ꝑ mr. au⁹. pau⁹. ⁊c. Deſcendentiū eſt illa q̄ ꝓtinet illos ꝙ duxerūt originē a nobis. vt filꝰ. nepos. pnepos. ⁊c. Trāſuerſalis ⁊ eſt illa q̄ ꝓtinet illos q̄ nō duxerūt originē a nobis nec nos ab ipis. vt frater. ſoꝛoꝛ. ⁊ eoꝝ ꝓgenies. vt. xxxv. q. v. ꝑimo gradu. ¶ Gradus eſt q̄dam habitudo ſiue diſtantia ꝑſonaꝝ facta ad inuicē collatione ad cōmunē parentē qua cognoſcitur quanta generatiōis diſtantia due ꝑſone inter ſe differāt. Item ꝑſone q̄ diſtant eq̄liter a cōmuni parente dicuntur eſſe in gradu ⁊ facere gradū. q̄ ꝙo ineq̄liter dicūtur diſtare gradu. vt. xxxv. q. v. poꝛro. ⁊ c. parētele. Itē canonicā cōputationem in linea trāſuerſali facias ꝑ iſtā regulā. Quoto gradu diſtat q̄s ab aliq̄ ſupioꝛe eodē diſtat a q̄libet deſcēdenti ab eo ꝑ aliā lineā vſq; ad lineā eq̄litatis poſtea ꝑ nūero ꝑſonaꝝ gradꝰ apponitur. hec regula habek in. c. q̄ dilecto. de ꝓſanguinitate ⁊ affinitate. Incipe igit a ꝓma ſupioꝛi cellula. ſcz Abauus q̄ diſtat a trūco q̄rto gradu. igitur ꝓpatruus qui deſcendit ab abauo ꝑ aliam lineā. ſimiliter quarto. et ſic cōmuniter fac ꝑ alīs. Sic ꝓpatruꝰ et ꝑauus ſunt duo fratres. ⁊ ſic in ꝓmo gradu. igitur auus filius ꝓauī diſtat ſecūdo gradu a patruo. Pater ḡ trūcꝰ quarto. Siꝛ filius ꝓpatruī diſtat quarto a trunco. ꝓbatur. q̄ filius ꝓpatruī ⁊ auus ſunt duo nepotes. igitur in ſecundo gradu. q̄ ſunt filī duoꝝ fratrū ꝙ ſunt in ꝓmo gradu. igitur pater diſtat a filio ꝓpatruī tertio. trūcus q̄rto. Siꝛ nepos ꝓpatruī diſtat q̄rto a trūco. ꝓbatur. nepos ꝓpatruī ⁊ ꝑ ſunt ꝓnepotes. igitur ſunt in gradu tertio. q̄ ſunt filī duorum nepotū ꝙ ſunt in ſecūdo gradu. igitur truncus diſtat q̄rto. Siꝛ ꝓnepos ꝓpatruī cū trunco eſt in q̄rto ⁊ in linea eq̄litatis q̄ ꝓtinet oīs ꝑſonas eq̄liter cū eo deſcēdētes. ꝓbatur. ſunt duo abnepotes. ḡ ſūt in q̄rto gradu. q̄ ſūt filī duoꝝ ꝓnepotū qui ſunt in tertio aſcende ⁊ ad ꝓauuꝫ diſtat a trunco tertio gradu. Igitur patruꝰ magnꝰ qui ab eo deſcendit per aliam lineam. Similiter tertio ꝓinde conſobrinus tertio ⁊ filꝰ eius ſecū in tertio in linea eq̄li. Deinde ꝑ nūero ꝑſonaꝝ adīciaꝫ gradꝰ. ⁊ in ꝓbatōe iſta ꝓcede vt ꝓuo. q̄ patruꝰ magnus et auꝰ ſūt duo frēs. igit in ꝓmo gradu ꝑ diſtat ſecūdo. trūcꝰ tertio a patruo magno. ⁊ ita de alīs. Nec ꝓbatio colligit. xxxv. q. v. ad ſedē. ¶ Ad inueniendū igit gradꝰ ꝓſanguinitatis ſm vtrūq; ius. dic Jo. an. i arboꝛe tolle hāc magiſtralē regulā aſcendentiū ⁊ deſcēdētiū. Quot ſūt ꝑſone de q̄bꝫ q̄rit cōputat⁹ inter me ⁊ illū vna dempta tot ſūt gradꝰ inter eos. Et intelligit illa regula q̄n vna ꝑſona ꝓtinue deſcendit ab alia. At ſic nō ſeq̄t. petrucius habet duos parētes. iiij. auos. viij. ꝓauos ⁊c. igit toto gradu diſtat. Regula collateraliū in linea eq̄li q̄to gradu diſtat q̄is coꝝ a cōmuni ſtipite toto diſtāt inter ſe. ⁊ ꝑ ſm canonicā cōputatōez. Scōm leges ꝙo q̄to gradu q̄uis coꝝ diſtat a cōmuni ſtipite toto duplicato diſtāt inter ſe. Regula de linea collaterali eq̄li eſt q̄to gradu quis coꝝ remotioꝛ diſtat a cōmuni ſtipite toto diſtant inter ſe ſm canones. ſm leges vero q̄t ſūt ꝑſone ſtipite dempto tot ſunt gradus. ¶ Sciendū ſm legalem cōputatōem q̄libet ꝑſona facit gradū. vñ filiꝰ ⁊ filia faciūt duos gradꝰ. Scōm canonicā ꝙo cōputatōem due ꝑſone faciūt vnū gradū. Rō. q̄ in legibꝫ ꝓpt̄ ꝑ aſſignant gradꝰ. vt hereditas vel ſucceſſio ab vna ꝑſona ad alteram inter ꝓſanguineos deferat. Et q̄ hereditates nō ꝑūt deferri ab vna ꝑſona in alterā. Jō in ſingul' ꝑſonis ſinguli ponūtur gradꝰ. ſz in canonibꝫ ꝓpt̄ ꝑ cōputātur gradꝰ vt demonſtret vſq; ad q̄tū gradum nuptie celebrari debēt. Et q̄ nuptie inter duas ꝑſonas fiūt. Jō canones duas ꝑſonas i vno gradu ponunt. vt. xxxv. q. v. ad ſedem. ¶ Sciendum q̄ he ꝑſone coniungi non poſſunt matrimonialiter.

Nata ſoꝛoꝛ nepti matertera fratris ⁊ vxoꝛ
Et patrū ꝓiūx nurus ꝑuigni nouerca.
Vxoꝛiſq; ſoꝛoꝛ ꝑuigni nata nuruſq;

Ateq; ſoꝛoꝛ ꝑis ꝓiugio lege vetantur.

Hec papa cum his diſpenſat. vide de hoc in ca. ſꝛa. de reſti. ſpol. in glo. ſ. nō vult. Caſus in q̄bꝫ impeditur matrimonium contrabē dum et dirimitur contractum. Error conditio votū cognatio crimen. Cultꝰ diſparitas vis ordo ligamē honeſtas. Si ſis affinis ſi forte coīre neq̄bis. Caſus in quibꝫ ſponſalia ō futuro. Mutuꝰ aſſenſus abſentia ſiue iuuētꝰ. Factꝰ affinis vl' altera

copula carnis. Crimẽ religio si mala cõdi/
tio. Si lesura grauis spõsalia soluis in ist̃.
Affinitas ẽ primitas psonaꝝ ex carnali cõ/
mixtiõe, pueniẽs oĩi carẽs parẽtela ex car/
nali cõmixtione. Lotelarie seq̃t q affinitas
ꝓhibẽt tã p legitimũ q̃z p fornicariũ coitus. vt
xxxv.q.iij. nec eã. 7.c. discretiõz. de eo q̃ cog.
ꝓsang. 7.c. fraternitat̃. e.t. Et dicũt affines
q̃si ad alteri⁹ fines tẽdẽres. Nã sic ego uxor
mea sum⁹ in prio genere affinitatis. sic soror
uxoris mee ẽ affinis mihi in prio genere et
ꝑmo gradu. Hen⁹ affinitat̃ inuenit ꝑm hãc
regulã. psona addita psone p carnis ꝓmixti
onẽ facit gen⁹ affinitat̃ 7 nõ gradũ. ꝟbi gra.
Frater me⁹ ducit uxorẽ cui admiscet carna
liter. p hãc carnalẽ copulã orit primũ genus
affinitat̃ inter uxorẽ fratris 7 el⁹ sororẽ q̃ ẽ ex
alio latere. Itẽ da uxores ist̃ tribꝫ q̃ descen
dũt ex fratre. vt fili⁹. nepos. pnepos. q̃bꝫ cõ
iũgant̃ p carnalẽ copulã orit primũ genus
affinitat̃ inter eas 7 sororẽ fratris. Eodẽ mõ
ex alia pte arboris soror nubat viro cui ꝑiũ
gat carnaliter. p hãc carnalẽ copulã orit ꝑmũ
gen⁹ affinitat̃ inter virũ sororis 7 frẽz sororis
ut ꝑi⁹. Itẽ grad⁹ inueniẽs p hãc regulaz
psona addita psone p carnis ꝓpagatiõez mu
tat gradũ 7 nõ gen⁹. Uerbi gra. Frater du/
cit uxorẽ illa est affinis sororis fratris ĩ prio
genere 7 in eodẽ gradu in q̃ frater est ei ꝓsan
guine⁹. s. in prio. q7 cũ ꝫ nõ fuit carnis ꝓpa/
gatio nõ ẽ mutat⁹ grad⁹. Adde sorori psonã
p carnis ꝓpagatõz. s. filiũ. ista mutat gradũ
igitur attinebit uxori fratris in secũdo gra
du genere nõ mutato. Adde aliã psonã. scz
neporẽ illa sil'r mutat gradũ 7 non gen⁹. igit̃
erit uxori fratris in tertio gradu 7 primo ge
nere affinitatis. Eodẽ mõ cõputabis grad⁹
ex alio latere. q7 vir sororis est affinis fratri
7 sue successiõi in primo genere in eodez vel
diuersis gradibꝫ. vt dictũ est. Itẽ oĩs con
sanguinei uxoris sũt affines viro in prio ge
nere affinitatis. 7 in eodẽ gradu in q̃ sũt con
sanguinei uxori 7 ecõtra. oĩs ꝓsanguinei
viri sunt affines uxori in primo genere affi/
nitatis. 7 in eodẽ gradu in q̃ sũt ꝓsanguinei
viro. Cõsanguinei ꝟo viri 7 cõsanguinei uxo
ris inter se nõ sũt affines. Uñ pr̃ 7 fili⁹ pñt du
cere matrẽ 7 filiã. 7 duo frẽs duas sorores.
eo. ti. sup bis. Itẽ oĩs mariti ꝓsanguinea/
rũ meaꝝ sũt mihi affines in prio genere affi
nitat̃ 7 in eodẽ gradu in q̃ uxores eoꝝ sunt
mihi ꝓsanguinei. Idẽ 7 p omnia intelligas
de uxoribꝫ ꝓsanguineoꝝ. Hec oĩa cõprobantur. xxxv. q. v. postro. patet p ꝫ q̃ uxores duoꝝ fratꝝ vel alioꝝ ꝓsanguineoꝝ nõ sunt affines. q7 olim attinebãt ĩ scõdo genere affinitatis. q̃d hodie sublatũ est. Item prohibitio de secũdo genere affinitatis 7 tertio reuocata est. et proles suscepta ex secundis nuptiꝫs potest cognationi prioris ꝓiug̃ copulari. licet olim nõ potuerũt. eo. ti. non dz. Hoc sic intellige. frater meus habet uxorez co mortuo relicta sua nubit alij et prolẽ gignit. illa proles nõ potuit copulari cognationi prioris mariti ꝓpter publice honestatis iusticiaz. nam ꝫ mõ reuocatũ est. Sed alia publice honestatis iusticia q̃ est de sponsa de futuro adhuc manet. Item q̃ ignorãter sororẽ uxoris sue cognouit putans eã eẽ uxorem suam iurabit q̃ hoc inscius fecerit. 7 tũc ab uxore eius nõ separabit. sed reddet 7 exiget. Illa ꝟo sine ꝓiugio maneat. xxxiiij q. j. in lectum.

¶ De successione ex intestato q̃ seq̃t̃ huan dũ est ꝑ lege. de successiõe ex testato superi⁹ dictũ est.

Legitimi 7 naturales

Primi grad⁹ tantũ equalit̃ succedũt siue sint masculi siue femine siue in ptãte constituti siue nõ. In auten. de here. ab intesta. veni. §. reliquũ. 7. §. nulla. col. ix.

Ulteriores grad⁹ tantũ. i. nõ filij. tũc succedũt p stirpes in infinitũ siue in incõli tãtũ siue in equali iur. repñtatiõis ꝟuato. Insti. de hered. q̃ ab intesta. deferuntur. §. Item si ex duobꝫ.

Primi 7 ulteriores grad⁹ simul tũc oĩes primi grad⁹ succedũt 7 excludũt alios. Sz si aliq̃ sint ꝑmortui eoꝝ filij succedũt cũ aliis p stirpes in infinitũ. Idẽ ex alijs succedere nõ pñt. vt insti. de here. q̃ ab intesta. defe. §. fi. 7. §. cũ fil⁹.

Legitimi tantum

Spirituales vt ex sacramenti donatione vel illius detentione. 7 nõ succedũt talibꝫ parentibꝫ. cum ista generatio respiciat eterna 7 non temporalia. xxx. q. vij. peruenit 7c.

Adoptati ab auo materno vel paterno. tũc idem vt in mẽbro ꝓcedenti. Ab alio puta a patruo vel fratre vel quocũq̃ alio tunc succedũt si moriat. tpe ipi⁹ pẽis nõ sũt emãcipati. vt. l. cũ in adoptiuis. C. de adopt. Arrogat⁹ tñ fili⁹ hz oĩa iura sicut fili⁹ naturalis 7 legitimus.

Naturales tantum.

Ex simplici coitu. Legitimati p pncipē vel mrimoniuz subsequēs z succedūt. extra q fi. sint legi. c. p venerabilē.

Nō legitimati. In bonis maternis indistincte succedūt cū alijs nalibz legitimis nisi mater sit illustris. l. si q illustris. C. ad se. cōsul. orphi. insti. e. ti. §. nouissime.

In bonis paternis nō succedunt nisi in duab vnciis cū mre sobole z pinge non extātib. vt i auten. liz. C. de. natu. libe. Ex dā nato coitu. et fm oēs doctores nō succedūt insti. ad se. cōsul. orphi. §. nouissime.

Permixti.

Naturales z legitimi. nales tm. z legitimi tm. Tūc legitimi tm vicz arrogati cōcurrūt cū nalibz z legitimis. z nalibz tm legitimatis. z naturales tm excludūt vt dictū est. Filij tm secūdi mrimonij nō succedunt cū pmis in bonis acq̄sitis pstāte mrimonio pmo. in. l. femine. C. de secūdis nuptijs. sic nec filia in re feudali existēte masculo. Etiā si de ꝑ pactū factum sit. vt in auten. de suc. feudi. i. §. ꝑ etiā. col. x. Nec etiā vir legitimatus tm nec legitimat p sequēs mrimoniuz sine speciale mentioñ. Casus in aut. in succes. C. de suis z legi. libe. j.

Capitulum. ix.

Ex autentico. ut cū d appellatōibz cognoscit. §. causas. col. viij. Sil'r p nota. in. c. q̄ntaual lis. in glo. de iureiu. colligūt q̄dā casus in q̄bus parētes solēt exheredare filios. vt patz in his metris.

Bis septē cauſ nat⁹ priuabit heres.
Parētes feriat vel ꝑbū dicat amaz.
Crimē accusans veneno si potat illos
Aut si tradat eos si cura furētibz absit
Se societ reprobis patriā dilexit amicā
Nō fideiussit p pze vel ab hoste redemit
Testaricz pzez vetuit se immiscet arenā
Nō orthodox⁹ vouerē si nota sequet

Casus in q̄bz filij exheredāt parētes
Sed pz z octo filij cū spernit honorē.
Accusat filiū veneno si potat illum.
Cōiunctā filij diligat testaricz vetat
Furētē negligat captū nec ab hoste redemit
Consort. vit. creduliter insidietur

Notandū ex auten. de nuptijs. §. ingratitudinē. col. iij. colligūt tres casus i quibz frater pt exheredare frēz. Prim⁹ cum frater pcurauit mortē fratris. Secūd⁹ si criminaliter actionē ꝺ eū duxit. Tert⁹ si sue substātie in frēz ꝓiecturā pcurauit. vt velle sibi facere incendiū vel sil'e q̄ casu ei⁹ portio ad alios frēs z attinētes ptinebit. Vlū fratre decedēte ab intestato succedit pz cū alijs fratribz demptis casibz exheredationis. vt dictum est.

Cōpendiose cū visuz sit de pmis duabz officij notariat⁹ ptib⁹ postremo videdū ē de el⁹ tertia pte pncipali q̄ ꝓsistit circa instr̄oz ꝓfectionē eiusdē pmissa prosequendo capitula.

Capitulum pmum

Instrumentum est

scriptura ad assertōez seu pbatiōem alic⁹ rei facta. Vel ē solēnis z rite ordinata scriptura p autētice psone manum publice cā memorie facta. Et dr instr̄m. q̄a instruit. vt. c. fi. de do. z ꝓtu. vel dr instr̄m q̄i documētū. q2 docet argumen. vij. q. ij. Si q̄s d cleri. z. C. de edendo. auten. si quis in alieno. z. c. si q̄s pbr⁹ d rebz eccle. ñ alienā. Vel dr instr̄m q̄si munimentū. q2 munit. p/ducentē ꝺ aduersariū. vt in. c. cozdi. §. post ꝺ. de appel. li. vj. Et licz appellatōe instr̄oz tenēs ꝓtineantur z oīa id q̄d iudicē instruit vt. c. puenit. d testi. cogen. z. ff. de fide instru. l. j. Tamen instrumentū in ꝓposito ꝓprie dicitur scꝑtura ad memoriā alic⁹ rei ꝓfecta. z̄c

Instrumentoz due sunt spēs. Nā aliud publicum seu autenticum. aliud priuatum Publicum seu autenticū quod publicā habet auctoritatē. cui⁹ plures sunt species Nam publicum est q̄d p manū publicam est scriptum. i. p manū notarij q̄ est publica psona vt. l. orphanotrophos. C. de epi. et clericis.

Item publicā formā redactam de pfum ptionibz. Illud de fide instru. c. ij. z. c. int̄ dilectos. Item q2 sigillo autentico sigillatuz de fide instru. scripta. de pbationibz. tertio loco. Item dicitur publicū. q2 auctoritate iudicis exemplificatū z autenticatum. vt. l. publicati. C. de testa. z. l. fi. C. de re iudic. l. vlti. q2 in iudicio scribit apud acta publica Et valet p quēcūq̄ scripta sit. vt. le. ij. C. de edēdo. de probationibz. quoniam contra.

Item q̄nto dr publicū eo q⁹ hz subscꝑtionem triū vel plurium fm canones viuentiuz testiū. etiam si sit p priuatā manū scriptum. de fide instru. c. ij. de pbatiōibz. qm contra.

.l.scripturas. Et q potiores in pignore habeã tur. Et in auten. de testi. fi. §. si qd igit vult caute. z. §. seqnti. col'. ij. Item or publicum qd de archino publico siue armario publi co est pductũ. de pscriptiõib. ad audientiam ff. de pbat. celsus. Et general'r oñez scriptu ram dicit publicã. cui de iure vel spẽali con suetudine credit. de fide instru. cum dilect⁹ Et p Inno. co. ti. ca. j. Priuatum ꝑo iustru mentũ qdcũq or nisi aliq pdictor modor sit corroboratũ. Et illor tres sunt spẽs. Nã aliqñ facis scripturam tibi tm. aliqñ alteri tm. aliqñ tam tibi q alteri. Et scripture quã tibi facis in piudiciũ alteri⁹ nulla fides hẽt. Et de pbatiõib. l. exemplo. z. l. nõ epistolis. Scripture vero quam facis alij ꝯ te. puta creditori tuo de eo qd ab eo recepisti credit ꝯtra te. ff. de positi. l. publia menia. §. fi. xx. vij. q. j. oñes femine. Tibi aũt z alijs facis scripturã sicut est codex rationũ tuar cui in terdũ credit. ff. de edendo. si qs ex argenta rijs. l. quendã. §. nũmularios. Argẽtari⁹ is est q quondã ꝓponebat auctoritate publi ca. vt in pdicto. §. nũmularios. argẽto dan do z recipiendo. ad cui⁹ fidez sicut nunc ad fidem tabellionis recurrebat. Item de nũ mulario q alienã pecuniã tenebat publica auctoritate. vt in dicto. § nũmularios. Et habet in autẽtica de fideicõmissoriis. §. fi. col. j. Similiter statur cyrographo q super depositio solet fieri in eadẽ forma depositario z deponẽti. Ita videlicet q qdam lr̃e p medium incidant sicut in prouincia z i dyoc. Narboneñ. solet fieri. etiã ꝑm naturã alior ꝯtractuũ. cui scripture standũ est. vt i dicta l. publia. z. ff. de pbatiõib. si cyrographum Regulariter aũt ꝓuate scripture non credit. Et de pbatiõib. l. instrumẽta. z. l. rones. nisi ꝯ eum q scripsit. z ꝑ in psonalib. Et. q potio res in pignore habeantur. l. scripturas. nisi forte sit a testib nõ pauciorib tribus subscri ta. prout latius p speculatorem. in ti. de in strumẽ. editiõe. §. Nunc dicendum. ver. v. Et credit aũt publico instrumento sine oñi adminiculo dũmodo illud instrumẽtũ ap pareat sine cancellatura rasura vel innoua tione prime figure q possent suspitiones in ducere nec sit deletũ vel abolitum. in autẽ. de fide instru. §. si vero moriat. collatõne. ij. p capt'm ex lr̃is. z. c. inc dilectos. e. ti. de fal. c. licet. Et. de edicto diui adriani tollẽdo. l. fi. §. j. Et generaliter credit instrumẽto dummodo nõ sit supposituũ alicui de vicijs vel defectib. q̃s ponit Speculator in ti. ō instrumẽtor editione. in. §. postremo restat videre. in ꝑ. si aũt. vsq ad ꝑ. opponit aũt. Si ꝑo instrumentũ nõ apparet suspectũ incũbit ꝓbatio accusanti. vj. q. vlt. actor.

Dubitat q̃t testes ꝓiudicẽt instrumento Speculator in titulo de instrumẽtor editione. in. §. restat videre. in ꝑ. sed quero. allegat Dofredũ z Bernardũ. q dicũt q auctoritas tabelliõis equipollet duob⁹ testib⁹ vt de pbat. qm̃ ꝯ. Et. de fide instror. l. in ercẽdis. Licet alijs videat q tribus. xvj. q. iij. §. potest. z alijs q q̃q. Et. q testa. fa. possũt le. hac ꝯsultissima. de testib⁹. in oñi. Igitur videtur q quatuor aut q̃q siue inscpti siue alij tantum vincent instrumentũ. Dicit tñ Dofredus q ꝯsiderãda est natura contractus in instrumento ꝯtenti. vt si sit testamenti in q̃ ꝑm leges septez sunt testes necessarij vl codicilli. in q̃ q̃q requirunt. Tũc em̃ necesse est q instrumentũ p totidem z p duos z amplius reprobet. Et sic colligitur q regulare est q potest p testes probari cõtrariũ eius qd instrumento publico ꝯtinet argumen. l. Cum ꝑcib⁹. Et. de probatiõib. z. Et. de ꝯtrahenda z cõmittenda stipulatione. l. optimam. §. fi. qd verum est preterq in duob⁹ casib⁹. vt. Et. ad velleianũ. l. antiq. z. Et. arbitriũ tutele. finali. quam eligit glosa dicte legis. in exercendis. z latiꝰ p doctores. in. l. generaliter. Et. de nõ numerata pecunia. Item Azo dicit q viua vox duorum testiũ in nullo casu validior est publico instrumento. sed publicum instrumẽtum validius est duob⁹ vel pluribus testib⁹. In multis tñ casib⁹ i qb⁹ nõ habẽt parem vim testes z instrumenta. z in qb⁹ requirit scriptura z probatio p scripturam. quos enumerat Speculator in titulo ō instru. editione in. §. restat videre. in versiculo. qd si tantũ vnus ex testibus. Et in quibus contractibus scriptura sit de substantia. vide legem contract⁹. Et. de fide instrumentor. l. celsus ff. de probatiõibus. z magistralem glo. c. j. ō censib⁹. li. vj.

Capitulum. ij.

Videndũ q⁹ instrumentũ publicũ vt dicit Spe. e. ti. duo ꝓncipaliter debet ꝯtinere. scz publicatiões. De qbus in. c. primo seqnti.

Secundũ erit factum siue negociũ quod dr contractus q̃ inter partes contrahitur. et in publicatiões redigitur siue ordinatur. scz q̃ ipi⁹ negocij tenor enarretur. Sũt em̃ quidam contractus stricti iuris. q̃dam bone fidei. Et bone fidei sunt actio ex vẽdito. exempto. locato. conducto. negotiorum gestor mandati depositi pro socio tutele commodati pignoraticia. familie herciscunde. de cõmuni diuidũdo et actio p̃scriptis verbis. que. id est. de extimato ponitur permutatio. hereditatis petitio ⁊c. prout continet in. c. Cum venerabilis. de exceptionib. et instit. de actionib. in. §. actionũ. Alie vo actiones dicũtur districti iuris. vt actio ex mutuo stipulatu. arbitrio. nudo pacto. et transactioñ. Nec dicunt bone fidei q̃ in eis tm̃ seruari debeat bona fides. qz in actionibus stricti iuris etiam seruari debet fides. et in quocũq; contractu bona fides interuenire debet. p. l. bonam fidem. C. de actionibus ⁊ obligationib. Sed ideo dicunt bone fidei. quia maxime deberet exuberare. et eis bona fides ⁊ inter cõtrahentes. quia vltra id veniunt etiam oñia accessoria ⁊ ea ꝺ quibus in contractu non est cogitatum. videlicet in contractu emptionis et venditionis ⁊ similib⁹ bone fidei. venit etiã id quod expresse non est actum. videlicet a tempore more q̃ alteri nõ reddidit id ad q̃d tenetur. De natura em̃ cõtractus veniunt damna et interesse. que etiam debent refundi. Sz in actionib⁹ stricti iuris nõ venit accessoriũ. nec ea de quib⁹ non est cogitatũ. Poterit notarius sup quocũq; negocio ⁊ contractu a iure vel ab homine nõ prohibito. put ex superioribus huius artis alumnis. ⁊ in ea initiantib⁹ mediocribus claruit debite req̃situs instrumentum facere ⁊ conficere. Si vero notarius ignarus iuris. ⁊ sue salutis immemor extiterit. Et de contractib⁹ prohibitis instrumenta conficere. seu illis interesse ausu temerario attẽptauerit. penas legales incurrit. et gehennam edificabit.

Refert em̃ hostiẽsis q̃ notarij qui super vsuris et contractib⁹ vsurarijs siue alijs q̃uis modo in fraudem vsurarum initus cõficiunt instrumenta periurij notã incurrũt quia cum creantur iurant q̃ hmõi non faciant. Periurus autem efficitur infamis. et perconsequẽs testificari non potest. nec instrumenta conficere. de testib⁹. licz ex q̃dam Et omnis infamis tam de iure q̃z de facto pelli debet a promotione siue sit dignitas siue ordo. Nam infamib⁹ porte dignitatum patere non debent. In regula. infamibus. de regu. iuris. li. vj. Nec̃z pũt esse procuratores nec̃z iudices causar̃. de iudicijs. cum deputati. Repellunt etiam ab accusando. l. qui accusare. ff. de accusatõnib⁹. Similiter repellunt a postulando ff. de postulando. l. j. Predictam etiã sententiã de notarijs predictis approbat archidiaconus. xlvj. distin. ca. fi. q̃d alias incipit. sicut nõ suo nomie. in glo. sup verbo. alieno noie. ad quod allegat ca. ex parte. de testi. Ad q̃d facit q̃d notat in ca. sicut. nec clc. vel monachi. Simili modo de quocũq; contractu a iure prohibito notarius abstinere debz. alioq̃n penam seu penas a iure expressas se nouerit acriter incursurum.

Capitulum. iij.

Sequitur nũc ui de re de publicatõib⁹ requisitis ad instrumentũ publicum. Quarum regulariter sex sunt. scz annus dñi. inditio. dies. mensis. locus ꝓtractus. testes. et nomen tabellionis. Licet septima publicatio in q̃busdã locis ⁊ terris addi ꝓsueuerat. scz nomen pape vel imperatoris pro tpe regnãtis q̃ fuit ꝓditum instrumentũ. Sed hac septima omissa de p̃dictis sex videndũ est p ordinem.

Notãdũ añ̃z ponat ann⁹ dñi solz poni inuocatio nois eiusdez dñi nostri ih̃u. In noie dñi Amen. Vel sic. In nomie dñi nr̃i ihesu xpi. Vel sic. In noie p̃is ⁊ filij et spiritussancti Amẽ. Nec autem inuocatio ponenda est semp in magnis et perpetuis instrumentis. In alijs aũt breui tempe valituris. Similiter in nomine dñi amen incipiendo. Subsequenter ponunt anni domini q̃ tũc currunt incompleti hoc modo.

In noie domini Amen. Anno a natiuitate dñi ⁊c. lxviij. Et aliquãdo ꝺr Anno incarnatiõne dñi. Ꝺ. ⁊c. lxviij. Indictione p. vel quota tunc fuerint anni. Dr aũt indictio ab indicendo. id est. precipiendo. Cesar em̃ Augustus describens vniuersum orbẽ sub tributo singulis annis. xv. sibi exhibendo. orbẽ in tres ptes diuisit. vni parti imposuit vt ꝑmo q̃nquẽnio daret certã quantitatẽ argenti. secũde vt daret certã quãtitatẽ ferri. tertie pti et vltimo quinquẽnio vt da-

ret ei certā auri q̄ntitatē. Et sic finitis tribꝫ q̄nquennijs. s. xv. annis fiebat reiteratio ad p̄mū. Et ꝓterea nll'a inditio trāscēdit q̄ntā decimā. Q̄mis em̄ inditio aut est p̄ma scōa aut tertia. ꝛ sic de alijs vsq̄ ad q̄ntādecimā iclusiue. Et post q̄ntādecimā fit reiteratio ad p̄mā. Et ō̄ vnusq̄sq̄ ann⁹ q̄ndena inditiō. Fuit āt p̄mo inuēta ista inditio cū fuit p̄ceptū istud a cesare Augusto tribꝫ ānis anteq̄ dñs nr̄ ihesus xp̄s de ꝑgine nascere tur Maria. ꝛ ꝓt̄ q̄ diuisis annis dñi p q̄ndenos bis tribꝫ adiūctis annis q̄ supfuerīt oñdūt inditōz iuxta suum numez. Versus Si p q̄ndenos dñi diuiseris annos. Bis tribꝫ adiūctis inditio certa notat. Premissa āt vera sūt p̄m eos q̄ inditiōez mutāt in natiuitatē dñi sic et annū ꝛ bñ p̄m modernos Quidā tñ mutāt inditōez. viij. kal'. octobris sicut añ xp̄i aduentū fiebat. quā mutatiōez iam nō curam⁹. si tñ q̄s velit inuenire inditionē q̄ est ab. viij. kal'. octobris p̄m illos vsq̄ ad natiuitatē dñi siue ad kal'. ianuarij sequētis seu p̄m alios vsq̄ ad festū incarnatōnis ꝗgat annos dñi. iiij. diuidēdo eos vt dictū est. ꝛ sic p̄m eos inditio inuenit. Circa tamē ꝓs mutādo inditiōez regiōis est ꝓsuetudo Fuanda. q̄ ꝓsuetudine ꝓsiderata sepe instrumēta ꝓcordāt q̄ p̄ma facie p̄m variatōez inditiōn. falsa videnť. Igit notari⁹ ea que sūt moris ꝛ ꝓsuetudinis loci in bone fidei inditūs fuaze dz. p. l. q̄ si nolit. §. qz assidua. ff. ō edilli. edic. Post inditōez snbseq̄ntē ponitur dies ꝓtract⁹ vel negocij̄ noiando ip̄m mensem sub q̄ ꝓtinet ꝛ q̄tā diei an sit p̄m⁹. scōus vel tert⁹ illi⁹ mēsis in q̄ factū est instrum̄tū. Ponit aūt dies mensis diuersimode. Uno mō p̄m ꝓsuetudinē bonoñ. vt in ꝟ exemplo p̄mo die maij. scōa die intrāte maium. tertia die intrāte maiū. ꝛ sic vsq̄ ad. xvj. Trāsactis āt. xvj. ponūt dies p dictionez exeūte ꝟ mō. q̄ntadecima die exeūte maiū. q̄rtadecima die exeūte maiū. vsq̄ ad penultimam die. In penultima die maij dr. Penultima die maij. ꝛ tūc vltima die maij. Et ita de singulis mēsibꝫ habentibꝫ. xxx. dica. In ill' āt habētibꝫ. xxx. dies similiter vsq̄ ad. xv. per hāc dictōez intrante. ꝛ finitis. xv. diebꝫ p̄ce dūt descendēdo p alios dies cū hac dictiōe exeūte. semp tñ in p̄mo die nō ponūt intrante. ꝛ in penultima ꝛ vltima nō ponit exeūte. ꝛ sic obseruat in regno cecilie. Alio mō p̄m ꝓsuetudinez modernoꝝ ꝛ quasi omniū alemanaꝝ ꝓuinciaꝝ ponit dies mēsis sp ascendendo ꝟ mō. p̄ma die. scōa die mēsis. ꝛ sic ō alijs diebꝫ mensiū. Sed necessariū est notarium scire quot quilibet mensium habeat dies qui patebunt in his versibus.

Junius aplis septem nouemq̄ tricenos.
Plus vno reliq̄ februsq̄ vicenos ꝛ octo.
Cui si bisextus fuerit supaddit vnus.

Tertio mō ponit dies in instrumēt̄ kalēdaꝝ nonaꝝ ꝛ yduū vt colligit his ꝑsibꝫ sequētibꝫ. Sz qz expositio hoꝝ ꝑsuū lē gā exigeret scptarū. iō cōpotist̄ relinquendū est.

Sex nonas mai⁹ october iulius ꝛ mar.
Quatuor ꝛ reliq̄ tenet id⁹ quilibet octo.
Janus ꝛ august⁹ necnō mēsis duoden⁹.
Denas ꝛ nonas dicūt habere kalēdas.
Junius aplis september sicq̄ nouember
Terq̄ senas retinet februs bis octo kalēdas.
Julius october mar mai⁹ septēq̄ decem
Sortiri nomē decet has a mēse seq̄nte

Cōsequenter in instro dz poni loc⁹ in q̄ ꝓtract⁹ vel negociū habit⁹ vel gestū est ꝟ mō Actum bononie in palatio cōmuni vel loco tali. In stuba vel camera inferiori vl' superiori loco. locum specificando. Itez post locum ponunt testes aliq̄n p ablatiuum ꝟ modo. Presentibꝫ ibidem A. et B. testibus ad ꝟ vocatis ꝛ rogatis. Aliq̄n p genitiuum p̄cedente isto ablatiuo presentia. hoc modo Acta sunt hec in p̄ntia A. ꝛ B. testium ad ꝟ vocatoꝝ ꝛ rogatoꝝ. Aliq̄n p nominatiuū ꝟ modo. Hiis act. interfuerunt A. ꝛ B. testes rogati. Verum licet de consuetudine tabellionis in oñi instrumento apponat q̄ testes vocati sint ꝛ rogati. Non tñ in oñi ꝓtractu de iure ꝟ est necessariū. Solū modo em̄ in testamentis ꝛ diuortijs ꝛ in confessione creditoris ꝓfitentis creditū sibi solutū exigunt testes vocati ꝛ rogati ꝛ in alijs ꝓtractibꝫ vbi ad ꝓbandum exiguntur testes ꝛ scptura in superioribꝫ preuisum est. Notandū vbi non est certus numer⁹ testiū a iurevl' cōsuetudine diffinitus sufficiūt duo testes q̄n pluralis locutio duoꝝ numero contenta sit Ubi autem diffinitus est numerus vt in testamentis ꝛ in codicillis. similiter in inuentarijs ꝛ alijs. vt habetur in summa de contractu et iudicijs. sub rubrica de testi. debēt tot testes inscribi. put natura ꝓtract⁹ exegerit. Post testes ponit signū ꝛ nomē tabellionis cū ipsius cognoie ꝛ eius auctoritate imperiali vel aplica sit notarius. Et rogatus

scpsit ꝫ mō. ¶ Et ego Johes de A. clericꝰ mogūtiñ. dyoc. Sacra impiali auctoritate notarꝰ. qꝝ pmissis oibꝫ z singulꝭ rogatꝰ pñs interfui z rogatꝰ scpsi zc. In testamētis aūt scribit sic. Ego N. zc. qꝝ pdicta oia de mandato dñi testatoris publice scpsi. Et si fuerit in cōmuni officio alicꝰ pfistorij vl curie epalis seu alterꝰ cuiuscūqꝫ sic scribat. Ego Johānes zc. impiali auctoritate zc. z nūc cōmunis venerabilꝭ pfistorij talis curie zc. ꝫ publice scpsi rogatꝰ z requisitꝰ. ¶ Notanduꝫ qꝫ q̄dā ponūt in pncipio instrumēti oēs publicatiōes excepto noīe tabelliōis. Sed meius videt qꝫ in pncipio instrumti ponātur illa q̄ notāt tps illꝰ instrumenti vt anni dñi indictio z dies z alij tres. s. locꝰ. testis z nomē tabelliōis ponant in fine. In sentētijs vero ponūt oēs publicatōes in fine. z ita fm modernū romane curie stilū hodie obſuat Et hec de instrumētoꝝ publicatiōe dicta sufficiāt. ¶ Sequit capl'm vltimum de instrumentoꝝ formis.

Capitulum. iiij.

Sequit nunc tenor instrumēti pcuratoꝝ cōstitutionis apud acta. In noīe dñi Amē. Anno a nativitate dñi. M. cccc lxxiiij. Indictione pma die ꝓo vltima mēsis Julij sero hora sexta vl q̄si pontificatꝰ sanctissimi in xpo pris et dñi dñi Sixti divina puidētia pape secūdi. anno eiꝰ q̄rto. In venerabilis viri N. iudic. vl offic. talis curie. In meiꝝ notarij publici testiūqꝫ ifrascptoꝝ ad ꝫ vocatoꝝ z rogatoꝝ pñtia psonaliꝭ pstituti vel pstitutꝰ discretus vir N. oīmodo melioꝝ mō via. iure causa stilo forma z ordine q̄bꝫ melꝰ potuit z debuit. potest z debet. fecit z pstituit. creauit z solēniter ordinauit suos veros certos legitimos z indubitatos pcuratores. actores. factores. negociorūqꝫ suoꝝ gestores ac nūcios spēales z generales. Jta tñ qꝫ specialitas generalitati nō deroget nec ecōtra. vicꝫ p/uidos z honestos viros A. z B. pñtes vl absentes z onus pcuratōis hmōi in se assumētes ad psequēdā z ptractādā p dño pstituētē z elꝰ noīe cām z causas vertētē seu vertentes inter ipm dñm pstituentē et vna. z q̄sdā A. et B. de z sup ptensa detentioñ. quarundā bullaꝝ z instrumēti donatiōe aliquarū domoꝝ seu rerum in tali civitate seu opido sitarum seu existentiū et eius occasione partibus ex altera. Necnon agendū noīe z ꝓ parte ipsiꝰ pstituentis. ipsumqꝫ et eius iura in oīmodo z p omnia defendendū. libellū seu libellos z quascūqꝫ petitiones summarias dandum z recipiendum variqꝫ z recipi videndum z recipiendum. litem seu lites ptestandum z contestari videndum. de calūnia vitāda et veritate dicenda. cum oīmodo z singulis clausulis et capitulis in z sub calūnie iuramento ꝓtentis iu animam ipsiꝰ constituentis iurandū. ponendu. et articulandum. ponendū z articulari videndū. positionibꝫ articulis partis aduerse rñdendu suisqꝫ respondendi petendum et obtinendum. et contra positiones z articulos partis aduerse dicendum et excipiendū. replicandū. duplicandū. triplicandū z quadruplicandū. iudicē seu iudices notarios z alios q̄scūqꝫ suspectos recusandū. z de nullitate. pcessus ptestanduꝫ. Et ipamqꝫ nullitatis cām prosequenduꝫ. Et stes lrās z instrūmta. necnō acta iura z momēta in modū probatōis producendū et uerse ꝓtradicendū et impugnanduꝫ. testes pro pte aduersa productos iurare. recipi et admitti videndū et audiendū et cōtra eoꝝ depositōes crimina z defectus opponendū probandū. ꝓcludendū. z renūciandū. cōclu di. probari. z renūciari petendū z audiēdū Sententiā z snias tam interlocutorias q̄ diffinitiuas ferri promulgari petenduꝫ ab eisdem z earundē qualibet. necnō a quolibet alio grauamine illato vel inferendo sev mel vel pluries prouocandū z appellanduꝫ appellatōem seu appellatōes hmōi prosequēdū. intimandū. insinuandū z notificanduꝫ totiens q̄tiens opus fuerit et videbit expedire. expēsas taxari petendū. Et sup eisdem si necesse fuerit iurandū. bñficiū absolutionis simplr vel ad cautelam. necnō rest. in/te. semel pluries repetendū et obtinendum vnū q̄ꝫ vel plures procuratorem vel procuratores loco suo substituendū. et eū vel eos revocandū. z onus procuratōis hmōi in se visum fuerit expedire. Et generaliter oīmodo et singula faciendum. gerendū. exercenduꝫ dicendum z procurandū que in premissis necessaria fuerint quomodolibet et opportuna et que ipe cōstituens faceret seu facere posset. in pmissis omnibꝫ et singulis pśens et psonaliter interesset etiā si talia forent que

mādatū magis exigerēt speciale. ꝯ ꝑntib⁹ est exꝑssū. Promittēs nihilomin⁹ dict⁹ dñs ꝓstituēs mihi notario infrascꝑto tāq̄ pub lice ꝛ autētice ꝑsone solēniter stipulāti et sti pulatiōe recipiēti vice ꝛ noie oīm ꝛ singulo rū q̄z interest seu interesse poterit. q̄modolibet in futuꝝ se ratū gr̄ū atq̄ firmū ꝑpetuo ha bituꝝ totū negociū ꝛ q̄cq̄d p dictū suū ꝓcu ratorem vel procuratores. aut ab eo vel eis substitū. vel substitū. actū. factum. dictum. ge stū. siue ꝑcuratū fuerit in ꝑmissis seu q̄libet ꝑmissoꝝ. releuās nihilomin⁹ ꝛ releuare vo lēs cundē suū procuratorē. aut loco sui sub stituendū ab oīni onere satisdādi iudicio si sti ꝛ iudicatū solui. cū oīnib⁹ ꝛ singul⁹ clau sulis req̄sitis i ꝛ sub iur. ꝛ facti renūciatiōn. ad ꝑ necessaria. Protestās nihilomin⁹ idez dñs ꝓstituēs q̄ ipe p quēcūq̄z actū siue quā cūq̄z cōparitiōez quē vel quā ipm i posteꝝ in hac cā ꝑnti facere ꝓtingat vel oporteat p pria in ꝑsona in iudicio vel extra nō intēdit ꝑterea dictū suū ꝑcuratorē vel ab eo substi tutū in aliq̄ reuocare nisi de hmōi reuoca tione speciale ꝛ exꝑssa fecerit mentionem. Sup q̄bus oīnib⁹ ꝛ singulis sepedict⁹ dñs ꝓstituēs sibi a me notario publico subscꝑto vnū vel pl'a publicū seu publica fieri ꝛ con fici petijt instr̄m seu instrumēta. Acta sunt hec in Sel'. in monasterio sancti Benedi cti dicto dño iudice ibidē p audiētia causa rū ꝓ tribunali sedēte ad iura reddēdū ꝛ cau sas audiēdū i loco suo solito ꝛ ꝓsueto Sub anno dñi ꝛc. Indition. q̄b⁹ s. ꝑntib⁹ ibidez A. ꝛ B. testib⁹ ad ꝑ rogat' ꝛ vocatis ꝛc.

¶ Ut compendiose singule ꝑmissi instru menti clausule ꝛ particule elucescāt memo rie infra dicēda vigilāti studio cōmendāda fore vtile ꝓsuasū videt atq̄ ꝓficuū studenti. Solet em ꝑmitti ante oīa nomē dñi nr̄i ihu xꝑi. vt in t. In noie dñi. de testib⁹. ꝛ. C. de officio ꝑfecti ꝑtoris affrice. In noie dñi. Nam oīa in noie dñi faciēda sūt. xxvj. q. vlt. non obstuetis. in fi. Impator em in sui edicti initio inuocat nomē xꝑi dicēs. Deo nobis auxiliū ꝑbente ꝛc. C. de epi. ꝛ cle. deo nobis. Subsequēter ponunt anni dñi cō munes currētes tempe initi ꝓtract⁹ vel rei sup qua ꝓficit instrumentū. vt. xxij. dis. In noie dñi. Q̄nq̄z ꝙo dicit. Anno ab incarna tione dñi ꝛc. Et ꝑ ꝓpt' morē quorundā loco rū vbi incipiūt cōputare annos dñi ab in carnatiōe. Verūtamen q̄ anni dñi apponā tur. dicūt q̄dam ꝑ de ꝓsuetudine solū inoli tum nō iure inductū. Et tñ si nō ponantur nō valet instr̄m. vt dicit speculator⁹ de instru mentoꝝ editiōe. §. breuiter cōmemoremus versi. ante oīa. circa fi. Cōsequenter poni tur inditio. vt ꝓbat' in dicto. c. in noie dñi. i ꝑn. ꝛ C. de Justiniano. C. ꝓfirmādo. in fi. et. ca. inter dilectos. §. sed ꝑ. de fide instroꝝ Et q̄d sit inditio ꝛ q̄liter inueniat' dictū est in. c. primo. Dñ ponit' post ꝑ dies mens' ꝛc. fm ꝓsuetudinē regionū. vt s dictū ē d' pub licatiōib⁹ instroꝝ. Item nomen pape vel ꝛ patoris ponit' cū annotatiōe āni sui imperij vel pōtificat⁹. vt ꝓbat' in auten. vt nomen impatoris ꝓponat' documēt'. col. v. Itez si etiam in ꝓncipio instrumenti ponat' loc⁹ nō multum refert. Locus tamen duplex ē. scz ciuitatis. villeve castri Et etiam locus lo ci specialis in q̄ ꝓfectus est ꝓtract⁹ siue ne gocium rei de qua agitur. vt notat' in specu lo in titulo de instroꝝ editōe. in. §. instr̄m q̄. ꝑ. Item q̄ non est. et ꝑ. seq̄nti. Dz. in meiq̄z notarij publici testiūq̄z infrascriptorum ꝛc Et ibi ꝓsiderandū est q̄ nomia tabellionis etiā ꝛ testiū fm cōmunē stilum curie hodie in fine instrumti scribūt ꝑ modo. Et ego N. q̄z ꝑmissis omnib⁹ ꝛ singulis ꝛc. vt infra patebit in instroꝝ subscriptiōib⁹. Licet aūt in quolibz instrumto tabelliōis ex vsu appa ret testes fuisse vocatos et rogatos. Tamē de iure nō est necessariū nisi in q̄busdā casi bus. vt in spe. in ti. de teste. §. j. ꝓpe finem. ꝑ. Item q̄ non fuit rogatus. de q̄b⁹ etiaz supꝝ in. ca. proximo dictum est ꝓpe finem.

¶ Notandum tū q̄ tabellio in subscriptio ne sua debet se dicere fuisse rogatum facere instrumentū. Eo em mortuo vl' nemine re cordante de rogatione instrumenti non va leret instr̄m. Si āt viueret ꝛ recordaret' va leret eius testimoniū soluz. In dubio tamē ꝑsumitur semp q̄ notari⁹ fuerit rogat⁹ Itē debet etiā ꝓtinere temp⁹ rogati instrumen ti. vt in auten. d' tabellionib⁹. §. fi. col'. v. q̄d debet esse idem cum tpe celebrati cōtract⁹ siue pacti negocij. Si em aliud eēt puta q̄a ferret testimoniū de ꝑteritis nō valeret fm Inno. vt in. c. tua. de coba. cle. ꝛ mulierum. Sequitur ex hoc q̄ si ꝓmisit q̄s alicui. ꝛ q̄busdā ꝑntib⁹ de tabelliōe ꝛ ꝓcessu tpis pe tit a tabellione ꝓfici desup publicū instr̄m. Licet memoriā testiū et etiaz ꝙboz habeat ꝓficere nō potest nisi ꝓus in actu fuerit ro/

gatus et vocatus. Nam si non rogat⁹ scri/beret suspectū se faceret. ff. de pcuratoribus que oīa. Itē si neget notariū fuisse roga/tū dz illō pducēs pbare p testes. C. ō iure deliberādi. l. fi. §. sin āt dubi⁹. Dē oīb⁹ melio rib⁹ tē. vsq; ibi. suū ꝯo certū pcuratorē tē.

¶ Sciendū q; oīs iste dictiōes necessita/te q̄dā cogēte nō ponūt. sz more romane cu rie t e⁹ stilo. q; al's sufficeret dicere oīb⁹ me liorib⁹ modis et formis q̄b⁹ fieri potuit. tē. Tūc ibi. pcuratorē. Ūn videndū est de sep tem p ordinē. Primo q̄s sit pcurator. Se cūdo qual'r ꝓstituat. Tertio q̄s instituere potest pcuratorē Quarto q̄s instituī possit Quīto in q̄ re dari possit pcurator. Sexto qualiter e⁹ officium explicat. Septimo q̄s e⁹ sit effect⁹ t qualiter finiat. ¶ Ad p̄mū re/spondet. q; pcurator est qui aliena negocia vnū vel pl'a mandato. s. a dño facto gerēda gratuite suscepit. vt. ff. e. ti. l. j. Mandatum em̄ exigit i pcuratore ꝓstituēdo. al's iudiciū redderet nullū t ꝓtroversia nulla. C. e. ti. l. licet. p. c. in fi. a p̄tia. de pcuratoribꝫ. Būt tñ q̄dā pson̄e q̄ sine mādato p alīq̄ agere p̄nt p̄stita cautione rem ratam dño habituram vt sunt ꝓiūcte pson̄e. s. ꝓsanguinei. affines t liberti vt. ff. e. ti. l. sed be pson̄e. t. c. nōnulli. ō resc̄p. in fi. Aliqñ etiā sine cautiōe. vt tuto/res t curatores. similiter admittit consors eiusdem litis sine mandato. C. de cōsortib⁹ eiusdem litis. l. ij. p. c. cum. Ho. ferrarien⁹. de constitutionib⁹. Predicte etiam persone ad defendendū aliquem. etiam admittūtur sine mandato dūmodo satisdent de iudica to soluendo. nō autez ad agendum sine mā dato. vt. C. e. ti. l. exigēdi. nisi agerēt p liber/tate vel defensiōe dānati ad mortē. vt. ff. eo. ti. l. sed t be pson̄e. et. l. j. ij. et. iij. ff. de libera/li causa. p. c. olim. de testib⁹. t. l. non tm̄. ff. ō appel.

¶ Pro secundo sciendum. q; ꝓstituit pro/curator tam presens q̄z etiam absens in lite p̄senti vel futura pure t in perpetuū in diez t ad diem sub ꝓditione p nuncium t ep'az per verba rogo. mando. et similia. Dūmo/do tñ cert⁹ sit q̄ ꝓstituit t ꝓsētiat suscipe mā datum. vt. ff. e. ti. l. j. ij. iij. et. iiij. t. ff. mandati. l. j. Item pl'es procuratores ꝓstitui possūt et insolidum. vt. ff. e. l. pluribꝫ. tamen cū q̄s diuersis temporib⁹ plures ꝓstituit procura tores posteriorem constituendo videt pro/bibuisse priorem. vt. ff. e. l. si quis cū. §. vlti.

¶ Ad tertium respondet. q; paterfamilias liber homo. xxv. annor. compos mētis. dño rei vel cause. t generaliter hmōi quelis per sona q̄ nō prohibetur dare seu ꝓstituere p/curatorem. vt. ff. e. ti. l. mutus. §. j. Interdū tamen minor. xxv. annis potest procurato/rem dare si est talis causa in qua ipe ꝓpria ī psona litigare possit. vt causa matrimonia/lis. vt in. c. ex parte. de resti. spol. Tutor ꝯo testet. nō em̄ antec̄ tūc factus est do minus litis. C. eo. ti. l nec̄ tutores. Item intelligendum est de prelato ecclesie quoni am dominus nō est verus ecclesie sz dispē/sator seu procurator. vt. xij. q. j. si priuatum. facit. ca. fraternitatem. de donationibus

¶ Ad quartum respondetur. q; dari t cō stitui potest procurator filiusfamilias. vt. ff. eo. ti. l. filiusfamilias. §. ipe q̄z. Item oīs q̄ habet psonaz p se in iudicio standi. ar. c. j. de probationib⁹. Et ideo q̄ constituit pro/curator debet esse maior. xxv. annor. vt. ff. eo. l. minor. Et generaliter quilibet cōstitui potest p̄te vel absente aduersario. nisi lege vel canone prohibeatur. vt istituto p quas psonas nobis acquiritur. §. fi. Item prohi bētur milites mulieres t ille pson̄e q̄ reipu/blice deputate sūt. Item accusatus de cri/mine capitali. Interdum tñ femina pro pa rētib⁹ admittit agere. vt. ff. eo. ti. l. femina.

¶ Ad quintum respondetur. q; in omnib⁹ causis spiritualib⁹ dari potest procurator. vt. c. j. de procu. Item in matrimonialibus eo. ti. c. accedens. Item quelibz causa pecu niaria potest p procuratorem tractari. vt. l. vltima. C. eo. ti. nisi sit popularis. q; talis p procuratorem nō potest tractari. vt. ff. eo. t. l. in popularib⁹. t. l. q̄ popularī. ff. de popu/lari actione. nisi cum ille constituitur pro/curator q̄ priuato damno ex prohibitiōe affi citur. vt. ff. de publi. iudi. le. penul. §. j. Item si fuerit causa criminalis frustra intenie/rit procurator. vt. v. q. iij. in criminalib⁹. facit ca. tue fraternitat. de pcurat. et. ff. de publi. iudi. l. penul. Excipit tñ causa ingratitudi/nis q̄ p procuratorē tractari potest. vt. ff. eo. ti. l. sed be. §. j. Item causa criminis iniuria rum in qua illustris pson̄a afficit p procu/ratorem agi potest. l. fi. C. ō iniur. Item cu/ratorem q̄ suspecti tutoris in q̄ p̄t absens defendi p aliū. v. l. cū solū. ff. e. ti. Et dic Azo. leguz do ctor egregi⁹ q; z cā sit crimialis publica vel

puata ex q̄ nō imponit pena capitalis sz relegatiōis vel minor. puta remotiōis ab ordine vel dignitate ꝓstitui ꝑt in ea ꝓcurator cū z pena relegatōis infligat absenti. Sil'r si de crimīe agat sz nō criminaliter Sz alio mō ꝑt procurator interuenire. vt. c. vl. ō ꝓcura. z. c. ad hec de⁹. z lite nō ꝓtest. facit. c. super bis de accusatōibꝫ. ¶ Ad sextū respondet. q̄ officiū procuratoris est exeq̄ mandatū vsq̄ ad finē. vt expedit dño. nisi tempestiue renūciauerit. vt insti. mādati. §. mādatū ¶ Ad septimū rñdet. q̄ finit mādatū ꝓcuratoris p̄ reuocatōz ei⁹ q̄ mādauit. p. c. in ꝓsentia. ō procuratoribꝫ. Item finit p renunciationē procuratoris re integra. vt. ff. eo. l. mutari. z insti. mādati. §. mādatū. Itē mortē dñi vel procuratoris re integra finit. Dī ꝓsēnt actorē. Uñ actor est q̄ ꝓstituit a non dño a tutore vel curatore. vel etiā actor ad agendas vl' defendēdas causas vniuersitatis ꝓstituit. vt. ff. q̄ cuiusq̄ vniuersitatis noie. l. itē eoꝝ. in. §. actor vniuersitatis. Dī negocioꝝ gestorū. Uñ negociorū gestor est q̄ sine mādato negocia gerit. Insti. de obligationibꝫ q̄ ex quasi ex delicto nascūt. §. j. Idem dicēdum de factore. Dī atq̄ nūciū spēale. Uñ ꝓprie nūci⁹ est q̄ mittit ad vnā rem petendū. Unde talis nō potest petere aliā rem. p. ca. innotuit. de electiōe. Argumēto q̄ simplici nūcio credēdū est in alteri⁹ p̄iudiciū. p. c. cū parati. de appellatōibꝫ. z argumē. c. prudentiā. de offi. dele. vbi ō. q̄ credit iurato nuncio fideliter suum negociū adimplēti ꝫ cīlatos. Item cū res datur certo nuncio tūc ei⁹ est piculum cuius est nuncius si nuncio rem dari voluit. Secus si misit nunciū solum vt eū moneret vt rem sibi in posteꝝ remitteret. vt. ff. cōmodati. eū q̄ rem. §. si rem. et duabꝫ legibꝫ seq̄ntibꝫ. Item de illis vocabulis. procurator. actor. nuncius. gestor. vicedomin⁹. iconom⁹. sindic⁹ cē. latissime habet p̄ Panormitanū et p Johannē Imolā. in. c. imperatoꝝ. de iuramento calūnie. De iure tñ canonico sepe vnū ponit ꝓ reliquo. vt. j. q. iij. saluator. Si igit multa ista noia accumulentur. nō viciatur ꝓterea procuratoriū. facit. c. accedens de ꝓscriptionibꝫ.

¶ Notandum cum plures constituuntur procuratores. tūc aliquando constituūtur simul z insolidum. z tūc occupāt melior est conditio vbi posterior iam nō fuit procurator ineo q̄ prior petere cepit. vt. ff. eo. l. pluribꝫ. Interdum plures ꝓstituūtur. z q̄libet eorū insolidum. et sic tūc frequēter illis subiūgit clausula videlicet q̄ nō sit melior conditio occupantis neq̄ deterior subsequentis. sed quod vnus eoꝝ incepit alter eorū prosequi valeat cē. Que clausula diligēter a notario et procuratore consideranda est. Dī z ad ꝓsequendum cē. sub tali clausula semper debet specificari negociuz gerendum et causa que vertitur inter constituentem z suū aduersarium. Uerūtamen q̄ interdum procuratores generaliter constituuntur videlicet ad agendum z defendendū dictū ꝓstituentem in oīmibꝫ z ꝑ omnia in oīmibꝫ et singulis causis p eum seu cōtra eum cōtra quascūq̄ ꝑsonas. aut a quibuscūq̄ ꝑsonis motis seu mouendis. z cum tali procuratorio constitui solent actores vniuersitatum z sindici ecclesiaꝝ siue capitulorum collegiatarū ecclesiarum siue cathedralium. ō. necnon ad agendum subiungens ipsumq̄ z eius iura defendendum cē. Nam si solus constitutus esset procurator ad agendum nō esset mandatum sufficiēs. p. c. ꝓstit. de procuratoribꝫ. igitur debet ꝓtinere actionem z defensionē Dicitur libellum seu libellos. Unde libellus est scriptura qua ꝓtinetur res que petitur causa petendi nomē actoris et rei simul z iudicis coram q̄ litigatur. Uersus. Quis quid. coram quo. quo iure petatur z a quo. Rite compositus quisq̄s libellus habetur. Et quotupler sit libellus et quare debeat offerri. et cuius expensis in iudiciarijs solet plene ꝓtractari. Dī litem seu lites cōtestandum. vnde ꝑ affirmatiōem actoris z negationem rei ad petitionem in iure ꝓpositam. z responsionem rei factā fit litis ꝓtestatio. p. ca. vnicum. de lit. ꝓtest. Requirit etiā q̄ verba affirmatōis z negatiōis ꝓ expressa ꝑ que fieri debet litis ꝓtestatio. fiant z ꝓferant oꝝ ganis actoris z rei. quia libellus nō loquit neq̄ exceptiones rei respondet. vt. l. vnica. C. de lit. ꝓtest. Dī de calumnia vitanda cē. Unde calūnia est q̄n q̄s scienter agit vel desistit iniuste. vt. l. j. ff. ad turpilianum. §. calūniari. Unde exquo procurator ꝑ se z ꝓncipaliter potest calumniari debz et tenetur non solum in domini ꝓncipalis animā. sed etiā ꝓpriā iurare. vt de iuramēto calūnie. ca. ij. li. vi. Et quare hmōi calūnie iuramentū ꝓstatur. z q̄t sint ei⁹ capitula plene habet in. c. cetez. in glo. ij. de iuramēto calumnie.

Et solent dari hec metra. Istō iurek q̄ lis si bi iusta videk. Et si querek vez non inficiek Nil ꝓmutek. nec falsa ꝓbatio dek. Ut lis tar dek. dilatio nll̄a petek. Dz ponēdū z articulādū. Uñ positio ōr. qz sup positōibꝫ lis ponik sic̄ sup fundamento. qz eis ꝓfessatꝫ vl̄ negatꝫ lis ꝓcedit. vel nō. de q̄ in. c. j. ō ꝓfes. li. vj Articul⁹ ꝓpo ōr. qz arte ponik et artat reū ad rñendū. vt notak in. c. pñtiū. ō testibꝫ. li. vj. Dz et ꝫ positōes z articulos excipiendū. zc̄ Uñ exceptio est dicta q̄dā exclusio q̄ inꝑpo ni cuiusq̄ rei actiōi solet. ad excludendū id q̄d intentiōe vel ꝛceptōe deductum est. Replicatio āt nihil aliud est q̄ exceptio. z venit ex pte actoris. z ideo replicatio obū cik vt exceptionē expugnet. Triplicatio ꝓpo solet dari ꝫ replicatōez. z ꝫ replicatōez solet dari q̄duplicatio siue multiplicatio. vt no. i. l. ꝯ. ff. de pscrip. z exceptōibꝫ. Materiā excepti onū cū specieb⁹ earūdē ꝑpk iꝑaz nimiā prolixitatē dutī omittēdā. Sz recurre ad spec. e. ti. q̄ latissime z exuberāter eā explanat z p doctores instik. z. ff. e. ti. Dz testes. lrās z instrūmta zc̄. vsq̄ ibi. vnū q̄z vl̄ plres zc̄. Que dā em̄ ibi ꝓtinēk q̄ sūt facti vt ꝓcedere testes instr̄a z monimēta ad opponendū defectus z crimina zc̄. Quedā iuris sūt. vt bñficium absolutōis z restitutiōis in integz petere. q̄ directe ad officiū notariat⁹ spectare non dinoscunk. sz iudicibꝫ. aduocatꝫ z pcuratoribꝫ relinquēdū est. Sufficit em̄ notariū i ꝓposito scire z kuare formā z stilum ꝓtinuādo instrumētū ℞ mōvt ꝑmissū est. Dz. vnū q̄z vel plres. Pro q̄ sciendū q̄ pcurator ad iudicia p litz ꝓtestatōez dñs efficik litz. vt. l. añ litē. et l. post litē. ff. e. ti. Et ideo post litē ꝓtestatā ꝑt dare aliū pcuratorē seu substituere z nō añ nisi fuerit dat⁹ pcurator in rem suā. vel habuerit mandatū ō substituēdo certā psonā. Procurator tū ad negocia aliū pcuratorez ꝑt dare libere q̄cūq̄. facit. c. j. de pcuratoribus. li. vj. Et sic bñs mandatū substituendi substitutū post susceptū mandatū. etiā si eo nō sit vsus renocare nō ꝑt nisi ptātez habeat eū renocādi. Jgik subiungik illa clausula. Ac eū vel eos renocandū zc̄. Subūgitur ꝓsequenter generalis clausula videlicet. et generaliter oīa alia et singula. Et procurator vigore talis mādati agere ꝑt et defēdere dñm. nō tū ea facere q̄ de sua natura exigūt spēale mandatū. vt paciscī. iurare de calūnia. trāsigere. exigere mutuū zc̄. Hec iura menta deferre. nisi ei libera bonoꝝ oīm dñi sit ꝓcessa admīstratio. De ill̄ casibꝫ spēalibꝫ mādatꝫ affixis est bona glo. in. c. q̄ ad agēdū sup ꝓbo paciscī. ō pcuratoribꝫ. li. vj. ad quā recurre. Dz. ꝓmittēs nihilominꝰ zc̄. et nō ōr sibi legitime actū factū zc̄. Quia si diceret legitime nō valeret mādatū. qz q̄d etiam dolose facit pcurator valet et nocet dño. vt l. si procurator. ff. ō dolo. Et no. in glo. i. c. j. sup ꝓbo poterat. vt litē. nō ꝓtest. Silr factū procuratoris dño ꝓiudicat. vt in. c. cū olim de cau. pos. z ꝓprie. Dz releuās z releuarevo lēs zc̄. Aduertendū pro illa clausula q̄ est ō suba mandati. Nam cum aliq̄s vult agere i iudicio libellum seu petitiones porrigere de bet iudici. z p iudicem vel eius apparitorem offerend⁹ est reo. sed actor anteq̄z iudici porrigat satisdabit cū idoneo fideiussore. q̄ vsq̄ in finem litis ꝑseruabit in causa eamq̄ p se vel procuratorem suū idoneū ꝑficiet. z cū apparuerit cū iniuste litē mouisse dabit reo decimam partem in libello comprehensaz Si vero ꝓstiterit p ipi⁹ sacr̄m. l. iuramētuz q̄d fideiussorem dare non possit remittitur ei datio fideiussoris sed iuratoriaz exponat cautionem. z hec cautio vt dictum est fieri nō debet nisi causa moueatur ex ꝓsensu vtriusq̄. puta apud arbitros. vel de ꝓsensu partium cautio remittatur Et hec clausula colligik ex auten. generaliter. C. de epi. z cle. et l. j. C. de assertione tollenda. Non est tamē absonū dicere q̄ actor et reus simul prestēt cautiōem si iudici videbitur expedire ne iudicium suū reddak illusorium. Reus etiam anteq̄z libellū recepit satisdare debz q̄ vsq̄ ad litis finē ꝑmanebit. Refert tū dñs pillē se dñm Azonem audiuisse dicentē q̄ supra dicte cautiones locū non haberent ꝓsuetudine ꝑualente. q̄m bodie iudices statim recipiūt libellū ab actore nulla dictaz satisdacionū ab eo exacta. sz ab vtroq̄z. scz actore z reo recipiūt pignora. vel fideiussores si pignora dare nō possint. z ℞ ꝓpter expēsas q̄ fiūt in causis z in ack. causaz. Et ꝓpter decimas litis q̄s iudices seculares ꝑtim em̄ ꝓsuetudinē diuersaz terraz accipe ꝓsueuerunt. Sz si iurabit reus se fideiussores vl̄ pignora dare nō posse sufficit q̄ fiat sicut in satisdatione dictum est actoris. De satisdatione autē ōr. q̄ pcurator actoris pcuratoris aut̄ ōr. q̄ pcurator actoris vel si de mādato eius nō ꝓstiterit lr̄is testibꝫ vel alīs documentis cogitur cauere de rato.

vt insti. de satisdatōibꝫ. §. sin aūt. alꝫs nō audiret nisi eēt ꝓiūcta ꝑsona. vt supra dictuꝫ est. Si aūt dubitaūt de eiꝰ mādato. Dicūt q̄dā eē in ptāte rei q̄cūq; velit recipe a procuratore actoris. s. vt ꝓbet mādatū vl' vt caueat ꝑ rato. Dñs Azo dicit ꝫ eē in arbitrio ꝓcuratoris an velit ꝓbare mādatū vel cauere ꝑ rato. Dñm alternatiue teneūt. hz ꝫ facere vnuꝫ q̄d voluerit. ff. de iuꝝ. doct. plerūq;. facit. l. si q̄s fuū. C. de ꝓdi. inde. Itē dz cauere de rē cōuentēdo si ꝓueniaūt dñs corā iudice eodē etiā si ꝓstat eū hz mādatū. vt C. de satisdatiōibꝫ. l. vnica. ff. de ꝓcuratoribꝫ oībꝫ. z. l. nō solū. Et si hāc cautiōz ꝑstare noluerit ñ patit amodo aliā pcnā nisi q̄ denegaūt ei actio vt ff. de ꝓcuratoribꝫ. pōponiꝰ. §. rati. Si aūt litis cōtestatio facta est cū dño z postea deꝰ procuratoꝛ simili mō cauebit. vt C. de consoꝛtibꝫ eiusdē litis. l. ij. Procuratoꝛ ꝓ reo satisdare dz iudicatū solui sine habeat mādatū iudicatū solui vel nō. vt C. de satisdationibꝫ. l. vnica. in fi. Imo z si certū sit eum nō hz mādatū dz admitti ꝓtita satisdatōe pdicta vt C. de ꝓcuratoribꝫ. l. exigēdi. Insti. de satisdatiōibꝫ. §. si ꝓ. Et hec cautio ꝑ iudicato soluēdo tria dz ꝓtinere. vicz defēsionē cause vel rem iudicatā soluendo et dolū nō adhibēdo. de renūciatiōibꝫ iuris et facti vt supꝫ dictū est in scōa pte hꝰ ꝓtractꝰ. c. viij Dz ꝓseqnter protestās nihilominꝰ idē ꝓstituēs q̄ ipe q̄ quēcūq; actū z̄. q̄ hec clausula nō semꝑ est ponēda in ꝓcuratoꝛibꝫ. nisi ꝑ volūtate ꝓstituētis. q̄ qñ q̄s simplr ꝓstituit procuratoꝛē sine ꝓditōe. si postea p se cōpareret i iudicio aliquē actū faciēdo videretur suū procuratoꝛem reuocasse. igit vt illo actu nō obstāte si vult vt maneat ꝓcuratoꝛ dz clausula illa vt dictuꝫ est inseri. secꝰ est si q̄s ꝓstitueret procuratoꝛē tali ꝓditōe scz q̄ tiens ꝓtingeret ipm abesse nō ꝑ procuratoꝛē reuocasse. si postea p se tractet cām. sed etiā postea itez procuratoꝛ ꝓstituꝰ eo absente officiū procuratōis assumet. vt hodie habet in. c. si q̄s de procuratoribꝫ. li. vj. nisi de hmōi reuocatiōe exꝓssam fecit mentionez. vt ꝑ ibidez. Dz supꝫ q̄bꝫ z singulis z̄. Quia vt supra in declaratiōe eiusdē forme pꝰ ꝓncipiū q̄si dictū est. de nullo actu notariꝰ facere potest instrm nisi ꝓus fuerit rogatꝰ z req̄sitꝰ Debet supꝫ oībꝫ ꝓtētis in instrumēto esse requisitus z rogatꝰ ne in subscriptiōe sua in fine instrumenti solita fieri ipm de falso cōuinci cōtingat. Dz. Acta sunt hec z̄. de q̄bꝫ supra dictū est de publicationibꝫ instrumētorum.

Seq̄t subscꝛptio ꝓdicti instrumēti

Ego Johannes de V. clericꝰ mogunti/nensis dyoceſ. sacra et imperiali auctoritate notarius publicus quia dictoꝝ procuratorum ꝓstitutioni creationi et ordinatiōi protestatis dationi. promissioni. relcuatiōi. ratihabitioni. Omnibusq; aliꝫs et singulꝭ dū sic vt premittitur agerentur et fierent vna cum ꝓnominatis testibus ꝓsens interfui eaq; sic fieri vidi et audiui. Ideoq; hꝰ ꝓsens publicum instrumentum manu mea ꝓpria scriptum scripsi subscripsi et publicaui. et i hanc publicam formam redegi. signoq; nomine z cognoie meis solitis z ꝓsuetis cōsignaui in fidē z testimoniū omniū z singulorum ꝓmissorum rogatus pariterq; requisitus.

Seq̄t forma substitutōis a procuratoꝛe ꝓncipali constituto.

In nomine domi

ni Amē. z̄. In meiq; notarij publici testiūq; infrascriptoꝝ. z̄. personaliter constituꝰ discretus vir A. ab honorabili viro A. z̄. talis dyoceſ ad cōsequendū nomie procuratorio dicti domini A. cām et causas verteñ. z̄. inter ipm dñm ꝓstituentem ex vna. et q̄sdam A. B. et. C. de et super pretensa detentione quarūdam litterarum z̄. partiꝫ ex altera. principalis ꝓcurator constituꝰ prout in instrumēto publico missi exhibito ex altera parte hꝰ membrane scripto ꝑ honorabilem virū A. clericum talis dioceſis vt prima facie apparebat publicū imperiali auctoritate notariuꝫ de sup ꝓfecto ꝓtinet. Cū aūt vl teriꝰ prosecutioni dictaꝝ litteraꝝ z cause siue causaꝝ minime intendere vt asseruit posset honorabilē virū A. iu decretis licentiatū clericū talis dyoceſis ad ꝓmissa in meliori forma cū protestatiōe illius clausule de substituēdo aliū seu alios si opꝰ fuerit oīmodo meliorib⁹ modo via iuꝝ. z̄. substituit trāsferēs z trāsfundens in eū plenā et oīmodā ptātem et facultatē sibi a dicto dño A. cōstituente quomodolibet traditā datā ꝓcessam siue attributā ꝓtestās eum q̄tiens opus fuerit z sibi videbit expedire reuocatuꝝ. supq̄bꝫ oīmibꝫ et singulis z̄.

¶ Seqt instrm ꝓstitutiois ꝓcuratoris ad petendū noie ꝓstituētis vigore lrax aplicarū vel aliax quarūcūqz būficiū ecclesiasticū cū cura vel sine cura ꝛc. ꝛ possessionē ei⁹ ꝛc. ꝓ ut in lris ꝓtinet.

In nomine domi

ni Amen ꝛc. Personaliter ꝓstitutus venerabil' vir dñs A. canonicus creat⁹ mogūtiñ. eccie ꝓncipal' ꝓncipaliter ꝛ p seipo oib⁹ melioribꝫ ꝛc. Ita tñ qꝫ specialitas generalitati ñ derogz. nec ecōtra ꝛc Circa tñ ꝛuocatōz qꝫcūqz alioꝝ ꝓcuratoꝝ suoꝝ p eū acten⁹ qmodolibz ꝓstitutoꝝ. vicz puidū viz dñm N. capellanū ꝑpetuū in dicta eccla mogūtiñ. pñtē vel absentē ꝛ onus ꝓcuratiois hmōi i se suscipiētē ad ipi⁹ cōstituēt⁹ nomē ꝛ p eo qsdā lras aplicas ipi ꝓstituēti p sanctissimū dñm nr̄m papā Paulū secūdū ꝛc. de canonicatu ꝛ pbēda eccie mogūtiñ. Etiā si dignitas psonat⁹ vl' officiū fuerit p eūdē ꝓstituētē aut p ei⁹ ꝓcuratorē legitime acceptū. Datū rome sub āno dñi vl' incarnatōnis dñice ꝛc. vij. kal'. ḡtiose ꝓcessas. seu etiā ꝓcessus sup eisdē lris decretos ꝛ fulminatos ꝑpositō ōcano ꝛ capl'o dicte eccle mogūtiñ. pñtandū insinuādū. ipsoqꝫ cū eis de lris siue ꝓcessib⁹ iuxta eoꝝ ꝓtinētiā recipiendū. ac pbēdā cū canonicatu. siue etiā dignitatē psonatū l' officiū hmōi i pfata eccia mogūtiñ. qtiēs placuerit acceptādū sibiqꝫ p eosdē puideri petēdū ꝛ obtinēdū possessionē qꝫ eorundē in choro ꝛ capl'o ꝛ locꝫ alijs cū plenitudie etiā iurꝫ canonici intrādū. capiēdū ꝛ nāciscēdū tam vigore lrax aplicax hmōi qꝫ etiā si pbēda cū canōicatu siue etiā dignitates. psonat⁹. seu officiū hmōi ꝓstituenti ordinaria seu quis autoritate ꝓferri et sibi de eisdē puideri ꝓtingeret necnō iuramētū de obꝛuādis statutꝫ ꝛ ꝓsuetudinib⁹ dicte eccie mogūtiñ. p canonicos inibi recipiēdos ō nouo pstare solitū ꝛ qdcūqz aliō licitū iuramētū in aiaz dicti ꝓstituētꝫ pstādū ꝛ subeūdū vnū qꝫ vl' plres ꝓcuratorē vl' ꝓcuratores ꝛc. vt s̄ in ꝓmo instrumto.

¶ Seqt forma instrumēti ad acceptādū ꝛ petendū canonicatū ꝛ pbendaz Erfordens ecclesie.

In nomine domi

ni Amē ꝛc. ꝓstitut⁹ venerabil' vir dñs B. ꝑpositꝰ eccie sancte Marie talis dyocef. Oīb⁹ melioribꝫ mō ꝛc. videlicet honorabiles ac puidos viros A. B. et C. pñtes ꝛ onus ꝓcuratōis in se spōte suscipiētes necnō de D. et E. aule cpalis mogūtiñ. notarios absentes tāqꝫ pñtes ꝛ quēlibz eoꝝ insolidū tta qꝫ alter alterꝫ in his exequēdis nō expectet. necꝫ ali⁹ p aliū se excuset. sz qō vn⁹ eoꝝ incepit alter eoꝝ pseqꝫ valeat imediate pariꝛ finire dās ꝛ ꝓcedēs eisdē suis ꝓcuratoribꝫ ꝛ eoꝝ cuilibet plenā liberam ꝛ oīmodā ptātez ac mādatū spēale ad petēdū sibi p venerabiles pres et dños ꝑpositū decanū scolasticū totūqꝫ capl'm Spirēn. eccie de canonicatu ꝛ pbēn. eiusdē eccie vacātib⁹ ad pñs vel in posterꝫ vacantis vigore ḡrūcūqz lraꝝ siue al's simpl'r ꝛ pure puideri ac eosdē cū oīb⁹ ꝛ singulis suis iuribꝫ. fructibus. reddit⁹. puēt⁹. ꝛ obuēt⁹ ionib⁹ ac cōsuetudinib⁹. put in tabulis fieri solitū est sibi ꝓferri dicti ꝓstituētis noie. Stallum qꝫ in choro ꝛ locū in capl'o. necnō corporalem realem ꝛ actualem eorundē canonicatus ꝛ prebeñ. possessionem cum plenitudine iurꝫ tradi ꝛ assignari. necnō de statutis ꝛ cōsuetudinib⁹ dictaꝝ eccleie ꝛ capituli quodcūqz licitum iuramentū in animā ipsius constituentis dñi obseruandū. ꝑstandū. ꝛ faciē dū vnū quocqz vl' plures ꝓcuratorem ꝛc. vt prius.

¶ Seqt instrm resignatiois canonicat⁹ et pbeñ. seu alterius būficij cuiuscūqz pure ꝛ simpliciter.

In nomine domi

ni Amen ꝛc. Personaliter cōstitutus venerabilis ꝛ circūspectus vir dñs B. venerabilis eccie Basilieñ. canonicus sanus mente ꝛ corpore nō viciatus nec metu inductus. necꝫ etiaz dolo. fraude. seu aliq alia sinistra machinatiōe vt asserit circūuent⁹. sed libere. sponte. ꝛ ex certa sua scia ꝓhabita etiā matura deliberatōe oīmib⁹ melioribꝫ ꝛc. fecit. constituit ꝛc. vicz A. et B. de cretoꝝ doctoresl ꝛ eccie Basileñ. canonicos necnō reuerendissimi in xpo patris et dñi N. archiepi oratores absentes tanqꝫ presentes ꝛ quēlibet eoꝝ insolidum. Ita qꝫ non sit melioz cōditio occupātis necꝫ deterior subsequentis. sed qd vnus eorū inceperit alter eoꝝ illud prosequi valeat mediare ꝛ finire. Ad resignandum ꝛ dimittendū pure libere et simpliciter dicti ꝓstituentis nomine et p

eo supdictos canonicatū ꝛ pbēn. eccl'ie Basilien. pdicte ꝙs ipe dñs pstituēs obtinuit ꝛ pacifice obsedit. oīmecqꝫ ius sibi i eisdē ꝙmodolibet ꝓpetēs i manib⁹ sanctissimi dñi nr̄i pape ꝛc. seu ipi⁹ vicecācellarij vl' illoꝝ q̄ ordinaria autoritate ō eisdē ius hūt puidēdi. aut alteri⁹ cuiuscūqꝫ ad id prātez habentis. Accnō ad resignatōz hmōi noīe ipi⁹ dñi cō stituēt̄ admittē petendū ꝛ obtinēdū. ꝛ q̄ in ipa resignatōe fiēda nō iteruenient fraus. dolus. symoniaca prauitas. illicita pactio. seu alis corruptela iurandū. ꝛ q̄dcūqꝫ aliud licitū ꝛ bonestū iuramētū impēsis. vel impendendū ꝛ circa ea necessariū i aiaz ipi⁹ cōstituētis pstādū vnūq̄dqꝫ vel pl'es ꝛc. Et generalit' oia ꝛ singl'a ꝛc. pmittēs insup ꝛc. Relūas ꝛc. De ꝛ sup q̄bꝫ oibꝫ ꝛ singul'. ꝛc. Acta sūt hec ꝛc. Pntibꝫ ibidē ꝛc.

Secūd' instrm ad resignandū bñficiuz ex causa pmutationis.

In nomine domini Amen ꝛc. ad resignādū libere ꝛ pure in man⁹ reuerēdi pris et dñi N. epi tal' eccl'e seu alteri⁹ cuiuscūqꝫ ab ipso dño N. epo sup ꝫ prātez habēt̄ suā vicariaz vel prochiā in N. cū suis iuribꝫ et ptinētijs vniuers cā pmutatōis fiēde de ipsa vicaria vl' prochia ad q̄dcūqꝫ bñficiū eccl'asticū cū cura vel sine cura ꝛ resignatōne hmōi facta ad petēdū etiā intrādū. nāciscēdū ꝛ recipiēdū possessionē corpalē ꝛ realē ipi⁹ bñficij cū suis iuribꝫ ꝛ ptinētijs vniuers. ad pstādū eti am q̄dcūqꝫ iuramētū necessariū et solitū pmissis ꝛ ad fruct⁹ reddit⁹ ꝛ puent⁹ hmōi bñficij recipiendū et ad firmā dandū seu annuā pēsionē ꝛ de receptꝫ ꝛttandum ꝛ pactū faciendū de vltert⁹ nō petēdo. Jpmꝫ bñficiū p se vel aliū seu alios regendū et gubernādū put melius videbit expedire. Et generalit' oia alia ꝛ singl'a faciēda q̄ in pmissis necessaria fuerit ꝛ oportuna. vel vnūq̄d ꝫ vl' ꝛc. Et p pmissis si necesse fuerit agendū ꝛ defendendū noīe ipi⁹ pstituēt̄. Et pro ipo in oīmbꝫ ꝛ singul' cauſ ꝛ negocijs motis et mouēdis tam p se ꝫ ꝺ se ꝓtra q̄scūqꝫ pso nas ecclesiasticas vl' etiā seculares corā qui buscūqꝫ iudicibꝫ ecclesiasticis vel secularibꝫ cōpetēt̄ibꝫ ordinarijs. extraordinarijs. delegat̄. subdelegatis. arbitris. arbitratorib⁹ seu amicabilibus cōpositoribꝫ ꝛ alijs iudicibꝫ quacūqꝫ autoritate fut gentibꝫ ac libellum seu libellos. ꝛ quascūqꝫ petitiōes summarias ꝛc. Et generaliter oia alia ꝛ singula ꝛc. pmittens ꝛc. Releuās ꝛc. Sup q̄bꝫ omnibꝫ ꝛ singul'. ꝛc. Acta sūt hec ꝛc. Presentibus ibidē ꝛc.

Instrm insinuatiōis pcessus cuiusdam seu quarūcūqꝫ aliaꝝ lrāꝝ.

In nomine domini Amen ꝛc. Personaliter pstitut⁹ ꝛc. discret⁹ vir ꝛc. pcurator N. et pcuratorio noīe discreti viri A. talis dyoces⁹ insinuauit. notificauit. legere pmisit. ꝛ publicauit q̄sdā processus venerabiliū patrum ꝛ dominoꝝ videlicet B. et C. eorūqꝫ sigill' appensis roborat⁹ lr̄is sanctissimi dñi nr̄i N. insert'. gr̄e a dicto A. domino nostro papa in cōmuni pauperū forma facte papa. ij. vel. iij. ꝛc. sanos. integros. illesos. nō vitiatos. nec aliqua sui parte suspectos prout p ma facie apparebant. de ꝛ sup quadā gratia dicto A. a sede apostolica in forma cōmuni facta de bñficio eccl'iastico curato vel nō curato ad collationē. prouisionē. seu q̄uis aliam dispositōem. Reuerendi in xpo pris et dñi N. epi talis dyocesis spectātes. protestans nihilomin⁹ coram me notario publico ꝛ testibꝫ infrascriptis viua voce. q̄ hmōi lrāꝝ insinuationē. publicatōem. notificationem. in p̄sentia domini N. epi libentius fecisset legisset ac publicasset ac insinuasset si eius presentiam habuisset. aut cōmode vl' quouis modo habere potuisset ꝙ eo absente. Copiam vero dictoꝝ processuū ad ampliorē intimationē faciendā valuis ecclesie talis in N. ꝛc. vbi itur ad sanctū Petrum ꝛc realiter affixit ꝛ ibi affixaz stare pmisit infra diuinoꝝ solennia mane hora primarum ꝛc. Principium autem processus de quo superius fuit mentio erat tale. Reuerendissimo in xpo pri ac domino sancte Basilien. ecclesie episcopo et oīmbꝫ alijs ꝛ singulis quoꝝū interest seu interesse poterit quomodolibꝫ in futurum. A. abbas sancti Petri Saltzburgen. monast'. ac prepositus et decanus Saltzburgen. ecclesie predicte executores ad infrascripta a sede apostolica specialiter deputati. Salutem in domino. Et mādatis apostolicis firmiter obedire. Et finiebatur sic. Datum Basil'. ꝛc. die tali. mense tali ꝛc. pontificatus ꝛc. Anno domini. M. ꝛc. Acta sunt hec. ꝛc. Presentibus ibidem. ꝛc.

Et ego. H. ꝛc. qꝛ pdictoꝝ processuũ ꝛ lrarũ apostolicaꝝ insinuatõi. publicatõi. ꝛ affixioni. oibusq; aliis ꝛ singul' in pmissis factꝫ vna cũ pnoiatis testibꝫ pñs interfui. eaq; sic fieri vidi ꝛ audiui ꝛc. vt s.

Instrumentũ acceptationis eiusdẽ gratie.

In nomine domini Amen ꝛc. Personaliter ꝓstitutus ꝛc. discretꝰ ꝛc. asserẽs ad sui noticiã nouiter peruenisse q; eccl'a in. H. spectans ad collatiõez. puisionẽ seu q̃uis aliã dispositiõez. Reuerendo in xpo pꝛis ꝛ dñi. H. epi vacaret ad pñs p mortẽ siue obituꝫ dñi. H. vltimi ꝛ imediati rectoris eiusdẽ. quã q̃dez eccl'aꝫ sic vt pmittit vel al's q̃licũq; mõ vacantẽ dũmodo sibi ꝛ nulli alĩ debeat vigore gr̃e sue apostolice in cõmuni paupeꝝ forma sibi facte acceptauit viue vocꝫ oraculo ꝓbis mõ ꝛ forma q̃bꝰ potuit. ptestatõe infrascripta. q̃z ꝓboꝝ ꝛ ptestatõis tenor sequit ꝛ est talis. Ego. H. talis dyoc. eccl'am istaꝫ sancti Petri in. H. vacantẽ p mortẽ dñi. H. aut al's q̃cũq; mõ cũ oĩibꝰ iuribꝰ ꝛ ptinentĩjs suis melioribꝰ mõ iure ꝛ forma q̃bꝰ hoc melꝰ fieri dꝫ et potest vigore et auctoritate gr̃e apostolice p sanctissimũ in xpo pẽm ꝛ dñm nostꝝ H. diuina puidẽtia papã secundũ. mihi facta de bñficio ecclesiastico cũ cura vel sine cura vacãte vel vacaturo. spectãte ad collatiõez reuerẽdi in xpo pꝛis et dñi H. epi talis dyoc. ꝛc. In noie pꝛis et filĩ et spũssancti amen. accepto sub hac ptestatõe q; si dicta eccl'a de iure mihi nõ debeat saluum integꝝ ꝛ illesũ sit ꝛ remaneat mihi ius ad aliud bñficiũ vigore dicte gr̃e apostolice mihi debite ꝛ canonice acceptanduꝫ. Et inuoco sup his oĩibꝰ ꝛ singulis testimoniũ omniũ hic astantiũ ꝛ pcipue tui tabelliõis. ꝛ peto vt supꝝ pmissis mihi vnũ vel pl'a confician publicũ instrumentũ vel instrumenta. Acta sunt hec ꝛc. Presentibꝰ ꝛc. Et ego. H. ꝛc. qꝛ pdictis acceptiõi. ptestationi testimoniꝫ inuocationi oĩibusq; aliis ꝛ singulis vt supra.

Instrumentũ inductiõis ꝛ iuestiture ad eccl'esiam sic acceptam.

In nomine domini Amen ꝛc. Personaliter ꝓstitutus discretꝰ vir ꝛc. talis dyoc. tenens ꝛ habẽs suis in manibꝰ q̃sdam pñtatõis lr̃as ptinentes de ꝛ sup eccl'a parrochiali sancti Petri in B. pnoiate dyoces vacante p mortem H. pie memorie vltimi ꝛ imediati rectoris eccl'ie eiusdem vigore gr̃e apostolice a sanctissimo in xpo pẽ ac dño nro. H. pa pa in cõmuni paupeꝝ forma facte p venerabilem pẽm ꝛ dñm. H. abbatem monasterĩj sancti Petri ordinis sancti Benedicti executorem ꝓcipalem a sede ap'lica ꝓnomiato. H. specialiter deputatũ ꝓfectas ꝛ sigillo appenso dicti dñi executoris roboratas nõ abolitas. non cancellatas aut abrasas. nec in aliqua sui parte suspectas ꝓout ꝑma facie apparebant debita cum instantia requisiuit religiosum virum dñm. H. plebanum in. H. vt vigore ꝛ virtute huius clausule ceterum in ipis lr̃is executorialibus principaliter contente. necnõ ex mandato venerãdi domini. H. inferioris st̃rie archidyaconi moguntinen. dyoces subexecutoris scilz vniuersis ꝛ singulis archidyaconis. archipbẽis. et plebanis. pbẽis. vicarĩjs tã q̃ subexecutoribus generaliter p dictum executorem substituꝫ. quatenus ipsum de parrochiali ecclesia sancti Petri in. H. dicte dyocesis quam vigore dicte gratie infra tempꝰ debitum realiter acceptauerat. ac executor ꝑncipalis p librum vt moris est inuestiuit ad eandem ꝛc. voluit dictus. H. plebanꝰ in. H. mandatis apostolicis firmiter obedire. ad dictam ecclesiam personaliter accessit ꝛ pulsatis campanis eiusdem eccl'e non nullis ibidem parrochianis pene vsq; ad numerum centum pꝛsonaꝝ ibidem congregari fecit. Et eisdez omnibus ꝛ aliis quorum intererat omnia ꝛ singula in dictis lr̃is domini executoris ꝑncipalis contenta ibidez in vulgari publicauit ꝛ insinuauit alta ꝛ intelligibili voce. et nichilominus in presentia eorum omnium predictum dominum. H. presbyterum per traditionem librorũ et vestimentorum sacerdotalium calicũ et clauium dicte ecclesie ꝛ oblatioñ. que i missa ibidem celebrata facta fuerunt inuestiuit. ꝛ in corporalem possessionem ꝛ realem dicte ecclesie introduxit cũ suis iuribꝰ ꝛ ptinentĩjs vniuersis que oĩa predictus. H. tanq; verus rector custodienda et reseruanda recepit ꝛ retinuit. Et etiam claues domꝰ dicte parrochialis eccl'e sibi traditas p dictũ subexecutorẽ diligẽter seruauit Et nichilominꝰ

sdem subexecutor eisdē prochianis iniūxit sub penis in dictis lris executorialibꝫ ptētis habitis z pmulgatis ꝗtenꝰ eidē H. cāc̄ ꝯo rectori eiusdē eccl'e pareāt efficacit z intēdāt z oia iura tā spūalia ꝙ tpalia dicte eccl'e eidē H. vel pcuratori suo exhibeāt z psoluāt. cō tradictores ꝙslibet z rebelles si q̄ eēnt vl' in futuꝝ forēt qꝫ absit snias i dictis lris pmulgatas incidere posse fulminādo z fulminatas declarādo z in vulgari publicādo insinuauit. Ad que oia z singla publice facta nemo se opposuit seu apparuit ꝯdicēs. Sup q̄ bus oibꝫ z singul'. rc̄. Et ego H rc̄. qz pdicto rū possessiōis corpalis inductiōe clauiū libroꝝ z calicū z offertoriꝝ pītatiōi receptiōi publicatōi. oibusq̄ alijs z singul'. rc̄.

Instrm sup lris trāssumptis

In nomine domini

Amen rc̄. In meiq̄ notarij rc̄. psonal'r ꝓstitutꝰ cōmendabil' z gloriosus dñs H. rc̄. frater z ꝓceptor domꝰ sctī Augustini siue Anthonij rc̄. tal' dyoc̄. qsdā lras aplicas felicis recordatiōis Pauli pape secūdi rc̄. eiꝰ ꝯo bulla blūbea in filis sericis rubei z flauei coloris more romāe curie pēdētes bullatas sanas z itegras nō viciatas nō cācellatas. nec in aliq̄ sui pte suspectas. sz oīm i prorsus vicio z suspitōe carentes. vt ꝑma facie apparebāt in mediū exhibuit z p duxit asserēs ipm ceteosq̄ frēs z nūcios sctī Augustini vel Anthonij hmōi lris ꝙpluribus locis ostēdendis z publicādis indigere. ne igit hmōi lre aplice ꝓt pluralitatez et locoꝝ distātiā atq̄ viaꝝ discrimia p ipm vl' suos piculose q̄z trāsformari seu deferri cōtingeret pfatas lras aplicas michi notario publico infrascpto tradidit reqrens me sub officij mei debito q̄tenꝰ easdē lras de verbo ad ꝑbū nil addēdo nil immutādo vl' dimittendo copiarē trāssumerē z in publicā formā redigerē. vicz vt hmōi copie siue trāssūptio sic originalibꝫ lris vbicūq̄ locoꝝ starent et fides adhibeat plenaria. Quaꝝ lrāꝝ aplicaꝝ tenor de ꝑbo ad ꝑbū seq̄t. z est talis

Pius epūs servꝰ seruoꝝ dei rc̄. in scribendo vsq̄ ad finē. Et ipis finit' scribat sic ꝓtinuādo. Post q̄ꝫ q̄dē lrāꝝ traditōz z reqsitiōez Ego H. notariꝰ publicꝰ infrascptꝰ hmōi lras aplicas cū ea q̄ decuit reuerētia acceptans ipas de ꝑbo ad ꝑbum vt pmittit copiaui z trāssumpsi diligēti collatōe tū cū originalibus lris p me facta z pbabita. Acta sūt h̄ rc̄ Et ego H. rc̄. qz dictaꝝ lrāꝝ aplicaꝝ originaliū exhibitōi vna cū pnoiat' testibꝫ pūs interfui. ipas lras vt pmittit copiaui z trāscripsi. z qz collatōe pbabita pītē copiā siue psens trāssumptū in oibꝫ z p oia cū originalibꝫ ꝯcordare. nihilq̄ in eo additū vel omissum fuisse aut esse qđ sensum mutare aut viciare possz. intellexi. reperi. z inueni. Jō pūs trāssumptū manu mea ꝓpria scptū in hāc publicā formā redegi. signoq̄ z noie meo solit' et ꝙsuetis signaui rc̄.

Scḡt instrm insinuationū ꝓfectū super executiōe lrāꝝ executorialiū.

In nomine domini

Amē rc̄. Ego H. publica imperiali autoritate notarꝰ aio z intentione nōnullas lras executoriales h̄ a tergo ꝙscptas vel al's rc̄. a venerabili z egregio H vicario in spūalibꝫ tal' curie rc̄. generalit' ꝺ z aduersus A. B. z C. talis dyoc̄. ꝺ z sup occupatōe z detētiōe cuiusdā decime de q̄dā curia H. Sita in B. infra limites talis dyoc̄. emanatas eiusdē rc̄. laico A. B. et C. insinuādi z notificādi eis i eccl'ia prochiali tali rc̄. dū ibi missaꝝ pagerēt solēnia psonalit' accersiui atq̄ i armariū eiusdē eccl'e eos ꝙduxi. ipisq̄ dictaꝝ lrāꝝ effectū materna lingua corā testibꝫ infrascptis declaraui z exposui. Et vt ab occupatiōe z detētiōe dicte decime cessarēt ipamq̄ liberā z inoccupataz dimitterēt. ac de fructibꝫ ꝓceptis exp̄s factis alijsq̄ ꝓdēnat' satisfacerēt sub penis z cēsuris dict' lris ꝙtēt' oīmibꝫ meliorib mō z forma q̄bꝫ potui admonui et reḡsiui. Et ne ꝓ lapsū terminū i dictis lris ꝓfixū seu q̄uis mō de decima p se vl' p alios q̄scūq̄ eoꝝ noie directe vel indirecte q̄uis q̄sito colore vl' ingenio i futuꝝ intromittāt. aut etiā sic̄ pferr' occupēt siue detineāt sub dict' penis z cēsuris inhibui z interdixi. Juxta earūdē lrāꝝ executorialiū ptinētiā vim z tenorē. Acta sunt h̄rc̄. Anno rc̄. Et ego H. rc̄. qz lras executoriales ꝓdictas execut' sū. ac oia alia z similia sic̄ pferr' pegi et feci. Jō h̄ pūs publicū instrumentū rc̄.

Instrm sup appellatiōe corā iudice interposita.

In nomine domini

Amen rc̄. corā venerabili pr̄e z

dño .A. abbate scotoꝝ ꝛc. ac in mei notarij publici ꝛc. psonal'r cõstitut⁹ venerabilis vir dñs Johãnes pcurator ꝛ pcuratorio noie dñi .B. prout mihi notario ifrascpto ꝛ ipsi⁹ pcuratõis mãdato p ꝓstitutõez ipi⁹ coꝝ me tãçz notario publico factã plena fides constabat habẽs ꝛ tenẽs suis in manib⁹ q̃ndaz appellatõis cedulã aio appellãdi ꝛ puocãdi quã etiã de ꝓbo ad ꝓbũ legit. in q̃ appellauit puocauit. apostoloscz petijt. ac alia fecit q̃ etiã ex ipi⁹ cedule tenore pleni⁹ ꝓtinenk. Cuius tenor seq̃t p oĩa in hec ꝓba. Ex q̃ inde bite grauati ꝛ oppressi vt ab eozundẽ grauaminib⁹ et oppressiõib⁹ releuenk illatis iuxta sanctoꝝ patrũ instituta legitimas ꝛ canonicas sanctiones ad appellatõis remedium recurrere ꝓsueuerunt. Idcirco ego pcurator ꝓtinuãdo appel. vsq̃z in finẽ. qua q̃dez appellatiõe sic interposita ꝛ lecta pfatus dñs abbas volẽs deliberare sup apostolis dandis statuit terminũ decẽ dieꝝ a tpe interpositionis appellatõis. Presẽtib⁹ ibidẽ .A. .B. ꝛ .C. testib⁹ ꝛc. Demum vero tali die in loco predicto dño abbate p tribunali sedẽte pfatus Johãnes procuratorio noie q̃ sup̃ apostolos sibi debita cũ instantia petiuit. Et dñs abbas ob reuerentiã sedis apostolice dixit se velle deferre sue appellatõi et vlteri⁹ ꝓtra dictũ appellantẽ pcedere nõ velle in hac causa ꝛ statuit terminũ ad psequẽdũ eandẽ appellatõez q̃tuoꝝ mẽsiũ. Sup q̃b⁹ oib⁹ ꝛ singulis ꝛc.

¶ Instrm sup appellatõe interposita coꝝ notario ꝛ testib⁹.

In nomine domini Amẽ ꝛc. psonaliter ꝓstitut⁹ honorabilis vir ꝛc. p seipo ꝛ pncipaliter bñs ꝛ tenẽs suis in manibus q̃ndã appellatõis papiri cedulã notam seu formam puocatõis appellatiõis ꝛ apostoloꝝ petitionis ꝛ alia in se ꝓtinentẽ quã ibidẽ aio ꝛ intẽtione puocãdi ꝛ appellãdi exhibuit ꝛ oñdit. puocauitcz et appellauit apostoloscz petijt et protestatus fuit. ꝛ talia fecit put in dicta appellatõis cedula ꝓtinebat et ꝓtinet. Cui⁹ tenor de ꝓbo ad ꝓbum sequitur et est. R. coram vobis ꝛc. inserendo totum ei⁹ tenorem vsq̃z in finẽ ꝛc. Super q̃b⁹ omnib⁹ et singulis ꝛc.

¶ Instrm insinuatiõis appellatõis in ꝑsentia aduersarij.

In nomine dñi Amen ꝛc. Constitutus honorabilis vir .A. canonicus talis ecclesie bñs ꝛ tenẽs suis in manibus q̃ddam appellatiõis publicũ instrumentum p discretum virum .A. imperiali autoritate notariũ scriptũ ꝛ signatuz pariẽ et subscriptum tenoris infrascripti. alias p eundem dñm .A. interpositum. Quod quidem instrumentũ bonorabili viro domino .B. decano ꝛc. insinuauit ꝛ notificauit i mei notarij publici testiũ q̃z ꝛc. pñtia alta ꝛ intelligibili voce legere incepit mox idem .B. decanus dixit. ꝛc. et sic ipe dñs .B. dictum instrumentuz appellationis ꝓ lecto habuit et tenuit. prefatusq̃z .A. copiam dicti instrumenti appellationis ad man⁹ dicti domini .B. decani tradidit ꝛ porrexit quã ipse reuerenter accepit. Tenor ꝓ dicti instrumenti exhibiti de verbo ad verbum sequit ꝛ est talis. In nomine dñi amen ꝛc. Et totum scribatur cum eius subscriptione. Super quibus omnib⁹ ꝛ singulis ꝛc. Presentibus ibidem ꝛc.

¶ Instrumentum super insinuatione appellationis ꝓpter non tutum accessum ad appellatos.

In noie dñi Amen ꝛc. psonaliter cõstitutus honorabilis vir .A. ecclesie sancti Seueri Erfordẽ. vicarius habens et tenẽs suis in manib⁹ q̃ddã appellatõnis publicũ instrm cũ ipi⁹ copia auscultata p discretũ .A. publicũ notariũ pfectum subscriptũ ꝛ signatũ requirẽs me sub debito officij et cũ instantia debita quaten⁹ huiusmodi appellatõis instrm in valuis ecclesie btẽ Marie. ꝛc. cum eius copia p insinuatione appellationis ac deuolutione cause eiusdem ad sanctam sedẽ apostolicã ꝛ dñm nostrum papam p̃dictum faciendum affigerem cũ ad appellatos retroscriptos sibi nõ pateret tut⁹ accessus ex causis legitimis in eodem rescripto instrumento contentis p̃ personali insinuatõne facienda de quo solenniter protestabatur. quare ego .A. notarius publicus subscriptus ad requisitionem ꝛ instantiã prefati dñi .A. hmõi appellationis instrm cum sua copia eiusdem tenoris valuis ecclesie beate Marie Erfordẽn. sub decantatiõe p̃ma q̃z tertia q̃z. ꝛ sic de alijs. p̃ insinuatione et deuolutione p̃dictis debite faciendã publice affixi ꝛ stare p̃misi, finitis autẽ vesp̃is instrumentũ hmõi

mouī copiam ꝓ eiusdem stare ꝓmisi ꝛ re
cessi. Sup q̄bus oīb. ꝛc. Acta sunt hec. ꝛc.
Presentibus ibidem ꝛc.

Sequitur instrumentum curatorium.

In nomine domi
ni Amē ꝛc. In domo seu habitati
one venerabilis viri dñi H. ī mei
notarij ꝛc. p̄nīa ꝓsonal' ꝓstitut⁹ honest⁹ A.
iuuenis minorēnis maiorē tñ septē annoꝝ si
ue etatis oīb⁹ meliorib⁹ mō ꝛc. potuit ꝛ debu
it oīa ꝛ singl'a acta dicta gesta seu q̄modoli
bet ꝓcurata ꝓ discretū Johānem frēm ei⁹
carnalē ipi⁹ noie ac ꝓ ipso in romana curia
vel extra corā q̄buscūq; auditorib⁹ cōmissa
rijs. iudicib⁹ delegatis siue subdelegatis ordi
narijs siue extraordinarijs i iudicio ꝛ extra
in q̄buscūq; cau⁹ quismodo ex certa sua sci
entia ratificauit approbauit et collaudauit.
ac ea grata rata atq; firma habuit ꝛ hr̄e vo
luit ꝓ p̄nti instr̄o. Et nichilominus cum mi
norēnis esset ꝛ ꝓ se standi in iudicio ꝓsonaꝝ
legitimam non haberet ac ipi nōnulli forte
vtriusq; sex⁹ boies lites ꝛ causas mouissent
ꝓ eum intentassent ac de p̄nti mouerēt ac
intentarēt ipse A. minorennis etiā eisdem
ꝛ q̄buscūq; alijs lites ꝛ causas mouere intē
deret ꝛ ꝓsequi posuit ꝛ publice dixit. Q̄q; ꝓ
ei⁹ etate summarie simpl'r et de plano ipse
dñs H. officialis vel eius iudex ꝛc. se infor
mare et ipi ꝓnominatū Johānem suū frēm
p̄item in curatorem ad exercendū ac lites ꝛ
causas hmōi ꝓsequendū suo ex officio ꝛ au
toritate ordinaria deputare. ordinare ꝛ assi
gnare dignaret debita cū instantia postula
uit. Cui ꝓlibat⁹ dñs official' vel iudex hmōi
facte petitioni tanquā iuste et rōni ꝓsone fa
vorabiliter annuēs. receptaq; ꝓ eū summa
ria informatione de dicti A. minorēnis eta
te inuenit eundē minorēnem. xiiij. annoꝝ
ꝛ maiorez septem annoꝝ etatis sue existere.
Ꝓmaq; ad lites ꝛ causas ꝓsequendū cura
torē vtilez ꝛ necessario hr̄e dictū Johannē
ei⁹ frēm ibidē p̄ntē. ꝛ on⁹ curatiōis hmōi in
se spōte suscipientē sua autoritate ordinaria
ꝛ decreto interueniēte ipi A. minorennem
in curatorē ordinauit ꝛ deputauit. Recep
to tū ꝓmitus ꝛ ante oīa ab ipo Johāne cu
ratore ad ipi⁹ dñi officialis vel iudicis māda
tū ꝛ in suis manib⁹ tactis ꝓ eū sc̄pturis sacro
sanctis ad sancta dei euāgelia solito p̄stito
sacramēto q̄ vtilia agere ꝛ inutilia ꝓtermit
tere ac ipm minorēnē ei⁹ res ꝛ bōa ad cōmo
dū ꝛ vtilitate eiusdē custodire ac inuētariū
de bonis ꝛ reb⁹ ei⁹ facere eosq; ꝛ ea cū bona
diligentia saluare admistrare ꝛ reddere siue
facere reddi cōpotū sine rōnem cū integra
restitutiōe loco ꝛ tpe oportunis et debitis et
dicto inuētario rebusq; ac bonis dicti mi
norenn̄. gubernatis gestis ꝛ admistratis in oīb⁹
ꝛ p se bene ad hmōi curatiōis officiū fidelit'
habituꝝ fuituꝝ exercituꝝ dātes eidez dñs
official' siue iudex ꝛ A. minor ꝓdicto cura
tori plenā ꝛ liberā ptātē negocia. res et bōa
dicti minorēnis p̄ntia ꝛ futura admistrādi
ꝛ noie ei⁹ corā q̄buscūq; iudicib⁹ ecclesiasti
cis ꝛ secularib⁹ ꝓ recuperatōe ꝛ rekuatione
rez bonoꝝ ꝛ iurīū ipi⁹ minorēnis ꝑ ꝓsonaꝝ
quācūq; ecclesiasticā siue secularē in q̄bus
cūq; cau⁹ mot⁹ ꝛ mouēdis cōparēdi agēdi
cūq; ac ei⁹ iura defēdendi oēs ꝛ singl'os ter
minos ac act⁹ iudiciales de iure vel stilo iu
dicioꝝ substātiales obs̄uādi q̄scūq; apella
tiones necessarias int'ponēdi ꝛ eas ꝓsequē
di oīaq; ꝛ singl'a ꝓseq̄ndi faciēdi ꝛ ꝓcurādi
gerēdi ꝛ exercēdi q̄ in p̄missis ꝛ circa ea fue
rit q̄libet necessaria ꝛ oportuna. Sup q̄
bus oīb⁹ ꝛ singul' A. minor sibi a me nota
rio publico ꝛc. Acta sūt h̄ ꝛc. p̄ntib⁹ ibidē ꝛc
Et ego H. ꝛc. q̄ ꝓdictoꝝ ratificatiōi ꝓpositōi
curatoris petitōi ꝛ deputatōi. iuramēti p̄sta
tioni. decreti int'uentiōi ꝛ ptātis dationi oī
busq; alijs ꝛ singul' dū vt sic̄ p̄mittit' ꝓ preli
batū dñm officialē ꝛ corā eo agerēt ꝛ fierent
vna cū ꝓnoiatis testib⁹ ꝛc.

Sequit forma creatōis notarij autorita
te vicecomitis.

In nomine domi
ni Amē. Vniuersi ꝛ singul' p̄ntes
trās siue p̄sens publicū instr̄m aut
p̄sentē inspecturis Jo. D. artiū mgr̄ ꝛc
Impialis maiestatis sacri latrañ. palatij ac
regal' aule romane vicecomes palatin⁹ ꝓ ve
nerabilē ꝛ circūspectū vir. H. dei et impial'
maiestatis gratia regal' aule romane curie
sacri latrañ. palatij. Comitē palatinū atq;
mistrū officij tabellionat⁹ ꝓ talē ꝛc. artium
liberaliū mgrz ꝓ illustrissimū ꝛ inuictissimū
ꝓncipem dñm Fredericū diuina fauēte cle
mētia romanoꝝ vngarie. bohemie. dalma
cie. croacie. stirie. ꝛc. regez ꝓncipaliter cre
atū. Creatus ꝛ ad infrascripta spēaliter de
putatus. Pacem gaudiū ꝛ salutē bonamq;

Forma creatiõis notarij

In ꝑmissis cũ debita ꝓspectiõe voluntatem
sagax hũane nate discretio memorie homi
nũ labilitate pẽsata ne diuturnitate tẽporũ
hoim Sct⁹ ceteriq; publici act⁹ obliuionis
defectui subiacerẽt salubriter prouidere vo
lẽs tabellionat⁹ officiũ adinuenit ꝑ qđ con
trahentiũ vota t volũtates scribũt. t scꝑtu
re misterio lõgeue kuank postmodũ in euũ.
Cũ itaq; discret⁹ t scientificus vir artium
liberaliũ mgr magũtineñ. dyoc. clericus. in
nra pñtia ꝓsonaliter ꝓstitut⁹ nobis flexis ge
nibꝫ hũiliter supplicauerit vt sibi tabelliona
tus ac iudicatus ordinarij officiũ autorita
te ꝑdicta nob⁹ vt ꝑmittt plene ꝓcessa vbiq;
locoꝝ t terraꝝ exercendũ gratiose cõcedere
dignaremur. ipmq; tabellionẽ et notarium
publicũ cũ inuestiture solẽnitatibꝫ ad ℔ de
bitis crearem⁹ t inuestirem⁹. Cui⁹ qđẽ auto
ritat⁹ nobis tribute t plenarie elargite lra/
lis tenoꝝ de ꝓbo ad ꝓbũ sequitur. t est talis.
// In noie dñi amen. Uniuers⁹ t singulis
sacri romani imperij ꝛc. vsq; in finẽ. Totũ
huilegiũ cũ notarij subscꝛptione inserendo.
Nos igit⁹ iohãnes vicecomes ꝑfat⁹ dicti. A
supplicatõibꝫ fauorabiliter inclinati ipmq;
adhuc in nra pñtia cõstitutũ t flexis genibꝫ
id hũiliter petentẽ vt ꝑferꝛ quẽ ꝑ diligentez
examinatõez sufficiẽtis lrature ad tabellio/
nat⁹ seu notariat⁹ t iudicat⁹ ordinarij offici
um exercendũ. benemeritũ habilẽ ydoneu
um in debita etate ꝓstitutũ diligẽti exami/
ne ꝑhabito fuisse t eẽ reperim⁹. in notariuz
seu tabellionẽ publicũ iudicẽq; ordinariuz
aio deliberato ꝑfata regia t ĩpiali necnõ vi
cecomitat⁹ nri autoritate q̃ fungimur i hac
pte nob⁹ ꝓcessa t elargita ꝓstituim⁹. fecimus
creauimus t ordinauim⁹. necnõ notariat⁹
tabellionat⁹ ac iudicat⁹ hmõi officiũ sibi cõ/
cessim⁹ put tenoꝛe pñtiũ ꝓstituim⁹ facimus
creamus ordinam⁹ t ꝓcedim⁹ in ordine nri
creatiõis q̃rtũ vel sextũ. Ipmq; A. cũ pẽna
calamari carta t birreto q̃ tũc in nris tene/
bam⁹ manibꝫ. Et p anuli aurei i digiti sui i/
positõez necnõ pacis osculũ vt moris est legi
time inuestiuim⁹. recepto tñ ꝑus ab eodẽ A
vice t noie serenissimi t inuictissimi ꝓncipis
t dñi dñi Frederici romãoꝝ regis sp augu/
sto suoꝝq; successoꝝ legitime intrãtiũ ac p
sacro romano impio fidelitate solita. necnõ
de ipo notarionat⁹ seu tabellionat⁹ ac iudi/
cat⁹ officio fidelit exercendo corꝑali t ꝓprio
iuramẽto ad sctã dei euãgelia tactis scꝑturis
sacrosctis ĩ manibꝫ nris p eũ ꝑstito sub hac
ꝓboꝝ forma. Ego a ꝑmitto t iuro q̃ fideli
ero serenissimo ꝓncipi t dño dño Frederi/
co dei gra romãoꝝ regi gratiosissimo dño
meo t oibꝫ successoribꝫ et legitime intrãtibꝫ
et ꝓcipue vob⁹ vicecomiti me creanti. Neq;
vnq; ero in cõsilio vbi piculũ seu scandaluz
coꝝ tractabit. sz bonũ t salutẽ eorũdẽ ꝓmo
uebo t dãna eoꝝ ꝑ mea possibilitate auertã
Instrumta seu Sct⁹ q̃scũq; nõ scribã ĩ car/
ta papirea seu vell. sz i mẽbrana nouа pura
t mũda. Testamta codicillos t q̃scũq; dece
dẽtiũ vltimas volũtates necnõ dicta testiũ
ꝓscribaz fideliꝛ t ea occulte kuabo. nec vlli
pandã donec debeã. aut de mãdato iudicis
seu al⁹ exigẽte iusticia ꝑ mea possibilitate
ꝓmouebo t officiũ fidel⁹ exercebo. t legali
ter sine falsitate nõ attrẽdendo mũera. odiũ.
fauorẽ. vel amorẽ. sic me de⁹ adiuuet t scã dei
euãgelia. Datꝫ t ꝓcedẽtes eidẽ A. autori/
tate nob⁹ vt supi⁹ erꝓmitt in hac pte concessa
plenã licentiã atq; liberã ptãtem ꝑ totũ ro/
manũ imperiũ et alibi vbicũq; locoꝝ ad in
strumta. acta. ꝓtbocolla. testamẽta. codicil
los t lras ꝓficiendũ. exemplandũ. copiãdũ
auscultandũ. testes recipiendũ t examinan
dũ. appellatões. ptestatiões t exceptões q̃s
cũq; tã in iudicijs q̃ extra audiendũ scribẽ
dũ t insinuandũ. Et q̃libꝫ alia instrã scꝑtu
ras siue Sct⁹ tã vltimaꝝ volũtatũ deceden/
tiũ q̃ alioꝝ negocioꝝ quoꝛũcũq; int⁹ vinos
ꝓficiendũ t ordinandũ. t de eisdem fidẽ fa/
ciendũ pupillis t orꝑhanis alimẽta decer/
nendũ eosq; t alias miserabiles ꝑsonas de
fendendũ. ac in iure ipoꝝ ꝓfouendũ. necnõ
emãcipare manumittere t adoptare volen
tiũ decreta t autoritates ꝑstãdũ t inꝑponẽ
dũ. dictũq; tabellionat⁹ officiũ vbicũq; lo/
coꝝ libere publice t pacifice exercenduz. et
generalr oia alia et singula dũ reqsit⁹ more
solito fuerit faciẽdũ t exercendũ q̃ ad dictũ
tabellionat⁹ officiũ q̃olibꝫ ptinere t ꝓspecta
re dinoscũt. t ad nre ptãt⁹ huilegiũ se in hac
pte extẽdit autoritas. Et q̃ ad ipm A. tanq;
ad notariũ t tabellionẽ publicũ iudicẽ or/
dinariũ t autẽticã ꝑsonã in oĩibꝫ et singul
ad ipsum officium spectantibꝫ quando vbi
et quotienscũq; necesse fuerit publice recur
ratur t instrumentis publicis ꝑ eum confe
ctis t pro tpe ꝓficiẽdis publicoq; signo suo
signatis firmiter standũ t credendũ de cete
ro. vt vbiq; terrarũ ꝑ sacrum romanũ im/

perīū ac alibi plena et indubitata fides ꝑbet et quēadmodū aliꝰ notarius ⁊ tabellionibꝫ publicis i talibꝫ fides. credulitas ⁊ autoritas ꝓsueuit adhiberi ī oibꝫ adhibeat. In quoꝝ oīm ⁊ singlorꝝ testimoniū ⁊ certitudinē plenioꝛē. pñs ꝓuilegiū siue instrm publicū per ꝓuidū virū N. dicta autoritate ipiali notarium publicū infrascꝛtū ꝓfici subscribi ⁊ publicari mādauim⁹. nrīq sigilli iussim⁹ ⁊ feci mus appēsiōe ꝓmuniri. Datū ⁊ actū i opido ⁊c. in domo habitatōis ⁊c. sub āno ⁊c. indictiōe ⁊c. vt s. pñtibꝫ ibidē ⁊c. Et ego N. qꝛ ꝑdicte creatōi ordinatōi ⁊ iuestiture. oībusq aliꝭ ⁊ singlīs nō sic vt ꝑmittit ꝑ plibatū dominū Jo. decretoꝝ doctorē ⁊ vicecomitez coꝝ ā mei hmōi actu scriba fierēt ⁊ agerēt ⁊c Jōß pñs publicū instrm siue ꝓuilegiū autoritate ipi⁹ dñi vicecomitis in se ꝓtinēs de illius mādato exinde ꝓfeci ⁊ in hāc publicaz formā redegi. manuq ꝓpria mea scꝛpsi. signoq ⁊ nomiꝫ meis solitis ⁊ ꝓsuetis vna cū ꝑdicti dñi vicecomitis sigilli appēsiōe signaui in fidē et testimoniū oīm ⁊ ꝑmissoꝝ singlorꝝ rogat⁹ pariter ⁊ reqsit⁹.

Seqt forma testamenti.

In nomine domini amē. ⁊c. In domo hītatōis venerabilis viri dñi A. ꝓpetui vicarii i D. In meiq notariī publici ⁊c. ꝓsonaliter ꝓstitut⁹ idē dñs A. san⁹ mente ⁊ cōpos rōnis. lz corꝑe vt asseruit i calculo patiēs ⁊c aīaduertēs q vita hoīs sup terrā more floꝝ merceſcit. Et q hō q̄tidie ad finē vite sue ꝑperat. Et q mors hoīez q̄tidie insequtur. ac alīs pinde ꝓsiderās q nihil certius morte ⁊ nihil incertiꝰ hora mortis. euentū hmōi horē timēs. volēdo eūdem ꝑcauere. nolēsq intestat⁹ ab hac vita decedere. sz sue aīe saluti ꝑuidere ne post obitū suū sup bonis ꝑ eū relictis aliq valeat discordia exoriri oīb⁹ melioribꝫ. ⁊c. qb⁹ vtriusq iuris sanctione fieri potuit ⁊ debuit. ac iuxta sue ꝓditōis possibilitatē suū nūcupatiuū testamentū siue vltimā volūtatē innouauit. edidit. ⁊ ꝓdidit In ꝑmis oīm ipotenti deo ⁊ gloriose sue genitrici totiq celesti curie aīaz suā legauit ac carnis materiā terre. Necnō reuerēdissimo domino. D. archiepo ⁊c. ꝑ florenū. vel vnam marcā auri vel argenti puri. vel eius veruz valorē reliqt atq legauit. vt ipe suū testamē tū dignetur si necesse fuerit gratiosius dispo-

sare. necnō alīs suū testamentū fecit ꝓstituit atq ꝑ suos testamētarios subscriptos exeq disponi ⁊ ordinari voluit put in certis ordinatōis ⁊ dispositiōis lr̄is siue cartis aut registris manu sua ꝓpria ꝓscriptis plenius vidēbit ꝓtineri. Si aūt hmōi carte lr̄e et registra ordinatiōis seu dispositionis non reperiantur. q tūc dicti sui infrascripti testamētarij ac vltime volūtatis executores hmōi suū testamentū nuncupatiuū siue vltimam voluntatem exequentur ꝓut eiusdez subscriptis testamentarijs melius aptius. ⁊ aīe sue saluti cōuenientius videbitur expedire. et sicut ipsi deo in nouissimis de bis voluerint reddere rōnem. ⁊ ꝑ hmōi sui testamenti siue vltime voluntatis executione facienda Similiter oīnib⁹ melioribꝫ ⁊c. elegit. nominauit. Eligit nominat ac fecit constituit et solenniter ordinauit. ac pñtis publici istrumenti serie duos veros certos legitimos ⁊ indubitatos testamētarios ⁊ manufideles et vltime volūtatis sue executores. videlicz bonorabiles viros B. C. et D. dans ipsis piūctim vl' diuisim ⁊ maiori eoꝝ parti autoritatem disponendi ordinandi et exequēdi hmōi suum testamentuz ꝓut ꝓmittitur fm ordinationem de manu sua factam. nolens hmōi testamentarios vltra recipiēda ⁊ ꝑ eum relinquenda cuiq obligari de quo publice ꝓtestabat. Voluit ⁊ ꝓtestabat dict⁹ testator publice q si hmōi testamentum nō valeat iure testamēti ꝓpter aliquā forsan solennitatē iuris omissam. aut alia cā quacūq saltem iure codicilloꝝ epistolarum vl' legatoꝝ. vel alterius cuiuslibet vltime volūtatis put iure meli⁹ subsistere poterit ⁊ valere valeat. ac vigorem habeat. Sup qb⁹ omnib⁹ ⁊ singl' ⁊c. Acta sunt hec. ⁊c. pñtibus ibidem ⁊c.

Antequam dicam de ꝓcessu iudicij. Notādū est q̄d sit iudiciū. q̄t sūt spēs iudicij. ⁊ que sint ꝓsone q̄ debent ꝓsistere in iudicio. Uñ iudicium est actus trium ꝓsonaꝝ. s. iudicis. actoris et rei in iudicio ꝓsistentiū. Alie persone etiam q̄ūq sunt necessarie in iudicio. vt sunt testes. aduocati. assessores. et ꝓcuratores et auditores. Judex est qui iudicat de causa. Et dicit quasi ius dans vel dictans vel dicens. Et ōr a iusticia. quia debet esse iustus. alias non est iudex.

De iudicibus et testibus

¶ Tres sunt species iudicis.
Ordinarij sunt qui habent propriam iurisdictionem. vt Decani. Prepositi. et Epi.
Delegati sūt q̄ vtunt in iurisdictōe aliena. z q̄ iudices sūt dati a papa vel legato ipsius.
Delegat⁹ aūt a p̄ncipe subdelegare potest.
Arbitri sunt in q̄s partes de p̄sensu communi compromittunt.

¶ Tria sunt que impediunt aliquem esse iudicem.
Natura. p̄hibet surdum. mutum. et furiosum esse iudicem
Lex. p̄hibet irregularem. excōicatū. hereticū. paganū esse iudicem.
Sexus z mores. p̄hibēt mulieres esse iudices p̄t eaꝝ inconstantiā.

¶ Conditiones iudicis.
Justus. veridicus. discretus. eloquiosus.
Cautus causabilis debet iudex esse talis.
Actor est qui agit causam contra aliquē in iudicio.
Reus est ꝯ quē agit in iudicio. Et dr reꝰ nō a reatu. sz a re sup qua agitur.
Item excōicat⁹ nō p̄t esse actor vel procurator. q̄ nō hz p̄sonā standi in iudicio p se. sz p aliū in respōdendo sed nō in agendo.
Testis est q̄ testimoniū p̄hibet i iudicio. Unde nota q̄ sunt septem q̄ p̄hibent aliquem esse testem.
Conditio. vt si aliqs est fuilis conditionis talis nō p̄t eē test̄ in cā criminali. vt vbi de furto vel homicidio agitur.
Sexus. ergo mulier nō potest esse testis in causa criminali.
Etas. q̄ puer nō potest esse testis.
Discretio. q̄ fatuꝰ nō potest esse test̄ in cā criminali. nec furiosus.
Fama. sic infamis non potest esse testis. nec vicios⁹.
Fortuna. q̄ infortunat⁹ vel paup nō p̄t q̄ p̄sumit q̄ p̄t ipsi⁹ pauptatē p munera sit corruptus. Et h̄ intelligendum est de vilibus hoib⁹ paupib⁹. q̄ paup bonest⁹ potest esse testis.
Fides. q̄ infidelis nō p̄t esse test̄. vt hereticꝰ vel paganꝰ. Uersus.
Conditio. sexus. etas. discretio. fama.
Et fortuna. fides. in testib⁹ illa requires
Adhuc sūt alię modi p̄ter iā dictos q̄b⁹ aliqs repellit a testimonio. q̄ patēt i his metr̄
Et clericus laicum fugiat et viceuerso.
Et p̄sāguinei pitercz domestica turba
Et locus et tps annūmerantur eis
Uñ p̄sāguinei int se nō p̄nt testificari.
Seruꝰ et ācille siue familiares testimoniū p dño dare nō p̄nt. Laic⁹ ꝯ clericū nō p̄t.
Item testes debent deponere. id est. testificari de aliquo loco vel tempore
Aduocatus siue procurator est qui defēdit causam p̄ precio.
Plura impediūt aliquē esse p̄curatorē
Infamia. seruit⁹. cecitas. puericia. mōach⁹
irregularitas. Monach⁹ tm̄ p̄t aduocare si abbas suꝰ sibi imp̄at. vel si est cā sue ecclesie
Idem est iudiciū de canonico regl'ari. Uñ
Surdus. cec⁹. mut⁹. vel ꝓpetuus furiosus
Femina vel seruus. infans. vel minorēnis.
Public⁹ atcz pugil. male credēs religiosus.
Pactus z abnegās nō abnegāda sacerdos.
Item sacerdos nō p̄t aduocari nisi in cā p̄pria vel in cā sue eccl'ie. vel in cā p̄iūcte p̄sone. i. fratris. sororis vel nepot̄ ꝛc. In cā miserabilis p̄sone vel vidue orphani vel ceci.

¶ Item q̄ procurare nō p̄nt.
Testis. assessor. paciscens. reus et iudex.
Actor z auditor. cōmēdator. sil'ista reḡre
Procuratores. doctores. sil'ista sociabis
Rustic⁹. nec miles. ml'ter. nec nō minorēnis
Paup. bannit⁹. nō p̄curare debent.
Assessor qui assidet in iudicio iudicis. et instruit eum si forte iudex est imperitus.
Procurator est ille q̄ ō mandato dñi sui negocium vnū vel plura suscipit pagenda.
Item aliqs p̄hibetur esse procurator multis modis vel multꝰ de cauſ. vt si est mulier
miles. excōicatus. vel irregularis. puer vel rustic⁹. vt dr in versib⁹ Rusticus nec miles.
Auditor est cui aliqs certꝰ articulus audiendus vel examinād⁹ a iudice cōmittitur vt in receptōe testiū. Et h̄ ō p̄sonis q̄ debēt sistere in iudicio. q̄ dicta sufficiāt.

Sequit de ordine z p̄cessu iudicij.

Reus citari debet a iudice. et eo veniente ad iudiciū libellus offerat⁹ ab actore. quo oblato inducie deliberādi dant⁹ ipi reo. in q̄b⁹ deliberare dz an velit p̄tendere vl'liti cedere
Finitis inducijs reꝰ venire dz ad iudiciuꝫ.
Et si ei nō cōpetāt exceptōes p q̄s possit declinare. i. effugere iudiciū. Rndere tenetur actori sup petitōe sua affirmādo vel negando illō q̄d actor ꝯ eū p̄posuit siue p̄ponit.

Et ista affirmatio vel negatio dr litis ptestatio. lite ptestata. pstandū est iuramētū calūnie a ptibz. Quo pstito ptes. i. actor et reus interrogāt a iudice sup cā pncipali. Deide ptes debēt pducere testes z instrā ad pban dū intentōz suā. post ꝫ publicāda sūt dicta testiū in iudicio pntibz ptibz sup qbz dictis disputat. Quibz publicatis z instrumētis adbitis abvtraqz ptiū z allegatōibz factis ab ad uocatis ptiū seu etiam ab ipis ptibz. iudex dr motū animi sui informare fm dicta testiuz z instrōz fm rōes aduocatoz z allegatiōes Deinde iudex cū inspexerit aut discusserit merita cause plenissime dr ipm negociū terminare p sniaz diffinitiuā. Quibus oibz pmissis cū iudex fuerit sufficiēter instructus de meritis cause descindere dr cām p sniaz diffinitiuā. vt s. A. q si iniqua aut iniusta fuerit poterit iudicat⁹ appellare. Predictus processus in his habetur versibus.

Primo reū citat post ꝫ fertur illi liber.
Inducie dantur post ꝫ de reqz petita.
Lis ptestatur sequit calūnia partis.
Querunt testes ac instrumēta sequunt
Producti manifestant sup his placitet.
Diffinitiua post hec sententia detur.
Que mala si fuerit datur appellatio parti

De citatione.

Primo uidendū est de citatiōe. Nā citatio est vocatio rei ad iudiciū. Est est pncipiū cause. ita q post ipsam cā dr incepta fm ius canonicū Uñ si iudex citet aliquē z ille citatus pendēte citatiōe trāsfert se ad aliā iurisdictionē. i. ad iudiciū alteri⁹ iudicis. Iste nō pt declinare iudiciū pmi iudicis. qz puent⁹ ē citatiōe. Notandū q citatio dr fieri tribz edictis q̄z libet reus vocat. vt rñdeat. vl qō meli⁹ ex cā pt fieri vna pemptoria. ita q reus pmo pemptorie cōpareat vel rñdeat. Notandū est q iudex delegat⁹ a papa vel a legato citat aliquē pemptorie citatiōe. citationi dr inserere autēticū dñi papevl legati in pria forma ipi⁹. ℞ mō. ℣. dei gra decan⁹ maioris eccl'ie Leodien. iudex a dño papa delegat⁹ tali sacerdoti Salutē in dño Irās dñi pape recepim⁹ in hac forma Alexander epis seru⁹ seruoz dei dilecto filio decano talis eccl'e Salutē et apostolicā bñdictionē Sua nob℣ de tali loco querela monstravit q A. de tali loco z q̄dam alij canonici z laici talis ciuitatis in q̄dam sū ma pecunie vel possessione z alijs rebz iniuriat eidē. id ē. sup certis debitis. Ideoqz discretioni tue p scriptura aplicaz mādam⁹ q̄ten⁹ ptibz convocatis audias cām z appellatione remota suo debito fine descindas. camqz decisione facias et discernes p censurā eccleſiasticam firmiter obſuare. Testes ſo si q̄ intermiati id est. citati se gra. odio vel amore. vl timore subtraxerint censura sil'i cogas veritati testimoniū phibere. Datū rē. Qui⁹ g̃ mandati apostolici autoritate in hac parte nob delegata in virtute sancte obedientie districte pcipiendo mandam⁹ q̄ten⁹ dictū A. z cōsocios ad nostrā pemptorie citetis pntiam. vt prima feria q̄rta post festū ℣. coram nobis in tali loco cōpareat A. et B. ciuibz legitime respōsurus.

De ferijs in qbz nō habent iudicia

Post hoc uidendū est q iudex nō debet aliquem citare tpe feriato. Sunt aūt triplices ferie scz solēnes. rustice z repētine. Solēnes sūt q̄ introducte sunt ob reuerentiā dei z sctōz vt sūt dies festi qs pl'us solet celebrare. In his ferijs nō valet citatio facta a iudice. nec pcessus iudicij faci⁹ vel habit⁹. nec snia lata. vt si iudex citaret vel sniam ferret in his ferijs saltē nisi fuerit de ꝯsensu ptium. Rustice ferie sunt q̄ introducte sunt ppter necessitatem hominū. vt tempus messium vel vindemiaz. z tūc quiescere debet strepitus iudicij. iudex tñ potest citare si de consensu partium fuerit. z etiā pcedere in cā in ferijs rusticis. Repētine ferie vocant qs aliqs pnceps introdurit ppter diem natiuitat⁹ filie vel sui. vt qz tunc triumphauit cum inimicis suis z obtinuit victoriā. Et hee ferie nō sunt in vsu.

Reus citatus aut cōparet aut nō. Si nō cōparet z ptumaciter se absentat excōicandus est ppter ptumaciā. Judex āt q̄ eū excōmunicat sic scribit B. dei gra decanus talis loci iudex vnicus a papa ꝯstitut⁹ pbz talis loci. Salutē i dño. Qm̄ B. miles vr procbian⁹ citat⁹ est cora nobis ad instantiā ℣. ciuis monasterien. autoritate pfignita quē cū nec p se nec p aliū die pfixo sibi ꝯpere curauit. Cōtumacē reputam⁹ z ppt ptumaciā

excõicauim⁹. Quappt̃ mandam⁹ vob ꝗten⁹ ipm singul' die dñic⁹ z festiuitatib⁹ i eccl'a vra publice nũcietˢ. Datũ. zc. ¶ Si po citat⁹ cõparet si ꝓpetũt sibi exceptões pt excipere Vñ vidẽdũ qd sit exceptio. Exceptio ẽ actoris exclusio, z ẽ qdã defẽsio p quã re⁹ intẽdit se defẽdere. ¶ Et qdã est dilatoria. qdã peremptoria. Dilatoria dr. qr p eã differt z impedit cã. z qñq ponit ꝺ iudicẽ. qñq ꝺ suaz iurisdictiõez. qñq ꝺ actorẽ z pcuratorẽ actoris. qñq ꝺ tps q aliqs citat⁹ ẽ. ¶ Contra iudicẽ sic excipit re⁹ dicẽs. Nõ potest⁹ eẽ iudex me⁹. est⁹ fuilis ꝺditõis. vl' infamis vl' excõicat⁹. vel suspect⁹ mibi ex certa rõne eo q est⁹ inimic⁹ me⁹. vl' ꝓsãguine⁹ aduersarij mei sic supl' dictuz est. Contra actorẽ sic excipiat re⁹ dicẽs. Vos nõ potestis eẽ actor ꝺ me. qr est⁹ excõicat⁹. g nõ habet⁹ psonã stãdi i iudicio. Eo mõ excipiat re⁹ ꝺ pcuratorẽ actoris q sit excõicat⁹. Contra iurisdictõez iudicis sic excipiat re⁹ Nõ potest⁹ me citare. qr nõ sum de foro vro Ego eẽ sũ de dioc̃esi mogũtiñ. vos de dioc̃. colonieñ. Hec exceptio valet ꝺ iudicẽ ordinariũ. sz nõ ꝺ iudicẽ delegatuz q est delegat⁹ pape. qr ille pt citare ex aliena dyocesi. Contra tps sic excipit q tẽpe citat⁹ sum nõ potui iure citari. qr feriatuz fuit. vñ peto q ꝺdemnetis partem aduersam in expensis

Exceptio pemptoria.

Peremptoria excep tio est q, pbata pimit cãm z intentionẽ actoris. Verbi gra. vt si reus dicat ꝺ actorẽ. Tu petˢ a me marcas ꝗs tenebar. sz iniuste iure mecũ pactũ de nõ petẽdo. i. q nõ peteres a me debitũ. Hoc facto re⁹ soluit ab instãtia iudicij et actori ꝑpetuũ silẽtiũ ꝓpetuũ illi⁹ cause. Sz reo citato veniẽte ad iudiciñ si nõ ꝓpetãt ei exceptiões p dicte rñdere tenet actori. sz pus certificãdũ est sup q impetit ab actore. vñ offerri ꝺz ei libell⁹ in q certificãd⁹ est. vt dicit canon z decretũ offerat ei libell⁹ q ad iudiciũ ẽ vocat⁹ rri. diez gaudeat inducijs in qb deliberat vtr velit ꝓtẽdere an liti cedere. ¶ Videndũ est igit qd sit libell⁹ et qũo sit formãd⁹. vnde ali⁹ est libell⁹ ecclesiastic⁹ q dat in crimialib⁹ cauſ. ali⁹ ꝙuentualis. z est sceptura ꝓtinens psonã iudicis rei z actoris. z rem q petitur z cãm petẽdi. Formant eñ sic. Dñe zc. Ego ciuis talis ꝓpono in genere q tradidi dño B. militi de tali loco. tt. marcas puri argenti ꝗs mibi soluere pmiſit primo festo pascẽ trãsacto. qõ adhuc non feceit. vñ peto ꝗten⁹ ipm ad soluẽdũ dictã pecuniã cõpellat⁹ per vraz diffinitiuã. Ꝟ tñ saluo iuris bñficio, addẽdi. minuẽdi. mutãdi. declarãdi. protestor etiã expẽsas meas mibi eẽ soluẽdas factas i lite z extra litẽ z adhuc faciẽdas. Et nota q libell⁹ ꝙuentualis dr. q p ipm re⁹ ꝓuenit ab actore. z dz hũc libellũ actor offerre iudici z iudex offerat ipm reo. q oblato iudex dabit reo inducias deliberandi. In qbꝰ se deliberet an velit cõtendere. an liti cedere. Et nota q libellus nõ debet esse obscurus Si eñ obscurus fuerit reus petet sibi declarari. Verbi gra. Si petat actor a reo. tt. marcas. petat sibi declarari. cuius monete fuerint. Item si petat actor agrum vel vineaz, reus faciat sibi declarari ꝗs sit talis ager. vl' vbi situs est zc. ¶ Notandũ est q cã petẽdi quare talẽ rem petat actor exꝓmenda est vt ꝓdictum est. Ideo qntãcunq rem actor petat a reo. ipe dz exꝓmere cãm quare eam petat. Verbi gra. Dñe iudex ego N. talis civis ante signatus ꝓpono coram vobis q. A miles talis quendam agꝝ in tali loco situm violẽter occupat z detinet q iure hereditario vl' emptionis titulo ad me spectat. quare peto quatenus predictum A. ad restitutionem predicti agri cum fructibꝰ inde receptis compellatis. In hoc libello exꝓmit causa petendi. cum dr. q iure hereditario vl' emptionis titulo ad me spectat. Et hec de libello cõuentionali in iudicijs dicta sufficiunt.

Litis contestatio.

Litis inducijs deliberandi ptes. s. actor et reus ad iudiciuz redeunt. z reus respõdet libello dicẽs sic. Dñe iudex fm q actor petit a me vel ꝓponit ꝺ me. nego ita esse vel ꝓfiteor ita eẽ. hmõi negatio vl' affirmatio ipsius rei vocat lit. ꝓtest. Vñ litis ꝓtest. sic describitur. Est ꝓncipiũ ꝓncipalis negocij. i. cause ad suũ iudicẽ hincinde facta narratio Fit eñ litis ꝓtestatio p narratiõez actoris ꝓpositam vel obiectã. vñ si actor dicat z per ꝓtradictõem rei oppositã ad reũ. Tu tenerˢ mibi decẽ marcas. z reus dicit. nõ teneor. p hec verba lis contestat. Et nota q oẽs dilatorie exceptiões z ꝑcipue iudicij recusatio

debēt p̄poni a reo añ lit. p̄test. p⁹ lit. p̄test. nō audit. Nec p̄t p̄poni. qz lit. p̄test. videt i eū p̄sēsisse. Vñ si re⁹ vult excipe ꝺ actorē vel p̄ curatorē actoris z ꝺ rescp̄tū ei⁹. i. ꝺ lrās pa/ pales vel alias lrās q̄scūq;. H ꝺz facere ante lit. p̄test. Et maxime in p̄ncipio litis statim ꝺz excipe ꝺ p̄sonā iudicis si sibi suspect⁹ est. et debet recusare ip̄m taliter tanq̄ sibi suspe/ ctum ante litis p̄test. postea nō potest nisi cā actoris ipsius p̄us sit finita. vnde q̄n actor reo offert libellū ad p̄ueniendū eum. reus si vult ip̄m actorem reconuenire potest. z de/ bet etiam libellum offerre actori ad recōue niendū eum.

De iuramento calūnie.

Ite contestata ac

tor z re⁹ statim iurare debēt de calū nia. z H vocat iuramentū calumnie eū q̄s iurat q̄ bona fide et sine dolo agat et rñdeat. z si est actor agat. z si est reus rñdeat Et est calūnia falsa petitio vel actio. Et īde ꝺz iuramentū calūnie z subaudit vitanduz Sensus em̄ est iuramentū calumnie vitan dese. qz p̄tes debēt vitare calumniā. i. iniu stā accusatōz vl̄ actōz. vt dictū est. H iuramē tū immediate p̄stari debz post lit. p̄test. Et forma hui⁹ iuram̄ti si est actor iurabit vt cre dat se hz̄e iustam actionē. si⁹ reus. Item iu/ rabit vter q̄ vt interrogat⁹ a iudice non ne/ gabit dicere ver. nec vt detur scienter falsa p̄batio. nec petat falsā dilatiōem nec frino lam. i. inducias p eo vt cā dilatet. Item iu/ rabit vter q̄. i. actor z re⁹ q̄ nec dedit nec da bit nec p̄misit nec p̄mittet aliq̄d vt feratur sententia p eo. z sic iurādo ponat manum suā sup̄ra libz. Hec forma iurādi de calum nia in his versibus continetur.

Illud iuretur q̄ lis sibi iusta videtur.
Et si queratur verū non inficietur.
Nil p̄mittetur nec falsa p̄batio detur
Ut lis tardet dilatio nulla petatur.

Si p̄o actor iurare noluerit H iuramēto pena erit q̄ cadit a causa. i. non possit agere Pena p̄o rei nolētis iurare est vt p confesso habeat. i. reputet ita reus ac si p̄fessus esset. Hoc iuramentū ideo est inuentū vt hoies h⁹ iuramenti metu nō faciliter iurēt nisi cre dant se iustā hz̄e cām. Postq̄ p̄stitū est iura mentū calūnie a p̄tib⁹ vt dictum est. interro gāde sūt p̄tes. z debēt aduocati i p̄tiū ferre il las interrogatōes. verbi gra. Aduocat⁹ acto ris rogabit iudicē q̄ interroget q̄ iure reus possideat agz talē vel vincā. si re⁹ rñderet q̄ iure hereditario. interroget vlteri⁹. q̄s ille fu/ it cui successit in tali re tāq̄ heres. Item si re⁹ rñdeat q̄ titulo emptiōis res possideat. interroget a q̄ emit z p q̄nto p̄cio z vbi z co/ rā q̄b⁹ z p q̄ moneta. Et oēs rñsiōes scribē de sūt ab aduocato actoris. si⁹ aduocatus rei dicat iudici q̄ interroget actorem q̄ iure petat rem a reo. si tūc actor rñdeat q̄ titulo emptiōis vel donatiōis talē petat. si⁹ inter roget a q̄. z breuit̄ q̄cq̄d rñdeat actor ad in/ terrogata rei scribendū est ab aduocato rei vñ si q̄d tūc reus p̄fessus fuerit i iudicio q̄ est ꝺ seip̄m p̄ p̄uicto habeat. si p̄o reus nega uerit q̄ actor affirmat. actori p̄uenit proba tio. i. p̄bare ꝺz q̄ ita sit vt dixit.

Ut alicui noceat sua p̄fessio multa sunt necessaria vt patet in his metris.

Maior. sponte. sciēs ꝺ se ius sit z hostis.
Certū. nec naꝛa. fauor. lis. ius ne repugnet.

Ꝺ maior. q̄ si aliq̄s infra. xv. ānos p̄fes/ sus fuerit ꝺ seip̄m nō sibi p̄iudicat. Ꝺ spō/ te. q̄ cōfessio p metū extorta nō nocet. nihil em̄ ratū esse p̄t q̄d metu extorq̄t Ꝺ scies. q̄ si aliq̄s fuerit p̄fessus p errorem ꝺ se. et p̄bet se errasse non nocet ei. Contra se ꝺz. q̄ cre/ ditur tm̄ alicui confitenti ꝺ seip̄m sed non p̄o seipso. Ius sit ideo. quia p̄fessio facta i iure. id est. in iudicio et coraz suo iudice no cet nō extra iudicium. Hostis ideo ꝺz. quia absente hoste. i. aduersario vl̄ procuratore suo si fiat confessio nō nocet cōfitenti. Certum ideo ꝺz. quia si ille qui cōfitetur nō dat certam responsionem sed incertam z obscu ram de aliqua re. non valet confessio. Natu ra ideo ꝺz. quia si petat aliquis aliquid q̄ ō est contra naturā non nocet. Verbi gratia Si aliquis dicat esse illum filium illi⁹ qui est senior eo. vel dicat istū eē p̄uū suū q̄ p bi/ enniū fuit mortu⁹ Fauor ꝺz ideo q̄ si aliq̄s nobil' est liber p errorē suū z simplicitatē su am p̄fiteat se eē p̄uū. nō nocet ei si p̄bat p̄tra rium. z H in fauorem libertatis. q̄ libertas est res valde fauorabilis. Lis ideo ꝺz. quia si aliq̄s p̄fitetur sup̄ aliqua re de qua nō est lis. non nocet ei p̄fessio. Verbi gra. Tu pe/ tis a me agz. ego dico dom⁹ mea nō est. hec mea cōfessio nō nocet. Ius ne repugnet di citur. quia ius nō patitur q̄ iudeus habeat seruū christianū vel christianam ancillam vel sup̄ eis aliq̄d p̄fiteat. Nota q̄ iste inter/

rogatiões nõ semp solẽt fieri nec vbiq; loco rũ. sz sepi⁹ ptermittũt ab aduocat⁹.

Predictũ est quid sit iur⁹ qñ reus in iudicio pfitet. Aõ seq̃nter videndũ est q̃d sit qñ re⁹ negat q̃d actor proponit ꝯ eũ. Verbi gra. Si actor petit agr̃ quẽ scit eẽ suũ z reus negat ipm eẽ actoris. actori incũbit pbatio. Unꝺ pbatio est rõ rei dubie faciẽs fidẽ per argumentũ cũ iuramento

Hec sunt spẽs probationis.

Per euidentiam facti. vt si cleric⁹ hz pueros in domo pbat p euidentiã facti de incõtinentia. Per aspectũ corpis pbat aliq̃d. vt si aliq̃ dicat se coꝛruptam a viro per vim. z mulieres p aspectũ illius instrumenti pbant eam eẽ virginẽ. Per famam probat aliq̃d. cũ fama olim vicinoꝛuz de aliqua re concordat. Per ꝓsumptionẽ probat aliq̃d qñ vehemẽter aliq̃d ꝓsumit. vt puta. si videt solus cum sola. nudus cũ nuda. ꝓsumitur q̃ eã cognouit carnaliter. Et illa spẽs subdiuiditur postea. Per iuramenti dilationẽ. qñ vna pars alij defert vt iuret aliq̃d q̃ ita sit vel q̃ non ita sit. Per testes aliq̃d probat. Et hec probatio maxime valet. ¶ Et nota q̃ oẽs pñt eẽ testes. exceptis quibusdã qui phibent. vt fatuus. mulier. iunioꝛ. xiij. ãnis. indiscretus. fatuus. paup inhonest⁹. infamis. hereticus sarracenus. iudeus. ꝓsanguine⁹. Isti int⁹ se et p se testificare non pñt. Item fui z ancille z familiares ñ pñt testificare p dñis suis. et laicus ꝯ clericum. Hec oĩa habita sũt supra.

Multe sũt spẽs ꝓsũptionis

Presumptio temeraria insufficiẽs est z repellit a iudice. nec debet mouere animũ iudicis. Verbi gra Si vir videro cũ muliere loq̃ntẽ. z si ꝓsumo q̃ de coitu sz si sic ꝓsumo. presumptio talis temeraria est. Probabil⁹ presumptionis est vn⁹ modus q̃ surgit ex suspitione vel fama. sz iudex nõ dz eam seq̃. ita q̃ pbabiliter ipam ferret ꝯ aliquez. Violenta ꝓsumptio q̃ surgit ex rebus verisimilibꝫ. verbi gra. Si creditor reddit alicui pignora sua credit q̃ ipe creditor fuit solut⁹ de pecunia sibi debita. Et illa ꝓsũptio inducit iudicẽ ad sententiandũ nisi pbet ꝯtrariũ illiꝰ ꝓsumptionis. Necessaria ꝓsũptio. vt si mulier aliq̃ sponte cohabitat alicui viro. z postea dicit q̃ inuita nupserit ei. ꝓsumit q̃ in cum ꝓsenserit. De ꝓsimilibꝫ idẽ est iudiciũ.

Ex visis Notandum q̃ in qualibet causa duo testes idonei sufficiunt. quia in euangelio dr. In oꝛe duoꝝ vel triũ stabit omne testimonium Unde testimoniũ vnius non valet in cã. Et nota q̃ testes nõ sunt introducendi in iudicium nisi post lit. ꝓtest. Item testes debẽt iurare al⁹ nõ credit eis. ¶ Et talis erit forma iurandi. sez q̃ isti testes dicãt veritatẽ. z nullã interponãt falsitatẽ de oĩ q̃stiõe sup q̃ interrogẽt q̃stiões interrogati fuerit a iudice. z q̃ iurẽt vt ferant testimoniũ nõ p aliq̃ precio. amicicia. odio. vel aliq̃ lucro q̃d habuerũt vel habituri sunt. ¶ Postq̃ iurauerũt sic testes iudex ducat eos in locũ secretum. et examinabit eos singulos simul. vel quẽlibet p se. ita q̃ vn⁹ nõ audiat aliũ. z q̃ singuloꝝ rñsiões scribãt. Judex ãt interrogabit singulos testes int⁹ fuisse tali loco facti. z si ille dicit q̃ sic. interrogãd⁹ est alter sil⁹. et vl⁹ teri⁹ interrogand⁹ est in q̃ loco. z in q̃ die. z i q̃ parte anni. z q̃t anni trãsacti. Item coraz ꝯbꝰ factũ sit. De bis z alijs circũstantijs interrogabit eos iudex. Itez sic scribuntur dicta testiũ. Ex. sic interrogat⁹ sup causa q̃ i talem rem ab A. pro decem marcis tal⁹ monete. z tres anni sũt elapsi q̃ emit. z q̃ eoruz duo sz B. z H. interfuerint. interrogat⁹ in q̃ loco. in tali loco dicit. interrogat⁹, q̃ hora dici. dicit. circa meridiẽ. Interrogat⁹ si ipe interfuerit. dicit q̃ sic. z de alijs circũstantijs potest querere iudex si voluerit. Et sil⁹ interrogãdus est secũdus testis z alij si sint plures. Et q̃cquid vnusquisq̃ dixerit scribendũ est. vt de ꝓmo dixim⁹. Dicto testium sic scptis iudex debet pfigere terminum ad publicandũ vel manifestandũ dicta testiuz q̃ die adueniente publicentur dicta testiuz in iudicio vtraq; parte presente. quia regula est q̃ publicationes testium debent fieri vtraq; parte presente. ¶ Factis illis publicationibus testium siue eorum dictis recitatis in iudicio petat actor aut aduocatus eius iudicem vt sibi copia detur attestationũ. id est. testimonioꝝ. petat etiã aduocat⁹

rei vel ipe reus q̄ iudex p̄figat ei terminum ad excipiēdū ꝯ psonas et dicta testiū ꝯ ipm ꝓductoꝝ. Quo die siue termio p̄fixo sibi ad excipiendū. reus accedat ad iudiciū et excipiat ꝯ psonas ꝛ dicta testium dicēs. Dñe iudex dico q̄ talis nō p̄t esse testis. qz p̄ vl' frater eius est filius fratris actoris. vel ē mulier vel vicios⁹ siue infamis. simoniacus. latro vel fur. homicida vel piurus. Et hmōi exceptiões dicūt exceptiões psonales. q̄ abiūciūt psonas testiū. Item minoꝝ .xiiij. annis non admittit in cauſ ciuilib⁹. Et minoꝝ .xx. annis in criminalib⁹ nō admittit. Item cōsanguinei et domestici nō admittūt. Sz in nō criminalib⁹ ꝛ non mr̄imonialib⁹ bñ admittūt parētes. filij. fozores. Item nō admittūt testes in lupanari. vel in alio loco suspecto. Nec etiā in tpe feriato. de isto etiā in p̄n cipio h⁹ p̄mi later⁹. Excipiat sic re⁹ vl' advocat⁹ rei ꝯ dicta testiū dicendo. Dñe iudex dico testimoniū testiū illi⁹ nō valere. ꝓt diuersitatē loci ꝛ tpis. qz vnus dicit quō in eccl'a actū sit alter in foro. Item vn⁹ dicit q̄ in die dñico. alter q̄ in die feriato. q̄re dico testimoniū nō valere. ꝓt diuersitatē tpis et loci. Cū ḡ actoꝝ nō p̄bat intētōez suā p testes q̄s induxit p se. Peto ḡ q̄ ab impetitōe ip⁹ absoluetis me. eidez ꝑpetuū silētiū imponēdo eūdē mihi in expēsis p̄dēnādo.

De instrumento

Sequitur de specie probatōis q̄ fit p instr̄a. ꝛ ō exceptiōib⁹ ꝯ instr̄a. Instr̄m est scriptum ad alic⁹ rei p̄batōez factū. ꝛ dictū est instr̄m quia instruit. Instrumētoꝝ due sūt species. Aliud publicū. aliud p̄uatū. Publicū quod publicā hz autoritatē. Et sunt pl'es ei⁹ spēs. Uno mō ōr publicū. qz p manū publicā est scp̄tū. i. p manū tabelliōis. i. publici notarij. Sc̄o ōr publicū q̄d est sigillatū sigillo autētico. scz sigillo capituli vel ep̄i. vel alicui⁹ psone magne. Tertio ōr publicū q̄d autoritate iudicis autenticatū est. vel q̄d i iudicio scribitur vl' scp̄tum est. Quarto ōr publicū quod habet subscriptiōem duoꝝ vel triū testiū idoneoꝝ viuentiū. Quinto ōr publicum q̄d de publico armario vniuersitatis p̄ducit. sicut liber censualis in q̄ census ꝛ redditꝰ scribunt. ꝛc. Priuatuz instr̄m est q̄d aliq̄s facit sibi scribi vel alij vel sibi ꝛ alij sil'. Et nota q̄ si vtraq̄ ps habet aliq̄d instrumentū p q̄d p̄obare aliq̄d intendit debet illud exhibere ante publicatōnez testiū. Et si vna ps voluerit transscribere instrumentū vel inspicere priuilegiuz alterius partis. detur ei copia transscribendi vel rescribendi. ꝓuiſq̄ reddat ab aduersaria parte parti cuius est.

De exceptione ꝯtra instr̄m.

Notandum q⁹ multis modis cōtra instrumentū excipitur. scilicet contra stilum filum et bullam. Et hoc maxime habet fieri in literis papalibus. Unde. Littera. bulla. stilus. manus altera. rasio filum. Hec faciunt scriptū dñi pape irritū. Item si rasura ē in loco vel in aliqua p̄te. non valet. Rasura enī nocitura est suspecta.

Postquā publica p̄ta sunt dicta testium in iudicio et instrumenta exhibita vtriq̄ parti ad inspiciendum seu transscribendum concessa. Et postq̄ obligationes facte sunt ab aduocatis partium seu ab ipsis partibus. iudex debet motum vel motiuum animi inferre ſm dicta testium et instrumentoꝝ. Et maxime ſm allegationes et rationes aduocatorum. Deinde iudex cū inspexerit et discusserit merita cause pleniſſime debet ip̄m negocium terminare per sententiam diffinitiuam. Sententia ergo diffinitiua est iudicialis diffinitio siue disputatio que controuersiā licitum finem imponit pronunciatione iudicis condemnationem vel absolutionem rei continens.

Sententie iudiciales due sunt species. Interlocutoriae et est semiplena sententia que p̄fertur inter principium et finē cause. nō super principali negocio sed super emergentib⁹ vel emergenti vel intercidentibus quibusdam questionib⁹. vt sup libello offerendo vel dando vel corrigendo vel negando.

Diffinitiua sententia est que primum negociū terminat p̄tinēs absolutōz vel dānationē. Item nota q̄ sententia ferenda est a suo iudice. qz si non a suo iudice nō tenet. Nota q̄ iudex sedendo et nō stando vel ī loco ꝓsueto vbi sedere debet tempore iudicij

debet ferre sniaz iudicialē vel in aliq̄ honesto. Et nō in lupanari vel coq̄na. Et debet eā ferre vtraq̄ pte pñte vel vna pte altera p cōtumaciā absente. Nota q̄ snia iudicialis in scriptz redigēda est z referēda. alīs nō pōt hīe nomē snie nec est snia. z sic formatur in scptz. Ego B. decan⁹ moguntiñ. eccl'e talis iudex in cā q̄ vertit inter B. ex vna parte. et R. ex altera. sup tali vinea obligatiōib⁹ auditis hinc inde positis z examinatz ad plenū pdicte cause meritis de prudentū viroz cōsilio B. absoluo ad instantiā E. eidez. L. ppetuū silentiū imponēdo sup vinea tali cō demnando. z ipm pdictū L. autoritate iudiciali in expensis quas fecerit B. vl' intra litem vel extra litem sentētia lata est in tali anno zc.

De appellatione

Appellatio est prouocatio facta a miore iudice ad maiorē iudicem de iniq̄ snia vel iniquo grauamine. Si em̄ iudex inique sententiat vel grauat ꝺ aliquā ptem tūc illa ps grauata debz appellare iudicem sup tali sententia in grauamine. z semp a minore ad maiorez z nō econuerso. Et nota q̄ gradatim appellādū ē. vt de epō ad archiepm metropolitanū. de q̄ ad legatū pape. de legato ad papaz sed oīm medio omisso immediate a quolibet iudice ad papam appellari potest.

Item nota q̄ a die late sententie. id est. in qua lata est sententia a iudice infra decez dies est appellandum. et post decez dies nemo auditur appellans. Item q̄ appellat debet appellatiōem suā psequi infra annuz. nisi iusta causa vel impedimentū impediat eū. scz infirmitas vel captiuitas. Inducie em̄ sunt tunc appellanti p bienniū zc. Item in scriptis est appellandum sub hac forma. Ego B. sentiens me grauatum a vīa sentētia dñe decane sancti Stephani moguntinensis dyoces⁹ quaz ꝺ me tulistis pro pe. sup tali vinea ad sedem apostolicā appello. et in his scriptis apostolos peto. Nota apostoli dicūtur lr̄e dimissorie. et q̄ formant sub tali tenore Sanctissimo patri ac dño. dño suo sacrosancte romane sedis summo pontifici B. humilis decanus sancti Stephani moguntinen⁹. licet indign⁹. cū debita reuerentia filialem in omnib⁹ subiectionē. sanctitatiue stre notuz facio q̄ cleric⁹ pūtium exhibitor a snia mea quā ꝺ meipm tuli p P. clue moguntinen. supra vinea p quo lis inter ipsos vertebat coram me appellauit. z ideo dictum P. a iudicio meo dimissū z absolutū ad vīe sanctitatis examen lr̄is pñtib⁹ transmitto. Et nota q̄ ad iudicē spectat quo appellatū est vt confirmet sententiam vel corriget zc.

Finis huius tractatuli. NB

Una introductio procuratiōis

Quam citatio fuꝺa

mentū sit ordinis iudiciarij Sciaꝺ q̄ alia est citatio iudicis ordinarij. et alia iudicis delegati. Unde aduenien te termino citatiōis iudicis delegati. procurator rei coram eo cōpareat sic dicens Ego procurator z procuratorio noīe A. añ omnia protestor q̄ in vos venerabilem vir̄ zc. tā q̄ in cōpetentē iudicē. aut etiā in vestram ptensam iurisdictionē nō ꝺsentio neq̄ ꝺsentire intēdo quis modo nisi in q̄tū ad ꝺ iure astringor. Et si vos dñe venerabilis zc. vtiq̄ hīe ptenditis aliquā iurisdictionem z cōmissionē. tūc ego peto noīe procuratorio q̄ supra hmōi cōmissiōis z iurisdictiōis copiā mihi fieri z terminū cōpetente ad dicendum ꝺ statui atq̄ dari. alias ego protestor de grauamine z appellando zc. Sed aduenīente termino citationis iudicis ordinarij procurator A actoris dicat sic. Ego procurator et eo noīe B. actoris accuso ꝓtumaciaz partis aduerse nō cōparentis petens eā cō tumacē reputari et mihi vlteriores pcessus decerni. Ex aduerso procurator rei dicat sic. Ego procurator z eo noīe B. peto mihi dari causam in scptis siue summariā in hac cā impetitionem. vnde tunc iudex statuat A. actori terminum ad bellandum. Aduenīente termino procurator actoris dicat sic Ego procurator A. noīe actoris ad satisfaciēdū hmōi diei termio. hūc exhibeo z pduco libellum petens partem aduersam cogi ad respondendū eodem libello oblato. Et ad uerso procurator rei eius B. dicat. Ego procurator ipsius B. peto mihi decerni copiā libelli oblati z etiam terminū cōpetentē statui ad excipiēdum verbo vel in scriptis ſm q̄ mihi cōpetierit. Unde dñs officialis decernat copiam et terminum statuat ad excipiendum videlicet terminum iuris. vel alīs ad voluntatem partium. Isto termino

les ꝓposui ⁊ allegaui i cā hmōi. ⁊ al's ꝓtestor ō ḡuamie ⁊ appellādo ⁊c. vl' ꝑ ꝓcuratorē rei sic dicere ꝑm exigētiā materie. Ego procurator rei peto sniaz diffinitiuā pro me ⁊ pte mea. ⁊ ꝯ ptē sibi i hmōi cā aduersā ex eo q̄ in sufficiēter ꝓbauit suā intētiōz i scpt̄s ferri et promulgari ⁊c. Et sic dñs iudex ꝓnūciādū ferat sniaz diffinitiuā. Si fuerit ꝓactore tē procuratores sic dicāt Ego procurator vice ⁊ noie ipi⁹ A. actoz̄ inḡtū hmōi snia ꝓ pte mea ⁊ ꝯ ptē aduersā facere videt ⁊ ñ al's. tūc ꝓuos notariū cāe hmōi mihi fieri pnblicuz ist̄m peto. Inḡtū ꝙ ꝯ ptē meā faceret ⁊ ꝓ pte aduersa. tē protestor ō ḡuamie ⁊ appellā dor̄c. Et aduerso si snia fuerit ꝯ reū seu pro curatorez rei dicat sic Ego procurator ipi⁹ B. rei dico hmōi sniaz si sic dici meret fore iustā ⁊ iniquā ⁊ protestor ō ḡuamie ⁊ appel. ⁊c. Et infra decē dies ab illo ḡuamie ⁊ snia sic lata dz i scpt̄s appellari. al's eīm snia trāsit in rem iudicatam.

Incipit defensoriū iuris

QVia bone rei ꝺa: q re ꝺsiliū ⁊ pñt̄s hēt vite subsidium ⁊ eterne r̄muneratōis cernit expecta re pmiū. xij. q. ij. c. bone rei. Jō ego J. mona ch⁹ cistercien. ordis videns reos ꝓpt̄ malicīā actoz̄ fatigari laboribz ⁊ expēs ꝑ dñs opuscu lū ō corpe canonū decretaliū ⁊ legū collegi prout potui iur̄s ōfessoriū illō denotans. eo q̄ re⁹ p ei⁹ doctrinā ꝯ actorez tueri se valeat exceptōes rei vtiles i eo ponēs. Nā excepti ones rei dicūt. ff. ō excep. l. ij. Si eīm ꝓtras ñ defēsa k oppmit. Rogo ḡ hoiez h⁹ opuscu li lectorē vt deū pro me depcet. loq̄r eīm nūc pro rpe q̄ loq̄ ñ possū. Vñ petitio mea ē pro lege habēda. vt i auc. ō nup. xxij. q. iij. c. vn⁹ q̄s. vbi petit Ambro. Et fit petitio sua lex Nā naturali eq̄tate tenet q̄libz de bono fa ciēdo ei q̄ sibi bonū fecit. ff. ō petitōr he. ed. ⁊ si. §. ꝓsuluit. pñs opusculū ḡ p. xix. titulos distinguit vt facili⁹ in eo q̄d q̄rit̄ inueniat. Et ponit ꝓmo registr.

Tituli istius libri.

De rescriptis. — De iudicibus
De arbitris. — Contra actorem.
Contra procuratorē — Cōtra ꝓcuratoriū.
Cōtra aduocatum. — Contra libellum
Contra testes. — Cōtra ītrogatoria.
Cōtra instrūmta — Contra ꝓuilegium.
Cōtra testamentū — Cōtra positiones.
Contra sententiā — Cōtra appellatōem.
Contra electionem ꝓlator̄.
Cōtra ꝓscriptōem ⁊ vsurpatōem.

QVib⁹ modis iudi cū istātia pit videā⁹. Judices alī sūt ordina rij q̄ ab ap'lico vt eccl'astici. vl' ab ipatore. vt pote scl'ares legitimā accipiūt ptātē. alij sūt arbitri q̄ nullā ptātē hñt ꝫ cū ꝯsēsu litigātiū i iudices eligūt in q̄s promittūt vt eoz̄ snie stet. ij. q. vj. a iudicibz. ⁊ spe. de arbi. Alij sūt iudices delegati q̄bz audiētia ꝓ rescpta seu alia autoritate a superioribz delegat. extra de of. ⁊ po. in iudi. dele. ꝓ totū. Vñ de exceptio nibz ꝯ rescriptū primo videam⁹.

Contra rescriptum.

REscriptū diligen r ter est inspiciēdū et ꝯsiderādū. vt̄ ꝓ suppssionē veri ⁊ falsi suggestōes fuerit ipetratū. ⁊ itellige talē ꝓitatē ⁊ falsita tē quā si supior sciuisset ñ dedisset lr̄as. Et di cēdū q̄ tale rescptū seu autēticū ñ valz. nā ꝓ exceptōz elidi ꝑt. Itē ñ valz si ꝯ ius diuinū ipetratū fuerit. xxv. q. j. sūt q̄dā. Itē ñ valz si ꝯ ius nale vl' positiuū vel ꝯ fiscū vl' vtilita tē publicā fuerit ipetratū. xvj. q. vj. placuit. C. vñ vi. l. autoritatē. C. li. xj. ō nauibz ñ excu. l. mlti. ⁊. xxv. q. j. ideo. Et ℞ vez ē nisi de illo canone fecerit mētōz vel appēsionē ō nō ob stāte tali lege vel canone. al's ꝯ ius scptū nō valet ipetratū. nisi forte prosit ipetrāti ⁊ nul li noceat ibidē. xxv. q. ij. c. rescpta. Itē si re scriptū papale fuerit ipetratū sup re q̄ forus seculare ꝓtigit ñ valet cū effectu. nā ꝓ excep tionē elidit. extra ō fo. ꝓpe. ex tenore. ⁊. ca. ex pte sic. ⁊ ō appel. sup duobz. ⁊ ℞ itellige si sup ꝓprietate rei fuerit ipetratū. Sec⁹ si sup pos sessiōe. qz sup possessiōe ꝑt cor̄ā iudice spūa li cā vētilari extra ō fo. ꝓpe. Ex pte B. de iu di. cetex. Quidā tñ itelligūt ℞ coram ordia rio et nō corā delegato. Item si papa man dat aliq̄bz iudicibz q̄ excōicatum absoluāt ⁊ ō sufficiēti cautiōe pstanda q̄ pareāt mā datis eccl'e nō fecerit mentiōem. non valet. extra de sequest. possess. c. ad hec. in fine. q̄a sufficiens cautio debet pstari. vt lit. non cō testa. qm̄. §. in alijs. Item rescriptū eliditur si tps datū diligēter attendat. extra eo. ti. eā te. ff. de pcl. imp. offe. l. j. ⁊. l. vniuers. Et itel lige si pro alio impetrauit. pro se eīm valet. Jdē ō de q̄libet regl'ari nisi pro mōasterio

sno ipetranit. Abbate nihilomin⁹ ipetrāte. extra de postu.c.ex pte.ne cle.vel mo.in rubro. Itē rescptū scdō mō ipetratū ñ valz cū effectu.nisi ō pmo faciat mētōz.extra de rescp.cete.z extra ō of.iudi.dele.sane.z.c. ex lr̄is. Ꝟ itellige qñ ambo rescpta ad diuersos iudices dirigūt.sec⁹ qñ ad eosdē.vt ī dicto c.sane.e.ti.c.j.extra ō appel.significauit. Si ꝑo ī posteriozi rescpto fuerit exp̄ssa mētio ō pmo tūc ipo iure nō valet pmū.extra ō sen. z re iudi.int' mōasteriū. Itē rescptū ñ valet si in alic⁹ iniuriā vel p̄iudiciū fuerit. Et Ꝟ itelligē si magn̄ sit iniuria. Nā pua tolerat.xxv q.ij.nec damnosa.extra ō auc.z vsu pal.exte noze.z ō of.iudi.ordi.lz Et Ꝟ itellige nisi ꝑn ceps illud rescptum tāq̄ ex certa scia alicui duxerit ꝓcedendū. Itē rescptū de diuersis manib⁹ scriptū nō valet.extra ō cri.fal.licet. Itē si falsitas ibi fuerit ñ valet.extra.e.ti.ad audientiā. Contrariū habes ō fi.instru.ex pte. Itē si carta rasa fuerit z postea ibidē fuerit scriptū. Vl' si fuerit scriptura linear' nō valet cū effectu.extra ō cri.fal.licz.ō reli.do. cū venerabil'.de fi.instru.int' dilectos. Itē si generale sit rescriptū p̄ speciale derogetur eidē.extra.e.c.j.ō of.lega.studuisti. Itē si rescriptū sit re iudicata terminatū non valet nisi de illa fecerit mentōz. vel nisi de illa sententia infra dicendū fuerit ꝓuocatū. extra de sen.z re iudi.int' monasteriū. de fide instru.int' dilectos. Item si rescriptū clerico nō tōsurato fuerit ipetratū nō valet nisi p⁹ datū tōsure. extra de trāsac.ex lr̄is. Item si excōicat⁹ sup pluribz articulis rescriptꝰ absolutōis general' indistincte scz ipetrauerit. nō valet nisi exp̄sse ō q̄libet articulo fecerit mentōz.extra de of. iudi.or.ex pte.et de sen. ex.cum pro cā.nō tū tot sunt necessarie absolutōes q̄t fuerūt excōicatiōes.vt ibi ī glo. fi.ꝓpe fi. Itē si rescripta seu instra sibi ꝯnuicē ꝺdicāt nō valet.extra de ꝓba.p⁹ cessionez de fi.instru.scriptura. Itē si impetrās nom̄ suū tacuerit.extra.e.ti.ad aures. Item si in scripto nō fiat mētio de processu vl' serie negocij. Item si aliq̄s ꝓcessus est fact⁹ pri⁹ coram alio iudice nō valet. extra de sen. et re iudi.int' monasteriū. z ō cohabi.cle. z mr'ie. sup eodē.z.e.ti.dilect⁹. Item si rescriptum fuerit impetratū ꝺ aliq̄ p̄riuilegia vel cōtra p̄riuilegiatas ꝑsonas.nō valet.nisi de priuilegijs fecerit mentōez.extra.e.ti.cū ordinem de sen.z re iudi.int' monasteriū. Item si rescriptū fuerit ipetratum ad q̄scūq̄ iudices nullo noiato.vl' sup oñib⁹ cauſ nil'a exp̄ssa nō valet.extra.e.ti.nōnulli. Itē si q̄s regularis vel monach⁹ rescriptum impetratū sup admistratiōe ꝑpetuāda nō valet.extra ō cōfir.vti.z inuti.ꝓrecta. Itē dignior ꝑsona q̄ est noiata in lr̄is nō ꝑt citari p lr̄as sedis apostolice. Item si q̄s vocet' sup maiori q̄ i lr̄is ꝓtinet.nō tenet' rñdere ibidē. Itē si ius negociū vel maior ꝑsona in lr̄is habeat vt possit impetrans defendere.ad minores tenet' q̄s rñdere donec illud negocium maius vel maior ꝑsona p̄citata fuerit ī iudicio vl' ventilatū ibidē. Itē rescptū in q̄ decime alic⁹ ꝓfirmāt nō valet.xvj.q.ij.§. p̄scriptio nū. Item si impetratū fuerit p possessionez sup ꝓprietate nō valet.ō sequest.pos.c.j.ō iu di.significauer t. Item rescriptū non valet nisi illa clausula ibi ꝓtineat.q⁹ si ita est.co.ti. sedes.xxv.q.ij.dicenti. Item rescriptū non valet q̄d p̄cipit aliq̄d fieri altera pte absēte nō per ꝓtumaciā.extra de maio.z obe.interq̄ttuor. Item rescriptū non valet si dioc. de q̄b⁹ reus z actor existant ibidē nō noientur. e.ti.significante. Item si papa mādat vt iohannes recipiat in ecclesiam talē zc. z ꝑmo mādauit q⁹ henric⁹ ibidem accipiat.ñ valz. nisi secū de lr̄e de primis fecerint mentōem Et mādatū Ꝟ intellige si idem papa Ꝟ mandauit. Sec⁹ si ali⁹ papa.eo.ti.lr̄is. Itē bñficiū q̄uis modicū nisi de ipo fecerit mē tionē rescriptū de alio obtinēdo.non valet. e.ti.si opponente.z multe alie ꝓditōes subintelliguntur.sine q̄b⁹ lr̄e non valent. puta si nō est clericus.extra de trāsac.ex lr̄is. Item si vult in eccl'a residere.extra de cle. nō resi. relatū. Item vt sit dign⁹.eo.ti.cū adeo. Itē si in ecclesia tot sustētari possent.de vi.z honcle.qm̄. Item si archiep⁹ vel ep⁹ exeat finaz dioc.z existēs ꝺ dioc.delegat aliquā causaz non valet.ff.de iur.ordi.iudi.l.extra. Item si hz iustā cām excusatōis.e.ti.si q̄n. Item papa loquit' in rescripto vni p̄sone in pl'ali nō valet.q̄ntecūq̄ ille cui loquit' sit dignitate.extra de crimi.fal. q̄ grauc. Item si rescriptū fuerit impetratū sine sp̄ali mandato nō valet.e.ti.nōnulli.nisi impetrās sit de illis p̄sonis a q̄b⁹ mandatū nō exigit' ibidez Et hec p̄sone sūt parentes.affines.et liberi ff.de procu. Sed hec exceptio hodie locuz habet in audientia lr̄aꝝ nō in negocio iudicū. Item si q̄s trahitur ad iudicium extra

aduenīēte pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipi B. rei ad satisfaciēduz hmōi dicto termio pduco has exceptōes ꝫ libellū ipius A. actoris oblatū. petēs z ptestās prout ptinet i eisdē. Ex aduerso procurator dicat sic. Ego pcurator actoꝛ A. peto hmōi exceptiōnū mihi decerni copiā z terminū ad dicēdū ꝫ pfigi z assigri. Et ex post dñs iudex decernat copiā z terminū statuat ad dicēdū ꝫ siue replicādū. Adueniēte termio pcurator actoꝛ sic dicat. Ego procurator ipi A. actoris ad satisfaciēdū termio pduco has replicatōes ꝫ exceptōes p pte rei productas. petēs prout ptinet in eisdē. Ex aduerso procurator rei dicat. Ego procurator ipius B rei peto mihi decerni copiā hmōi replicationis z terminū ad duplicādū pfigi z assigri. Illo termio aduenīente procurator ipi rei si sibi placet pōt pete vt dñs iudex interloquatur sup hincinde productis. Sin āt tūc procurator rei dicat sic. Ego procurator ipius B. rei ad satisfaciēdū hmōi termio exhibeo hmōi duplicatōes petēs z allegās vt ptinet in eisdē. Ex aduerso procurator actoris dicat sic. Ego procurator z eo noīe ipsius A. actoris peto copiā hmōi duplicatōis mihi decerni z terminū statui ad dicēdum ꝫ siue ad triplicādū. Adueniēte hmōi termio procurator ipi A. actoꝛ dicat sic. Ego procurator actoris ad satisfaciendum termio has produco replicatōes ꝫ duplicatōes ipi rei protestās z allegās prout ptinet in eisdē Ex aduerso procurator rei sic dicat. Ego procurator B. rei peto copiā triplicatōis ptra hmōi mihi decerni z terminū assigri ad q̄ duplicandū ꝓbo vel i scptis ꝫm q̄ mihi ꝓpterit. Termino isto aduenīēte procurator B. rei sic dicat. Ego procurator z eo nomīe ipi B. rei produco hmōi q̄duplicatiōes ꝫ pte aduersā petēs z protestās prout i eis cōtinet. Ex aduerso procurator actoris dicat sic. Ego procurator ipi A. actoris peto pervos dñm iudicē sup deductis i iudicio iterloq̄. z iudex tūc statuat terminū ptibz ad audiendū volūtatē suā. Isto termio aduenīēte. si iudex interloq̄ndo pronūciauerit libello oblato ab actore p reū fore rñdēdū. Tūc si procurator rei vult appellare statim protestabit de gūamīe appellādo. Et dz infra decē dies tali sīia prolata appellare. sz si nō voluerit appellare. tūc idē procurator rei rñdēdo libello dicat sic. Ego procurator ipsius B rei dico petita i libello z narrata prout narrant ꝓa eē aīo lītē cōtestādi affirmatiue. Et sic facta lītis ꝓtestatōe iudex statuat terminū ptibz siue procuratoribz hincinde ad iurandū de calūnia vitāda et veritate dicēda cuz oībz z singul' capitulis in z sub iuramēto calūnie cōtentis ꝛc. Et pt iudex statim bñ recipe hmōi iuramītū a ptibz hincinde. Quo iuramīto ꝓfato a ptibz hincinde recepto iudex statuat actori seu ei procuratori terminū ad petendū z articulandū i causa hmōi. Quo termino aduenīēte procurator actoris dicat sic. Ego procurator et eo noīe ipi A. actoris hmōi produco z exhibeo positiones z articulos petens ptem aduersam cogi ad dicendū z excipiendū. q̄cq̄d dicere et excipe voluerit ꝫ positōes et articulos oblatos. necnō ad rñdendū eisdem. Ex aduerso procurator rei sic dicat. Ego procurator ipi B. rei peto copiā positionū z articulorum mihi decerni z terminū cōpetentē ad cōtra dicenduz ꝓfigi z assigri. Adueniente hmōi termio procurator rei sic dicat. Ego procurator ipi B. rei produco has exceptōnes ꝫ positiones z articulos ptis aduerse petens rñdens z protestans prout z quēadmoduz cōtinetur in eisdez. Ex aduerso procurator ipsius actoris sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoris peto mihi decerni copiā producton z terminū ad ꝫdicēdū assigri. Termino isto aduenīēte procurator actoris sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoꝛ ad satisfaciendū termino has exhibeo replicationes ꝫ exceptiones z rñsiones pt aduerse petens prout cōtinet in eisdez. Ex aduerso procurator rei si placet petat copiā z terminū ad duplicandū eodē mō vt ꝫ dictū ē. vel petat iudicem vt interloq̄ndo pronūciet sup admissione vel repulsione articulorum. Tūc iudex statuat ptibz terminū ad audiēdum voluntatem suaz sup admissione z repulsione articulorum. Et isto termino aduenīente si iudex pronūciauerit articulos fore z esse ad probandū admittēdos ꝛc. procurator rei si viderit se grauatū protestari dz de gūamine z appellādo. Et infra dies decem a sīnia lata appellare. Sin āt tūc faciat istā interlocutoriā trāsire in rem iudicatā. Et eodē termio procurator ipi A. actoꝛ petat si bi statui z assigri terminū ad probandū intentionē suā pro ꝓma dilatōe quā iudex sibi dare et assignare debet infra quā dilationē

ꝓcurator actoris citari faciat ī certū ꝑpto. terminū nōnullos testes de ꝓhibēdo testimoniū ꝓbitati in hmōi cā. Et i eūdē terminū faciat citari reū seu eiꝰ ꝓcuratorē ad videndū seu audiēdū ꝓduci. recipi z admitti. et iurare nōnullos testes de ꝓhibēdo testimoniuz ꝓbitati in hmōi cā. necnō ad dandū z exhibē dū iterrogatoria ꝑm q̄ ipos testes examinari z iterrogari voluerit q̄ termio citationis aduenīēte ꝓcurator actoris sic dicat. Ego ꝓcurator ipiꝰ A. actoris hmōi ꝓduco testes petēs eosdē recipi admitti iurare de ꝓhibē do ꝓbitati testimoniū ī cā hmōi. eosdēq̄ examinari. Ex aduerso ꝓcurator rei sic dicat. Ego ꝓcurator ipiꝰ B. rei ꝓduco introgatoria iurata z ꝑm q̄ testes ipos volo examinari. nihilomin⁹ protestor q̄ ius mihi maneat saluū z illesū excipiendi tā ꝑ testes q̄ ꝑ eorū dicta ꝓ loco z tpe oportunis Jtē si actor in ꝓma dilatōe suā intentiōez plene nō ꝓbauerit petat sibi decerni sc̄az dilatōez vl̄ tertiā vel q̄rtā cū solēnitate ad ꝓbādum. z post q̄ actoris testes ꝓducti admissi z iurati sunt ꝓ iudicē et eiꝰ notariū examiati. tūc actor siue ꝓcurator actoris petat sibi ꝑfigi z assignari terminū ad videndū z audiendū dicta seu testiū attestatōes ī hmōi cā iuratoꝝ receptoꝝ admissoꝝ examiatoꝝ publicari. ipmq̄ reū citari ad idē fiendū vel dicendū cām rōnabilē q̄re hmōi fieri nō debeāt. Jsto termio aduenīēte actor siue eiꝰ ꝓcurator sic dicat. Ego ꝓcurator ipius A. actoris peto ꝓvos dñm iudicē testiū dicta siue attestatōnes in hmōi cā receptoꝝ admissoꝝ iuratoꝝ z examinatoꝝ publicari et ꝓ publicat̄ bzi. Tūc iudex q̄rat ab eo. an etiā velit plēs ꝓducere testes sup intentōe sua. Et si dixerit q̄ non. tūc dicat iudex si etiā renūciet ꝓductōi vltriozi testiū. z si ꝓcurator tūc dixerit q̄ sic. notariꝰ cause ponat ī actū talē renūciatiōem testiū Ex aduerso si ꝓcurator rei cāz habuerit rōnabilē ē q̄re ꝓ dicta testiū nō sint publicāda illa mox z incōtinēti dz coram iudice ꝓponere. si āt nō habuerit hmōi cām sz cōsentit publicatōi. tūc iudex dicat notario vt legat dicta testiū. vt sic ꝓ publicat̄ habeāt. Qua publicatōe sic facta ꝓcurator rei petat sibi decerni copiā attestationū z terminū cō petentez ꝑfigi z assignari ad dicendū tā cōtra dicta z attestatōes testiū q̄ eoꝝ ꝓsonas. Jllo aduenīēte termino ꝓcurator rei sic dicat. Ego ꝓcurator ipsiꝰ rei ad satisfaciēdū huiusmodi termio ꝓduco has exceptōes ꝑ dicta testiū ac eoꝝ ꝓsonas ꝓ pte aduersa ꝓductoꝝ petēs z allegās vt ꝓtinet in eisdem. Et ex aduerso ꝓcurator actoris sic dicat. Ego ꝓcurator ipiꝰ A. actoris peto copiam ꝓductoꝝ mihi decerni z terminū dari ad replicādū ꝑm q̄ mihi ꝓpetierit. z procedat si placet vt ꝑ exēplificatū ē. et nūc replicādo nūc duplicādo ꝛc. Deinde ꝓcurator actoris petat sibi assignari certū terminū ad ꝓducēdū oīa z singla iura z munimēta. lrās scrīpturas ꝓuilegia z instrā sibi in hmōi cā necessaria. ipmq̄ reū ad idē. Quo termio adueniēte ꝓcurator ipiꝰ A. actoris sic dicat. Ego ꝓcurator noīe actoris ad satisfaciendū termio ꝓducto ꝑ singla in hmōi ꝓducta ꝓbo. z si habuerit aliq̄ q̄ ñ sūt ꝓ ꝓducta illa producat i scḟ. Ex aduerso ꝓcurator rei sic dicat Ego peto mihi dari copiā illoꝝ de nouo ꝓductoꝝ. z terminū statui ad excipiendū siue dicendū ꝓbo vel in scriptis ꝑ oīa z singula producta in hmōi cā. Et ꝑt procedi vt ꝑ replicādo. triplicādo ꝛc. Etiā ꝑt obtuari terminꝰ ad declarandū si fuerit necesse. Deinde ꝓcurator actoris petat sibi dari terminū ad ꝓcludendum in hmōi cā. Jpmq̄ reū ad idem. vel ad dicendū cām rōnabilem q̄re in hmōi cā ꝓcludi nō debeat. Jsto termino aduenīente ꝓcurator actoz̄ sic dicat Ego ꝓcurator ipsius actoz̄ peto in hmōi cā cōcludi et mecū ꝓcluso haberi. Ex aduerso ꝓcurator rei. si quā habuerit cām rōnabilē q̄re in cā huiusmodi nō fuerit cōcludendū. illā ꝓponere dz. Et si illaz cām iudex audire recusauerit. tūc ꝓcurator rei ꝓtestari dz de q̄uamie et appellādo ꝛc. Dz si ꝓcurator rei ñ habuerit cām rōnabilē hmōi tunc iudex ꝑt cū ambabus ꝑtibꝫ ꝓcludere in hmōi cā. z pro cōcluso hz̄e. z exꝑ iudex assignet ꝑtibꝫ hic de t̄minū ad videndū z audiendū sniaz diffiniti uā ī hmōi cā ferri et promulgari. Jllo t̄mio aduenīēte ꝓcurator actoris dicat sic Ego ꝓcurator ipiꝰ A. actoris ꝑtis aduerse nō ꝓarēt̄ accuso ꝓtumaciā. ipamq̄ ꝓtumacē peto reputari. z i eiꝰ ꝓtumaciā sniaz diffiniti uā pro me z pte mea z ꝑ ptē aduersam ꝑm formā petitōis pro me supⁱ oblate in scḟis ferri z promulgari. Dz si ꝓcurator rei furit pñs ꝑt sic dicere. Ego ꝓcurator io nomine ipiꝰ B. rei protestor ō nō ꝓsentiēdo in sniaz diffinitiuā ferēdā. ex eo q̄ cās rōnabi/

dioceſim vltra vnam dietam nõ valet.e.ti. ſtatutũ.li.vj.niſi littere de cõmuni conſenſu partiũ fuerint impetrate.vel niſi de hac cõ ſtitutiõe exp̃ſſam fecerit mentõem.e.ti.non nulli Item p̃ illã clauſulã q̃dã alij nõ debẽt vltra q̃tuor ꝓueniri.extra ỏ reſcp.cũ in mlt̃ li.vj.z ille pſone q̃ notate ſunt in reſcpto de bent primo ꝓueniri z alij q̃tuor in citatorio poni. Item lr̃a tacita ꝓitate multʒ modis ĩ petrat.ſz nõ valet ſcz cũ ipetrator tacuit ſe/ riẽ facti.extra de coba.cle.z mu.ſup eo. Itẽ ſi tacuit bñficiũ min⁹.e.ti.poſtu. Item ſi ta cuit iuramentũ.e.ti.ꝓſtituim⁹. Itẽ ſi tacuit ſtatutũ nũex canonicor. extra ỏ pben. pro illor. Itẽ ſi tacuit q̃ pbẽda non vacaret.ex tra ỏ ꝓceſ.pben.cũ nr̃is. Itẽ ſi tacuit excõi/ cationẽ.extra de ꝓcura.ĩ nr̃a pñtia. Item ſi tacuit appellatõem ad ſedẽ ap̃licam factã.ex tra de ꝓfir.vti.z inuti.memorie. Itẽ ſi dicit ſe hr̃e monitorias cũ non haberet z ipetra/ uit executorias nõ valet.e.ti.ex inſinuatiõe. Itẽ ſi diẽ ſe dioceſ.cũ ſit de ciuitate tali vel ecõtra nõ valet.e.ti.rudolpb⁹.z.c.ſignificã/ te. Et hec de reſcriptis ſufficiant cauſa br̃e uitatis.

Contra iudices.

Quia plures eſſe iudices appetũt q̃ tñ de iure eẽ nõ pñt. Idcirco ꝑ exceptões interſe rere h̃ placuit. Excõicat⁹ iudex eẽ nõ põt.ex tra ỏ ſẽ.z re iudi.ad pbãdũ.z ỏ excep.dilecti filij.z.c.cũ int̃ pozẽ.z.c.exceptioñ.z ỏ of.iu/ di.dele.ꝓudentiã. Itẽ ſi iudex ſuſpect⁹ fue rit poterit recuſari.iij.q.v.c.vlt.extra de ex cep.int̃ priozẽ.ỏ appel.poſtremo.z.c.ꝓpoſuit Et itellige ſi ſit ſuſpect⁹ ex cã rõnabili. puta q̃ eſt ꝓſanguine⁹ pt̃ aduerſe. Et h̃ intellige ẽm ius canonicũ tã de iudice ordinario q̃ delegato. Ordinari⁹ eñ recuſari p̃t.extra ỏ fo.cõpe.licz.de appel.cũ ſpẽali. Itẽ ſi hz cãz ꝓſimilẽ p̃t vt ſuſpect⁹ recuſari.extra ỏ iudi. cãm. Item ſi aduerſario multũ familiaris. extra de off.dele.inſinuãte.z de purga.cañ. cũ imminẽte. Item ſi ſit ſoc⁹ vel canonic⁹ eius.extra de of.dele. Item ſi ſit dñs impe/ trantis.e.ti.cãm que.iij.q.v.accuſatores.xj q.iij.q̃tuor. Itẽ ſi ſit vaſallus impetrantis. xij.q.v.de forma.extra vt li.ñ ꝓteſ.accedẽs Item ſi ſit inimic⁹ eius.extra ỏ excep.cũ int̃ priozẽ.z fere in oñ̃ib⁹.c.s̃ allegat. Itẽ ſi iu/ dex eſt ꝓſanguine⁹ inimici mei,extra vt lit̃, nõ ꝓteſt.accedẽs. Item ſi iudex hz cãm cũ altera ptiũ p̃t vt ſuſpect⁹ recuſari.extra ỏ of. dele.cũ ſup abbatia.de purga.cañ.cũ in iu/ uentute. Item ſi actor eſt de familia iudic̃. extra vt lit̃.nõ ꝓteſt.accedẽs.z.ff.de iuř.om. iudi.l.q̃ iuriſdictõi.vbi ỏr.q̃ iuriſdictõi p̃eſt neq̃ ſibi ius dicere debet neq̃ vxori.neq̃ li beris.neq̃ ceteris q̃s ſecum habet. Item ſi actor eſt iudex illius iudicis talis iudex põt haberi vt ſuſpect⁹. Tales eñ iudices p̃nt re futari.C.de iudi.l.ꝓperandã. Nota q̃ ſec⁹ eſt de iure ciuili. Et ſecus eſt ỏ iure canonico. oportet eñ vt cã ſuſpitiõis allegẽt coram iu dice.vt probẽt coraz arbitro electo a ptib⁹. extra de appel.cũ ſpẽali.e.ti.ſecundo requir̃. Item de iure ꝓ ciuili non oportet cãm ſuſ/ pitionis allegare nec probare.ſed ſufficit di cere.habeo te ſuſpectũ.e.ti.ſecundo requir̃ in glo. Item ſi iudex eſt orbundus de terra ĩ petrantis p̃t ab alia pte vt ſuſpect⁹ haberi. vt li.nõ ꝓteſt.accedens.ſed illa exceptio ſo/ la nõ ſufficit ſed bñ valet cũ alijs.vt no.i dí/ cto ca. Item ſeruus iudex eſſe nõ põt.iij.q. viij.infamis Item q̃ minor.xviij.annis iu dex eſſe nequeat etiã de ꝓſenſu ptiũ.nullus eñ delegare p̃t cãm minori.xviij.annis.ni ſi ſolus ꝓnceps.extra de of.dele.cum vice ſimũ.z h̃ eſt verum in delegato. Ordinari⁹ eñ nõ poteſt eſſe iudex niſi.xxv.annum at/ tigerit.ibidem.z extra de elec.cum int̃. Itẽ ſi in vna cauſa fuit aduocatus vel procura/ tor poſtea nõ poteſt eẽ iudex in eadem.iij.q. vj.ſtatutum.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.pretor. Item laicus non poteſt eſſe iudex in re ec/ cleſiaſtica.extra de iudi.decernim⁹.z.c.at ſi clerici.xj.q.j.placuit. Judex delegatus exq̃ ſniam bene vel male tulit poſtea de illa cã ſe intromittere non dz.extra de off.iudi.dele. querenti.z.c.venerabilis.z.c.in lr̃is. Hec⁹ eſt de ordi.qui ſup acceſſor. poteſt expreſſe cognoſcere.ff.de re iudi.l.paulus. Item de legatus iudex z recuſatus probata cauſa ſu ſpitionis poteſt alicui nõ ſuſpecto cãm ſub/ delegare.extra de appel.cum ſpeciali.z.c.ad hoc.z.c.cum ceſſante.in fi. Notandum q̃ ſi iuriſdictio ad tempus data fuerit eo tranſ/ acto expirat iuriſdictio.niſi de ꝓſenſu parti um fuerit prorogata.extra de off.iudi.dele. de cauſis. In vltramarina dilatione iudex vltra nouem menſes dare non poteſt etiaz conſentientibus partibus.iij.q.iij.§.ſpaci/ um.ca.indutie. Item ſi proprium nomen

mulieris fuerat expssuz post mortē eiꝰ nō ꝑt noscere de cā.eo.ti.cū olim. Jtē archiepūs ō cā sui suffraganei intromittere se nō ɔz nisi p appel.cā ad ipm fuerit deuoluta.extra de of. dele.cū nō ignores.ō of.iudi.or. pastoralis. nisi eps fuerit negligēs vel iusticiā neglexe/ rit facere. Jtē p mortē mādatoris adhuc re integra.extra de of.dele.gtā.et.c.relatū.ꝛ.c. licet. Jtem iudex delegatꝰ post annū potest soluere q̄ ligauit.eo.ti.q̄rēti. Jtem si fuerint plures iudices vnꝰ citare nō ꝑt sine alijs. nec i cā procedere nisi i cōmissiōe dictū fuerit q̄ si nō oēs interesse poterit. Et ħ verꝝ est si iudex absens p certū nūciū vel lrās oñderit se inte/ esse nō posse.extra.e.ti.prudentiā.ꝛ.c. causā mīimonij. Jtem surdꝰ.lunaticꝰ.ꝛ perpetue furiosus nō ꝑt eē iudex.nec mutꝰ.ff.de iudi. l.cū ꝓtor.ꝑ.est aūt. Jtem mulier nō ꝑt eē iu dex.iij.q.vij.§.tria.c.infamis.xxviij.q.v.c. mulierē.ff.de reg.iu.l.ij. Sī ɔrium inuenit intelligit de ɔsuetudie approbata.extra ō ar bi.dilecti filij.vel a pncipe interꝑtat.ij.q.v. neminē. Jtem nemo ꝑt eē iudex ecclesiasti/ cus nisi hēat aliquā dignitatē vel nisi sit in eccl'a collegiata canonicꝰ. nec cā ɔz vētilari nisi in ciuitatibꝫ vel in locis insignibꝫ vbi iue nitur copia peritoꝝ.nec etiā de ɔsensu ptiū. vt in ti.de rescp.c.statutū.li.vj. Et est ɔsiliū Lugduñ. Jtem si cā est cōmissa pluribꝫ iu/ dicibꝫ tū cvno decedēte alij nō pñt ꝓcedere nisi i cōmissione ɔtineat.extra ō of.iudi.de leg.c.vno delegato. Jtem si cā fuerit alteri cōmissa p mandatū faciēs mētōz de priori. prior iudex nō ꝑt postea cognoscere de illa cā.extra de of.iudi.dele.pastoral' Jtē hēticꝰ iudex vel testis eē nō ꝑt.extra de here.excō/ municam. Jtē si cā in aliq̄ tāgit iudicē ꝑt tāgꝫ suspectꝰ recusari.iij.q.v.c.vlti. Jtem si sit subdelegatꝰ ab aliq̄ delegato nisi delega/ to pncipis.nō valet.extra de appel.cū cām.ꝛ de of.iudi.deleg.sup questionū. Jtem si sit delegatꝰ in cā criminali ꝑm leges nō valz nisi a pncipe delegēt.ix.q.iij.saluo.ff.ō of.pcō.l. solēt. Necꝰ est ꝑm canōes.extra de of.iudi. ōle.sup q̄stionū. Jtē subdelegatꝰ esse non ꝑt si cā sibi cōmissa nō ptinet ad iurisdictiōem delegātis.extra de rescrip.sup lr̄is.de pe.et re.ĝ autē. Nam qō fit coram non competē/ ti iudice non valet.extra de iudi.at si clerici et de ɔsuc.ad nostram. Jtem si iudex cōtra formā rescpti aut iurisdictōz aliq̄d egerit. nō valet.extra de rescrip.cū dilectis. Jtem cui delegata est inq̄sitio vel q̄ puldeat ali/ cui eccl'e de plato altero subdelegare nō ꝑt etiā de ɔsensu ptiū.extra de of.dele.c. vlt.ꝛ de rescp.cū dilecta. Nota iudex delegatꝰ nō potest mādare alterutri ptiū coram ipso p/ sonaliter cōparere nisi in cā criminali.vl' p veritate dicēda vel pro iuramēto calūnie p/ stando.vel nisi fuerit spēaliter demandatū. extra de iudi.iuris eē ambiguū.et est confir matio ɔcilij Lugduñ.li.vj.hec locū habet i causis puatoꝝ.secus in cā collegij vel vni/ uersitatis.extra de ꝓcu.c.j.ꝛ.c.quia in cauſ. Jtez cui mandat aliq̄d negociū psonaliter exequi subdelegare non ꝑt. nisi de cōsensu ptium in quibusdam casibꝫ.extra de rescp. cum dilecta.ꝛ de of.iudi.dele.ca.vlt. Jtem post appel.rite factā iudex q̄ est appellatum cognoscere nō ꝑt de cā.extra de appel.c.j. di recte. Jtem monachꝰ vel canonicꝰ in causa seculari nō ꝑt esse iudex.extra ne cle.vl' mo. sed nec.ꝛ.c.clericis. Jtem si maior iudex ne gociū reuocauerit minor postea de illo cog noscere nō potest.extra de elec.in cauſ.ff.ō iudi.l.iudicium. Jtē iudex debet q̄si media tor esse inꝛ actorē ꝛ reū.xxx.q.vl.c.vlt. aliter posset vt suspectꝰ recusari. Nota cautelā de bes adhibere vt exceptōes nō simul profe/ rant. Sed singule in singul', vt si cadas ab vna ꝓcedas ad aliā.

Contra arbitros.

Quoniaz arbitria

ad instar iudiciorꝫ sunt redacta.ff. de recep. ar.l.j. Ideo post tractatū ɔ iudices aliq̄d ɔ arbitros ꝛ in q̄s est cōpro missum audiam. Sernꝰ nō ꝑt esse arbiter. ff.de arbitrꝫ.l.podiꝰ.§.i seruū. Jtem pupil/ lus.furiosus.mutꝰ.vel surdus.nō potest eē arbiter.iij.q.vij.§.tria.ff.de arbi.l.fz si i furū. Jtē nec minor.xxv.ānis ibidē.l.si in seruū. ꝛ.ff.de recep.ar.l.cum lege. Jtem in re pria nullus ꝑt eē arbiter.ff.de arbi.l.penl'. Nam arbiter cognoscit ad modū iudicis. Et sen tentie arbitri standū est.sine sit equa sine iní qua et sibi imputet q̄ eū elegit.ff.de arbi.le, diem.§.stari. Et si ille inique procedit redu citur ad arbitrium boni viri.ff. pro socio.l. si societatem. Jtem mulier non potest esse arbiter.ff.de regu.iuꝛ.l.femine.intellige nisi sit femia excellēs.vel de ɔsuetudie approba ta.extra de arbi.dilecti filij. Jtē si iudex fue rit ordinariꝰ alicui rei in eum cōpromitti nō

potest.ff.de arbi.l.sed si in seruũ.§.ij. z ꝫ intellige ſm leges. Nam ſm canones tam in delegatũ ꝗz in ordinariũ cõpromitti potest extra de arbi.cũ tpe.c.cũ olim.z ꝺ elec.cãm Item in cã criminali vel liberali non tenet arbitriũ.extra de testi.c.de testib. de iureiuran.c.pnl.nec in pupillari actõe nec in matrimoniali.ff.e.ti.l.nõ distinguem⁹. Item si de cauſ restitutioñ.agi ꝺz ibidẽ.l.vl.nisi qñ incidentaliter illa causa mouet.ff.de iudi.l. quotiens. Item infamis nõ potest eẽ arbiter.ij.q.vij.§.tria.z.ff e.ti.pedius. Item si ꝙs cõpromittit noie alieno nõ valet.ff.eo.ti. l.nõ distinguem⁹. Item si cõpromissum sit ꝙ pupillum sine tutoꝛ autoꝛitate.non valet ff.e.ti.l.si pupill⁹ Item si sine pena fuerit cõpromissum vel sine eo ꝙd obtinet vicẽ pene nõ valet cũ effectu.qz ꝓtes nõ tenenꝯ ſuare ſniaz arbitri.nisi velint ſi pena nõ fuerit apposita. Et.de arbi.l.j.vel iuramentũ ſm canones.extra.e.ti.cũ ipe. Tñ bñ valebit licz pena nõ sit apposita si ꝓtes post ſniaz tacitur nitate ꝯfirmauerũt.z tñ actoꝛi dabit actio z reo exceptio.extra.eo.ti.ꝙ tuas. Et.eo.ti.l. pnl.§.j.z.ij. Item si cõpromissio claudicat ff.e.ti.diem.§.penl. Item si pnũciatio arbitri inſtro nõ sit collecta vel in arbitrium terñ nulla ꝑsona expꝛessa sit cõpromissum nõ valet.extra.e.ti.innotuit.z.ff.e.ti.l.itẽ si vn⁹. §.si in duos. Contrariuz tñ videt extra de appel.cum ſpẽali Solutio in cã recusatioñ. a iure ꝯcedit assumi tertiꝰ arbiter.qz illi arbitri nõ dicũt veri arbitri.ſz ꝗſi iudicꝫ vicẽ ſapiũt.extra de of.dele ſuſpitõis. Itẽ si dies apposita est in cõpromisso.ea trãſacta ḋcḋ dicit arbiter nõ valet.extra de of.iudi.dele. de cauſ. Itẽ si die feriata pnũciatum fuerit cũ altera ꝓte absente nõ valet. extra foꝛ.ca. vl.ff.eo.ti.l.diem.§.ſi ꝙs. Itẽ res ecclesiaſtica in laicũ cõpromitti nõ ꝑt.extra.e.ti.contigit.z de iudi.decernim⁹. Itẽ ꝑt obꝟci compꝛomiſſio ꝙ ſolutũ ſit. Solutꝫ em pluribꝫ modis puta die.moꝛte.ac ſtipulatione.iudicio pacto ſatiſdatiõe.ff.e.ti.l.nõ diſtiguem⁹. §.cõpromiſſio. Itẽ ꝑt obꝟci ꝙ in ſe non ſuſcepit arbitriũ.ff.e.ti.l.ij.§.j. Itẽ coꝛã arbitro nõ ḃz locũ recõuentio.extra.e.ti. cũ dilecti. Item cõpromiſſum nõ extendit ad compꝛomittentis heredes ſi de eis non caueat. ibidem.ff.eo.ti.l.diem.§.j. Item ſi plures arbitri fuerunt oñes intereſſe debent arbitrio.ff.eo.ti.ſicuti.nisi aliud dictum ſit i cõpromiſſo.ff.eo.ti.l.non diſtinguam⁹.§.cum ne plures. Item potest obꝟci ꝙ arbiter nõ tulit ſententiaz in ſcptſ ꝙd ꝺz facere. Et.e.ti. cũ in arbitrio.§.ij.nisi aliud dictũ ſit in cõpromiſſo.ff.de iudi.l.ij. Item arbiter nõ ꝑt punire ꝯtumacẽ nisi expꝛeſſuz fuerit in compꝛomiſſo.ibidẽ.§.vlti.nota ea ſola veniũt i arbitrio de ꝙbꝫ tactũ eſt vt veniãt.ff.eo.ti.l. ſi cum dies.§.j.extra.e.ti.cũ dilect⁹. Et tantum de illo.

Contra actorem.

RUnc contra actorem videam⁹. Actoꝛ excõmunicatus nõ potest ſtare in iudicio. nec teneꝛ reus rñdere.extra de of. dele. pꝛudẽtiam.z extra de except.dilecti.z.c.cum interpꝛiorem.z.c.pia. Et de reo excõicato idem dicendum est ꝙ actoꝛ non potest reconueniri.extra de excep.cum interpꝛiorem.vbiz exceptio excõicationis tam ꝟ iudicem ꝗz ꝟ actoꝛem ꝗz etiã ꝟ reum semꝑ potest opponi tam ante lit.ꝓtest.ꝗz post.extra de except.§. Ne ḋs excõicato excõicare cogaꝛ.c. exceptionem. Item reus actoꝛi nõ debet rñdere si plures habeat ꝑsonales actiones ꝟ eundez coꝛam diuersis iudicibꝫ.extra de reſcrip. extenoꝛe.z eo.ti.diſpendia.l.vj. ḋd est cõciliũ Lugduñ. Item si reus ꝟ actoꝛem agere voluerit oꝛtet ipm sub actoꝛis iudice litigare in modum recõuentioñ. Actoꝛem eñ ad aliũ iudicem trahere non ꝑt ibidem. Item monachꝰ sine licentia abbatis ꝙuenire vel ꝙueniri non ꝑt.extra de iudi.cãm.xvj. diſt. placuit. Item ꝺz de abbate ꝙ sine lr̃is capituli ſui admitti non debet nisi bona fuerint diuisa.extra de reſcpt.edoceri.z de reli. do. cum dilectus. Si tñ monachꝰ fuerit in ſcolis causa ſtudij vel alia iuſta de causa ꝺ licentia ſui abbatis agere ꝑt z rñdere.extra ꝺ accu.ex parte. Et si ꝓcuſſus fuerit exiſtens intra clauſtꝝ ipe non aget ſed monaſteriũ vel ſindicus monaſterij nec ꝑt tunc remittꝛe iniuriam ſibi factã.extra de ſen.excom.parrochianos.in glo. Item monachus abbatez in ius trahere nõ potest niſi fuerit a pꝛincipe impetratum. Et.de in ius vocan.l.j.ij.et iij. Item filius sine licentia patris agere nõ potest.extra de pꝛocura.c.j. Et fallit in cauſis caſtrenſ peculij.inſti.ꝺ pa.po.ius qꝺ cõſiſtit. Item si aliquis petat debitũ vl aliud perſonale.et per.xxx.annos non petierat ei

potest obiici rescriptio. C. de anna. excep. z p/ scrip. l. j. §. ad hec Item ab aduersario si fuero spoliat⁹ sibi nō teneor rndere q̄ siq̄z fuero restitut⁹. extra de ordi. cogni. sup spoliatōe. de resti. spo. c. j. z. iij. q. j. p totū. Item si inhonestus vel nō secur⁹ locus alicui fuerit assignatus. nec tenet rndere neq̄z tenet cōparere. extra vt lit. nō ptest. accedēs. Item clericus nō pt psentire i iudicē nō suū nisi duo pcurrāt scz q̄ iudex sit psona ecclesiastica. z volūtas diocesi. sui accedat. extra ō fo. compe. si diligenti. Item in cā criminali nō teneor in q̄/ dragesima rndere. C. de feri. l. quadraginta. Istud pt ptrariā psuetudinem hodie non seruat. Item actor minor. xxv. annis non pt agere in iudicio sine autoritate tutoris. C. q̄ legi. pso. stan. bz in iudi. l. j. z. ij. Nota tñ casus in q̄b⁹ minor pt agere sine autoritate tutoris. Prim⁹ est in voto. xx. q. ij. c. j. z. ij. Secūdus cū agit de thoro violato. ff. de adul. l. si marit⁹. §. lex. Tertius cū mortem patris exequit vel cum agit de testamēto p̄is. xv. q. iij. de crimine. Quartus cū agit de recuperanda possessione. C. q̄ le. pso. bz stan. in iudi. l. vlt. Quint⁹ cū impetrauit veniā etat; C. de his q̄ ve. eta. l. ij. Sext⁹ cū agit ō libero homine exhibēdo. ff. ō li. homi. exhi. l. iij. Septim⁹ cū agit negocia alteri⁹. ff. ō mino. xxv. an. l. cū mandato. Octau⁹ in cā matrimoniali. extra de resti. spo. c. ex pte. Et i quibusdaz casib⁹ q̄ notant. ij. q. vij. querit. Item piurus vel alius infamis potest accusare. Primo in crimine symonie. extra de symo. tanta est labes. Scdo in crimine lese maiestatis. xv. q. iij. c. pnt. extra de pfect. c. j. Tertio cū suam vel suoz iniuriā psequit. iij. q. vj. oīnib⁹. Quarto in crimine hereseos. ij. q. vij sacerdotes. Item si filius agit ꝯ parētes vl ꝯ eos sub quoz potestate est. audiri non dz C. de pa. po congruentius. Et intellige nisi in castrensi peculio vel q̄si castrensi. ff. de iudi. l. iulianus. Idem ōz de filijs emācipatis nisi venia impetret. insti. de pena te. li. §. vlti. Item libertus ꝯ patronum agere non potest nisi prius venia impetrata. l. ij. C. de in ius vocan. Idem dico de libertis z liberis ꝯ parentē patronū ve agentib⁹. insti. de pena. te. in fine. Item eiusdem litis consors si voluerit agere pro ꝯsorte sine mādato audiri nō debet. Etiā pstita cautione nisi post litis ptest. C. de ꝯsor. eiusdem litis. l. j. Item si actor petit fundū nō debet rndi nisi fūdo q̄ petit ostenso. extra de libel. obla. c. ij. et debet exp̄mi nomē fūdi z nomen vicini fūdi. ff. de censi. l. forma. Item videas quā actionē actor intendat vtr̄ sit tpalis vel ppetua. Si tpalis est z tps sit trāsactū intra q̄d debuisset egisse amodo agere nō pt cū effectu.

Nota q̄liter tps currat ꝯ aliquē. Decem dies currūt ꝯ nō appellantē. extra de appel. si tibi. z de elec. cū dilect⁹. Item quantū tēp⁹ currat ꝯ electū petentē ꝯsecratōnem. c. dist. qm̄ quidam. Item sex mensium currit i beneficioz collatione. nam postea collatio deuoluit ad superiorem. extra de pben. ō mlta. Item tps currit ꝯ electū ad platurā q̄ infra sex mēses dz petere ꝯfirmatōem. extra vt li. nō ptest. qm̄. Item temp⁹ vnius anni currit ꝯ volentem agere actione iniuriaz. quia iniuria post annū intentari nō potest. C. ō iniurijs. l. si nō conuicij. Item tempus currit ꝯ rescriptuz papale intelligē si impetrās eo vsus nō fuerit dum tū copiam iudicij habere potuit. Et cum aduersarius rescriptuz impetrauit. extra de rescrip. ca. si aūt. Item tps currit in q̄busdaz casib⁹ q̄ notant extra. vt lite nō ptest. qm̄ frequenter. De hac materia dicā pleni⁹ infra in ti. de rescrip. Item q̄ stituit procuratoreꝫ ad totā cām postea non potest illuz reuocare nisi ex iusta causa aut integra adhuc existente causa. ff. de procura. l. añ litem. z. l. se. Item actor q̄ fecit citari ad aliquē terminū aduersariū veniente reo si nō venit actor ꝯdemnet in expēsis. extra de do. z ptu. actor. lib. vj. Item si mulier velit agere noīe filij vel alteri⁹ audiri nō dz nisi sit tutrix. ō reg. iuf. l. femie. Excipiūtur q̄dam casus. ff. de pcura. l. femine. Item laicus nō pt clericū accusare etiā i cā crimiali. nisi suā vel suoz iniuriā psequat. extra de testi. de cetero. Item ꝯspiratores z inimici capitales in nulla cā ad accusatōez admittūt. extra de symo. licet. xj. q. j. cōspirationū. Et tantum de isto.

Contra procuratorem.

Superius contra actorē dixim⁹. sz q̄ actor p̄ procuratorē sepe exp̄it. iō nūc ꝯ procuratorē videā⁹. Primo q̄s sit procurator. q̄s yconom⁹ sindic⁹ vel actor. Procurator est q̄ aliena negocia mādato dñi gratuite admīstrat. ff. de pcu. l. j. Iconomus cui res ecclesiastica gubernanda mādat. lxxix. dist. q̄ in q̄busdaz

phibitū est aduocare. C. ō postulā. l. q̄sq̄s. z
C. ō assesso. l. vl. Itē ifamis ñ p̄t aduocare
iij. q. vij. ifamis. §. tria. excepti his q̄ h̄ enūe
rant. Itē excōicat⁹ aduocare nō p̄t extra ō
beti. excōicā⁹. Itē nec publice pugnātes. iij
q. vij. ifamet. §. itē. Itē mulier aduocare nō
p̄t. iij. q. vij. §. tria. z illō vide. Itē aduocat⁹
stare dz tpe aduocatōis. C. ō postu. l. q̄sq̄s. ī
fi. z nō dz iterare q̄d semel fuit pozat⁹. de ap
pel. l. vlt. Itē si q̄s aduocat⁹ admonit⁹ a iu
dice vel alicui p̄sone p̄tinet patrocinīū z non
obtēpat p̄t repelli nisi se rōnabili cā excusa
uerit. iij. q. vij. ifamis. §. tria. Itē nulli⁹ dz eē
aduocat⁹ nisi p̄tiā bēat l̄r̄alē. C. ō aduo. di
ui. le. nemini. z. l. iubem⁹. z. C. de postu. l. ij.
Itē tabellio vel ꝑ⁹ ñ dz aduocatōis officiū
exercere. C. ō postu. l. nec ceſoz. C. ō tabel
lari. l. generali. Et h̄ ō aduocati sufficiūt

Contra libellum.

QVm ad actoris petitōz cogiscendā ī iudicio libell⁹
offerat. q̄ñq̄z obscure. q̄ñq̄z inepte
libell⁹. Est eñ petitio actoris scd̄a ordinēs no
mē iudicij. actoris. z rei. z rē q̄ petit. z cāz petē
di. extra ō libel. ob. c. j. ij. z. iij. Libell⁹ offert
ad h̄ vt re⁹ valeat deliberare vtr̄z velit orden
dere vel liti cedere. ff. de eden. l. j. in p̄n. Jō
reo. rr. diez inducie ad deliberādū p⁹ libelli
oblationē ꝓcedūt. iij. q. ij. §. spaciū. Libel
lo p̄t q̄s obiicere q̄ nō tenet rñdere nisi no
mē iudicij z actoris z rei. z res que petit ordi
neat. ff. ō rei vēdi. si in rē. z ibi dz ordineri di
es mēsis z ann⁹ dati libelli. iij. q. ij. §. spaciū
Et h̄ intellige ī cauſ criminalib⁹. Itē si libell⁹
obscur⁹ fuerit nō debes ei rñdere. extra ō te
sti. cū clamor. de dila. cū l̄r̄e. Itē si ñ ordine
at cām vel actōez petētis nō valet. extra. e. ti. c.
ij. z. iij. Itē libell⁹ generalit reprobat. ff. ō iuſ
fisci. l. ita. q̄ generalitas petit obscuritatem
ff. de pac. l. veterani. z ō solu. l. cū stich⁹. Itē
in actiōe realī reprobat nisi ꝑticulā nomē fun
di exꝑmat vel nisi actio ad oculū ostendat.
Et si nomē ꝑticule nō dz duo ꝑtimi nominē
tur. extra. e. ti. c. ij. Itē si petit aurū vel argē
tum dz exꝑmi materia z pōd⁹. Si ꝑ⁹ dz ex
ꝑmi nomē ei⁹. Si pannus color dz exꝑmi
Si animal dz exꝑmi asinus vel bos. z vtrū
sit albus vel niger. Si aliq̄ res mēsurabilis
petat vt vinū dz exꝑmi q̄t mēsure petantur
Itē si petit cyp⁹ vel aliud vas dz exꝑimi
forma vtr̄z sit rotūdum vel q̄dratū. vel cum
sculptura. ff. de rei ven. l. si in rem. Item si
libellus inept⁹ fuerit p̄t reprobari z actor ñ
dz admitti. extra de iudi. examinatā. Item li
bellus reprobat nisi p eū re⁹ certificari pos
sit q̄ iure actor agere velit. ff. de eden. l. j. No
ta si libellus offerat añ lit. ꝓtest. nō valet. iij.
q. iij. §. spaciū Excipiūt q̄dā casus in quib⁹
libellus nō offert. Prim⁹ est vilium ꝑsonaꝝ.
Secūdus est cū eps int suos subditos co
gnoscit. Tertiꝰ in casu ambiguitatis. C. de
ambig. l. j. Quartꝰ in suspecto tutore. Quin
tus in crimib⁹ notoriis. extra de accu. c. cui
dentia. Sextꝰ in leuib⁹ crimib⁹. ff. ō accu. l.
leuia. Septimꝰ in carta falsa corā iudice ꝓ
ducta z teste falso. C. ō ꝓba. l. vlt. Queritur
vtr̄z libell⁹ ꝑsēsu ptiū p̄t remitti. dico q̄ non.
q̄ ē de suba iudicij. idē ō lit. ꝓtest. Ideo re
mitti nō p̄t extra ō ferijs. c. vlt. iij. q. v. accu
satoribꝫ. Itē si petis aliq̄d a me actōe exti
pulato. nō teneor libello rñdere nisi i eo po
nit cā stipulationi. nā stipulatio nō valet nisi
cā subsit. ff. ō odi. sine cā. l. q̄ sine cā. Nota sti
pulatio ē solēnis ꝓmissio q̄ ꝓcessit interro
gatio z subsecuta ē rñsio. Itē in cā criminali
non valet si actor se nō obligat ad talionem
iij. q. vj. c. j. z. v. q. vj. c. ij. Itē si nō ꝓtinet no
mē iudi. ij. q. viij. §. vl. Itē si agit in modum
accusatōis post electionē ꝓfirmatā ñ valet
nisi se obligat ad penā. extra de accu. super
bis. Itē si est denūciatio z nō ponit ī libello
q̄ te charitatiue āmonuerim nō valet. extra
ō simo. licet hely. extra de iudi. nouit. Item
si agat q̄ modum inq̄sitōis vt q̄ ꝓlat⁹ ex offi
cio suo procedit in cā nō datur libell⁹. sz ca
pitula sup q̄bꝫ clamor ꝓcessit dicēda sunt ti
bi. vt habeas copiā defendendi te et debes
eē ꝑñs cū fit inq̄sitio. nā z absenti inq̄sitiōez
suā ferre nō p̄t nisi ꝓtumaciter se absentaue
rit. extra de accu. qualiter. et q̄ñ. extra de si
mo. licet hely. Item si agitur de crimine ci
uiliter dz poni in libello iniuria quā feciſti
in aliq̄ loco vel in mēbro. aliter nō valet. de
pe. di. j. aut facta. Et nota diligēter q̄ñ li
bellū ꝛcipis debes protestari q̄ illū recipis
saluis exceptōnib⁹ tibi de iure cōpetētib⁹ tā
ꝑ rescriptum q̄z ꝑ iudicē. tam ꝑ actorem q̄z
ꝑ libellū. extra. e. ti. c. vlt. si nō fuerit ꝓtesta
tum tūc nocebit. xxxj. q. ij. lotharius. Ūñ ver
sus. Conuenti nomen et nomen cōuenien
tis. Judicis z mensis rem q̄z quis scribere de
bes.

Contra testes.

Quia licet ad claritatem ꝓbationis necessarij sint testes plures. tñ ad testādū pducūt q̄ de iure repelli pñt. Idcirco ꝯ testes aliq̄d videā⁹ Test⁹ domestic⁹ a testionio repellit. extra ō testi. i lr̄is. Domestici āt dicūt oēs q̄ sunt de familia alic⁹. dic. ca. i lr̄is. Itē parētes oēsq; ꝓpinq. familiares. liberi. z fili. nur⁹. C. de. ꝓ. sig. li. vl. Itē oēs familiares q̄b⁹ pducendū pt ipare rōe pzie ptāt⁹ obedien. vl iurisditōz ff. ō testi. l. i lege. iij. q. v. accusatores Itē affines reputāt domestic⁹. iij. q. ix. §. absens. ij. Itē mercēnari⁹. C. ō q̄st. l. ꝓuos. ff. ō penis. l. respiciēdū. §. furta. Itē si ꝓsāguinei. iij. q. v. c. j. Itē vir z vxor. alt⁹ p alt⁹ hēt ꝓ domestico. ff. ō iud. l. iterdū. Itē pugna z nur⁹. isti. ō nup. §. affinitat⁹. Itē pr̄ filio z fili⁹ pr̄i. isti. ō testi. §. i testi. Itē colonj vl ascripticij z dicūtur domestici. C. ō q̄st. ꝓdē. Itē si test⁹ ē infamis repelli pt. vt q̄ lenocinium fecerit ipse et q̄st⁹ cā est infamis cū aliis m̄l⁹. ff. q̄ no. infa. li. Et int̄ illas ponit ioculator z oīs lenis p sona q̄ freq̄ntat tabernā. extra ō accu. si cōstiterit. Itē de faciētib⁹ vilia officia. vt i glo. l. j. §. caupōes. ff. nau. caupo. sta. luso. extra ō excess. pla. int̄ dilectos. Itē vilis officij. vt q̄ mūdāt latrinas z balneatores. iij. q. iij. §. i ꝑmis. extra. e. ti. c. j. z meretrix. ff. ō test. l. iij z. ij. Infames tñ i enormi crimie pñt testari ō simo. lz bely. z. c. tāta. Itē raptor latro z q̄libz infamis. e. ti. ex pte. z piur⁹. e. ti. sub nobis z pr̄es modi infamie. Re. vj. q. j. infames Itē si testis ē inimic⁹ repellit. extra de accu. c. cum oporteat. iij. q. v. c. ij. Sz q̄ inimicicie repellant relinq̄t arbitrio iudicantis. ff. ō q̄st. li. j. Nota tñ ꝓspiratores et capitales inimici i nullo casu ad accusatōz testiū admittūt. de simo. p tuas. Itez nisi testis iurat⁹ deponat el⁹ testioniū nō valet. extra ō test. nup. Itē testes ñ plene pbāt nisi ō certo tpe fecerit mentionē. extra ō fi. istru. cū Jo. extra ō proba. i pñtia. Itē testioniū excōicati nō valet. extra e. ti. venies Itē pr̄ nō pt testificare ꝯ filium nec pro filio. nec ecōtra filius pro pr̄e aut ꝯ pr̄ez. iij. q. ij. c. si testes. In trib⁹ tñ casib⁹ pr̄ pt eē testis pro filio Primo i testamēto filij testāt⁹ ō castrēsi peculio. ff. ō testa. l. q. testa. §. j Scōo ad probādū gen⁹ vel originē. extra q̄ fi. sint legi. transmisso. Tertio in caus matrimōialib⁹. extra ō sen. z re iudi. tenor. Frater tñ pro fratre z ꝯ frēm pt testari. nisi habeant oia bōa in cōi. q. tūc itelligeret suā cāz agere. ff. de testi. l. j. Sz i re ꝓpria nulli idoneus testis. iij. q. ij. §. item null⁹. Sz vtr⁹ socius cū socio pt ferre testimoniū. distigue. an sencia minor. xiij. ānis nō pt eē testis. iij. q. ij. §. nota. extra. e. c. j. Qui facit⁹ pubes pt ferre testimoniū de his q̄ vidit ipubes. xxxvij. dist. ca. relatū. Seru⁹ aūt fact⁹ liber pt ferre testimoniū de his q̄ vidit i ꝓuitate. ff. de. ꝓ. sig. l. notionē. Itē prohibēt oēs crimiosi. extra ō testi. sup eo. ℞ hz locū pterq̄ i criminib⁹ excep. extra ō simo. lz bely. vt ꝯ patuit. Itē fm canones mulier in cā criminali ad testimoniū nō admittit. sz fm leges nō prohibetur. xxx. q. v. mulierē. extra de ꝓ. sig. fozus. Itez in testamēto mulier nō pt eē test⁹. isti. de testa. §. testes Sz in alijs caus nō prohibet. extra de testi. q̄m aliq̄. Itē testimoniū vni⁹ ñ valz extra. eo. ti. licet. z. iij. q. ij. item in criminali

Nota tñ casus in quib⁹ vnico testi credit. Prim⁹ est cū dubitat an eccl'a sit ꝓsecrata. ō ꝓsecra. dist. iij. quul⁹. z generaliter vbi nlli nocetur ibi creditur vnico testi. Itē monach⁹ testis eē nō pt. extra ne cle. vel. mo. p totū. q̄a mōach⁹ funestā vocē hz. C. de his q̄ accu. ñ pos. l. si q̄s. vbi ō funestā vocē iudicari posse tius oportet q̄s audiri. Et intellige nisi pro sua eccl'a. extra. e. ti. insup. z extra de iureiu. nisi. Item soci⁹ criminis nō admittit ad testimoniū. extra. e. ti. veniens. nisi in criminibus exceptis. Itē fuus nō admittit. extra de ꝓ. sig. fozus. iij. q. v. null⁹ fu⁹. Itē libert⁹ ꝯ patronū non pt testari. iij. q. ij. §. item lelia. z si fecerit redigit ad fuitutē. extra de fuis ñ oz. de famul' tñ p alios ꝯ alios pt testari. C. ō post. l. nec ceteroq̄. z si ꝯ patronū accusator vel testis fuerit ante litis exordiū capite puniendus est. xij. q. ij. q̄ manumittit nisi in crimib⁹ exceptis. z in crimie fraudatori cēsus. xij. q. ij. Itē testimoniū ꝓducti z loquati testis nō valet vbi sz aliq̄d accepit pro testimonio ferendo vel nō ferendo. vel vbi aliq̄d sibi promissum fuerit z ob ℞ testimoniū obtulerit. extra de test. c. j. z. c. sicut. z extra de proba. lz. iij. q. ij. §. itē i crimiali. Itē si testis obscure vl ꝓfuse loq̄t non valet. nisi itez deponat. extra. e. ti. cū clamore. Itē testis nō valet nisi ad el⁹ receptōem vel depositiōez ꝑs aduersa fuerit euocata. extra. e. ti.

Contra procuratorem

Syndic⁹ ꝛ defensor cleri vel collegij. ff. q; cuiusq; vniuersi. l. j. Actor ꝛ sic⁹ qui ab vniuersitate ꝓstituit. vt i. l. pall e. Item iure canonico sepe vn⁹ p alio ponit. j. q. ij. saluator. extra de pcu. q; i cau. Si aliqs procurator fuerit excōicat⁹ ñ valebit. extra ꝺ pba. p⁹cessi. et ꝺ of. iudi. ꝺele. prudētiā. Item si sit ꝓstitutus ab excōicato ꝑt repelli. extra ꝺ procu. c. vlt. Item nisi procurator habeat vbi ꝓtineat exp̄ssa illa clausula ꝺ ratihabitiōe. cuius habeat lras procuratorias generales ꝑt repelli. extra ꝺ pcu. c. j. ꝺ reli. do. cū dilect⁹. ꝺ of. iudi. ꝺle. cotā. Et ℔ itellige nisi vellet dare cautiōem fideiussoriā. Item procurator q̄ncq; bēat mādatū spēale. extra ꝺ arbi. p tuas Item solutōz de biti recipe nō ꝑt nisi ad ℔ bēat mādatū. ff. ꝺ solu. l. ꝙo. et ℔ itellige nisi ei sit mādata oīm bonoꝝ administratio general'. insti. ꝺ rer. di. §. nihil. Item nō ꝑt liberare debitorē absq; mādato spēali. ff. de accep. l. iij. Item iuramētū deferre nō ꝑt nec offerre sine spēali māda to nisi fuerit general' procurator. ff. ꝺ iureiu. l. iusiurādū. Item oportet q; ipetras in lris pa palibꝫ bēat mandatū spēale. extra ꝺ rescrip. nōnulli. Item si ꝓpositꝰ abbas vel q̄libz plat⁹ eccl'e ꝓstituit procuratorē sine ꝓsensu cōuent⁹ sui vel capituli. nō valet. extra ꝺ arbi. p tuas et extra de resc̄p. edoceri. Et itellige cuz ista distinctōe. q; aut bōa sūt dilicta tūc valet. aut nō. tūc ñ valet. vt i p̄dicto. c. edoceri. de resc̄p. Item mlier procuratrix eē nō ꝑt. iij. q. vij. §. tria. ff. ꝺ reg. iu. l. femie. Excipiūt ñ casus in q̄bꝫ mulier procuratrix eē ꝑt. Prim⁹ rōe administratōis si forte est abbatissa. extra de cōfir. vti. cū dilect⁹. Secꝰus q̄n ꝓstituta est in rem suā. C. ꝺ procu. l. q; absente. in fi. Tertius q̄n mādate vel ꝓcesse sūt sibi actiones. C. de pcu. l. q; absente. Quarto q̄n mulier officio tutoꝝ fungi ꝑt. ix. q. j. c. pnl'. Quint⁹. q̄n feminis pro parētibꝫ lāguētibꝫ agere p̄mittit. ff. ꝺ pcu. le. feminis. Sext⁹ licitū est matrē p filij libertate litigare. ff. ꝺ libe. cā. l. ampli⁹. Item minor. xxv. ānis procurator esse nō ꝑt. ff. de procu. l. minor. Item si ꝓstitut⁹ sit minor nō valet procuratio sine autoritate tutoris. C. e. l. neq;. Excepti casibꝫ notatis ꝑ actorē. Item si sit alicui obiectum crimē criminaliter procurator eē nō ꝑt. q̄libz innocentē se oñdat. vl' post annū obiecti crimis C. e. ti. l. reū criminis. extra de accu. ep̄s. z. c. cū. p. māconella. Item in cā criminali cū agit criminaliter procurator ꝓstitui nō ꝑt. v. q. iij. in criminalibꝫ. extra ꝺ accu. veniēs. Tñ in q̄busdā casibꝫ ꝓstituit procurator ad excipiendū. Item miles nō ꝑt ꝓstitui pcurator C. de procu. l. militē. z. l. q; stipēdia. Item itelligē nisi in rē suā. Et itellige de militibꝫ q; ꝺ publico salariū accipiūt z q; iurant cōicare rem pro republica. vt in. l. q; stipēdia. Item si procurator a procuratore fuerit substitutus. nō valet nisi post lic'. ꝓtest. ab eo q; habet mandatū ad totā cām. C. de procu. l. nulla. in fi. extra de rescrip. ex pte decani. in fi. z in glo. circa finem. Et ℔ vez est nisi fuerit matri sue datus. C. de dona. l. illā. Item si procurator actoris voluerit cauere de rato defendendo si recōuenias potest repelli q̄ncuis habeat mandatū vel lrās. ff. de procu. l. nō solum ℔ vez est nisi sit procurator ex cā non lucratiua vel necessitate z nō fraudis. ff. de procu. l. nō solum. Item maritus si habeat lrās procuratorias ab vxore nō ꝺz admitti in alijs. q; qꝺ in vno p̄mittit in alijs prohibetur. C. e. ti. l. maritus. Item si duo procuratores dati sunt diuersis ipibꝫ. primꝰ nō valet. extra. e. ti. nō iniuste. Item procurator in cā popularī interueniēte nō ꝑt nisi q̄tū tangit ꝙuatum cōmodū. ℔ vez est ex pte actoꝝ Secus in reo q; potest procuratorē ꝓstituere. ff. de popu. acti. q; populari. Item si procurator ad vnā speciem ꝓstitutus transgredit mandatū. audiri non debet. extra de of. iudi. ꝺele. cum olim. C. de transac. l. trāsactionis. Item in lris procurator ꝓtineri debet ad q̄d procurator sit ꝓstitut⁹. puta ad agendum vel defendendū. extra de procu. cōstitutus. Item monach⁹. canonic⁹. regularis z oēs ad sacros ordines promoti. et q; de ecclesiasticis būficijs sustentant prohibent esse procuratores vel aduocati nisi in casibꝫ extra de postu. p totū. extra ne cle. vel mo. p totū. xvj. q. j. placuit. In casibꝫ eñ istis bñ ꝑt. scz pro miserabilibꝫ psonis. pro ecclesiis suis. pro psonis piūctis ꝺū necessitas imminet. iij. q. vij. §. tria. Sic'r monach⁹ ꝑt eē procurator in cau⁹ monasterij. abbate ipe/trante. extra de trāsac. ꝓtingat. Item platus depositus procurator ꝑt esse. iij. q. vij. §. tria Item procurator satisfacere debet nisi ꝺñs fideiussor existat iudicatū solui sub ypotheca rerum suaꝝ. ff. e. ti. l. si procurator. Item procurator nō valet vbi ꝺñs moriatur re integra. extra de offi. ꝺele. gratum z relatum. Item nota supra titulū ꝑ actorē de filiofa,

Itē si duo procuratores sīl dati nisi dēt in solidū alt sine alio agere nō pt nec defendere Itē pcurator hereditat abiudicari ñ pt.ff. ō acq̄ he.l.paul⁹. Itē infamis ñ pt eē pcurator iij.q.vij.c.infamis.extra ō iudi.c.cū ōputari Itē pt obīci procuratori q̄ recepit pecuniā pro procuratōe ñ tāc̄ locator q̄ locauit operas suas.ff.man.l.j.z.ij.vbi ōr. Cū mādatū po recepis gtuitū tāc̄ pcurator recipe ñ debes.ibidē i glo.sz nō sue. Itē ingt⁹ prohibet eē procurator.ij.q.j.prohibēt. Cōtra iconomū dici pt q̄ dz ꝓstitui autoritate epi vel plati.ix.q.iij.cū sim⁹.extra ō sindico.c.vnico. z dz eē cleric⁹ i spūalib⁹.in tpalib⁹ āt pt eē laicus.lxxvij.di.i singul' Itē ꝑconom⁹ dz eē de gremio illi⁹ eccl'e a q̄ ꝓstituit alit ñ valet.xvj q.vi.qm̄.lxxxix.dis.qz. Itē sindic⁹ z ꝑconomus repelli nō pñt nisi a tota vniuersitate cū a duab⁹ ptib⁹ fuerit ꝓstituti.ff.q̄ cuiusq̄ vniuersi.l.nulli.z.l.ij. Item nisi ꝓstituat ad pūtes lites ñ valet ibidē. Ubi ꝑsus. Est procurator sindic⁹ actor tutor z ꝑcos.

Contra procuratorium.

Post tractatū contra procuratorē mō ꝺ pcuratoriū videā⁹ Di q̄s dic se eē illū latorē p sentiū ō q̄ lr̄a fac mētōz ñ erit procurator talis.qz i re ꝓpria nēo test idone⁹ repit.iiij.q.iij c.j.ff.ō testa.tuto.l.duo sūt. Nō em̄ ē credendū ei q̄ se asseuerat eū ō q̄ lr̄a fac mētōz.qz q̄libet ꝺ se testimoniū ferre pt.pro se ꝑo nunc̄.xiiij.q.ij.c.ij. Itē ñ pt ꝓstitui procurator nisi dñs iurauerit de calūnia. C. de iureiu. ꝑt calū.dan.l.ij.§.sin āt. Cū g dñs nō iurauerit ō calūnia.ñ valz procuratoriū. Itē ꝺ instr̄m obīcit q̄ isti lr̄e ñ est credēdū nisi intra territoriū eiusdē iudic⁹ a q̄ emanauit.qz extra territoriū ius dicēti ipune nō paret.ff ō iurisdi.om.iu.l.vl. Itē iudici ñ ē credēdū nec ipe admittet ad testimoniū vt testis.nisi tāc̄ ꝑuata ꝑsona.g nec ei⁹ instr̄o erit credēdū.qz si ꝑncipale nō valet nec accessoriū. ō fi.istru.in⁹ dilectos. Itē i lit̄ib⁹ eādē vim obtinēt instr̄a z depositōes testiū. C.ō fi.istru. l.in exercēdis.sz test monio illi⁹ nō crederet g nec ei⁹ instr̄o. Itē obīcit sibi cautio q̄ loq̄t indistincte.qz ñ dicit cui promisit.vt̄ ei a q̄ lr̄e emanauerit.vl' pti aduerse.vel et ad quē veniūt si cautio indistincte loquēs nullius est momenti g nec illa valet.ff.ō proba.l.q̄. Itē si dic̄ q̄ promisit pcuratori.promissio ē nulli⁹ valoris nec̄ sortit effectū.qz ñ sc̄q̄ valet.z sic ē nuda.sz ex nudo pacto ñ fit actio. g nll'a ē promissio.ff.de pac.l.iur.gētiū.§.sz cū. Itē si dedit ei ptātē iurādi ō calūnia nō valet.qz ꝑncipal' est ꝑsona.de iudi.pastoralis. Itē si dat ei ptātē procuratorē substituendi ꝓstat q̄ añ lit.ꝓtest.ñ pt.qz ñ ē dñs lit.g si pt ꝓstituere ꝓstituat p⁹ lit.ꝓtest.sz tūc posset facere sine mādato.g supflue ponit hec clausula procuratorū. Itē dñs ñ pt ꝓstituere nisi certū procuratorē.ff.ō procu.l.ij.sz nēo pt pl⁹ iurisz i aliū trāsferre tāc̄ ipe hz.extra de iure pa.c.iura .ff.de reg.iu.l.nēo.g nec procurator pt procuratorē i incertū ꝓstituere. Itez dat ei ptātē faciendi oīa q̄ ipe faceret si pñs eēt. Hz dñs pt ꝓstituere procuratorē ante lit.ꝓtest.g z procurator.q̄d falsum ē.g iepte ponit hāc clausula Itē procurator promittit dñm suū ratū hitur̄.g promittit falsū z alie nū.qō nō pt.qz iura hāc vetāt.ff.ō ꝑ.obli.l.stipulationū Itē si ponit hāc clausula ratū hitur̄ q̄cq̄d pro dño dixerit procurator.ñ valz ad faciēdū.qz ꝓstituit ad dictū.z ita iudiciū claudicat qō nō dz.extra de excep.cum inpotem. Ut tantū de procuratorio.

Contra aduocatos.

Quia aliquando ad causas vocant q̄ aduocati iuris esse prohibēt. Ideo ꝺ aduocatos nūc videās. Et ꝑmo quid sit aduocare siue postulare. Est em̄ desideriū fratri vel amico in re apud eū q̄ iurisdictiōi pest exponere vel alteri⁹ desiderio ꝺdicere.iij.q.vij.c. infames. Surdus cecus mut⁹ siue ꝑpetuo furiosus.minor.xxj.ānis.nō pñt eē aduocati ibidē.z.ff.ō postu.l.j. Item hereti⁹ iudeus vel ali⁹ infidelis ꝺ christianū non potest aduocare.extra ne cle.vel mo.q̄si p totū.ō postu.ex pte.z intellige nisi in casib⁹ de q̄b⁹ sup c. ꝺ procuratorem. In sacris vel minorib⁹ ordinib⁹ ꝓstitutū dūmodo bñficio ecclesiastico sustentet de aduocatōe corā iudice seculari pt repelli. presbyter etiā corā iudice ecclesiastico nisi pro seipso vel etiā pro miserabilib⁹ ꝑsonis.extra de postu.c.j. z.ij.et.iij. q.vij.ca.infames. vbi plene ōr que ꝑsone possunt procurare z que non. Item nullus cleric⁹ dz aduocare coram iudice secl'ari. extra ne cle.vel mo.p totum.z intellige materie in causis criminalibus z in causis sanguis. Item procacibus,i.garrulis et improbis

c.ij. Itē infideles ꝺ fideles nō pñt ferre testimoniū.e.ti.l3 vniuerꝝ.c.iudei. Itē testꝫ nō valet nisi de visu ꝛ auditu deponat.e.ti.prē terea.ꝛ.c.cū cām. Itē testes ꝺ alijs causis ꝛ negocijs testimoniū dicere nō debēt nisi de bis q̄ sub eoꝝ pñtia facta eē noscūt.iij.q.ix. testes. Itē testꝫ ñ valet nisi reddat cāz dicti. e.ti.cū cām.extra ꝺ sen.ꝛ re iudi.sic.intellige si de sua sꝑia iterrogetꝫ. Itē gener ꝑ socero ꝛ ecōtra testes eē nō pñt.iij.q.iij.§. itē. Item nota ꝺ testes ꝑt obijci q̄ nō valeat eoꝝ testimoniū nisi habeāt.l. aureos i bonis. Nam aliter ꝓpt̄ pauptatē suspectꝰ est.ij.q.j.i ꝓmis. circa medij.ꝛ.iij.q.iij.§.itē in crimiali. Et intellige de nō volūtaria pauptate. Item testis nō valet vbi receptꝰ fuerit in q̄rta ꝓductione nisi actoꝝ iuret q̄ nec ipe nec aduocatus eiꝰ testari docuerit nec testimonia alioꝝ ꝑscrutari nec ꝓpt̄ dolū aut aliquā maliciaz q̄rtā ꝓductōez petierit.extra.e.ti.c.vltra ter tiā.ꝛ.c.in cauſ. Itē potiꝰ est credendū bone fiozibꝫ vel dignioribꝫ q̄ alijs. extra.e.ti. in nſa.iij.q.ij.§.itē. Itē potiꝰ credēdū est masculo q̄ femine.extra de ꝓ.fig.foꝝ.iij.q.iij. §.itē. Item magꝫ creditꝫ diuiti q̄ pauꝑi. ibi dem. Itē nota mꝝtitudo testiū nō est attenꝺenda vel attētanda i depositōibꝫ testiū sed ꝙlitas.extra.e.ti.i nſa.ꝛ.c.licet.iij.q.ij.§.itē Et vide.iij.q.ij.ca.j. vsq̄ ad finē. Nota q̄ exceptōz coꝝā iudice ꝓpoſuisti debes ꝓtestari ꝛ dicere baſ alternatim ꝓpono ꝛ eos sic admitti peto. ꝓtestoꝛ etiā q̄ nō obligoꝛ precise ad cōꝓbādū oēs ꝛ singꝝas exceptiōes q̄s ꝓpoſui ſz ſolū ad eas q̄ in iure ſufficiunt ad victoziā. Itē nota q̄nis regꝝariter ſit verū q̄ in omi cā duo testes ꝓbate vite ꝛ ꝙuersatōis honeste ſufficiūt.extra.e.ti.l3 vniuerꝝ et.c.omi negocio. Excipiūt tū casus in q̄bꝫ ꝑles testes exigūt. Primꝰ vbicūq̄ accuſat enormiter.ij.q.iij.ꝑſul.vbi ꝺr. Presul ñ ꝺāneſ nisi cū.lxxij.testibꝫ. Presbyter āt cardiꝝ nisi cū.lxiij.testibꝫ. Dyacōꝰ ꝑo cardinaꝝ nisi cū. xxvij. Subdyaconꝰ.accolitꝰ.exoꝛcista. lectoꝛ.hostiariꝰ.nisi cū septē testibꝫ ꝺēnaꝝ. Itē i testāmto septē testes ſūt necessarij ꝑm leges.C.ꝺ testa.l.hac ꝙsultiſſima. Sed ꝑm canones ſufficiūt duo vel tres in testāmēto coꝝā pbꝛo ſuo ad q̄ ordinato.extra.eo.ti.cū esſes.ꝛ.c.relatū.ꝛ i testāmto nisi fuerint ſpeciaſiꝫ rogati.nō valet.ff. de testa.l.heredes. §.in testāmtꝫ. Itē in codicillis q̄nq̄ ſunt tres necessarij ꝑm leges.C.de codicill'.l.vl. Item nūerꝰ testiū req̄rit in donatōne facta cā mortꝫ.C.de dona.cau.moꝛ.l.vl. Idē numerus req̄rit ad pbādū ſolutiōem debiti in ſcriptis ꝓtētā.C.de testi.l.testiū. Idem numerus requirit q̄n aliq̄s dat ſuo ſuo libertatē ꝑ lrās ſuas.extra de fi.inſtru.cū Joh.in glo.ꝑ.ſi q̄ris. In depoſitōe etiā alicꝰ rei req̄rūtur testes.extra de fi.inſtru.c.ſi q̄s. Et ß i tellige q̄n depoſitū excedit auri libraz. C.ſi ag.emphi.pe.l.vl. // Nota versus in quibꝫ ꝓtinentur exceptiones contra testes.

Conditio ſexus etas diſcreti o fama.
Et fortuna fides in testibꝫ illa requires
Et ꝙsanguinei pariterq̄ domeſtica turba.
Et clerus laycum a ſe fugat ꝛ viceuerſa.
Res ꝑſona gꝺus locꝰ his ſūt ꝙſona tps.

Contra interrogatoria.

Quoniam aliquā do testes minꝰ vera deponūt et exemplo Danielis ꝓphe iudices iterrogationibꝫ falſitatē depꝫhendūt. Jō postq̄ dictū est ꝺ testes subitū gamꝰ nūc qualiter aduocatꝰ rei formare ꝺz interrogatoria ꝺ testes. Scribitur g̃ sic. Dñe iudex queratis a testibꝫ ꝓtis aduerſe ꝛ ab vnoquoq̄ ſingꝝariter ſup quolibet articulo de dicti ſui cauſa. de loco.de finibꝫ loci.de tpe. de auditu.de visu.de sciā.de fama. de oīmodis circūſtātijs q̄ pñt et debent animū vestꝝ ad sententiandū inclinare.ꝛ q̄ iura dicūt ꝛ q̄ decernūt eē q̄renda a testibꝫ. Et descendatis sic ad spēz. Si testis dicit q̄ Elizabet ꝺtit mōimoniū cū Jo.queratꝫ sup illo articulo qūo sciat ꝺ visu ꝛ auditu. Et si ꝺixerit de visu queratis q̄ loco viderit. vtꝝ in domo vel extra domū Si ꝺixerit in domo Petri.queratis i qua pte domꝰ. Item queratis si domus illa sit lignea vel lapidea. Item queratꝫ qui fuerit ꝑsens ꝛ vtꝝ etiā alij q̄s ꝑ eum noſcent. Item queratis vtꝝ dicti ꝺbentes ſtabāt vel ſedebant. Item q̄bꝫ vestibꝫ erāt tūc induti. Itē queratꝫ ꝑ q̄ ꝓba ꝺxerūt.ꝛ vtꝝ vir vel mulier ꝺctū prius postulauerat. Item queratꝫ an aio ꝺbendi vel ludo ꝺixerit illud. Itē q̄ratꝫ si aliq̄s metꝰ interuenerit vl' aliq̄ coactio cōtrabēdi vel ſpōte ꝺxerint. Item queratꝫ q̄n tū tps sit elapſum q̄ ß factū fuerit et q̄ anno ꝛ qua pte anni.q̄ menſe.q̄ ꝺie.q̄ ſeptimana q̄ hoza ꝺiei.an aura fuit ſerena vel nebuloſa. Item queratis quis tūc erat eps iudex vel rectoꝛ loci illi. Item queratꝫ an fuit ro

gatus venire ad videndum ꝫ qd fiebat. vel si spōte veniſſz. Itē vtz ipe sciebat vel scit aliqd ipedimētuz. Item ḡratſ si pmiſſū fuit ei aliqd vel datuz sit vt sic deponat. z si sperat dānū vel lucrū de cā illa. Item ḡratſ vtz sit inimicꝰ illiꝰ ꝯ quē iducit vel spēat inimicꝰ inducēt. Si aūt dixerit qꝫ extra domū fuerit ꝯctum mrimoniū ḡratſ an i vinea vel i via. Si in via ḡratſ in q̄ z ḡratſ ꝺ circūstātijs illi⁹ vie. Si dixerit i cāpo ḡratſ cuiꝰ erat ille cāpꝰ. z sic ꝺ alijs. Si dixerit qꝫ audiuit ḡratis a q̄ vel a qbꝫ. z faciat ſpecificare noia eorū. Si tūc testes varij fuerit z vacillauerit i testionio nō vz. iij. q. ix. pura. iiij. q. iij. §. itē Itē si testſ i eadē cā sit iudex vel aduocatꝰ nō vz. extra de testi. dilectꝰ. z. c. romana. li. vj. Itez q̄ fuerit pcuratoꝛ vel executoꝛ p Johē ꝯ B. postea i eadē cā p Johē ꝯ B. nō pt eē testis. ibidē romana li. vj. Sz credo qꝫ p B. pt testificari. qꝛ ꝫ non inuenio phibitū. Item si cām habeat ꝯ quē pducit q̄ videt ſuſpectus pt repelli. extra ꝺ pur. ca. cū in iuuētute. extra de iudi. cāz q̄. Item si qs i cā criminali ſemel tulerit testioniū ꝯ aliquē z postea itez venit in aliq̄ alia cā ꝯ eūdē testificari nō pt. qꝛ pſumit eē inimicꝰ. extra ꝺ accu. meminimus. Item si testſ voluerit coꝛrigere dictū ſuū nō pt. niſi i ꝓtinēti añq̄ a pñtia iudicis recedat. extra ꝺ testi. pterea cū. Item testſ tubās p ignoraīte est habēdus. iō repellit. extra ꝺ penis. ſup bis. Item niſi testes de tpe z loco z pſonis ꝓueniāt. nō valēt. extra de testi. cū cām. iij. q. ix. nihilominꝰ. Item testes ꝯrij nō valēt. extra ꝺ testi. in nra. Item si crimē obijcit testi. qd tāgit cāz de q̄ agit repellitur z punit. extra ꝺ excep. c. ni. j. Item si testes nō fuerūt recepti sigillatim nō vz. extra ꝺ el ec. qꝛ ppt. de accu. inq̄sitōis. Nota accusatꝰ pendēte accusatōe nō pt ferre testioniuz ij. q. vij. testes. extra de except. denicq̄. Item nota laicꝰ in cā criminali dū agit criminaliter nō pt eē testſ ꝯ clericū. extra de testi. de cetero. niſi in crimīnibꝫ exceptſ. extra de simo. tāta. Itez si testis tm̄ loqt de audito alieno vt si dixerit. ego audiui ab illo q̄ dixit se audiuisse ab alio. nō valet niſi in cauſ inq̄sitionis. sz ꝯ videt de testi. pterea. solutio. ill ꝺ est spēale. qꝛ loqt de pſūptōe violēta exīfamia.

Nota ꝫ casus in qbꝫ testioniuz valeat de auditu alicꝰ. Primꝰ in matrimonio z consanguinitate. xxxv. q. vj. de parētela ſedens in solutōe debiti. iij. q. ix. §. testes. Secūdus in ꝓsecratōe eccleſie. de ꝓse. dist. j. de ecclesiaꝝ ꝓsecratōibꝫ. Itē si testis receptꝰ fuerit añ lit. ꝓtest. nō valet. niſi i exceptſ casibꝫ. Nota casus in qbꝫ testes lit. nō ꝓtest. recipiunt. Primꝰ qñ timet de morte testium. Secūdus qñ timet de absentia diutina. qꝛ forte volūt pegrinare. Tertius si coḡscat de electōe alicꝰ ꝓfirmāda. Quartus si agit de matrimonio. z q̄ ꝓueniēdus ē malicioſe ſe absentat. quia tunc ꝓtumax est. Quintꝰ si agerek in modū inq̄ſitionis de crimine alicꝰ. Hos casus q̄nq̄ habes. vt li. nō ꝓtest. qm̄ freq̄nt. Sextꝰ. cū recipiunt testes ad memoriā pteritoꝝ ꝓuandā. extra de testibꝫ significauit. Septimꝰ est coraz iudice appellatiōis. qꝛ ibi pñt testes iduci li. nō ꝓtest. extra de pcu. in nostra. Octauꝰ pter actoꝛē seu ꝓtumaciā absentis reus testes adducere potest. lit. non ꝓtestata. extra de do. z ꝓtu. cām. xij. q. iij. placuit. §. potest. Nonus cū actoꝛ nō pt agere pt iuramē tū interpoſitū p̄cedēs. extra de iureiurā nostrā. Decimꝰ vbicūq̄ iudicis officiuz expetit. extra de spon. pterea. Undecimꝰ cū spūalis cā tractat post mortē alicuꝰ. scz cum qs in morte reliq̄t bona ſua eccl'e post mortē li. nō ꝓtest. pñt recipi testes z testant tūc etiā excōicati. xxij. q. ij. sane. Duodecimꝰ vbicūq̄ offendit publicum cōmoduz. ij. q. iij. quia. Decimꝰ tertius si agit ꝺ ſtatu z libertate eccl'e. extra de testi. cum olim.

Si dixerit de fama. ḡratis q̄ sit fama. et a qbꝫ illa fama oꝛtū habuit. z vtrū illi erant mali uoli vel honesti. Similiter queratis vtz illi a qbꝫ audinit ea erāt bone fame vel male. z vtz erāt gues pſone vel leues. Itez ḡratſ q̄tiēs audiuit ꝫ. vtz ſemel vl pluries. Sz qꝛ plura sūt talia negocia q̄ sunt vocabula. ff. de pſcp. ꝫ. le. natura. ideo multa talia deficiūt.

Contra instrumentum

Quoniaz eandem vim depoſitōes testiū z instrumēta obtinēt. Idcirco postq̄ ꝯ testes egimus. nūc ꝯ instrā videam. Instrm est scriptura facta ad assertionē alicuꝰ rei. Dicit aūt instrumētū q̄si instruēs mentē. Instrumentoꝝ due sunt spēs. Alia ud est cām instrumenti

puatū qđ ē sigillatū sigillo puate psone. tale
iudicio ñ vz nisi bēat inscptiōez triū testiū
adhuc viuētiū. extra ǒ fi. instru. c. ij. Instrm
publicū ǒr qđ hz publicā autoritatē. cuius
plēs sūt spēs. Prio ǒr publicū qđ p manum
publicā. s. tabellionē i formā publicā est re-
dactū. extra ǒ fi. i scptura. Scǒo ǒr publi-
cu qđ sigillo autētico ē sigillatū. ibidē. Ter
tio ē illustriū psonaꝝ autoritate autēticatū.
extra ǒ pfir. vti. vel iuti. cū dilecta. Quarto
qđ i iudicio scribit. extra ǒ fi. istru. scriptura
z tantū ǒ illo. Prio ḡ vide corpꝰ scripture z
psidera vtꝝ ibi sit rasura vel innouatio por-
figure. maxie in loco suspecto. qm̄ sic repelli
pt. extra de cri. fal. c. licet. Itē si caret sigillo
autētice psone aut subscptōe nō caret vicio
extra ǒ fi. instru. c. ij. Itē nisi sint duo testes
scpti pter tabellionē nōvz. ibidē Itē si ibi sit
psona tabelliōis suspecta ñ vz. extra ǒ fi. in
stru. cū Jo. Itē vide diligēt qs ꝓferit. qs sti
pulat⁹ fuerit z cui. Itē si agit vl̄ ꝓuenit q̄lit
ībis pcedere debeas. vide. c. ti. §. si qs alteri
stipulari pt. Si oñderit exēplū vel rescptuz
nō ē fides adhibēda. extra de fi. istru. c. j. vbi
dicit. si scripturā autēticā ñ videm⁹ ad exem
plaria nihil facere possum⁹. Itē opponit in
ſtro q nō vz nisi ponat i eo cā debēdi. scz ex
mutuo depositovl̄ alia ǒ cā. extra ǒ fi. istru.
si cautio. Et ꝟ sufficiūt de instrumēto

Contra priuilegiū.

Si in iudicio pro
ducit scptura q̄ ǒr priuilegiū. vide ǒ
ꝟbo ad ꝟbū ǒ eo sic̄ est dictū ǒ instro. Itē vi
de bullā an sit papal̄. qđ cogscit i pūctis in
barba petri z pauli. i filo. i. stilo. scz z in alijs
forma stili. ḡntitate carte. extra ǒ cri. fal. lz.
Itē si papa vni loqt̄ vob. vel pl̄ibꝰ tibi. ñ vz
extra ǒ cri. fal. quā ḡui. vñ ꝟsus. Forma. sti
lus. fil̄. rasa mēbrana sigillū. Dec scpta falsa
ta dat scpta valere pusillū. Itē an priuilegiū
sit donatiuū vl̄ ꝓfirmatiuū ñ vz nisi oñdat
principal̄ ꝓcessio. qz vbi ꝑncipale nō tz. nec
accessoriū. extra ǒ fi. istru. inc̄ dilectos. z ibi
vide formā reꝑhēdendi priuilegiū. Si ꝟo
principal̄ ꝓcessio appareret cū bulla vl̄ cū si
gillo nō vitupato. psidera diligēt vtꝝ conce
dēs potat ꝓcedere vel nō. z ipugna ne trās-
eat i rē iudicatā. extra ǒ sen. z re iud. inc̄ mo
nasteriū. Itē si priuilegiū ꝓcessum ē fm ius
tōe. dic q nō est priuilegiū cū nihil priuatū
offert. extra ǒ ꝟ. sig. abbate. ij. dis. priuilegia
xxv. q. j. §. itē octaua die. Itē si ꝑter ius cōe
detur. extra de ꝓsue. cū dilect⁹. Itē si datū ē
ꝓ ius cōe. vide an illi ꝓ quē datū ē aliq̄ lesio
inferat̄. q̄ si enormis est nō tz. extra de ꝟ. sig.
qđ p nouale. nisi ǒ lege vel canone ꝓ quē da
tū est fecerit exꝑssam mētōez. Et intelligesi
est priuilegiū impatoris. q̄tuz ad leges. vel
pape q̄tū ad canones. Itē si suppressiōe ve-
ri aut suggestiōe falsi fuerit impetratū. nō tz
qz mēdax ꝑcator carere ǒz penit⁹ impetrat⁹.
extra ǒ rescrip. sedes. in fi. Itē si ꝓ ius vl̄ vti
litatem publicā vel ꝓ ꝑscriptōem. ibidem.
Item si est ꝓ ius naturale nō valet. si conce
dens habet ius tollendi illud. Casus. ff. ne
qđ in lo. pu. fi. l. ij. §. si qs. Si ꝟo ǒr in gene
re nō obstante aliqua lege vel canone. non
valet. qz nulla lex etiā scripta vel etiā canon
ius naturale tollit. ff. de reg. iu. l. priuilegia.

Nota magna est differētia inc̄ priuilegiū
datū psone et datū loco. si est psone nō tran
scendit vitā psone. extra de re. iu. priuilegia.
li. vj. si datū ē loco. ꝓpetuū. vt dist. ij. qs fil⁹
si ꝟo dubiū recurrendū est ad psonam con
cedentis. extra de iudi. cum venisset. Si tñ
doctor vel conditor haberi nō potest statur
priuilegio. nisi aduersarius cōtrariū per te
stes ostendat. ar. extra de fi. instru. cum Jo.
Et vide si agatur reali vel psonali actione.
extra vt lit̄. non ꝓtest. qm̄ freqnter. Item si
datū sit ad tps vtꝝ tempus sit finitū. xxv. q.
ij. §. fi. Itē vide si aliq̄ ꝓditio sit annexa q̄ nō
sit ꝑpleta. qz tunc nō valet. extra de ꝓdi. appo.
vtꝝ vide si satisfecit qđ ꝑmisit. qz al's nō vz
de condi. appo. sup eo. Et nota differētiā
inc̄ donatiōem sub ꝓditōe. z donatiōem sub
modo. Donatio sub cōditione nō tenet nisi
aduenīente ꝓditione sine ea cōpleta. vt. ff. ǒ
condi. z demō. l. q̄ here. §. vlti. Donatio sub
modo est. do tibi māsuz vt me pascas q̄diu
vixero. ꝟ donatio statim tenet z nō reuocat̄
q̄diu modo seruat̄. extra de condi. app. vtꝝ
in glo. vñ nota differentiā. sepe tñ vnum po
nitur pro alio. ibidem. Nota. viij. casus i q̄-
bus donatio facta eccle nō valet. nec revo-
cari pt. Primo si sub mō facta ē z ꝓditio de
ficit. vt iam dictū est. Scǒo ꝓpter turpe fa-
ctū appositū. extra de symo. c. de regularib.
z. c. veniēs. Tertio propter dati enormitatē
xij. q. ij. si qs irascit. Quarto ꝓpt sequentem
procurationē. xvij. q. iij. quicunq;. Quinto
propter recipientium fraudem. xvij. q. vlti.
constituit. Sexto propter donantis impo

tētiā. extra ō testa. filiꝰ nr̄. Septīo ꝓpt̄ cause ōfectū. extra ō fnūc. c. extrāsmissa. Octauo ꝓpt̄ doni immēsitatē. xij. q. ij. si q̄s de seruis. ¶ Itē nota q̄nq; vl̄ sex casus i q̄b donatio facta alteri pt̄ ō rigore iurꝭ reuocari. Primꝰ si donatarꝰ i donatorē manꝰ ipias iecerit. Secōs. si atroces iniurias ei ifert. Tertiꝰ. si q̄ue rez suaz ei dānū itulerit. Quartꝰ si q̄ue vite piculū ei iferre pſūpſit. Nos q̄tuor casus hēs extra ō dona. c. vl. Quintꝰ ꝓpt̄ ingti/tudinē. Sextꝰ si ꝓditōz sibi appositā nō ſua uit. ibidē. z. C. ō ſuocā. dona. l. vl. Itē donatio fctā a mr̄e si trāseat ad scōas nuptias. ex trib⁹ casib⁹ pt̄ ſuocari. Primꝰ si filiꝰ vite sue insidiatꝰ ē. Secōs si atroces manꝰ in eā iniecerit. Tertiꝰ si totiꝰ subē molitꝰ ē iacturā. in autē. de nup. §. mr̄. Et itellige q̄ hec dictio atrox. trib⁹ cauſ ꝓsideratur. insti. ō iniur. §. atrox. vñ ꝑſus. Vis trib⁹ ex cauſ iniuria ōz atrox. Facti ꝑſone vel loci ō rōne. Itēvide si ꝓuilegiū est ꝓcessū ob cāz. vtz cā subsit vl̄ nō. z vtz fuit cā ipulsiua. xix. q. ij. q. sūt. Itez vide si renūciauerit ꝓbo vel facto. dic tūc q̄ ñ vz. extra ō ꝓuil̄. Itē si abusus fuerit ꝓuilegio ñ vz. extra ō ꝓuil̄. vt ꝓuilegia. z ō rc. iur̄. ꝓuilegiū. li. vj. Itē ꝓsidera diligēt an ꝓpt̄ ōli ctū fecerit se idignū. ex. ō ꝓui. tuaz. Itē si fecerit ō ꝓuilegiū. ibiō. Itēvide si sit gñale vel ſpēale. vl̄ vnū generale z aliō ſpāle. q̄ generi p ſpēz derogaſ. extra ō re. iur̄. generi p ſpēm li. vj. Itē si ꝓuilegiū sit alicui dānosū nō vz. extra ō deci. suggestū. ¶ Nota ꝑſus ō casibus q̄b ꝓditur ꝓuilegiū. Si facis ō. si negligo ꝓpter abusum. Delictū damnū piter/q̄s ꝓcessa ptās. Item ꝓuilegiū nō vz iq̄ ꝓtinet q̄ aliq̄s ab oī̄b⁹ sit immunis. idē dic ō q̄libet scriptura. C. de decurionib⁹. l. ex̄plo et. l. vacātis. z vt breuit̄ me expediā vide. c. ex ore de ꝓuilegijs. z de sen. z re iudi. inter monasteriū. z de fi. instrumē. inſt̄ dilectos. z lxij. dist. p totū.

Contra testamentum.

Ad faciendū testa/mēta.

Sciendū q̄ testamentū ē vo lūtas solēnis q̄ ꝓtestaſ q̄s de reb⁹ suis post mortē suā fē. xij. q. ij. placuit. An testamentū valeat ꝓius ꝓsidera q̄s fecit testamentū Et an ſm regulas iuris testaꝰ sit de numero testiū. z q̄ rogati debēt eē. dixi s̄ in titu. ō testib⁹. Testamentū nisi sit vltimū nō valet extra de cele. miſſ. cū marthe. Itēvide vtrū illa vltima volūtas sit p aliā posterioꝛē immutata. z dic q̄ nō vz. vt. xij. q. vl. Itē testamentū nō valet nisi heres fuerit institutus. ff. de his q̄ intesta. l. vlt̄. Itē si testatoꝛ fuerit furiosus testamentū ñ valet. C. q̄ testa. fa. ſi poſſ. l. furiosum. Itē masculꝰ q̄ q̄tuordecim annos nō cōpleuit. z femia. xij. nō pōt testamentū facere. ff. de testa. l. q̄ etate. Item nec mutus nec surdus pt̄ testari. C. q̄ testa. fa. ñ pōt. l. discretis. Et intellige de surdo a nata q̄ si a morbo et sciat scribere bñ pt̄. ibidem. Item filiusfamilias nō pt̄ etiā de voluntate ꝑis nisi de castrensi peculio. C. de inoff. testa. l. pnl̄. Item infamis ob crimē famosū l. is cui. ff. de testa. extra de here. excōicam⁹. Item captus apud hostes si faciat testamētum nō valet. insti. q̄b nō ꝓmittuz facere testamentū. §. vlt̄. Ubi pene oīes ꝓdieti ca/ſus sunt in glo. fi. Item si pater petit filium in testamento nō valet. ff. de iniusto rescripto. et irrit. testam̄. l. nam z si. Item si exheredauit sine causa exꝑſſa z vera ac iure cōcessa nō valet. C. de postu. l. nō lz. Casus aūt in q̄b filius pt̄ exhereditari habes ō iureiuran. z in auten. vt cum. de appel. cōg. §. causas. coll̄. viij. Item si testamentū fuerit rasum seu viciatū in loco suſpecto nō valet extra de cri. fal. licet. de fi. instru. inter dilectos. Nota mulier nō pt̄ esse testis in testamento. ff. de testa. l. q̄. testamentū. vbi ōz mulier in testamento testimoniū dicere non pt̄ Item nemo existens in ptāte testatoꝛis potest eē testis. ff. e. ti. q̄ testa. l. j. Item q̄ oīes testes sint liberi z puberes. alꝭ nō valet. insti. eo. ti. §. sed cū aliq̄s. z. §. testes. z supꝑ. c. cōtra testes. Item nisi testes in fine testamenti se subscripserint. nō valet. ff. e. ti. l. heredes. z illa oī̄a q̄ dicta sūt debēt in testamēto solenni esse. Et ſm leges q̄ñ pē testaſ inſt̄ liberos z nepotes tūc nō est necesse q̄ tāta solēnitas adhibeaſ. C. e. ti. l. hac ꝓsultissima. Sz sufficit tūc q̄ adhibeāſ duo testes. Similiter miles pt̄ suum testamentū facere cor̄a duob⁹ testib⁹. ff. ō testa. mi. l. diuus. Nota nullus pt̄ facere testamentū q̄ seculo renunciauit z aliquā religionē intrauit. z si testamētum fecerit nō valet. xix. q. vl. qz ingredienti bus. Nota si q̄s dixerit cōmitto tibi vltimā voluntatē siue dispositōem ego Jo. z heredem quē tu voluerꝭ. Si postea testamētū factū fuerit ñ vz ſm leges. secꝰ est ō benignitate cano. iij. q. ij. vbi ōz q̄ extremā volūtatē in

alter⁹ dispositõz ꝓmittit nõ videt decedere intestat⁹. Itẽ si aliq̃d in testam̃to tibi fuerit legatũ. caue ne testam̃tũ ipugnes. qz legato ꝓinaberis. C. õ codicill'. l. vl. qz nemo dz hẽre subsidiũ ab eo q̃d ipugnat. extra õ cen. cum olim. Et ℔ õ testam̃to sufficiũt.

Contra positiones.

DPositiones sunt inuẽte vt releuẽt ptes ab onere pbãdi ꝑtim ꝑ testes. facili⁹ em̃ fiũt ꝓfessiões q̃z ꝑductiões testiũ. cũ testes idonei vix inueniãtur z cũ labore z expẽs pducunt. iij. q. iij. ℌ. itẽ i crimiali. Nota sex modis actor ab actu iudiciali remouet ꝑ positões min⁹ legitimas. Prim⁹ modus. si positio fuerit negatiua pbari ñ ꝑt. Dz q̃ ponit necesse hz ꝓbare q̃d posuit. ff. õ pba. l. ij. Nota q negatiua est triplex. facti. iur⁹. z q̃litat⁹. Negatiua facti ẽ duplex. pura z simplex. q̃ ñ hz determiatoz loci vel tpis vel alic⁹ rei. z ℔ pbari ñ ꝑt directe vel idirecte. vt si q̃s dicat se nũq̃z citatũ fuisse. extra õ elec. bone. j. Si ãt adũciat tps vel loc⁹ vel aliq̃d sit'e tũc ꝑt pbari idirecte. extra õ testi. ex tenore. z. c. series. Itẽ negatia facti pbat cũ hẽat affirmatiuã iplicitã. vt si dicat coact⁹ renũciaui. ℔ dz pbari. extra de renũc. sup ℔. Negatiua iur⁹ bñ pbatur. vt si negas emãcipatiõz recte factã ℔ debes ꝓbare. ff. õ pba. l. ab ea pte. ℌ. idẽ rñdeo. si q̃s negat aliq̃d iuste factũ dz illõ pbare. Negatia q̃litat⁹ vt si diceres. ille ñ ẽ idone⁹ vel legitim⁹. vl' ñ est soluẽdo fideꝯ. ℔ dz pbare q̃ ℔ dicit. qz q̃libet ꝑsumit bon⁹ z idone⁹ nisi ꝓbet ꝯriũ. extra õ ꝑsũp. dudũ. z õ scru. i ordi. fac. c. vnico Itẽ ois negatiua q̃ icludit i se affirmatõem appellat negatiua pgnãs. z tal' negatia pbat ꝑ inclusionẽ affirmatõis. extra õ pba. qm̃. de testi. ex tenore. Scõs mod⁹ ẽ si positio ñ facit ad cãz vel ñ est fcã sup re de q̃ agit in libello ñ vz. ℌbi gra. Si agit õ rei vẽdicatiõe z actor petitõz facit sup mutuo õ posito. tal' positio ñ vz. Tertius mod⁹ ẽ. si positio ñ releuat ponẽtẽ vel ñ ꝓdest petẽti. tal' positio nõ dz admitti. extra õ excep. dilecti filij. Nota differentiã int' scõm z tertiũ modũ. Jn scõo licet positio sup re de q̃ agit nõ sit pbata. tñ mõstrat intentõz ponẽtis. Jn tertio ãt nihil facit ad negociũ de q̃ agit Quart⁹ modus si est positio pẽdens ab alia positiõe q̃ negata est. tal' positio nõ vz. ℌbi gra. Actor dic. Pono q̃ A. tradidit mihi fundũ. reus negat ℔ Actor postea ꝓducit aliã positõz dicẽs. Pono q̃ A. tradidit mihi fundũ talẽ. ℔ positio nõ ẽ admittẽda ꝓpt' duo. Primo. qz nõ releuat ponentẽ. qz nuda traditio ñ trãsfert dominium. ff. õ acq̃. re. do. l. traditio. Scõo qz pẽdet ab alia q̃ fuit negata. Vñ si re⁹ ad istã q̃ ad negatã depẽdet rñderet posset de facili piuriũ incurrere. Dz inde dz caute ꝑcauere ne det viã piurijs. extra õ iureiur'. si vero. Quint⁹ mod⁹. si positio ẽ iplicita q̃ fit q̃ñ advocat⁹ duas positões formet sub vna interrogatõe. sic q̃ alt'a ꝑs est ꝛa z alt'a falsa. z tis q̃ interrogat credit posse simplr rñdere. Extẽplum Dono te comedisse i eccl'a. comedisti z eccle siã ñ itrasti. nõ potes rñdere q̃ sic. qz hodie eccl'az ñ itrasti. nec potes dicere q̃ ñ. qz al's nõ comedisses. Est g̃ regula. sic re⁹ certũ dz dare rñsuz. ita actor certã dz facere positionẽ. Si ꝓ positio obscura vel cauillosa fuerit. re⁹ rñdere ñ tenet'. i spẽ. ti. õ posi. ℌ. septio ℣. tertio q̃z. z ℣. tiij. qz sup re icerta ñ ꝑt ferri sñia. ij. q. iij. gue. nec lz aliquẽ frẽz suũ recõuenire circũscriptiõe ꝓbor. xij. q. iij. vnus q̃z. dicat g̃. vel positõz facias declarari vel te nõ admitto. z si sint positões due vel vna implicata õ illa vnã ptẽ diuisim ꝓponat. vt pono te hodie comedisse. ad illã rñdeat re⁹. credo vel ñ credo. postea ꝓcedat ad aliã z dicat. pono te hodie itrasse eccl'az. ad illã positionẽ ꝑt rñderi. ñ itraui. Itẽ aliud exẽplum Pono q̃ possides eccl'az scti viti ptinẽtem ad mõasteriũ scti petri. ibi iplicãt duo. vnũ q̃ re⁹ possideat eccl'iã scti viti. z q̃ eccia btĩ viti ptineat ad mõasteriũ scti petri. iõ debẽt fieri due positões. Sext⁹ grad⁹ ẽ. si fit positio sup articulo ꝑcedẽte de eadẽ re. q̃d nõ est ponẽdũ. Vã tũc fortasse negauit q̃d mõ ꝓfitet. tãq̃z nauta nauigãs ꝫ vẽtũ nõ ẽ audiẽd⁹ in autẽ. de bis q̃ igre. ad appel. ℌ. j. col'. ij. Nota in cã ciuili dz rñdere re⁹ positiõibꝫ fm credulitatẽ. qz i talibꝫ ꝑstat iuramentũ calũnie q̃d est fm credulitatẽ. Sed i caus' spũalibꝫ dz rñdere ex certa scia. qz i talibꝫ ꝑstat iuramẽtũ õ ꝛitate dicẽda. extra de iura. calũ. statuimus. li. vj. Nota ꝓfessio sp rõni naturali debet ꝓuenire. vñ si aliquẽ dico filiũ meũ z etas nõ patit nõ valz ꝓfessio. ff. de interroga. actõ. l. ꝓfessiõibꝫ. ℌ. z si. Itẽ si formidine tor mẽtoꝝ fateat' aliq̃s ꝫ me. tal' ꝓfessio mihi ñ ꝓiudicat. nisi postea tormẽto liberat⁹ i eadez ꝓfessiõe ꝑstat. ff. de q̃stio. l. j. ℌ. si q̃s. Item querit' vsq̃z in cã positiões fieri possent et

debēt. rñdeo q̄ uscz renūciatū fuerit testibꝫ. probationibꝫ z instrumētis. Et hec de positionibꝫ sufficiant.

Contra sententiam.

Sententia est diffinitio iudicialis q̄ ꝓtroversiꝫ finē imponit ꝓnūciatōe iudicis ꝓdēnatiōem vel absolutōem ꝓtinēs. vt si dicat iudex visis z auditis. ꝓfessiōibꝫ z allegatōibꝫ vtriusq̄ partis. necnō attestatōibꝫ ab actore et reo ꝓductis diligēter iuestigatis z itellectis ꝓsilio habito iurisperitoꝝ. talē ꝓdēno z absoluoꝛē. vt ptz. j. q. j. in ꝓmis. z extra ō seq̄s. pos. c. j. in spe. ti. ō sen. §. vt aūt. ꝑ. nos itaq̄z. Qm̄ āt snie diuerse a iudicibꝫ pferūt. q̄z aliq̄ ipo iure sūt nulle. alie p restitutiōem i integ̊. alie p appellatōz interpositā. alie p supplicatōez retractāt. Jō ꝫ snias aliq̄d videam⁹ Et ꝓmo ꝫ illas q̄ sūt ipo iure nulle. a q̄bꝫ nō valet appellari. extra ō vita z bo. cle. cū ab oīni. Jtē snia lata die dñica vel alio tpe feriato nō valet. etiā ptibꝫ ꝓsentiētibꝫ. extra ō fer. c. vl. ff. ō fer. l. si feriatis Jtē si tpe messiū vel vindemiaꝝ cōpellatur q̄s litigare exceptōne ꝓpus posita si snia lata fuerit. ibidē. Jtem snia lata ꝫ absentem nō ꝓtumacē non valet. iij. q. j. caueat. Pro illo nota q̄nq̄z genera absentiaꝝ. Prima est absentia pbabilē necessaria. vt inimicicia. Secūda est probabilē tm̄. vt i studio. Tertia necessaria tm̄. vt in relegato. Quarta est volūtaria. vt in mercatore. Quinta est p ꝓtumaciā. Hec q̄nq̄z habes. ff. de i inte. resti. l. vlti. In ꝓma restituunt ad totā cām. C. de pcu. l. qz absente. In scōa si nō fuerit defēsus appellās audit. C. qūo z qñ iudex. l. ab. eo. In tertia cognita cā subuenit. In q̄rta nō restituit ꝫ ledit p snīam. ō re iudi. l. ō vnoq̄z. Jtē q̄nto nō audit appellās nisi veniat iudice ad huc sedēte p tribunali. ff. ō i inte. resti. l. pnl. Alios casus absentie z ꝓtumacie hēs. extra vt lit. nō ꝓtest. qm̄ freq̄nt. Jtē nlla ē snia si duo vel plēs sint iudices z vn⁹ sine alio procedit nisi i delegatōe ꝓtineat q̄ alter sine altero procedat sine mādato ꝓiudic̄ absentis. extra de of. iudi. dele. prudentiā. Jtē si duo iudices diuersas proferunt snias tenet pro reo. non pro actore. nisi in cā fauorabili. vt matrimonio vel testamēto. Hec est vex si ex ordinaria iurisdictiōe procedit. Si ꝓo ex delegata. ex vtroq̄z snia pendet in arbitrio delegāti. z si ex cōpromisso neutra ꝫ bōe vigorem. extra de sen. z re iudi. duobꝫ. Jtē nulla est snia si certū terminū supior assignauerit infra quē ꝫ sententiare. z iudex post datuz terminū sententiauerit nisi termin⁹ de consensu partiū prorogef. extra ō of. dele. ō causis. Jtē nlla est snia nisi ps ꝫ quā lata est tribus edictis vel vno emptorio fuerit euocata. xxiij. q. iij. de illicita. z. c. de excōicatio nis. z si nō inuenit citand⁹ nihilominus ad suā do mū ꝫ citatio dari. z sui amici requirēdi sūt an sit aliq̄s q̄ velit eū defendere. alit snia nō valet. extra ō do. z ꝓtu. causaq̄z. et ibi in glo. z. c. fi. Jtez nulla est snia in q̄ mort⁹ ꝓdemnat. ff. de sen. q̄ sine appel. rescin. pos. l. penul. intellige nisi in casibꝫ exceptis. vt in crimine bereſ. xxiij. q. ij. sane. Jtē nulla est snia q̄ ꝓtinet ꝓceptuz impossibile. qz nemo ad impossibile obligat. in regla. nemo. extra de reg. iur. li. vj. Jtem snia lata ab excōicato nō valet. extra de sen. z re indi. ad pbandu. Jtē snia nulla est qñ libellus nō est oblatus extra de libel. ob. c. j. ij. z. iij. intellige nisi sint breuissime lites z maxime villiū psonaꝝ. Jtē nulla est q̄ cum falso procuratore est lata. extra de do. z ꝓtu. in nra. Tenet tñ snia q̄uscz falsitas fuerit detecta. vt ibidē. z extra de re scp. ex pte. Jtē snia lata ꝫ furiosū nō valz. ff. de re iudi. l. furioso. Jtem snia nulla est nisi lata fuerit sup certa q̄ntitate. intellige quando agit sub certa specie. insti. ō ac. §. curare. Jtē nulla est qñ iudex ad certā rem dat⁹ de alio pronūciat. extra de of. iudi. dele. ex lris. Jtē nlla est si p surreptiōez lata ē xxxv. q. ix. veniā. extra ō rescp. ad audientiā. ij. i glo. §. in irritū. Jtem nlla est ꝫ fiscū absente et⁹ ad uocato. ff. de iure fisci. l. si fiscus. sec⁹ si ꝫ pna tū lata. Jtem nulla snia est ꝫ manifeste absentē cui⁹ aduocato vel ꝓcuratori vel et⁹ aduersario dat pecunia vt se vinci patiat. C. ō aduo. diuer. iud. l. j. Jtē nlla est snia iudicis delegati q̄ nō est. xvij. q. an. extra de offi. iudi. ōle. cū vicesimū. intellige nisi ꝓncepo excesserit scia cām minori cōmittat. Jtē si ordinarius. xxv. annum non attingat ibidem. Qm̄ snia est aliq̄ qnq̄z retractāt p appellatōez ꝛc. Qñ dies est assignata ad sententiandū si iudex alio die sententiauerit ptibꝫ ignorātibꝫ. vel etiā vna pte. p appellatiōem retractāt. ff. de ri. nup. l. palam. Jtem si loc⁹ est assignat⁹ z iudex alio loco sententiauerit. C. de sen. et interlo. om. iu. l. si p errorem. Jtem snia lata de nocte ꝓt retractari. extra de off. iudi. ōle.

consuluit. Item snia de ꝺditione de futuro ferri nō debet. lata ñ tenet. sed ꝑ appellatiōez qñcz retractaℓ. extra de ap. ꝓterea requisisti ⁊ extra de sen. excō. a nobis. ñ. q. vj. biduum Item snia illa retractaℓ si iuramentū calū/nie exactū in cā fuerit ⁊ nō ꝓstitū. C. de iura mē. calū. l. ij. Item snia lata ꝓ vel ꝺ filiūfa. existentem in iudicio sine ꝓsensu ꝑis ꝑt re/tractari ꝑ appellatōem. ff. de iudi. l. licet. et. l. si debitor. Item snia nulla est ipo iure si iu/dex eam nō sꝯdendo tulerit. ij. q. iij. §. spaci/um. Item nisi snia lata fuerit in scptis nll'a erit. ij. q. j. in ꝓmis. extra de proba. qm̄ ꝺ fal/sam. Istud fallit in casib. Prim⁹ est in vili/bus ꝓsonis. Secūdus est in leuib⁹ crimini/bus. ff. de accu. l. leuia. Tertius in cā matri/moniali. extra de test. Albertus ⁊ alij ꝙdam dicūt qꝺ snia potest ferri sine scriptis in oñi cā de ꝓsensu ptiū. sed ħ relinq̄ disputationi. Item si ep̄s inter subditos suos cognoscit non esse necesse snīam ferre in scptis. xj. q. j. si quisq̄. nisi cā sit crimīalis. ibidem. Itē sen/tentia nulla est licet scpta sit a iudice non ta/men recitata. C. de sen. excom. ex picuℓ. reci/tata. l. j. imo nulla est si eam iudex nō ꝑ se sed alīū recitauerit. ibidem. l. vl. ⁊ extra de con/sue. ad nostrā. Item nll'a est snia lata ꝺ mi/norem. xxv. annis sine curatoris autoritate C. de his q̄ le. ꝓso. in iudi. stan. nō bñt. l. j. ij. ⁊ ij. nisi in causis spūalib⁹. puta matrimo/niali quā minor ꝑ se ꝑt tractare. extra de re/sti. spo. expte. Sententia aūt ꝓ eis lata tz C. de procu. l. eo nō min⁹. Item snia a nō suo iudice lata nō vz. extra de ꝓsue. ad nostrā. ⁊ de iudi. si cleri. Itē si fuus snīaz tulerit ipo iure nll'a est. ij. q. vij. c. j. ⁊ extra de rescp. sci/tar⁹. Item nll'a est snia ꝑ mulierē lata. ibi/dem. ⁊. ff. de reg. iu. l. ij. aut nisi ꝓsuetudie ap/probata. vt extra ꝺ ar. ꝺi. dilecti filij. aut a ꝑn cipe. ij. q. v. in oñes. Item snia ab heretico iudeo vel alio fidei inimico nō valet contra christianos. extra ꝺ here. excommunicam⁹ Item nulla est snia ex pte iudicis. qz iudex ē ingenuus vel fuus. ⁊ nō ꝑt militare. vel bz centū aureos. C. de peda. iudi. l. ij. ff. ꝺ arbi. l. nō distinguem⁹. Item nulla est snia si iu/dex secularꝭ sup re ecclesiastica iudicabit. ex/tra de for. cōpe. si diligenti. Item snia lata post aliam diffinit iuā ꝑ appellatōem non su/spensam est ipo iure nulla. ij. q. vj. §. diffiniti/ua. Excipiūt ꝙdam casus ab hac regℓa ꝙs reqre de sen. ⁊ re iudi. c. inter monasterium. ⁊ extra de resti. in inte. cū ex lr̄is. Sunt etiā snie q̄ sine appellatiōe rescindunt. vt in cau/sa matrimoniali q̄ nō trāsit in rem iudicatā extra de sen. et re iudi. latoꝝ. Nūcz est nulla rōne loci inhoneſti in q̄ lata est snia. extra ꝺ appel. q̄ fronte. Item rōne ordinis nō serua/ti. quia iudex debuit ꝺdēnare procuratorez ⁊ ꝺdēnauit dñm. C. de sen. iterlo. om. iu. l. j.

Nota tū in crimin⁹ ꝺdemnatur domi/nus nō procurator. C. de iureiurā. l. vl. Nūcz ꝺdemnaℓ procurator nō domin⁹. extra ꝺ proba. licet cā. extra. de fi. instru. inter dile/ctos. Item nulla est snia si aliquis de septē tramitib⁹ iudicij obmittatur vel puertatur Primus trames vt libellus detur. extra de libelli obla. c. j. ⁊ ij. Secundus est litis cō/testatio. extra de lit. ꝓtest. c. vnico. Tertius vt de calūnia iuretur et de veritate dicēda in causis spūalib⁹. extra de electione. dudū. Quartus vt depositiones testiū scribātur. extra de proba. qm̄ contra falsam. C. ꝺ sen. ⁊ interlo. om. iudi. l. prolatam. Quintus vt publicentur. vt in dicta. l. prolatam. Sex/tus vt sententia feratur in scriptis. ij. q. j. in ꝓmis. ⁊. c. longā. Septim⁹ vt snia ferat a iu/dice sedente pro tribunali. C. ꝺ sen. ex picu/lo recitā. l. j. ⁊ ij. Itē nll'a est snia si ꝺ ius est prolata. ij. q. vj. §. diffinitiua. extra de sen. et re iudi. c. j. Item nulla est snia nisi prius lis fuerit ꝓtestata. extra vt lit. nō ꝓtest. ꝑ totum Et sex casib⁹ exceptis de q̄b⁹ valet snia lite ñ ꝓtest. Prim⁹ si agit de electiōe plati ꝓfirmā/da vel cassanda. Secūs si agit de matrimo/nio criminaliter ⁊ is q̄ cōuenitur malicioſe se absentauerit ⁊ ptumax fit. Tertius si agi/tur de crimine ꝑ moduz inq̄sitionis. Vos tres casus habes. extra vt lit. nō ꝓtesta. qm̄ freq̄nt. ⁊ de accu. qualiter ⁊ qñ. Quartū ha/bes extra de iureiuran. ad nostrā. Quint⁹ ē actore ꝑ ptumaciā absente reo pñte ⁊ peten/te se absolui. extra de do. ⁊ ptu. Sextuz ha/bes ꝺ sen. excom. a nobis. vbi ꝺ. absolui ꝑt post mortez penitētia nō pacta si pnie signa apparuerint in eo viuēte. Item nll'a est snia si lit. nō ꝓtest. testes fuerint recepti nisi i ca/sib⁹. Prim⁹ si timeaℓ de morte testium. Se/cūdus est de absentia diuturna. Tertius si cognoscit de electione prelati. Quart⁹. si ꝑ appellatōem snia potuit retractari. ff. ad tre/bel. l. saluo. Item snia lata ꝑ falsos testes vℓ ꝑ falsa instrumenta quandocz retractatur per appellationem. quādocz qꝺ ꝑ in integrū

restituit.ff.ō re iuō.l.diu⁹.z.C.ō tpi.ī ite.fīsti.l.supuacuā.extra ō pba.lz.z ō pcu.i nra.C. ad.l.cor.ō fal.q̄rela Jtē si ex falsa allegatōibꝫ sit lata.ff.ō iudi.l.si p̄tor. Tales ät snie valēt q̄uscz falsitas fuerit fuelata.extra ō pcu.in nra Nota snia ꝺ absentē lata si absēs p breue tps iustā cāz absētie sue pbauerit ipa snia p restitutōz i itegz p̄t tractari.extra ō fīsti.ī ite.ex lris.extra ō sē.z re iuō.cū bertold⁹. C. ō pcu.l.q absēte.z.ff.ō admi.tu.l.scire opor tet.§.suffic̄.vbi ōr.si q̄s ꝑt egritudinē l̄ aliā necessitatē.puta marz vl̄ byemis l̄ icursū la tronū aut sil̄ez cām i ꝓstituto tpe vēire ñ p̄t. ei ē ignoscēdū q̄m snia retractat i cā crimīa li.viō.iiij.q.v.q̄sq̄s.extra ō do.z ꝓtu. fitat. Nota iudices penā p snia pecūiaria q̄ mul cta vocat p̄n remittere rōe pauptat. C. ō mō mul.l.cos. Et h cā breuitat sufficiūt.

Contra appellatōem.

QVoniam contra falsaz appellatiōes q̄ncz frustratorie fiūt.lō p⁹ tractatū de sētētijs de appellatōibꝫ videā⁹. Appellatio ē a miori iudicio ad ma ius tribunal puocatio.inīq̄ ḡuamis l̄ inīq̄ snie q̄relā ꝓtinēs.ff.e.ti.l.j. Si appellat a iu dice p̄ncipali vel a cur.nō valet.ix.q.iij.c. ipi siūt.z.c.patet. Jtē a senatu p̄ncipis appellari nō p̄t.ff.a q̄bꝫ appellari ñ licet.li.j. Jtē a snia papali.q̄ ecclia ꝓpat senatui. Jtē appellatio fcā a snia arbitri ñ valet.ij.q.vj.a iudicibꝫ.z C.ō arbi.l.j.ff.de arbi.l.ñ distiguem⁹ Jtē cō tumac appellatio nō valet.extra.e.ti.p tuas. nisi venerit adhuc iudice p tribunali sedēte ff.de i inte.resti.l.diu⁹. Jtē q̄n appellat a ḡ namine appellatio non valet nisi cozā iudice ḡuamis cā pbabil̄ p̄tēdat.extra ō ap.cozdi. li.vj.appellatio extra iudiciū ifra.x. dies a tpe cognitōis ḡuamis i scpt fieri p̄t. Intel lige nisi appellet iudice adhuc sedente p tri bunali.tē sufficit viua voce appellare ab ini q̄ snia.ff.e.ti.l.ij. Jtē appellatio ñ vz fctā ab illo q̄ sub notorio crimie ꝓuict⁹ ad penā cō dēnat.extra.e.ti.romana.li.vj. Nota dif ferētiā int penā z mulctā.pena statuit a lege sed mulcta iligit ab arbitrio iudic. Jtē ap pellatio ñ valet q̄n appellās ꝓsēsit p⁹ appel lationē cozā illo iudice a q̄ appellauit litiga revel aliud facere.extra ō off.iudi.dele.ḡtū. Jtē appellatio nō valet nisi appellās infra annū vel ex cā rōnabili ifra biēniū fuerit eā ꝓsecut⁹.extra.e.ti.cum sit romana.z.c. obla tos.auten.ei q̄.C.ō tpi.ap. Et itellige nisi iu dex largi⁹ tps fuerit moderat⁹.ibidē.z itelli ge ifra indictū terminū ap.debet pseq̄.c.ob late.§.ps appellata Jtē appellatio debet fie ri ḡdatim ō miore iudice ad maiorē. alit nō valet.extra.eo.ti.dilecti filij.tū appellat ad papam omissis medijs.e.ti.si duob⁹.z.c. ro mana.li.vj. Jñ fm leges si appellat ad p̄n cipē omissis medijs p̄ncepsremittit appel lationē ad quē debuit appellare.ff.e.t.l.im patores. Jtē appellatio nō valet nisi fiat in fra.x.dies a tpe date snie.ij.q.vj.anteriozis extra de testi.significauer Et dies i q̄ snia tū ē ꝓnumerat.e.ti.ij.q.vj.anteriozi.i glo.ff. Jtē si ēcio a diffinitia fuerit appellatū.illa appellatio non valet.ij.q.vj.si q̄s.extra.e.ti. c.directe.sed ꝺ videtur.j.q.vj.quotiēs.vbi ꝺ quotiens se putauerit q̄s grauari appel latur. Solutio.illud quotiens exponit ibi secundo a diffinitiua vel quotiēs grauetur interlocutoria.totiēs appellatur fm cano nes nō fm leges. Nota si p̄sona regularis ap pellat ne cozrigatur nō valet appellatio.ex tra.e.ti.ad nostram.hoc nisi cozrigens mo dum excedat.e.ti.de poze.z.c.cum speciali. Jtem appellatio nō valet q̄n est facta ꝓ ordinatōem ecclesie.puta ne fiat electio.vel ne p̄curet aliq̄ euidens vtilitas eccie. In tellige nisi assignata fuerit aliq̄ iusta cā ap pellatōis.extra de bis q̄ fiūt a ma.pte.ca.ex ore.z extra de elec.cū nob. Jtem ab excom municatōe nō appellat.extra de sen.z re iu di.q̄ ad ꝓsultatiōem.z extra.e.ti.nouit. Jtē a mero executore nō appellat.a mixto ät ap pellat nisi admittat legitimā exceptiōem.et ℞ si ptem grauauerit.extra.e.ti.dilecto.et.c. vt debitus honor. Nota merus executor ꝺ q̄n snia lata est ab aliq̄ iudice ordinario. et ille iudex mandat alteri vt illā sententiā exequat.talis executor ꝺ merus. Ille non debet audire aliquas exceptōes.nec de sen tentia se aliq̄d intromittere nisi sciret snias eē malā.puta p falsos testes.z p falsa instrume ta latā.tūc em si excipiat cozā eo debet supe riori referre.extra de sen.z re iudi.de cetero. z cri.fal.sup eo. Virtus ät ꝺ q̄ habet ali quā negocij executōem annexā.vt cū index ordinari⁹ mādat alicui dari bñficiū dat sup illo negocio executorem.coram tali propo ni p̄n exceptiones et appellare ab ipso q̄n tumcūcz absolute scribatur a papa. xxv.q. ij.ca.dicenti.§.et si non cognitio. extra de

resc̄p. cū a3o. Nota q̄ uis regl'a iur' sit q̄ a mero executore appellari ñ p̄t. Excipiunt tñ octo casꝰ. Primꝰ si modū excedit i exeq̄ndo. extra. e. ti. nouit. extra ǒ of. iu. ǒle. sup q̄stionū. Secūdus q̄ñ ptē iudic' vult assumere. extra ǒ of. iu. ǒle. pastoral'. Tertiꝰ si dolo ali q̄d faciat. ff. ǒ negli. l. iij. §. si executor. Quartus. q̄ñ executori opponit excōicatio. rj. q. iij excōicatos. t. c. excōicato. Quintꝰ q̄ñ fcā est inouatio sup eodē ǒ q̄ agit. nā tūc ordo mutat'. ff. ǒ re iudi. l. iij. Sextꝰ si exeq̄ndo tps q̄ dīmestre p̄ueniat executori. C. de execu. rei iudi. l. vl. Septimꝰ si executor male interp̄tat sn̄iaz. ff. ǒ app. l. ab executore. Octauꝰ q̄ñ exceptio gēptoria opponit p quā sn̄ia nulla eē ǒz si eā executor admittere noluerit. Uñ ab ipso appellat'. C. ǒ pcu. l. lz. q; audire ǒz se nō cogn̄scere ǒ cā sz ǒz referri supiori. extra ǒ of. dele. pastoral'. Itē appellatio fcā ne sc̄z publicū seu notoriū puniat' ñ vz. extra. e. ti. cū sit romana. extra ǒ vsu. q̄ pniciosū. Notorium ǒz q̄d ptz p sn̄iaz aut p̄fessionē i iure factam aut rei euidētijs. extra ǒ coha. cle. t mu. q̄stū. t. ca. vza. Itē appellatio ñ vz si pactū fuerit factū inter ptes ne ab altera appellet. ij. q. vj. si ät. Itē si appellet ne excōicat' absoluat'. nō vz appellatio. extra. e. ti. q̄ frōte. Itē appellatio generalis nō vz. e. ti. p̄suluit. q̄ñq̄ tñ generali appellatōi defert'. e. t. cū sit romana. in glo. sup sūpto vocabulo Itē ǒ falsa moneta p̄dēnat' ñ p̄t appellare. extra ǒ iureiur. q̄nto. i glo. circa p̄n. Itē si appellat' a guamie et iudex illō reuocat seu reuocare velit. ñ vz appellatio. extra. e. ti. cū cessāte. Itē si q̄s appellat sup eo q̄d fieri p̄curauit. ñ vz. ij. q. vj. si ät. Itē si q̄s i vna cā tertio appellauit. ñ vz. ibi ǒ L. ne liceat i vna. p totū. Itē appellatio fct̄a ab officiali ad ep̄m. ñ vz. q; eoz p̄sistoriū idē ǒz. extra. e. ti. cū dilecti filij. c. romana. li. vl. Itē appellatio non vz nisi appellās exprimat nomē mēt̄ z nomē iudic' a q̄ appellauit. t nomē dignitat' vtriusq̄. t cām q̄re appellauit. et ibi vide formā appellationis cōcipiende. Et h̄ de appellatōibꝫ dicta sufficiūt.

Contra electōem p̄latoz.

QVoniam pluries in electōibꝫ p̄latoz tā minoz' q̄ maioris min⁹ canonice t ꝓperā p̄cedit. ꝓp̄ q̄d eccl'e dei sept⁹gue dispēdiū patiūt' t nō modicā incurrūt lesionē. vt cū his oporteat ad appellatōis subsidiū p̄uolare. Jō ǒ electiōe prelatoz aliq̄d videam⁹. Nota g̃. xlij. articulos q̄bꝫ electio viciat'. Primus. si fiat electio p⁹ appellatōem legitime interpositam. extra de elec. t electi. po. ꝓsideram⁹. Secundus. si fiat electio ab excōicato. e. ti. venerabilē. Tertius. si fiat a suspenso. non valet. e. ti. cum inter. t extra de ꝓsue. cum dilectus. Quartus. si fiat p abusum secularis ptātis e. ti. q̄sq̄s. Quint⁹. si fiat a minori pte. C. e. ti. romana. Sextus. si nō fiat a maiori vel sa/niori pte capituli. e. ti. ꝓgregatio Septim⁹ si elect⁹ p̄stat assensum electiōi sue antec̄z eligat'. eo. ti. cū post petitā. Octau⁹. si electio fiat p laicos. e. ti. c. q̄sq̄s. t. c. massana. Non⁹ si fiat ad clamorem populi. eo. ti. querelam. Decim⁹. si fiat electio corpe p̄lati mortui nōdum tradito sepulture. e. ti. bōe memorie Undecimus. si fiat electio clādestina. eo. ti. q; p̄opter. Duodecim⁹. si electus bēat duo bñficia curā animaz habentia sine dispensatione. e. ti. dudum. ij. Tredecim⁹. si fiat p⁹ tempus triū mensiū in ecclesia cathedrali. eo. ti. innotuit. Decim⁹ q̄rtus. si fiat electio de ideota. eo. ti. q̄ñ q̄dem. Decim⁹ q̄nt⁹. si fiat de illo q̄ est leuis vite. eo. ti. cum in cūctis Decim⁹ sext⁹. si fiat ꝺ formā traditā eis. e. ti. cum dilect⁹. Decim⁹ septimus. si fiat electio habito ꝓsilio t colloquio cū eligēdo vel cuz amicis suis. e. ti. nosti. Decim⁹ octau⁹. si fiat electio de minori. xx. annis. e. ti. cū in cūctis Decim⁹ non⁹. si electus ingerat se admīstrationi aī ꝓfirmatōem. e. ti. nosti. t. c. qualiter Uicesim⁹. si post publicationē votoz nō se quat electio. e. ti. in genesi. Uicesim⁹ ꝑm⁹. si cōmissa est simonia etiam electo ignorante. eo. ti. si alicuius. Uicesim⁹ secūd⁹. si metropolitanus nō examiat p̄sonā electi t formā electionis. eo. ca. cum ecclesia. Uicesimus tert⁹. si electus patitur defectū in ordinibꝫ. eo. ti. cum dudum. Et si electus fuerit itrusus. e. ti. q̄sq̄s. Uicesim⁹ q̄rt⁹. si eligat q̄ postulari debet. e. ti. innotuit. t de postu. c. vl. Uicesim⁹ q̄nt⁹. si electōem vel postulatiōem volūt innouare post cessatōem. extra de postu. gratū. Uicesimus sext⁹. si cōpromittitur in septē. t tres eligāt vnū de illꝭ. t alij tres extraneū electioni. Prima valet dūmō ipe cō sentiat. e. ti. cū in iure. Uicesim⁹ septimus. si p̄cedit ad secundā electōem prima nō cassata nō valet. e. ti. considerauimus. t. c. auditis et intellec. Uicesimus octauus si fiat p surreptionē. e. ti. cū dilect⁹. Uicesim⁹ non⁹. si fiat

aliq̃ ꝓtẽpto.e.ti.boe mẽorie.ij.vbi dr.ꝓtẽptꝰ vnꝰ plꝰ nocet q̃z ꝺ dictio mltoꝛ. Tricesimꝰ. si peccãt i nũero.e.ti.cumana.z.c.in genesi. Tricesimꝰ ꝑmꝰ.si mãdat q electio fiat ꝺ ꝓsilio aliq̃ꝛ.z sic ill' irreq̃sit; ñ valz.e.ti.cũ i veri Tricesimꝰ secũdꝰ.si fiat electio ꝑm formas traditas.e.ti.qꝛ.ꝑpt. Tricesimꝰ tertiꝰ.si indignꝰ eligit electio ñ vz.et eligẽtes ꝓuẽt prãte eligẽdi illa vice.e.ti.scptũ.e.ti.cũ int canonicos.z.ca.cũ inotuit. Tricesimꝰ q̃rtꝰ.si ñ fiat electio i eccl'a cathedrali viciat.sz ullo ẽ ꝺ honestate z ꝓsilio.ñ ꝓcepto.e.ti.cũ ẽra. Tricesimus q̃ntꝰ.si q̃ ñ est mõachꝰ eligat i abbatẽ.e.ti.cũ ad nostrã. Tricesimusseꝛtꝰ.si ñ ꝓfessus eligit in abbatẽ.e.ti.cũ magistꝛ.z.c.cũ cãm. Tricesimusseptimꝰ.si fiat electio ꝓditõnal'. puta eligo decanũ si vult.vl' sub alia ꝓditõe e.ti.li.vj.c.i electõe Tricesimꝰ octauꝰ si electio fiat sb alternatõe z distictiõe.vt eligo illũ vel illũ nõ vz.ibidẽ. Quadragesimꝰ.si electio fiat ꝺ ꝓsona icerta.puta eligo quẽ cãtoꝛ eligit.ibidẽ. Quadragesimꝰ ꝑmꝰ.si illi q̃bꝫ interdictũ ẽ ne eligãt sine licẽtia supioꝛ.si elegerit.nõ vz electio.e.ti.eis q̃bꝫ. Quadragesimusseꝛcũdꝰ.si aliq̃ iterstint electiõi q̃ ñ sunt ꝺ capl'o.nisi dicãt cãz q̃re debeãt intesse electioni.nõ vz.e.ti.qꝛ ꝑpter.

Contra p̃scptoꝛ z vsurpatoꝛ.

QVia reus per prescriptõz vl' vsurpatõz infestatoꝛ actoris sepꝰ tlidit.iõ de eis nũc dicẽdũ ẽ.ꝑmo q̃d sit z q̃t spẽs bẽat.i q̃bꝫ differãt.z q̃n non currãt. Due sũt spẽs p̃scriptõis.vna lõgi tpis vt.x.annoꝛ int p̃ntes.vel.xx.int absentes. Alia lõgissimi tpis.vt.xxx.vel.xl.ãnoꝛ. Prescriptio ẽ.xl.annoꝛ necessaria ꝺ oẽs eccl'as etiã si vna eccl'a p̃scribat ꝺ alia.xvj.q.iij.q̃cũ q̃.z.§.q̃s actões.extra ꝺ p̃scrip.de q̃rta. et c.ad aures. Ab hac regl'a excipitur ꝑmaria eccl'a ꝺ quã ñ currit p̃scriptio nisi spacium centũ ãnoꝛ.xvj.q.iij.nẽo.extra.e.ti.ad audientiã. Prescriptio ꝓprie locũ hz in mobilibꝫ Usucapio ꝺo in immobilibꝫ. Itẽ usucapio ꝛpletur triẽnio.p̃scriptio ꝺo nõ. Et nota xxx.casus i q̃bꝫ nõ currit p̃scriptio. Seruꝰ ꝺ obedietiã.e.ti.cũ nõ liceat. de ꝛsue.cũ. T. venerabilis. Scõs ꝺ ꝓcuratoꝛ q̃ dak rõe visitatoꝛis.extra.e.c.cũ ex offi.ꝑ.nos g.nõ tñ ex officio.sz bõa rõe institutõis vel ꝛsuetudis. xvij.q.ij.fruitiũ. Tertiꝰ.si laicꝰ possideat decimas q̃s de iure detinere non ꝑt eas nulla valet p̃scribere rõe. Iste casus est gũissimꝰ pũctus ꝺ nos q̃ est in tota theologia.cũ nullus dat decimas cui dz dare.z tñ oportet q decie dẽt.vt extra ꝺ decis.c.j.z.c q̃is.z.c. vl.xvj.q.iij.placuit. Quartus ꝺ matrimoniũ illicite ꝺctũ.extra ꝺ ꝓsan.z affi.nõ debet Quintus ꝺ votũ.extra de regula.sic. Sextus in publicis successionibꝫ z i agroꝛ possessionibꝫ q̃ ad colonũ.nec ꝺ boeꝛ liberum xvj.q.iij.§.epõs. Septimꝰ ꝓpter vacatõis eccle sie.e.ti.c.j.z.vj.z.c.cũ nob. Octauus ꝓpter hostilitatis publice.e.ti.ex trãsmissa.xvj.q.iij. c.prima actõne.z.c.postro. Nonus ꝺ neruũ ecclesiastice disciplineextra de ꝛsue.cũ inte vos.extra de elec.cũ cãm. Decimus sup limites diocesꝫ vel parrochiaꝛ.e.ti.qꝛ iudicã te.xvj.q.iij.licet.z tñ limes p̃dioꝛ p̃scribi ꝑ eo.ti.sctoꝛ.xvj.q.iij. volumus. Undecimꝰ i rebꝫ q̃ de iure cõi possideri nõ p̃nt.xij. dis. illud.z.c.dis.ꝺ mozem. Duodecimus in iu re spũali iniusto titulo acq̃sito.extra ꝺ transf.de via pub.l.viam. Decimus q̃rtus.ꝓtra rem arrestatam.insti.de vsuca.§.j.et.§. res fisci. Decimus q̃ntus ꝓtra opus publicum C.de opi.pub.l. p̃scriptio. Decimusseꝛtus contra rem presidi traditam ꝓtra legem repedẽdaꝛ.ff.ad.l.repetũ.l.q contra. Decimꝰ septimus ꝓtra rem pupilli non venit p̃scriptio. C.in q̃bꝫ cauꝰ in inte.resti.l.vlti.z.l.adolescentie. Decimus octauus contra fũdum dotalem.ff.de fundo.l.si fundus. Decimus nonus ꝓtra vxorem ꝓ dote de necessitate matrimonij nisi maritus verget ad inopiaz extra de empt.et vendi.puenit.in glo.circa ꝓin. Uicesimus in rebus q̃ sub certa die vl' cõditione debenꝰ nisi a tpe die vel ꝺitione C.de prescrip.xxx.annoꝛ.l.cum notissimi. Uicesimus primus ꝓtra ecclesiam tẽpe suspensiõn.prelati.extra de ꝛcel.ꝓben. c.q; diuersitatẽ. Uicesimus secũdus.cõtra filiosfamilias q̃diu sũt in prãte p̃is.C. ꝺ anna. exceptio.l.j.§.vlt. Uicesimus tertius.si ipse prelati male alienãt.xvj.q.iij.c.si.sa. Uicesimus q̃rtus.q̃diu p̃latus ẽ hereticus.extra eo.ti.c.j. Uicesimꝰ q̃ntꝰ.ex tpe q̃ ꝺs cã iusta ipeditus nõ ꝑt agere.ꝺ excep.ꝺ appel.ex rõe. z ꝺ elec.ne ꝑ defectu.extra. Uicesimusseꝛtꝰ de rebꝫ furtiuis vel alio mõ viciosis possessis.e.ti.vigilãti.z.c.vl. Uicesimusseptimus cõtra iura ciuitatis.C.de aqua ducẽ.l. dilegẽter.in fi. Uicesimꝰ octauus, res filij a pa/

De instantia iudicij

tre alienata ñ pscribit spacio. xxx. ānox. C. ō
āna. excep. l. j. §. vl. Uicesim⁹ non⁹. pscribere
nō pñt colon⁹. ꝺductor. inqlin⁹. vsufructua
ri⁹. xvj. q. iij. clerici. z. c. se. extra. e. ti. si diligēti
Ultim⁹. null⁹ pscribit q̄d noie alieno possi
det. extra ō reg. iu. sine possessiōe. li. Jō nec
creditor pscribit pign⁹. ff. ō vsu. l. nō solum.
Nota pscptio ñ valet nisi p possidētē fuerit
opposita. extra. e. ti. cāz. extra de pba. ex lr̄is.
Itē nota pscptio nō vz si fuerit interrupta
extra. e. ti. illud. i fi. Interruptio āt fit duo
bus modis. s. natural'r p inundatōz maris
vel flumis. ff. de acq. pos. l. q̄ vniuersas. §. itē
q̄a. Itē q̄tiēscūq; pviolētiā. eiectōz vel de
pulsionē. ibidē. z. C. de vsu. l. natural'r. Ciui
lis interruptio fit q̄tuor modis. Prio i iudi
cio scz p libellū ꝓncipis oblatū. z ℔ tm̄ valet
in annalib⁹ actōib⁹ q̄ p ℔ ꝓpetuar. C. qñ lib.
ꝓn. obla. li. ꝓtest. fa. Nota pscptio vel vsuca
pio cuiuscūq; tpis lōgi vel brevis nō vz nisi
ī⁹ueniāt ista q̄nq; q̄ ꝓtinent in his ꝑsib⁹.
Non vsucapies nisi sint tibi talia q̄nq;
Recta fides. iust⁹ titulus. res nō vitiosa
Et res tradat z tempus contineatur.
Itē p q̄relā iudici factā z secutā rei quētōez
℔ valet in oib⁹ caus ad ꝓpetuādū actiones.
xvj. q. iij. §. pt. C. de pscrip. xxx. an. l. vlt. Itē
p q̄si ꝓtestatōez. extra vt lit. nō ꝓtest. q̄m fre
q̄nter. Si ꝑo nō pt lis ꝓtest. sufficit iudicez
adire z libellū ℈ absentē affirmare vel ℈ cuz
q̄ nō ꝓueniri pt aliq̄ de causa z in q̄rimonia
ducere ius suum.

De instantia iudicij.

Multis modis perit instantia iudicij vt
in cā nō pdat. Primo si q̄s ineptā ꝓponit pe
titiōez cadit ab instātia iudicij. extra ō iudi.
examiata. ff. si mē. fal. mo. dix. l. j. Secūdus
si snia lata fuerit a iudice delegato z executi
oni mādata si non pareat post annū pdit iu
risdictōz. extra de of. de. q̄rēti. e. ti. ex litteris
Tertio si iudex delegat⁹ est infirm⁹ vl' ō iure
vel de facto ipedit⁹. extra de rescp. sciscitat⁹.
Quart⁹ si iudex est ꝓsanguine⁹ pt̄s. Quint⁹
si iudex ex iusta cā fuerit suspect⁹. extra ō of.
dele. insinuāte. Sext⁹ si duo iudices delega
ti diuersas dederit snias. extra ō sē. z re iud.
duob⁹. Septi⁹ si duo arbitri dederit snias
neutra hēat vigorē. ibidē. Octau⁹ si vn⁹ ar
bitroz moriat pit instrm̄ nisi aliō exp̄mat in
cōpromissiōe. Non⁹ si iudex delegat⁹ funct⁹
est officio suo. ō of. dele. in litter̄. Decim⁹ si
delegat⁹ remittit cāz ad delegātem. ibidem
Undecim⁹ si vna ps ē familiar̄ iudi. e. ti. in
sinuāte. Duodecim⁹. si vn⁹ iudicū moriat ni
si aliud sit exp̄ssū. e. ti. vno delegato. Intelli
ge si ex p̄missis noib⁹ ꝓtis⁹ delegatio sit fcā
Tredecim⁹ si vn⁹ arbitroz vl' ꝓpromittētiū
moriat nisi aliō exp̄mat ibidē. Decim⁹ q̄rt⁹. si
mādatoz re integ̃ moriat. nā expirāte manda
toze expirat mādatū. e. ti. c. relatū. z. c. g̃tū in
glo. Decim⁹ q̄nt⁹. si vna ps litigātiū re integ̃
decesserit. extra ō rescp. significauit Decim⁹
sext⁹. si aliqs de crimie p snīaz absolut⁹ ē. ex
tra ō accu. de crimib⁹. Decim⁹ septim⁹ inter
dñm z fuū tā i cā crimiali q̄z ciuili. iij. q. iv. c.
pnl'. z vl. Decim⁹ octau⁹. si cā crimial' inc bi
enniū nō termiat. z ciuil' infra annū. C. ō iu
di. l. ꝓperādū. nisi p maliciā fuerit ꝓrogatū
vel plōgatū. extra ō of. iudi. dele. venerabili
i fi. Decim⁹ non⁹. si añ lit. ñ ꝓtest. seinuicē ab
soluāt. ij. q. iij. si quē. Uicesim⁹. si vn⁹ litiga
toz sit mōach⁹ vl' ꝓuersus. xix. q. iij. q: ingre
diētib⁹. Uicesim⁹ ꝑm⁹. si vna ps litigātū vē
dit se in fuū illi ℈ quē litigat. iij. q. ix. ca. vlti.
Uicesim⁹ secū d⁹. si duo petūt equū i seq̃stro
positū si equ⁹ moriat pit instātia. idē de q̄libet
re. si l'i. ij. q. vj. q̄tiēs. z. q. j. q̄res. Uicesimus
tert⁹. si mādatoz revocat mādatū. extra de
appel. vt nostr̄. Uicesim⁹ q̄rt⁹. si actoz cadat
i bereſim. extra ō he. excōicam⁹. Sūt z pl'es
alij modi q̄b⁹ pt instātia ānichilari. puta oēs
q̄b⁹ rescriptū ānichilat. z q̄b⁹ iudex repellit
vel actoz. de q̄b⁹ ō dixi. Querit an iudex de
legat⁹ si sit mōach⁹ ꝓcedere possit. pt distin
gui. vel lis fuerit coā eo ꝓtest. añ religiōis i
gressū. an nō. si lis fuerit ꝓtest. tūc de licētia
abbatis pt ꝓcedere in cā. extra ō p̄uile. cū
olim. si aūt lis nō fuerit ꝓtestata pit instātia
Et hec causa brevitatis sufficiant z̄c.

Seq̃t mō tractat⁹ exceptōnū dñi Inno
cētij q̄rti. put videbit⁹ in seq̃ntib⁹. Et primo
sequūt ipi⁹ libelli vel retractatuli tituli z̄c.

Contra litteras et sigilla.
De legalib⁹ exceptionib⁹.
De exceptionib⁹ ℈ iudicem.
De exceptionib⁹ ℈ assessorem.
De exceptionib⁹ ℈ auditorem.
De exceptionib⁹ ℈ accusatores.
De exceptionib⁹ ℈ actorem.
De exceptionib⁹ ℈ procuratorem.
De exceptionib⁹ ℈ aduocatum.
De exceptionib⁹ ℈ libellum.
De exceptionib⁹ ℈ testes.
De exceptionib⁹ ℈ snīaz diffinitiuā.

Contra lrās et sigilla.

Excipit contra lit

Eteras z sigilla multȝ modis. vicz si bulla sit falsa z sigillū. vt extra ō crimi.fal.liczꝫ. vel si fuerit facta rasura z postea scptura. vt i.e.ti.lz.extra de fi.īstru.ca.j.z.ij. Itē si ō diuerſ manibꝫ fuerit scpta. vt i.e.ti. cū olim. Itē si filū ruptū fuerit. vt ō cri.fal. l.lz Itē si data lrāz nō apparuerit. ō fi īstru. inſ dilectos. Itē si carta sit vetꝰ z lrā recens ibidē Itē si ñ sit publica manu ꝓfecta. i.e.ti. Itē si sit iterlineaȝ scptura. vt ō reli.do.cū venerabil'. Itē si sit ꝺ ius cōe nisi ō ꝑ faciat spēalē mētōz. ō rescp. cāz. Itē si ꝓuilegiū nō facit mentōez ō ꝓuilegio. ō ꝓscrip. veniens. Itē si lr̄e in sillaba z sillabe ī dictōe z dictiones i linea magȝ distāt a scinuicē in vna q̄ꝫ i alia vl' linee ī cartula. ō fi. īstru. inſ dilectos ꝯ.lz ꝺ ꝓuilegiū. circa fi. Itē si generales lr̄e fuerit derogat eis p spēales. de rescrip. ca.j. Itē si suggestiōe falsi vel suppressiō veri fuerint ipetrate. ō rescp. sup lr̄is Itē si papa appellat pziarchā vel ep̄m venerabilē. vel oēs alios cuiuscūq̄ dignitatȝ fuerit. qz appellat oēs dilectos filios. ō cri.fal. q̄ꝫ gui. Item si exēpla sue cōmissiōis nō oñdanſ. vl' trāsumptū autēticū. ō fi. īstru. c.j. Itē si lr̄e ipetrate sint sine mādato nisi sint tales ꝑsone ō q̄bꝫ ñ exigit mādatū ō iure sczꝫ ꝓiūcte ꝑsone. de rescrip. nōnulli. z.c. ex ꝑte. Lex dicit q̄ parentes p filiꝫs z filiꝫ p parētibꝫ z liberꝰ p patronis sine mādato admittūt. ff. ō pcu. l. sed hec ꝑsone. Item si vni soli cuiuscūq̄ sit dignitatȝ papa loq̄t in plurali. ō cri.fal. q̄ꝫ gui Itē si ipetrās nō ꝺz vti serie. qz sczꝫ nō vtit lr̄is suis ifra annū postq̄ꝫ habuerit iudicis copiaȝ de rescp. plerūq̄ꝫ. Itē si nō facit mētōez de sua appellatōe. ō ꝓfirma. vti. bone memorie. Itē si dicat in secūdis lr̄is nullis ꝓiudicantibꝫ iusticie z ꝑitati dūmō nō faciāt mētōez de ill'. nō valet. dicto. c. bone. Itē si non fiat mētio de ꝓcessu negocij. ō re iudi. int. Itē si ꝺ ꝓuilegiū vel ꝓuilegiatos ipetrent lr̄e non valet nisi fecerint mentōez de ꝓuilegijs vel ordine. extra de rescp. cū ordinē. Itē si ꝓfirmāt monachū ad ꝓoratū. ō ꝓfir. vti. z inuti. c.j.z.ij. Itē si secūde lr̄e nō faciāt mentōz ō re litigiosa plenarie. ō do. z ꝓtu. ex lr̄is. Itē si nomē dignitatȝ nō exꝑmat. ō rescp. ad aures. Itē dignioꝛ ꝑsona nō ꝑt p lrās ꝓueniri q̄ꝫ q̄ noiat exꝑsse in lr̄is, nec effrenata multitudo sczꝫ nō vltra q̄tuoꝛ nec sup̄ maioza negocia vel bñficia q̄ꝫ id de q̄ fit mentio in lr̄is exꝑssis. nec apponi ꝺz maiꝰ negociū. nec dignioꝛ ꝑsona, ꝑt ꝑ vt actoꝛ ꝑt trāsire ad maioꝛa. qz lr̄e impetrate non valerēt. de rescrip. c. sedes. Item si due cōmissiones in eodem negocio impetrate fuerint z eadē die ad diuersos iudices. nō valet. de rescrip. ex teno/re. nisi fiat fortе ad cautelā. ar. ff. de bo. pos. ꝯ ta. l.j. Si q̄s absolutꝰ nec faciat mentōem de aliq̄ articulo exꝑsse, p q̄ fuerat excōicatꝰ. de offi. ordi. ex ꝑte. z de sen. excom. p causa. z.c. officij. Item si p reb' q̄ spectant ad forū secularē si fuerint impetrate a papa non valent. de fo. compe. licet. cū multȝ alijs. ō conces. ꝑben. dilectꝰ. Item si lr̄e fuerint ipetrate ab excōicato. de ꝓba. post ꝓcessionē. vide. c. j. de rescrip. li. vj. nec ꝑtute appellatōis. Itē rps ꝓsiderādū dati est. ō rescp. iam te. Et ꝑ inueniesꝫ innouatū. in. c. dilectꝰ. Item si q̄d ꝓmissis lr̄is dictū sit nec secūde habeāt nec totam seriem rei ꝓtineant primaȝ. non valent. de offi. dele. c.ij. ff. de leg. ij. si q̄s. Item si absolutionem mandauerit fieri alijs z nō facit mentionē exꝑssam ō sufficienti cautione ꝑstanda ab absoluēdo q̄ obediat ecclesiastico iudicio non valet. de sen. excom. ad ꝑ. de ꝓcess. ꝑben. ꝓsuit. Item si lr̄e ꝓtineāt dispensatiōem ꝺ statuta canonū sctoꝝ. non valent. xx. q. j. ꝺ statuta. Item si a monacho vel regulari canonico impetrantꝰ lr̄e sine cōsensu sui abbatis non nisi in causꝭ ecclie sue ꝓprijs. de postu. ex ꝑte. L. de ꝑcl. impa. offe. l. vniuerſ. Item si non facit mentionem de primis exꝑssam. de rescrip. ceteꝝ. Et ꝑ vez est nisi ab eadē ꝑte fuerint impetrate. de of. dele. sane. vel eēnt ꝺrie. c. ceterum. ō rescrip. Itē si lr̄e impetrate fuerint a clerico nō tōsurato licet postea se tōsurauerit. de rescrip. ex lr̄is. Item si littere absolutōis sint generales sic q̄ simpl'r aliq̄s sit absolutꝰ non faciendo mētionē de causꝭ excōicatōis. ñ valz. de of. ordi. ex ꝑte. de sen. excom. cū ꝓ causa Itez cū laicꝰ impetrat lrās sup reb' fo. eccle. non tāgentib'. de fo. cōpe. lz. Itē si nō sit exꝑssus articulꝰ sup q̄ ꝓueniſ littere non ḃñt vires q̄ ad articulū. de offi dele. cum olim. Itē si conferunſ laico decime. non valēt lr̄e vj. q. viij. si illo. §. si etiaz prędia Item si impetrate fuerint sup ꝓprietate. non valent. ff. de acq̄. pos. nihil est. Item si exꝑssam non faciant mētionem de articulis deductis in

iudicio vl̃ ex ꝑsona tm̃ cum q̃ nō vult expiri nō ꝑñt extēdi ad alios articulos vel ad aliā ꝑsonā. ō of. dele. cū olim. ꝛ. c. penul. et vlti. Itē si subscꝛpti decesserꝫ ꝛ ñ sūt ibi sigilla autētica vel nō sūt publica manu ꝑfecta vl̃ cōscꝛpta. ō si. istru. c. ij. De hac materia copiose hēt de rescrip. c. sup lr̃is.

De legalib⁹ exceptōib⁹

DOst canonū exceptiões paucas legales exceptões ꝛ instrumēta duxim⁹ inserēdas. Potest igit in ꝓmo istrum̃to obꝯci q̃ desit nomē ipatoris vel ann⁹ iperij vel ꝓsulis vel pōtificꝫ illi⁹. aut q̃ desit mēsis vel dies vel inditio. cū oia ista sint apponēda ꝑñt dici illegitima si nō apponūt. in aut. ō exhi. reis. §. sanctim⁹. Itē si locus vbi ꝑfectū ē instr̃m ꝛ celebrat⁹ ꝛct⁹ ñ sit ibi scꝛꝑt⁹. ꝑt ℞ illo instr̃o obꝯci. nā duo genera ꝓbationū sūt ꝛia sūt testꝫ ꝛ instr̃m. C. ō fi. instru. l. i exercēdis. Q ō igit reqrit in testib⁹ ꝛ istrum̃tꝫ ſz testes ō loco referūt. ff. ō accu. l. li bellor. C. ō. ꝛ. hē. sti. optimā. idē ius ē g̃ in instrumēto. Item locū hz ī oib⁹ istrum̃tꝫ ꝛ rescrip. cū ār tenorē instrum̃ti vis reꝓbare vt aliq̃ possint obꝯci distingue. aut instr̃m ē ō obligatōe. ꝛ tūc oia ꝑsumūt solēnit acta. vt ī aut. ō fi. instru. i fi. ff. de ✠. obli. l. sciendū. ꝛ insti. ō fide. pag̃. in fi. nisi q̃s ꝓbet ꝛriū q̃d facere ꝑt. ff. ō pac. iurisgē. pag̃. q̃d vero fere. Si ꝙo instr̃m de ꝓfessiōe fit tūc ꝑt obꝯci ꝛ tenorē ei⁹ q̃ loq̃t indistincte sic ñ fit cā ꝓfessionis. ff. ō ꝓba. cū ō indebito. §. vl. ꝛ ō do. ma. excep. l. ij. Item ꝑt reꝓbari instrumentū si ꝓbet rem alit fuisse gestā q̃z ꝓtinet in instr̃o q̃d ꝑt fieri. vt. C. pl⁹ valere q̃d agit. ꝑ totuz. ꝛ C. de ꝓba. l. cū ꝑcib⁹. Itē reꝓbat instr̃m si ꝓbet tale q̃ ꝓbato stare nō ꝑt q̃d ī instr̃o ꝓtinet. C. ō ꝛ. hē. ꝛ cōmit. sti. l. optimā. i fi. Item ꝑt obꝯci istrum̃to q̃d ꝓtinet ī se duo repugnātia vt nō adhibeat fides. ff. ō reg. iu. l. nisi alit in rescripto. Item ꝑt obꝯci instr̃o q̃ nō sit autenticū ſz rei exēplū. aut. ō. fi. istru. §. si q̃s in aliq̃. Itē q̃ nō ē numer⁹ testiū adhibitus q̃ ī publico istrum̃to dz adhiberi. vt in aut. de fi. istru. §. si oportet. Itē si nō est a tabellione publico ꝑfectū. vt si ꝑ ꝓuata ꝑsona ba beat cui nō adhibet fides. vt. C. de ꝓba. l. instrumēta. Itē q̃ a ꝓtib⁹ nō est subscꝛptū ꝛ subnotatū. q̃d tñ ē dz. vt. C. e. ti. l. ✠ctus. Item ꝑt obꝯci in instrum̃to vt reddatur suspectū si q̃n appareat vn⁹ testꝫ q̃ ꝓtinet in instrumēto ✠dicens. vt. ff. quēadmodū testa. aperiā. l. j. in fi. Item obꝯcit instrumēto vt habeat suspectū si nō appareat ꝓma sua forma si sit in aliq̃ obolitū vel abrasuz vel cancellatū. C. de edic. diui adri. tol. l. j. ꝛ. ff. de ꝓba. l. si cyrogꝛphū. Item si abscisū ꝓ nullo habeat. vt. C. ibidem. Itē ꝑt obꝯci lr̃is pape vel q̃buscūq̃z rescꝛptꝫ q̃ ꝑ surreptōz ✠itatꝫ vel etiā suggestionē falsitatꝫ sūt ipetrate. vt C. si ✠ ius. vel vti. pub. l. vlt. sed expectabit secunda iussio. vt in auten. de manda. ꝓn. § si q̃s aūt. ꝛ in auten. vt nul. iudi. §. ℞ nō. Itē si secunde nō faciant mentionē de ꝓmis. vl̃ si falsa grāmatica est ibi. vt de rescrip. ad audientiaz. Sed supsedeant ꝓtib⁹ q̃ annum etiā si non fecerint mentionē de illis conualescūt. vt de rescrip. plerūq̃z. Item sciendum q̃ vetustas ꝛ corrosio muriū vel aliorum vermiū nō obꝯcit instrum̃to vel litterꝫ pape. vt. ff. de pos. bo. ꝓm ta. ✠. in glo vlti.

Item aliud sciendū q̃ vbicūq̃z instrumētū suspectum est incūbit ꝓbatio ꝓducēti. alioq̃n punit⁹ vt falsari⁹. vt. C. de eden. q̃ accusare. cū ciuiliter agitur ō falso si crimina liter incumbit ꝓbatio ei q̃ dicat. vt. C. ad l. cor. de fal. l. ij. et. C. de aboli. l. falla citer. in fine.

De exceptōib⁹ ꝛ iudicem.

Excipit si sit ordinari⁹ nō dz se intromittere de cā cōmissa a papa pēdēte iudicio. de pur. ca. cū dilect⁹. Itē si sit legitime appellatū ad supiorē. ō appel. significauit. nisi appellationi renūciauit tacite vel exꝑsse. de of. de le. g̃eū. Item si sit excōicat⁹. de re iudi. ad ꝓbandum. Item si sit ꝓsanguine⁹ aduersarij vel fuerit aduocat⁹ i eadē cā. ō ap. postremo Item si sit laicus iudex ꝛ res sit ecclesiastica vel de foro ecclesiastico. vel si reus sit clericus. de iudi. quanto. et. c. at si clerici. Itez si sit laicus nō debet iudicare de reb⁹ ecclesiasticis. ō iu. patro. q̃d autem. Item si cor̃ nō suo iudice ꝓfessus vel cōuentus fuerit ñ nocet. de iudi. at si clerici. Item si non sit de eodem foro. vt puta si nō hz domiciliuz in territorio. vel rōne officij vel delicti ꝓueniatur. nec ꝓfessus est tacite vel exꝑsse. quia q̃s fortitur foꝛ alic⁹ ꝑ ista. de fo. cōpe. licet. nec conuenitur ille rōne delicti nec rōne rei. ille em̃ debet iudicare de re. puta in cui⁹ territorio est res. actor em̃ dz seq̃ foꝛ rei. ō fo cōpe. cū sit. Item si recusatus sit iudex dz cāz alicui ꝑsone idonee de ꝓsensu ptiū delegare

de appel. cū speciali. Item si p sevel p alium
funcē sit officio suo semel amplī nō pt cog
noscere. de of. dele. in lris. Item si ad certū
tps sit data iurisdictio nisi ō pcessu ptiū pro
gef. z ꝑ ante lapsū tpis. de of. dele. de causis
Item si fuerit archiepus nō dz iudicare de
cauf suoz suffraganeoz nisi p appellatiōem
ad eū fuerit delata cāvel devoluta. vel a suo
supioze ꝑ hēat. ō of. dele. cum non ignores.
Itē si ꝓriū nom iudicis fuerit expssū eo mor
tuo. successor non pt cognoscere. de offi. le.
Itē si mādator decesserit re integ nisi facta
citatōe nō pt cognoscere. ō of. dele. īsinuāte
Item si psumatur q̄ iudex fecerit sniam ad
volūtatem alteri. de eo q̄ mit. ī pos. cū sint.
Itē si sit delegat⁹ p annū a tpe late snie quē
ligauit nō pt absoluere. de of. dele. querēti.
Item si sit cōmensalis aduersarij vel sit na
tus de terra sua vel sit in districtu vel ptāte
sua. vel si non audeat ad iudicem accedere
sine periculo mortis licet habeat litteras ō
conducto. vt lite non contesta. accedens.
Itē si sup ꝓuilegijs pape cā ꝓtaf nō pt ali⁹ ō
causa illa cognoscere. de iudi. cū cōuenisset
Itē si alīo iudice ꝓsule citat⁹ fuerit re⁹ nō te
neat rñdere. ō of. dele. prudentiā. z. c. cū cām.
Itē si a iudice sup aliq̄ certo articulo appella
uerit ad papā pt ipz hāc suspectū. ō ap. ad ꝑ
Itē si p lras vel p nūciū nō excusauit se int
esse nō possev nō velle. de of. dele. prudētiā.
Item si nō est articul⁹ expssus. ō rescp. pa
storal. ī fi. nō pt cogscere ō illo articulo. ō of.
dele. cū olim. Item si iudicē silis cā ꝓtigat.
iudex pt hāi suspectus. de iudi. causam que.
Itez si sit iudex soci⁹ aduersarij. ō of. iu. ōle.
insinuāte. q̄ ibi erat familiaris aduersarij.
Item si aduocatus sit clericus iudicē. pt re
cusari ne ptem foueat eius cui⁹ clericꝰ procu
rator est. de appel. insinuatū. Item clericus
nō cōmēsalis pt esse aduocat⁹. de of. iu. c. j.
Item si nō sint psone secure ī adeūdo iudi
cio eūdo vel redeūdū. iij. q. ix. hortamur. vt
lic. nō ꝓtest. accedēs. de appel. ex pte. Itē si ꝑ
iusticiā iurisdictōz velit deferre. ff. ō iurisdi.
om. iu. l. ex territorio.

De exceptōibꝫ ꝑ assessorē.

Si guauerit alterā ptē si mādati fi. ex. pt
appellari ab ei⁹ guamīe. ō pui. ex pte. q̄ loq̄t ō
iudiciis. Itē si nō hēat psonā stādi ī iudicio
vt si sit excōicat⁹ vl interdict⁹ vel suspensus
vel suspect⁹. vt dictū est de iudice.

De exceptōibꝫ ꝑ auditorem.

Si grauauerit alterā ptem si mādati fines
excedit merito suspectus est. de off. dele. sup
questionū. Nota q̄ in oīibꝫ casibꝫ pt excī
pi ꝑ auditorem q̄s supra dixim⁹. nō tamen
recusari valet q̄ de ꝓsensu ptiū admittit. ni
si in supdictis casibꝫ.

De exceptōibꝫ ꝑ locum.

Si vltra duas dietas citet extra puinciaz
pt excipe. de rescp. nōnulli. z. c. ex pte. Item
si nō sit tutū venire ad locū assignū ptibꝫve
nire non tenet. de appel. ex pte. Itē si sit loc⁹
immunis nec sit ibi iuris peritoꝝ copia. vt
R. eo. ti. statutū. li. vj.

De exceptōibꝫ ꝑ citatiōem.

Si sit dies feriata vel dñica vel festū solem
ne. nō valet si fiat citatio ī diebꝫ festiuis. fm
q̄ notauit Hosti. de fer. ꝓquest⁹. Item si sit
ꝑ rem rusticā conuent⁹. ff. de fer. l. solet. Itē
si dilatiōem vel tps nō habuerit. xx. diez. iij.
q. iij. §. offerat. ꝑ tñ itelligas bodie cē ī arbi
trio iudicis. de appell. psonas. z. c. se. de hoc
notatur. Item si valitudine vel tempestate
fuerit ipedit⁹. vel in flumie. ff. si q̄s cau. l. nō
exigim⁹. §. si q̄s. Itē si vocat⁹ fuerit ad mai⁹
tribunal. ff. e. ti. l. si. q̄s fuū. Itez si añ resti
tutōem fuerit citat⁹ nō tenet rñdere. de ord.
cog. cū dilect⁹. Item si fuerit vespe citatus
non tenetur rñdere. de offi. dele. consuluit.
Item si ꝑma citatio fuerit peremptoria. de di
la. dilecti z̄c.

De exceptōibꝫ ꝑ excusatores.

Si sit simplex nūci⁹ nō valet. extra de pui.
ex pte. si cē mittit excusator sic pt mitti ꝓcura
tor. ō do. z cōtu. cū dilect⁹. Et ꝑ itellige fm
q̄ōr de pcu. q̄relā. Item si nō expssit causaz
absentie isti⁹ quē excusat. de of. dele. si p de
bilitate.

De exceptōibꝫ ꝑ actorem.

Si actor est puerus nō pt hāerem illā quaz
petit nec ipm petere. de iureiurā. querelam.
Item si perpetuo renūciauit rei petite. ō re.
scrip. ex pte. Item si retro actitata ñ fuerint
ī scpt; redacta. ō pba. qm ꝑ. Itē excōicat⁹ ō
of. dele. prudentiā. §. sexta. z ō excep. a nob.
Item si excōicat⁹ nō pstat cautōez stare mā
datis ecclesie absolui nō debet. de sen. excō.
q̄ in dubijs. Item si aliq̄s fuerit excōicat⁹
z lras speciales ad aliq̄s iudices delegatos
vel testes sue absolutōis nō habuerit. ō sen.
excom. sicut nobis. Item si sit absolutus et
non ab eo a quo debet absolui. de offi. ordi.
prudentiam. §. sexta. Si pluribus causis

fuerit excõicat⁹.z ab oĩb⁹ nõ fuerit absolut⁹ ꝺ sen.excõ.cũ p cã.z.c.officij. Itẽ si sit liber tus vl' ꝯ⁹.ꝺ ꝯ.ñ oz.ꝺ famul'.ff.ꝺ i ius vo.l.iij Itẽ si ñ fuerit ꝓsecut⁹ appellatõz suã ĩfra ter minũ ꝓpetẽtẽ valet ſnia ꝺ ipm lata.extra de appel.romana.et.c.ꝓsonas. Itẽ si fuerit ab/ bas vl' ꝓoz nõ audiꝰ sine lr̃is capli.ꝺ trãſac. ꝓtigit.ꝺ reli.do.cũ dilect⁹.de re iudi.cũ eĩ vbi ꝺz q̃ mõachi ñ audiãt sine ꝓſẽſu ſui ab/ bat⁹. Itẽ si pactũ vl' trãſactio iteruenerit ſpe ſymonie.lz facta ñ fuerit.ij.q.ij.cꝫ pio. Item si de re ſacra vel eccleſiaſtica fuerit trãſactio facta.ꝺ trãſac.ex lr̃is. Itẽ si ñ fuerit r̃ſtitutũ oĩe q̃d z elo bono expẽdit.de reſti.i inte.c.j. Item si iudex i ꝓpria cã.C.ne q̃s i ſua cã.l.j. Itẽ si cã ſit criminal' z iuret ꝺ calũnia.c.j.de iura.ca. Item si poſt acceptatõnez lr̃aꝝ res trãſlata fuerit.z q̃ poſſidet malicioſe ſe abſẽ tauerit.de alie.iuꝺ.mu.cau.fa.c.j. Itẽ si fue rit patrocinat⁹ alicui ſup rẽ quã petit ſibi ſit ꝓiudiciũ.de trãſac.ex lr̃is. Item si de ꝓſẽſu ptiũ iudices fuerint ipetrati nõ ꝓñt poſtea recuſari.de cã poſ.z ꝓpri.cũ olim. Itẽ si fue/ rit cleric⁹ ordinat⁹ nõ ꝺz iurare de calũnia ſi ne ꝓſenſu ſui ꝓlati.de iu.calũ.j. Item si po/ tuit ꝺdicere z nõ ꝺdixit.poſt ñ audiꝰ.extra q̃ ma.ac.ꝓñt.cũ i tua.ꝺ iurepa.ex lr̃is. Item si potuerit excipe z ñ excipit.fit ei ꝓiudiciũ. ꝺ ꝓui.q̃ de iurepa.ex lr̃is. Item si excipien/ do ꝓſeſſus fuit intẽtõz aduerſarij.ꝺ trãſac. ꝓterea. Item si reus ſit eger nõ teneꝰ venire de.ꝓcu.q̃relã.v.q.iij.ſi egrotãs. Itẽ si non habuit.xx.dieꝫ iducias.iij.q.iij. offeratur. Item si nõ dat cautõz ſufficiẽtẽ q̃ ꝓſẽq̃t li/ tẽ.aut ſi ñ potuit ſtatuat certã penã quaz ſe paſſuꝝ ꝓmittat.vt.e.ti.c.offeratꝰ. Dz hodie nõ datꝰ iſta cautio ꝓpt' ꝺriã ꝓſuetudinẽ. Itẽ frustra petit debitũ q̃ id q̃d petit nõ ipendit ꝺ vſur.michae. Dz diſtigue.q̃ ſi re⁹ ſtatim ꝓpoſita petitõe actoz⁹ vult ꝓponere petitõem ſuã nec differre vſq̃ p⁹ litẽ ꝓteſtatã.n⁹ actor teneꝰ ꝓmo rñdere ſup petitõe rei.ſic itelligi tur de oz.cog.cũ dilect⁹. Et itellige q̃ ꝓuen tio z recõuentio vna ſnia terminãꝰ.z i ꝓtinẽ ti vna ꝓtꝰ p⁹ aliã. Si ãt re⁹ differat ꝓpone/ re petitõz ſuã vſq̃ p⁹ litẽ ꝓteſtatã.poſtea nõ audiꝰ donec ꝓma cã fuerit determiata. Et ſic itelligiꝰ de ſen.z interlo.om.iu.l.q̃nt.z in tali caſu ꝺz fieri recõuentio coꝝ eodẽ iudi/ ce. Itẽ si ñ p ſe ꝓponit factũ ſuũ ſz p aduoca tũ nõ audiꝰ.de iu.paſtoral'. Itẽ si ñ fuerit re q̃ſit⁹ ante ingreſſum cauſe.de reſti.ſpo.cum veniſſent.z.c.ſe. Item si de poſſeſſiõe z ꝓpri/ tate agiꝰ iudex de vtroq̃ cogſcere ꝺz. de cã poſ.z ꝓpri.c.vlt'. Item ꝓpt' maliciã viri non ꝺz mulier manere indotata. de pig. exlr̃is. imo creditoribꝫ ꝓferꝰ.de iure i dote ſua. Itẽ actor nõ ꝺz venire ꝺ iuramẽtũ ſuũ.extra de iureiur̃.ſi q̃s.

¶ De exceptõibꝫ ꝺ ꝓcuratorem

Si fuerit excõicat⁹ q̃ñ icepit ꝓcurare.de p ba.p⁹ ceſſionẽ Itẽ si ſit ꝓcurator abbat⁹ ſine capli legitimis aſſertiõibꝫ ñ audiꝰ.ꝺ trãſac. ꝓtigit. Itẽ si ñ ſit legaliꝰ miſſus.ꝺ ꝓcu.c.j legaliꝰ. Intellige ſic q̃ ꝺz hẽ lrãs ꝺ rata cõ tinẽtes nomẽ aduerſarij.nomẽ ꝓcuratoris nomẽ dñi ꝺ quẽ z in q̃ cã.z nomẽ iudicꝫ co/ rã q̃ litigaꝰ ratũ hẽ dũm q̃cq̃d cũ eo actuꝝ fuerit.ff.de ꝓcu.vbi exꝓſſe ꝫ interponũtur Itẽ niſi ꝓtineaꝰ i lr̃is ꝓcurationũ articu lus ꝓuẽtõis rei ꝺ q̃ agiꝰ nõ ꝓt ꝓſtitui ꝓcura tor ꝓ eas.de of.dele.c.cũ olim. Itẽ si ſit ca nonic⁹ regularꝫ ſine aſſenſu maiorꝫ ſui audi ri nõ ꝺz i cã ꝓpa.de poſtu.ex ꝓte. Item si ſit ꝓcurator i cã crimiali.de ꝓcu.tue.q̃d ñ ꝓt cẽ.de accu.veniẽs. Item si ñ hẽat mãda/ tũ de rato.de of.dele.coꝝ. Item si ñ proba uerit ſe innocẽtẽ ꝺ obiectꝫ criminibꝫ.C.de ꝓcu.reũ criminis.

¶ De exceptõibꝫ ꝺ aduocatos

Si ſit mõach⁹ vel canonic⁹ regularꝫ.de po ſtu.ex ꝓte.niſi i cauſ ꝓpriꝰ z ꝓſẽſu capli z ab batꝫ vt ibi. Item si ſit cleric⁹ cuiuſcũ q̃ ordi nis nõ audiꝰ in foro ſeculari.de poſtu.c.j.ni ſi i cã ꝓpa vel ꝓ miſerabili ꝓſona. Item si ſit ĩfamis q̃cũq̃ ĩfamia iurꝫ vel facti.vt inſti.ꝺ excep.§.vl.

¶ De exceptõibꝫ ꝺ libellũ.

Si ſit obſcur⁹ q̃ ꝓ eo nihil reputaꝰ dicere. ff.ꝺ itro.actꝰ.l.ꝺ etate.§. ſi q̃s.vbi ꝺz q̃ nihil intereſt.aut neget aut taceat q̃ interrogat⁹ ob/ ſcure rñdeat aut ĩcertũ r̃linq̃t litigatorẽ ad idẽ.ff.de ꝓbat.l.certũ. Itẽ si articul⁹ ſup quo ꝓuenit nõ exꝓmaꝰ nõ teneꝰ rñdere.de of. de le.cũ olim. Itẽ si nõ ꝓtineaꝰ in libello ꝓſona iudicꝫ.nomẽ actoris z id q̃d petiꝰ.ij.q.vij.li belloꝝ. Item si ꝓcurator vel ſyndic⁹ petit rem eccleſie.vt.C.de epi.z cle.aut.ſz hodie. z ibi noie ſuo non poteſt petere cum habeat prãtem autoritatem z vtilitatem non dire/ ctam.indecẽs em̃ eſt q̃ q̃ non poteſt directe poſſet deducere in iudiciũ.ff.de iu.delibe. ait ꝓtor.

De exceptõibꝫ ꝺ teſtes.

Si testis sit excōicat⁹. ō testi. venies. si ñ fuit pñs z vocat⁹ testificar se vidisse. ix. q. iij. §. de bis. ō spō. ex pte. Itē si actor z psiliator ea dē cā. ō testi. isup. Itē si nō fuerit pñs qñ testes iurarūt ꝫ quē ferr testioniū. Item si sit laic⁹ ꝫ clericū i cā crimiali. de testi. de cetero Item si sit sol⁹ testis. de testi. licet. Itē si sit eo dē crimie ifect⁹. ō testi. psonas. z. c. veniens Item si sit pjur⁹. ō testi. sic nob. Itez si nō p bate vite z bone ꝙuersatōis z fidei. Item si nō valuerit testioniū qd pus dixit. Item si sibiñ nuicē ꝫdicūt. aut si sint scl'ares ꝫ clicū. de elec. bōe. ō pba. lz. Item si p⁹ publicatas attestatōes deposuerūt. ō testi. c. cū venissēt Item si testi crimē obiicit nō admittit qs cz pbauerit se innocētē. ō testi. fraternitatis. z. c. testimoniū. fallit tñ i crimie lese maiestatis symonie z bereſ. Itē si sit crimiosus vel leuis opinionis. ō pba. lz. Itē si in ārta pduction nihil sit solēnit adhibitū al's fieret ꝫ ius. ō testi. i cau⁸. Itē si fuit renūciatū pductioni testiū nō debēt āpli⁹ pduci nisi super nouis articul'. ō testi. fraternitatis. z. c. tācz. z c. cū venissēt. z. c. ex tenore. etiā si itez iuret. ō testi. fraternitatis. z. c. itimauit. Itē qñ testioniū fuerit publicatū valet reprobatio testiū ō testi. ex pte. Itē si sit infamis suspect⁹ vl' alicz macula manifesta respersus. vel si opponit crimē de q ꝙfessus vel ꝙuict⁹ ē. ō excep. deni cz. ō pñp. dudū. ō of. dele. prudētiā. §. sexta Et si sit pcio ꝙduct⁹ vel nō sit idone⁹ vl' mutus. de testi. placuit. Itē si sit de familia illi⁹ q pduxit. ō testibꝫ in lris. Itē si aliqs ō suo addit mēdaciū totā seriē rei decolorat. iij. q ix. puta. z. c. simpler.

De exceptōibꝫ ꝫ diffinitiuā sniaz

Si sit lata ab eo q ñ habuit iurisdictōz. de ꝓsue. ad nraz. Itē si ñ sit lata i scptis. ij. q. j. i p mis. Itē si sit lata nō pmisso ordie iurs. ij. q. vj §. diffinitiua. C. ō sen. z iterlo. om. iu. Itē si sit lata ꝫ ius. ō re iu. c. j. Itē si sit lata ptibꝫ nō pntibꝫ. iij. q. ix. caueāt Itē si sit lata die feriata. ō ferijs. ꝙsit⁹ Itē si sint pl'es iudices z vn⁹ sentētiauit z alē nō. l. dis. q diffinitiuam Itē si snia nō ꝓtinet absolutiōz vel ꝙdēnationē. C. ō sen. z iterlo. om. iu. l. pses. ij. q. vj. diffinitū. Itē si sit lata a iudice nō sedēti p tribunali in loco ꝙsueto vbi solet ius reddi. ij. q. j. in pmis. Itē si iudex i fine platōis nō expmat petitōez actoris z obligatōz rōe rei et eius exceptōnes. Debet em̄ hec oia z qcqd petitū vel obligatū fuerit sub breuiloquio pferre. Itez si iudex sit excōicat⁹. de re iudi. ad pbandū Itē iudex si snias dictat z p aliū legat. C. de sen. ex piculo recitāda. l. ij. cē.

Finis huius tractat⁹.

Incipit tractat⁹ pscptionū cōpositꝰ p dominū Dynū de mugilo legū doctorē.

Prescriptio. xx. boraz.

In Dtabiliter colligē pscriptōes q sparsim sunt posite i corpe iurs. sūmarie z dilucide ac distincte pñt ꝓbēdi. Notandū in pmis est pscriptio boraz. xx. scz de viro q dz detinere adulterū de pbēsum cū vxore. vt. ff. de adul. l. capite.

Prescriptio vni⁹ diei.

Est pscriptio vnius diei q vna voce noluit appellare dissoluta figura iudicij. si nō ilico appellauit ñ postea audit sine libello. vt. C. de appel. l. litigatoribꝫ. vbi talis casus. s. lata snia vn⁹ ex litigatoribꝫ vult appellare. si appellat statim valet tūc z sine libello si exiterualat tūc nō valet et⁹ appellatio nisi det in scptis. vt dicta. le. Est z alia scz iudex q snias tulit. q eo die q diffiniuit poterit supplere si qd erratū ē. vt ecce debebat absoluere ꝓdēnauit. vl' ꝓdēnare debebat aduersariū meū i cētū. vl' qz duobꝫ assibꝫ ꝓdēnauit in centū tñ. vl' qz debebat absoluere ꝓdēnauit vel ecōtra. vt ff. de re iu. l. Paulus.

Prescriptio duoz diez.

Prescriptio duoz diez ē q obiicit ei q ornatū petit postea ñ bēbit vt. ff. ō edil'. edicto. l. ediles. §. videdū. vt ecce habeā vnū equū vel iumētū z volebā eū vēdere ita q ipm oranaui vltra cz fuerit ꝙsuetū. licitū ē emptorē ifra duos dies opponere exceptōz.

Prescriptio triū diez.

Est pscriptio triū diez. vt in aduocato. cui licet infra triduum corrigere errorē suū. vt. C. de erro. aduo. l. vl. vbi ō q error aduocati litigatoribꝫ obesse nō potest. vt aduocatus debebat proponere vnā actionē et ponit aliā. tūc licet aduocato infra triduz corrigere errorē suū. vt dicta. l. Itē recusanti iudicē vt suspectū. vt. l. vl. C. de iudi. Itez legēti fructꝰ proprie arboris i agro alieno vt ff. de glan. le. l. j.

Prescriptio qnqz diez.

Est pscptio qnqz diez. s. illi⁹ q pmisit boies

ſtere i iudicio certo die. z p⁹ dies q̄ncq̄ velit exhibere nō p̄t. vt. ff. ſi q̄s cauē. l. ſi p⁹ tres.

Prescriptio. ix. dierum

Est p̄scp̄tio nouē dierū vt ñ ꝓueniāt q̄s ex ꝑsona defūcti añ. ix. dies p⁹ mortē dies ꝓnumerādos. vt. C. de sepul. viola. l. cū sit iniustū. in auē. ſz. ibi posita. vbi dr. ſz nec ante nouē dies ab obitu cōnumerādos.

Prescriptio. x. dierum.

Est p̄scp̄tio. x. diex. C. ō appel. auten. hodie. vbi dr i glo. ipsi⁹ q̄ si re⁹ fuerit ꝓdēnat⁹ a tpe sniē. vt q̄ erat absēs hz spaciū. x. diex ad appellandū. z ℞ itelligevbi ꝑcurator fuit p̄ns. vel ñ soluēdo vel cā isti⁹ ꝓdēnati fuit ꝓbabilr vt i pall. auē. i glo. z. C. ō iudi. l. ꝑerādū. z. C ō fruc. z litis expē. l. iij. z. C. qūo z q̄n iudi. l. ab eo. z ℞ si ñ fuit ō fēsus a ꝑcuratore z ñ appellauit ꝑcura. Nō q̄rit. an audiat dñs ad appellādū. z dic q̄ ñ. C. ō ꝑcu. l. q̄ absente. et C. de iudi. l. ꝑerādū. §. fi. z dic vt ibi. et idē ē in sniā arbitri. vt. C. de arbi. l. pnē. §. sin aūt. in glo. Est z alia vt. ff ō ediē. edic. l. q̄ si nolit §. si q̄d. vbi talr ponit casus. ego emi a tevnā rē isto pacto q̄ si mihi displicuerit sit ꝛcepta. quā tūc debeo ei reddere infra. x. dies si res ñ placuerit mihi. alʒ nō audiar elapē. x. diebꝫ vt dicta. l. q̄ si nolit.

Prescriptio. xv. dierū

Est z prescp̄tio alia. xv. diex. vt. C. ō test. l. si q̄ñ. vbi dr q̄ testes ꝓducti ō alia puicia ciui tatevl loco cogūt ibidē starevbi sūt ꝓducti p. xv. dies infra q̄s iurati dēt ponere z fidetussores dare ō ñ ꝛcedēdo z si dare ñ poterit coꝫ ꝓmittat iuramēto. z ℞ expē. ꝓducēt. ſz vltra illos. xv. dies spectare ñ cogūt ad̄o q̄ siue iurauerit z deposuerit infra illos. xv. dies siue nōvlteri⁹ nō cogūt. vt dicta lege.

Prescriptio. xx. dierum.

Est alia prescp̄tio. xx. dierū vt. C. ō lit. ꝓtest. auē. offerat. ō eo q̄ vult litē ꝓtestare. vbi dr q̄ oblato libello ei q̄ ad iudiciū vocād⁹ est dat spaciū. xx. dierū i q̄bꝫ deliberet an cedat vel ptēdat. vt i pall. auten. vbi dr exinde p̄bitis sportul⁹ rē. dy. Est z alia vt. C. ō sen. z iterlo. oi. in. l. cū papinian⁹. i auē. ibi posita. vbi dr q̄ si quēt⁹ corā iudice ōlegato hz ip̄m suspectū p̄t ip̄m accusare infra. xx. dies. diebus. xx elapē nō audiē. vt p̄dicta auē. Est z alia que dat iudici q̄ deposito officio desinit ō causa coram eo suborta terminānda siue crimialis fuerit siue ciuil. vt. C. vt oēs iudices tā ciuiles q̄ mili. l. j. dy.

Prescriptio. xxx. dierū

Est p̄scp̄tio. xxx. diex vt. C. ō ñ nu. pe. l. i ꝛctibus. §. sup certis. vbi dr q̄ si creditor fuerit ꝓfessus sibi solutū eē q̄d ñ erat. vel reddidit istīm q̄ tūc ꝯ ōbitorem ꝓpetit exceptio. xxx diex. z elapē. xxx. diebꝫ tūc agē ñ potit. Est z alia q̄ vectigal ñ soluit. vt. ff. publi. l. ipatores. z. l. iterdū. z. §. si sup dy. Est z alia p̄scriptio. q̄ vsus ē via. vt. ff. ō itine. actuq̄ p. le. j. §. ℞ āt. Est z alia p̄scriptio. ſ. illi⁹ q̄ vult seni re ꝯ naturā i suis ꝓdēnat⁹ vt. C. de pe. l. si vi dicari. Est z alia ō eo q̄ dz suū inuētariū inchoare p⁹ q̄ nouit apturā. vt. C. ō iu. deli. l. scim⁹. §. sin āt ꝑmo. vbi dr q̄ si q̄s de iure hereditat⁹ ōfūcti dubitat an debeat adire nec ne. nō ē necesse deliberare. ſz tātū modo facere inuētariū z hereditatē adire. q̄ recepto i uētario z adita hereditate icipit currere dictū tps. vt i pal. l. dy. Est z alia q̄ icipit currere dānū passo ex certo capite. l. q̄l. vt. ff. ad. l. aq̄l. z isti. e. §. illō. vbi dr q̄ si q̄s interfecit fuū q̄ ifra. xxx. dies ñ solū possum exigere ab eo ꝑciū fui ſz etiā id q̄ dānificat⁹ sū vt q̄ seru⁹ me⁹ erat istitut⁹ beres z ipe ñ potat adire si ne iussu meo ita q̄ fuit interfect⁹ añq̄ adeat. ego ꝯ interfectorē agere possū. ñ solū ad serui extimatōz ſz etiā ad extimatōz hereditat⁹. vt in di. l. dy. Est et alia vt. ff. ō accu. l. iij. §. si. vbi dr q̄ si q̄s accusauerit z accusator mortu⁹ fuerit l ipedit⁹ agere q̄ tūc re⁹ p̄t agere ꝯ eū vl ei⁹ heredes ad itegrā satisfactōz. Est et alia vt auē. de itro. z exhi. re. §. j. q̄ dat ei q̄ reducēd⁹ est ad ꝓponēdū res suas z ad ꝓponēdū mestos penates corā iudice loci vel coram magistratibꝫ.

Prescriptio. l. dierum.

Est z alia p̄scriptio. l. diex vt isti. ō excu. tu. §. q̄. vbi dr q̄ si q̄s dat i tutorē alic⁹ pupilli vel curatorē alic⁹ adulti z velit se excusare ñ refert si nō apellat stati eū possit se excusare spacio. l. dieruz vt dicto. §. dy. Est z alia q̄ iudex deposit⁹ ab officio suo dz i eadē ꝓuincia vel ciuitate commorari. l. diebꝫ. vt. C. vt oēs tā ciui. q̄ mili. l. j.

Prescriptio duoꝝ mēsiū

Est z alia p̄scriptio duoꝝ mēsiū vt. C. ō lit. ꝓtest. auē. libellū. vbi actor infra duos mēses cause litē ꝓtestare dz, alioq̄n expēsas i duplū cogit restituere ꝓueto. ſz ℞ hodie de ꝓsuetudine nō fuē. de iure tñ est ita. Est z alia prescriptio vt. C. de adul. l. fi. q̄ dat ad fuos tor quēdos p⁹ missionē repudij. Est z alia vt. C.

De prescriptionibus

de iu.deli.l.scim⁹.§.sin aũt.vbi ꝺr ꝙ icepto iuẽtario ꝺz ẽminari infra duos mẽses.vt i ꝑ dicto.§. Est ꝛ alia ꝺ debitore fisci ꝙ vult dila.ipetrare i miorib⁹ sũmis ꝛ cauk.ut.ff. ꝺ iure fisci.l.delator.§.i fiscalib⁹.q̃ cause dicãtur miores distinguik vt.C.ꝺ defen.ci.l.j.vbi ꝺr ꝙ minor cã ẽ legi. Est ꝛ alia fisco opponenti cõpẽsatõz.ut.ff.ꝺ iu.fisci.l.auferk.§.cõpensatione.vbi ꝺr ꝙ si ꝙs velit fisco cõpẽsak.opponere ꝺz dicere sibi debere infra duos mẽses. Nã duob⁹ mẽsib⁹ elapk nõ audik vt dicta.l. Itẽ iudici cognoscẽti ꝺ cã ciuili.ut i auk.ut clerici apud ꝓprios ẽpos ꝑsue.§.si tñ.ꝺ decurionib⁹.col.vj. Itẽ virꝫ religiok vel clericꝫ ꝑsonar⁹ bñtib⁹ phisicã vel leges audiẽtib⁹.ut extra ne cle.vel mo.c.ñ magno ope.ꝛ.e.ti.c. sup specula. Est ꝛ alia.si ãcilla vẽdita fuerit et manumittak.si tñ pñs fuit.ut.ff. de his ꝙ sine ma.ad li.pue.l.fi.§.fꝛ ꝛ. Est ꝛ alia de eo ꝙ fideiussit sine scꝺtura sui ad tps in causis ꝑuatꝫ seu publicꝫ. Est ꝛ alia de emphitheota vt possꝛ vẽdere possessionẽ ꝑus denũciatione a dño facta.extra de iure emphi.c. potuit.ꝛ.C.ꝺ iure emphi.l.vl.§.sin ãt. vbi ꝺr ꝙ si aliq̃d instr̃m int dñm et emphiteotã interuenit tũc id q̃d i dicto istr̃o ꝓtinek ꝙari ꝺz. sin ãt nullũ pactũ fuerit subaudi ꝺ alienando vel vẽdendo.ꝛ tũc ꝑmo ꝛ ꝑncipaliter ꝺz dño suo denũciare ꝛ expectare ipm ꝑ duos mẽses.duob⁹ mẽsib⁹ elapk poterit vendere meliorationẽ.suas cuicũq̃.ut dicta.l. Est et alia vt cũ actor ꝑmisit se exhibere in iudicio tpe nõ adiecto elapk duob⁹ mẽsib⁹ tal' fideiussor vlteri⁹ nõ tenek.et ẽ rõ.ꝙ actor videk a lite discedere velle cũ ꝑmittit litẽ se ꝓtestatuꝝ infra duos mẽses a die dati libelli ꝛ ñ fec̃ vt.C.de iu.deli.l.scim⁹.§.igik.

Prescriptio.lx.diez

Est ꝛ alia.lx.diez.vt.C.ad.l.iul'.ꝺ adul.l. iure mariti. vbi ꝺr ꝙ si maritus vult accusare adulteriũ vxo.ꝙ si ipe accusat infra.lx. dies bñ ꝑt ꝛ ꝓputak a die cõmissi adulteriꝝ vt ibi ꝺr. Itẽ ñ cogik se subscribere ad penã talionis nec punik vt calũniator si ñ ꝓbauerit infra dictos.lx.dies.ut.ff.e.l. q̃uis idubitati. ꝛ.l.si is cui. Est ꝛ alia q̃ dak noie ornamẽtorũ nõ ꝑstitoꝝ redibẽdũ.vt.ff.de edil'.edic.§. sin ãt. Est ꝛ alia vt.C.de lit.ꝓtest.l.j.et auk. libellũ.vbi ꝺr ꝙ si actor ꝓrecto libello cõtestat⁹ nõ fuit litẽ cozã iudice ꝙ elapk duob⁹ mẽsib⁹ ñ audik.vt ibi ꝺ ℞. Est ꝛ alia. vt.C.ꝺ epi.ꝛ cle.auk.clericꝫ.ꝛ.l.oẽs q̃.§.in ℞ aũt. vbi ꝺr ꝙ si iudex iudicauerit i ciuili ꝙ sibi cõpetit ꝑscriptio infra duos mẽses.vt i ꝑdicto.l. Est ꝛ alia vt.C.ꝺ fi.istru.l.sanctim⁹ q̃ obĵcit ei q̃ ꝑmisit pñtare ꝓsonã alteri⁹ sine scriptis ꝛ tm̃ nudis ꝓbis.vt in dicta.l. Est ꝛ alia vt cũ ꝙs sic emit rẽ vt si displicuerit sit iepta. tũc ꝟuãdũ est tps ꝺ q̃ est actũ .si ꝓ no nil ꝺ tpe actũ est lex statuit spaciũ.lx.diez ifra ꝙs debet emptori rẽ restituere.ꝛ ꝑciũ bze.vltra ñ audik nisi cũ cause cognitiõe.ꝓsak aũt cause cognitio ut si iudex ꝙ aliq̃ iusta cã emptor fuerit impedit⁹ decerneret vt nõ restitueret si res sibi displicebat nec ctã vltra illud tps auditur emptor vt dictꝫ iuris.l.ꝙ si nolit. ff.de edil'.edic..

Prescriptio cẽtũ diez.

Est ꝑscriptio centũ diez.vt.L.q̃ admit.ad bo.pos.pñt.l.j.ꝛ insti.ꝺ bo.pos.§.liberꝫ itaq; vbi ꝺr ꝙ aliq̃s putat sibi ꝓpete bo.pos. iure ꝓsanguinitatꝫ ꝙ a die mortꝫ defũcti bz spaciũ centũ diez.q̃b⁹ elapk nõ audik postea.vt. ibi ꝺy.

Prescriptio triũ mẽsiũ.

Est ꝑscriptio triũ mensiũ vt qñ heres dicebat se repudiaturꝝ necesse expectabak ꝙ spaciũ triũ mensiũ.C.de iu.deli.l.scim⁹.§.cum igik. Est ꝛ alia prescriptio q̃ obĵcik ei q̃ ñ ꝑ herede babek.vt.C.ꝺ iu.deli.l.fi. Est ꝛ alia ad inuẽtariũ faciẽdũ.ꝑmo dank.xxx.dies ad incipiẽdũ q̃ currũt sibi a tpe q̃ sciuit sibi hereditatẽ delatã ex testam̃to vel ab intest.postea dank.lx.dies ad ꝓplẽdũ.ꝛ sic i vniuersũ sunt tres mẽses.ꝛ ℞ si oia bõa fũt i eodẽ loco Si ꝓ o absint ab eo loco bz heres spacium ãni ad inuẽtariũ faciẽdũ ꝛ ꝓplẽdũ vt dicta.l. scim⁹.C.ꝺ iu.deli. Est ꝛ alia vt ꝺ decurionũ origie disputak.vt.L.ꝺ decu.l.gñali. Alia ẽ q̃ ꝓpetit marito qñ cõfessus fuit se recepisse dotẽ quã in ꝓpitate nõ recepit.vt i aut.ꝺ tpe nõ so.dok.l.pet.§.g̃ in fi.ꝛ aut.q̃ locũ.C.ꝺ col'. Est ꝛ alia vt in auk.cũ de app.cog.§.iũ. Est ꝛ alia si obĵcitur q̃ vn⁹ ex litigatoribus renunciat testib⁹ seu testam̃to.ꝛ all'.in dicta aut. Est ꝛ alia si nouũ op⁹ fuerit nũciatuꝝ et reũ satisdare non est actũ.vt.L.de no. opis nũ.l.j.ꝛ.C.de edifi.ꝓ.l.vl. Alia est q̃ cõpetit creditori hereditario ꝺ hedẽ.ut.L.de iu.deli. l.fi. Alia ẽ q̃ ꝺ eo q̃ nõ ꝺz morari in sua pꝛouincia.vt.L.de asser.l.iũ. Alia ẽ de eo q̃ dilatõez petit neq; testes neq; instr̃a pdurit. vt.L.de dila.l.j.ꝺy. Alia ẽ cũ mr̃imonium durauit pl⁹ duob⁹ annis ꝛ min⁹ decennio.

q⁹ dant tres mēses et vlteri⁹ nō audiť. Alia est q̄ datur parti q̄ vult ꝓcludere in cā vt. C. de iudi. auten. iubem⁹. ꝛ in auten. vt cum. ō appel. cog.

Prescriptio .iiij. mensiū

Est ꝑscꝛptio q̄tuoꝛ mēsiū vt p⁹ latā sn̄iaz iudi. vsure currant. ut. C. de vsu. rei iudi. l. ij. Alia ē q̄ dat socio q̄ ipedit interfectōz si potius nolit ꝓferre. vt. C. de edi. p. l. si vt ꝓponis. ꝛ. ff. p socio. l. si frēs. §. idē rūdit Alia est q̄ datur ꝯ tutoꝛē vel curatoꝛē q̄ cām restituōis nō pegerit. vt. ff. excu. tu. l. q̄ bōa gratia. dy.

Prescriptio. v. mēsiū

Est ꝑscriptio. v. mensiū qñ eadē ꝓuincia testes vel instr̄a ꝓducunť. Alia ē ꝑscriptio q̄n q̄ mēsiū de eo q̄ ꝑt redimere ab emptoꝛe. vt ff. de redi. l. sciendū. §. fi.

Prescriptio. vj. mensiū.

Est ꝑscriptio. vj. mēsiū scz ī redibitoꝛia. ut C. de edi. ad. l. ij Alia ē scz de eo cui ab here de sc̄pto manēte ī eadē ꝓuicia q̄rela ioffi. testa. ꝓparať. vt. C. de ioff. test. l. pnť. i fi. alť. §. sanctim⁹ vbi expeditū ē. Est ꝛ alia q̄ ipetrauit dilatōez. vt de dila. l. j. Est ꝛ alia de eo q̄ manumisit ancillaz. vt insti. q̄ et ex q̄b⁹ cau. ma. §. iuste. nisi fuerit iusta cā impediēs. vt C. de ma. Est et alia de eo q̄ vult redimere mācipiū. vt. ff. de ediť. edic. l. sciendū. Est ꝛ alia q̄ ꝓpetit p relic. sub ꝓdi. vt. C. vti. possi. l. j. Est ꝛ alia ī bñficiū ꝓcedēdis vt extra de ꝓcess. ꝓben. c. nlťa. Est ꝛ alia q̄ dat ꝯ accusatoꝛē mulieꝛ de adulterio q̄ p lapsū sex mensiū remouek ab actōe ꝛ ꝓutāť isti sex mensēs vtiles a die diuoꝛtij. ut. ff. ad turpil. l. j. §. accusatōem dy.

Prescriptio. ix. mēsiū.

Est ꝛ alia ꝑscriptio. ix. mensiū. s. cū de vltra marinis ptib⁹ testes ꝓducūť. vt. C ō dila. l. j. Est ꝛ alia q̄n q̄s p⁹ dilatōz repetit dilatōem vt. C. de iu. deli. l. fi.

Prescriptio decē mēsiū.

Est ꝑscriptio decem mēsiū vt in auť. vt liti. iu. ꝛ dy.

Prescriptio vn⁹ anni.

Est ꝑscriptio vn⁹ anni q̄ admittūť descēdētes ad petēdū bo. poss. ꝛ nō vltra. Est ꝛ alia q̄nto mino. vt. ff. de ediť. edic. l. sciendū. §. fi. C. eo. l. ij. in q̄b⁹ ōr q redibitoria ꝛ q̄nto minoꝛis distulit emptoꝛ ꝙrēs ō morbo vť vicio vlteri⁹ non audiť. Est ꝛ alia ꝑscriptio de suo q̄ cū subtraxit insc̄io dño infra annū tenetur in q̄druplū p⁹ annū in simplū. vt. C. vi bo. rap. l. si res. Est ꝛ alia q̄ datad bo. pa. C. vñ liberi. le. fi. Est ꝛ alia ō eo q̄ abfuit cā reipublice vel alia iusta cā. vt. C. ī q̄b⁹ ca. in inte. rest. nō est ne. l. j. ff. ex q̄b⁹ cau. ma. l. pnť. ꝛ. C. ea. l. vl. Est ꝛ alia ō eo q̄ alienat cā iudicīū mutādi vt ipe postea hꝫet. ut. ff. ō ali. iu. mu. cā fac. p to. Est ꝛ alia q̄ dat p hoie moꝛtuo de eo q̄d deiectū erat vt. ff. ō his q̄ deie. vel effu. §. Hactio. ꝑ. si libero hoī. Est ꝛ alia de suo interēpto ꝛ retro ꝓputatōe facta. ut ff. ad. l. acq̄ť. l. vl. §. si ita. Est ꝛ alia vt si quis pecuniā recepit vt negociū aliq̄d faceret vt C. alť. ff. de cať. l. j. Est ꝛ alia vt si quis cōuiciū faceret. ut. C. de iniuꝝ. l. j. ꝛ. l. si nō ꝓuicti Est ꝛ alia ut si q̄s p metum vēdidit. ut. ff. q̄ me. cā. l. si cū exceptiōe. §. ij. Est ꝛ alia vt per scriptū heredē adeak hēditas vt. C. ō insti. ꝛ sub. le. iiij. in fi. dy. Est ꝛ alia q̄ dať p noie peculij ut. C. ad mace. l. macedoniū. Est et alia cū suo cuz peculio ꝑcio peculij statuto vēdito. ut. ff. de pecu. l. ꝛ ancilla. §. ij. Est et alia de eo q̄ in fraudez creditoꝛis alienauit oīa bona sua. ut. D. de reno bis q̄ i fraudē. l. vl. Est ꝛ alia ut fiat inuētariū de reb⁹ existentib⁹ alibi ut. C. de iu. deli. l. scimus. § si āt. Est ꝛ alia ō pclamať. in libertatē si citať⁹ venit. ut. C ō asser. tol. l. j. §. sin ꝙ. Est ꝛ alia ut heres soluat legata ꝛ fideicōmissa. ut in auť. de hēd. ab intest. §. illud dy. Est et alia de creditoꝛe q̄ rapuit res obligatas. ut C. de vi. bo. rap. l. ij. Est ꝛ alia de eo q̄ vocauit in iudiciū illū quē vocare nō debuit. ut ff. de in ius vo. l. pe. Est et alia de accusatore q̄ petebat honoꝛē. ut. C. de mu. ꝛ bo. l. reus doť. dy. Est ꝛ alia si q̄s expulsus vi ē. vt. C. de iudi. l. ij. Est ꝛ alia vt ep̄s extra dyo. exñs ꝯ suā eccl'iaz nō stet. vt in auť. de san. epi. §. ꝓtra. Est ꝛ alia de eo cui imminebat tutoꝝ petitio. ut auten. siē. C. de leg. tu. Est ꝛ alia de eo q̄ vocať⁹ ad iudiciū nō venit. ut. C. de req̄r. li. j. Alia est in cā appellatōis. ut. C. de tem. appell. auten. ei qui. Est et alia de dote soluenda soluto matrimonio. C. ō rei vxo. acť. §. ex acť. Alia est si quis ius dicendi nō obtpauerit vt. ff. si q̄s ius dicen. nō obtem. l. j. §. fi. dy. Alia est que obꝟcitur filijs emācipatis non petentib⁹ bo. poss. ut insti. ō bo. pos. §. liberis itaq̄. Alia est que obꝟcitur extraneis heredibus. C. de iudicio deliberā. do. l. cū antiquioꝛib⁹. Alia ē q̄ obꝟcit postulāti sibi adici de reb⁹ vēditi creditoꝛibus. vt

C.ō iudi.deli.l.vl.Alia ē q̄ obīcit dñis qñ
q̄s de nouo ē fact⁹ fuus.vt i aut.de san.epi.
Est ꝛ alia vt si cui flictū ē vt nubat fuo.Est
ꝛ alia qz mouet suspecti officiales cū officiū
recte nō administrāt.vt.C. de suspec.tuto.l.j.
Alia ē q̄ obīcit minori.s.de dote nō nūerata
vt i aut.de tēpo.ñ sol'.pe.§.generali.Alia ē
si marit⁹ scripsit se dotē recepisse quā ñ rece
pit.ꝛ sit mortu⁹ infra biēniū post annū solue/
re cōpellit.vt de ñ nu.pe.l.j.Alia ē q̄ sine cō
meatu de castr̄ recessit si redire noluerit.vt
C.de coll'.l.vl.Alia ē q̄ remouet fortissimi
milites si annonā ñ petāt.vt.C.de mili.an.
l.j.Est ꝛ alia q̄ obīcit vasallo inuestiturā ñ
petēti.vt.ꝛ.coll'.q̄ tpe mili.inuesti.pe. de.§.j
Est ꝛ alia q̄ interficit fuū vel pecudē.vt.ff.ad
l.acq̄.l.ij.

Prescptio duorū annoꝝ.

Est pscriptio duoꝝ ānoꝝ q̄ dat debitori ne
gāti sibi pecuniā mutuatā.de ꝑ.obl'.p totū.
Est ꝛ alia de dolo vt.C.ō dolo.l.fi.vbi dat
biēniū ꝓtinuū actōez de dolo moueri posse
siue pñti siue absēti.ꝛ ꝓputat ñ a die scieꝛ a
die cōmissi doli. // Et nota q̄ nō ꝓpetuat h̄
actio lit.ñ ꝓtest.nec ē repire i alia actiōe. q̄d
ē notādū.Est ꝛ alia de patrimonio fabricē
si.vt.C.fabri.l.ꝓj.Est ꝛ alia de locatiōe bor/
reoꝝ.vt.ff.loca.l.cū dñi.Est ꝛ alia de mulie
re pfecte etat̄ q̄ pign⁹ dedit vel locauit.vt.C
ad vell'.l.si m'ier.Est ꝛ alia ō ēphitheota q̄
si alienat eo noie vt in aut.de ñ alie.§.ij.Est
ꝛ alia vt cā icipit.ut.C.ut ītra certū tps cri.
quest.ter.l.vl.Est ꝛ alia ō cri.deser.pdij.C.
de agri.ꝛ cen.l.agr̄.Est ꝛ alia de submersis
C.de naufra.l.pnl'.Alia ē de do.fisci ꝛ defē/
soris ciuitat̄.C.de aduoc.diuer.iudi.l.san
ctim⁹.Est ꝛ alia de mortuo i terra trāsma/
rina legat.ut de leg.l.j.Alia ē de dormiente
creditore.ut.C.de bo.au.iudi.po.l.j.Alia ē
ō pigē ōbitor̄.ut.C.ō iu.do.l.pnl'.§ fi.Alia
ē de ñ nūerata pec.ut.C.ō ñ nu.pe.l.vl.

Prescriptio triū annoꝝ

Est ꝛ alia pscptio triū ānoꝝ ut i reb⁹ mobi/
lib⁹.ut isti.de vsuc.ꝛ.C.ꝛ.ff.p totū.Alia est
triēnal' q̄ ꝓpetit mulieribꝫ ꝑ dote sua vel ex
actōe dot̄ ānua bina trina die.in ꝓmo āno
vna ps.i scō alia ps.i tertio āno tertia ps.
q̄ sublata ē p aut.dot̄ ex stipulatu p quā vi
dent oīa imobilia statim redire ꝛ mobilia i
fra annū.ut.C.de rei vxo.act.§.cū āt.Alia
est cū q̄s emerit ancillā ut eā manumitteret
nō adiecto tpe.ut.ff.q̄ ad lib.si.ma.gue.l.vl.
Alia est si diuertat vxor a viro si eā cogere ñ
ꝓt.ut in aut.de nup.§.circa.ꝛ.ff.de diuoꝛ.
ꝛ re.l.vxoris.Alia ē ut lis nō ꝓtrahat.ut.C
de iudi.ꝓrandū.§.j.Alia ē de emphi.C.
de iure emphi.l.ij.§.sin aūt.Alia est de alea
toze q̄ ludit ad tabulas.ut in aut.ō san.epi.
.§.j.Alia est ut seruus stet in monasterio.ut
C.de epi.ꝛ cleri.autē.dz.Alia est ut mulier
alat filiuz.ut.C.de pa.potes.l.nec filium.in
glosa.

Prescriptio q̄tuor annoꝝ.

Est ꝛ alia prescriptio q̄tuor annozum.Et il
la ꝓmo est duplex.Una q̄ cōpetit ei q̄ vi pos
sidet bona vacātia postq̄ fuerūt fisco denū
ciata.prescribit em̄ q̄driennio.etiam si non
habeat titulum vel bonā fidem.q̄d est mira
bile.ꝛ ℔ est speciale propter negligentiā fisci
q̄ negligit petere bona denunciata.ut.ff.de
iure fisci.l.j.§.diuus pius.Est ꝛ alia q̄ cōpe
tit q̄n fiscus vēdidit rem alienā singularē vl'
quocūq̄ alio titulo alienauit.dūs ei⁹ rei nō
ꝓueniet cū cū res est alienata sed fiscū ꝑ exti
matōne rei.postea ꝓ⁹ non audiet̄r.ut insti.
de vsuca.in fi.C.de quadri.pre.per totum.
Est ꝛ alia de restitutione hereditatis.ut.C.
de tempo.in inte.l.finali.Alia est de credi/
toribus vnde petatur.ut.C.de bo.auc.iu.
poss.l.vl.

Prescriptio q̄nq̄ annoꝝ.

Est prescriptio q̄nq̄ ānoꝝ ut ne de statu de
fūctoꝝ q̄rat.ut.C.ne de sta.defū.l.is quem
vbi dz q̄ si aliq̄s decessit ꝛ q̄nquēniū trāsi/
uit p⁹ mortē ei⁹ stat⁹ q̄stio vltra moueri ñ ꝓt
Est ꝛ alia ut q̄rela inoff.testa.ut.C.de offi.
testa.l.ꝰ maiores.p⁹ q̄nquenniū repelli' vo
lēs agere.Alia ē de capto ab hostib⁹.ut.ff.ō
rap.ꝛ postli.reuer.Alia est de nauicular⁹
ꝛ mercatorib⁹.ut.C.ō naufra.le.naue.Alia
est de accusato ex adul.ut.ff. de adul.l. quin
quēniū.Alia est de hēditate adita ut separa/
tio fiat.ut.ff.de separa.l.j.§.q̄ aūt.Alia ē de
filio ꝓ ꝑe exclusō q̄ tacuit vel repudiauit
ut.C.de inoffi.testa.l.si quis in fine.Alia ē
de morato in libertate post manumissionē.
ut.C.de mace.l.ex eo.Alia est de interfecto
a familia.ff.ad.sil'.l.in cōgruitione.Alia est
q̄ fisco obīcitur iure vectigali.ut.C.ō vecti.
l.ij.Alia est de collusiōe detegēda.ut.C.de
collu.dete.l.ij.Alia est q̄ obīcit hēdi minori
de dote nō cōpetēti vt.C.de tempo.in inte.
resti.auten.si minor.Alia est que obīcitur
facto maiori petenti rem quam vere vendi/

dit qñ minor erat. vt. C. si ma. fac. l. fi. Alia ē de redimēdo ab hostib⁹ vt. C. ō p⁹limi. fuer. l. vl. Est ꝛ alia ō cubicularijs fuocādis q̄ serui dicūt. vt. C. ō ppo. sa. cu. l. j. li. xij.

Prescriptio septē annor

Est pscriptio septē ānor de pupillo instituto ī heredē vtr babeat effectū. vt. C. ō iu. de libe. l. si infanti.

Prescriptio nouē annor

Est pscriptio. ix. ānor vt pstarēt alīta simplicit relicta. vt. ff. de ali. le. l. vl.

Prescriptio. x. annor.

Est pscriptio. x. ānor q̄ obūci pt si aduersari⁹ pbauerit p⁹ latā sniaz quē id dedisse vel iudicē accepisse. vt ī aut. vt litigātes iurēt. § si ꝓo. Est ꝛ alia q̄ locū bz ī reb⁹ mobilib⁹ intr pñtes. Est ꝛ alia q̄ locū bz int abſētes. de q̄ bus duab⁹ satis dictū ē isti. ō vsuca. p totū. C. ꝛ. ff. codē. Est pscriptio ō fuo plagiū ꝓmittēte. Est ꝛ alia ō dāno sine tpe vt. ff. ō. pecul. le. l. si ꝓmo. Est ꝛ alia pscriptio ō debitore fisci q̄ ꝛ fuū manumisit. vt. ff. q̄ ꝛ a q̄b⁹. le. si cū §. iij. Est ꝛ alia q̄ int pñtes bōa fide obtinet vt. C. ō pscrip. xxx. ānor. l. si q̄s emptionis. Est ꝛ alia q̄ fecit testamētū et nihil oñdit. vt C. de testa. l. sanctim⁹. Est ꝛ alia ꝫ eū q̄ vsufru. vel fuiture nō vsus vt. C. ō ser. ꝛ aqua. l. vltima.

Prescriptio. xij. annor

Est pscriptio. xij. ānor q̄ referr̄ q̄ ad matrimoniū ꝫbēdū ꝛ testimoniū ferēdū ī cā ciuili et etiā testamētū faciēdū. vt insti. ō nup. in ꝓn. ꝛ. ff. ō testi. l. iij ꝛ insti. q̄b⁹ nō est pmis. fa. testam. §. ꝓterea. Est ꝛ alia de dote nō soluta. vt. C. de tempo. in inte. resti. auten. si minor.

Prescriptio. xiij. annor

Est pscriptio. xiij. ānor q̄ datur decurionibus. vt. C. de sena. l. iij.

Prescriptio. xiiij. annor.

Est pscriptio. xiiij. ānor q̄ dat masculo testari volēti si sui interest ꝛ ad mīmoniū ꝫbēdū ꝛ testionīū ferendū in cā ciuili vt. C. q̄ testa. fa. pñt. l. senīū. ꝛ. l. si frater. ꝛ. ff. e. l. v. ī aut. vt spō. lar. §. iij.

Prescriptio. xv. annor

Est pscriptio. xv. ānor vt postulare q̄s possz vt ī aut. ō tēp. ñ solu. pecu. sup dote. §. generalit. col. vij. Est ꝛ alia ō manumissiōe fcā a minore p curā habēdo. vt isti. q̄b⁹ ex causis ma. §. eadē. l. Est ꝛ alia vt clericꝰ ñ ordiet. vt in aut. de san. epi. §. presbyter.

Prescriptio. xvij. ānor.

Est pscriptio. xvij. ānor vt cū q̄rit q̄s postulare possit ꝛ adoptare. vt. ff. de postul. l. j. §. pueritiā. ꝛ insti. e. §. minorē.

Prescriptio. xviij. annor.

Est pscriptio. xviij. ānor. s. ī muliere cū q̄rit q̄s possz ad ipetratōz venie. vt. C. ō his qui ve. eta. ipetra. l. ij. §. femias. Est ꝛ alia in arrogatore. vt. ff. ō adop. l. arrogato.

Prescriptio. xx. annor

Est pscriptio. xx. ānor. s. ī masculo q̄ veniaz etatz ipetrauit ad vendendū. vt. C. de his q̄ ve. eta. ipetra. l. ij. in ꝓn. Est ꝛ alia ō eo q̄ rem alienā i absentia dñi possidet. vt. C. ō pscp. xxx. ānor. l. si q̄s. Est ꝛ alia ō eo q̄ bona fide i possessiōe stetit. vt. C. ō lō. tēpo. pscrip. l. pstat. Est ꝛ alia q̄ de his bonis i curia aduocatorū req̄rēdorū ꝫ fiscū obtuat. vt. ff. de iu re fisci. l. j. §. j. ꝛ ꝫ postq̄ scit se posse occupare. vt. ff. de acq̄. re. do. le. iij. Est ꝛ alia vt q̄re la falsi. vt de fal. le. q̄rela. ꝛ. l. cū mora. Est et alia de milite a militia dimisso. vt. C. qñ ꝓuo. nō est ne. l. veteranis.

Prescriptio. xxv. annor

Est pscriptio. xxv. ānor. s. cū q̄rit an q̄s possit ī iudicio interesse sine tutorz autoritate Et ōz q̄ sic. si pscripsit tps. xxv. ānorū. añ ꝓo nō sine curatore. vt. C. ō auto. pst. l. clarū. Est ꝛ alia an q̄s sit legītīe etatz. ꝛ videt q̄ vbicūq̄ fit mētio de legitima etate ītel ligit. xxv. annorū. nisi aliter dictū sit in ꝫtū. vt. l. all. ꝛ. l. si. C. de his q̄ ve. eta. ipetra. Est ꝛ alia ō eo q̄ ñ dedit. vt. ff. ō mu. ꝛ bo. l. ad rē. ꝛ. ff. ō eden. l. j Est ꝛ alia de muliere q̄ peccauit i corp⁹ suū. vt ī aut. de appel. §. si pītet. col. iij. Est ꝛ alia de eo q̄ mētitus est i etate. vt. C. de his q̄ ve. eta. impetra. l. fi. Est ꝛ alia de eo q̄ bz annos xx. ꝛ filios q̄nq̄ quorū q̄liber ꝓno āno reputat. vt. ff. de mi. l. ij. Et nota q̄ oēs ste prādicte nō ꝓpe pscriptiōes dicūtur sed potius exceptiones.

Prescriptio. xxvij. annorū

Est pscriptio. xxvij. annorū q̄ iuuat is ꝓtra quē minor in iure restitui postulat.

Prescriptio. xxx. annorū.

Est prescriptio. xxx. annor qñ possideo rem alienam sine titulo et mala fide. vel econtra si res fuerit viciosa. non tamen si res fuerit religiosa sacra vel publica cōi vsui vl pub/lico deputata. tales enim non prescribūtur vt. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum. in rubro et nigro. Alia est de ecclesia regia vel

honorabili loco. vt ī auc. de alie. emphi. §. ñ
est. Alia ē ō sacrosan. ec. auc. q̄s actōes.

¶ Prescriptio. xl. annoꝝ

Est pscptio. xl. ānoꝝ q̄ bz locū in ypotheca
ria qñ creditor aliquā rē debitoris possidet
q̄ ē ei obligata. tūc em̄. xl. ānoꝝ spacio pscri
bit ñ minori. lz extraneꝰ breuiori tpe pscribat.
scz spacio. xxx. ānoꝝ. vt. C. de pscp. xxx. vl. xl.
ānoꝝ. l. cū nouissimi. Item ꝺ pscptio bz lo
cū in oib actōib q̄ꝝ pscptio ē interrupta li
te ꝓtest. ille em̄ nō extinguunt. xl. ānis. secꝰ si
alio mō eēt interrupta. vt qz desinit posside
re. vt. C. e. l. vl. de q̄ dic vt ō notaui. Item in re
bus ecclesiasticis nō sacris z īmobilib bz lo
cū hec pscptio. xl. annoꝝ. C. de sacrosan. au
ten. q̄s actiones.

¶ Prescptio. l. annoꝝ

Est pscptio. l. ānoꝝ vt nō ordiet ꝺyaconissa
vt. C. de epi. z cle. auc. ꝺyaconissa. Alia est in
autentica habita. C. ne fi. pro pze.

¶ Prescriptio. lx. annoꝝ

Est pscptio. lx. ānoꝝ scz ō eo q̄ arrogatur p
ncipē. vt. ff. de adop. l. iij.

¶ Prescriptio. lxx. annoꝝ.

Est pscptio. lxx. ānoꝝ q̄ excusat a tutel z ho
noribꝫ vocatos. ff. de iur. īmu. l. maiores. lxx
ānis a tutelis z muneribꝫ vacāt. sz q̄ īgressus
est. lxx. annū nōdū egressus hac vacatiōe nō
utet. qz nō videt maior. lxx. ānis qui agit. lxx
annum.

¶ Prescriptio centū annoꝝ.

Est pscptio centū ānoꝝ q̄ ꝓpetit solū rome
ciuitati z eccie. vt. C. de sacrosan. ec. l. vt inꝺ
diuinū. z auten. q̄s actiones.

¶ Perpetua pscriptio

Perpetua pscptio ē sine tpis pfinitōe. scz in
feudis. in ꝓsti. feudoꝝ. l. imperialē decet so
lertiam z̄c.

¶ Tractatus pscptionū explicit.

¶ Incipit tractatus breuis de arbitris et
arbitratoribꝫ.

Circa materiā ar/
bitroꝝ notādū q̄ arbitroꝝ q̄dā est
electꝰ cū pena vl cum aliq̄ alio loco
pene vt p stipulatoꝝ vel cū pignoribꝫ q̄d hēt
loco pene. vt. ff. ō arbi. l. litigatores. §. q̄ ait
ꝓtor. z. le. diē proferre. in fi. cū le. se. Arbiter
etiā eligit vt p viā iudicioꝝ cogscat z iudicꝫ
de tali arbitrio ōz q̄ arbitria ad instar iudi/
cioꝝ sūt redacta. vt. ff. de arbi. l. j. ꝓdictꝰ arbi
ter phibet eligi cū iuramēto z pena vel aliq̄
q̄d sit loco pene. Fm. l. aurētica decernimus
C. ō arbi. Hec vz rōe pene vtile p inutile nō
viciet. sz ō iure canonico ñ ꝺz dici inutile ꝓpt
iuramtū. qz oē iuramtū fuādū ē. extra de iu
reiu. cū ꝓtigat. Idē q̄ ē dicēdū ō iure ciuili.
qz lex ciuil q̄ñq̄ succūbit canoni. vt. C. ō sa
crosan. ec. l. ꝓuilegia. vbi tāgit salutē anime
Iuxta illud q̄d notat. ff. ō of. pfi. l. illud.

¶ Item ꝓdictus arbiter postq̄ suscepit i se
arbitrium cogitur cognoscere et sententiaꝫ
proferre. vt. ff. de arbi. l. iij. §. j.

¶ Item si male iudicat facit litem suam. vt
C. de pac. si q̄s in pscribēdo. in fi. z insti. de
obli. q̄ ex quasi delic. in ꝓn.

¶ Item ab etꝰ snīa nō appellat. C. de eo. l. j.

¶ Item si cozā tali arbitro cū pena vl cum
aliq̄ qō sit loco pene electo moze iudicioꝝ
cogscente aliq̄d actū fuerit q̄d facti q̄stionē
recipit ꝓfessū vel testibꝫ depositū seu testifi/
catum. partes postea poterūt illis vti z ra/
catum. partes postea poterūt illis vti z ra/
lebūt cozā iudicibꝫ ordinarijs. prout hēt. C
de arbi. l. cū antea. §. fi. de testibꝫ. l. fi. Et ō ē
verꝝ si hec ꝓdicta rite facta sūt cozā arbitro.
Si em̄ testes iurauerūt die feriata i hono/
rem dei nō valebūt depositōes. vt. C. de fe/
riis. l. oēs. z. l. finali. z. ff. de arbi. si feriatis.
Idem si iurauerūt pte absente nō p ꝓtuma
clam. vt. C. de testibꝫ. l. finali. z. l. si quando. i
fine. Idem si iurauerunt cozam arbitro. vt
not. de iudi. C. de iuramen. calū. autentica
ꝓncipales.

¶ Item a sententia talis arbitri nō recurri
tur ad arbitrium boni viri. z sic intelligitur
ff. de arbi. l. diem proferre. §. stari. z. l. in com
promissis. z. ff. pro socio. l. si societatem. §.
arbitrorum. Licet alteri partium displice/
at sententia soluat penam vel interesse si pe
na ibi nō fuit sed aliquid loco pene et erit li/
bera. et sic intelligitur. ff. de arbi. l. diem pro
ferre. §. stari. ad penam autem vel interesse
si petatur potest opponi exceptio. Primo si
sententia fuerit contra legem. vel si non fue
rit solēniter vel rite lata. vt notatur in. §. sta
ri. C. e. l. iij.

¶ Item si sententia fuerit penalis. vt nota
tur. ff. eo. l. ita demū. z. C. quādo prouo. nō
est necesse. l. penales.

¶ Item si arbiter factus est inimicus cum
diceretur ne vltra procederet. z nihilominꝰ
sententiam tulit. vt. ff. codez. l. distinguemꝰ.
§. cum quidem.

De arbitris et arbitratoribus

Item si i integr restitutio vẽdicet sibi locũ C. ex qbꝫ cau. maio. l. ij. Arbitror qdẽ alr est sine pena z sine aliq loco pene sz ex nudo pacto electo vt more iudicior pcedat siue cognoscat z iudicet. habek. C. ꝺ arbi. l. cũ antea. ꝺict arbiter ñ ꝺz cogi arbitrari. qr ptes inuicẽ ñ sũt astricte stare eis sñie. ar. ff. e. l. litigatores. §. j. z. l. nõ distiguem. §. j.

Item si tal arbir coguerit z sñiaz tulerit rite z legitie z alr infra. x. dies ꝺicit p nihilo erit sñia. si ãt ptes emologẽt sñiaz exꝑsse vel tacite p silentiũ decẽ dier. tũc ornet actio et exceptio ex illa sñia. vt. C. e. l. ne i arbitrꝫ. i fi. z. l. seqnti. Recte ꝺr q pacto nudo electꝰ fuerit tal arbiter. qr alr nõ ornet actio nec exceptio iurta illꝺ qd notat. C. e. l. cũ antea. sup ꝟbo. nõ noie. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. i pn. super ꝟbo. arbitror. z no. Azo. in de excep. rei iudi.

Item ꝺictꝰ arbir si male iudicet ñ credo q faciat litẽ suã. qr sñia p nihilo ẽ. z alr ꝺicat. qr sibi licitũ ẽ ꝺicere infra. x. dies. vt dictũ ẽ. Item ab eo nõ appellat vt apparet per supꝺicta. z. C. e. l. j.

Item illud qd dictũ est s ꝺ cõpromissario cum pena electo more iudicior cognoscente sz q actitata corã eo rite z legitie habita valeãt corã iudice ordinario. Idẽ pt dici z ꝺ isto arbitro ex nudo pacto electo vt more iudicior cogscat et pcedat cũ eadẽ sit rõ. C. ꝺ arbi. l. cũ antea. i fi. de testi. l. fi. verbum Cõpromissarꝰ large ꝺz intelligi siue cõpromissũ fuerat cũ pena vel cũ alio loco pene. siue cũ pacto nudo ꝺũ tñ more iudicior cogscat. licet tũc improprie ibi ponatur verbum cõpromissarius.

Item a tali arbitro nudo pacto electo seu ab eius sñia nõ recurretur ad arbitriũ boni viri. vt satis apparet ex ꝺictis.

Item arbitror qꝺã electꝰ ẽ a ptibꝫ ñ vt more iudicior cogscat. sed vt qs amicꝰ inr ptes ordinet z disponat. z ille ꝺr arbitrator. vt. ff. p socio. l. societatẽ. §. arbitror duo sũt gña. z etiã ꝺr amicꝰ cõis. vt. e. l. i pn. z tal vulgariter vocat arbitrator seu amicabil cõpositor. ff. p socio. l. ij. z. l. societatẽ. cũ qtuor legibꝫ se. C. de ꝺbẽ. emp. l. fi. z. ff. e. l. ℔ vẽditio. in pn.

Item de isto arbitro seu amico electo nõ bẽt mẽtio. ff. de arbi. nisi tantũ. in. l. idẽ ponit. §. recepisse. sz in glo. eiusdez tituli bẽt de eo mẽtio in ꝺicto. §. z in. l. pedi. §. j. in. l. sz si in fuũ. §. si qs iuꝺex. z. le. in cõpromisso. z. l. penul.

Item de tali arbitrio seu arbitratore sciaꝫ q arbitrator pt eligi de iure z cũ sacro. C. ꝺ secũ. nup. l. hac edictali. §. his illꝺ adiũgim. Item ꝺictꝰ arbitrator pt cogi arbitrari pꝰ qꝫ in se suscepit arbitriũ si tñ cũ pẽa sit electꝰ vel cũ aliq alio qd sit loco pene. vt no. C. ꝺ ꝺbẽ. emp. l. fi. i fi. Idẽ crederẽ q cogeret arbitrari si arbitriũ suscepit. etiam si nõ eẽt ibi aliq pena si arbitrator in tali re fuit electus in q plato suo arbitrio statim oriretur actio z exceptio. vt ꝺbi gña infra in ꝺicta. l. quia postqꝫ ꝓsensus interuenit inr ptes qr certa res empta est. sed pciũ fuit collatum in arbitriũ alterius. certe illo arbitrãte de pcio oritur actio ex empto z vendito. vt ibi. z isti. ꝺ emp. z vẽ. §. sz nña. z sic ꝺz cogi tal arbir seu cõis amicꝰ electꝰ. qr eis ꝺictũ seu arbitrium seu edictũ nõ erit deluso riũ nec supuacuum licet hincinde nulla pena pmissa fuerat. nec aliqd loco pene interuenerit.

Item talis arbitrator si male iudicat nõ facit litẽ suã. qr mores iudicior nõ cogscit. z qr plꝰ vel minꝰ pt dari alteri qꝫ forte ꝺ iure dari debet. vt no. ff. de arbi. l. sz z si in fuum §. si qs iuꝺex.

Item nec a tali arbitro appellat cum nec ab aliis duob supꝺictis arbitris appellet. ꝺ qbꝫ magis videretur.

Item dico q attestatões habite corã tali arbitratore q more iudicior nõ cogscit nõ valebunt corã iudice ordinario. cũ nec aliq lex ℔ dicit nec rõ iurꝫ ℔ dictat. qr tal arbiter more iudicior nõ pcedit sed vt cõis amicꝰ ptes ad pcordiã reducit z etiã die feriata in honorẽ dei pt ℔ facere. z sup ℔ multi dicũt z credũt cõtra. z male.

Item a tali arbitro si iniquũ videt pt recurri ad arbitriũ boni viri. vt. ff. p socio. l. vñ. z l. irrnere. z bonꝰ vir ꝺr iuꝺex. vt. ff. ꝺ ꝟ. obli. l. ptinu. §. cũ ita. z ꝺz fieri recursus ope exceptõis vel replicatõis. vt apparet manifeste ff. p socio. l. vñ si nerue. vbi ꝺr. iniquũ arbitriũ corrigit p bone fidei iudiciũ. qd ꝺz ibi itelligi p modũ exceptõis vel replicatõis in iudicio actõis p socio vt faciat ibi ad titulũ z vt ad prima fiat relatio. qr in lege prima fit mẽtio ꝺ accusatõe p socio. vt si reꝰ credat se guatũ ex arbitrio seu dicto arbitratoris tenteat. z qñ agetur ꝺ eum potest excipiẽdo cõqueri ꝺ iniquitate arbitratoris. z sic corrigetur eius iniquitas.

Jtē si actor credit se guatū agat sua actione si quā hz ac si arbitr̄ ille ñ pnūciasſz Et tūc si rē excipiat ō arbitrio actor potit replicare ō ei⁹ iniq̄tate. z sic potit q̄sq̄ eoz recurrere ad arbitriū boni viri ifra tps ifra q̄d pt q̄s excipe et replicare ad arbitriū boni viri. nec obstat. ff. ō arbi. ñ distiguem⁹. §. cū q̄dē. vbi videt q recursus ē q̄dā spēs appellandi. z sic videret q solū ifra. x. dies deberet recurri. sic al's ifra decē dies hz appellari. vt. C. ō appel. aut. hodie. sz dico q ille. §. nō loq̄t de arbitratore sz de arbitro q̄ more iudicioz cognoscit a cui⁹ snīa nō recurrit ad arbitrium boni viri. vt dictū est.

Jtem ibi nō loq̄t ō recursu sz ō exceptione doli q̄ opponit ꝯ agētē z penā q̄ exceptio doli licet ibi dicat velut spēs appellādi ñ est tñ appellatio cū ipa ꝓpetuo durat. vt. ff. ō exceptē. doli. l. pure. §. fi. Hic g̃ z ī recursu si fiat p exceptōz durabit ꝓpetuo. Si p modū replicatōis tūc durabit q̄diu illa accusatō iuxta quā fit replicatio. nec obstat etiā. C. ō arbi. l. cū antea. vbi ōr q silentiū decē dierū iducit actiōz. videt g̃ debere recurri. sz dico q ibi cognouit more iudicioz z ex nudo pacto arbit. ibi fuit elect⁹ a q̄ nō recurrit ad arbitriū boni viri. vt dictū est. imo ifra decez dies sufficeret ꝯdicere illi scz sentētie. et tūc p nihilo est lata.

Jtē est notandū q q̄ recurrit ñ ꝓterea in penā icidit. ar. ff. ō ope. lib. l. si libert⁹ ita iurauerit. recurrit em̄ lege pmittēte. z sic penā nō hz hīe. vt. C. ō adul. l. gē⁹. z fac lex locati l. q̄ro. §. iterlocutorē. z ō ꝑ. obli. l. q̄daz cū filiū. §. i eo aūt Sz an futuro recursui possit renūciari. s. antecz ꝓpetat dico q nō. q⁹ iuri q̄d nōdū ꝓpetit simpl'r renūciari nō pt. ff. ō succesſo. edicto. l. j. §. decretal'. z de le. li. si ita sit resc̄p. §. j. Sed an p pactū videt q ñ possit renūciari. q⁹ ꝓt iniq̄tatē ē currit. dolo āt futuro etiā p pactū renūciari nō pt. vt. ff. de pac. l. si vn⁹. §. illud. sz ar. ꝯ. C. de tēpo. appel. l. fi. §. j. Sed dici pt q pactū nō vz si fiat expresse ne recurrat ad dolū arbitratoz ad bonū viz. sz si fiat pactū generalit̄ ne recurratur valet tale generale pactū. vt. ff. ō pac. l. iurisgē. §. sz z si q̄s pact⁹ sit. z. l. si vn⁹. §. illō ar. ꝯ. C. ō arbi. l. cū antea. circa ꝑn. vbi ōr q si q̄s emologauerit snīaz arbitri postcz lata est nō solū exceptio dabit̄ sed z actio. q̄si dicat q emologatio facta añ snīaz nihil opet. q⁹ q̄ de vno dicit de alio negat. ar. ff. soluto matri. l. cū dotē. in ꝑn. Sed dico q ibi loq̄t de arbitro q̄ nudo pacto electus p viā iudicioz cognoscit cui⁹ snīa ad hoc q teneat oportet q fuerit emologata tacite vel expresse. Postcz lata fuerit. antecz em̄ lata sit emologari nō pōt. q⁹ ibi ille arbiter ex nudo pacto fuit elect⁹. z si pactū emologatū cēt nudum tūc tā snīa eēt nuda cz pacta. z sic ñ posset se iuuare nec vnū vestiri ab alio de iure ciuili. Jtē si idē pactū emologatū foret ibi p stipulationē añ latā snīaz p arbitrz talē nudo pacto electū tūc recte res trāfiret i naturā arbitri cū pena electa z emologatio ñ hzet locū lata snīa nec etiā recursus sic hzet locū. ff. ō arbi. l. diē. pferre. §. stari. q⁹ tūc nec daretur actio nec exceptio ex snīa. sz ageret solū vigore stipulatōis ad int'esse. e. l. i fi. z. l. se. vel forte stipulatōis ad int'esse. e. l. i fi. z. l. se. vel forte vt credo posset dici pbabilit̄ q si renūcia tū fuit p pactū general'r futuro recursui. q valet pactū in illis in q̄bz ille arbit̄ seu cōis amic⁹ arbitrat⁹ fuit male ex culpa imperitie Al' alio quoq̄ mō excepto dolo. sz si ex dolo arbitrat⁹ fuerit. male pactū i hoc nō mō tenet q̄n ꝓt dolū illū z solū ꝓt dolū possit recurri ad bonū virū. dolosa em̄ sub generalitate pacti nō videt cōtineri nec esse pmissa. ar. ff. ō pac. l. tres frēs. z. C. ō trāsac. l. iij. licet illa lex loquat de dolo ꝑterito. sed eadē rō z ma ior videt in futuro ne q̄s irritet ad malum. z fm hoc in summa simpl'r recursui futuro renūciari nō valet. Si tñ general'r fiat supra recursu futuro pactuz scz ne recurrat valebit in his in q̄bz iniq̄ arbitrat⁹ fuerit. nec obstat pactū q̄n possit recurri q̄tum ad dolū tantūmodo.

Jtem est notādū q snīa arbitratoz est q̄dā trāsactio. vt no. in auc. vt diffe. iudi. §. si ꝓ otigerit. col'. ir. Et ita i die dñica ꝑt talis arbitratoz cogscere z arbitrari. vt s ō feriis. l. fi. z de die vel de nocte. vt. C. ō trāsac. j. nō minoze. Et sic de pluribz aliis solēnitatibz iurisd. q̄ licite fiūt in sentētijs iudicū. z p ñs in sentētijs arbitroz. q̄ ad instar iudicioz fūt redacta. l. j. ff. ō arbi. necessario obſuant z locū habeāt in istis arbitris. Hā in his q̄bz arbitratores z vt cōes amici electi sunt illa nō sunt necessario obſuanda. z sup hoc multi errant. z vtunt q̄nq̄z ꝓbis supfluis iudicando arbitria ꝛc.

Explicit tractatus dñi Petri Iacobi doctoris legū monte pessulano.

Differentie legum et canonum

Incipiũt differẽtie legum ꝛ canonũ dñi Balnani de Bononia.

Ecũdũ canones

8 añ ſniaz ꝑt appellari. ſm leges nõ niſi in certꝫ caſibꝫ. de appel. ſup eo. Et vt plus liqueat dic ꝙ ſm canones põt appellari añ ſniaz a gũamie etiã ſi nõ ẽ exꝑſſum in iure. vbi ꝓcedit ſine clauſula appellatiõe remota. ſz ſm leges ſolũ vbi ẽ expreſſũ. Et ſic intellige. c. nõ ſolent. ij. q. vj. ꝛ vide de appel. paſtoral. ſup ꝟbo exꝑſſo. Judex appellatiõis ſm leges nõ ꝑt cãz ꝺlegare ſecus ſm canones. de offi. dele. ſup q̃ſtionũ. ℣. intẽtionis in glo. i ſi. c. de offi. or. paſtoral. ꝛ co. ti. c. vt litigãtes. li. vj. Judex coã eo facit lit. ꝓteſtari. vt ꝙ ſe ferat ſniaz mediũ tm̃ committit ſm leges. ſm canones oia cõmittit ꝛ ꝓncipiũ tm̃ et finẽ tm̃. vt in. eo. c. ſup q̃ſtionũ. in glo. illud oportet.

℣ Scõm leges cõmittit examinatõez cõſiliarijs. ſm canones cuicũq; vult. vt i. c. paſtoral. ſup dicto.

℣ Scõm leges teſtis repellit a teſtimonio ſi eſt dãnat⁹ de aliq̃ ſcz crimine. ſm canones repellit ſiue ſit dãnat⁹ ꝙ ſniaz ſiue alꝫ ꝓhibeatur. de teſti. ſup eo. in glo.

℣ Scõz leges actio ẽ ꝓponẽda ſm canõcs nõ ꝺ iudi. dilecti. ꝛ dic vt ibi i glo. ſic patet.

℣ Scõm leges locũ hz rigor legꝭ. vt in. l. ſi q̃s in tantã. ℣. vñ vi. ſm canones nõ niſi in reb⁹ eccl̃az. de do. ꝛ ꝓtu. c. j. in glo.

℣ Scõm leges miſſus i poſſeſſionẽ ꝑt cõtumaciã ſtatim eſt ver⁹ poſſeſſor. ſm canones mittit in poſſeſſionẽ cã rei fuãde. vt de do. ꝛ ꝓtu. c. j. in glo.

℣ Scõm leges filiꝰ retinet tm̃ vnã falcidiã ſm canõcs ꝛ̃tinet duas. ſ. debitã iure nate ꝛ trabellianicã. ꝺ teſt. ranũciꝫ. i glo retinebũt.

℣ Scõm leges teſtamẽtũ nõ valet niſi habeat ſubſcꝛiptiõez ſeptẽ teſtiñ. ſm canõcs ſufficit ſi coã pbẽro ꝛ aliꝭ teſtibꝫ duob⁹ aut tribus fiat. vt de teſta. c. cũ eſſet.

℣ Scõm leges ſi teſtator legauerit rẽ alienã heres cogit ſoluere. ſm canõcs. ſecus de teſta. filiꝰ. in glo. ij.

℣ Scõm leges nõ tenet⁹ heres ꝺ delicto defũcti niſi in q̃tũ ad ipũz puenit ꝺ ipo ꝺlicto ſm canõcs tenet⁹. ſz nil ad ipm̃ puenit. etiaz ꝯtis lis nõ fuerit ꝓteſt. de ſepul. c. ſi.

℣ Scõz leges q̃ ñ bñt ꝓtinuã cãz ad ꝑſcribẽdũ req̃rũt duplicatũ tps. ſm cañ. ſecus vt de cã poſ. ꝛ ꝓpri. cũ eccl̃ia. i glo. cir. ꝑn.

℣ Scõm leges ꝑſumit ꝙ mulier mecũ habitãs ſit mea vxor. ſecꝫ ſm cañ. de ꝑſum. c. illud. in glo. ſz querit.

℣ Scõm leges iudex datꝰ vt cogſcat de ꝓprietate nõ ꝑt cogſcere de poſſeſſorio. ℣. ſi a non cõpe. iu. l. ſi ꝓprietate. ſm cañ. cognoſcit etiã ꝺ illa. ꝺ cã poſ. paſtoral. i glo. ij. ꝛ añ pnl. ꝺ ſeq̃ſtratõe. c. ij. Et itellige vt no. ibidẽ per Bern. vl̃ dic ſi ꝫ nõ placz ꝙ ꝓuator ꝓſẽtus põt ꝓſtituere quẽ alꝫ aliquẽ iudicẽ q̃ preſit iuriſdictõi. ſm cañ. nõ niſi de ꝓſenſu ſui epi. de fo. cõpe. c. ſignificaſti.

Scõz leges q̃ offert ſe liti ꝓdẽnat ac ſi poſſideret. ſm cañ. nõ. vt lit. pẽ. c. eccl̃a. j. i glo. fi.

℣ Scõm leges i cã appellatõis noui teſtes ſup eiſdẽ capl̃is recipi põt. ſm ca. nõ. ꝺ teſti. fraternitatẽ. i glo. pnl̃. ꝛ co. ti. i cle. vt teſtib⁹.

℣ Scõm leges ñ admittit q̃s ad poſſeſſiõz niſi ex toto fnũciauerit iudicio ꝓpetat. ſm cañ. ſecꝫ ꝺ teſti. ſignificauerit. ꝛ ꝺ cã poſ. paſto.

℣ Scõz leges bonũ ẽ aliq̃d facere ad oſtenſionẽ viriũ. ſecꝫ ſm cañ. de tornea. c. j.

℣ Scõm leges nõ põt cõmitti q̃ ſũt meri i perũ. ſecus ſm cañ. ꝺ off. or. q̃ ſed. ap. i glo. penl̃. de rap. i archiepatu. in glo. fi.

Scõz leges poſſeſſor malefidei ſpacio triũ vl̃ q̃tuor ãnoꝝ ꝓſcribit. ſecꝫ ſm cañ. de ꝓſcꝛip. vigilãti. i. j. glo. ꝺ re iudi. poſſeſſor. li. vj.

℣ Scõm leges inſtãtia iudicũ perit lapſu triẽñ. ſecꝫ ſm cañ. de iudi. c. penl̃.

℣ Scõm leges ad impatorẽ nõ ꝑt appellari omiſſo medio. ſm cañ. ſecꝫ de appel. ſi duobus. in glo.

℣ Scõz leges differẽtia ẽ inꝛ yconomũ ꝓcuratorẽ ꝛ ſindicũ. ſm cañ. oẽs hi ꝓbẽdũt ſub ꝓcuratore. ꝺ ꝓcu. petitõi. in glo. ij.

Scõz leges ꝓcipit ſnia i ꝓſonã ꝓcuratoris q̃ꝫ i ꝓſonã dñi vl̃ ℈ eũ ꝺ ꝓduc̃. ſecꝫ ſm cañ ꝺ ꝓba. ſz. i glo. penl̃. ꝺ elec. q̃relã. i glo. iij.

℣ Scõm leges pẽz volẽte tenet⁹ filia recipere maritũ. niſi ei dare pẽ voluerit turpẽ moribus ſuis indignũ. ſecꝫ ſm cañ. q; ſm eos cã cõpellere nõ ꝑt. ꝺ ꝺſpõ. ipu. c. j. in glo. ſ.

℣ Scõm leges mulier admittit i teſtimoniũ in cã criminali. ſm cañ. nõ. de ꝓ. ſig. c. forus. in glo. hec intellige.

℣ Scõm leges arre dãt⁹ ꝙ ſpõſalibꝫ ꝓficiẽdis. ſm cañ. nõ. de ſpõ. gẽme. j. glo. ſi.

Scõz leges teſtes iuriti ſũt cogẽdi. ſm cañ. nõ. niſi ſit timore ꝓt ſe aduerſe. vt ſi ſe odio g̃tia timore ſubtraxerit. de teſti. cogen. c. ſup

eo.in fi.z.c.penl'.

¶ Scōm leges si vn⁹ p̄mo p̄cusserit z vulneraverit z alt' occiderit p̄m⁹ ñ tenet nisi ō p̄cussiōe z vulnere.secūd⁹ tenet ō occisiōe.sec⁹ fm can̄.ō homi.significasti.ij.ī glo.tandē

¶ Scōm leges lata in'locutoria sup̄ excepti͡oē potit appellari.fm can̄.potit appellationi deferri vsq; ad cuētū negocij p̄ncipal'. de appel.in.c.fi.in glo.pempt.in cle.

¶ Secundū leges in ordinariū nō p̄t compromitti.sec⁹ fm canones.de arbi.cū tpe.ij. q.vj.§.q̄d de arbi.in glo.ij.

¶ Scōm leges cū agit ō cōputatiōe ḡdū in linea eq̄li.q̄to ḡdu q̄s distat a stipite toto duplicato distāt int' se.z sibi attinēt.fm canones simpl'r.et nō duplicato.vt in arbore p̄sanguinitat'.§.nūc videndū est.

¶ Secūdū leges in linea eq̄li q̄t sūt p̄sone dēpto stipite tot sūt ḡd⁹.fm can̄.ßo.q̄to gradu remotior distat a cōi stipite toto distant int' se vt ī eadē arbore.§.nūc videndū est.

¶ Secundū leges affinitas p̄trahit ex legitimis nuptijs.fm can̄.ex omī coitu.vt in arbore p̄sanguinitatis.in p̄n.z idē est de p̄sanguinitate.de p̄ba.c.p tuas.

¶ Scōm leges non p̄t fieri denoīatio siue denūciatio nisi sup̄ q̄busdā crimibꝫ.vt no.ī glo.iij.c.vt nr̄m ti.vt eccl'astica bñficia.fm canones sup̄ oibꝫ crimibꝫ.ij.q.j.si peccaverit.de iudi.nouit.iij.q.iij.§.aliq̄n.Est z lex de testi.c.fi.sup̄ ßbo accusatore.vel sic appellās frustratorie punit in duabꝫ libris argēti ī ciuilibꝫ.fm can̄.in expē.ij.q.vj.omī mō. in glo.j.z.Q̄ appel.nō recipi.l.ab executore.z extra eo.repbēsibilis.

¶ Scōz leges nō valz citatio nisi assignet termin⁹.ff.ō §.obl.l.ita stipulās.fm petr̄ ō bella partica.fm can̄.sec⁹ de ap.cū pati.in fi.

¶ Scōm leges nō oīa crimia sūt publica. sz q̄ publicā infamiā irrogant sic adulteria homicidia et sil'ia.fm can̄. omīe crimē cēsēt publicū.ō collusiōe detegēda .c.j.ī glo.pnl'. ij.q.ij.in.l.omībꝫ.de iudi.nouit.

¶ Scōz leges m'lier si īfra tps luct⁹ nupserit.incurrit īfamiā.fm ca.nō.ō secū.nup.c.fi.

¶ Secundū leges cā religiōis debēt cōiugia dissolui.fm canones nō.

¶ Secūdū canones nō p̄nt pentes denegare spurijs alimēta.sec⁹ fm leges.vt q̄ filij sūt legitimi.p venerabilē in fi.z de eo q̄ dux. in matri.cū bz̄et in glo.

¶ Scōm leges infamis p̄t eē p̄curator.fm canōes nō.de iura.calū.impator.in glo.fi.

¶ Scōm leges vsure p̄mittūt.fm canōes nō.de vsur.c.iij.

¶ Scōm leges raptor cū rapta mr̄imoniū ꝛbere nō p̄t.fm canones ꝛbere p̄t.de rap.c.vl.here.cū fm leges glo. li.vj.

¶ Stupr̄ans p̄ginē relegat z p̄berat. si tū p̄ vim ꝓ facit capite punit fm leges.

¶ Scōm canones recipiet in vxorez eam aut verberet z postea detrudet excōicat⁹ in monasteriū.de adulterijs.c.ij.

¶ Secūdū leges ꝓcubit⁹ est licit⁹.fm can̄. nō.xxij.q.iij.nemo.ī glo.fi.de app.c.de p̄ori

¶ Scōm leges delegat⁹ ab ordinario non p̄t sniaz executioni demādare.sec⁹ fm can̄. de fo.cō.si q̄s.in glo.penl'.

¶ Scōm leges iurisdictio non ppetuatur nisi p lit'.p̄test.fm canones p̄ solam citatōez de offi.dele.gratum.et.c.relatum.

¶ Scōm leges arbiter q̄ cognouit ō cauſ suspitōis illa p̄bata etiā cognoscit de cā p̄n cipali.sec⁹ fm can̄.de offi.dele.suspitōis

¶ Scōm leges mulier audit⁹ ꝛ alienatōez rei dotal' etiā iurata.fm canones nō.de iureiurā.p̄tingat.iij.glo.ij. ¶ Secundum leges filij⁹ nō ꝓquerit de p̄ze in cā crimiali vl ciuili nisi de castrensi peculio.fm canones ꝓquerit de vtraq;.ij.q.vij.querit. ¶ Scōm leges ludere cā ꝓ iuū posſum⁹.fm canōes nō.de excess.p̄la.cū int'.in glo.iiij.z.xx.di.comessatōes.z.c.nō debet. ¶ Scōm leges inducie dilatorie.xxx.dieꝝ dari debēt.ij.q.iij offerat.fm can̄.ē arbitrariū ō p̄cu.dilect⁹.ī glo.fi. ¶ Scōm leges delegat⁹ bz spōtulas.s.duos aureos in p̄n.z duos in fi.fm canones nihil dat.de rescrip.statutū.li.vj.de vi.z bo.cle.cū ab oīi. ¶ Scōm le.femia ñ p̄t eē arbitra.fm can̄.p̄t ℞ rex est si ē p̄suetudo.de arbi.c.dilecti zc. ¶ Scōm le.epalis dignitas tm̄ liberat a patria p̄tate.fm can̄. tūc etiā subdiacon⁹ liberat.de eta.z q̄li.in decioz.q̄ filij sūt legiti.p venerabilē.circa p̄n. de sen.excō.cū volūtate. ¶ Scōm le.heres filij⁹.nō aūt impubes hereditat' p̄ris p̄uat⁹ reseruat sibi legitima portio.fm can̄.nō reseruat.de testa.si heredes. ¶ Scōm leges mulier nō p̄t esse p̄curatrix.fm can̄.p̄t de cōfir.vti.vel inuti.cū dilecta.in glo.sic agitur

¶ Scōm leges si tres sunt arbitri et tert⁹ legitime req̄sit⁹ nō curauit interesse.alij nō p̄nt diffinire.fm can̄.de arbi.c.fi.l.vj.

¶ Scōm le.pena mort' vl' sāguis infligit. fm can̄.nō.de rap.c.archiepatu.et ibi tex.

inueniesꝫ. mortē moriāt. de fur. c. j. et de homici. c. j. Expone moriāt. i. excōicēt. nec obꝫ. de latronibꝫ. qꝛ mors alia spūal'. vt in criminoſ. alia ciuil'. vt ꝺ ſcl'ares. alia affectual'. alia natural'. alia eternalis. ꝓ archi. iij. q. vij placuit. Sꝫ q̄d ſit mors ⁊ quō iſtigit mors. Eſt em̄ mors alia acerba. alia matura. alia imatura. vide. c. pñti. de pbē. fm archi. ⁊ per io. an. i nouel. li. vj. de pe. di. ij. valida. ꝓ archi

¶ Scōꝫ cañ. abſēs ex iuſta cā audit ⁊ tractatur q̄cūq ꝺ eū fem ē. fm le. ꝺo diſtiguēdū eſt. an ex cā neceſſaria et pbabili ſit'. an ex cā neceſſaria tm̄. aut pbabili tm̄. vide. ij. q. vj. biduū. i glo. ⁊c

¶ Scōꝫ le. extiguit' pnū cia tū ꝓ appellatōꝫ. fm cañ. ſuſpēdit'. Scōꝫ le. poſteriores reuocāt ꝑmas leges. nō ſic i diuinis. de ꝓſe. di. ij. celebritatē. i glo. i legibꝫ ſz ñ ē ꝑpa differētia a q̄ ad canōeſ. imo idē ꝺ ꝓſti. c. j. li. vj.

¶ Scōꝫ le. ñ ē ifamis q̄ mortale pcm̄ ꝓmittit. fm cañ. ſic i ꝑal. c. celebrita. ⁊ ꝺ itellige. vt no. i. c. oēs. ⁊. c. illi q. vi. q. ij.

¶ Scōm leges ſi q̄s ꝓnicat' q̄ occulte ꝺpoſuit libellū famoſe decapitat'. ⁊ fm cañ. ꝑberibꝫ ſbūcit'. vi. q. j. i ſū.

¶ Scōꝫ le. ipubes ñ iurat. qꝛ nō ꝑt peierare. iij. qꝛ iiij. teſtes. fm cañ. ꝑr. ꝺ delic. pu. c. j.

¶ Scōm cañ. lōga et lōgiſſima ꝑſcꝑtio ñ differt. ſz bñ fm legeſ. ꝺ deci. dudū. i glo. apte. xvi. q. iij. i ſū. ⁊ ſane i/telligeꝫ. c. j. ꝺ ꝑſcꝑ. li. vi. ⁊ q̄d no. ꝺ ꝓſue. c. fi.

¶ Scōm ca. q̄s obligat ex nudo pacto. xij. q. ij. q̄cūq; ſuffragio. de pac. c. j. ſecꝺ fm leges

¶ Scōm ca. q̄s alteri ſtipulat'. ſecꝺ fm le. j. q. vij. q̄tiēs. vide ꝺriā glo. ibidē Scōꝫ cañ plurīū furtū et ſil'ia ſolo aīo ꝓmittūt'. fm le. nō. xxij. q. ij. viderit.

¶ Scōm le. bōa heti coꝛ deuoluūt' ad hedes. ſecꝺ fm cañ. ꝺ here. ꝓgenit'. i glo. pnl'. Scōm le. exñtes i ptāte ꝓris ñ obligāt' aliq̄ voto. ſecꝺ. xxij. q. ij. mlier Et de votꝫ ſcripture ibi ꝺ ſcꝑſi.

¶ Scōꝫ le. nō tenet' q̄s denūciare. fm ca. ſic no. ar. ij. q. vij. quapter. ſup glo. ꝺ hꝫ. q̄d no. j. q. viij. et bis. de accu. ex pte.

¶ Scōm le. adultera licite occidit' ꝑ maritū. ſecꝺ fm ca. nā ſic amittit dotē viri. no. glo. xxxij. q. ij. inf'.

¶ Scōꝫ le. q̄ eſt collegio cōpellit' agere vl' iurare de calūnia. fm cañ. nō. de iura. calū. ipatoꝛ. ſup glo. j. ⁊ adde ꝺ teſti. pñtiū. li. vj.

¶ Scōm le. iudex iciđ' ꝑt cogſcere de cā maioꝛi q̄ cōpetit ſue iuriſdictōi. ſecꝺ fm cañ. q̄ ad cauſas ſpūales. de oꝛ. cog. c. pnl'. i glo. fi.

¶ Scōm le. exceptio adulterij nō pdeſt vtoꝛi cū accuſatur ad penā ciuilē. ſecꝺ fm cañ. ſi agatur in foꝛo eccl'aſtico ad ſepatōez thoꝛi. ꝺ oꝛ. cog. c. ij. i glo. pnl'. adde q̄d no. de pcu. cue Secundū le. mulier i paucꝫ caſibꝫ admittit' ad accuſandū. i multꝫ ꝓ ad teſtimoniū. fm ca. eſt aliud. vt no. iij. q. iij. i ſum.

¶ Scōm le. vēditoꝛ ꝑciſe nō tenet' dare rē vēditā. ſz ſufficit q̄ det intereſſe. ſecꝺ fm cañ. qꝛ ꝑciſe fm hoſti. de fi. iſtru. cū ſoh̄es. i glo. ꝑ.

¶ Maxima media ⁊ mīma capitꝫ diminutio alit' accipiuntur fm leges. et alit' fm cañ. de accu. q̄liter em̄. de pig. c. finali.

¶ Scōm le. iterlocutoria q̄ ꝑcipit aliq̄d dari vel reſtitui. vl' nō dari vel nō reſtitui reuocari nō ꝑt. alit' interlocutorie pōt reuocari ex cā. de app. cū ceſſāte.

¶ Scōm leges ſpurij nō repellūt' a dignitatibꝫ. ſecꝺ fm cañ. de fi. ꝓteſ. c. ij. i glo. añ pnl'. li. vj. vel ꝑbū ſcl'aribꝫ additum dignitatibꝫ tollit differētiā vñ ꝑt alia recipe. ꝓ no. ꝓ me ꝺ appel. paſtoral'. ſup glo. Matrimoniū nō eſt inf' ſuos ſz ꝓtuberniū fm leges. ſecꝺ fm cañ. de ꝓiugio ſer. c. j. de iudice dele. al's diſferētias etiā recipe poteſ. de his q̄ no. ꝺ offi. dele. ſup q̄ſtiōez. ꝟ. porro. i. glo.

¶ Scōꝫ le. nūq̄ꝫ pceđit' ſup crimē ꝺ abſentē lit'. ñ ꝓteſt. niſi ꝺ apparitoꝛē. ſecꝺ fm cañ. no. ꝺ do. ⁊ ꝓtuꝑitat'. i glo. ꝫ em̄ ptz. Scōm le. arbitrariū ē tps i ꝑſonali q̄ꝫtū actōi ē neceſſe inſtituere pꝺ decretū ꝓmuz añ ꝓceſſiōis. fm cañ. aliꝫ ſi teneſ opinionē Jn. de q̄ vt lit'. nō ꝓteſt. q̄m in fi.

¶ Scōm leges ois piuꝝ ē ifamis. fm cañ. ſic. de teſti. teſtamētū. ⁊. c. q̄ꝫto. i glo. fi. vj q. j. q̄cūq;. Add ꝫ q̄ ꝑſcꝑtio lōgi tpis locuꝫ habeat req̄rit' ⁊ ſufficit bōa fides tradentiſ ⁊ accipiēt'. fm ca. cū bōa fide. ſp req̄rit' lōgiſſima tpis ꝑſcri. de ꝑſcꝑ. ſi diligēti. i glo. ill'. ꝺ. de re iudi. abbate. i glo. iij. li. vi. Et ꝑt etiam ſcipi alia fm cañ. ex glo. ꝑdicta. de libello alternatiuo q̄d ñ approbo. alij ſcipiūt etiā aliā depetitōe generali ex ſupueniēte cā. vt. e. c.

¶ Scōm le. laicꝰ i crimiali ꝑt laicū iudicez ſubſtituere. ſecꝺ fm cañ. fm opinionē Guil. de fo. cōpe. ſi diligēti. iuxta fi. j. glo. Scōm le. in ꝑſcꝑtōe hꝫe ꝓſciaz dubiā de bōa fide dꝫ hꝫe bonā fidē. ſecꝺ cano. de ꝑſcꝑ. ſi diligēti. in glo. vlt'. in fi. fm hoſti. ſuper ipa glo.

¶ Scōm leges iudex ſi differt cām fingēs ſe dubitare vbi dubitādū nō eſt. infamis eſt ⁊ in. xxx. libꝛis auri punit'. ſz fm cañ. aliꝫ punit'. vt de re iudi. c. j. li. vi. ⁊ no. de app. ītimaſti. ſup glo

¶ Scōm le. clericꝰ ꝑt rem et patriā cū armis defendere. fm cañ. nō. de homi. ſuſcepimꝰ. glo. j. ⁊ c. ſignificaſti. iuxta fi.

glo.z.c.petitio. Et ista differētia pl⁹ est i ꝓsonis q̄ꝫ i reb⁹. ¶ Scōm le.punit q̄ dat cām abortioni etiā si nō erat fet⁹ viuificat⁹. ō bomi. sic.ij.in glo.j. ¶ Scōm le.ad supiozē p̄cise deuoluit puisio eccl'e cū patron⁹ laicus p̄ntat indignuz. ꝑm cañ. nō ita p̄cise. de offi. oz.c.cū pbas.in fi.glo.ij. ¶ Scōm le.legat⁹ ꝓncipis cū mittit ad puinciā dz viuere ō rebus fisci vel ip̄atoz. ꝑm cañ. legati pape aliter recipiūt. de offi.oz.int'.in glo.fi. ¶ Scōz le.ordo ñ liberat a crimiali fortuna. sec⁹ ꝑm cañ.liij.dist.si seruus sciēte.in glo.quidem ¶ Scōm le.iurꝫ debitozie solū ꝓsideratur mēbri impedimētū i vsu nō defect⁹ vl' augmētū. sec⁹ ꝑm cañ. de cor. vici. c.ij. sup glo.fi. ¶ Scōm cañ. marit⁹ accusans vxozē etiā ō iure suo se inscribit. de p̄cu.tue. sec⁹ ꝑm le. ℔ no. Bar. brix.ij.q.viij.q.i.publico. z p̄ host. de accu. sup bis. sup glo.ij. Et p̄t vna differētia hīi p ibi notata. sup glo.ij. ℔ generale. z aliā.e.ti.ad petitōz.in p̄n.magne additōis z aliā in.c.q̄lit' em̄.de accu.ibidē est de capitis diminutōe. ¶ Scōm le.in libello accusatozio ponūt noīa impatozis z ꝓsulū. z ꝑm cañ. loco illoz ponūt noīa pape et epi.ij.q.viij.libelloz. z ibi no.in glo.p̄.per archiō. ¶ Scōm le.ꝓponēs pl'es actōes i libello si sūt diuerse tūc certas de iure suo eligere dz sec⁹ ꝑm cañ. ꝑm q̄s pl'es admittūt. de el.ec.q̄ relā. sup glo.ij. Differētia sumit p no. de ad/ul.c.pnl'. sup glo.penl'. Et de vsu. cum tu. in glo.licet. Alia p notata de sortile.ca.j. Item alia p no. de male.c.ij.i glo.i. Alia p no.ō ex ces.p̄la.clerici.i glo.fi. Alia p no.vij.q.pi.sacrilegiū.c.q̄sq̄s. z de penis felicꝫ. in nouella. li.vi. Alia p no. de iudi.c.fi. i nouella. Alia de penis.c. de snia. Alia de sen.excom.c.iiij sup glo.nūq̄d. Alia p no.xvi.q.iij.placuit. i glo.iij. Alia p no. de sen.excō.si ꝓ turpiter. Alia p no. de spō. in p̄ntia. sup glo.ij. Alia p no. de resti. in inte.c.ij. sup glo. z sic videtur. Alia de hēti.c.extrane⁹. §. credētes. sup verbo. accedat. Alia de pig̃.ca.ij. in glo.ij. Alia de dona.c.fi. z p no.iij.q.vl. Alia de iurepatro. nob. sup glo.ñ videt. Alia p no.ō despō. impu. puberes. sup glo.ij. ad fi. z ca. se. sup glo. iij. Alia de diuor.c.j. z de dona. int' vi. z vx. c.penl'. sup glo.penl'. Has differētias int leges et canones mēti cōmendes. z ꝛz plures alie possunt referri tñ his ego gallan⁹ ꝓtēt⁹ ꝑpt mlt⁹ q̄ vno collirio oim oculos volūt curare sp̄ p solutiōe dicētes, Aliud est de iure canonico. aliud de iure ciuili. vl' aliud ō iure antiq̄. z aliud de nouo. vt no. xxix. di. c. fi. in glo.penl'. vel aliud i vltimis volūtatib⁹ vt no. de ꝓcef. p̄ben. c.j. in glo. cōis. li. vi. qui saltem recurrere p̄nt ad specu. de dispu. z al le. §. post ℔. p to. z maxie doctozes vtriusq̄ iurꝫ. verius nulli⁹. de q̄b⁹ mirabilē modum illusiōis audiui q̄ō p sophisticas rōes simplices z nouos scolares subtilitatib⁹ legali bus innitētes arguere omisso canōis textu pollicitantur et nouo genere. mercuria. iiij. vt valeant videri rabbi ibi allegare satagūt tantūmodo canones vbi sunt periti in iure ciuili. z ecōuerso. Et vt sic scolares ip̄i q̄s a veritatis via auertūt z ad fabulas ꝓuertūt sp̄ sunt addiscētes z nūq̄ ad p̄fatē scie puenientes. vt. xxvi.q.v. nec mirū. vbi ℔ pacto i opinionib⁹ in q̄b⁹ p̄nt z debeant imitari canones sūt legiste. vt no. q̄ fi. sūt legi. p venerabilē. §. rōib⁹. Et q̄ innitūtur ecclaſtꝫ regularꝫ disciplineꝫ rigozi subiūt. de calū. c.j. ō re iudi. abba. iuxta fi. li. vi. Obsecro igitur z sūme depcoz dei z primi dilectōne primiq̄ parētis amoze. vt ista legētes boz⁹ q̄ p̄a sunt p̄ncipes existant p̄ntis opusculi collectōem diligāt. de pe. di. ij. charitas. §. primos. z an teq̄ intelligāt nō ꝓpendāt. xi.q.iij. coz⁹ sat tem inuidiaq̄ dyaboli viciū est. xxiij.q.iiij. eq̄ magnum. Nec dicant q̄ habita vna ꝓria glosa habeatur z alia ac ip̄i glo. sol'. Quia ℔ inueniūt in multꝫ pculdubio falsū fore. recipiāt g̃ gratāter p̄ns opusculū q̄d iusticie et libramini rōis subiectū. vij.q.i. §. cum g̃. §. formari. de sen. z re iu. in cle. pastoral'. §. vez. Et satis sit q̄ in paucꝫ p laborē amicꝫ ꝓsulit ff. de admi. tute. tutozes. §. q̄ sūt. in fi. z. C. ō negotio. gesto. tuto. de bomi. sup rubzo. i vltimo. gesto. tuto. de bomi. sup rubzo. i vltimo. i nouella. p bos aūt. z in alio laborꝫ sciat in ℔ seculo acq̄rat. vt regnū celeste tribuat. Qō nobis p̄stare dignet ip̄e oīm potēs deus Qm ex ip̄o sūt oīa. ip̄i bonoz z gla in secula seculoz Amen.

Differentie legum z canonum domini Balnani de Bononia expliciunt.

Que continentur in ℔ tractatu

Quis possit creare tabelliones.

An aliquis inferior a principe possit creare notarios.

Qualr pbet quē esse notariū si negetur

An reqrat signū notarij in fine instrumēti.

Questiones

Quale sit officiū tabellionis.
An tabellio possit ꝓficere instrumentū sup facto ꝓprio
Utr̄ notari⁹ creat⁹ a papa possit ꝓficere in/strm in terris imperij, z ecōuerso
Quo iure agitur ꝫ notariū nolentē exhibe/re instrumentū.
An notari⁹ teneat dare instm sine pecunia
Quis ꝫbentiū debeat soluere mercedē no/tario.
Nūqd cogatur notari⁹ corrigere instrumē/tum defectiuum.
Utr̄ possint cogi ptes vt tradāt instrumtū notario q̄ aliqd addat vel minuat.
An notari⁹ possit corrigere errorē sui instri. z q̄t z q̄b⁹ modis committatur error in in/strumento
Utr̄ req̄ratur citatio in traditōe instrumti vt corrigatur
Cuius etatis debeat esse notari⁹
An q̄s infra tps pubertat⁹ possit creari notarius.
Utr̄ tabellio excōicat⁹ possit ꝓficere instrumenta.
An tabellio infamis possit ꝓficere instra
Si tabellio excōicat⁹ vel infamis stetit i pos/sessiōe tabellionat⁹ an valeāt istra p eū fcta.
Utr̄ tabellio ꝑpr̄ delictū perdat officiū
An pr̄ tabellio possit cōficere instrumēta p filio, z ecōtra fili⁹ tabellio p pr̄e.
Utr̄ frater possit ꝓficere instm p fratre.

Incipit tractatus de tabelliōib⁹ p dn̄m Bar. cōpilatus.

Tractaturi de tabelliōib⁹ q̄z officiū freq̄ntat tam in iudicialib⁹ q̄z extraiudicialib⁹ Jō sup ꝫ aliqd z ꝓfecto vtile dicere instituimus. Et ꝓmo q̄ro q̄s possit creare tabelliōes. z vidz q̄ nēo possit nisi ꝓnceps. quia p tabellionē alteri' acq̄rit. l. ñ alit. ff. ō adop. g oportet q̄ a ꝓncipe fiat. sic dz de illo q̄ abilitat ad postulādū. nā fm ius cōe alteri p alterū non acq̄rit. l. stipulatio ista. §. alteri. de ſ. ob. Ergo ptz q̄ vt p tabellionē alteri acq̄ratur est ꝫ ius cōe. sz iferior a ꝓncipe ñ pt tollere ius cōe. l. ille. a q̄. ff. ad trebel. §. tēpestiuū. et l. nā magistrat⁹. ff. de arbi. z vidz casus in. l. actuarios. C. de actua. et muni. li. xij. Et ꝫ tenuit Jn. in. c. pc. in ꝓn. ō fi. instru. z ibi dz q̄ nēo subdit⁹ pape vel ig̃atoris pt creare tabellionē. sz ipi soli ꝫ pñt. mouebat tali rōne. Nā ꝓstat q̄ officiū tabelliōis ē ꝫ ius cōe naturale z diuinum q̄ carte siue cozio mortui aialis credat sine aliq̄ adminiculo. vt no. de fi. instru. c. fi. sz ꝫ ius naturale nouū vl' vet⁹ testamētū venire, ꝓpria autoritate ñ lz nisi soli ꝓncipi. l. ꝓnceps. ff. ō legi. c. ꝓposuit. ō concel. pbē. Sz ꝫ fallit fm eū si ꝓnceps ꝓsuetudo vl' lex hāc ptātez alicui ꝓcederet. q̄ tunc pñt q̄cūq; hñt talē ptātē creare tabellionez ar. l. C. ō emā. liber. l. fi. z. c. accedētib⁹. ō excel. plā. Itē fallit i regib⁹ hñtib⁹ merū et supmū iperiū fm eūdē Jn. Sz Ja. ō bel. i aut ren. ō tabel. tenet ꝫriū. vicz q̄ libet supior possit creare tabellionē suū subditū. allegat ꝫ i arg. e. ti. §. intantum. hāc opinionē tenet Guil. ō susa. z Bar. i. l. nec tm̄. §. fi. ff. ō adop. z allegat talē rōez. nā si sol⁹ ꝓnceps crearet tabellionē ipe sol⁹ ab officio amoueret z ñ ali⁹. q̄ illi⁹ ē puatio cui⁹ ē ꝓcessio. vt i aut. ō defē. ciui. §. interdū. col'. iij. sz raz ē q̄ iudices iferiozes a ꝓncipe puāt tabelliōes ꝑpr̄ delicta vt in aut. de armis. §. fi. col'. vj. z i aut. ō defen. ciuit. §. seu. ſ. sic iubem⁹. z. l. q̄b⁹ de aureli. xij. igit. zc. Itē p ista opione vidz casus in aut. ō defen. ciuit. §. idē. C. de fal. mo. l. ex p uinciali. z i aut. de iudi. §. vno. ꝫz. col'. vij. C. de of. comi. sacra. lar. l. j. §. idē oēs. C. ō fal. mo. l. op⁹. z. l. opis. ō ope. pub. l. antiocensiū ff. de pui. cre. Et sic adduco z dico q̄ iferiozes a ꝓncipe sūt i ptāte circa ea q̄ tāgz generalia dicūt valere p totū orbē. l. leges. C. de leg. Sz ꝓstat q̄ puilegiū tabellionat⁹ est q̄d generale. q̄z eoz instra fidē faciūt generalē p totū orbē. g iferiozes a principe cum sint i ptāte circa ea q̄ general'r dicūt valere ñ pñt ꝫ ꝓcedere. Sc̄do ꝓbat in q̄busdā facta ē cū inferiozib⁹ cōicatio. q̄ postgz pl'us roman⁹ oīm iperiū z oēz ptātē trāstulit in ꝓncipē. l. ij. nouissimo. ff. ō orīgi. iur'. z. l. j. ff. ō ꝑsti. pecu. Jn ꝓnceps q̄dā cōicauit cū iferiozib⁹ vt i. l. fi. z p totū. de peda. iuō. Quedā cōicauit cū maiozib⁹. l. j. j. §. vicariū. ff. ō of. pfec. vrb. l. illicitas. §. q̄uis. ō of. pfi. z. l. ex oib⁹. de offi. eī⁹ idē tenet ꝓnceps. Quedā idez cū nemie cōicauit. z ꝫ tm̄ sibi itelligit refuasse. l. ij. i fi. ō na. resti. l. vectigalia. l. ꝫ publicā. et l. neminē. C. de re mili. li. xij. Sz nō apparet q̄ ꝓnceps hāc ptātē creādi tabelliōes cōicauerit cū maiozib⁹ vel minozib⁹. g tantū itelligit refuasse sibi. z p ꝓseqns null⁹ p̄ncipi subdit⁹ pt tabelliōes creare sz ipe sol⁹ tm̄. l. j.

§. de q. ff. de postu. Nõ ob. §. vt tñ. i aut. de tabel. z. §. ex pncial i. i aut. ō defē. ciui. z oia alia iura sup allegata. qz dico q cõitates et alij iferiores pñt deputare quē ad aliq̃d officiū publicū exercendum. Et ita loquūt oia ista iura. Sz q pñt pcedere officiū tabellionat⁹ z ptātē pficiēdi instra publica ħ nõ p/bāt. Nõ obstat rõ q̃ ōz q si sol⁹ pnceps crearet tabelliões ipe sol⁹ puaret ipos. qz dico q tūc ñ pruaret tabellio puilegio tabellionatus iudicz ptāte sz legz iponētis talē penā p talib⁹ delictz. adō q iudex ppt illō delictū ñ possz priuare tabellionē pruilegio tabellionat⁹ nisi lex scripta vel pnceps ppt illō delictū iponeret ei penā priuatōis. z ita loqr. § fi. cū si. i aut. de armis. Sz pcedo q poterit iudex tabellionē deputatū ad aliq̃d certuz officiū priuare illū sz illō ppt delictū. lz lex ñ iponat spēal illā penā. z ita ītelligo. l. si aliq̃d. C. de suscep. archi. li. x. Et nō est mirū qz pt eū deputare ad certū officiū.

¶ Scdo q̃ro. nūq̃d psuetudo possit īducere q iferiorz a pncipe possit creare tabelliōez Rñdeo sic. fm Jn. ī. c. fi. ō fi. īstru. z ērō fm eū. qz ad ħ vt valeat cōsuetudo req̃rit tacit⁹ pfēsus vl expssus supiorz seu pncipis. vt no. ipe de psue. i rubrica q̃d princeps approbat ipe facere vidz. C. ō ve. iu. enu. l. j. §. qñ igit. z ī aut. de defen. ciui. §. sz iterim. Jn ꝟrium vidz qz ista q̃ pcedūt a pari potētia parz sūt effect⁹. l. ō q̃b. ff. ō leg. C. ō nup. l. si libertos Sz psuetudo ciuitatz vel statutū ab eadez potētia pcedūt. s. ō pfēsu pl'i. l. sz z ħ. ff. ō legi. insti. ō iu. na. §. ex nō scripto. igit zē. Pterea tacitū z expssū eq̃parant. l. q̃ ad certuz ff. loca. l. j. §. pditio. ff. de adi. le. q̃ ār statutuz z psuetudo eq̃parēt. pbat p legē magistrat⁹. ff. ad municipales. l. sp. §. legit. de iure īmu. insti. de iure na. §. pstat. z. §. ex nō scripto

¶ Ego ħñ obstāte teneo opinionē Jn. vicz q psuetudo q̃ iducta ē pfēsu supiorz z ex cōsensu tacito expssō vl' psūpto ē potēs creādi tabelliōes. ¶ Ad ꝟrium rñdeo dū ōz ea q̃ pcedūt a pari potētia zē. qz sciēdū est q psuetudo vel statutū q̃ ñ remanet ī pura z ꝑa pscia psuetudis vel statuti q̃ nō ē vt capiat vires a tacito vel expsso psensu pl'i sz si suos fines egrediūt nō pcedere a pari potētia. cū ī ptāte refuata statutū nil pt. l. j. ō indi. an. au. et est dictū in pcedēti q̃stōe. Sz psuetudo q̃ ī ducta est de psensu pncipis psūpto vl' expsso differt a principis refuatiōe. ar. l. fi. C. de can. la. li. x. Añ de expsso pfēsu clarē vt supdictū ē de psūpto. Est dicēdū idē ō eo q̃ inducit p patiaz tāti rpis ī cui⁹ ꝟrium memoria hoim ñ existit. ar. l. j. §. fi. z. l. pncipi. ō aq̃ plu. ar. z. l. ħ iure. §. duct⁹ aq̃ z aq̃ q̃ti. z esti. z. l. j. C. ō emāci. libe. z. l. pbatorias. C. ō diuer. of. li. xij. vbi pbat q psuetudo īducta in cui⁹ ꝟrium mēoria hoim ñ existit. tm̄ opat q̃tū pri uilegiū pncipis. Jn alijs ār q̃ ñ sūt solum pncipi refuata idē opat psuetudo q̃d ista tutū. Et in tali psuetudie pcedūt rões facte in oppositū. ¶ Añ est attendendū q tabelliones creari vigore tal' psuetudis non pñt pficere instra extra territoriū illi⁹ ciuitatz i q̃ est īducta psuetudo cū non bñt ptātē sic q̃n creāt ab hñtib⁹ pruilegiū a pncipe. sz tm̄ iurz hz q̃tū ipa psuetudo tribuit vt i ipa ciuitate tātū possint exercere publicū officiū notariat⁹ vt ē de mēte pncipis. vt ī di. c. si extra. ō fi. īstru. z no. Guil. i. l. ñ aliē. ō adop. ¶ Tertio q̃ro. q̃d si ille q̃ pfecit īstrm negat fuisse notari⁹. q̃s pbet ipm fuisse notarium Jn. in. c. fi. ō fi. īstru. pax p⁹ prin. dic q pbat p puilegiū seu autoritatē p testes seu p publicū instrm. sufficit tñ si p testes pbat. qz pub lice fungebat officio tabellionat⁹ z pl'a alia instra fecit ō alijs psonis. Ad ħ fac aut. ō ñ alie. §. nō igit. Hoc etiam tenet Ja. de bel. z Guil. de cu. z Bar. in. l. barbarius. de of. pfi. z tñ nō sufficit illū q̃ phibit⁹ est eē tabellio din fuisse ī q̃si possessiōe tabellionat⁹ ad ħ vt valeāt et⁹ instra. l. in his. C. ō diuer. of. li. xij. Et ħ opio mihi videt ꝑa. p q̃ videt melior casus. ī. l. generalit. §. si q̃s de tabel. li. x. ideo si ꝟ instra opponat. q̃ ille q̃ scripsit non erat tabellio. Sautus aduocat⁹ ponit q tpe confecti instri iste q̃ scripsit erat tabellio. in q̃si possessiōe officij et p tali habebat z reputabat ab oib⁹ cognoscentib⁹ eū. z q erat hō li/ber z talis pditōis q̃ ñ phibebat eē tabellio Nō tñ sufficeret articulari ista tria fola pōza qz ħ tal' q̃si possessio ñ sufficit his q̃ sūt phibita. vt ī alle. l. general' r. Añ pbata tali q̃i possessiōe nō pcluderēt eē tabellionē.

¶ Quero q̃rto. nūq̃d instrm debeat hz in signe signū notarij. dic q sic. nisi pstea aliq̃s se habeat. nec pt postea tabellio signuz solitū mutare. l. fi. circa mediū. C. ō assess. z ponit spe. ī ti. de instru. edi. §. j.

¶ Quinto q̃ro q̃le sit officiū tabellionatus Rñde fm Jn. i. c. j. de fi. īstru. q ē publicū et cōe. z iō credit⁹ scripture tāq̃ publice sine

q̃ adminiculo dūmō in istr̃o ꝓfecto extra
diciū sit descripꝰ numerꝰ testiū debitꝰ. vt
c. cū Johes ō fi. istru. In his ꝓo q̃ fiūt in
dicio soli scripture credit tabelliōis ōpu
ri ad scribēdū etiā sine testib⁹. c. q̃m. ℨ ō ꝑ
Et ponit Jn. ī di. c. j. ō fi. instru. Itē alte
ꝑt stipulari. ff. rē pu. sal. fo. l. ij.

Sexto q̃ro. nūq̃d tabellio de facto ꝑmio
ossit ꝓficere instr̃m. z vidr q̃ sic. i. l. si ꝓsul.
di. l. si ꝓsul. vbi determiat ℨriū. vidz q̃ non
ossit. Et mouet. qr cū tractat de cōmodo
ecuniario ds nō ꝑt eē autor ī facto ꝑmio. l.
d dicim⁹. ff. ō au. tu. z. l. j. §. fuit q̃stū ad tre
el. z ꝑ ℞ndet ad. l. si ꝓsul. cū si. qr loquunt
ñ tractat de cōmodo pecuniario q̃ casu
s ꝑt eē autor ī facto ꝑmio. nā differt. l. j. C.
est. z. l. q̃ testamta. §. j. ff. de testa. Preterea
a. z ad eū recurrit si ē dubiū. ō fi. instru. l. si
ꝓb⁹. C. ō testa. z. l. nullū. ff. e. ti. Et ℞ vidr
gatuz. ff. de fal. vbi dic̃ q̃ tabellio q̃ scribit
si instr̃m punit ō falso. Casus ē i. l. rōes.
. de. pba. Dic̃ tñ Guil. q̃ tali instrumento
edit inḡtū facit ℨ ipm sz. p ipso nō. l. ñ pu/
bi. §. si ds. ō ꝓtra. tab. z. l. aurelio. §. idem.
lib. leg. Jdē tenet Dy. i. l. si ipuberes. §. fi.
fal. z. l. publi. ff. depo. Sz ℨriū tenet q̃dā
o. qua q̃ dic̃ q̃ aduersarⁱ nō ꝑt approbare
rumtū inḡtū solū fac̃ ꝑ se z reꝓbare in
ta glo. loq̃t in ꝓuata scriptura. ℞ i pub
a. facit q̃ no. C. de dona. añ nup. l. j. z. l. ij.
de cōfec̃.

Septio q̃ro. nūq̃d tabellio creatꝰ a papa
ossit ꝓficere instrūm̃tū ī terris iperij. z sic
ōtra ponit spe. ī tl. ō istru. edi. §. sz nunq̃d
nendū. vbi dic̃ q̃ sic. q̃d credo vez rōe. q̃a
libet dñs merū iperiū ꝑt extra suū territo
ī exercere iurisditōz volūtariā sz ñ ꝓtētio/
m. l. ij. de of. ꝑcō. Sz ꝓcedere ptātē confi
di publica instrūm̃ta ē de volūtaria iuris
ctōe. iō ꝑ ℞ facit ī simpli. c. q venerabilē. pꝰ
in. q̃ filij sint legitimi.

Octauo q̃ro. q̃d si tabellio nō vult ℨben
vel alteri exhibere ist̃rūm̃tū q̃ iure agek
eū. Bal. j. l. argētariⁱ. ff. ō edē. dic̃ q̃ officio
udic̃. Est z vez ī actʒ z instrūm̃tʒ q̃ fiūt int
uos. Sz si eē tistrūm̃tū ptinēs ad vltiao
olūtates tūc agk̃ ꝑ titulū quēadmodū te/
sta. ape. vel ꝑ interdictū. de tabel. exhi. l. j. et
ibi glo. ff. de tab. exhi.

¶ Nono q̃ro. nūq̃d notariꝰ teneat dare in/
strumentū ptib⁹ siue ℨbentib⁹ sine pecunia
Bal. i ℞bo argētariⁱ in ꝓin. in. ℣. assil'es. ff. ō
eden. dic̃ q̃ nō. In ℨriū facit lex. j. §. illō q̃z
de ordina. z extraor. cog. Et guil. in di. l. ar
gētariⁱ dic̃ q̃ notariⁱ ꝑt capc duplicē merce
dē ꝑ instrumēt̃ʒ ꝓfectʒ. Una ꝑ abbꝛeuiatu/
ra. alia ꝑ extēsiōe. Pro ℞ allegāt casū singl'a
rē in. l. fi. pⁱ mediū. C. de ꝓnci. agē. ī reb⁹. li. xij
facit. l. in sacris. in fi. C. de. ꝑt. sacro. sacri.

¶ Est tñ aduertēdū fm eūdē Guil. q̃ nota
riⁱ ꝑt iplorare officiū iudicis vt sibi ista duo
salaria ꝑbeāt ꝑ scriptura q leges sup allega
tas. Nec obstat. l. j. §. illud q̃z. qr loq̃t in sala
rio ꝑstando de publico q̃d ñ ꝑt statui nota/
rijs sic nec alijs ꝑsonis. vt no. in. l. j. in ꝓin.
ff. de var. z extraor. cog. Jstō ñ videk vez. qr
leges q̃s allegat Guil. loquūt in notarijs q̃
scribūt acta iudiciaria. Quo casu ꝓcedo q̃
ad officiū iudicʒ corā q̃ gesta sunt ea q̃ nota/
riⁱ scripsit ptinet sibi dare salariū. Et ita in
telligo allegatū. § illud q̃z. q̃ loq̃t indistincte
tam de salario ꝑbēdo de publico. q̃z de pri/
uato. Nō g̃ poterit notariⁱ q̃ scripsit extra iu
diciū instrumentū implorare officiū iudicʒ
vt sibi ꝑbeat salariū. Sz bn̄ ꝓstat illud ve/
rū q̃ nō ꝑt cogi dare instrumentū ℨbentib⁹
sine mercede. Et hec est mens di. l. argenta
rius. Bar. tñ ibi z in. l. j. ff. de var. z extraor.
cog. dic̃ q̃ in ℞ spectek̃ ꝓsuetudo q̃ est q̃ no/
tario dek̃ merces ō scriptura instrūm̃ti. cū
ℨbētes z notariⁱ videant̄ tacite agere ō mer
cede ꝑstanda fm ꝓsuetudinē. ar. l. accepto.
C. loca. z. l. dñi ꝑdioz. de agri. z censi. lib. xj.
vñ fm eū notariⁱ poterit agere ad mercedē
vtili ex locato. Item seq̃t ex ℞ textu q̃ ℨben
tes poterūt agere vtili ex cōducto ℨ notari
um vt exhibeat instrumētū mō dictaz legū
q̃d etiā no. i. l. mutatio et suppletio ad illam
glo. l. argentarius.

¶ Decimo q̃ro. q̃s ℨbentiū debeat soluere
notario. dic vt ꝑ Ly. in. l. cos. C. de vsuris.
z ibi plene dixi.

¶ Undecimo q̃ro. notariⁱ dedit ptib⁹ istru
mentū defectiuū nūq̃d potest agi vt ꝑfectū
tradat. Rñdeo. poterit officio iudicis agi
vt ꝑficiat z interesse tradat ea rōe q̃ cogere
tur a ꝓncipio vt totū traderet. qr ñ videk de
disse q̃ totū nō dedit. vt. l. vbi exigit. §. si do
lo. ff. de eden.

Duodecimo q̃ro. notarius edit ptibꝫ defectiuũ instr̃m petit vt reddat sibi vt possit addere vl̃ detrahere. nũq̃d ꝯhẽtes aut aliąs eoꝝ teneat sibi tradere instr̃m. Bar. formatist̃a q̃stõz in. l. fi. ff. de tab. exhi. z Ray. de fori. ꝓsuluit vt ipe no. in. l. impatoꝝ. ff. õ sta. ho. Ego ãt dico q si notarius reddat instr̃m defectiuũ legitia cã de eq̃tate p̃t agere actiõe in factũ vt instr̃m sibi reddat vt sic suppleat vl̃ detrahat. ar. l. iij. ff. ad exhibẽ. z eius q̃ no. glo. in. l. q̃dã. in prin. de eden Que ãt sunt legitime cause õfectus instr̃i. Rñdeo. si notarius pdidit pthocollũ in remotis locis vel ptibꝫ tpe q̃ fecit instrumentũ. vt. l. siq̃s ex argentarijs. ff. de edendo.

Tredecimo q̃ro. nũq̃d notarius possit corrigere errorẽ instr̃i sui. et vidꝫ q sic. q̃ error notarij nõ nocet ꝯhẽtibꝫ. l. si librarius. ff. õ reiu. l. ipatoꝝ. õ sta. ho. Buil. de cu. formatist̃a q̃stõz i di. l. ipatoꝝ. z spe. õ instru. edi. §. instrumẽtũ. ꝑ. nũq̃d si ꝓficit. z Bar. ĩ di. l. si librarius Ego ãt ad declaratõz p̃nt̃z q̃stõis p̃mitto q error i istr̃o ml̃tz modis p̃t cõmitti. Uno mõ circa formã instrumẽti. Scõo mõ circa errorẽ ordis instrumẽti. Tertio mõ circa solẽnitatẽ formalẽ ipius ꝯct⁹. Allio mõ circa latinitatẽ Q̃n cõmittit circa solẽnitatẽ formalẽ vt q̃ deficit inditio i instrumẽto vel ãni dñi vl̃ mẽsis z dies. defectus em̃ boꝝ viciat instr̃m vt i aut. vt p̃ponat no. imp. i prin. et i aut. q̃mo. na. eff. sui. §. sz q̃tũ. extra de fi. istru. inter dilectos. z no. Bar. in di. l. generali. vel i instrumẽto deficit. q notarius fuit rogatus vl̃ ecõpollẽs. vt i aut. õ tabel. §. j. col. iij. z p Bar. ĩ l. sciendũ. õ ꝑ. obli. Sz nũq̃d possit errorẽ corrigere. dico q si ẽ erratũ i cõmittẽdo si cõstat in q̃ ẽ error notarius p̃t corrigere errorem suũ. ar. l. errore. C. de testa. z. l. si in noie. ff. õ ꝑ. oblig. Si ãt nõ ꝓstat in q̃. vt q fuit omissa dies rogatõis vl̃ negatur a ptibꝫ fcã Isto casu si notarius dicit se recordari dz ei credi. q officiali publico credit de officio sibi cõmisso. C. õ fac. rab. l. ipatoꝝ. li. xij. z. l. si q̃s de curio. C. de fal. z. l. magi puto. §. nõ q̃is. ff. de reb eoꝝ. z. le. j. §. cura carnis. de of. pfec. vr. Si ꝑo est erratũ in ponẽdo. Isto casu si q̃dẽ error ꝓstat ex inspectione instrumẽti. vt q posuit vnũ mẽsem vel diem cũ debuisset ponere aliũ. Et isto casu nõ p̃t notarius suum errorẽ corrigere nisi de errore ꝓstet p testes. vel alio modo, l. quicq̃d astringende. de verboꝝ obliga.

Tertio rñdeo ꝑm lecturã Bar. z ẽ rõ inde hũc casũ z pcedentẽ. q q̃ notarius omittit in dictionẽ diẽ vel rogitũ nõdũ finitũ ẽ officiũ suũ. ar. l. q̃lẽ. ff. õ arbi. iõ p̃t corrigere errorẽ suũ. Sz q̃ ponit inditõem mẽsem vl̃ rogitũ tũc est fict⁹ officio suo siue bñ siue male. le. iudex. de re iudi. Ideo nõ p̃t errorem suũ corrigere. si nõ est dies. z patet ex instrumẽti inspectione. vt q anni dñi nõ ꝓcordẽt i inditione cũ vtrũq̃ sit positũ in instrumento Isto casu glo. Bar. q̃ est int̃ dilectos. de fi. instru. in. ꝑ. inditõz. tenuit q instr̃m reddat falsũ. Dyn⁹ ꝓsulẽdo in q̃dam ꝓsilio determinat q lz omisso inditiõis vicio instrumẽtũ. vt §. tũ si apponatur nõ viciat instrumentũ. lz nõ ꝓcordet cũ annis dñi. ar. le. quotiẽs. §. si ꝑo. de here. insti. p q̃ facit q̃d no. glo. in le. si q̃s i fundi vocabulo de leg. j. z. l. j. ff. de re iudi. Hec opinio est cõis. Omia p̃dicta fuꝑa q̃n solẽnitas instr̃i fuit solennit̃ obseruata. sz non fuit inscpta eo mõ q̃ intervenit vel fuit totaliter omissa. Leteꝝ si nõ fuisset scripta nec pbata tũc nõ posset corrigere errorem. imo eẽt totaliter falsus z notarius tanq̃ falsari⁹ puniretur. l. iubem⁹. §. fi. de testa.

Tertio mõ q̃n fuit erratũ circa solẽnitatẽ formalẽ ꝯct⁹. Dico q si error fuit cõmissus a ꝯhẽtibꝫ tal̃ error viciat ꝯctũ. iõ tũc notarius talẽ errorẽ nõ p̃t corrigere. l. j. in p̃n. et. l. q̃cq̃d astrigẽde. õ ꝑ. obli. Sz si fuisz omissus a notario in scriptura. vt q fuit tũc obseruata illa solẽnitas. sz notarius ꝑ nõ scripsit cũ tal̃ error nõ viciat instr̃m. q̃re p̃sumitur hec solẽnitas interuenisse. ideo notarius p̃t hũc errorẽ corrigere. insti. de inutili stipu. § si scriptũ. ff. de ꝑ. obli. l. sciendũ.

Quarto mõ q̃n ẽ erratũ circa solẽnitatẽ trisecã quentionalẽ ꝯctu. dico q si error est omissus a ꝯhẽtibꝫ tũc talis error viciat contractũ. iõ notarius nõ potest corrigere. l. j. §. nec emp. l. in emptõe. ff. de ꝯhen. empt. Si ꝑo error fuisz omissus p notariũ si ꝓstat õ errorẽ al̃s nõ. q talis solẽnitas nõ p̃sumitur. insti. de emp. z vendi. §. p̃cium.

Quinto mõ q̃n est erratũ circa solennitatẽ extrinsecã ꝯct⁹ si est erratũ a ꝯhentibꝫ viciatur ꝓtractus. ideo notarius nõ p̃t corrigere. l. j. C. de fi. instru. z de ture haste. phi. li. x. z. l. si extra p̃diũ. de pac. uen. Idem est si est erratum a notario. nam nõ potest corrigere hũc errorẽ nisi constet p testes vel alio

modo.l.q̃cũq̃.ff.de publica. Et est rõ.q; solenitas extriseca nũq̃ ꝑsumit.nisi notari⁹ faciat mẽtõz de ea i instr̃o.vt no.i.l.i. C. de fi. ĩstru.z.l.i. C. de ꝺhen.stipu. Sexto mõ scz q̃n ẽ error circa scripturã instr̃i scribẽdo ꝓba obscura.si sint oĩno obscura et nõ itelligibilia tũc vicial instr̃m. Jõ notari⁹ ñ potit corrigere hũc errorẽ.dcã.l.q̃cq̃d.fm vnã lecturã.z ibi Bar. Si ãt ñ sũt oĩno obscura tũc p̃t corrigere declarãdo z iterp̃tãdo ꝓba q̃ eũ scripta.l.si q̃s decurio.i fi. C. de fal.z in auc. de fi. ĩstru.§.si moriãt oẽs.col. vi. Ultimo mõ si error fuit circa icõgruã latinitatẽ scpture.tũc ñ vicial instr̃m.l.impator. de sta.bo.l.si librari⁹.ff.ꝺ re.iuꝝ. Jõ notari⁹ poterit hũc errorẽ corrigere.l.actoꝝ.ꝓba.ꝺ re.iuꝺ. Est tñ sciẽdũ q; i oĩb casib; i q̃b; dixi notariũ posse corrigere errorez ꝺz ℔ facere autoritate supioꝝ.ñ aliꝯ. vt i auc.ꝺ eq̃.do.§ ꝑmũ.gdũ.col.vij.z ibi tenet Ja.ꝺ bel. Itẽ est sciẽdũ q; i casib; i q̃b; ñ p̃t notari⁹ corrigere errorẽ suũ tenet ꝓte lesi ad int'esse.l.j. i fi. si messoꝝ fal.mo.dix.z.l.fi. C. ꝺ mag.quẽ. Jtẽ p̃dicta locũ hñt q̃n notari⁹ tradidit parti instr̃m i forma publica.q; iã cũ sit fũct⁹ suo officio nõ p̃t suũ errorẽ corrigere nisi vt p̃ordinatũ est.vt.l.iudex.de re iuꝺ. Acteꝝ si ñ tradidissz ptib; instrumñtũ.tũc p̃t errorẽ p ipm cõmissũ corrigere cũ ñ sit fũct⁹ officio suo.l. q̃lẽ.ff.de arbi. Qualr ãt ꝓbet error istrumẽti plene ꝓbatur i dicta.l.si librarius.circa fi.ff.de re.iu.

Quero.xiij.an q̃n notarius tradit instr̃m debeãt citari illi q̃z int'est vel q̃ ex illo istrumẽto ledi p̃nt. Bar. formal istã q̃stõz in.l.fi. ff.de tabel.exhi.z Ey.ĩ.l.nã ita.ff.de adopt. i suis additõib; Ego ãt dico q; q̃n tractatur de ꝑma editõe instr̃i. Isto casu.si q̃dem est ptẽtio int' notariũ z illũ q̃ petit instr̃m ñ ptinere ad petẽtẽ.vl' dic̃ illũ ℑctũ cẽ ivalidũ z sic publicari nõ deberet.sic oẽs q̃ ledi p̃nt ex instr̃o isto citari debẽt. ar.l.j.§.sin ãt. z.l. fi.de tabu.exhi.z.l.de vno q̃z.de re iudi.l.nã ita diu⁹.ff.de adop. Si ꝑo nulla ẽ ptẽtio inter notariũ et petẽtẽ sibi tradi.vt q; notari⁹ dic̃ instr̃m sibi debere tradere.z tũc nõ ẽ necessaria citatio. Ñq̃z tractaꝝ ꝺ scꝺa editõe. vt q; iste cui fuit traditũ ꝓmo instr̃m dicit se amisisse z ex alia cã iusta.dic̃ itez sibi tradi.z isto casu indistincte debẽt citari illi q̃z interest z q̃ ledi p̃nt ex dicta editiõe.q; tal' editio ꝺz fieri cũ causę cognitõe.l. si q̃s exargẽtarijs.§.fi.ff.de eden. An ãt q̃n oriuntur tales ptẽtiones int' notariũ z ptẽ ꝺz adhiberi plena cognitio vl' semiplena.no.p Bar.i ꝺi. l.j.in fi.de tabel.exhi.

Quero.xv.cui⁹ etat⁹ debeat esse tabellio. Et videt q; pupill⁹ possit esse tabellio.vt.l.i puberẽ.in prin.ff.de falsa doctria.vt refert Bal.vbi tenet q; tabellio debz eẽ maior pupillo.q; officiũ tabellionat⁹ est officiũ publicũ.l.generali. C. de tabelliõib;.li.x. Sz pupillus nõ admittit ad officia publica.l. pupill⁹.ff.de iu.z iu.ergo nõ ob.ꝺi.l.impuberẽ.q; loq̃t in illo q̃ admittitur ad scribendũ. Nã ad scribẽdũ tantum potest adhibere seruus.vt. ꝓu⁹.ff.de testa.de ꝺi.l.impuberẽ .§.non tantũ.ff.de fal.

Decimo q̃ro nũq̃d aliq̃s posset creari tabellio infra tps pubertat⁹.z post pubertatem ꝓficiat instrumẽta z exerceat officium. Bar.in allegata.l.impubercm.in prin.tenz q; nõ.q; bi q̃ eligũtur ad aliq̃d officiũ publicũ debent esse idonei eo tpe q̃ eliguntur.l. examinãtis.§.j.ff.de ac.tu.

Quero.xvij.nũq̃d tabellio excõicat⁹ possit ꝓficere instrumẽta publica. Bar.in.l.eadem.§.j.a d.l.iul'.repetũ. Et est casus i auc. de pa.z ꝓsu.ꝓducere.col.ij.z in auc.credentes. C. de here.

Quero.xvij.nũq̃d tabellio infamis possit cõficere instrumenta. Et videtur q; non. quia habetur loco testis.l.domicius.ff.de testa.sed infamis nõ p̃t esse testis.l. eadem. ff.ad.l.iul'.repetũ.l.ij.§.lege.ff.de testi.

Preterea glo.in.l.ij.§.miles.de infa. dic̃ q; infamis nõ potest exercere aliq̃d officiũ publicũ. sz officiũ tabellionat⁹ est officium publicũ.vt dicta.l.generali.§ cẽ.

Preterea infamis repellitur ab omni dignitate.le.ij. C. de dignita. Sed officiũ tabellionis est dignitas.l.j. C. de manda.princi.§ cẽ. Et istam partem tenet Jnnocẽti⁹ i c.fraternitatis.in glo.in verbo deponitur. extra de test. Bar.in dicta le.eadez.§.j.ff.ad le.iuli.repetun.tenet contrarium. scz q; infamis possit cõficere.mouetur.quia officiũ tabellionatus non est dignitas sed est munus.vt notat glosa in.l.j.in fine. C. qui mo. non pos.libro.xij.

Cõstat ãt q; infames nõ excludunt a muneribꝫ. C. de his q̃ nõ ĩple.li.x.z.l.j. C. de infami. Itẽ infamis p̃t eẽ procurator.insti. de exce.§.finali. Itez p̃t arbiter .l. pedius.ff.de

A 1960234

Questiones

arbi. Jtē pt eē tutor et curator. vt no. ī sūma triū librorū. ī ti. ō ifami. li. x. z ē casus i. l. iiij. ℌ est eqssimū. ff. ō postu. Jtē nec obstat ℔m eū l. p. de mā. p̄n. qr loqr in notario principj assūpto ad scribēdū negocia ip̄i⁹. Hā illō officiū ad qd eligit p̄ncipē est dignitas vt ibi. tō ifamis nō pt illō exercere p dictā regulā l. ij. C. de digni. Jtē nō obstat ℔m eū qd no. glo. i. l. ij. ℌ. milēs. de infami. qr loqr in notario q̄ hz aliqd officiū sibi iniūctū ō publico. vt qr notarij ad bancū stipēdioz sedēs. sed nos loqmur de notario sūpto a ptib⁹ ad faciendū publicū instr̄m ad qd officiū pt infamis assumi. sic dicim⁹ in iudice. nā si ifamis est. z si sit dat⁹ ptib⁹ volētib⁹ z nō opponētib⁹ de infamia valet ei⁹ iudiciū vel snīa. vt no. Jn. c. cū sup. ō offi. dele. z Bar. i. l. qdā ꝓsule bāt. de re iudi. z spe. i ti. de iudi. del. ℌ. excipit. ꝑ. itē nūqd. z ꝑ. se. Jtē ℔m eū non obstat q̄ infamis nō pt eē test̄. qr testimoniū pducit ab alīa pti ū rm̄ inuita. z iō nō admittitur Sz notarius q̄ assumit ad scribēdū instr̄m assumit ab vtroq; ꝯbētiū. iō valz instr̄m. Ego āt teneo opionē Jn. p q̄ allego casū ō pbi. feu. alie. ℌ. scriba. col. x. Nō ob. rōes Bar. p mo casū vbi dic officiū tabelliōis ē munus publicū. vt no. glo. i. l. fi. C. q̄ mili. ñ pos. qa dico illā falsā z ꝯ casū. l. generali. i fi. C. ō tabu. li. x. ad quā Bar. ibi nō rñdet. Hā ibi exp̄sse ōr q̄ officiū publicū. z q̄ sit officiū publicū tenet Jn. i. c. j. extra de fide istru. q̄ aūt nō sit inutile mun⁹ publicū ptz euidēt ex ei⁹ diffinitiōe. Hā ōr ip̄m publicū qd i administrāda re pub. cū sūpto sine titulo dignitatꝭ subim⁹. q̄ diffinitio hēt ad lrāz i. l. honore. ō mune. z bono. Jtē nō obstat de tutore z p/curatore z arbitro. qr sūt psone q̄ nō bñt officiū publicū. Jtē nō ob. de iudice q̄ si nō opponitur q̄ sit infamis valet snīa p eū lata q̄ est aliud in iudice delegato infame. qr iudiciū z snīa valet ꝓpt̄ auctoritatē delegātꝭ si litigatores nō opponūt notam infamie q̄ rō cessat tabellionib⁹.

¶ Quero. xix. si tabellio excōicat⁹ vl̄ ifamis stetit in possessiōe tabellionat⁹ vl̄ bone fame nō ob. ifamia vl̄ excōicatōe an valeāt instr̄a facta p eū. Bar. videt sibi ꝯr⁹ in. l. eā. ℌ. j. ff. ad. l. iul̄. repetū. vbi tenet q̄ sic. p. l. barbari⁹ de offi. pūsi. z le. ij. ō sena. Sz Buil. quē Bar. seq̄t in dicta. l. barbari⁹. tenet ꝯriū. q̄ lz diu fuerit i possessione tabellionat⁹ tm̄ nō tenent instr̄a p eū ꝓfecta. z sc̄da opinio verior est. p q̄ ē casus i dī. l. generali. Nec ob. dī. l. barbari⁹. ℔m Buil. qr ibi pcm̄ erat in materia tm̄. nā ibi inuenerat cōis error z auctoritas ei⁹ q̄ potat creare tabellionē. z pcm̄ forme ē pei⁹ q̄ pcm̄ materie. l. p. ℌ. ei⁹. de ꝓsti. pecu. et. l. cū vtil̄. in p̄n. de accep. Jtē nō ob. l. ij. C. de sena. qr loqr in liberto q̄ poterat eē iudex eo tpe q̄ iudicauit. lz postea fuit reuocat⁹ i futurū ex cā ingratitudis vel alia cā.

¶ Quero. xx. an tabellio ꝓpt delictū pdat officiū z an instr̄a teneāt p eū fcā. Buil. in ℌ ti. de tabel. cir. fi. tenet q̄ ñ. Tu dic q̄ aut in totū p̄uat officio tabellionat⁹ aut nō in totum. vt qr ō falso dānat vel deportat. z sic efficiet fu⁹ pene. z isto casu instr̄a postea fcā viciāt. l. fi. C. de sen. pa. z. l. si aliquid. C. de suscep. Archi. li. x. Fcta ꝓ o an rmaneāt valida. ar. q̄ sic. in. l. ex falso. C. de trās. z ibi no. z. l. si ꝺs exargētariꝰ. ff. ō edē. lz si tabellio aliq̄ officio p̄uat ad qd erat deputat⁹ z ℔m q̄ priuatur. tūc instr̄a postea fcā valēt. vt i auten. de tabel. ℌ. fi. C. de mu. z actu. li. x. in. l. ij.

¶ Quero. xxi. nūqd pt̄ tabellio possit instr̄a ꝓficere p filio. z vid⁹ q̄ ñ. qr tabellio ē loco test̄. l. domici⁹. ff. ō testa. lz pt̄ ñ pt testificari p filio. l. parētes. ff. de testi. g̃ nec instr̄a p filio ꝓficere. pb̄ allego di. l. si parētes. p̄terea pt̄ p filio etiā i ptāte ꝓficere pt. de castrē. peculi. p di. l. si parētes. Sed an possit ꝓficere instr̄m p filio in ptāte de ptinētib⁹ ad peculiū aduēticiū. Bar. i. l. ipuberē. ℌ. p. ff de fal. tenz z bñ q̄ si pt̄ ꝓficiat instr̄m respectu filij z ita nec tūc valet etiā respectu ꝓprietatꝭ nec respectu vsufruct⁹. l. si fil⁹. ℌ. sc. z. ff. de fal.

¶ Quero. xxij. q̄d ecōtra an filius tabellio possit ꝓficere instr̄m p pt̄e. Dynus tractat hāc q̄stionē in. l. sivno. ff. de auct. tu. z. le. q̄d dicim⁹. ℌ. p. e. ti. Bar. in. l. pt̄. de fal. z. l. q̄ testamēta. ℌ. i. de testa. Veritas ē q̄ fil⁹ emācipat⁹ pt. l. fil⁹ emācipat⁹. i p̄n. ff. ō fal. Fil⁹ āt in ptāte pt̄is nō pt. l. de eo. i p̄n. ff. eodē.

¶ Quero vltio nūqd frater possit ꝓficere instr̄m p fratre. Rñdeo si sūt ābo in ptāte eiusdem pt̄is nō pt de re q̄ pt̄i q̄ritur. l. de ꝓtio in p̄n. ff. ō fal. lz si sūt emācipati pt. ar. l. im puberē. ℌ. p. de fal.

¶ Finit liber plurimoꝝ tractatuū iurꝭ impressus Argētine Anno domini. M. cccc. xciiij. Finit⁹ secūda feria p⁹ Margarethe.

Cm

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6